



Георги Димитров
1905

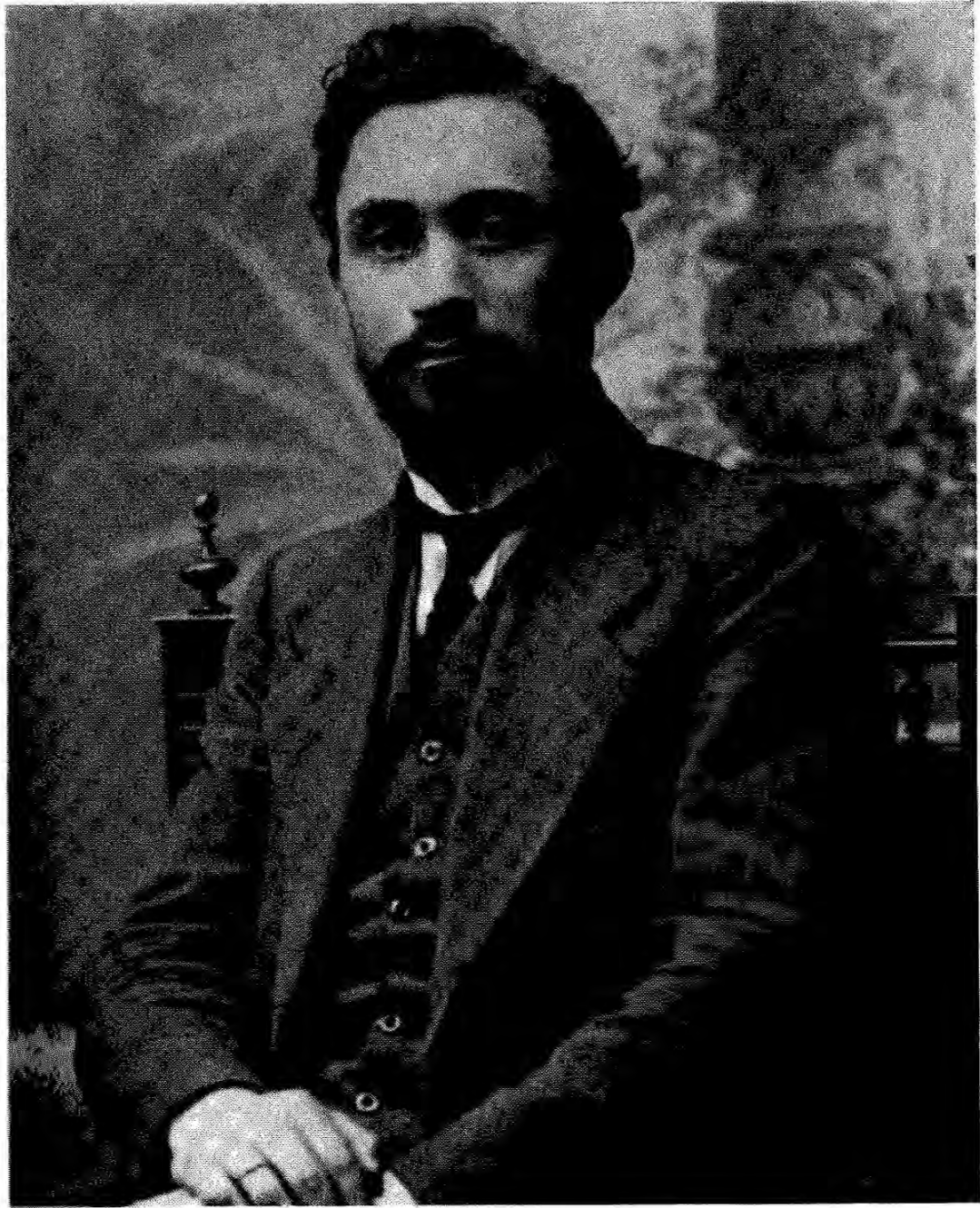
**ГЕОРГИ
ДИМИТРОВ
СЪЧИНЕНИЯ**

ТОМ

2

ЗКБ

©
ИНСТИТУТ ПО ИСТОРИЯ НА БКП ПРИ ЦК НА БКП, 1982
с/о JUSAUTOR, SOFIA



Георги Димитров
1911

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЪЧИНЕНИЯ

ВТОРО ИЗДАНИЕ

ИНСТИТУТ
ПО ИСТОРИЯ
НА БКП
ПРИ ЦК НА БКП

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

ТОМ

2

ЮЛИ 1909 — ЮНИ 1911

ПАРТИЗДАТ
ИЗДАТЕЛСТВО
НА БЪЛГАРСКАТА
КОМУНИСТИЧЕСКА
ПАРТИЯ
СОФИЯ 1982

Редакционна колегия

чл. -кор. проф. д-р ЙОРДАН ЙОТОВ (председател)
акад. ВЛАДИМИР ТОПЕНЧАРОВ
ДАВИД ЕЛАЗАР
НЕДЕЛЧО ГАНЧОВСКИ
проф. д-р ТАТЯНА КОЛЕВА
н. с. МАРИЯ ЧЕРВЕНДИНЕВА

Редактор на том 2

н. с. МАРИЯ ЧЕРВЕНДИНЕВА

Контролен редактор

ЕКАТЕРИНА ПЕОВСКА

Съставители

к. н. н. ГЕРГАНА ГЕОРГИЕВА
н. с. ГЕОРГИ БРАТАНОВ

ПРЕДГОВОР КЪМ ТОМ ВТОРИ

В том втори са включени произведения и документи, написани от Георги Димитров от юли 1909 до юни 1911 година. От тях 18 са публикувани в том първи от първото издание на съчиненията и в различни сборници и 125 нови, по-голямата част от които са неизвестни или малко известни на масовия читател. Тези трудове разкриват стремителното израстване на Георги Димитров като всеотдаен пролетарски революционер, талантлив ръководител на профсъюзното движение, който се изявява не само като неуморен практик-организатор, но и като подготвен, теоретично мислещ марксист, способен да анализира явленията и процесите, да осветлява важни въпроси на икономическото и политическото развитие на страната, на българското работническо движение и на интернационалните му връзки. Партията оценява високо неговите качества и Шестнадесетият конгрес (1909 г.) го избира за член на Централния комитет на БРСДП (т. с.), какъвто ще остане до края на забележителния си живот.

През периода, за който се отнасят включените в настоящия том произведения на Георги Димитров, капиталистическото развитие на България започва постепенно да придобива някои черти, характерни за най-висшата и последна фаза на капитализма. Засилва се влиянието на чуждестранния банков капитал и се образуват първите монополистични обединения, които постепенно заемат господстващо положение в повечето отрасли на промишленото производство.

Разширява се стоковият характер на селскостопанското производство. Продължава процесът на разоряване на дребните стопани, едни от които попълват редиците на промишления пролетариат, други остават в село като ратаи, слуги и временни наемни работници или емигрират в други страни.

Очистила окончателно редовете си от опортюнизма, партията на тесните социалисти укрепва идейно-политически и организационно. Под нейно ръководство революционното профсъюзно движение разширява своето влияние сред работническите маси, става важен фактор в организирането на техните икономически борби. В отчета на Синдикалния комитет пред Седмия конгрес на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС) през лятото на 1910 г. Георги Димитров посочва, че няма нито едно индустриално предприятие, нито една категория на работническата класа, които да не са обхванати в една или друга степен от организационната и агитационно-пропагандистката дейност на ОРСС.

В обстановка на засилена капиталистическа експлоатация, когато остро се проявяват противоречията между труда и капитала, БРСДП (т. с.) прилага разнообразни форми и средства за изграждането и укрепването на единството на работническото движение, за мобилизацията на широките пролетарски маси под знамето на революционния социализъм в защита на техните политически и икономически интереси. Като осъществява идейното и политическото ръководство над революционното синдикално движение, тя умело насочва професионалните съюзи към свързване на икономическата борба с политическата по пътя към крайната цел — комунизма.

Полето на дейност на Георги Димитров като партиен и профсъюзен деятел е работническото движение в най-конкретния смисъл на това понятие. В центъра на вниманието му са всички негови проблеми, цели и задачи — големи и малки, непосредствени и по-далечни. Един от въпросите, които разглежда в почти всички свои произведения, поместени в тома, е за мястото и ролята на пролетарската партия в общия исторически процес. Като анализира конкретната действителност в България, той стига до извода, че благодарение на правилната и после-

дователна политика и тактика на борба в защита на работническата класа и останалите трудещи се авторитетът на БРСДП (т. с.) сред широките народни маси постоянно нараства. Развитието на партията е възходящо и нейното влияние и роля като непосредствен организатор и ръководител на всички работнически борби и като политическа сила в българското общество все повече укрепват. В статията си «Успехите на социалната демокрация в България» той пише, че БРСДП (т. с.) «ще расте, ще обгърне и най-неподигнатите и закъснели слоеве на работническата класа. . . ще нанесе удари на капитализма, ще подравя неговите основи и победоносно ще върви. . . към тържеството на социализма».

В редица произведения той разкрива своеобразието на взаимното проникване между социалистическото и работническото движение в България. Обстоятелството, че синдикалното движение се заражда едновременно и израства под непосредственото влияние на Социалдемократическата партия, която се създава и развива като революционна марксистка партия, има голямо значение за свързването му с «научния социализъм — могъщата велика теория на класовата пролетарска борба». Като разглежда ролята на партията за изграждането и развитието на професионалните съюзи в България, Георги Димитров пише: «Работническата социалдемократическа партия. . . не създаде синдикалното движение, а само изигра щастливата роля на акушерка за неговото правилно раждане и още по-щастливата роля на грижлива и любяща майка за неговото отглеждане, развитие, възмъжаване и запазване от ударите на многобройните негови врагове, които горяха от желание да го смажат още в пелените му.»

Паралелното възникване на социалистическото и синдикалното движение има обаче и някои негативни страни. Поради социално-икономическата изостаналост на страната социалистическото движение не само че няма широка социална база и за известно време представлява движение предимно на прогресивната народна интелигенция, но то не може да се опре и да използва опита на едно предварително организирано и развито работническо професионално движение. Това обстоятелство до голяма степен благоприятствува своеобразните прояви на опортюнизма

и тяхното отрицателно и разложително влияние върху цялото работническо движение.

Георги Димитров отделя голямо внимание на проблема за връзките между партията и синдикатите. В това отношение той, както и цялата партия плътно се доближават до разбирането на В. И. Ленин за профсъюзите като «школа за социализъм», като «трансмисия» за свързване на партията с масите. За разлика от много социалдемократически партии по това време БРСДП (т. с.) не ограничава дейността на синдикатите в рамките на взаимното подпомагане на работниците и на минималната партийна програма.

Много често в документите на БРСДП (т. с.) и в трудовете на нейните ръководители, в това число и на Георги Димитров, се среща определението, че партията и синдикатите са «два клона на социалдемократията». Може да се спори за точността на това определение, но то изразява разбирането на тесните социалисти за връзките между партията и синдикатите. В него не се съдържа никаква неясност по въпроса за партията като висша форма на пролетарска организация, изравняване на синдикатите по роля и значение с нея. Тук се разкрива марксисткото схващане, че тези две организации на работническата класа, макар и да са различни по характер, роля и място в работническото движение, имат една обща цел — комунизма. Носител на идеята за комунизма обаче е не друг, а партията, политическата организация на пролетариата. Следователно, за да могат синдикатите да се движат организирано и планомерно, а не стихийно към крайната цел, необходимо е да се намират под идейното влияние на марксистката партия. А за да може да се осъществява и гарантира това влияние, необходимо е между двете организации да се изградят и поддържат и определени организационни връзки.

В духа на това партийно разбиране Георги Димитров подчертава, че пропагандата и агитацията сред работническите синдикати трябва да се отличават с определена целенасоченост и да разкриват перспективите на движението, да водят борба за «осъществяването на нашите професионални и класови искания, за действително подобрене и пълно освобождение». Той постоянно подчертава

необходимостта синдикалните организации да издигат на по-голяма висота своята агитационно-пропагандистка дейност, за да се постигнат по-големи резултати в класовото възпитание на пролетариата, в преодоляване на буржоазното и дребнобуржоазното влияние върху работниците. Социалистическата пропаганда и агитация сред широките работнически маси може да бъде резултатна само тогава, когато е съобразена с конкретните условия на труд и живот на пролетариата, с особеностите на производствения процес в различните отрасли на промишлеността, когато е конкретна и свързана с крайната цел на борбата.

В много статии, окръжни и писма до синдикалните организации Георги Димитров критикува допускането на «шаблон» в организационната и особено в просветната и възпитателната работа на съюзите. Той настоява да се търсят и ползват нови форми и средства, като се изхожда от конкретните условия, които са различни, имат своя специфика и особености при всеки отделен съюз и синдикат, съветва да не се «копира» и да не се пренася механично чуждият опит, да не се робува на схеми, да се проявява творчество, дръзновение, настойчивост.

Това постоянно изискване да се издига равнището на просветната работа, на социалистическата пропаганда и агитация в синдикалното движение се обуславя от партийното разбиране и от убеждението на самия Димитров, че силата на всяка работническа организация се определя от степента на класовата съзнателност на нейните членове и посочва, че «Синдикалният член трябва да бъде съзнателен работник, борец». В окръжно от 11 януари 1911 г. той изтъква: «. . . нашето синдикално движение ще бъде толкова по-стабилно, ще има толкова по-големи успехи, колкото по-дълбоко прониква социализмът във всички негови клетки, колкото. . . повече масата на синдикалните членове е запозната с въпросите на синдикалното движение и колкото по-широко тя е социалистически просветена.»

Необходимо е да се подчертае, че това разбиране и това убеждение са напълно правилни. Класовата съзнателност на синдикалните членове е закономерна потребност за съществуването и развитието на революционното профсъюзно движение. Без нея то би било буржоазно или опортюнистическо, но не и революционно; неговите чле-

нове биха намерили своето място в редовете на реформистките, или т. нар. жълти профсъюзи. Стремещът към непрекъснато издигане класовото съзнание на синдикалните членове и на работническата класа изобщо е плод на схващането на тесните социалисти за задълженията и ролята на партията като висша форма на пролетарска организация и за синдикатите като школа за социализъм.

Ръководен от това разбиране за решаващото значение на класовото съзнание на работниците, Георги Димитров обръща голямо внимание на ролята и мястото на партийния и синдикалния печат за разясняването на политиката на партията, за популяризирането на идеите на марксизма, за организирането и мобилизирането на пролетариата под знамето на партията. Той високо цени ролята на теоретичния орган на партията сп. «Ново време» за създаването и развитието на синдикалното движение и за изясняването на неговите перспективи. «Без него — пише той — ние не бихме имали по никой начин сегашните успехи, на които се радваме и които се явяват изходна точка за нови по-големи успехи в бъдеще.» Георги Димитров подчертава специално огромната роля на списанието за формирането на работническата интелигенция, без създаването на която «всички наши успехи могат да бъдат *мимолетни и несигурни*». Всичко това го кара горещо да препоръчва сп. «Ново време» на синдикалните членове и да настоява да се вземат мерки за неговото широко проникване сред работническата класа.

С особена грижа Георги Димитров се отнася и към разпространението на «Работнически вестник». Според него не е възможно да се говори и пише за класовото възпитание на работниците, ако те не изпитват постоянното и системно влияние на централния партиен орган. Ето защо първостепенна задача на профсъюзните ръководители и членове е да осигуряват достъпа на вестника до всеки работник и работничка.

В редица писма и окръжни Георги Димитров подчертава грамадното значение на профсъюзните вестници като средство за агитация и просвета, за информация и критика, за класово, революционно възпитание и организиране на работниците. Много ценни са неговите напътствия към редакторите и дописниците за правдива, основана на

конкретни и проверени факти информация, за достъпен и точен език, за принципиална и аргументирана критика.

Централно място в настоящия том заема трудът на Георги Димитров «Синдикалното движение в България». В него се прави анализ на условията, при които се заражда и развива българското синдикално движение, разкриват се причините за реформистките отклонения в работническото движение, проследява се борбата на БРСДП (т. с.) за изграждането и развитието на революционните професионални съюзи и за разобличаването на опитите на общоделците да ги отклонят по пътя на реформизма, като ги откъснат от политическия авангард на класата — революционната марксистка партия. Авторът убедително разкрива, че постигнатите успехи на профсъюзите са резултат от правилната политика на БРСДП (т. с.), на нейната безкомпромисна борба за отстояване на принципите и пролетарския характер на икономическите и политическите организации на работническата класа.

Посветен на извънредно важни и актуални за времето проблеми, този труд изиграва голяма роля в развитието на революционното синдикално движение в България.

Интерес представляват и онези произведения, в които Георги Димитров се спира на пропагандата на социализма в село и на въпроса за професионалното организиране на селскостопанските работници. Като обяснява пробуждането на селскостопанския пролетариат с общия подем на работническото движение и с разширяване влиянието на партията и на професионалните съюзи във всички слоеве на народа, той подчертава, че за успеха на неговото организиране е необходимо да се избегне стихийността в движението му, и препоръчва да се изучават условията на работа и живот на селскостопанските работници и да се води «специална агитация между тях за организирането им». В писмо до настоятелствата на професионалните съюзи от 30 декември 1910 г. Георги Димитров поставя задачата ОРСС да подпомага професионалното организиране на земеделските работници, за да се спасят, «доколкото е възможно, от известните гибелни отклонения, лутания и заблуждения, жертва на които са били години подред и даже днес са земеделските работници в някои страни». За него пропагандата на социализма в селата и професиио-

налното организиране на селскостопанските работници е въпрос на откъсването им от влиянието на буржоазията и привличането им към пролетариата и неговите организации. Под непосредственото ръководство на Георги Димитров ОРСС изиграва положителна роля за създаването на първите професионални организации на селскостопанските работници в България.

Като секретар-касиер на ОРСС и член на ЦК на БРСДП (т. с.) Георги Димитров участва непосредствено в подготовката и ръководенето на редица стачки. В много трудове той продължава да разкрива характера, същността и значението на тази форма на борба на българския пролетариат и да разработва тактиката на партията за нея. Като прави анализ на причините за съществуващия подем, опитният революционер изтъква голямата отговорност на партията и ОРСС за правилното организиране и ръководене на стачното движение в страната. Той разяснява вредата от стихийните и «лекомислено обявявани стачки», които не са съобразени с обективните условия, с липсата на силни работнически организации, които да застанат начело на борбата и да организират материалното подпомагане на стачкуващите работници. Всяка неподготвена стачка принася големи пакости на цялото движение, защото убива вярата у работниците в собствените им сили, изтощава го финансово и руши неговото единство и сплотеност.

Анализът на развитието на стачните борби довежда Георги Димитров до извода, че една от предпоставките за стихийността е големият брой неорганизирани в профсъюзите работници, които лесно се поддават на буржоазно и дребнобуржоазно влияние. Това изисква да се засили пропагандната дейност както сред организираните, така и сред неорганизираните работници, за да могат всички те «добре да усвоят верния възглед, че *най-напред трябва да бъдат здраво организирани, добре въоръжени, та след това да предприемат борба*». От друга страна, той подчертава, че е необходима «най-голяма осторожност при употребяването на това важно наше оръжие в борбата ни против капиталистическата експлоатация».

Заедно с всичко това Георги Димитров предпазва работниците от увлечения и илюзии по отношение възмож-

ностите на стачката като форма на икономическа борба и посочва, че чрез нея не може да се постигне коренно подобряване на условията на живот и труд, тъй като не може да се измени социално-икономическата система.

В много свои статии, речи и писма, поместени в тома, Георги Димитров разглежда борбата на трудещите се под ръководството на БРСДП (т. с.) и ОРСС за широко прилагане на трудовото законодателство и особено на Закона за женския и детския труд. Той разобличава опитите на правителството да ограничи прилагането на закона, да премахне комитетите на труда и да назначи доверени на властта инспектори, които като представители на държавата на капиталистите, вместо да защитават работническите права, улесняват експлоатацията на женския и детския труд. С конкретни факти за жестоката действителност в капиталистическите предприятия, за тежките и непоносими условия на живот на пролетариата Георги Димитров разкрива антиработническата същност в политиката на правителството на Демократическата партия, което както и предишните буржоазни правителства остава чуждо на исканията на работническата класа и създава привилегии за индустриалците.

Като дългогодишен ръководител на Работническия печатарски съюз Георги Димитров отделя голямо внимание на борбите на печатарските работници в България. Поради разширяването на печатарското производство през този период се намалява безработицата сред печатарите, но собствениците засилват експлоатацията на печатарския труд, като намаляват надниците и увеличават работното време. Поради съществуващото разединение на печатарските работници обаче тяхната борба в защита на собствените им интереси не е успешна. Георги Димитров разобличава съглашателската тактика и разколническата дейност на широките социалисти и намиращите се под тяхно влияние Българско типографско дружество и Типографско работническо дружество и подчертава необходимостта да се постигне единство между професионалните организации по време на т. нар. тарифна борба за извоюване на повече придобивки за работниците. Той изразява увереност, че Работническият печатарски съюз със своята класово-революционна политика все повече ще укрепва и ще

се утвърждава като достоен защитник на интересите на всички печатарски работници.

В статии, посветени на Международния ден на труда Първи май, в писма до международни работнически организации и форуми, в отчетите пред синдикалните конгреси Георги Димитров разяснява интернационалистическата позиция на тясносоциалистическата партия и на българското революционно профсъюзно движение. Като пролетарски революционер-интернационалист той работи активно за укрепването и разширяването на връзките и сътрудничеството на българските работници с работниците от всички страни, провежда линия на взаимопомощ и единодействие против експлоататорската политика на световната буржоазия, проявява изключителна отзивчивост към нуждите на борещите се пролетарии от другите страни. Един от многобройните примери за това е неговата инициатива за организирането на акции за събиране помощи в подкрепа на борбата на шведските работници по време на генералната им стачка през 1909 година.

С голямо внимание Георги Димитров се отнася към въпроса за укрепването и разширяването на връзките на българското революционно работническо движение с работническото движение в другите балкански страни. Освен от съзнанието за общността на класовите интереси на всички работници този интерес се подсилва и от необходимостта да се даде отпор на шовинистичната и милитаристична политика на буржоазията от балканските държави, която заплашва техните народи с братоубийствена война. Партията на тесните социалисти начело с Димитър Благоев се обявява решително против тази политика и ѝ противопоставя своето пролетарско-интернационалистическо разбиране, че чрез война не може да се постигне справедливо и трайно разрешаване на националните проблеми на Балканите. Това може да стане по пътя на разбирателството, взаимното сътрудничество, сближаването и сплотяването на балканските народи в Балканска федеративна република. По този начин те ще могат да се противопоставят на империалистическата експанзия на големите капиталистически държави, която именно застрашава тяхната свобода и независимост, и да осигурят своето прогресивно развитие. За онова време, когато победата на социализма

е реална, но все още неопределена във времето перспектива, когато балканските народи не могат да се опрат на братската и безкористна подкрепа на една социалистическа страна или общност, лозунгът за Балканска федеративна република като средство за самозащита срещу завоевателната политика на империалистическите държави и за обща борба срещу шовинистичната и завоевателно-експлоаторска политика на балканската буржоазия и монархизма е правилен. Не е случайно, че той намира пълната подкрепа на великия Ленин.

Всички включени в настоящия том произведения на Георги Димитров, посветени на балканските проблеми, са написани в духа на това партийно разбиране

Георги Димитров се стреми към разширяване на международните връзки на българското революционно работническо движение и води продължителна борба против опортюнистическото ръководство на Международния синдикален секретариат, който не допуска ОРСС да заеме своето място в редиците на световната профсъюзна организация, тъй както почти всички български отраслови профсъюзи са го заели в световните международни съюзи. В редица доклади, речи, писма и телеграми той обосновава това законно право на революционната обща организация на българските работници и разкрива опортюнистическата природа на ръководения от общоделците Свободен общ работнически синдикален съюз, приет от Международния синдикален секретариат (МСС). По същество това е борба против господстващата във Втория интернационал центристка линия на съжителство на революционните марксисти с опортюнистите. Чрез недопускането на ОРСС в МСС се цели той да бъде заставен да се обедини с опортюнистическия синдикален съюз и по този начин да се принуди БРСДП (т. с.) да капитулира и да се обедини с общоделската партия.

Всички включени в тома произведения са пропити от изключителен оптимизъм и вяра в бъдещето, в силите и възможностите на работническата класа, чийто труд я издига до положението на незаменим творец на всички материални блага. Нейната сила може да бъде обърната в един действителен фактор за подобряване на положението на работниците и за тяхното пълно освобождение чрез социализма.

Непоклатима е увереността на Георги Димитров в тържеството на социалистическите идеи, които пускат все по-дълбоки корени в българското общество и обхващат най-светлите умове на прогресивното човечество. Защото именно социализмът разкрива пред работниците механизмите на съвременното капиталистическо общество и им посочва, че само като се организират в своите професионални съюзи, в редовете на своята работническа партия, независимо от отделните господари и цялата капиталистическа класа, ще могат успешно да използват силата, която имат в самото производство.

Писмата, окръжните и другите документи, включени в тома, които Георги Димитров изпраща като секретар-касиер на ОРСС до централните настоятелства на професионалните съюзи, до местните работнически съвети и до отделни лица, наред с неговите брошури, статии, речи и доклади са богат източник за изучаването на изключително динамичния му живот, на революционната му дейност и на историческата действителност, в която той израства и се утвърждава.

Богат източник са и приложените към тома 31 произведения, някои от които не носят подписа на Георги Димитров, но в резултат на научни изследвания и текстологични сравнения се приема, че той е участник в тяхното създаване. Повечето от тях разкриват дейността на Работническия печатарски съюз, председател на който през разглеждания период е той. В документите, подписани от него като член на ЦК на БРСДП (т. с.) и на Общия работнически съвет заедно с другите ръководители на партията и ОРСС, се осветляват въпроси за характера, същността и проявите на класовите борби на българския пролетариат, за отношението на БРСДП (т. с.) към политиката на правителството на Демократическата партия и редица проблеми на икономическото развитие на страната.

Всички произведения, публикувани в тома, са ценни страници от историята на българското работническо революционно движение и на Българската работническа социалдемократическа партия (тесни социалисти), от историята на страната и народа ни. С представянето им на читателя историческата наука и общественно-политическата

мисъл изобщо ще се обогатят с нови извори за един интересен период от миналото на България, когато работническото движение се намира в подем и партията все повече утвърждава своите позиции като реална политическа сила в обществото. А включените нови произведения дават възможност за нови проучвания и изводи върху героичното минало на българската работническа класа, на трудовия народ.

От Редакционната колегия

**ШЕСТИ КОНГРЕС
НА ОБЩИЯ
РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ¹**

Варна, 22 — 24 юли 1909 г.

**Примерка към
«Работнически вестник»
(месечна премия),
№ 14, 17 юли 1909 г.**

**Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»**

I
ГОДИШЕН ОТЧЕТ
НА КОМИТЕТА НА ОБЩИЯ
РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ
В БЪЛГАРИЯ

за 1908 — 1909 г.

Като оставяме, поради липса на място, да дадем в конгреса подробни разяснения върху състоянието, дейността и борбите на Синдикалния съюз² във връзка с общите условия на страната, тук ще изложим само фактичката страна на нашия отчет с кратки пояснения.

I. СЪСТАВ

Отчетната година съюзът започна с 2084 членове, влизащи в 7 професионални съюза (в това число Железничарския³ и Телеграфо-пощенския синдикат⁴, които фактически са съюзи), 10 професионални синдиката и 22 смесени синдиката.

През годината влязоха в състава на съюза 3 нови професионални синдиката (Синдикатът на пристанищните работници във Варна, Синдикатът на фабричните работници в Костенец и Бояджийският синдикат в Пловдив). Възобнови се Керамическият синдикат в Новоселци. Образоваха се още 4 професионални съюза (Рудничарският⁵, Тютюноработническият⁶, Текстилният⁷ и Дърводелският⁸). Влязоха в образуваните професионални съюзи 7 синдиката, съществуващи по-рано отделно (Сливенският текстилен синдикат, Пернишкият рудничарски, Софийският дърводелски, Пловдивският тютюноработнически, Варненският тютюноработнически, Пловдивският язмаджийски и Синдикатът на работниците по линията Кюстендил — турската граница*). 2 професионални синдиката (Хасковският хле-

* Отнася се за линията Кюстендил — Гюешево. (Ред.)

барски и Бургаският хлебарски) се обърнаха в секции на смесените синдикати. Мелничарският синдикат във Фердинандово престана да съществува поради голямото намаление и честото прекратяване работата в тамошните мелници. Образува се Смесен синдикат в Самоков, 2 смесени синдиката (Кюстендилският и Пазарджишкият) престанаха да съществуват, след като секциите им влязоха в съответните професионални съюзи.

В края на годината съюзът има 3424 членове (гледай таблица 1), влизащи в 11 професионални съюза с 2652 членове, 6 професионални синдиката с 270 членове и 20 смесени синдиката с 502 членове.

В това число (3424) не влиза новообразуваният Синдикат на пивоварните работници в Пловдив с 30 членове, Каменоделският синдикат в Пловдив с 25 членове и няколко нови секции на професионалните съюзи с около 220 членове общо, които се смятат в състава на съюза от началото на новата съюзна година.

Съюзът е нараствал числено от образуването си досега така:

	Синдикати и секции	Членове	Процентно
1904—1905	42	1500	100
1905—1906	38	1380	92
1906—1907	55	1689	112,6
1907—1908	73	2084	138,9
1908—1909	98	3424	228,2

Тая година следователно съюзът е нараснал с 1340 членове. Докато в 1905—1906 г. съюзът спада с 8%, в 1906—1907 се покачва с 12,6%, в 1907—1908 — 38,9%, през отчетната година нараства със 128,2%! Това необикновено голямо нарастване се дължи преди всичко на обстоятелството, че съюзът вече навлиза широко всред индустриалния пролетариат, обгръща със своето влияние все по-голяма част от работниците в едрата индустрия, става масова организация.

Това се вижда ясно и от сведенията за числото на индустриалните, занаятчийски и други работници, влизащи в съюза през разните години.

	Инд. раб.	Зан. раб.	Трансп. наб.	Зем. раб.	В с и ч к о
1904—1905	421	991	88	—	1500
1905—1906	492	791	97	—	1380
1906—1907	676	899	114	—	1689
1907—1908	970	897	215	2	2084
1908—1909	1884	1007	521	12	3424

Числото на индустриалните работници в съюза постоянно и бързо е нараствало, докато онова на работниците от занаятчийското производство се колебае — от началото досега — между *991* и *1007*.

През 1904—1905 индустриалните работници са 28 %, 1905—1906 — 35,6 %, 1906—1907 — 40 %, 1907—1908 — 46,6 %, а през отчетната година достигат 55 %.

Численото нарастване на съюза ще продължава да върви още по-бързо, защото тепърва ще се образуват синдикални организации в много клонове на индустрията, дето съюзът има силно влияние и дето сега се извършва подготвителната организаторска работа. Трябва да отбележим, че в тоя момент *няма нито едно индустриално предприятие, незасегнато от агитацията и организацията на съюза.*

Числото на транспортните работници също значително е нараснало: от *88* в началото то сега достига *521*. За пръв път тая година се организираха пристанищни работници, синдикатът на които брой вече *103* членове.

Съюзът засяга и една малка част от нищожното число годни за организация в тоя момент земеделски работници. Миналата година в съюза влизаха *2* земеделски работници, а тая година са *12*.

Професионалните съюзи и синдикати, които в края на годината влизат в Синдикалния съюз, са (вж. таблицата на с. 28):

Както се вижда от горнята табличка, всички професионални съюзи, с изключение само на Текстилният и Печатарския⁹, имат необикновено голямо числено увеличение през изтеклата година. Някои от тях са се увеличили с един, два, три и даже *осем пъти!*

Рудничарският съюз, който се основа през второто полугодие, простря своето влияние между работниците във

СЪС

ПОЛУГОДИЯ	ДВИЖЕНИЕ											
	В нач. на полугоднето		В края на полугоднето		О Т							
	Синдикати и секции	Членове	Синдикати и секции	Членове	Индустриални работници	Занаятчийски работници	Транспортни работници	Земледелски работници	Мъже	Жени	Женяли	Неженени

Общ състав на

I	73	2084	73	2502	1241	923	328	10	2426	76	804	1698
II	73	2502	98	3424	1884	1007	521	12	3230	194	991	2433

Състав на професионалните

I	51	1580	54	2065	1150	615	300	—	2007	58	745	1320
II	54	2065	78	2922	1733	695	494	—	2749	173	908	2014

Състав на сме

I	22	504	19	437	91	308	28	10	419	18	59	378
II	19	437	20	502	151	312	27	12	481	21	83	419

Таблица I

А В

А Ч Л Е Н О В Е Т Е

Я Х

Възраст	От друга народност	До 20 години	От 20 до 30 г.	От 30 г. нагоре	Неграмотни	Първоначално образование	Непълно средно	Пълно средно	Професионално	Записани в избиращ. списъци	Членове на партията (в орг. и групите)	Членове на работн. просв. и гимн. д-ва
---------	--------------------	--------------	----------------	-----------------	------------	--------------------------	----------------	--------------	---------------	-----------------------------	--	--

Индиалния съюз

227	275	512	1613	377	148	1580	706	19	49	1120	897	1085
71	353	836	2097	491	193	1985	1153	39	54	1444	954	1341

Социални и синдикати

834	231	341	1379	345	139	1360	515	11	40	925	776	905
881	291	654	1820	448	179	1707	956	33	47	1219	825	1150

Други синдикати

883	44	171	234	32	9	220	191	8	9	195	121	180
440	62	182	277	43	14	278	197	6	7	225	129	191

		1907—1908		1908—1909		Увеличение	Намаление	°/о увел. °/о нам. (—)
		секции	членове	секции	членове			
1	Рудничарски съюз	2	139	7	355	216	—	+ 155,4%
2	Тютюнораб. "	2	70	6	275	205	—	+ 292,8%
3	Металораб. "	4	91	9	225	134	—	+ 147,2%
4	Об.-кожарски "	12	201	22	498	297	—	+ 147,7%
5	Дърводелски "	1	23	13	216	193	—	+ 839,1%
6	Шивашки "	14	261	16	356	95	—	+ 36,3%
7	Текстилен "	2	358	5	235	—	123	— 34,4%
8	Печатарски "	5	140	5	101	—	39	— 27,9%
9	Съюз на търг. служещи	4	49	5	95	46	—	+ 93,8%
10	Железничарски	—	93	—	163	70	—	+ 75,2%
11	Телегр.-пощенски	—	84	—	133	49	—	+ 58,3%
12	Синд. на прист. работници	—	—	—	103	103	—	новоосн.
13	Синд. на фабр. работници	—	—	—	107	107	—	"
14	Керамически синд.	—	—	—	25	25	—	"
15	Бояджийски "	—	—	—	10	10	—	"
16	Бръснарски "	—	—	—	15	15	—	"
17	Хлебарски "	3	35	1	10	—	25	—
18	Мелинчарски "	—	36	—	—	—	36	—
	<i>Всичко</i>	<i>49</i>	<i>1580</i>	<i>89</i>	<i>2922</i>	<i>1565</i>	<i>223</i>	<i>—</i>

всички мини и по новоотроящите се железопътни линии. По борущенската линия той вече има четири секции, които постоянно нарастват. Даже и в най-мъчнодостъпните за неговата агитация места, каквито са мината и фабриката «Плакалница», Рудничарският съюз има секция с повече от 50 членове. Усилията на компанията да създаде една контраорганизация удариха о камък. Днес освен секцията на Рудничарския съюз в тая мина няма никаква организация. Рудничарският съюз засяга също и работниците от кариерите, дето тепърва ще има успехи. Съюзът в своето развитие върви стъпка по стъпка наред с развитието на самата рудничарска индустрия.

Тютюноработническият съюз има едно увеличение от 292,8%! Той засяга почти всички по-големи тютюневи

фабрики и складове. Напоследък, въпреки големите препятствия, неговото влияние си пробива вече по-успешно път и между работничките, които са един доста голям процент в тютюневата индустрия.

Металоработническият съюз¹⁰, който в края на миналата година бе поотслабнал, тая година се значително засили. Неговото нарастване е със 147,2%. Той все повече прониква всред масата на металоработниците. Неговите членове са предимно в големи и с важно бъдещо значение металургични предприятия в София, Русе, Плевен и други.

Процентно най-силно се е увеличила тая година организацията на дърводелците. В края на миналата година в Синдикалния съюз имаше всичко един Дърводелски синдикат с 23 членове; сега Дърводелският съюз брои 216 членове, или едно увеличение с 839,1%. Дърводелският съюз не само разширява своето влияние всред работниците от дърводелските фабрики и работилници в Габрово, Русе, Варна, Пловдив и другаде, но засяга вече и работниците в крупните предприятия за рязане и приготвяване суровия дървен материал в Кочериново, Бельово и другаде.

Шивашкият съюз¹¹, въпреки голямата безработица в занаятчийското производство, която най-силно удари шивашките работници, има също нарастване с 36,3%. Това ясно и неопровержимо говори за неговата жизнеспособност и здрави връзки с масата на шивашките работници.

Обущаро-кожарският съюз¹² е най-големият по число професионален съюз. Неговото нарастване е също значително — 147,7%. Той сравнително успешно се нагодява спрямо развитието на обущарската и кожарска индустрия, макар и да има още доста да се желае в това отношение. Една голяма част от годните за организация кожари са вече организирани в неговата среда. Върху работниците в откриващите се обущарски фабрики той има доста силно влияние. С изключение само на София засега във всички други градове обущарските и кожарските работници бърже се групират в редовете на Обущаро-кожарския съюз. Слабо е влиянието на съюза между работниците сарачи, седлари и опинчари, за организирането на които са потребни по-големи усилия.

Съюзът на търговските служещи¹³, който изобщо мудро се развива поради особения характер на професията, тая година е нараснал с 93,8%. За търговските служещи това е един добър успех, който ще става толкова по-голям и сигурен, колкото по-широко и основателно съюзът засяга със своята агитация низшия и най-зле поставен слой на търговските служещи.

Железничарският и Телеграфо-пощенският синдикати имат също значителен напредък. Железничарският синдикат е нараснал със 75,2%. През 1905—1906 той е имал 51 членове, 1906—1907 — 61, 1907—1908 — 93, а тая година 163 членове! Телеграфо-пощенският синдикат е нараснал през изтеклата година с 58,3%. През 1905—1906 той е имал 23 членове, 1906—1907 — 33, 1907—1908 — 84, а сега брой 133 членове. Тоя успех добива толкова по-голямо значение, като се имат предвид многобройните препятствия, които срещат тия два синдиката като организации на държавни работници, дето преследванията, насилията, терорът и «моралното влияние» на разните големи и малки началници чувствително спъват влизането на работниците в социалистическите синдикати. Пътят за развитието на Железничарския и Телеграфо-пощенския синдикати все повече се разчиства. Многобройният низш персонал бърже се освобождава от опекуството на своето началство! Той се разочарова от разните дирекционни «свободни» организации и обръща погледа си към Железничарския и Телеграфо-пощенския синдикати като организации, които стоят неуклонно върху почвата на интересите на железничарската и телеграфо-пощенската маса, близо са до нейните нужди, болки и стремежи, живеят с нея и се борят за нея. Това увеличение на Железничарския и Телеграфо-пощенския синдикати е само началото. Тепърва те ще растат, и много повече, отколкото досега.

От общото и бързо нарастване правят изключение само Текстилният и Печатарският съюз. И за това има специални причини.

Текстилният съюз тая година води една героична и крайно изтощителна борба цели 65 дни¹⁴. След прекратяването на борбата дълго време голяма част от членовете на сливенската секция на Текстилния съюз, и то най-

деятелните, стояха без работа. Изтощените финансово членове по-сетне мъчно успяваха да внасят редовно своите вноски и мнозина от тях престанаха да бъдат членове, без обаче да се откъснат от съюза. Други членове бидоха принудени да променят професията си. Поради всичко това агитацията и целокупната синдикална дейност на съюза поотслабна и сливенската секция остана в края на годината с 69 редовни членове. Напоследък обаче секцията се засилва и не след дълго ще стигне предишното си състояние, стига сливенските другари да употребят необходимите усилия за това.

Поради специалните условия на печатарския труд и подхранваната от условията на самото печатарско производство индивидуалистическа, егоистична психология у печатарските работници деморализаторското влияние на общоделството¹⁶, на «свободния синдикализъм»¹⁶ намери най-благоприятна почва между печатарските работници. Но безплодието на политиканството, жертва на което ставаше болшинството на печатарските работници дълги години, развращаващото влияние на «свободния синдикализъм» създадоха всред масата на печатарските работници едно силно разочарование към работническата организация изобщо, една апатия, която зле се отрази и върху развитието на Печатарския съюз. За щастие това състояние има временен характер. Скоро ще се изживее разочарованието, ще мине апатията и ще се появи отново стремжът към организация, но не вече към организацията на безплодното политиканство и окончателно пропадналия «свободен синдикализъм», а към Печатарския съюз.

Смесените синдикати, които влизат в Синдикалния съюз, са следните: берковски 24, варненски 32, видински 28, дупнишки 22, габровски 36, пловдивски 52, плевенски 8, старозагорски 19, сливенски 15, софийски 60, станимашки 10, бургаски 24, троянски 15, оряховски 10, севлиеви 66, русенски 17, шуменски 14, самоковски 20, царибродски 10 и провадийски 10. Всичко 502 членове (м. г. 504).

По професия членовете на смесените синдикати са: шивачи 42, обущари 34, дърводелци 31, железари 64, надничари 97, каменоделци 38, търговски служещи 45, хлебари 37, бояджии 14, копчарски работници 12, мелничари

11, текстилни работници 5, цветарски работници 5, печатари и книговезци 7, работници в книжни фабрики 15, бръснари 5, гладачи 2, вестникопродавци 2, 10 келнери и 32 разни фабрични работници. Всичко 502.

Макар и смесените синдикати постоянно да се *изпразват* вследствие на обстоятелството, че заякналите професионални секции се отделят от тях и преминават в своите професионални съюзи, все пак и тая година те запазиха своето миналогодишно число. Това ясно показва, че на мястото на преминаващите в професионалните съюзи работници смесените синдикати чрез усилена работа бързо привличат нови из незасегнатите и слабозасегнати работнически слоеве.

Предвид на това, че смесените синдикати, както и отделните професионални синдикати не са в състояние да изпълняват успешно функциите на синдикалната организация в разните области на синдикалната дейност и борба, както това могат да правят професионалните съюзи, Синдикалният комитет взе инициативата да се образува *Съюз на фабричните и други работници*¹⁷, който ще обгръща работниците и работничките от ония производства, дето още не са образувани професионални съюзи. След основаването на тоя съюз, което ще стане веднага след конгреса, смесените синдикати ще престанат да съществуват като отделни синдикати. Едни от техните секции ще преминат в своите професионални съюзи, други, които нямат такива съюзи, ще влязат в *Съюза на фабричните и други работници*.

Един важен успех е увеличението числото на организирани в съюза работнички. Тяхното число сега е 194, когато миналата година беше 97. Разбира се, в тая посока има извънредно много още да се работи. С организирането на работничките ние се намираме още в самото начало. Между това една жизнена необходимост за нашето движение е да се организират всички годни за организация работнички, за да участвуват заедно със своите братя по труд в борбите против експлоатацията. Наистина заблужденията, предразсъдъците и празните илюзии, както и цяла редица други условия в живота на работничките ги правят мъчно податливи за организация. Но не трябва да се забравя, че всекидневно под ударите на самия живот

се рушат заблужденията и предразсъдъците у работничката, тя се освобождава от пакостната илюзия, че може да намери спасение в женитбата, и започва да разбира нуждата от организация и организирана борба. Фактът, че работничките по-мъчно се организират, отколкото работниците, показва само, че трябва да употребяваме по-големи усилия за тяхното организиране. С организацията на работничките трябва най-сериозно да се заемем, ако искаме нашето движение правилно и успешно да се развива заиапред.

От основаването на съюза досега в него преобладават младите и неженени работници, което е вследствие на *младостта* на самото движение. Тая година е направена една крачка напред към *възмъжаването* на съюза по състав. Числото на членовете, които са по-възрастни от 30 години, сега е 491, когато миналата година бе 272. Като употребяваме всички усилия да турим под благотворното влияние на съюза работническата младеж и колкото е възможно по-голяма част от нея да привлечем в неговите редове, трябва в своята агитация най-упорито да се стремим да организираме възрастните работници и работнички със семейни ангажименти, с по-голяма житейска опитност, с по-сериозно отнасяне към живота, защото това е необходимо условие за успеха на нашите предстоящи борби.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Отчетната година съюзът прекара в един интензивен, кипящ организационен живот. Това се изразява във всичките области на неговата дейност. Общата просветителна и организационна дейност, както и агитацията и пропагандата е много по-усилена и обширна, отколкото през всички други минали години (гледай таблица II). Това се вижда съвършено ясно и от следната сравнителна табличка (вж с. 36):

Трябва да се отбележи, че тая година, заети с усилената агитация навън, между неорганизираните работници, съюзните организации са обръщали по-слабо внимание върху пропагандата в своята среда и вътрешното си орга-

ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРО

ПОЛУГОДИЕ	Организационна дейност							Просветителна дейност		
	Настоятелни заседания	Синдикални заседания и конференции	Сказки	Публични събрания		Позиви	Число на пръснатите екземпляри	Пръснати екземпляри от Ч. нар. календар	Абонати на «Р. в-к»	
				Беседи и реферати					Членове	Нечленове
I	1242	1009	605	95	183	27	14700	2350	1020	58
II	1328	1143	722	156	312	35	16360	1910	1199	91
ц. г.	2570	2152	1327	251	495	62	31060	3260	1020—1199	58—91
<i>Обща организационна и про</i>										
I	959	737	454	52	102	21	12500	1500	726	33
II	1037	863	560	104	249	28	14010	1115	894	48
ц. г.	1996	1600	1014	156	351	49	26510	2615	726—894	33—48
<i>Организационна и просветителна дей</i>										
I	283	272	151	43	81	6	2200	850	294	25
II	291	280	162	52	63	7	2350	795	305	43
ц. г.	574	552	313	95	144	13	4550	1645	294—305	25—43
<i>Организационна и просветителна дей</i>										

низационно закрепване. Без да омаловажаваме значението на агитацията, трябва да помним, че ако тя не се съпровожда с постоянна просвета на членовете, с една основателна социалистическа пропаганда и със заздравяване основите

Таблица II

ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Мети на «Н. време»		Забави		Взаимоспомагателна дейност					
		Срещи, вечеринки и представления	Екскурзии и излети	Подпомогнати					
Число	Нечленове			Безработни	Сума		Болни	Сума	
		лева	ст.		лева	ст.			
Просветителна дейност									
226	15	21	3	430	2300	—	174	715	10
269	21	23	9	463	2426	45	170	710	—
—269	15—21	44	12	1093	4726	45	344	1425	10
на проф. съюзи и синдикати									
161	5	6	—	345	1420	—	102	420	10
182	6	11	3	360	1525	45	105	430	—
—182	5—6	17	3	705	2945	45	207	850	10
на смесените синдикати									
75	10	15	3	85	980	—	72	295	—
87	15	12	6	103	901	—	65	280	—
—87	10—15	27	9	188	1881	—	137	575	—

на организацията, всичките ни агитационни успехи, колкото и големи да са, ще бъдат повърхностни и несигурни.

Нашата просветителна и организационна дейност страда още от ред недостатъци, за отстранението на които трябва

	1905—1906	1906—1907	1907—1908	1908—1909
Настоятелствени заседания	735	895	1727	2570
Синдикални събрания	693	570	1344	2152
Публични събрания	80	61	181	251
Беседи	74	96	320	495
Позиви	77	45	92	62
Пръснати екземпляри	12260	25050	45920	31060
Червен нар. календар	2811	2715	3599	4260
Абонати на „Раб. вестник“	835	419	938	1199
Абонати на „Ново време“	221	136	238	269

ва най-сериозно да се работи. Преди всичко една едностранчивост с лоши последствия е това, че твърде слабо внимание се обръща върху пролетарското възпитание на работниците. Много от организациите енергично водят агитация, свикват събрания, уреждат беседи и пр., за да увеличат познанията на своите членове, но обикновено *нищо* не правят, за да *възпитат* членовете си като истински пролетарии, готови съзнателно и предано да изпълняват всички тежки обязанности, които им се налагат от работническата организация и борба, и с радост да понасят всички жертви за тържеството на работническото дело. Синдикалният член трябва да бъде съзнателен работник, *борец*. А това може да се постигне само когато наред със социалистическото образование той бива и социалистически възпитаван, когато наред с дълбокото усвояване идеите на пролетарската организация същевременно у него се развиват солидарност, преданост, ентузиазъм, готовност за жертви и всички пролетарски добродетели, необходими в борбата за реализирането на тия идеи.

Освен това твърде често както агитацията, тъй и пропагандата се водят *шаблонно* и *книжно*, неразбираемо за масата на неорганизираните работници, и поради това в

такива случаи се получават незадоволителни резултати.

Сериозен недостатък е, че болшинството от синдикалните организации не са се добре уредили вътрешно. Професионалните съюзи като нови още най-много страдат от това. Липсата на добра синдикална администрация спъва дейността на съюзите и синдикатите, отнема много време на синдикалните функционери съвършено безплодно, става причина за големи нередовности, грешки и даже злоупотребления със синдикални средства, неща, които чувствително спъват синдикалната дейност и често са от естество да парализират нашето влияние всред неорганизираната работническа маса. Редовна и добра синдикална администрация трябва колкото е възможно по-скоро да се създаде.

За настоятелствата и контролните комисии, както и за местните работнически съвети тая година, макар и по-добре изобщо да са вършили своята важна работа на управителни органи в сравнение с миналите години, все пак има много да се каже.

От друга страна, самоактивността на синдикалните членове продължава да бъде слаба. Болшинството от тях всичко чакат наготово. Обикновено синдикалните управления не срещат пълното и енергично съдействие на членовете в трудната си работа. Тежестта на цялата синдикална дейност пада върху плещите само на неколцина по-предани и енергични другари. И затова главно има многобройни нередовности и опущения. На тая аномалия трябва час по-скоро да се тури край.

III. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

С образуването на професионалните съюзи взаимопомагателната дейност доста се засили. На тая важна синдикална функция се обръща все по-сериозно внимание. Без да загазват в блатото на буржоазната филантропия, свободни от заблужденията и късогледството на разните «взаимопомагателни» дружества и каси, нашите организации полагат големи усилия да организират взаимната помощ така, че тя да бъде в състояние отчасти да облекчи тежката участ на работника, да повдигне неговата бойна енергия и способност, да служи като добро спомагателно

средство в агитацията за пробуждането и организирането на стоящите далеч от работническата организация работници. Направеното в това отношение през отчетната година наистина е малко, но то е едно добро начало. Извън редовната, предвидена в уставите, помощ за безработица, болест и пътуване съюзните организации се стремят да организират безплатно лекарска, акушерска, аптекарска помощ, адвокатска защита, къпане, бръснене и пр. с намалени цени. За тая цел пловдивските организации образуваша и специален фонд с 5-седмична вноска, който, въпреки многото пречки, има добър успех. Такива фондове във всички по-големи градове трябва да се образуват, като, разбира се, те не се обръщат в отделни взаимоспомагателни каси със свои самостоятелни, особени, специални задачи, а бъдат само органи във взаимоспомагателната дейност на съюзните организации в дадената местност, като управлението им се намира в ръцете на местните работнически съвети.

Постоянното разширяване на взаимоспомагателната дейност на съюзните организации, което достига най-големи размери през изтеклата година, се вижда ясно от сравнителната табличка:

	Безработни	Получили помощ лева	Болни	Получили помощ лева
1905—1906	254	1268,65 лв.	36	377,10 лв.
1906—1907	434	2055,20 »	74	692,95 »
1907—1908	694	3139,15 »	122	949,39 »
1908—1909	1093	4726,45 »	344	1425,10 »

Тая цифра трябва да е много по-голяма, защото събираните с подписки помощи често организациите не отбелязват в своите отчети.

Най-голяма помощ през отчетната година е тая за безработни. Близо една трета от членовете на съюза са получили известна помощ като безработни. Това неопровержимо показва, че съюзните организации вече влизат напълно в своята роля на истински синдикални организации.

В подпомагането на безработните, болните и пътува-

щите съществува голяма бъркотия, която без друго трябва да се премахне. Често се промъкват в нашата среда разни лица без всякакво определено занятие, с авантюристически наклонности и органическа омраза към труда. Представят се те пред организациите като пострадали работници, организирани, участвували в стачки и пр. Предизвикват по тоя начин съчувствието и съжалението на синдикалното настоятелство и дръпват известна помощ от събиранията с тежък труд синдикални средства. Множество такива лица са кръстосвали надлъж и нашир България и са се хрантутили по цели месеци на гърба на съюзните организации. Това да продължава, би значило да се извършва голямо престъпление.

При даването на помощите трябва най-строго да се съблюдават уставът и специалните правила. Помощи трябва да се дават само на *редовни* членове, които имат право да бъдат подпомогнати и представят редовни членски книжки. Изключения може да се правят само в най-редки случаи, след щателна проверка.

IV. БЮРАТА ЗА БЕЗРАБОТНИ

Никога досега не се е чувствувала такава голяма нужда у нас от тоя важен институт както тая година. Под влиянието на съществуващата всесветска криза и, от една страна, поради кризата в пропадащото занаятчийско производство и размирието на Балканския полуостров и, от друга — неуреденото, нестабилно международно положение на България, безработицата взе необикновено големи и опустошителни размери. Нуждата да се настаняват безработните там, дето все още има работа, и равномерно да се разпределят безработните сили, за да се запазят условията на труда от по-голямо влошаване, изпъкна остро. Плод на това се яви образуването на бюра за безработни почти във всички градове. Макар и недобре организирани, бюрата ни принесоха в тоя тежък период на безработица ценни услуги. Значително число безработни работници са настанени на работа, много други бидоха запазени от отиване в места, дето също има безработица, и с това се избавиха от по-големи лишения и страдания, а условията на труда в тия места не се влошиха.

Занапред бюрата за безработни трябва добре да се организират, като си имат своя централа в София и действуват планомерно и постоянно. За тяхното уреждане и издържане като необходим и важен институт в нашето синдикално движение трябва да бъдем готови да направим и потребните материални жертви.

V. СТАЧКИ, ЛОКАУТИ И БОЙКОТИ

Тая година и в областта на стачната борба съюзът вложи големи усилия. Първоначалният период на стачната борба, когато повечето стачки са частични, неорганизирани, стихийни и често съвсем необмислени, още продължава. Макар и стихийните стачки да са сега много помалко, отколкото миналите години, все пак тяхното число е голямо и наложително е да действуваме още по-енергично за избягване, в кръга на възможното, стихийните стачни избухвания, които в 99 случая от 100 при сегашното състояние на нашето движение, без да дават никакви ползи, спъват развитието на организациите, изтощават ги финансово и често съвсем ги разрушават.

Нашето стремление трябва да бъде да избягваме колкото е възможно и частичните стачки, като усилено се готвим за *общи* стачки в разните клонове на индустрията, занаятчийството и транспорта, защото господарите се *картелират*¹⁸ и частичните стачки, колкото добре организирани и със солидарност и ентузиазъм водени, са предварително обречени на поражение.

Докато миналите години с нашите стачки ние издебвахме господарите неподготвени, некартелирани, туряхме ги натясно, числото на спечелените стачки бе по-голямо.

Днес обаче положението е свършено друго. Господарите бърже се подготвят и картелират. Те вземат всички мерки, за да се запазят от нашите стачни нападения. Стачките не са изненада за тях. Нещо повече: обикновено господарите не чакат ние да ги нападаме — те сами бързат да ни предизвикат към неподготвени стачки или да ни нападнат открито, убедени, че докато работническите организации са още с ограничена сила, по-лесно ще могат да ги разбият и да се освободят от техните претенции за по-добри условия на труда и от тяхната контрола върху экс-

плоатацията. С това се обяснява фактът, че числото на локаутите¹⁹ бърже расте, а числото на спечелените стачки се намалява. С това също се обяснява и фактът, че числото на отбранителните стачки става по-голямо и че обикновено с известен успех се завършват стачките в малките предприятия, господарите на които още не са успели да се подготвят за продължителна съпротива.

Данните за обявените стачки през последните четири години напълно потвърдяват това.

	Стачки	Отбр.	Нап.	Стачници	Изгуб. надн.	Изразх. суми	С успех	Без успех	Част. успех
1905—1906	46	28	18	1760	46604	2648	9	25	12
1906—1907	82	33	49	3496	43842	10180,12	29	34	20
1907—1908	75	36	39	7914	39845	4804,65	15	39	21
1908—1909	79	42	37	5660	35901	9432,10	10	51	18

Най-голяма стачка-локаут бе борбата на сливенските текстилни работници, която те водеха цели 65 дни с необикновен героизъм. За тая стачка се разходваха 4354,57 лв. Благодарение картелирането на фабрикантите, най-широкото съдействие, което им даде държавата, и предателската роля на «обединените»²⁰ тая героична борба се завърши без успех.

През годината се обяви стачка само в два рудника на пернишката мина, предизвикана от произволите на дирекцията, която се завърши с частичен успех.

Работниците по новостроящата се линия Царева ливада—Габрово обявиха стачка за увеличение надниците, намаление работното време, редовно плащане и добри обноси. Добиха увеличение на надниците с 10%.

Във Варна и Русе се водеха две кожарски стачки, предизвикани умишлено от господарите за разстройване работническите организации. Стачките бяха изгубени и това подеждува зле върху организирането на кожарските работници. Благодарение на осторожността на другарите в Русе и Варна господарите постигнаха само отчасти своята цел.

Пристанищните работници във Варна имаха една стач-

ка, която се завърши с частичен успех, най-важната печалба от която обаче е образуването синдикат на пристанищните работници.

Двете тютюноработнически стачки, водени през тая година във Варна главно за запазване организацията, се завършиха с частичен успех. Варненската секция на Тютюноработническия съюз стана по-крепка, а в същото време се доби и известно увеличение на заплатите.

По борушенската линия се обяви една стачка от 100 работници, която завърши без успех.

В каменоделската фабрика «Изида» в Пловдив се води една стачка, която се завърши с частичен успех. Попречи се на господарите да влошат условията на труда. Спечели се образуването на Каменоделски синдикат.

В пловдивската пивоварна фабрика на Шулц се обяви една стачка, която се завърши с частичен успех. Покачиха се надниците с 15%. По-важна печалба — образуване на Пивоварен синдикат.

Във въжарската фабрика на Паяков и с-ие в София поради крайно мизерните заплати и нетърпимите господарски произволи се обяви стачка, която завърши без успех вследствие възникнали недоразумения между самите съдружници и явяването подир това на изменници.

Тая година за пръв път у нас се обяви стачка на земеделските работници — жътварската стачка в Айтос²¹. Вследствие несъгласията между самите стачници тая жътварска стачка се завърши без успех.

Останалите стачки, водени от съюзните организации, са по-дребни — шивашки, дърводелски, железарски и пр.

През годината са обявени 10 локаута освен сливенската стачка, която също се обърна в локаут. Миналата година имаше 6 локаута.

След празнуването на Първи май²² от пернишките рудничари дирекцията поиска да локаутира, под предлог че се намалява работата, 800 рудничари. Обаче поради силното съпротивление на Рудничарския съюз локаутирани бидоха само 200 души, а след седмица и те отново постъпиха в мината.

В Пловдив имаме един тютюноработнически локаут, обявен против Тютюноработническия съюз от фабриканта Крубалян. Работниците излязоха победители.

Останалите локаути са по-дребни и всички са обявявани с цел да се разруши работническата организация.

През годината имахме два бойкота (в Самоков и Радомир) поради нетърпимото отнасяне към организацията и организираните работници от страна на господарите. Самоковският напълно спечели, а радомирският не даде никакви практически резултати.

Освен горните борби, ръководени или намиращи се под влиянието на съюза, през отчетната година имаше и няколко други стачки, само 4 от които поради своето значение заслужават отбелязване.

Една от тия стачки е обявената в Придворната печатница стачка против стремлението на господарите да влошат условията на труда. Стачката се ръководеше от Настоятелството на нашия Печатарски съюз и общоделското Типографско дружество²³. Вследствие явяването на изменници (почти всички бивши и тогавашни членове на Типографското дружество) тя изгуби.

Друга стачка е борбата на източните железничари²⁴, в която ние взехме най-активно участие, но която се ръководеше от продажните ръководители на Железничарския съюз²⁵. Тая стачка се завърши с пълно поражение за стачниците поради известното продажничество на ръководителите и изменничеството на Железничарския съюз.

Трета стачка, неръководена от нашия съюз, е трамвайната стачка в София. След като общоделските продажници лъгаха трамвайните стачници, че кметът е с тях, че властта ще им помага, стачката биде жестоко разбита от дирекцията с най-широкото съдействие на кмета, на властта.

Още една стачка, обявена извън нашия съюз, е пловдивската печатарска стачка, която след големия шум на празните общоделски политикани пропадна.

Освен тия четири стачки, в две от които ние взехме най-активно участие, и още няколко дребни, незначителни стачки в провинцията, *цялото стачно движение у нас тая година е ръководено и се е намирало под влиянието на нашия съюз, който и в тая област се издига като единствена сериозна и жизнеспособна синдикална организация на българския пролетариат.*

Върху организацията на стачната борба ние привли-

чама сериозното внимание на конгреса. Необходимо е да се вземат най-енергични мерки, за да се тури край на лекото и невнимателно отнасяне към обявяването на стачките, което като лошо наследство от миналото, подхранвано от слабото съзнание на работниците, тормози самата стачна борба и принася големи пакости на цялото движение.

VI. БОРБАТА ЗА РАБОТНИЧЕСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

През отчетната година съюзът взе много активно участие в агитацията и борбата за работническо покровителствено законодателство. Борбата бе насочена конкретно за прилагането на Закона за женския и детския труд²⁶. Господарите, най-широко подпомагани от властите, не прилагат тоя закон и се стараят да направят невъзможно неговото прилагане. И понеже единственото лице, което в комитета на труда²⁷ ще се грижи за прилагането на закона, е работническият представител, господарите и властите прибегнаха до най-големи фалшификации и мошеничества, като за тая цел си послужиха на много места с общоделските продажници, за да прокарат за работнически представители в комитетите на труда свои оръдия. В своето угодничество към господарите «демократията»²⁸ отиде толкова далеч, че днес си позволява да касира един напълно редовен избор, какъвто е габровският, като назначава втори избор тъкмо тогава, когато представителите на нашите организации от Габрово трябва да бъдат на конгрес във Варна! В същото време обаче министерството не обръща никакво внимание на контестацията на нашите варненски организации против съвършено нередовния и фалшифициран избор във Варна. И съвсем понятно: там е избран господарски човек! По същия безобразен начин бе заменен врачанският работнически представител с един приятел на господарите, без да се произвежда публичен избор. На някои места окръжните управители назначиха за работнически представители лица, които *никой* не е избирал и които нямат връзки с *никакви* работнически организации. Това, разбира се, направиха там, дето нямаше общоделски продажници да помогнат на властите за осуетяването на закона.

Въпреки всичко това съюзните организации чрез усилена борба успяха да прокарат свои работнически представители във всички по-големи и важни градове. Досега окончателно утвърдени работнически представители имаме 15 — в Сливен, Пловдив, Русе, Плевен, Шумен, Ст. Загора, Самоков, Карлово, Троян, Разград, Станимака, Попово, Ески Джумая, Добрич и Балчик.

Борбата за прокарване работнически представители в комитетите на труда продължава, както продължава и борбата за прилагането на самия закон. Как трябва да се действува в тая посока занаяпред — конгресът ще се занимае специално и ще даде потребната практическа директива.

Тепърва ни предстои да водим борба за работническо законодателство и ние трябва усърдно да се готвим за нея.

VII. ПЪРВИ МАЙ

Наред с живото си участие във всички политически акции, предприемани от Работническата социалдемократическа партия²⁹, съюзът най-активно участва в отпразнуването на Първи май. Само около 300 членове (работници в държавни предприятия) не можаха да празнуват Първи май. Всички други бяха извън работилниците и фабриките и в майските редове на социалдемократията. За пръв път тая година напуснаха работата на Първи май пернишките рудничари и работниците по новостроящите се линии (борущенската и кюстендилската) и празнуваха заедно с целия съзнателен български пролетариат.

VIII. СИНДИКАЛЕН ПЕЧАТ

През отчетната година синдикалният отдел на «Работнически вестник» се редактираше от Синдикалния комитет. Внесоха се известни промени. Доколко комитетът е успял да урежда синдикалния отдел напълно съгласно нуждите на работническото движение, остава конгресът да преценява.

Съюзният орган тая година има повече абонати — съюзни членове, отколкото миналата година, но все пак и сегашното число не е достатъчно.

«Работнически вестник» може и трябва да има много по-широко разпространение между организираниите в съюза работници.

Освен съюзния орган ние имаме сега 8 професионални вестника:

1. «Железничар» със 759 абонати. Неговото положение е вече стабилизирано. Своите разноски той успява да покрива. В последно време много добър прием намира в средата на низшия железничарски персонал, отдето тепърва ще има доста нови абонати.

2. «Телеграфопощенски вестник», въпреки предприетата хайка тая година против него, също върви добре. Той има 835 абонати с постоянна тенденция да нарастват.

3. «Рудничар» се разпространява в 1000 екземпляра, от които 300 абонати и останалите ръчно разпространени.

4. «Тютюноработник» се разпространява в 600 екземпляра.

5. «Печатар» — 800 екземпляра. В последно време бе престанал, но от началото на новата година ще започне редовно да излиза.

6. «Текстилен бюлетин» се разпространява в 800 екземпляра.

7. «Кожаро-обущар» — 1000 екземпляра.

8. «Шивашки работник» — също 1000 екземпляра.

Последните три професионални вестника започнаха да излизат през отчетната година и са месечни.

Професионалният печат може да има големи успехи, но страда от сериозни недостатъци както в списването, така и в издаването и разпространението си. В това отношение особено зле стои «Текстилен бюлетин».

Конференцията върху професионалния печат, ние се надяваме, ще спомогне за подобриенето на професионалните органи.

IX. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Финансовото състояние на съюзните организации през последните три години се вижда добре от таблица III. Тая година са много по-големи разходите за стачки, за подпомагане на безработни, болни и пътуващи, за агитация, администрация, за всичко. Също така и приходите са много по-големи.

Касовата наличност на съюзната организация е малка.

Ние трябва да положим особено големи старания за финансовото засилване на съюзните каси, като не забравяме нито за минута, че без добри каси не е възможна успешна борба.

Финансовото състояние на Синдикалния съюз е също добро (гледай таблица IV). Миналогодишният конгрес³⁰ не предвиждаше да остане наличност. Сега остава обаче една наличност от 2138,15 лева! Постъпили са членски вноски 1000 лева повече от предвиденото!

Постъпленията от членски вноски щяха да бъдат много по-големи, ако бяха внесени недоборите, които веднага след конгреса ще постъпят, и ако не бяхме освободили Текстилният съюз от вноски за първото полугодие поради стачката. При това тая година имаше извънредно много членове без работа, за които в съюзната каса не се внасят вноски. Също една голяма част от членовете са постъпили през второто полугодие, а други в края на годината и за тях са внесени вноски в съюзната каса не за цялата година, а за времето, през което са били членове. Поради това се явява известно несъответствие между постъпилите вноски и числото на съюзните членове.

В посочената субсидия влиза и миналогодишната субсидия от 500 лева.

Срещу наличността има да изплатим дълга към партията по пернишката стачка³¹ от 2000 лева. Изобщо финансите на съюза са неочаквано добри.*

Х. МЕЖДУНАРОДНИТЕ ВРЪЗКИ

Нашият съюз се намира вече в най-близки връзки със синдикалните съюзи в другите страни. Сега остава само формално да влезем в редовни сношения с Международната синдикална комисия³², което скоро ще стане. Със сръбските професионални съюзи наскоро ще сключим специални договори. В интернационалните професионални съюзи влизат сега: Текстилният съюз, Рудничарският съюз, Тютюноработническият съюз, Съюзът на търговските служещи и каменоделската секция. След конгреса ще направим постъпки за останалите професионални съюзи да бъдат приети в състава на интернационалните професионални съюзи.

* Вж. таблица V. (Ред.)

ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Таблица III

№ по ред	ПРИХОД	1906—1907		1907—1908		1908—1909		№ по ред	РАЗХОД	1906—1907		1907—1908		1908—1909	
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.			лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1	От вписни вноски	441	—	817	—	1503	20	1	За стачки	1290	95	3922	75	8301	25
2	От членски »	8400	20	17285	75	22100	45	2	Помощи за безработни	1268	65	3193	15	4726	45
3	От членски книжки	—	—	527	65	681	50	3	Помощи за болни	377	10	949	39	1425	10
4	От вечеринки, срещи, екскурзии и представления	670	40	1132	70	1155	32	4	Помощи за пътуещи	—	—	—	—	642	60
5	От волни помощи	506	20	1516	62	7192	38	5	Синд. администрация	680	25	1439	15	3043	99
6	От абонамент на професионалните органи	—	—	—	—	3562	—	6	Агитация	—	—	2661	60	3610	87
7	Разни	495	45	534	35	440	26	7	Професионален печат	—	—	—	—	2981	69
	Всичко	10513	25	21814	07	36635	11	8	Внесени в касата на Синдикалния съюз	3165	85	4103	80	4048	22
	Наличност от м. г.	3553	75	6827	63	12056	81	9	Международни вноски	—	—	—	—	123	50
	Всичко	14067	—	28641	70	48691	92	10	Разни	456	57	369	05	502	68
									Всичко	7239	37	16584	89	29406	35
									Наличност в края на год.	6827	63	12056	81	19285	57
									Всичко	14067	—	28641	70	48691	92

XI. ВРАЖДЕБНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Думата ни не е за «Свободния» синдикален съюз³³, който е безжизнен труп, достоен само за съжаление. Занапред нам предстои вече да се разправяме само с други враждебни организации. Това са организациите на господарите. Последните, стреснати от бързото засилване и разрастване на работническото социалистическо движение, бързат добре да се въоръжат и подготвят за нападение против нас. Сега те освен съдействието, което им дава

държавата, си служат главно с две средства. Първо, образуват свои картели. Това направиха най-напред текстилните фабриканти. Сега го правят тютюнофабрикантите и ония в дърводелската индустрия. На път са да се картелират и фабрикантите от други производства. Второто средство, към което прибегват господарите, е: *образуването противосоциалистически, жълти работнически организации*. Опити за това те правят навсякъде: най-напред в Сливен, след това в Казанлък, сега в «Плакалница», Перник и др. Общоделски продажници са в пълна

4 Георги Димитров, т. 2

ГОДИШНА
ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ НА ОБЩИЯ
от 10 юли 1908 до

Параграф	ПРИХОД	Предвидено да по- стъпи през цялата година		Постъпило					
				През I пол.		През II пол.		Всичко	
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
I	<i>Фонд за синдикална пропаганда и агитация:</i>								
	1. Редовни чл. вноски	1200	—	451	10	1273	80	1724	90
	2. Случайни	580	—	188	25	268	65	456	90
II	<i>Фонд за защита и борба:</i>								
	1. Редовни чл. вноски	1200	—	451	10	1273	55	1724	65
	2. Случайни	680	—	1308	77	423	72	1732	49
III	Недобори от 1907—1908	300	—	56	80	—	—	56	80
IV	Наличност от 1907—1908	1568	39	—	—	—	—	1568	39
	Всичко	5528	39	2456	02	3239	72	7264	13

услуга на господарите за образуването на такива контра-организации. Досега обаче нямат никакви успехи тия организации. Те не ще и имат успехи. Остава ние по-енергично да стягаме своите организации, да се сливат те все по-тясно с работническите маси и да се увеличава тяхната бойна готовност и способност и по тоя начин да очистим от пътя си жълтите организации и да нанасяме успешни удари на господарските картели.

Таблица IV

РАВНОСМЕТКА
РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ
 юли 1909 г.

РАЗХОД	Предвидено да се разходва през цялата година		Разходвано					
			През I пол.		През II пол.		Всичко	
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
Фонд за синдикална про- паганда и агитация:								
1. Заплата на деловод.	1500	—	750	—	750	—	1500	—
2. Заплата на помощник	360	—	10	—	30	—	40	—
3. Библиотека при Синдикалния комитет	100	—	16	35	32	59	48	94
4. Канцеларски	300	—	123	95	171	19	295	14
5. Пропаганда и агитация	300	—	70	50	250	—	320	50
6. Наем, отопл. и осветл.	160	—	73	20	126	05	199	25
7. Субсидия на «Р. в.»	600	—	500	—	400	—	900	—
8. Командировки	300	—	190	—	264	30	454	30
9. Непредвидени	100	39	40	—	54	40	94	40
Фонд за защита и борба:								
1. Подпомагане стачки	1508	—	486	80	642	95	1129	75
2. Подпомагане постра- дали работници	300	—	28	—	115	70	143	70
Всичко	5528	39	2288	80	2837	18	5125	98
Налични на 15 юли 1909 г.							2138	15
Всичко							7264	13

XII. СИНДИКАЛЕН КОМИТЕТ

Дейността на Синдикалния комитет тая година също е много усилена. Комитетът е следил внимателно вътрешния живот на съюзните организации и тяхната дейност и със специални окръжни и писма, чрез вестника и чрез командироване на деловодителя³⁴ се е старал да дава своевременно потребните упътвания на съюзните органи-

Таблица V

**ВЕДОМОСТ
ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯТА В КАСАТА НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ ПРЕЗ 1908—1909 г.**

№ по ред	СЪЮЗНИ ОРГАНИЗАЦИИ	Членски вноски и др. постъпления											
		Необор от лнн. годни		Фонд за сннд. влннн. ландс пропн.		Фонд за защита на форда		Вснннко		Остава да дължн			
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.		
1	Рудннчарскн съюз	—	—	157	75	153	50	311	25	—	—		
2	Тютюноработн. съюз	—	—	117	75	114	25	232	—	55	—		
3	Раб. шнвашкн съюз	—	—	247	—	252	50	499	50	—	—		
4	Текстнлен съюз	—	—	56	80	71	80	128	60	85	—		
5	Обущаро-кожарскн съюз	—	—	293	55	276	85	570	40	210	—		
6	Металоработннческн съюз	—	—	156	60	177	20	333	80	—	—		
7	Печатарскн съюз	—	—	122	90	137	40	260	30	—	—		
8	Дърводелскн съюз	18	60	116	55	108	57	243	72	—	—		
9	Съюз на търг. служещн	—	—	66	60	71	10	137	40	—	—		
10	Железннчарскн синднкат	32	40	144	50	167	95	344	85	—	—		
11	Телегр.-пощенскн синднкат	—	—	110	30	100	60	210	90	—	—		
12	Варненскн прнстан. с-кат	—	—	14	50	7	50	22	—	—	—		
13	С-кат на фабр. работннцн	—	—	25	90	11	30	37	20	—	—		
14	Пловднвскн боядж. с-кат	—	—	3	50	—	—	3	50	—	—		
15	Карнобатскн мелн. с-кат	—	—	2	10	—	—	2	10	—	—		

зации. Той се е грижил за добрата организация и ръководство на стачките, а някои стачки и сам непосредствено е организиран и ръководил. Най-големи грижи комитетът е положил за пробуждането и организацията на работниците в ония важни индустриални предприятия, в околността на които няма никаква наша организация. Там и най-често деловодителят е отивал по агитация. Такива места са: «Плакалница», Кочериново, Костенец, Новоселци, Перник, Бельово, Червен бряг и други. Големи усилия комитетът е положил за образуването и закрепването на новите професионални съюзи. Освен това комитетът е редактирал синдикалния отдел на «Работнически вестник», грижил се е за професионалния печат и сам е редактирал «Рудничар» и «Печатар».

Синдикалният комитет е издал 5 окръжни отделно и 39 във вестника. Входящи писма е имал 1655 (м. г. 1300); изходящи писма — 1016 (м. г. 567), от които 115 отворени писма и 901 затворени, обяснителни. Освен тия писма Синдикалният комитет е дал в «Синдикалната кореспонденция» на «Работнически вестник» 246 отговора и кратки пояснения. Комитетът е имал 34 заседания и е участвувал в 7 заседания на Общия работнически съвет.

В заключение на нашия отчет ние привличаме вниманието на другарите делегати върху следните мерки за предстоящата дейност на Синдикалния съюз, без да изчерпваме с това всички мерки, които трябва да се предприемат:

1. Най-широко проникване на професионалните съюзи всред работническите маси чрез постоянна и издържана социалистическа агитация и чрез енергична защита на работническите интереси и права.

2. Основателна и непрекъсната социалистическа пропаганда в съюзните организации, съпроводвана винаги с пролетарско възпитаване на членовете.

3. Правилно организиране, ръководене и издържане стачните борби, като се избягват стихийните и частични стачки, в кръга на възможното, а при обявяване на стачки строго да се съблюдава съюзният правилник за стачките.

4. Уреждане синдикалната администрация.
5. Енергична дейност от страна на работническите представители в комитетите на труда.
6. Уреждане бюрата за безработни и разширяване взаимоспомагателната дейност.
7. Подобряване професионалния печат.
8. Издаване редовно популярна синдикална литература.
9. По-чести агитационни и организаторски обиколки.

Големите успехи, които има нашият Синдикален съюз, увеличават неговите задачи и ги правят по-тежки. Затова толкова по-големи усилия трябва да полагаме за изпълнението на тия задачи, с което ще приближаваме деня на пълното тържество на социализма.

За Синдикалния комитет

Деловодител: *Г. Димитров*

2
ПО ОТЧЕТА
НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ
И ДОКЛАДА
НА КОНТРОЛНАТА КОМИСИЯ*

VI редовен конгрес на Общия работнически синдикален съюз в гр. Варна, след като изслуша отчета на Синдикалния комитет и доклада на Контролната комисия и станалите по тях разисквания, реши:

I. Одобрява напълно дейността на Синдикалния комитет и приема неговия отчет и доклада на Контролната комисия.

II. Със задоволство констатира значителното засилване на съюза, изразено в нарастване числото на синдикалните членове особено из средата на индустриалния пролетариат; във вътрешното му финансово, просветително и организационно закрепване; в изключителното ръководство на работническите борби у нас от съюза и пр.

III. Намира, че тия резултати съюзът дължи на своята стабилност, на социалистическия си дух, на близките идейни и организационни връзки със Социалдемократическата партия, на единодушната дейност на синдикалните членове и на широкото му проникване всред работническите маси и особено всред индустриалния пролетариат.

IV. Изтъква необходимостта от по-усилено и по-системно работене в това направление, като за тая цел усвоява следните практически мерки:

* Поради технически причини стенографските протоколи на Шестия синдикален конгрес не са отпечатани веднага в «Работнически вестник». По-късно редакцията на вестника публикува всички решения на конгреса. Тук поместваме резолюциите по доклада и реферата, изнесени от Г. Димитров. (Ред.)

а) Синдикалният съюз да има свой собствен секретар-касиер с един помощник;

б) да се предприемат по-чести агитационни обиколки от страна на Синдикалния комитет предимно в индустриалните центрове;

в) централните настоятелства да поддържат по-редовни и постоянни сношения с отделните секции;

г) да се води системна просветителна социалистическа работа в съюзните организации;

д) да се избират за касиери подходящи за целта другари, на които контролните комисии да правят чести и щателни ревизии, а местните работнически съвети да назначат ревизори, които да бдят и да дават потребните упътвания и осветления на касиерите, секретарите и другите синдикални функционери;

е) да става редовно записване на незаписаните другари в избирателните списъци;

ж) да се дават на Синдикалния комитет своевременно подробни и точни отчети от централните настоятелства на професионалните съюзи за тяхното състояние и дейност;

з) да се засили самоактивността на синдикалните членове в съгласие с тая на избраните учреждения;

и) в заседанията на Синдикалния комитет да участвуват със съвещателен глас двама членове на Централния комитет на Работническата социалдемократическа партия и в заседанията на последния — двама членове на Синдикалния комитет.

V. Апелира най-енергично към всички неорганизиранни работници и работнички в България да се групират около Синдикалния съюз под знамето на социалната демокрация за обща и победоносна борба против съвременната капиталистическа наредба.

3
РЕЗОЛЮЦИЯ ПО АГИТАЦИЯТА
ВСРЕД ИНДУСТРИАЛНИЯ
ПРОЛЕТАРИАТ
И НЕГОВАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

VI редовен конгрес на Общия работнически синдикален съюз в гр. Варна, като изслуша реферата на др. Георги Димитров върху *Агитацията сред индустриалния пролетариат и неговата организация* и станалите разисквания, подчертава, че поради развитието на индустрията у нас и натрупването големи работнически маси в индустриалните предприятия една извънредно важна задача на Синдикалния съюз наред с агитацията между занаятчийските работници е да работи най-усилено за пробуждането и организирането на индустриалния пролетариат. Това трябва да се постигне чрез постоянна, добре организирана социалистическа агитация и правилна организаторска работа.

За тая цел конгресът препоръчва следните практически мерки:

I. ЛИЧНА АГИТАЦИЯ

1. Във всяка местност под ръководството на местния работнически съвет да се образува агитационна комисия, която да се състои от най-добрите, енергични, предани и опитни синдикални и партийни членове.

2. Комисията да възлага на всеки свой член работа според силите и способностите му, като бди за редовното и точно изпълнение на възложената му работа.

3. Във всяко индустриално предприятие комисията да има за *доверени лица* работници, които там работят и чрез които да се намира в най-близки сношения с останалите работници.

4. За агитация да се изпращат най-подходящите, се-

риозни и предани агитатори, предимно работници, а между работничките — жени-агитаторки.

5. Да се установят лични връзки с отделните неорганизираните работници, като за тая цел се отива там, дето се намират — около индустриалните предприятия, в кафенетата, кръчмите и др. подобни заведения и в жилищата на работниците.

6. Да се настаняват на работа организирани работници, които, работейки заедно с неорганизираните, да водят агитация.

7. Оказване всичката възможна широка морална и материална поддръжка на работниците и техните семейства в случай на злополука.

8. Изучаване условията на труда чрез работническите представители и други, натоварени от организациите, другари.

9. Публикуване в общия синдикален орган «Работнически вестник» и в съответните професионални вестници сведения за индустриалните предприятия, като се внимава тия сведения да бъдат съвършено точни и да се публикуват в добре избран момент, а екземпляри от тия броеве да се пръскат между неорганизираните работници безплатно.

10. Агитаторите да избягват празното фразьорство, да говорят напълно разбираемо и си служат с примери и факти из живота на дадените работници; да се отличават със своята преданост и готовност за жертви, като наред с думите агитират и със своите собствени дела; никога да не осмиват недостатъците и невежеството на неорганизираните работници, нито пък да чоплят тяхното самолюбие и замазват грешките и пороците им; да не се държат като ментори и се поставят по-високо от другите работници и въобще да поддържат най-другарски сношения с тях.

11. Между работничките да се изпращат винаги за агитатори другари, които могат да поддържат чисти пролетарски отношения с работничките и да водят сериозна агитация.

II. МАСОВА АГИТАЦИЯ

1. Да се свикват събрания на работниците в кварталите около фабриките и другите индустриални предприятия, кръчмите и всякъде, дето се окаже възможно.

2. Да се свикват също събрания специално по всеки отделен случай на злополука или конфликт между работниците и господарите.

3. Да се уреждат специални вечеринки или увеселения за работниците, като добре бъдат използвани в агитационно отношение.

4. Всички такива събрания и вечеринки да се посещават добре от организирани работници, за да се въздейства агитационно върху неорганизираните работници и работнички.

5. За оратори на тия събрания и вечеринки да се натоварват способни за подобна агитация другари.

6. Да се формулират ясно исканията на професионалните съюзи и отпечатани в голямо количество екземпляри, да се пръскат масово между работниците.

7. Да се привличат работниците в общите работнически събрания, вечеринки, манифестации и демонстрации.

8. Другарите най-енергично да се намесват във всеки конфликт или стихийна стачка.

9. За младите работници да се образуват младежки просветителни и гимнастически дружества.

10. Между учениците от професионалните училища да се образуват кръжоци.

11. За подготвяне работнички-агитаторки, дето е възможно, да се образуват специални кръжоци.

Агитацията трябва да бъде *навсякъде*, всред всички категории на индустриалния пролетарнат *напълно* и *чисто* социалистическа по съдържание, жива, конкретна и свободна от всякаква шаблонност. Нейните форми само трябва да се менят в зависимост от средата и условията, всред които тя се води.

В началото, а и по-нататък, дето и докогато това е необходимо, агитацията трябва да се води тайно, къртовски и да не се излагат на преследвания и уволнения, когато могат да бъдат запазени, привлечените вече работници.

Както личната, тъй и масовата агитация да се насочват така, че да се предпазват работниците от стихийни

стачки, а недоволството им да се обръща в съзнателно стремление да се организират и организирано борят.

III. ОРГАНИЗАЦИЯ

1. Щом се привлекат група работници, да се образува секция на съответния професионален съюз.

2. Основаните организации *винаги*, още в самото начало, да бъдат в състава на Синдикалния съюз, част от общото работническо движение.

3. В организацията най-напред да бъдат привлечани по-постоянните и по-специални работници, като се подтикват да се намират те в лични и близки връзки с останалата работническа маса.

4. Организирането да се извършва не по отделна *специалност*, а по *индустрия*.

5. Образуваната организация да има връзки с цялата работническа маса и да се стреми всеки момент да бъде неин съзнателен ръководител и изразител.

6. В организацията да влизат всички работници *независимо от народността и пола си*.

7. В настоятелството на организацията, както и в контролната комисия да се избират работници надеждни, предани, опитни и с що-годе постоянно местожителство и работа. Разположените към пусто фразьорство и лумпуване да не се допускат в ръководните учреждения.

8. В началото, дето това се налага, организацията да бъде тайна, а при първия удобен случай да заживее открит живот.

9. За да се обединят в една обща национална професионална организация всички работници, които още не могат да си образуват специален професионален съюз, на мястото на сегашните смесени и отделни професионални синдикати да се образува *Съюз на фабрични и други работници и работнички*.

Както агитацията, тъй и организацията да се ръководят от местните работнически съвети със съдействието на агитационните комисии. В отдалечените от градовете предприятия това да се върши от Синдикалния комитет.

Агитационната и организаторска работа между индустриалните работници, за да има добри, сигурни и трайни успехи, трябва да се води с *голямо постоянство, упоритост и търпение*. Тия пролетарски добродетели в агитацията и организацията на индустриалния пролетариат са необходими повече отвсякъде другаде.

*В. «Работнически вестник»,
№ 85, 1 февруари 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 28 юли 1909 г.

Другари,

Синдикалният комитет счита за необходимо да привлече вашето най-сериозно внимание върху следното:

1. Шестият синдикален конгрес в заседанието си на 23 юли т. г. избра за Синдикален комитет следните другари: Георги Димитров, секретар-касиер, и членове: Александър Георгиев, Драгой Коджейков, К. Кордов (София), Никола Господинов (Пловдив) и Никола Ив. Пешев (Плевен). За Контролна комисия на съюза конгресът натовари и тая година партийната Контролна комисия.

2. Настоятелствата и контролните комисии на съюзните организации, местните работнически съвети и бюрата за безработни трябва *незабавно* да съобщят на Синдикалния комитет *точните си адреси*, които съгласно решението на конгреса ще бъдат публикувани.

3. В непродължително време делегатите трябва да дадат публично отчет за дейността на синдикалния конгрес, за да могат организациите своевременно да предприемат необходимите мерки за успешното прилагане решенията на конгреса.

4. Както вече знаете, тазгодишният партийен конгрес³⁵ реши: партийният и съюзен орган «Работнически вестник» да излиза *три пъти седмично* от 1 септември т. г. За да се реализира успешно това решение, необходимо е и съюзните организации да положат още по-големи усилия

* Окръжно на Синдикалния комитет (СК) на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС). (Ред.)

за разпространението на «Работнически вестник». Нашето стремление трябва да бъде всеки синдикален член да е и абонат на вестника.

5. Съгласно решението на синдикалния конгрес отделът «Синдикално движение» в «Работнически вестник» и занапред ще се редактира от Синдикалния комитет. За да имаме във вестника една редовна хроника за синдикалното движение в цялата страна, съюзните организации трябва да си изберат добри и акуратни дописници, които своевременно да изпращат до комитета необходимите за публикуване сведения, като по-опитните другари изпращат и специални статии по всекидневно възникващите нови въпроси в синдикалното движение у нас. Всичко, което се отнася за тоя отдел на вестника, трябва да се изпраща до Синдикалния комитет.

6. Има организации и отделни другари, които са събрали известни суми за фонда Защита и борба³⁶, но не ги внасят в съюзната каса. За последен път поканваме тия организации и другари да изпратят листовете и събраните суми.

7. Съюзните организации, които дължат известни суми от миналата година, трябва *незабавно* да се издължат. Занапред по никой начин не ще се допуснат каквито и да било недобори.

8. Адресът на Синдикалния комитет е: *София, Работнически дом, Г. Димитров*. Суми да се изпращат само с пощенски записи, придружавани винаги с писмо, в което да се съобщава за какво се изпращат сумите.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

ДА ПОДКРЕПИМ СЛАВНИТЕ БОРЦИ В ШВЕЦИЯ!

ДО ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ*

София, 3 август 1909 г.

Драги другари,

В настоящия момент, както ви е известно, пролетариатът в Швеция води една величествена, една необикновено героична борба против беснуващата капиталистическа буржоазия. Обявената генерална стачка³⁷ взема все по-широки размери. Числото на участващите в стачката работници надминава вече *300 000!*

Господарските съюзи, които със своя локаут запалиха пожара, днес, изплашени и ужасени от последствията на своето собствено предизвикателство, не са в състояние да го угасят.

Нашият пролетарски дълг ни налага заедно със съзнавателния пролетариат от целия свят и ние да подкрепим с всички сили славните борци в Швеция, за да излязат от тая борба с пълна победа, което ще бъде в същото време и една значителна победа за пролетариата в целия свят над свирепата капиталистическа реакция.

За тая цел професионалните съюзи, местните работнически съвети, както и отделните синдикални членове трябва *веднага* да отпуснат и съберат каквито могат помощи и *незабавно* ги изпратят до Синдикалния комитет, който ще ги препрати на Синдикалната комисия в Швеция.

Комитетът изпрати вече от страна на Синдикалния съюз своята *първа*, скромна помощ от *200* лева.

* Окръжно на СК на ОРСС № 22. (Ред.)

С тоя акт на международна пролетарска солидарност ние най-добре в дадения случай ще изпълним своя дълг към освободителната борба на всесветския пролетариат.

За Синдикалния комитет
Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 19, 4 август 1909 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО РЪКОВОДЕН ДЕЕЦ НА ШВЕДСКОТО СИНДИКАЛНО ДВИЖЕНИЕ

София, 5/18 август 1909 г.*

Скъпи другарю,**

Чрез Вас ние поздравяваме храбрите шведски другари от името на българските работници, чието най-голямо желание е вашата упорита и грандиозна борба да завърши с успех за пролетарската кауза и с пълно унищожение на озверените капиталистически експлоататори.

След като открихме в нашия социалистически и синдикален орган «Работнически вестник» подписка за стачниците, ние ви изпратихме първоначално по др. Легиен, секретар на Международния синдикален секретариат, скромната сума от 200 франка; сумите, събрани чрез подписката, ще ви бъдат изпратени незабавно.

Ще бъдем много щастливи, ако Вие, скъпи другарю, ни държите в течение за хода на стачката.

Приемете, скъпи другарю, нашите най-искрени социалистически поздрави и нашите най-добри пожелания за успешния край на стачката.

Секретар-касиер: *Георги Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на писмото
(Превод от френски език)*

* Датата е по стар и нов стил. (Ред.)

** В долния ляв ъгъл на писмото е добавено на шведски език: Х. Линквист, Национален секретариат, Стокхолм, който е вероятният адресат. (Ред.)

ПОМОЩИ ЗА БОРЦИТЕ В ШВЕЦИЯ

София, 7 август 1909 г.*

Съюзът на търговските служещи — 20 лв., Дърводелският съюз — 30 лв., Печатарският съюз — 20 лв., Телеграфо-пощенският синдикат — 20 лв., Железничарският синдикат — 10 лв., Шивашкият съюз — 20 лв., Учителската социалдемократическа организация³⁸ — 50 лв., Организацията на държавните служещи³⁹ — 20 лв., Търново, работническият съвет — 15 лв., Плевен, работническият съвет — 10,50 лв.

(Следва)**

Всичко: 215,50.

Умоляват се работническите съвети, централните настоятелства и секциите на професионалните съюзи *незабавно* да изпратят всички събрани суми за стачката в Швеция.

Въпреки тенденциозните съобщения на буржоазната преса стачката продължава и взема все по-широки размери.

Секретар-касиер: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 20, 7 август 1909 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

** «Работнически вестник» публикува още 7 съобщения (до 9 октомври 1909 г.) с имената на членовете и организациите, изпратили помощи за стачката в Швеция. (Ред.)

ДО РЪКОВОДЕН ДЕЕЦ
НА ШВЕДСКОТО
СИНДИКАЛНО ДВИЖЕНИЕ*

София, 10/23 август 1909 г.**

Скъпи другарю,***

С пощенски запис № . . .**** ви изпращаме още 150 франка за стачкуващите.

Поздравете, скъпи другарю, от името на организираните български работници борещите се храбри шведски другари!

Секретар: Г. Димитров

В. «Svaret»,
№ 21, 30 август 1909 г.

Печата се по текста
на писмото
(Превод от френски език)

* Публикувано на български език в сп. «Български журналист», 1972, № 6, с. 43 и във в. «Работническо дело», № 4, 4 януари 1982, по текста на в. «Svaret». В оригинала след френския текст има превод на шведски език. (Ред.)

•• Датата е по стар и нов стил. (Ред.)
••• Името на адресата е неизвестно. (Ред.)
•••• Така е в текста. (Ред.)

ДО НАЦИОНАЛНИЯ СЕКРЕТАРИАТ НА СИНДИКАТИТЕ В ШВЕЦИЯ

София, 14/27 август 1909 г.*

Скъпи другари,

Бързаме да ви изпратим нашата трета скромна помощ от 200 франка за смелите шведски борци. На първо време ви изпратихме от Берлин чрез другаря Карл Легиен с пощенски запис № 59393 200 франка. Втория път ви изпратихме директно с пощенски запис № 60051 150 франка, а сега ви превеждаме с пощенски запис № 14405 още 200 франка. И така изпратили сме ви общо 550 франка. Подписката, която открихме в нашия орган «Работнически вестник», ще бъде продължена. Впоследствие ще ви преведем още една сума, която ще получите допълнително.

Отправяме нашия поздрав и почитание към борещите се шведски другари за техния пролетарски героизъм и тяхната изключителна устойчивост. От това и ние, останалите, черпим смелост и вдъхновение.

С искреното желание да се доведе до успех героичната борба на шведите ви изпращаме нашите социалдемократически поздрави.

Секретар на Синдикалния комитет:

Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на писмото
(Превод от немски език)*

* Датата е по стар и нов стил. (Ред.)

СИНДИКАЛНОТО
ДВИЖЕНИЕ
В БЪЛГАРИЯ

1904 — 1909

ДОКЛАД
НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ
ДО МЕЖДУНАРОДНИЯ СЕКРЕТАРИАТ
НА НАЦИОНАЛНИТЕ
СИНДИКАЛНИ ЦЕНТРАЛИ⁴⁰

ОБЩ ПРЕГЛЕД*

Синдикалното работническо движение в България е твърде младо. Като движение, обхващащо цялата страна, то започва едва от 1902—1903 година. Наистина още от 1894 г. са правени опити за създаване на някои синдикални организации, но поради изостаналото икономическо развитие и дребнобуржоазния характер на нашата страна тези опити завършваха винаги без резултат. До 1894 г. нямаше синдикална организация освен основаното още

* България е разположена в северонточната част на Балканския полуостров и граничи на юг с Европейска Турция, на запад със Сърбия, на север с Дунава и отчасти с Румъния и на изток с Черно море. Черно море (300 км) и Дунав (468 км) образуват двете естествени граници на България, които същевременно представляват два мощни лоста на икономическото и културното развитие на нашата страна.

В тези граници България има площ от 96 340 кв. км. Според последното преброяване от 31 декември 1905 г. България има население от 4 028 239 души, които принадлежат към 695 987 семейства.

По броя на своето население България стои на трето място сред балканските държави. Така те наброяват:

Румъния	6 600 000 души
Европейска Турция	6 130 200 »
България	4 028 239 »
Сърбия	2 688 747 »
Гърция	2 433 806 »

Населението на България не е еднородно. Според преброяването от 1900 г. по това време България е била населена от:

българи	2 867 000
турци	532 000
румънци	75 000
гърци	69 000
цигани	30 000
сврен, арменци, татари и др. Σ	111 000

Селското население възлиза приблизително на 3 000 000 души, което показва, че България е предимно селскостопанска страна.

през 1883 г.* Българско типографско дружество⁴¹, което се занимаваше само с взаимно подпомагане и с уреждане на увеселения и т. н. и обхващане само една малка част от печатарските работници, и то предимно тия, които работеха в Държавната печатница и имаха привилегировано положение. Благодарение на усилената дейност на Работническата социалдемократическа партия през 1894 г. се образува Централният работнически печатарски синдикат в София с клонове в провинцията, който след общата печатарска стачка през 1895 г.⁴² бе разтурен. По-късно с енергичното съдействие на партията се създават отново в София и в по-големите провинциални градове (Пловдив, Сливен, Варна, Русе и др.) синдикати на обушари, шивачи, дърводелци, металоработници, текстилни работници и тютюноработници. Всички тези синдикати обаче бяха малки, неукрепнали групи, които не можеха да извършват каквито и да било съществени синдикални функции и по-скоро допринасяха само за социалистическото просвещение на ограничен брой работници и на няколко пъти се разтурваха и пак се възобновяваха.

Съществуващата до 1901 г. в България остра икономическа криза се смени с бърз икономически подем. Фабричното производство започва да измества дребнозанаятчийското производство. Поставя се основата на едра индустрия. Последната подействува съживително върху работническата класа. Именно по това време започва системно организиране на работническото.

Докато по това време стачките у нас са извънредно рядко явление, през 1902—1903 г. избухнаха множество стачки, по-важни от които бяха: стачката в Захарна фабрика в София на 500 работници и работнички, стачката в

Най-големите градове в България са:

София	82 000
Пловдив	46 000
Варна	37 000
Русе	34 000
Сливен	25 000
Шумен	22 000
Плевен	21 000
Стара Загора	21 000

* В немския текст погрешно е посочена 1881 г., което вероятно е печатна грешка. (Ред.)

памучната фабрика във Варна на 600 работници и работнички, стачката в тютюневите складове в Хасково на 590 работници и работнички, втора стачка във варненската памучна фабрика и общата стачка в сливенските текстилни фабрики на повече от 600 работници и работнички. По това време съществуващите дотогава синдикати нараснаха на 39 с 1500 членове, които разполагат с повече от 600 лева касова наличност.

От 1903—1904 г. обаче започва особено бърз икономически подем, който с известни колебания продължава и до днес.

Самата държава употребява всички усилия за развитието на капитализма в нашата страна. Освен всичко друго издаденият през 1895 г. специален Закон за насърчение на местната индустрия⁴³ бе разширен и даваните от него облаги и привилегии засегнаха много нови индустриални клонове. Системата на преките данъци бе заменена от система на косвените и по тоя начин държавата постигна значително увеличение на своите приходи, които заедно със сключените заеми ѝ дадоха възможност да предприеме построяването на ред нови железопътни линии, пристанища, мостове и шосета и изобщо да даде най-широко покровителство на капитализма.

От публикуваните резултати на състоялото се на 31 декември 1904 г. преброяване и от данните, които Министерството на търговията и земеделието публикува на 2 юли 1907 г., се вижда, че покровителствуваните от държавата фабрики са били:

Години	Фабрики
1895—1900	99
1901—1904	166
1905—1907	207

Значи за тези 12 години числото на покровителствуваните фабрики* е нараснало със 108.

Повечето от покровителствуваните производства са представени от големи фабрични предприятия, 56 от които

* Законът за насърчение на местната индустрия покровителствува само ония индустриални предприятия, които имат най-малко 25 000 лева капитал или експлоатират най-малко 20 работници и работят с машини и други модерни средства за производство.

разполагат с капитал от 100 000 до 500 000 лева и 94 — с капитал от 500 000 до 1 000 000 лева.

Днешният брой на фабриките, ползуващи се от държавни привилегии, е, разбира се, значително по-голям. След 1907 г. са построени множество нови фабрики като например във Варна за платна, в Русе за железарски изделия, в Елисейна за пречистване на медна руда, в Габрово за кожи, обуца, платове и др. Тези нови фабрики не са включени в дадената по-горе цифра 207.

При това трябва да се има предвид, че извън насърчаваните производства има много други индустриални предприятия, които не се ползват от облагите на Закона за насърчение на местната индустрия, защото те попадат под специални закони. Такива са: тютюневите фабрики (над 60 на брой), фабриките за гилзи и лимонада, печатарските и книговезките заведения, трамваите, военните и железопътните арсенали, двете държавни мини, както и частните каменовъглени мини (около 20 на брой), които сега много бързо се развиват. Броят на капиталистическите предприятия от 1907 г. насам постоянно и бързо расте. По време на кризата, предизвикана от обявяването на независимостта на България, в този растеж бе настъпил застой, но с приключване на тази криза отново настъпва оживление. Нови индустриални предприятия се образуват *непрекъснато*. Няма в настоящия момент точна официална статистика, но общият брой на индустриалните предприятия у нас сега е повече от 800. При това според държавните органи Министерството на търговията било затрупано от молби за регистриране на нови индустриални предприятия от типа на онези, които се покровителствуват от закона. Само от Габрово, българския Манчестър, били подадени 17 молби за образуване на нови фабрични предприятия.

В същото време силно се е развила и железопътната мрежа, което ясно се вижда от следните данни (вж с. 77 горе):

Всички тези железопътни линии струват повече от 200 000 000 лева.

Понастоящем се строят пет нови железопътни линии: 1) Презбалканската, която ще свърже Стара Загора с Търново, Южна със Северна България (приблизително 200 км); 2) линията Видин—Враца (приблизително 250 км);

Годиня	Километри
1888—1895	551 858
1896—1900	1 785 778
1901—1908	2 419 478*

3) Пловдив—Чирпан (50 км); 4) Добрич—Варна (около 40 км) и 5) Кюстендил — до турската граница** (около 15 км).

Освен това се проектират и скоро ще бъдат строени следните линии:

1) Сливен—Пловдив (над 250 км) и 2) Стара Загора—Търново-Сеймен (50 км).

Действащите железопътни линии са донесли на държавата следните приходи:

Години	Лева	Години	Лева
1893	3 612 538	1901	7 285 097
1894	3 818 070	1902	7 498 178
1895	4 120 454	1903	8 226 841
1896	4 587 830	1904	10 960 288
1897	4 592 615	1905	11 170 969
1898	5 110 555	1906	11 772 387
1899	5 118 021	1907	14 082 009
1900	6 163 454		

Приходите от 1908 г. са значително по-големи, но в настоящия момент липсват още достоверни данни.

България има и две големи пристанища на Черно море—Варна и Бургас. Бургаското пристанище струва 8 231 011 лева, варненското — 9 029 228 лева. Тези две пристанища са дали следните приходи (вж. таблицата на с. 78 горе):

Освен тези две пристанища на Черно море има и няколко пристанища на Дунава, между които като по-важни трябва да се споменат Русе, Видин и Свищов. Тези дунавски пристанища също дават значителни приходи.

* Включително Източната железопътна линия (около 100 км), която миналата година бе завзета от българското правителство.

** По посока Гюешево—Куманово—Скопие. (Ред.)

Години	Бургас	Варна	Общо
1903	149 571,06	11 974,75	161 545,81
1904	379 679,30	34 431,15	414 110,45
1905	363 703,20	83 075,35	446 778,55
1906	282 515,36	271 842,30	554 357,66
1907	283 903,30	435 815,15	719 718,45
Общо:	1 459 372,22	837 138,70	2 296 510,92

Съществуващият икономически подем в България се изразява и във вноса и износа на страната, които са се движили както следва:

Години	Внос	Износ
1879	32 137 800 лв.	20 092 854 лв.
1885	44 040 214 »	44 874 751 »
1890	84 530 497 »	71 051 123 »
1895	69 020 295 »	77 685 546 »
1900	46 342 100 »	53 982 629 »
1905	122 249 938 »	147 960 688 »

През последните години както вносът, така и износът значително нараснаха. Вносът се състои предимно от железарски изделия, различни машини, както и други средства за производство. Износът, напротив — от селскостопански произведения, кожи, добитък и други.

В някои места, например в околностите на Варна, Бургас, Добрич и др., земеделието бързо се индустриализира и се води по едрокапиталистически начин. Там намираме много често собственици, които притежават десетки хиляди декара орна земя и гори и обработват земята с модерни машини. Сега тук се концентрира и селскостопанският пролетариат.

През последните години страната преживява същ трескав строителен период. Строят се много сгради, шосета, мостове, канали и др.

В нашата страна се създадоха всички благоприятни условия за развитието на капитализма. Най-интензивно се

развиват: минните предприятия (в Перник, Плакалница, Бургас, Трявна, Сливен и други); текстилната индустрия (в Габрово, Сливен, Варна, Самоков, Панагюрище и други); тютюневата индустрия (в Пловдив, Варна, Балчик, Хасково, Дупница, Русе и други); металургията (в Русе, Варна, София и други); дървообработването (в Бельово, Кочериново, София, Пловдив, Варна и други); мелничарството (във всички по-големи градове, особено Варна, София и Бургас); кожарската индустрия (в Габрово, Варна, Русе); хартиената индустрия (в Княжево, Костенец баня, Бельово); пивоварството и други.

Общият брой на работниците в България, днес заети в различните индустриални и други предприятия, надхвърля 250 000, между които значителна част са жени и деца и в по-голямата си част са набрани от пролетаризираните селяни.

Успоредно с това сравнително бързо развитие на капитализма върви и развитието на синдикалното движение в нашата страна. Основаните през 1903—1904 г. отделни синдикати бяха безсилни да предприемат някаква борба за подобряване положението на работниците. Слабостта на отделните синдикати се почувствува от всички организирани работници и тогава сред тях възникна идеята да се обединят тези синдикати в един Общ синдикален съюз и действително тази идея бе осъществена през юли 1904 г. в Пловдив.

По-нататъшното развитие, дейност и борби на Общия синдикален съюз се виждат ясно от доклада, изнесен от Синдикалния комитет на този съюз пред тазгодишния VI конгрес на ОРСС във Варна. Този доклад с необходимите допълнения и пояснения ние представяме сега на благосклонното внимание както на Международния секретариат на националните синдикални централи, така и на нашите уважавани другари в чужбина.

І. СЪСТАВ НА СЪЮЗА

Нашият Общ синдикален съюз се състои от централизираните професионални съюзи. Доскоро наред с професионалните съюзи имахме и професионални синдикати, и смесени синдикати, в които бяха организирани работници от

различни специалности. Последният синдикален конгрес обаче реши и тези отделни синдикати да бъдат централизирани в професионални съюзи. За провеждане на това необходимо централизиране веднага след синдикалния конгрес се образуваха два нови професионални съюза: Съюзът на транспортните работници⁴⁴ и Съюзът на фабричните и други работници. Този последният съюз обхваща сега всички отделни синдикати и ония секции на смесените синдикати, от чиито занаяти не са образувани професионални съюзи. Секциите на смесените синдикати обаче, от чиито занаяти са образувани съюзи, са преминали към своите съюзи. Съюзът на фабричните и други работници обхваща засега работниците от всички занаяти, където в настоящия момент липсва възможност за основаване на собствени професионални съюзи. Същият се състои сега от следните секции: 1) на работниците от Кибритената фабрика, 2) на каменоделците, 3) на надничарите, 4) на мелничарските работници, 5) на работниците в книжни фабрики, 6) на пивоварните работници, 7) на хлебарите, 8) на бояджиите, 9) на тухларите и 10) на различни занаятчийски спомагателни работници. Ако членовете на един занаят надхвърлят цифрата 150, те се отделят в собствен професионален съюз.

В началото на изтеклата отчетна 1908—1909 година съюзът наброяваше 2084 членове, които бяха организирани в 7 професионални съюза, 10 отделни синдиката и 22 смесени синдиката. В края на годината съюзът има 3424 членове, които са организирани в 13 професионални съюза със 120 секции.

В това число (3424) не влизат някои секции с повече от 300 членове, защото тези секции бяха основани в навечерието на синдикалния конгрес и се смятат в състава на съюза от началото на новата съюзна година.

Съюзът е нараснал числено от образуването си досега така (вж таблицата на с. 81 горе):

Следователно през последната година съюзът е нараснал с 1340 членове. Докато през 1905—1906 г. съюзът спада с 8%, през 1906—1907 г. се покачва с 12,6%, през 1907—1908 — с 38,9%, а през отчетната 1908—1909 година нараства със 128,2%. Това необикновено голямо нарастване се дължи преди всичко на обстоятелството, че съюзът вече

	Секции	Членове	Процентно
1904—1905	42	1500	100
1905—1906	38	1380	92
1906—1907	55	1689	112,6
1907—1908	93	2084	138,9
1908—1909	120	3424	228,2

навлиза широко всред индустриалния пролетариат, обгръща със своето влияние все по-голяма част от работниците в едрата индустрия и става масова организация.

Това се вижда ясно и от числото на индустриалните, занаятчийските и други работници, влизащи в съюза от неговото образуване:

	Индустр. работници	Занаятч. работници	Транспортни работници	Зем. работници	Всичко
1904—1905	421	991	88	—	1500
1905—1906	492	791	97	—	1380
1906—1907	676	899	114	—	1689
1907—1908	970	897	215	2	2084
1908—1909	1884	1007	521	12	3424

Числото на индустриалните работници в съюза постоянно и бързо е нараствало, докато онова на работниците от занаятчийското производство се колебае — от началото досега между 991 и 1007.

През 1904—1905 г. индустриалните работници са 28 %, 1905—1906 — 35,6 %, 1906—1907 — 40 %, 1907—1908 — 46,6 %, а през отчетната година достигат 55% от общия брой на членовете на съюза.

Числото на транспортните работници също значително е нараснало: от 88 в началото то сега достига 521. За пръв път тая година се организираха и пристанищните работници, чийто синдикат наброява вече 103 членове.

Синдикалният съюз обхваща и една малка част от незначителния брой годни за организация в тоя момент земеделски работници. Миналата година в съюза влизаха 2 земеделски работници, а тая година са 12.

Когато Синдикалният съюз бе основан в 1904 г., той

се състоеше от 28 % индустриални работници, 66 % занаятчийски работници и 6 % транспортни работници. Сега, след пет години, той се състои от 55 % индустриални работници, 29,4 % занаятчийски работници, 15,4 % транспортни работници и 0,2 % земеделски работници.

Това развитие на Синдикалния съюз напълно отговаря на икономическото развитие на страната, което се изразява в разрушаването на старите форми на дребнозанаятчийско производство и размяна и в създаването на капиталистическа едра индустрия и модерен транспорт.

Организираните в Общия синдикален съюз работници принадлежат към следните професии:

	1907—1908	1908—1909	
1. Рудничари	139	355	10,4%
2. Тютюнороботници	99	275	8,0%
3. Металороботници	108	289	8,4%
4. Текстилни работници	358	240	7,0%
5. Дърводелци	55	247	7,2%
6. Кожари и обушари	238	532	15,5%
7. Шивашки работници	306	388	11,3%
8. Печатарски работници	140	108	3,2%
9. Железничари	93	163	4,7%
10. Телеграфо-пощенски работници	84	133	3,9%
11. Пристанищни работници	—	103	3,2%
12. Търговски служители	74	120	3,5%
13. Фабрични и други спомагателни работници	390	471	13,7%
Общо:	2084	3424	

Както се вижда от горната таблица, всички професионални съюзи, с изключение само на Текстилния и Печатарския, имат необикновено голямо числено увеличение през изтеклата година. Някои от тях са увеличили два, три и дори осем пъти броя на своите членове.

Съюзът на текстилните работници тая година водѝ една героична и крайно изтощителна борба цели 65 дни. След прекратяването на борбата дълго време голяма част от членовете на сливенската секция на Текстилния съюз, и то най-дейните, стояха без работа. Изтощените финансово

членове мъчно успяваха да внасят редовно своите вноски и мнозина от тях престанаха да бъдат членове на секцията, без обаче да се откъснат от съюза. Други членове бидоха принудени да променят професията си. Вследствие на това агитацията и целокупната синдикална дейност на съюза поотслабна. По тази причина към края на отчетната година най-голямата секция на съюза в Сливен, която предишната година наброяваше 358 членове, остана само с 69 редовни членове. Напоследък обаче секцията се засилва и не след дълго ще стигне предишното си състояние и дори ще го надмине. В момента тя наброява вече около 150 членове.

Поради характера на своята работа и специфичната си психология печатарските работници у нас, както и в някои други страни са най-лесно податливи на деморализаторското влияние на буржоазията и буржоазните партии. Затова те бавно се организират в социалистическия съюз на печатарските работници. Благодарение на неуморната агитация на този съюз ние и тук скоро ще постигнем успех.

Един успех е увеличението на броя на организираните в съюза работници. Тяхното число сега е 194, докато миналата година те възлизаха на 97. По отношение организирането на работничките тепърва ни предстои да свършим извънредно много работа. У нас женският труд намира значително приложение. Процентът на заетите в текстилната, тютюневата индустрия и другите индустриални отрасли работнички надхвърля 70. Женският труд се въвежда вече и в такива предприятия, където се изисква по-голяма физическа сила. Така например от една година много бързо се увеличава числото на заетите в строителните предприятия работници.

От основаването на Общия синдикален съюз в него преобладават младите и неженени работници. Това може да се обясни с младостта на самото работническо движение в България. Тая година в съюза има по-голям приток на възрастни работници. Числото на членовете, които са по-възрастни от 30 години, сега е 491, докато миналата година бе 272. Миналата година в нашия съюз имахме 676 семейни членове, а сега те са 1991. Като употребяваме всички усилия да турим под благотворното влияние на

Синдикалният съюз цялата работническа младеж и колкото е възможно по-голяма част от нея да привлечем в неговите редове, трябва в своята агитация най-упорито да се стремим да организираме възрастните работници и работнички, които имат семейни ангажименти и по-голяма житейска опитност.

Националните и религиозните различия между работниците оказват съвсем незначително влияние. В съюза са организирани работници от най-различни националности. Числото на работниците от небългарска националност възлиза сега на 353, миналата година — на 272.

В бъдеще Синдикалният съюз ще нараства числено още по-бързо, защото в много индустриални отрасли, където съюзът има силно влияние, тепърва се основават синдикални организации, за която цел сега усилено се върши подготвителна организационна работа. Тук трябва да отбележим, че в момента няма нито едно индустриално предприятие, което да не е засегнато от агитацията и организацията на съюза.

Ние се стремим да вървим в крак с капиталистическото развитие в нашата страна. Създава ли се някакво капиталистическо предприятие, ние вече вземаме мерки, за да положим основата на нова синдикална организация.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През отчетната година съюзът водеше интензивен, кипящ организационен живот във всичките области на своята дейност. Общата просветителна и организационна дейност, както и агитацията и пропагандата са значително разширени и засилени, отколкото през всички други минали години. Това се вижда ясно от следната таблица (вж с. 85):

Нашето синдикално движение е още в началния стадий на полагане основите на своята организация и на вътрешна консолидация. Разгръща се усилена дейност за привличането на неорганизираните работници в редовете на професионалните съюзи, както и за социалистическото просвещаване и възпитаване на синдикалните членове.

	1904—1905	1905—1906	1906—1907	1907—1908	1908—1909
Заседания на Синдикалния комитет	751	735	895	1727	2570
Синдикални събрания	688	693	570	1344	2152
Публични събрания	69	80	61	181	251
Беседи	80	74	96	320	495
Възвания и позовиви	29	77	45	92	72
Разпространени екземпляри на възвания и позовиви	15 350	12 260	25 050	45 920	41 060
Червен нар. календар (социалистическа агитационна брошура), разпространени екземпляри	—	2811	2715	3599	4260
Абонати на съюзния орган «Работнически вестник»	707	835	519	938	1399

III. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

С образуването на професионалните съюзи взаимопомогателната дейност доста се засили. На тая важна синдикална функция се обръща все по-сериозно внимание. Нашите професионални съюзи полагат големи усилия чрез своите помощи да облекчат макар и отчасти тежката участ на работниците, за да повдигнат по този начин тяхната боеспособност, и тези помощи да служат като спомогателно средство в агитацията за пробуждането и организирането на равнодушните към работническите организации работнически слоеве.

Освен предвидената в уставите помощ за безработица, болест и пътуване синдикатите се стремят да организират безплатно лекарска, акушерска, аптекарска помощ, адвокатска защита, както и най-голяма помощ и закрила на

пострадали при трудови злополуки работници и техните семейства.

Следващите цифри свидетелствуват, че взаимоспомагателната дейност на професионалните съюзи през последната отчетна година е значително разширена:

	Безработни	Ползвана помощ лева	Болни	Ползвана помощ лева
1904—1905	159	821,50	33	256,10
1905—1906	254	1268,65	36	377,10
1906—1907	434	2055,20	74	692,95
1907—1908	694	3139,15	122	949,39
1908—1909	793	4726,45	344	1425,10
	2334	12 010,95	609	3700,64

Освен тези помощи през отчетната година са раздадени и 642,60 лева на пътуващи работници.

Фактически изразходваните за подпомагане суми са значително по-големи, тъй като в горепосочените цифри не са включени сумите, събрани в отделните организации чрез подписки.

Помощи се дават само на редовните членове. Изключения може да се правят само в най-редки случаи.

При почти всички градски работнически организации са създадени специални посреднически бюра за безработни, които оказваха ценни услуги на професионалните съюзи, особено миналата година, когато безработицата беше много тежка.

У нас не съществува държавен орган за работническите слоеве. Организираното работничество още няма нужната сила, за да наложи на държавата каквито и да било мерки за подобряване на своето положение. Така че грижата за безработните, болните и т. н. пада изключително върху професионалните съюзи.

IV. СТАЧКИ, ЛОКАУТИ И БОЙКОТИ

Първоначалният период на стачната борба, когато повечето стачки са неорганизирани и стихийни и избухват без каквато и да било подготовка, още продължава. Ние

обаче се стремим да избягваме колкото е възможно тези стихийни, неорганизираны стачки, чийто брой впрочем значително е намалял, защото подобни стачки, които обикновено свършват без успех, спъват нормалното развитие на нашето движение и изчерпват финансовите средства на нашите организации.

Нашето стремление е насочено към това, да избягваме колкото е възможно и частичните стачки и усилено да се готвим за общи стачки в разните клонове на индустрията, занаятчийството и транспорта, защото господарите се картелират и частичните стачки, колкото и добре да са организирани и със солидарност и ентузиазъм водени, са предварително обречени на поражение.

Днес господарите не са вече така неподготвени за стачното движение, както беше в миналите години. Стачките не са вече изненада за картелираните господари; нещо повече, те сами бързат да ни предизвикат към неподготвени стачки или да ни нападнат открито, убедени, че докато работническите организации са още с ограничена сила, по-лесно ще могат да ги разбият. С това се обяснява фактът, че числото на локаутите бързо расте, а числото на спечелените стачки намалява. С това също се обяснява и фактът, че числото на отбранителните стачки става по-голямо и че обикновено с известен успех се завършват стачките в по-малките предприятия, господарите на които не са успели да се подготвят за съпротива.

Това се потвърждава от следващите данни за водените през последните четири години стачки:

Година	Общ брой на стачките	Отбранителни	Нападателни	Стачки	Загубени дни	Изразходвани суми за помощ	Завършили		
							с успех	без успех	с частичен успех
1904—1905	30	25	5	644	29 127	2878,52	7	18	5
1905—1906	46	28	18	1760	46 604	2648,00	9	25	12
1906—1907	82	33	49	3496	43 842	10 180,12	29	34	20
1907—1908	75	36	39	7914	39 845	4804,65	15	39	21
1908—1909	79	42	37	5660	75 901	10 448,40	10	51	18
Всичко:	312	164	148	19474	235 319	30 959,69	70	167	76

Трябва да се отбележи, че изразходваните за подпомагане на стачките суми са в действителност значително по-големи, отколкото са дадени в горната таблица, защото голяма част от събраните чрез подписки помощи не са включени в посочените цифри.

Всички стачки са били поддържани изключително с наши собствени средства. Ние твърдо се придържаме към принципа само в крайни случаи, когато нашите средства не стигат вече за по-нататъшно водене на борбата, да искаме помощ от братските организации в чужбина или от международните секретариати на съответните профсъюзи. Макар че през последните пет години водихме 312 стачки, някои от които бяха много големи за нашите условия, като например стачката на пернишките рудничари в 1906 г. с около 1000 стачници, която продължи 35 дни и при която изразходвахме за помощи 6700 лева; стачката в същата мина през 1907—1908 г. с 3000 стачници; след това стачката на текстилните работници в Сливен през 1908 г. с 800 стачкуващи, която продължи 65 дни и при която изразходвахме 5370,87 лева за помощи — от чужбина сме получили общо помощ в размер на 500 марки от Съюза на германските текстилни работници за стачката на текстилните работници в Сливен и друга помощ в размер 55 динара от Сръбския синдикален съюз.

Повечето стачки са отбранителни и са водени за признаване на работническите организации. Признаването на организациите, които господарите отхвърляха отначало с голяма съпротива, е отчасти вече наложено.

С досегашните стачки се постигнаха следните практически резултати: бяха сключени множество тарифни договори; в някои индустрии, като напр. в рудничарството, в текстилната, тютюневата, керамичната, железарската и др., надниците бяха повишени с около 15—35%; работният ден бе намален от 14—16—18 часа на 9—11—12 часа; работата на парче в някои работилници е отменена. Но най-важният резултат от стачките е постоянното проваляне на упоритите усилия на господарите да влошават трудовите условия. Без синдикалните организации работническата класа у нас щеше да е подложена на нечу-

вана експлоатация и да бъде принудена да търпи голяма мизерия.*

При нашите стачки се издигат винаги такива искания, които, отговаряйки на потребностите и интересите на работниците от съответната индустрия, ни най-малко не бива да противоречат на общокласовите интереси на работниците.

Нашите организации с всички сили се стремят не само да постигат практически резултати от стачките, но и да използват тези стачки за социалистическото възпитание и за организирането на работническите маси. За тази цел при всяка стачка усилено се агитира както сред стачкуващите, така и сред останалите неорганизирани работници, за да се пробуди у тях чувство на солидарност и самопожертвователност, както и за да се издигнат и засилят класовото съзнание и социалистическият морал на работниците.

Освен стачките през отчетната 1908—1909 година имаме два бойкота, от които единият бе успешен.

През същата година господарите обявиха 11 локаута, които засегнаха общо повече от 3000 работници. През 1907—1908 г. имаме 6 локаута, а през 1906—1907 — само 2. Всички тези локаути целеха да влошат трудовите условия и да разрушат работническите организации.

С изключение на стачката на служителите от Източната железопътна линия, в която взехме живо участие, но чнето ръководство не беше в нашите ръце, и някои други незначителни стачки, ръководени от стоящи вън от нашия съюз организации, цялото стачно движение у нас през последната година е ръководено и се е намирало под влиянието на нашия синдикален съюз.

При почти всички стачки полицията и останалите държавни органи с готовност се поставят на разположение на капиталистите, против борещите се работници. Всяка по-сериозна стачка придобива значението на класов конфликт между буржоазията и пролетариата, при който държавата не действа като помирител, а решително закриля

* Надницата на възрастен работник възлиза средно на 1,50—2 лв. В сравнение с положението преди пет години надниците са се повишили с около 10%, докато животът е поскъпнал, общо взето, най-малко с 50—60%.

буржоазията, като оказва пълно съдействие на господарите с войска, вербуване на стачконарушители и т. н.

За да се придаде законна форма на този груб произвол, преди две години в Народното събрание бе прокарано едно изменение на Наказателния закон, с което правото на стачка бе много ограничено. По същото време Народното събрание измени Закона за пенсиите в смисъл, че държавните служители губят правото си на пенсия, ако участвуват в стачки.

Преследвайки своята цел да действуват по-ефикасно срещу организираните работници, капиталистите използват услугите и на жълтите, несоциалистически организации, чието създаване с готовност подпомагат и насърчават. В случай на стачка тези организации поемат грижата да вербуват стачконарушители за господарите.

V. БОРБАТА ЗА РАБОТНИЧЕСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Експлоатацията и капиталистическата тирания над работниците в повечето индустриални отрасли взеха огромни размери. Вследствие на анархията, която цари във фабриките, мините, каменоломните, строителните предприятия и т. н., и на безграничния ламтеж на капиталистите за печалба всеки ден стават трудови злополуки. «Работнически вестник», нашият централен орган, както и другите ни професионални органи поместват във всеки брой съобщения за множество осакатявания, затрупвания и за ужасни трудови злополуки.

Въпреки всичко у нас няма работническо покровителствено законодателство в истинския смисъл на думата. Върху капиталистите не пада каквато и да било отговорност за безбройните смъртни злополуки и никакъв специален закон не ги задължава да плащат обезщетение на пострадалите работници или техните семейства.

Когато през 1905 г. на капиталистическата буржоазия бяха дадени много привилегии по законодателен път, за да се хвърли прах в очите на пролетариата, в Народното събрание бе гласуван и първият работнически закон — Законът за защита на женския и детския труд. Когато покъсно в Народното събрание бяха прокарани редица огра-

ничения на правото на сдружаване и на стачка за държавните служители, като компенсация за това бе приет Законът за осигуряването на държавните служители.

Това са наши закони, които се отнасят до закрилата на работниците. Но и двата закона са толкова несъвършени и толкова противоречиви в своите разпоредения, че приложението им много лесно може да бъде заобиколено и осуетено. И наистина минаха вече пет години, откакто бе приет Законът за защита на женския и детския труд, и все пак той и досега не е влязъл в сила. Господарите не съблюдават ни най-малко неговите разпоредения и подлагат заетите при тях жени и деца на безчовечна експлоатация. Във фабриките и занаятчийските работилници работят дори 7—8-годишни деца, въпреки че законът забранява да бъдат приемани като работници деца под 14 години.

Предвидените в закона специални инспектори по труда⁴⁶ не бяха назначени. А комитетите на труда, които се състоят от кмета, окръжния лекар, окръжния училищен инспектор, окръжния инженер и представител на работническите организации на съответното населено място и които по силата на закона трябва да се грижат за неговото приложение, бяха поставени в невъзможност да изпълняват своята задача.

Понеже единственото лице, което в комитета на труда искрено ще се грижи за прилагането на закона, е работническият представител, господарите и властите прибегнаха до най-големи фалшификации и мошеничества, за да вкарат в комитетите на труда свои доверени лица като работнически представители, и за тази цел използват и жълтите, несоциалистически организации, така наречените «свободни синдикати». В ония градове обаче, където няма такива организации, властите се опитаха да назначат за работнически представители лица, които *никой* не е избирал и които нямат връзки с *никакви* работнически организации.

Въпреки всичко това нашите организации чрез усилен борба успяха да прокарат свои работнически представители във всички по-големи и важни градове. В 18 от 23-те окончателно конституирани комитети на труда работническите представители са наши другари.

Борбата за прокарване на работнически представители в комитетите на труда продължава, както продължава и борбата за прилагането и разширяването на самия закон.

Тепърва ни предстои да водим решителна борба за действително работническо законодателство и ние усърдно се готвим за тази борба.

Единствената партия, която енергично и смело се бори за прилагането и разширяването на съществуващите закони за закрила на труда, както и за приемането на действително и обхватно трудово законодателство, е Работническата социалдемократическа партия, с която нашият Синдикален съюз върви рамо до рамо.

VI. ПЪРВИ МАЙ

От самото начало на нашето синдикално движение Първи май (н. ст.) се празнува с напускане на работата. Нашите организации гледат на Първи май преди всичко като на празник на социализма, като на ден на борбата и на манифестирането на международната солидарност на пролетариата.

През изтеклата година Синдикалният съюз взе живо участие в празнуването на Първи май. С изключение само на 300 съюзни членове — работници в държавни предприятия, които на 1 май не можеха да преустановят работата, всички останали организирани работници напуснаха фабриките и работилниците и взеха участие в майските демонстрации на социалдемократията.

За пръв път тази година в отпразнуването на Първи май участваха и рудничарите. Най-голямата мина, тази в Перник, опустя на 1 май. Общият брой на работниците, които тази година напуснаха работа на 1 май, надхвърля 7000. През 1908 г. в отпразнуването на Първи май участваха 5200 работници, през 1907 — 4800, през 1906 — 4000, през 1905 — 3700 и през 1904 — 2900.

Всяка година представящата се за радикална и социалистическа буржоазия се опитва да организира на 1 май шумни контраманифестации, с които се стареа да изтръгне работниците от влиянието на социализма и да ги задържи под своето идейно и политическо влияние. Тези контра-

манифестации са доста жалки. В тях участвуват съвсем незначителна част работници от «свободните» синдикати и повечето от «празнуващите Първи май» са представители на интелигенцията, лумпени, собственици и пр. радикално настроени елементи, за които Първи май има значението на обикновен празник за увеселения и гуляи.

Тези отвратителни контраманифестации, които се инсценират от радикалната буржоазия, не постигат обаче своята цел. Всички съзнателни работници се отвръщат с възмущение от тях.

VII. СИНДИКАЛЕН ПЕЧАТ

Централен орган на нашия Синдикален съюз е «Работнически вестник», който е същевременно централен орган на Работническата социалдемократическа партия. Той има повече от 2700 абонати и от 1 септември т. г. ще излиза три пъти седмично (досега два пъти седмично).

Освен централния орган имаме още осем професионални вестника: 1. «Железничар» със 759 абонати; излиза 2 пъти месечно. 2. «Телеграфопощенски вестник» с 835 абонати; излиза 2 пъти месечно. 3. «Рудничар» с 800 абонати; излиза 2 пъти месечно. 4. «Тютюноработник» с 600 абонати; излиза 2 пъти месечно. 5. «Печатар» с 800 абонати; излиза 2 пъти месечно. 6. «Текстилен работник» (бюлетин) с 800 абонати; излиза 2 пъти месечно. 7. «Кожарообущар» с 1000 абонати; излиза 1 път месечно. 8. «Шивашки работник» с 1000 абонати; излиза 1 път месечно.

До 1906 г. няхахме професионален вестник. През 1906 г. имяхме един, в 1907 — три, в 1908 — пет и в 1909 — осем.

Скоро ще започнат да излизат още два професионални вестника: орган на металоработниците и орган на пристанищните работници.

VIII. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Приходите на професионалните съюзи, както и на Общия работнически синдикален съюз се състоят главно от редовните членски вноски, които при всички съюзи се правят всяка седмица. Минималният членски внос възли-

за на 15 стотинки, а максималният — на 60 стотинки седмично. Повечето съюзи имат два вида членски вноски: *пълни* — за възрастните, и *наполовина* — за по-младите работници, които не получават заплата над 30—40 лева месечно.

При приемането на всеки член се събира встъпителна вноска от 50 стотинки (минимална) или от 2 лева (максимална).

Съществува тенденция към постепенно повишаване на редовните членски вноски, за да се укрепят касите на професионалните съюзи, без да се спъне по този начин масовото въвличане на работниците в съюзите.

За всеки свой член професионалните съюзи трябва да внасят по 20 стотинки месечно в касата на Общия работнически синдикален съюз. Преди една година тази вноска беше 30 стотинки, но след това бе намалена, за да се улесни по този начин финансовото укрепване на отделните професионални съюзи.

Финансовото състояние на съюзните организации през последните три години се вижда от следните таблици:

№ по ред	П Р И Х О Д И	1906—1907		1907—1908		1908—1909	
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1.	От вписни вноски	441	—	817	—	1503	20
2.	От членски »	8400	20	17285	75	22100	45
3.	От членски книжки	—	—	527	65	681	50
4.	От вечеринки, срещи, екск. и представления	670	40	1132	70	1155	32
5.	От волни помощи	506	20	1516	62	7192	38
6.	От абонамент на професионалните органи	—	—	—	—	3562	—
7.	Разни	495	45	534	35	440	26
	Всичко	10 513	25	21 814	07	36 635	11
	Наличност от м. г.	3553	75	6827	63	12 056	81
	Всичко	14 067	—	28 641	70	48 791	92

№ по ред	РАЗХОДИ	1906—1907		1907—1908		1908—1909	
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1	За стачки	1290	95	3922	75	8301	25
2	Помощи за безработни	1268	65	3193	15	4726	45
3	Помощи за болни	377	10	949	39	1425	10
4	Помощи за пътуящи	—	—	—	—	642	60
5	Синд. администрация	680	25	1439	15	3043	99
6	Агитация	—	—	2661	60	3610	87
7	Професионален печат	—	—	—	—	2981	69
8	Внесени в касата на Синдикалния съюз	3165	85	4103	80	4048	22
9	Международни вноски	—	—	—	—	123	50
10	Разни	456	57	369	05	502	68
Всичко		7239	37	16 584	89	29 406	35
Налич. в края на г.		6827	68	12 056	81	19 285	57
Всичко		14 067	—	28 641	70	48 691	92

Касовата наличност на Общия работнически синдикален съюз през отчетната 1908—1909 г. (от 1 юли 1908 до 30* юни 1909 г.) може да се види от следните таблици (вж с. 96 и 97):

Редовните членски вноски са възлизали:

през	1904—1905	на	2638,48
»	1905—1906	»	2732,20
»	1906—1907	»	3444,65
»	1907—1908	»	3339,30
»	1908—1909	»	3449,55**

Следователно Синдикалният съюз е най-добре финансово през последната година. Макар че тази година член-

* В немския текст е 31 юни. (Ред)

** Постъпилите в съюзната каса членски вноски не отговарят всъщност на сумата, която трябва да образуват членските вноски на всички 3424 членове, по следните причини: 1. Известен брой членове са записани след изтичането на първото шестмесечие и към края на отчетната година и за тях не са събрани вноски за цялата година, а съответно по-малко. 2. Поради тежките борби, които водиха текстилните работници, Текстилният съюз, а по същите причини и Съюзът на тютюноработниците бяха освободени от членски вноски за първото шестмесечие. 3. Съюзните организации не внасят в съюзната каса членски вноски за своите членове, които отслужват военната си служба или са безработни или болни. 4. Някои организации са пратили своите вноски след приключването на тези сметки.

Параграф	П Р И Х О Д И	Предвидено да постъпи през цялата година	П о с т ъ п и л о						
			През I пол.		През II пол.		В с и ч к о		
			лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	
I	<i>Фонд за синдикална пропаганда и агитация:</i>								
	1. Редовни чл. вноски	1200 —	451	10	1273	80	1724	90	
	2. Случайни	580 —	188	25	268	65	456	90	
	<i>Фонд за защита и борба:</i>								
III	1. Редовни чл. вноски	1200 —	451	10	1273	55	1724	65	
	2. Случайни	680 —	1308	77	423	72	1732	49	
III	Недобори от 1907—1908	300 —	56	80	—	—	56	80	
IV	Наличност от 1907—1908	1568 39	—	—	—	—	1568	39	
Всичко		5528 39	2456	02	3239	72	7264	13	

ските вноски в съюзната каса бяха намалени с 10 стотинки месечно за един член, приходите от членски вноски са поголеми, отколкото през миналите години.

IX. МЕЖДУНАРОДНИ ВРЪЗКИ

Интернационалното чувство на нашите организирани работници е високо развито. Те с жив интерес следят развитието на международното работническо движение и се стараят според силите си да поддържат морално и материално освободителната борба на пролетариата в другите страни.*

* Нашият Общ работнически синдикален съюз също не позволи в България да бъдат вербувани стачконарушители.

През последните пет години чрез нашите организации бяха подпомогнати с 650 лева различни стачки в Белгия, Франция и др. На водещите герончии борба шведски другари нашият съюз изпрати помощ в размер на 800 лева.

Па- ра- граф	РАЗХОДИ	Предвидено да се разходва през цялата година		Разходвано					
				През I пол.		През II пол.		Всичко	
				лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
I	<i>Фонд за синд. про- паг. и агитация:</i>								
	1. Заплата на де- ловодителя	1500	—	750	—	750	—	1500	—
	2. Заплата на помощника	360	—	10	—	30	—	40	—
	3. Библиотека при Синд. комитет	100	—	16	35	32	59	48	94
	4. Канцеларски	300	—	123	95	174	19	295	14
	5. Пропаганда и агитация	300	—	70	50	250	—	320	50
	6. Наем, отопл. и осветление	160	—	73	20	126	05	199	25
	7. Субсидия на «Р. в.»	600	—	500	—	400	—	900	—
	8. Командировки	300	—	190	—	264	30	454	30
9. Непредвидени	100	39	40	—	54	40	94	40	
II	<i>Фонд за защита и борба:</i>								
	1. Подпомаг. стачки	1508	—	486	80	642	95	1129	75
	2. Подпомаг. постр. р-ци	300	—	28	—	115	70	143	70
	Всичко	5528	39	2288	80	2837	18	5125	98
	Нал. на 15 юли 1909 г.							2138	15
	Всичко							7264	13

Въпреки това в организационни връзки с международните професионални съюзи се намират само рудничарите, тютюноработниците, текстилните работници, каменоделците и търговските служещи. Останалите съюзи скоро ще влязат в своите международни професионални съюзи. По-

вечето от тях вече са направили необходимите стъпки за тази цел. Те се въздържаха да сторят това по-рано, защото се стремяха първо да укрепнат организационно, за да могат след това да изпълняват както трябва интернационалните си задължения.

Ние поддържаме най-тесни връзки с работническите съюзи в съседните балкански страни — Сърбия, Румъния, а сега и Турция.

Аномалия е, че досега нашият Общ работнически синдикален съюз не членува формално в Международния синдикален секретариат, но ние вече сме направили необходимото, за да ликвидираме тази аномалия, защото най-съкровено ни желание е да живеем и се борим заедно с международния пролетариат и да бъдем съставна част от неговата целокупна организация.

Тази аномалия се дължеше на следната причина. Когато нашият Синдикален съюз бе основан през 1904 г., веднага след това ние се въздържахме да влезем в Интернационала. Искахме първо да укрепим нашите организации, за да можем достойно да отговорим на интернационалните си задължения. По същото време обаче бе образуван Съюзът на несоциалистическите синдикати, на така наречените у нас «свободни» синдикати, който се състои от работници и посредници за намиране на работа, а някъде дори от господари. Ръководителите на този съюз, в който господствуват буржоазни тенденции и който се намира под влиянието на буржоазията, стремейки се да използват Интернационала за своите политически и кариеристични цели, побързаха веднага да влязат във връзка с Международния синдикален секретариат, представяйки пред него и пред външния свят своя *буржоазен* съюз за социалистически.

Тъй като имахме предвид решението на Интернационала в Международния синдикален секретариат да се приема само един синдикален съюз от всяка страна, ние не искахме да досаждаме на Синдикалния секретариат и предоставихме решаването на този въпрос на развитието на самото работническо движение в нашата страна.

Когато несоциалистическият съюз вследствие на буржоазните си тенденции и по силата на логиката на

собствената си еволюция се превръща сега в безжизнен и разлагащ се труп, а нашият Синдикален съюз, напротив, постига бързи успехи и се очертава като *единствената* синдикална организация на българския пролетариат, няма абсолютно никаква пречка за формалното приемане на нашия съюз в Международния синдикален секретариат, което ще бъде от значителна полза за по-нататъшното развитие на работническото движение в България.

Х. СИНДИКАЛНИЯТ СЪЮЗ И ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

Още от своето основаване нашият Синдикален съюз се намира в най-тесни идейни и организационни връзки с Работническата социалдемократическа партия. С развитието на нашето целокупно работническо движение тези връзки все повече укрепват. Съюзът взема живо участие във всички общи политически акции на Социалдемократическата партия. Той поддържа морално и материално партията в изборните борби, демонстрациите и т. н., както и партията от своя страна оказва при тези борби най-широка морална и материална помощ на съюза. Между двете крила на социалистическото работническо движение съществува най-пълно единство. Макар че трябва да действуват в две специални области, те винаги работят във взаимно съгласие и при всяко свое действие се ръководят от една и съща цел — подобряването на положението на работниците и освобождението на работническата класа, въодушевени от един и същ идеал — победата на социализма.

Организационните връзки между Социалдемократическата партия и Синдикалния съюз се състоят в това, че Централният комитет на партията и Синдикалният комитет на съюза образуват Общ работнически съвет, а комитетите на партийните организации с комитетите на професионалните организации — местни работнически съвети. Тазгодишните конгреси на партията и Синдикалния съюз решиха по двама членове на техните централни комитети да участвуват в двустранните заседания. По този начин ще се създадат още по-тесни отношения между двете крила на социалдемократията — партията и синдикалното

движение в България. Накрая заслужава да се отбележи също, че Общият работнически синдикален съюз в България се присъедини към Международното социалистическо бюро^{46*}.

Нашите синдикални организации не се подведоха от проповядваните от буржоазията *неутралитет, чиста синдикална политика* и сътрудничество с различните буржоазни партии. Препоръчаното от международния конгрес в Щутгарт⁴⁷ единство между партията и синдикалното движение у нас е факт още от основаването на нашата партия и на синдикатите. Щутгартската резолюция беше блестящо потвърждение на съществуващите идейни и организационни връзки между партията и Синдикалния съюз.

Правилното развитие и изненадващите успехи на нашето синдикално движение се дължат преди всичко на тесните връзки между партията и Синдикалния съюз. Докато нашият Синдикален съюз процъфтява и укрепва във всяко отношение, *всички други «неутрални» организации, които се намират под прякото или косвено влияние на буржоазията, бързо се разпадат и неудържимо вървят към гибел.*

XI. ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

Във всички по-важни индустриални отрасли *няма други организации освен професионалните съюзи, които влизат в Общия работнически синдикален съюз. Индустриалният пролетариат, доколкото е вече способен да се организира, е организиран единствено и изключително в редовете на Общия работнически синдикален съюз.*

Извън Синдикалния съюз има организации, които се намират под буржоазно влияние и чиито членове се набират само сред занаятчийските работници и държавните служители.

Така нареченият Съюз на «свободните» синдикати,

* Нашият Синдикален съюз е редовно представян и на конгресите на международната социалдемокрация. На последния конгрес в Щутгарт представителят на българските «свободни» синдикати не бе допуснат.

или както той бе кръстен по-късно от демагогски съображения — Съюз на «обединените» синдикати⁴⁸, който досега поддържа връзка с Международния синдикален секретариат, се състои от малки *местни* обединения (не от централизирани професионални съюзи), чиито членове са предимно шивачи, обушари и печатарни, между които освен работници се намират фактори*, посредници за намиране на работа и дори господари, които по правило доминират в тези обединения и ръководят тяхната дейност. При стачките, които те водеха, винаги са били предпочитани интересите на привилегированите работници, на печатарските фактори и на посредниците за намиране на работа в ущърб на интересите на масите. Всичко, което се предприема в тези обединения, се основава на личния егоизъм, личните интереси или ограничените интереси на професията, вследствие на което след неуспехите, които те претърпяха, членовете им са изпаднали днес в пълно разочарование и отчаяние.

Намирайки се под корумпиращото влияние на политически спекуланти и карьеристи, тези обединения години наред бяха използвани ту от едни, ту от други буржоазни партии в техните долни домогвания до държавната власт, вследствие на което тези печални обединения представляват сега развалини. На състоялия се неотдавна в София конгрес на този Съюз на «свободните» синдикати бе открито установено, че съставът на съюза е напълно фиктивен. Делегатите на конгреса открито признаха, че всъщност не представляват действителни организации. Малкото здрави елементи, които са останали в тях, преминават в редовете на нашите професионални съюзи. Друга част от техните членове са се отчаяли от безплодните политически спекулации и подлата корупция на своите водачи, които стават правителствени агенти, получават подкупи, ходят в царския дворец и т. н., и клонят съвсем безнадеждно към революционен синдикализъм⁴⁹, който обаче не би могъл да намери почва в условията на нашата страна и нашето работническо движение. Останалите членове — най-корумпираните — образуват сега отвратителни *жълти*

* Фактор — технически ръководител в печатница, главно в наборен цех. (Ред.)

организации, закриляни и насърчавани от господарите и държавните органи да спъват дейността на нашите професионални съюзи и да пречат за пробуждането на класовото съзнание и за организирането на работниците. И докато вършат това гнусно предателство, те се стараят да заблудят работниците и да ги задържат под своето влияние главно с факта, че те влизат в Международния синдикален секретариат.

Има и други две професионални организации извън Синдикалния съюз. Това са Железничарският съюз и Съюзът на телеграфс-пощенските служители⁵⁰. В тези чиновнически съюзи е организиран *висшият, средният и низшият персонал*. Тук низшите служители се намират напълно под опеката, моралната и физическата власт на началството, което господства в тези съюзи. Чести са случаите началниците принудително да записват своите подчинени за членове на съюзите и да ги заставят да плащат членски вноски. Низшият персонал се използва, за да може висшият персонал по-лесно да авансира и да получава по-големи облаги от държавата.

Това бе блестящо потвърдено от резултатите от досегашната железничарска стачка⁵¹, всички облаги от която получиха само висшите служители от железниците, а масата, низшият персонал, си остана в същата мизерия, подложена на същата нечовешка експлоатация, както преди. Задоволявайки интересите на висшия персонал, държавата превърна тези организации в *свои помагачи за заблуждаване и потискане на служещата в пощите и железниците работническа маса*.

Корупцията се е загнездила толкова дълбоко в споменатия Железничарски съюз, че когато 400 служители от Източните железници водиха миналата година героична стачка срещу Дружеството на Източните железници за извоюване на по-добри условия на живот, този съюз, за да улесни българската държава при завземането на Източните железници, застави *своите членове да заместват стачниците* и по този начин изхвърли на улицата множество работници и работнически семейства!

Вследствие на вътрешните противоречия в тези организации се води яростна борба между висшия и подчинения персонал. Последният преминава постепенно към на-

шите организации на железничарите и телеграфо-пощенските служители, които напоследък бързо се разрастват и извънредно много разширяват своето влияние.

Буржоазното синдикално движение, макар и да се афишира толкова шумно под социалистическа фирма и широко да използва връзката си с Интернационала⁶², лежи сега в калта, покрито със собствения си позор и напълно изолирано от масата на нашата стремяща се нагоре и бореща се работническа класа.

С какви възмутителни дела се отличи това движение може да се види от следващите по-долу факти, които са само частица от голямото блато.

На последния, състоял се през юли, конгрес на Железничарския съюз бяха направени следните разкрития за водача на този съюз, понастоящем редактор на съюзния орган, Илия Янулов, който доскоро беше секретар на Синдикалния комитет на Съюза на «свободните», «обединените» синдикати:

1. Илия Янулов е взел от сегашното правителство *подкуп* от 22 000 лева, за да даде възможност на българската държава чрез стачката на Източните железници, която той ръководеше, да завземе Източната железопътна линия, в резултат на което стачката завърши с пълен крах.

2. През време на стачката Янулов взел от Синдикалния комитет на «обединените» синдикати без негово знание една бланка за писмо с надписа на Синдикалния комитет, ударил върху нея печата на комитета и писал на другаря Карл Легиен за помощ за стачкуващите. В отговор другарят Легиен му изпратил 1000 марки. Янулов му благодарил по същия начин. Петнадесет дни след завършването на стачката Синдикалният комитет се събира, за да се занимае с проблемите на стачката. Питат Янулов дали е получил някаква помощ от чужбина. Уплашен, че комитетът може би е узнал за хилядата марки, той признава, че е получил тази сума. Когато му поискват обаче документи за изразходването на сумата, той заявява, че няма такива документи, защото от никого не можал да получи разписка. . . * Сега се оказва, че тези 1000 марки, изпратени за борещите се железничари от Източните железници,

* Тук и по-нататък многоточията са по оригинала. (Ред.)

са изчезнали в джобовете на Янулов, така както по-рано, в 1906 г., по време на общата стачка на българските железничари по-голямата част от пратените пак от Германия 10 000 марки изчезнаха в джобовете на тогавашния секретар на «свободните» синдикати и сегашен отявлен агент на българското правителство Григор Василев, или както го наричат у нас — *българския Азеф!* . . .

Така значи използват тези неокачествими типове връзките си с Интернационала! Характерно би било също да се изтъкне, че тези организации — Съюзът на «обединените» синдикати и Железничарският съюз, са изразходвали от основаването си досега за стачки около 20 000 лева, от които 15 000 лева са измъкнали като помощи от чуждестранни организации и от Интернационала! При това те с нито една стотинка не са подпомогнали работническите борби в другите страни!*

* Прословутите «свободни» синдикати, за които става дума по-горе, се намират под непосредственото ръководство на така наречените у нас «широки социалисти», или «общоделци», което на немски значи нещо като политически сподвижници — названия, които са възникнали от «теорията» и които тези представящи се за социалисти долни политически спекуланти се опитваха да обосноват някога, когато социалдемократическото работническо движение у нас не бе още укрепнало, за да го отклонят от правилния път, да го объркат и да го използват по-добре за своите прикрити отвратителни политически спекулации. Бащата на тази «теория», господин Янко Сакъзов, проповядваше, че социалдемократическата партия трябва да взема под внимание интересите на дребните занаятчийски производители и на дребните селски стопани, да действа заедно с последните при всички политически акции и да сключва политически компромиси със «стоящите наляво» буржоазни партии, за да може по този начин Социалдемократическата партия да разгръща «широка» дейност. Няколко години господата, които се придържаха към тази «теория» и които сега се наричат «Социалдемократическа партия (обединена)»⁸³, безогледно се предаваха на тази «широка» дейност, сключиха най-отвратителни компромиси с почти всички буржоазни опозиционни партии, накараха «свободните» синдикати да гласуват в изборите за тези партии, подпомогнаха според силите си управляващата сега «Демократическа» партия⁸⁴ да завземе държавната власт — с една дума, тези «широки социалисти» и малкото работници, които сякога ги следват, бяха във всяко отношение използвани там, където трябваше да се шуми, от което те не получиха, разбира се, каквато и да било изгода, ако не се смятат високите постове в различни министерства, които много техни образовани водачи получиха от сегашното правителство като възнаграждение за оказаните му услуги. Работниците от «свободните» синдикати пак си останаха с празни ръце и тънат сега в същата мизерия както преди. Тази «широка» дейност на спекулантите и тяхната «съвместна» дейност, тяхното «сподвижничество» са довели повечето от образованите господата, които стоят начело на тази «партия», до нечувано падение.

Тук трябва да се отбележи още, че в действителност тази партия не представлява опортюнистическа или ревизионистична фракция, както погрешно биха могли да помислят в чужбина, а обществен кръг от образовани, клонящи към анархизъм⁸⁵ хора под социалистическа маска, които се стремят единствено към това, да се приближат повече до държавната власт, за да извличат облаги от това. Чрез най-долна демагогия и при нашите условия — на една стопански още недостатъчно развита страна — преди години те успяха да поставят под свое влияние няколкостотин невежи, късоголеди работници, и то спадащи

Пълният банкрут на буржоазното синдикално движение разчиства пътя за установяване на *единство*, което при индустриалния пролетариат вече съществува, също и при занаятчийския и транспортния пролетариат. В недалечно бъдеще това единство на целокупния български пролетариат ще бъде осъществено. Освен социалистическото работническо движение ще останат тук-там жалки жълти организации, които са загубили всякакво значение за общото развитие на работническото движение.

Този резултат трябва да се очаква толкова по-скоро, защото развитието на капитализма у нас напредва сега бързо и в резултат все повече се изострят класовите противоречия, за което свидетелствува и обстоятелството, че напоследък и господарите се готвят за борба срещу работническите организации.

ХІІ. СЪЮЗИТЕ НА ГОСПОДАРИТЕ И ЖЪЛТИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Изплашени от бързото засилване и разширяване на социалистическото работническо движение, господарите бързо се готвят за настъпление срещу нашите организации. Освен помощта, която им предоставят държавата и съюзите на индустриалците и на занаятчиите, те разполагат в това отношение с две други средства: от една страна,

изключително към дребнозанаятчийското производство, и да ги използват за своите гнусни политически спекулации. Много от тези заблудени работници, разочаровани от безплодността на досегашната «широка» дейност на тези спекуланти и дълбоко възмутени от цяла поредица скапдални афери, които от една година се разкриват и които свидетелствуват за най-долната корупция, в която са затънали най-видните водачи на «широките социалисти», са готови да преминат в нашите социалдемократически редици; друга част фанатизирани и покварени работници клонят съвсем безнадеждно към революционен синдикализъм.

Характерно за «партията» на «широките социалисти» в България е и обстоятелството, че в нея съществуват всевъзможни течения. Така на последното годишно събрание на тази «партия» през месец юли миналата година в София, което представляваше менажерия в най-пълния смисъл на думата, бяха представени следните направления:

«Общоделци» или «опортюнисти», състоящи се от адвокати, учители и т. н. начело с господни Янко Сакъзов; «камбанари» (една група на *жълтия* демагогски вестник «Камбана»); «земеделци»⁶⁶, състоящи се от отчаяни дребнозанаятчийски работници, които са изпълнени от дълбока омраза към господстващата интеллигенция и клонят към революционен синдикализъм; след това «либерали»⁶⁷, анархисти, интеллигентни и мързеливи младежи, които не признават никаква дисциплина, шумно и с много патос произнасят заучени революционни фрази и от своя страна се разпадат на «бакаловисти» (по името на техния водач Георги Бакалов) и «харлаковисти»⁶⁸ (по името на Никола Харлаков, който ги възглавява); след това «прогресисти»⁶⁹ и т. н.

те сключват картели, а от друга — *съдействуват по всякакъв начин за основаването на жълти, антисоциалистически организации.*

Първо се картелираха текстилните фабриканти в Сливен срещу геройски борещите се там работници. Същото правят сега и тютюневите фабриканти и фабрикантите на дървен строителен материал. Също и господарите от други индустриални отрасли се готвят да сключат картели.

Опити за образуване на жълти, антисоциалистически организации бяха направени във всички по-значителни индустриални отрасли, но със съвсем незначителен успех главно поради нашата усилена социалистическа агитация. Господарите се мъчат да набират въпросните жълти организации от най-корумпираните елементи сред работниците, само от стачконарушителите, лумпени, алкохолици и т. н.

Добри услуги им оказват в това отношение и «свободните», «обединените» синдикати. По време на миналогодишната стачка на текстилните работници в Сливен тамошните господари образуваха със съдействието на «свободните» синдикати един синдикат от 18 стачконарушителите, който бе наречен «Единение» и беше най-доброто оръжие на господарите срещу стачкуващите. Членовете на този позорен синдикат действуваха обезкуражаващо на стачкуващите, вербуваха стачконарушителите в други градове, с една дума — «помиряваха» работниците и господарите, за да бъдат първите потискани и експлоатирани още повече.

Нашите професионални съюзи обаче не само няма да се уплашат от всичко това, но обратното — от това те само ще се закалят и ще почерпят нови сили, за да продължат борбата с още по-голям ентузиазъм.

Надяваме се, че от горното изложение можете да си съставите задоволителна представа за състоянието на синдикалното движение в България.

Накрая не можем да не изразим нашата дълбока и непоклатима вяра, че едновременно с капиталистическото развитие на нашата страна българският пролетариат ще се

издига, развива и все повече сплотява под червеното знаме на революционния пролетарски социализъм и като върви, живее, мисли, чувствава и се бори заедно с Интернационала, подкрепян от неговата могъща десница, ще изпълнява успешно дълга си към освободителната борба на международния пролетариат.

София, 25 август 1909 г.

Секретар-касиер на Синдикалния
комитет на Общия работнически
синдикален съюз:

Георги Димитров

ДО НЕНО СТОЙЧЕВ — БУЕНОС АЙРЕС

София, 27 август 1909 г.

Скъпи другарю,

Работническата класа напоследък у нас бързо се пробужда и организира. Особено силно е брожението всред индустриалния пролетариат. Синдикалният комитет се стреми да организира енергична, постоянна и широка агитация между работниците във всички индустриални области и предприятия, за да улесни и ускори тяхното класово свестяване и организиране.

За тая цел обаче са необходими освен другото и твърде много материални средства, които не могат в достатъчен размер да бъдат набавени в настоящия момент от редовните приходи на Синдикалния съюз.

В желанието си да се избягнат всички финансови пречки за агитацията всред индустриалния пролетариат Синдикалният комитет намери за уместно, наред с редовните съюзни приходи, да събере и с подписка известни суми за агитация.

Убедени, че с готовност бихте искали от отдалечения край, в който се намирате, да дадете своето съдействие на комитета в това отношение и да подкрепите пробуждающия се български пролетариат, изпращаме Ви един лист № 55 за събиране помощи.

Поднесете го на българските другари, както и на познати чуждестранни работници и събраната сума с листа веднага ни изпратете.

Приемете нашия най-горещ социалдемократически поздрав.

Секретар-касиер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на писмото*

ДО УПРАВИТЕЛНИЯ
КОМИТЕТ
НА УЧИТЕЛСКАТА
СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА
ОРГАНИЗАЦИЯ — СОФИЯ

София, 31 август 1909 г.

Драги другари,

Както ви е известно, в настоящия момент пролетариатът в Швеция води една величествена, една героична борба против беснуващата капиталистическа буржоазия. Обявената генерална стачка взема все по-широки размери. Числото на участващите в стачката работници надминава вече 300 000!

Нашият пролетарски дълг ни налага да подкрепим с всички сили славните борци в Швеция. За тая цел Синдикалният комитет ви подканя да отпуснете и вие, както това направиха професионалните съюзи, известна парична помощ, която веднага ще бъде изпратена в Швеция.

С тоя акт на международна пролетарска солидарност ние най-добре ще изпълним сега своя дълг към освободителната борба на международния пролетариат.

С другарски поздрав

Секретар-каснер: Г. Димитров

Публикувано за първи път в:
Георги Димитров. Писма. 1905—1949
С., 1962, с. 34.

Печата се
по текста на писмото

ДО НАЦИОНАЛНИЯ
СЕКРЕТАРИАТ
НА СИНДИКАТИТЕ
В ШВЕЦИЯ

София, 8 септември 1909 г.

Скъпи другари,

С пощенски запис № 15386 ви изпращаме 150 франка — четвъртата част от нашата помощ. Изпратените от нас помощи са следните:

- 1) чрез др. К. Легин от Берлин с пощенски запис № 59393 — 200 фр.
- 2) директно до вас, пощенски запис № 60054 — 150 фр.
- 3) директно до вас, пощенски запис № 14405 — 200 фр.
- 4) днешната помощ — 150 фр.

Всичко 700 фр.

Подписката продължава. Във връзка със стачката Синдикалният комитет проведе множество работнически събрания в цялата страна. Чрез вас ние изпращаме на героичния шведски пролетариат братските социалистически поздравии на българския пролетариат. Молим ви да ни изпратите стачния бюлетин.

Приемете нашите топли поздравии.

За Синдикалният комитет

Секретар: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на писмото
(Превод от френски език)*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА,
СЕКЦИИТЕ
И ОТДЕЛНИТЕ ЧЛЕНОВЕ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ*

София, 17 септември 1909 г.

Другари,

В отговор на отправените до Синдикалния комитет запитвания относително условията, при които биха могли да бъдат приемани в нашите професионални съюзи работниците от «обединените» синдикати, комитетът в заседанието си на 16 септември т. г. реши да заяви следното:

1. *За всички членове на «обединените» синдикати, които биха искали да преминат в редовете на нашите професионални съюзи, не може да има други условия освен същите ония, предвидени в съюзните устави, на които всички ние доброволно се подчиняваме.*

2. *Членовете от «обединените» синдикати, които преминат в нашите професионални съюзи, ще се ползват с всички права на организирани работници, като напълно им се зачита досегашното членство.*

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

В. «Работнически вестник»,
№ 34, 18 септември 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО ЛАМБИ КАНДЕВ —
ДОЛНИ ДЪБНИК

София, 24 септември 1909 г.

Драги Кандев,

Моля ти се отдели малко време и преведи брошурката, която ти пращам, на български. Гледай да бъде езикът много ясен и напълно разбираем за работниците.

Ще я отпечатаме в голямо количество екземпляри за масово разпространение.

Побързай само!

Най-сърдечен привет на теб и Райна.

Твой Г. Димитров

*Публикувано за първи път в:
Георги Димитров. Писма. 1905—1949.
С., 1962, с. 36.*

*Печата се по текста
на писмото*

ЗА СТАЧКИТЕ ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА, СЕКЦИИТЕ И ОТДЕЛНИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 5 ноември 1909 г.

Драги другари,

Числото на стачките в последно време бързо нараства. Стремезът на работниците да подобрят, поне отчасти, убийствените условия на труда чрез стачна борба в настоящия момент преминава като бурна вълна от град в град, от професия в професия и залива цялата страна.

За съжаление, значителна част от стачките се обявяват *не навреме, прибързано и без необходимата подготовка*, вследствие на което, вместо полза, принасят *голяма вреда* както на професионалните съюзи, тъй и на отделните работници. Грамадните пакости от подобна стачна борба добре ви са известни от досегашния опит, за да няма нужда да ги изтъкваме отново.

Една крайно належаща нужда днес е да се организира добре стачната борба и да се ограничи до минимум безплодното пиление сили, средства и време с неуместни и неподготвени стачки.

За да се постигне това, Синдикалният комитет ви препоръчва най-настоятелно следните мерки:

1. Да се свикат от страна на местните работнически съвети общи синдикални събрания, в които подробно да се разясни на организираните и неорганизираните работници значението на стачната борба, при какви условия тя може да разчита на успех, кога и как трябва да се обявява стачка и да се препоръча най-голяма осторожност при употребяването

* Окръжно на СК на ОРСС № 241. (Ред.)

на това важно наше оръжие в борбата ни против капиталистическата експлоатация.

2. Отделните професионални секции и местните работнически съвети трябва непрекъснато да бдят за това, което става всред работниците, и щом забележат брожение за стачка, *веднага* да осветлят работниците върху даденото положение и ако няма благоприятни условия за стачка, да употребят всички усилия, за да ги предпазят от ненавременно и неуместно стачкуване.

3. Както поединичната, тъй и публичната агитация за организирането на работниците трябва да се води винаги по такъв начин, че новите работници, които биват привлечени в редовете на професионалните съюзи, добре да усвоят верния възглед, *че най-напред трябва да бъдат здраво организирани, добре въоръжени, та след това да предприемат борба.*

4. Централните настоятелства и секциите на професионалните съюзи не трябва да изпускат нито един удобен случай било в събрания, било по друг начин, за да внушат на организираните работници, че те не трябва никога да обявяват стачка — било отбранителна, било нападателна — *на своя глава*, без решението на съответните съюзни органи, които именно най-добре могат да познават условията и вярно да преценят дали трябва да се обяви стачка, или е необходимо да се постъпи другояче.

5. Преди да се обяви известна стачка, въпросът трябва да бъде разгледан от настоятелството на съответната професионална секция и от местния работнически съвет; *веднага* за това да се уведоми централното настоятелство на съответния професионален съюз и *без разрешението на последното по никой начин да не се обявява стачката.* Това трябва да се спазва не само за нападателните стачки, но и за отбранителните. Изключение може да се прави само за известни, много редки отбранителни стачки, условията на които налагат бързо да се действува и няма възможност да се чака разрешението на централното настоятелство. В такива случаи обявяването на стачката трябва да стане по решението на секционното настоятелство и местния работнически съвет.

6. Централните настоятелства трябва и със специални окръжни да обърнат най-сериозно вниманието на своите

секции и членове върху необходимостта да бъдат крайно **осторожни** при обявяването на стачките и тяхното ръководство.

7. Професионалните органи трябва да разгледат **подробно** всеки за своята професия специално въпроса за обявяването, ръководенето и издържането на стачната борба.

8. Централните настоятелства трябва да уведомяват **своевременно** Синдикалния комитет за всяка готвяща се стачка в тяхната професия и да дават своето съгласие за обявяване известна стачка само след като добре и **всестранно** са преценили всичко *за и против* стачката.

9. Всички по-големи и общи стачки, с издържането на които ще бъде ангажиран не само отделният професионален съюз, но и Общият синдикален съюз, трябва да се **обявяват само след разрешението на Синдикалния комитет**.

10. Силното недоволство на работниците и тяхното **желание** да прибягват веднага към стачка против жестоката експлоатация трябва най-усърдно да се използват за **тяхното организиране** и за подготвянето на необходимите условия за борба.

Като привлича вашето сериозно внимание върху **всичко** това, Синдикалният комитет счита за нужно да отбележи, че стачките на професионални секции и отделни *организирани* работници, които биха били обявени, без да се спазят горните условия, *не ще могат да разчитат на материалното и морално съдействие от страна на Синдикалния комитет*. Това трябва добре да се запомни.

Убедени, че вие ще направите всичко необходимо, за да **се организират** нашите стачни борби така обмислено и **разумно**, че да дават възможните най-богати практически резултати и в същото време да служат като едно прекрасно средство за увеличаване силата и влиянието на професионалните съюзи, както и на общото освободително работническо движение, изпращаме ви своя другарски социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

УСПЕХИТЕ НА СОЦИАЛНАТА ДЕМОКРАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ

Бързото индустриално развитие на нашата страна и неимоверното увеличаване експлоатацията над работническия труд се съпровождат с едно така също бързо пробуждане на работническата класа и нейното организиране в редовете на социалната демокрация.

Назадналостта на страната, младостта на работническата класа, свирепостта и варварщината на капиталистическата буржоазия и убийствената експлоатация, на която е подложен работническият труд — каквито и грамадни препятствия да са, не можаха да спрат непрестанното издигане на работническата класа и всеотдайната ѝ подготовка за решителна и непримирима борба против системата на капиталистическата експлоатация, също тъй както това не можаха да сторят и многобройните работнически заблудители и врагове, които със свръхчовешки усилия се стремят да задържат в невежество, заблуждение и духовно робство работниците и по тоя начин върху техните плещи да постигат своите лични, службогонски и други намерения.

Социалната демокрация преживя здрава и читава режим на груби насилия и режими на лъжа, измама и разврат. Минала през множество изпитания, тя днес стои на своите крака по-солидно от всеки друг път и с необикновен успех обединява под своето знаме всички годни за организация и борба елементи на работническата класа. Жестоко хулена и преследвана от защитниците и агентите на буржоазията, социалната демокрация се промъква всред всички категории на работническата класа, осветлява умо-

вете и завладява сърцата на трудещите се в индустрията и занаятчийството, в мините и по железниците и добива всекдневно нови позиции в освободителната борба на работническата класа.

Особено блестящи са успехите на социалната демокрация в последно време, когато след пълния банкрут на буржоазната демокрация съществуващите класови противоречия се разкриват още по-добре и ясно изпъкват борческите задачи на работниците като *отделна* класа, която няма нищо общо с другите класи, стоящи върху почвата на частната собственост и експлоатацията на работническия труд.

Тия успехи на социалната демокрация се проявяват във всички области на нейната дейност и борба както в партийната организация, така и в синдикалното движение.

Членовете на Работническата социалдемократическа партия са израснали от 1596 в 1907 г., 1661 в 1908 г. на 1870 в средата на 1909 г., а днес те надминават 2000. Образувани са вече партийни организации и групи даже в места, дето това доскоро се смяташе за мечта.

Партийната книжарница⁶⁰, допреди четири години малка канторка предимно за доставяне на руски и други социалистически издания, днес израства вече до едно крупно партийно книгоиздателство. През изтеклата година тя е разпродала 22 369 екземпляра социалистически брошури, нейни издания, за 9750,80 лева. Оборотът ѝ през 1906 г. е бил 41 530, 05 лв., а през 1909 г. — 124 092,44 лева. Само през изтеклата година тя е имала чиста печалба 7628,11 лева. Докато преди две-три години партийната книжарница едва имаше сила да издава малки агитационни брошурки, днес наред с многобройните ценни социалистически издания тя предприема вече и издаването на най-гениалното социалистическо съчинение, евангелието на пролетариата — «Капиталът» от Карл Маркс.

Когато нашият календар ще бъде в ръцете на българските работници, към партийната книжарница ще има вече и една модерна партийна печатница за 30 000 лева и по тоя начин издаването на социалистическата литература ще се тласне още по-напред и теоретическите оръжия на българския пролетариат ще бъдат значително увеличени и наострени.

Нашият боеви партиен и синдикален орган «Работнически вестник», редом с бързото развитие и всестранно укрепване на социалната демокрация, има също блестящи успехи. Някога той излизаше само веднъж в седмицата и завършваше с големи дефицити. По-сетне започна да излиза два пъти в седмицата и пак дълго време не можеше да се издържа със своите абонаменти и продължаваше да свършва с дефицити. Верен и неотклонен будител, упътвач и защитник на работническата класа, «Работнически вестник» за пръв път миналата година завърши с *2394* предплатили абонати и с един излишък около *2000* лева. Днес по решението на последния варненски партиен конгрес «Работнически вестник» излиза *три пъти* в седмицата и има вече *3500* предплатили абонати!

«Ново време», научният орган на партията, увеличи абонатите си до *1160* и завършва годината за *пръв път* с един излишък от *1000* лева.

Не по-малко блестящи и поразителни са успехите и на другото крило на социалната демокрация — синдикалното движение.

Общият работнически синдикален съюз е нараснал така:

Години	Секции	Членове	Процентно увеличение
1904—1905	42	1500	100
1905—1906	38	1380	92
1906—1907	55	1689	112,6
1907—1908	93	2084	138,9
1908—1909	120	3424	228,2

За пет години Синдикалният съюз е нараснал със *128,2 %*. Това е в края на съюзната година (юли 1909 г.). Днес числото на организираниите в тринадесетте професионални съюза, които съставляват Синдикалният съюз, е много по-голямо — то вече достига *4500*.

Синдикалният съюз се развива в пълна хармония с развитието на нашата страна. Процентът на индустриалните работници достига вече *60*, на транспортните — *22*, на занаятчийските само *17* и земеделските — *1*. Индустриалният и транспортният пролетариат са, следователно, здра-

вият и мощен гръбнак на социалистическото синдикално движение.

Дадени са от синдикалните организации следните помощи:

1904—1905	821,50 лв.	159 безработни	256,10 лв.	33 болни
1905—1906	1268,65 »	254 »	377,10 »	36 »
1906—1907	2055,20 »	434 »	692,95 «	74 »
1907—1908	3159,15 »	694 »	949,39 »	122 »
1908—1909	4726,45 »	793 »	1425,10 »	344 »
Всичко	12 010,95 »	2334 »	3700,64 »	609 »

Водени са следните стачки:

Години	Стачки	Отбранителни	Нападателни	Стачкици	Изгубени надници	Изразходвани суми	Завършени		
							с успех	без успех	частичен успех
1904—1905	30	25	5	644	29 127	2878,52	7	18	5
1905—1906	46	28	18	1760	46 604	2648	9	25	12
1906—1907	82	33	49	3496	43 842	10 180,12	29	34	20
1907—1908	75	36	39	7914	39 845	4804,65	15	39	21
1908—1909	79	42	37	5660	75 901	10 448,40	10	51	18
Всичко	312	164	148	19 474	235 319	30 959,69	70	167	76

Благодарение на тях борби в известни професии надниците са увеличени с 15—35% и главно възпрепятствено е на алчните господари да влошават условията на труда.

Съюзните организации разполагат с една наличност от 19 285,57 лв., която наличност в 1906—1907 е била само 3553,75 лева.

Синдикалният съюз има осем професионални вестника, без да се смята органът на учителската организация «Учителска искра» и оня на държавните служещи «Служащ». Тия професионални вестници са: «Железничар», «Телеграфопощенски вестник», «Рудничар», «Тютюнороботник», «Печатар», «Текстилен работник», «Кожаро-обущар» и «Шивашки работник».

От 23 окончателно конституирани комитети на труда, в 18 работническите представители са социалдемократи, избрани от нашите синдикални организации, въпреки безбройните мошеничества, насилия и фалшификации от страна на господарите, властите и техните оръдия, тъй наречените «обединени социалисти».

Изложените дотук и накратко успехи на двете крила на социалната демокрация у нас добиват толкова по-голямо значение, като се има предвид неоспоримият факт, че всички други организации на буржоазията, както и работнически дружества, стоящи извън социалната демокрация, през същия период не само нямат никакви успехи, но, на против, претърпяха пълен крах и днес представляват жалки развалини.

Пътят на социалната демокрация е прав и открит и тя тепърва ще има още по-бързи и блестящи успехи. Тя ще расте, ще обгърне и най-неподигнатите и закъснели слоеве на работническата класа, ще обединява всички потиснати и експлоатирани, ще увеличава своите оръжия и от позиция на позиция ще нанася удари на капитализма, ще подравя неговите основи и победоносно ще върви към окончателното премахване на капиталистическия гнет, към тържеството на социализма — освобождението на труда и цялото човечество.

Работник, който не влиза в редовете на социалната демокрация и не участва в тая велика освободителна борба, не е *истински работник*, той е достоен за оплакване!

Червен народен календар
за простата* 1910 година**,
с. 40—46.
Подпис. Г. Д.

Печата се по текста
на Червен народен
календар

* Невисокосна. (Ред.)

** «Работнически вестник», № 64 от 30 ноември 1909 г. съобщава, че ЧНК за 1910 г. е вече издаден. (Ред.)

**ЗА БОРБАТА
НА ДЪРЖАВНИТЕ НАЕМНИЦИ
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ
И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ***

София, 10 декември 1909 г.

Драги другари,

В противовес на своите тържествени обещания и задължения в защита на работническия труд «демокрацията» днес най-нахално се гаври с потиснатите и експлоатирани държавни наемници. Във внесения в Народното събрание бюджетопроект не се предвижда никакво сериозно повишение в заплатите на многобройния низш персонал от наемниците на държавата. Правителството не взема абсолютно никакви мерки за подобряване тежкото и убийствено положение на тоя персонал. То и Народното събрание намират за всичко друго, необходимо за капитализма и монархизма, достатъчно средства, само за защита на работническия труд изобщо и на държавните наемници *специално няма средства!*

Това поведение на «демокрацията», посрещано с одобрение прикрито или открито и от опозиционната буржоазия, справедливо усилва до най-висока степен постоянно съществуващото между широката маса държавни наемници недоволство.

Обаче както в миналото, така и сега висшият ръководящ чиновнически персонал се стреми да използва лично за себе си това масово недоволство на държавните наемници чрез тъй наречения Съюз на съюзите⁶¹. Органите на държавата, от друга страна, също чрез водачите на тоя съюз се стремят срещу нищожни трохи да вържат недоволната маса и да я държат под свое влияние, за да подлагат и

* Окръжно на СК на ОРСС № 309. (Ред.)

занапред спокойно и безпрепятствено на тежка и убийствена експлоатация.

Празният и несериозен шум от страна на водачите и на Съюза на съюзите за обявяване на стачка, когато липсват най-необходимите условия за успешна стачна борба, е една добре дошла за правителството провокация, с която то ще поиска да си послужи за ново и по-голямо ограничение правата за сдружаване и борба на държавните наемници. А тоя реакционен жест на «царската демокрация» ще се посрещне в камарата, без съмнение, напълно одобрително от представителите на «народната демокрация», както това стана и във времето на стамболистите⁶² преди две години със създадените от тях реакционни и противоработнически законоположения.

Предвид на всичко това една важна задача на нашите професионални съюзи и местни работнически съвети в тоя момент е да бъдат близо до масата на държавните наемници, стремлението на които да се борят против държавата за подобряване своето положение *има нашите най-горещи симпатии*, и чрез едно пълно и вярно осветление на играта, която органите на държавата, от една страна, и водачите на Съюза на съюзите, от друга, *във взаимно споразумение* разиграват днес с неволите и интересите на държавните наемници, да се помогне на последните *правилно* да насочат своята борба, да не стават мasha в чужди ръце, да не вадят кестените от огъня за другиго, да не се увличат в авантюри, които вместо да подобрят положението им са от естество *да го влошат и да дадат нови оръжия на държавата против самите тях*.

За тая цел Синдикалният комитет ви поканва *веднага* в споразумение с Железничарския и Телеграфо-пощенския синдикат да устроите специални събрания и да предприемете една жива и широка агитация в тая насока, като ни уведомявате за извършеното.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

ДА ИЗПОЛЗУВАМЕ ПРАЗНИЦИТЕ !

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА
И КОНТРОЛНИ КОМИСИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ СЕКЦИИ И КОНТРОЛБОРИ,
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И СИНДИКАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ*

София, 21 декември 1909 г.

Драги другари,

Предстоящите коледни и януарски празници са прекрасно време както за агитация между неорганизираните работници и работнички, така и за вътрешна, организационна синдикална работа. Тия празници трябва да бъдат добре използвани и в двете посоки. За тая цел Синдикалният комитет най-настоятелно ви препоръчва следното:

I. На всички работнически вечеринки, концерти, другарски срещи, забавления, събрания и пр., които ще станат по празниците, както и в другите места, дето се събират работници, да се организира една жива лична агитация между неорганизираните работници и работнички за привлечането им в редовете на професионалните съюзи.

II. Да се приканят всички синдикални другари към най-активно участие в агитацията за разпространение съюзния орган «Работнически вестник» през червената седмица⁸³, която съвпада с празниците. Настоятелствата на професионалните секции заедно с настоятелите на «Работнически вестник» да прегледат списъка на абонатите през първото полугодие и да употребят всички възможни усилия непредплатилите за второто полугодие абонати да възобновят абонамента си, а синдикалните членове, които не получават вестника, да се абонират. В това отношение целта на нашите усилия трябва да бъде — всеки синдикален ра-

* Окръжно на СК на ОРСС № 314. (Ред.)

ботник да е редовен абонат на съюзния орган, като се прави изключение само в редки, уважителни случаи. Също през червената седмица големи усилия трябва да се употребят и за разпространението на научния ни орган «Ново време», който особено за подрастващата работническа интелигенция е *крайно необходим*.

III. Секретарите и касиерите с помощта на синдикалните ревизори да турят в *пълен порядък* своите синдикални книжа, като премахнат всички досега забелязани нередовности.

IV. Контролните комисии да направят щателни ревизии на сметките и делата на секциите, като съставят надлежните актове за ревизиите си и уведомят местните работнически съвети и централните настоятелства на професионалните съюзи за констатираните нередовности, в случай че има такива.

V. Администраторите на професионалните органи, както и настоятелите на последните също да си уредят книжата, които водят, и оправят сметките, с които боравят.

VI. Настоятелствата на професионалните секции да приготвят всички необходими материали за съставяне отчетите за IV тримесечие (октомври, ноември и декември), за да могат веднага след празниците да ги изпратят до централните настоятелства.

VII. Касиерите, бирниците и всички други синдикални членове да положат най-големи старания за събирането на членските вноски, тъй щото при приключването на съюзната година да *няма нито един нередовен член*, нито един член, който да дължи повече от 3—4 седмици членски внос.

VIII. Синдикалните дописници да приготвят всички свои закъснели дописки за професионалните органи и «Работнически вестник» и ги изпратят в съответните редакции.

IX. *Комисиите за синдикалната самопомощ*⁶⁴ при местните работнически съвети също да се възползват от свободното време през празниците и наредят възможно най-добре своята доста трудна и обширна работа.

По тоя начин предстоящите празници ще бъдат едно ново условие за засилване и вътрешно, организационно укрепване и заздравяване на нашите професионални съюзи, тъй много необходимо за борбите, които ни предстоят.

С другарски, социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: *Г. Димитров*

В. «Работнически вестник»,
№ 71, 22 декември 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 22 декември 1909 г.

Драги другари,

Нашето синдикално движение бързо се развива и простира своето влияние върху все по-широки работнически маси. Заедно с това обаче и насилията и преследванията от страна на господарите и капиталистическите компании против професионалните съюзи и организираните работници стават все по-чести и ожесточени. Множество работници, наши добри другари и агитатори, биват гонени от фабрика във фабрика и подхвърляни на безработица и глад поради единствената им вина, че са организирани и съзнателни работници, предани служители на своето освободително работническо дело. В някои случаи пък господарските преследвания, насилия и нетърпими произволи правят неизбежно избухването на големи, масови стачки в защита на тероризираните работници и за разчистване пътя за свободното им сдружаване.

Важна задача на нашия Синдикален съюз е да оказва навременна материална поддръжка на всички другари, които биха пострадали заради работническото дело в случай на преследвания и гонения от страна на господарите и властите, за да не се отчаят и бъдат разбити тия скъпи за нашето движение деятели и борци, а, напротив: с още по-голяма енергия, преданост и издръжливост да продължават своята дейност за пробуждането и организирането на индиферентните работнически маси.

* Окръжно на СК на ОРСС № 315. (Ред.)

Извънредно важна задача на Синдикалния съюз също е да дава най-широка материална подкрепа на борещите се против капиталистическата експлоатация и терор работници и работнички, за да може по тоя начин работническата класа да завоюва последователно все нови и здрави позиции в своята борба за подобрене и освобождение.

За да може Синдикалният съюз да изпълнява тия свои задачи своевременно и напълно успешно, както ви е известно, създаден е и специален фонд *Защита и борба*, който в досегашните наши борби винаги е оказвал неоценними услуги.

Фондът обаче е сега *съвършено изчерпан*. Стачката в Костенец баня погълна няколко хиляди лева. За нейното издържане, както и за даване известни помощи в други стачки и на пострадали работници не само разходвахме всички средства, с които разполагаше съюзът, но и бяхме принудени да направим известни дългове. При това, както си спомняте, Синдикалният съюз дължи на партията още от пернишката стачка близо две хиляди лева, една четвърт от които трябва да внесем сега, когато самата партия има *твърде големи финансови ангажименти с доставената партийна печатница.*⁶⁵

Между това почти всеки ден пред Синдикалния комитет се явяват *пострадали работници*, които трябва да бъдат материално подпомогнати. Всеки момент също може да се очаква да се намерим пред нова голяма стачка, издържането на която, естествено, при сегашните условия ще легне *върху плещите на Синдикалния съюз*. Понятно е, за всичко това се изискват достатъчно финансови средства.

Редовните постъпления от членски вноски не са достатъчни, защото тая година поради необикновеното бързо разширяване на нашето движение съюзът има много големи разходи за агитация, за организаторска работа, за управление и администрация, отколкото през миналите години.

Като взе всичко това предвид, Синдикалният комитет в общото си заседание с централните настоятелства на професионалните съюзи в София, станало на 21 декември т. г., реши: *да се открие по коледните и януарски празници една всеобща работническа подписка в полза на фонда *Защита и борба*.*

За тая цел Синдикалният комитет най-настоятелно апелира към вас да извършите следното:

I. С листа за фонда Защита и борба №. . . , който ви изпращаме, съберете помощи от всички другари и от съчувствениците на работническата освободителна кауза. Употребете всички старания подписката действително да бъде *всеобща работническа подписка*: всеки работник, макар и с няколко стотинки само, да участвува в тази подписка за засилване фонда Защита и борба, за увеличаване нашите общи боеви работнически организации.

II. В споразумение с местните работнически съвети вземете грижата да се уреди специална вечеринка на коледните празници, срещу Нова година или на другите януарски празници в полза на фонда. Вечеринката трябва да бъде с най-добра и подбрана програма, широко разгласена и в сказката да се изтъкне огромното значение на фонда Защита и борба за нашето освободително работническо движение.

III. На вечеринката при посрещане Новата година да се уреди специална лотария в полза на фонда. Билетите за лотарията да се продават още по коледните празници, да бъдат пръснати в голямо количество, да участвуват в лотарията всички организирани работници, както и всички други съчувственици, за да даде тя един добър приход за засилването на фонда.

IV. Подписката да бъде приключена на *20 януари 1910 година*. До тая дата най-късно всички събрани суми с листове, от вечеринки, лотарии и пр. трябва *обезателно* да бъдат изпратени на Синдикалният комитет.

V. За да не станат някои нередовности, необходимо е другарите синдикални ревизори да следят за събирането на помощите от отделните секции, да прегледат и заверят техните листове за фонда и да се погрижат събраните суми своевременно да бъдат изпратени заедно с листовете до Синдикалният комитет.

По тоя начин, драги другари, като жертвува всеки организиран работник една малка част от своята мизерна работническа заплата за фонда Защита и борба — както това във всички досегашни важни случаи сме го правили с истинска пролетарска радост и готовност, — ще се даде

силен тласък на нашето движение и на неговото правилно развитие и заздравяване и ще се разчисти пътят за успешното водение на борбите за достатъчна работническа заплата, за всички други необходими подобрения, както и за пълното освобождение от съвременния капиталистически гнет.

Драги другари,

Ползуваме се от случая, в допълнение на окръжното ни № 314, отпечатано в брой 71 на «Работнически вестник», върху което привличаме вашето най-сериозно внимание, да ви напомним и следното:

I. По въпроса за годишните събрания на професионалните съюзи Синдикалният комитет свика специална конференция на централните настоятелства, намиращи се в София, в която се реши: всяко централно настоятелство да разгледа поотделно въпроса и да предложи на секциите да се произнесат дали при наличните ограничени финансови средства да се свика годишно събрание, или да се отложи и тая година, вместо което централното настоятелство да даде на секциите пълен отчет и те в свои събрания изкажат мнението си, посочат необходимите мерки за предстоящата дейност на съюза и се произнесат върху въпросите, разрешението на които не търпи отлагане.

На съюзите, които биха могли да свикат годишни събрания, конференцията препоръчва да ги направят на великденските празници, докогато ще могат да се приготвят най-добре необходимите отчети и извършат успешно другите приготовления. На съюзите пък, които са съвсем слаби във финансово отношение, конференцията препоръчва да не правят тая година годишни събрания.

II. Професионалните секции още отсега трябва да вземат потребните мерки за изпращане до централните настоятелства навреме своите отчети за IV тримесечие заедно с всички припадающи се за централната каса суми, за да могат централните настоятелства от своя страна най-късно до 20 януари 1910 г. да дадат на Синдикалния комитет своите съюзни отчети и членските си вноски.

III. Има множество оплаквания до Синдикалния комитет, че доста другари заминават от един град в друг, без

да са намерили предварително работа, вследствие на което искат помощи отново да пътуват за другаде или пък настояват да им се даде помощ като безработни и по този начин стават товар на съюзите и като излагат себе си на лишения, в същото време изтощават неуместно и самите организации.

Синдикалният комитет ви поканва да внушите на всички безработни членове, че на тях ще се дава пътна помощ само ако им е заверена членската книжка от страна на настоятелството, от което да се вижда, че за там, дето отиват, има за тях работа. А настоятелствата трябва да заверяват книжките само на ония другари, които отиват в място, дето им е намерена някаква работа.

Също за избягване недоразумения трябва органите на професионалните съюзи при даването на помощи строго да съблюдают постановленията на своите съюзни устави.

За всички неясности по въпроса за подпомагането местните работнически съвети трябва веднага да се обръщат към Синдикалния комитет за специални осветления и упътвания, които той с най-голяма готовност ще им дава.

С другарски, социалдемократически поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ФОНДЪТ ЗАЩИТА И БОРБА

...*

Обаче поради големите разходи, направени за издържането на стачката в Костенец баня⁶⁶, на някои други стачки и подпомагане пострадали работници, фондът е свършено слаб и в сегашното си състояние не би могъл да задоволи нуждите на предстоящите стачни борби и да дава достатъчна и своевременна материална поддръжка на гонените и преследвани организирани работници, числото на които всекидневно расте.

Предвид на това Синдикалният комитет в съгласие с централните настоятелства на професионалните съюзи открива *всеобща работническа подписка* в полза на фонда *Защита и борба*, който редом с редовните постъпления от членски вноски по този начин ще се засили достатъчно и ще може да отговори достойно на своето важно предназначение.

Като привличаме най-сериозното внимание на другарите върху издаденото от Синдикалния комитет за тая цел *окръжно* (№ 315), изпратено до секциите на професионалните съюзи, местните работнически съвети, учителските *социалдемократически групи*, групите на държавните служещи и отделни другари, най-горещо апелираме от своя страна да се употребят всички старания подписката да бъде действително *всеобща работническа подписка*, всеки работник, макар и с няколко стотинки само, да участва в тая подписка за засилване фонда *Защита и борба*,

* Съкратеният текст повтаря началото на Окръжно № 315. (Ред.)

за увеличаване нашите общи боеви работнически организации.

Жертвувайки една малка част от своите мизерни работнически надници за фонда, както това във всички досегашни случаи сме го правили с истинска радост и готовност, ще се даде силен тласък на нашето движение и на неговото правилно развитие и заздравяване и ще се разчисти пътят за успешното водение на борбите за достатъчна работническа заплата, за всички други необходими подобрения, както и за пълното освобождение от съвременния капиталистически гнет.

*В. «Работнически вестник»,
№ 72, 24 декември 1909 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ОТДЕЛНИ ДРУГАРИ*

София, 31 декември 1909 г.

Другари,

Демократическото правителство, както и очаквахме, измени на всички свои обещания. То не само не премахна създадените от стамболовистите реакционни и противоработнически законоположения, но и грубо си послужи с тях в своето стремление да покровителствува капиталистите срещу работническите стачки.

Вместо да приложи създадения и фактически суспендиран от стамболовистите Закон за женския и детския труд, властващата «демокрация» най-грубо потъпка тоя единствен работнически закон в нашата страна и направи всичко, за да се осуети неговото прилагане. Тя положи големи старания, за да попречи да се конституират своевременно и правилно комитетите на труда и да бъдат избрани в тях истински, социалдемократически работнически представители. Разходвайки милиони за нуждите на капиталистическата буржоазия и монархизма, «демокрацията», която обещаваше най-широки грижи за «подрастващото работничество», не намери 12 000 лева за назначаване предвидените от закона инспектори на труда.

Две сесии вече «демокрацията» законодателствува. Демократическата камара създаде цяла редица закони и закончета в защита на буржоазията, гласува увеличение на бюджетите, даде нови средства на милитаризма, струпа върху гърба на широките народни маси и работническата класа нови данъчни тежести и, за демагогия, създаде ре-

* Окръжно на СК на ОРСС № 320. (Ред.)

дица велики «социални реформи», като обърна *вестовите в ординарци*, обложи с данък старите ергени и пр., само за защита на работническата класа, която е подхвърлена на ужасно физическо и духовно израждане, децата и жените на която са подложени на нечувано свирепа експлоатация и която всеки ден е в траур поради безконечните злополуки на труда, демократическата камара не намери време и средства.

Нуждата от създаването на покровителствено работническо законодателство днес, когато работниците под бича на неограничената и безогледна капиталистическа експлоатация мрат просто като мухи, е една жизнена, неотложна нужда. Между това «демокрацията» за всичко друго, даже за покровителство на добитъка, се грижи, само за тая нужда не иска да знае. Тя си затваря очите пред разорението, което върши капитализмът с цяла една класа, създателка на всички обществени богатства, и не предприема нищо в защита на работническия труд и против физическото и духовно израждане, в пътя на което е тикната многобройната армия на труда.

Не само това. «Демокрацията» отива по-далеч и надмина всички досегашни правителства. Тя създава нови реакционни закони за ограничение правата на сдружаване и стачна борба, каквито са законопроектите за сдружаванията и против стачките, с които демократическата камара щяла да се занимае още в тая сесия.

Наред с всичко това буржоазната демокрация по един подъл начин използва чрез своите оръдия — продажниците от «Съюза на съюзите», незадоволството на държавните наемници, за сметка на които се дигна една празна дандания, за да може демократическото правителство полесно да прокара своите бюджети и да подготви условията за създаването на нови реакционни и противоработнически закони.

Пред това положение и предстоящите опасности съзнателният български пролетариат не може да стои равнодушен. Напротив: той е длъжен най-енергично да протестира против тая политика на буржоазната демокрация, да издигне високо гласа си за създаване работническо законодателство и да събере всички свои сили за най-решителна борба *против посегателствата върху свободата на сдру-*

жаване и стачна борба и за създаване широка законодателна защита на труда.

За тая цел по инициативата на Работническата социал-демократическа партия на 10 януари ще се организира един всеобщ работнически протест⁶⁷ в цялата страна. В тая акция ние, синдикираните работници, трябва да вземем най-активно участие и да употребим всички усилия, за да бъдат под нашето бойно знаме на 10 януари всички потиснати и експлоатирани пролетарии.

За да се постигне с пълен успех това, Синдикалният комитет най-настоятелно ви поканва в съгласие с местните партийни комитети да развиете жива агитация сред неорганизираната работническа маса и да бъде тя съзнателно увлечена в протестационните събрания и демонстрации, които ще бъдат организирани. Всеки синдикален член *обезателно* трябва да вземе участие в тая агитация, да разпространява манифеста и вестника и да изпълни във всяко отношение достойно своя пролетарски дълг в тоя важен, решителен момент на борба против реакцията на буржоазната демокрация и за извоюване тъй жизнено необходимото работническо законодателство.

Същевременно тая акция най-широко трябва да бъде използвана за привличане в редовете на професионалните съюзи нови членове, за добиване нови абонати и четци на съюзния орган «Работнически вестник», както и на професионалните органи, изобщо за засилване и разширяване масовото влияние на социалистическото работническо движение — единствената гаранция за осъществяването на нашите професионални и класови искания, за действително подобрение и пълно освобождение.

Прочее, нека бъдем всички на поста си като добри пролетарски войници, достойни служители на нашето велико освободително дело!

Другари,

Ползуваме се от случая да привлечем вашето най-сериозно внимание и върху следното:

I. Един важен недостатък в нашия съюзен орган е това, че няма една *редовна и пълна синдикална хроника* за дейността и развитието на нашите професионални организации. Тоя недостатък се дължи не на Синдикалния ко-

митет, под редакцията на който се води синдикалният отдел на вестника, а единствено на липсата на добре организирано дописничество. Необходимо е местните работнически съвети да се загрижат най-сериозно за уреждането на дописничеството. За всяко синдикално събрание, за всички по-важни синдикални решения и акции, за всеки синдикален успех, за всички по-характерни моменти в развитието на професионалните секции и из дейността на работническите съвети, синдикалните ревизори и работническите представители в комитетите на труда трябва *своевременно* да се изпращат за публикуване *кратки, ясни и точни сведения*. Синдикалният комитет ще се грижи да се дава *най-редовно* място на тая извънредно важна за правилното развитие на нашето професионално движение *синдикална хроника*. По същия начин трябва да се изпращат сведения и за положението на труда, инспекция, злоупотреби и стачни борби, локаути и бойкоти.

Дописки, изпращани от частни лица, *незаверени* от определения дописник или местния работнически съвет, *няма да се публикуват*.

При това още веднъж сме принудени да напомним, че мнозина синдикални членове не са абонати на съюзния орган. Това е една вредна аномалия, която трябва неуморно да се стараем да премахнем, ако искаме нашето движение, като расте в *ширина*, да расте едновременно и в *дълбочина*, в *стегнатост* и *съзнание*.

II. От сведенията, с които разполагаме, се вижда, че болшинството от работническите представители съвършено *слабо действуват или напълно бездействуват*. Няма защо да изтъкваме голямата вреда от това: тя е съвсем ясна и очевидна за всички. Едно твърде некрасиво свидетелство издават за себе си тия работнически представители, които така зле се отнасят към своята извънредно важна работа. Синдикалният комитет още веднъж поканва всички работнически представители да изпълняват редовно своята длъжност и да не създават със своята бездейност или неакуратност спънки на движението. Задача на работническите съвети е да настояват постоянно пред представителите да правят редовни ревизии и да дават отчети за направените ревизии.

III. За успеха на нашето синдикално движение и доброто и правилно организиране на професионалните борби

едно крайно необходимо условие е да познаваме добре състава на работническата класа, нейното трудово, социално и семейно положение, нейната организация и пр., следователно, да разполагаме с една добра *работническа статистика*. Досега в това отношение не сме направили почти нищо. Време е да се тури началото на тая тъй много необходима статистика. За тая цел с настоящето окръжно изпращаме и *специални формуляри*, с които под ръководството на местните работнически съвети (там, дето няма съвети, работническите групи или отделни другари) професионалните секции да съберат сведения за всички предприятия в областта на своята професия. Това трябва да стане най-късно до края на тоя месец и в началото на февруари *обезателно* всички формуляри, попълнени с необходимите сведения, да бъдат изпратени чрез работническите съвети на Синдикалния комитет.

Съзнавайки голямата нужда от тая работническа статистика, ние не се съмняваме, че всички съюзни органи и отделни другари ще положат най-големи усилия за нейното създаване.

IV. Считаме за неизлишно да напомним пак, че до *30 януари** всички професионални съюзи трябва да изпратят своите отчети за IV тримесечие и припадающите се членски вноски. До същата дата трябва да се внесат и всички събрани суми за фонда Защита и борба.

V. Всички окръжни на Синдикалния комитет трябва *веднага* след получаването им да се разглеждат от централните настоятелства, секциите и местните работнически съвети, като се предприемат съответните мерки, а не да се внасят на разглеждане късно, както, за съжаление, понякога това става.

Убедени, че вие ще извършите всичко необходимо със свойствената на съзнателните пролетарии преданост и енергия, в духа на настоящето окръжно, изпращаме ви своя горещ другарски, социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

Публикувано за първи път в:
Георги Димитров за профсъюзите.
Т. I. 1902—1917. С., 1963, с. 183—186.

Печата се по
текста на окръжното

* Датата е 20 януари. Вж документа от 4 януари 1910 г. (Ред.)

АКЦИЯТА НА 10 ЯНУАРИ

...*

Най-жизнените интереси на нашата всекидневна борба за подобрене и освобождение ни повеляват да се борим с всички сили за запазване правото на сдружаване и борба и за добиване законодателна защита на труда.

И в тоя решителен момент на борба против реакцията на буржоазната демокрация и за извоюване тъй жизнено необходимо работническо законодателство непростимо престъпление би извършил оня работник, който не вземе най-живо участие в готвящата се акция.

Същевременно тая акция най-широко трябва да бъде използвана за привличане в редовете на професионалните съюзи нови членове, за добиване нови абонати и четци на съюзния орган «Работнически вестник», както и на професионалните органи, изобщо за засилване и разширяване масовото влияние на социалистическото работническо движение — единствената гаранция за осъществяването на нашите професионални и класови искания, за действително подобрене и пълно освобождение.

Прочее, нека бъдем всички на поста си като добри пролетарски войници, достойни служители на нашето велико освободително дело!

*В. «Работнически вестник»,
№ 74, 4 януари 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Съкратеният текст повтаря началото на Окръжно № 320. (Ред.)

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ОТДЕЛНИ ДРУГАРИ

София, 4 януари 1910 г.*

I. В окръжното № 320 е станала една неволна печатна грешка в *датата*, до която трябва да бъдат изпратени на комитета отчетите, членските вноски и всички други суми. Тая дата не е 30, а 20 януари.

II. Изпратените до местните работнически съвети формуляри за събиране на статистически сведения трябва *веднага* да се раздадат на съответните професионални секции, да се натоварят специални другари да съберат нужните сведения, след което да предадат формулярите *обратно* на местните работнически съвети, които пък от своя страна най-късно до 30 януари да ги изпратят на Синдикалния комитет. Необходимо е върху събирането на тая статистика да се обърне най-сериозно внимание и с готовност да се преодолеят всички трудности, които ще бъдат срещнати.

III. Всички окръжни, печатани във вестника или отделно, трябва веднага след получаването им да се внасят на *разглеждане* в централните настоятелства и секциите на професионалните съюзи и в местните работнически съвети, *като* се вземат своевременно съответните решения и мерки.

Секретар-каснер: Г. Димитров

В. «Работнически вестник»,
№ 74, 4 януари 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

ДО РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 13 януари 1910 г.

Другари,

Предвид на това, че в отчета на Синдикалния комитет за изтеклото полугодие от 1909 г. ще трябва да се дадат и сведения за дейността на комитетите на труда и специално за направените от работническите представители ревизии и получените от тях резултати, изпращаме ви тук приложения формуляр, който да бъде попълнен от работническия представител и да ни се повърне най-късно до 30 януари т. г.

Разбира се, това се отнася до ония места, дето работническите представители са наши другари. Дето пък те са лица, чужди на нашите организации, местните работнически съвети трябва да съберат по възможност точни сведения за тяхната дейност, с които да попълнят надлежния формуляр и тъй попълнен, до горната дата най-късно да ни го изпратят.

Като привличаме вашето внимание върху окръжното на Синдикалния комитет под № 525 от 25 март 1909 г. и подробните упътвания, давани в «Работнически вестник» за дейността на работническите представители, най-настоятелно ви каним да положите всички необходими старания работническите представители да правят *редовни* и *щателни* ревизии, да съставят нужните актове и ги предават в съда, да докладват за направените ревизии пред специални публични работнически събрания, да дават сведения за всичко това в «Работнически вестник» и по тоя начин тях-

* Окръжно на СК на ОРСС № 335. (Ред.)

ната дейност широко да се използва както за възможното прилагане на Закона за женския и детския труд, така и особено за привличането на неорганизираните работници и работнички в редовете на нашите професионални съюзи, за засилването на последните и за затвърдяване тяхното социалистическо влияние сред работническата маса.

С другарски поздрав

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на околното*

ДО ОБЩАТА КОМИСИЯ НА РУМЪНСКИТЕ СИНДИКАТИ — БУКУРЕЩ

София, началото на януари 1910 г.

Скъпи другари,

Неотдавна наблизо до Варна, край Гара Гебедже, се основа стъкларница под фирмата «Първа фабрика за стъкло в България». Условието на работа в тази фабрика са извънредно тежки. Сега работниците се мъчат чрез своите организации да постигнат някакви подобрения. Виждайки се по този начин застрашени, господарите намислиха да докарат работници от Сърбия, Румъния, Австрия и други страни, за да разбият организацията и да продължат сегашната безгранична и убийствена експлоатация.

Съобщавайки ви това, настоятелно ви молим в името на международната работническа солидарност да направите всичко възможно да не би стъкларски работници от Румъния да дойдат на работа във фабриката, за която става дума.

Приемете, мили другари, нашите братски социалистически поздравни.

За комитета
на Общия работнически синдикален съюз
в България

Г. Димитров

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА
И СЕКЦИИТЕ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ*

София, 15 януари 1910 г.

Драги другари,

Тия дни ще излезе първата книжка от XIV годишнина на нашия научен орган *«Ново време»*. Цели тринадесет години подред, всред грамада препятствия и трудности *«Ново време»* пропагандира идеите и принципите на научния социализъм, бори се непримиримо против буржоазната идеология, против фалшивата буржоазна наука, против многобройните политически, религиозни и други суеверия, предразсъдъци и заблудения, има ръка с несъкрушимия марксовски метод за изследване, вярно осветлява всички събития в нашата страна и всред хаоса и мъглиците в българската действителност разкрива безпогрешно пътя на работническото движение и посочва всестранните задачи на социалната демокрация в България.

Много теоретични борби издържа *«Ново време»* с буржоазните противници на пролетарския, революционен социализъм, с работническите заблудители и разединители — известните български азовци⁶⁸, и излезе из тия борби с блестяща победа.

Неоценими са заслугите на *«Ново време»* за пробуждането, организирането, обединението и борбите на работническата класа у нас. Това, че нашето синдикално движение още от своето начало биде поставено на съвършено здрави и верни основи, че то се правилно развива и днес бързо нараства, че със своята вълна то вече бързо залива

* Окръжно на СК на ОРСС № 405. (Ред.)

широките работнически маси, се дължи в най-голяма степен на тоя скъп наш научен орган.

Благодарение главно нему в оня момент, когато всичко бе покрито с дебела мъгла поради дребнобуржоазните условия на страната, когато широко се спекулираше с непосредствените, тяснопрофесионални, егоистични интереси на работниците и горещо се проповядваше идеята за синдикалния неутралитет⁶⁹ и се отричаше необходимостта синдикалното движение да бъде проникнато със социалистически дух и да има за крайна цел осъществяването на социализма, ние успяхме да поставим синдикалното движение така, че то да бъде в пълно единение с Работническата социалдемократическа партия, да бъде едното крило на социалната демокрация и да не става маша в ръцете на буржоазните партии и всевъзможните политикани и кариеристи. «Ново време» също твърде много спомогна за теоретическата подготовка на работническата интелигенция, благодарение на което ние имаме един значителен брой работници добри агитатори, организатори и борци.

В своята XIV годишнина «Ново време» ще действа в същата посока, ще играе същата важна и високополезна за работническото движение роля на теоретически светилник, на упътвач и наставник на борящите се работници. Днес при бързото развитие на нашето движение, при множеството нови задачи, които то има, и цялата верига нови въпроси, които се повдигат от всекидневната практика и борба, «Ново време» става много по-необходимо от всеки друг път за нас. По своето естество боевият наш орган «Работнически вестник» е принуден да минава набързо всички важни въпроси и да изтъква позицията, която работническата класа трябва да заеме в своята деятелност и борба във всеки даден момент. «Ново време» пък от своя страна тия въпроси ги разглежда подробно и всестранно, осветлява ги дълбоко теоретически и по тоя начин освен другото дава възможност на работниците добре да усвоят марксистическия метод на мислене и действие, тъй необходим за съзнателната класова борба както в областта на професионалното движение, така и в политиката.

За дейните синдикални членове, за работническата интелигенция «Ново време» е насъщна необходимост. Всички членове на настоятелства и контролни комисии, всички

бирници и други по-будни и дейни синдикални другари без «Ново време» по никой начин не биха могли добре да изпълняват своя дълг, да се подготвят и да станат добри пролетарски деятели и борци, от каквито работническото движение у нас има такава голяма нужда.

Между това със съжаление трябва да се констатира, че «Ново време» се получава от един свършено ограничен кръг другари. Грамадното мнозинство от синдикалните другари в ръководните тела и извън тях не получават «Ново време» и се лишават от тоя ценен и незаменим източник на теоретически оръжия, на социалистически знания, жизнено необходими за всекидневната наша дейност и борба. Това е една аномалия, която трябва да се отстрани и колкото по-скоро това стане, толкова по-силен тласък ще се даде на нашето движение и толкова по-добре ще се гарантира неговото правилно развитие, тъй като ще можем да имаме многобройна и добре подготвена, солидно образована и пролетарски възпитана работническа интелигенция, един голям кадър от агитатори и организатори, умни, способни и предани дейци.

Предвид на всичко това Синдикалният комитет ви поканва да направите в най-непродължително време следното:

1. Да се разгледа настоящето окръжно в заседанията на централните и местните настоятелства, в местните работнически съвети и в общи събрания на секциите, като навсякъде се изтъкне ясно грамадното значение на «Ново време» за нашата всекидневна работа и борба и се разбие съществуващото тук-там предубеждение, че «Ново време» било неразбираемо за работниците и че неговото предназначение било да служи само на интелигенцията. Особено трябва да се подчертае, че «Ново време» е напълно разбираемо за дейните работници и е именно за тях. Неговото предназначение е да осветлява и теоретически да повдига именно борящите се работници и да служи на освободителната работническа борба.

2. Да се изберат добри и енергични настоятели за записване нови абонати на «Ново време» и за редовно събиране абонаментите. Настоятелствата и местните работнически съвети трябва постоянно да се грижат и подтикват настоятелите редовно и усърдно да извършват своята работа.

3. Всички ръководни органи да се погрижат най-напред да абонират своите собствени членове за «Ново време» и по тоя начин да дадат един добър пример на останалите другари.

Другари,

Считаме за неизлишно още веднъж да привлечем вашето внимание върху следното:

1. На 20 януари т. г. ще стане приключването на съюзните сметки. До тая дата всички централни настоятелства трябва да внесат в касата на Синдикалния съюз членските вноски според числото на членовете на техните съюзи, а заедно с членските вноски и всички други суми, които дължат. За последните суми Синдикалният комитет разпрати и специални сметки. Професионалните съюзи, централните настоятелства на които до горната дата не внесат всичките дължими суми, ще бъдат представени като нередовни. До същата дата трябва да бъдат изпратени и отчетите.

2. До 20 януари също ще се приключи и специалната всеобща подписка за фонда Защита и борба. Дотогава всички събрани суми трябва да се изпратят на комитета заедно с отпуснатите суми за фонда от приходите на вечеринките и новогодишните лотарии.

3. На събирането статистически сведения трябва да се обърне най-сериозно внимание, като всички тия сведения бъдат изпратени на комитета до 30 януари т. г.

Убедени, че вие ще направите с най-голяма готовност всичко зависящо от вас за широкото разпространение на «Ново време», както и за изпълнение другите задължения, изпращаме ви своя другарски, социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет
Секретар-касиер: Г. Димитров

ИЗВЪНРЕДНИЯТ КЕЛНЕРСКИ КОНГРЕС

След няколко дни Келнерският съюз⁷⁰ ще има в София извънреден конгрес. Както е известно, тоя съюз биде основан преди две години като *неутрална*, «свободна» организация. Двегодишното съществуване на съюза обаче даде достатъчно доказателства на всички будни и мислящи келнери, че трябва да се променят основите и характерът на съюза, да стане той една *централистична*, *боева* професионална организация.

Според Управителния комитет на съюза задачата на извънредния келнерски конгрес е именно да разреши тоя въпрос.

Ние считаме за неизлишно да напомним накратко това, което преди две години, при основаването на Келнерския съюз, писахме за неговия характер, цели и задачи и за формата на неговата организация, което намери блестящо потвърждение в самия двегодишен твърде горчив опит на Келнерския съюз.

Тогавя в «Работнически вестник»¹ ние писахме:*

«Келнерският съюз, за да може да защитава добре интересите на келнерските работници, трябва да бъде една организация не само за взаимна помощ, но и за *борба*, *борба съзнателна*. Голямо заблуждение е да се мисли, че не чрез *борба*, а посредством полюбовни съглашения с господарите ще се подобри положението на келнерските ра-

¹ Вр. 29 от 16 ноем. 1907 г.

* Цитираният текст е част от статия на Г. Димитров, което дава основание да считаме, че и настоящата статия е негова. (Ред.)

ботници. Всеки, който има очи, може да види, че между интересите на съдържателите на разните заведения и интересите на техните келнери има *непримиримо противоречие*. Работническият келнерски съюз само със своята сила, със своята организирана борба ще може да извоюва един тариф, с който да се съкрати убийствено дългият сега работен ден, да се увеличи заплатата, да се въведе по-добра хигиена, човешки обноски и пр. Господарите доброволно нищо не отстъпват, защото те си гледат само своите интереси. Но с тая борба за тариф, за по-добри условия на труда задачата на съюза не се изчерпва. Създадените против работниците закони от държавата *засягат* и келнерските работници. Законите против стачките, сдружаванията и печата ще пречат и на дейността и борбата на Келнерския съюз. Поскъпването на живота поради увеличението на косвените данъци и митата се отразява тежко и върху келнерския работник, заплатата на който е крайно мизерна. Както цялата работническа класа, тъй и келнерските работници се нуждаят от работническо законодателство, от закони в защита на болните, безработните, нещастните и стари, неспособни за работа работници. Те ще могат да се освободят окончателно от мизерията и теглата тогава, когато се освободи цялата работническа класа.

Ето защо работническият Келнерски съюз трябва да участва и в борбата, която съзнателните работници *самостоятелно*, под знамето на своята собствена партия — социалдемократията, водят *против* законите, които ограничават свободата и спъват борбата на работническите организации, *за* извоюването закони в защита на работническия труд и *за* пълното унищожение на мизерията и робството, в което тъне изцяло работническата класа и келнерските работници като част от нея.

На пръв поглед федеративната организация на съюза изглежда да е *най-добра*. Всъщност обаче това *съвсем не е така*. Ако на такива основи се постави съюзът, често пъти ще се случва дружества да действуват *нееднакво*. Напр. софийското Келнерско дружество предприема да кажем известна акция, но варненското или някое друго не се съгласява; памира, че не му е времето за такава акция, и действува другояче. Това *разнодействие* ще направи *невъзможна* акцията или ще *намали* нейния успех. Или пък някога

трябва да се предприеме *бързо* борба в защита интересите на келнерските работници, тогава отделните дружества трябва да се *събират*, поотделно да *решават* и чак след като се получи общото им съгласие, да се започне борбата. Но тогава може да бъде *съвършено късно вече!* Освен това отделните дружества, понеже ще имат *отделни* каси, не ще разполагат с толкова много средства както за своята борба и за просветата на келнерските работници, така и за подпомагане безработните, болните, пътуващите и пр. членове. Трябва да се прибави още и следното важно съображение, че при една такава организация на съюз отделните дружества под влиянието на враждебни агитации лесно ще могат да се откъснат от съюза и вследствие на това той не ще се развива и усилва бързо и правилно.

Всичко това не ще бъде така, ако съюзът се организира по друг начин, т. е. ако се състои не от отделни дружества със свои особени устави, каси и пр., а представлява една *обща организация* в цялата страна, с един устав, една централна каса и пр., като се нагърбва с всички задачи, които биха имали иначе отделните дружества. Келнерските работници и в провинцията (Варна, Русе, Бургас, Пловдив и пр.) ще образуват тогава секции на съюза. . . Тия секции на съюза ще внасят членските си вноски и всички други доходи в централната каса, като задържат при себе си само една малка определена част за канцеларски разноски и др. свои местни нужди. Разходите по борбите на организираните келнери, устното и печатно разпространение идеите на съюза, както и помощите за безработните, болните и пътуващите членове ще стават за сметка на централната каса, която като *обща* ще бъде много по-силна, отколкото биха били касите на отделните дружества. Избраните от секциите на съюза в София и провинцията делегати ще се събират всяка година на годишно събрание (конгрес), в което освен другото ще се избира централно настоятелство, което да ръководи делата на съюза, и контролна комисия, която да контролира дейността на централното настоятелство и целия съюз. Отделните секции ще си имат свои, местни настоятелства, които ще се ръководят от централното настоятелство. Там, дето поради малочислеността на келнерските работници не могат да се образуват *секции*, отделните келнери ще се записват за

членове направо при Централното настоятелство или при секцията в най-близкия град.

По тоя начин съюзът ще обедини по-лесно келнерските работници из всички градища и най-затънтени краища на нашата страна в едно цяло, ще представлява по-голяма сила, единодушно и бързо ще действа и следователно ще бъде сигурен защитник на интересите на работниците-келнери.»

Първият келнерски конгрес обаче поради липса на собствен опит и поради буржоазното влияние в неговата среда не постави съюза на такива солидни и верни основи. При закриването на конгреса ние писахме²:

«Закритият вече конгрес показва ясно, че идеята за организация и съзнателна организирана борба е още доста мъглява между келнерите. Това трябва да накара както делегатите, така и особено самите келнерски дружества да положат извънредно големи грижи за просветата на келнерските работници, за да разберат добре, че те ще могат да подобрят своето положение и да се освободят от мизерията и теглата, когато станат *силни*, а силни ще бъдат, когато *са организирани, съзнателни, единодушни и сплотени и водят своята борба заедно с всички съзнателни работници, наредени под знамето на социалдемократията*. Работническа организация без *съзнание, солидарност и социалистически дух е труп без душа*. Тя не може да бъде истински защитник на работническите интереси, борец против експлоатацията и работническите тегла. Колкото по-далеч бъдат келнерските работници от *социализма*, толкова по-голяма мъгла ще има в техните редове, толкова повече раздори и несъгласия ще изникват в тяхната среда, толкова по-слаби и беззащитни ще бъдат срещу господарите и държавата, толкова повече следователно ще бъдат *притискани, онеправдани и унижавани*. Само чрез социалистическата светлина, както това става с всички работници, келнерите ще вървят по правия, спасителен път към подобрене и освобождение, без да се лутат из мъглите, без да си блъскат главите и стават несъзнателни оръдия на своите врагове. Това трябва да легне дълбоко в съзнанието на всеки член на Келнерския съюз и широко между

² В бр. 31 на «Работнически вестник» от 23 ноем. 1907 г.

келнерските работници да се разнесе възгласът: *по-близо до Общия работнически синдикален съюз и Работническата социалдемократическа партия, по-близо до международния борец се пролетариат!*»

Към всичко това днес ние няма нещо особено да прибавим. Със задоволство трябва да констатираме само, че тия изказани от нас преди две години идеи сега вече намират място и в «Келнерски глас» (бр. 2 от 27 януари т. г.), органа на Келнерския съюз.

Нашето общо и най-горещо желание е след двегодишното лутане насам-нататък без спасителния социалистически компас, след многото неуспехи, разочарования и разбити надежди най-сетне и другарите келнери, възползувани от своя горчив и много поучителен опит, на извънредния си конгрес да турят своята организация върху здрави пролетарски основи, както това техните колеги в Сърбия, Румъния и другите страни отдавна са сторили, и да влязат в общото семейство на работническите професионални съюзи — Синдикалния съюз, дето е тяхното естествено място като експлоатирани и обезправени работници. Това би било малко късно наистина, интересите на келнерските работници налагаха още преди две години да се направят, но — *по-добре късно, отколкото никога!*

КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ

София, 3 февруари 1910 г.*

Синдикалният комитет привлича най-сериозното внимание на централните настоятелства, секциите и контролните комисии на професионалните съюзи, на местните работнически съвети, работническите представители в комитетите на труда и синдикалните ревизори върху напечатаните в «Работнически вестник» (83, 84, 85 и 86 броеве) резолюции и решения на VI синдикален конгрес в гр. Варна. Тия резолюции и решения трябва да се разгледат от централните настоятелства и контролни комисии, от секциите и от местните работнически съвети заедно с работническите представители и синдикалните ревизори в специални заседания във връзка със своята предстояща дейност, като се употребят всички усилия да бъдат най-правилно и успешно реализирани резолюциите и решенията на конгреса.

За Синдикалния комитет
Секретар-касиер: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 86, 3 февруари 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И РАБОТНИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В КОМИТЕТИТЕ НА ТРУДА*

София, 9 март 1910 г.

Драги другари,

Макар и множество пъти досега да сме подканяли работническите представители в комитетите на труда да действуват по-енергично, да правят редовни, чести и щателни ревизии и да използват своето положение най-широко както за публичното и агитационно разкриване всички нарушения на Закона за женския и детския труд, така и за организирането на работниците и за разширяване влиянието на нашето движение сред широките неорганизиран работнически маси, днес сме принудени пак да констатираме печалния факт, че почти всички другари работнически представители или *слабо действуват*, или пък *съвсем бездействуват*.

Ние считаме съвършено за излишно пак да посочваме грамадното значение, което има за нашата обща дейност и борба работата на работническите представители. Това подробно сме изтъквали неведнъж в предишните си окръжии и в «Работнически вестник», и то ви е много добре известно. Трябва да отбележим само, че днес при особените оживени политически събития и нашите масови политически акции, когато цялата работническа класа е раздвижена и се намира във възбудено състояние, е необходимо повече от всеки друг път работническите представители да ревизират усърдно всички фабрики и работилници, всички индустриални предприятия, да дават публични отчети във вестника и специални събрания за своите ре-

* Окръжно на СК на ОРСС № 288. (Ред.)

визии, да представят съставените актове в съда и всичко това най-широко да се използва за привличането неорганизираните работници в редовете на професионалните съюзи в нашето движение. Тия ревизии и разкритите поразителни факти ще ни помогнат извънредно много в борбата против кървавата «демокрация» и лицемерната буржоазна опозиция, която играе такава отвратителна роля около русенската трагедия⁷¹, както и в борбата ни за работническо законодателство.

Ето защо Синдикалният комитет още веднъж ви поканва да вземете най-енергични мерки, за да изпълняват напълно редовно и усърдно своята важна длъжност работническите представители. Цяло престъпление е да продължават работата си, както досега.

Уведомявайте ни, моля, за това, което правите в тая посока.

С другарски поздрав

За Синдикалният комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на околното*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ

София, 26 март 1910 г.*

Драги другари,

Съгласно чл. 28 от съюзния устав и решението на Синдикалния комитет, *Седмият синдикален конгрес* ще се състои в София на 14, 15 и 16 юли т. г. със следния привременен дневен ред:

- I. Отчет на Синдикалния комитет — докладва др. *Г. Димитров*.
- II. Отчет на Контролната комисия — докладва др. *д-р Н. Исаков*.
- III. Определяне съюзния бюджет.
- IV. Избор на Синдикален комитет и Контролна комисия.
- V. Държавната застраховка на работниците — реферира др. *Т. Луканов*.
- VI. Безработицата и борбата против нея — реферира др. *Хр. Томов*.
- VII. Тарифните искания на професионалните съюзи и борбата за тяхното осъществяване — реферира др. *Н. Господинов*.
- VIII. Агитацията между работничките и тяхната организация — реферира др. *Йорд. Йорданов*.
- IX. Вътрешната организация и стабилизиране на синдикалното движение у нас — реферира др. *Г. Димитров*.
- X. Изменения на съюзния устав и правилник.

* Дата на публикуването. (Ред.)

ХІ. Международният конгрес в Копенхаген⁷² и избирание делегати.

ХІІ. Запитвания и предложения.

Въпросите от дневния ред, за улеснение, желателно е да бъдат разгледани в общи събрания на всички професионални секции в местността, свикани по инициативата на местните работнически съвети.

Които съюзни организации биха искали да се направи известно изменение или допълнение в привременния дневен ред, трябва да съобщят за това най-късно до 1 юли т. г. на Синдикалния комитет.

Право на делегати в конгреса ще имат *само ония професионални съюзи, които са напълно изправни в задълженията си към Синдикалния съюз.*

Върху начина, по който ще трябва да се изберат делегатите на конгреса, вследствие отлагането годишните конгреси на професионалните съюзи ще получат специални упътвания.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 28 март 1910 г.

Драги другари,

Само три седмици ни отделят от великия международен празник на труда Първи май. В тоя ден пролетариатът от целия свят ще манифестира своите класови искания, своята международна солидарност и своето непоколебимо стремление чрез самостоятелната класова борба, чрез социалната революция да премахне днешната експлоататорска наредба, да освободи себе си и цялото човечество от игото на капитализма.

За нас, българските работници, Първи май има извънредно голямо значение. Ние преживяваме един период, когато бърже се формира и подига капиталистическата буржоазия, когато тя подлага работническия труд на една безогледна и чудовищна експлоатация и в същото време бърза да създаде цяла редица закони, за да затвърди своето икономическо, политическо и духовно господство и да спъне развитието, подигането и освободителното движение на работническата класа. Всички буржоазни и дребнобуржоазни партии, тъй или инак, спомагат на тоя процес в нашата страна.

Това, което започна по-рано «стамболовистката реакция»⁷⁹, ето вече две години неуклонно продължава и «демократията». Тя приготви цяла редица реакционни противоработнически законопроекти, насочени да ограничат и осуетят най-съществените права и свободи на работническата класа.

* Окръжно на СК на ОРСС № 306. (Ред.)

Между това мизерията, на която е подхвърлена работническата класа у нас, всекидневно расте и взема ужасни размери. Величието на капиталистическата буржоазия се изгражда върху израждането и преждевременната смърт на стотини и хиляди деца, жени и мъже, членове на работническата класа. Децата и жените са изложени в тютюневите фабрики и складове, в текстилното производство, в множеството плетачни, шивашки и др. работилници и фабрики на невероятно убийствена експлоатация. Шест-седемгодишни деца тровят своите крехки тела и преди да са разбрали нещо от света, стават жертва на жестоката капиталистическа алчност за печалби. Работнички-майки пълнят фабрики и работилници сред най-отровна и убийствена атмосфера, заболяват, преждевременно остаряват и раждат хилави, нещастни деца. Във фабрики и работилници, в мини и кариери, по новостроящите се железопътни линии и шосета, по пристанищата, железниците и пр. — навсякъде създаваните богатства костуват кръвта и костите на стотини осакатени, разкъсани на части, смазани, затрупани или задушени работници — мъже, жени и деца. Само за една година досега има повече от *100 убити и около 250 тежко осакатени работници!* Стари работници, прекарали целия си живот в черен труд, всекидневно се изхвърлят на улицата, осъдени на гладна смърт със своите беззащитни семейства. Животът е поскъпнал с повече от 50%, а работническите надници се намаляват. Цялата работническа класа при необикновено дълъг работен ден от 10, 12 и даже 16 часа непрекъснато изпитва тежките удари на безработицата.

Въпреки това единственият работнически закон — Законът за женския и детския труд, не се прилага. Няма покровителствени закони за труда! Няма законодателна защита за жертвите на капиталистическото производство!

Вместо това «демокрацията» създава законодателни вериги за работниците и . . . устройва кървави бани, какъвто бе случаят в Русе!

Ясно е, че при това икономическо и политическо положение на работническата класа пътят на нейното освободително движение е чувствително затруднен. И синдикалното движение среща грамадни пречки. Необходимо условие за неговите по-нататъшни успехи е премахването на

създадените от капиталистическата буржоазия прегради. Ето защо на Първи май, присъединявайки своя глас към международния пролетариат, ние трябва да издигнем високо лозунга: *Пълна свобода на сдружаванията, стачките и печата! Да се приложи и разшири Законът за женския и детския труд! Широко работническо законодателство! Осем часа работа, осем часа почивка, осем часа сън!*

На Първи май не трябва да остане нито един работник, нито една работничка, които чувствуват тежестта на капиталистическата експлоатация, извън редовете на нашата майска манифестация. Празникът на труда същевременно трябва да послужи за пробуждането на всички трудящи се и за тяхното привличане в нашите професионални съюзи като постоянни и съзнагелни борци против капитализма.

Обстоятелството, че Първи май тая година се пада на първия ден от великденските празници, също богато трябва да се използва за масовото участие на работниците и работничките в майската манифестация из цялата страна.

За да се постигне успешно всичко това, Синдикалният комитет най-настоятелно ви препоръчва следните мерки:

1. Местните работнически съвети в споразумение с професионалните секции да организират веднага една непрекъсната лична и масова агитация за празнуването на Първи май *всреди всички работници и работнички в града и цялата околност.*

2. Професионалните секции да свикат добре проагитирани публични събрания за работниците от своята професия, на които събрания да се изтъкне значението на Първи май изобщо и специално у нас, като в същото време всички членове бъдат разпределени по работилници и фабрики да водят поединична агитация, да разпръскат позивите и другите майски издания и в деня на празника да заведат неорганизираните работници и работнички в Работническия клуб и в редовете на манифестацията.

3. Във всички свои заседания и конференции настоятелствата на секциите и местните работнически съвети до Първи май като *първ и най-важен въпрос* трябва да поставят на разглеждане въпроса за предмайската агитация и за празнуването на Първи май.

4. Централните настоятелства на професионалните съюзи, които имат професионални органи, да издадат специални *майски* броеве от последните, да ги отпечатат в по-голямо количество екземпляри и ги пръснат безплатно между работниците от своята професия. Централните настоятелства пък, които нямат професионални органи, своевременно да издадат майски позиви и ги изпратят до секциите си за масово пръскане.

5. Да се положат най-големи усилия за разпространението на майските позиви, майския лист, майския брой на «Работнически вестник» и професионалните органи, специалната брошурка за Първи май, която ще излезе скоро, както и брошурката върху злополуките на труда, която ще бъде издадена преди празника. Всички тия издания трябва да се разпространят в работилниците, фабриките, карьерите, мините, строящите се железопътни линии, железопътните гарии, заведенията, посещавани от работници, и работническите къщи. Пръскането на майските позиви и другите издания тъй трябва да бъде организирано, щото да не остане нито едно предприятие, нито една работническа къща, нито един работник или работничка незасегнати от предмайската агитация.

6. Да се уведомят всички синдикални членове, че тая година в членската им книжка ще бъде отбелязано дали са взели участие в манифестацията. В самия ден на празника всички членове трябва да носят със себе си членските книжки, а настоятелството на всяка професионална секция да *отбележи в членската книжка* (в празната графа на м. април, дето се залепват марките), *че членът е участвувал в манифестацията*. На който член в книжката не е отбелязано това, ще се счита, че е отсъствувал от манифестацията и ще му се иска след това обяснение. Тая нова, но прекрасна мярка, трябва най-строго да се приложи тая година, както това ще правим винаги занапред.

7. За да може лесно да се преброят участващите в манифестацията, необходимо е в кортежа манифестантите да бъдат наредени по *професия*, едни след други, като всеки работник отива при своята професионална секция.

8. В самия ден на празника местните работнически съвети да вземат грижата да бъдат преброени *точно*: колко работници и работнички от всяка професия поотделно,

колко организирани и неорганизираны са участвували в майската манифестация. Тия сведения на другия ден след Първи май да бъдат изпратени до Синдикалния комитет.

Цялата предмайска агитация, както и манифестацията на Първи май трябва широко да бъдат използувани за спечелването на нови абонати на «Работнически вестник» и професионалните органи и за привличането нови членове в професионалните съюзи. Тазгодишният Първи май трябва да даде един нов и силен тласък в развитието и засилването на работническото освободително движение у нас и за още по-широкото проникване на пролетарския, революционен социализъм в средата на работническите маси.

Предвид на това, че около Първи май ще бъдете всецяло погълнати с предмайската агитация, нека настоятелствата на секциите със съдействието на местните работнически съвети се погрижат още сега, най-късно до 5 април, да изпратят на своите централни настоятелства тримесечните си отчети за I тримесечие от настоящата съюзна година (януари, февруари и март).

Убедени, че ще положите всички необходими усилия за най-бляскавото и плодотворно отпразнуване на тазгодишния Първи май, изпращаме ви своите другарски социал-демократически поздравя.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 30 април 1910 г.*

Тарифната борба на обущарските работници в Пловдив⁷⁴, обявена преди един месец, продължава още. Тарифът е прокаран вече в 45 обущарски работилници. Само господарите на 3 по-големи работилници отказват да го приемат. За да сломят тарифната борба, те се споразумели с някои от останалите господари да бъде обявен *общ* или *частичен локаут* на обущарските работници в Пловдив.

Дали пловдивските господари-обущари ще се решат да прибягнат до тая крайно рискована за тях крачка, близкото бъдеще ще покаже. Ние обаче трябва да бъдем готови и за една такава борба, за да бъдат докрай защитени интересите на борящите се пловдивски обущарски работници и подобро тяхното тежко положение.

Предвид на това Синдикалният комитет най-настоятелно ви моли да направите следното:

1. Да вземете най-енергични мерки, щото нито един обущарски работник да не отиде в Пловдив и да попречи на водената тарифна борба.

2. Да събирате помощи за борящите се другари и всички събрани суми *незабавно* да изпращате до Синдикалния комитет (София, Работнически дом, Георги Димитров).

Действайте, другари, енергично и бързо. Не забравяйте, че бързата помощ е *двойна* помощ!

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

* Дата на публикуването. (Ред.)

ПОБЕДА!

Варна [6 май 1910 г.]*

Пристанищната стачка⁷⁶ напълно спечели. Общо работническо тържество. Пристанищният съюз⁷⁶ печели много нови борци.

Георги Димитров

*«Работнически вестник»,
№ 124, 7 май 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Според съобщение на «Работнически вестник», № 126, 12 май 1910 г., Димитров е пристягнал във Варна на 6 май 1910 г. (Ред.)

НЕ НАЗАД, А НАПРЕД!

Вън от всяко съмнение е, че ние, печатарските работници, макар бавно и трудно, все повече се освобождаваме от убийствената апатия, от безнадеждното и отчаянието, които доскоро тъй опустошително господствуваха в нашата среда и които се явяват един прекрасен лост в ръцете на господарите за увеличаване експлоатацията и влошаване условията на печатарския труд.

Периодът на апатията, отчаянието и отдръпването от организацията и организираната борба, който настъпи в последните години в средата на печатарските работници, е една *неизбежна последица* от миналото на печатарското движение, минало, преизпълнено с измами, заблуждения и деморализация.

Някога още в началото на работническото печатарско движение, когато се сложиха основите на първата печатарска организация у нас, се започна този процес на подхранване съществуващите заблуждения, на всяване нови заблуждения и деморализация. Старото Типографско дружество достойно изпълняваше тая роля. В момента, когато условията на печатарския труд започнаха бързо да се влошават и печатарската маса изпадаше във все по-голяма и тежка мизерия, Типографското дружество, обгърнало в своята среда само една малка част привилегировани печатарски работници, усърдно проповядваше хармония между труда и капитала, устройваше гуляи и веселби, посрещаше представителя на руския царизъм граф Игнатиев, свиреше със своя оркестър пред дошлия в София персийски шах и се занимаваше цели двадесет години с всевъзможни лудории

и глупости, които бяха от естество да компрометират още в самото начало идеята за една работническа организация и организирана борба против експлоатацията.

Тоя процес на заблуждаване и деморализиране печатарските работници биде продължен още по-достойно от продажните водачи на общоделското Типографско дружество. Проповедите за неутралитет в тоя момент, когато те фактически използуваха силите и средствата на организирани под тяхно влияние печатарски работници за своите политикански и кариеристически намерения; облагодетелствуването само на отделни личности и фактори в ущърб на интересите на останалите печатарски работници; постоянните вътрешни лични и котерийни разправии; използуването на тарифната стачка в 1905 г.⁷⁷ и прокараният тариф за политиканските дандани на общоделските водачи и против нашия синдикат, който въставаше решително срещу търгуването с неволите и борбите на печатарските работници; бойкотирането и най-безогледното преследване под формата уж на възобновяване тарифа членовете на Печатарския синдикат поради единствената им вина, че са «тесняци»⁷⁸, а не поддържатели на тъмните герои Гр. Василев, Янулов и др., които на гърба на работниците си направиха кариерата и скъпо се продават на разните буржоазни партии; измамването на старите типографи от общоделските водачи чрез «обединение» да им вземат голямата каса; скандалите като оня със стачката и бойкота на «Камбана»⁷⁹; и, най-сетне, появяването в общоделското Типографско дружество на отвратителните борби между множеството «течения» — десничари и левичари, леви десничари и десни левичари, земеделци, либерали, бакаловици, харлаковисти и пр.* — с всичко това се довърши разрушителният процес, започнат още близо преди 30 години в средата на печатарските работници.

Съвсем естествено бе да се яви апатия и отчаяние всред масата на печатарските работници, които виждаха ясно, че 10-годишните лутания насам-нататък са дали в резултат само по-голяма мизерия и по-несигурно положение за работниците в печатарското производство и не можейки

* Същите фрази Г. Димитров използува в статията си «Пред новите изпитания и борби», публикувана в настоящия том. (Ред.)

веднага да си обяснят истинските причини на тоя печален резултат, те покрай «своя Никола, намразиха и св. Никола», отдръпнаха се от всяка организация и разочаровани от организираната борба, впуснаха се по разни *лични* пътища да търсят подобрене и спасение, едни напуснаха професията, други с четири очи гледат при първа възможност да сторят това, трети се хвърлиха в обятията на господарите и издателите на ежедневната преса, като за *прикритие* на позорната си роля възкресиха старото Типографско дружество, а четвърти, съвършено отчаяни, затънаха в най-безнадеждна апатия.

За щастие тоя период на апатия и отчаяние не можеше да бъде много продължителен, защото редом с разложението на старите организации и техните погрешни методи на действие се издига все повече из средата на печатарските работници Работническият печатарски съюз, който, застанал твърдо на чисто работнически социалистически основи, обединява печатарските работници за една правилна и напълно успешна борба, освободена от недостатъците, грешките, заблужденията и буржоазното влияние на миналото. Ние бързо вървим към края на тоя убийствен период. Най-доброто доказателство за това е бързият ръст на Печатарския съюз, който в последно време е вече *удвоил* числото на своите членове и постоянно обединява нови печатарски работници под своето знаме из цялата страна.

Така печатарските работници, минали по пътя на *неизбежните* лутания, заблуждения и разочарования, отиват към *обединение* в социалистическия Печатарски съюз, към всестранна подготовка за нови и сериозни борби против капиталистическата експлоатация. Отчаянието се заменя с нови и здрави надежди; разрушената сантименталност на миналото — с дълбокото убеждение и твърдата вяра в правотата и тържеството на работническата кауза; някогашното увличане в шумни акции — с трезва и неуморна работа за изграждане здрава и мощна социалистическа печатарска организация, способна да сплоти всички печатарски работници и води сериозна и успешна борба.

Опитите на *мъртъвците* да дърпат назад печатарските работници не ще имат успех. Чернокракото сдружение⁸⁰, което полага похвални усилия да ни върне 30 години назад, въодушевявайки се още от идеалите на св. Кирил и Мето-

Дий и славянофилската завоевателна политика на кървавия руски царизъм, ще прекарва един жалък охтичав живот, докато най-сетне загине, защото се намира в едно *бъпиюще противоречие с най-жизнените интереси* на печатарските работници. Тия интереси налагат не хармония между труда и капитала, не примирение с експлоатацията, *а решителна, организирана и съзнателна борба за ограничение и пълно премахване на експлоатацията*. Срещу тоя *остен* не се рита. Тук ще си разбият главите всички съзнателни и несъзнателни господарски оръдия от *сдружението*, колкото голям кураж и за лице да си дават те.

Не по-добра ще бъде обаче съдбата и на фалиралите водачи и вдъхновители на общоделското Типографско дружество, или както го прекръстиха за реклама «обединения Типографски съюз». Те със старите шашарми и празен шум искат да продължат живота си. Напразни усилия! «Новите лозунги» за «тарифната борба», зад които се *хрият старите заблуждения*, старото политиканство и авантюризм, не са в състояние да предизвикат симпатия и съчувствие нито в един печатарски работник. Тия демагогски прийоми днес вече не минават.

Не *назад, а напред* ще вървят печатарските работници. Не в измамите, шарлатаниите и заблужденията на миналото те ще търсят спасение, а в сериозна подготовка за борбите, които ни носи близкото бъдеще. И за успеха на *тия борби* е потребен не безплодни демагогски шум за хармония между труда и капитала или «за нови лозунги», а *обединението на печатарските работници в една здрава, мощна организация и всестранната им подготовка за съзнателна и издръжлива борба*, което именно неуклонно и *непрестанно* върши Работническият печатарски съюз.

Прочее, единственият лозунг, който имат печатарските работници, е — *не назад, а напред!* Не *назад* към буржоазните заблуждения, фалирала методи и престъпления в миналото, а *напред* към съзнателно организирана и успешна борба в най-близкото бъдеще, към социализма!

ДО ОСМИЯ КОНГРЕС НА СРЪБСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ⁸¹

Враца [6—7 юни 1910 г.]*

Братски поздрав на делегатите на сръбския класово осъзнат пролетариат от името на работниците, организирани в Общия синдикален съюз. Пожелавам плодотворна работа, пълно укрепване на здравите братски връзки между българския и сръбския пролетариат в борбата за освобождение на пролетариата, за Балканска федеративна република⁸², за социална революция.

От името на Синдикалния съюз

Георги Димитров

*В. «Работнически новине»,
№ 71, 15 юни 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически новине»
(Превод от сръбски език)*

* Датирано по дните, в които се е състоял Осмият конгрес на Сръбската социалдемократическа партия (6 - 8 юни 1910 г.). По данни от «Работнически вестник», № 6, 11 юни 1910 г., на 6 и 7 юни Г. Димитров се намира във Враца (Ред.)

ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ
НА УЧИТЕЛСКАТА
СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА
ОРГАНИЗАЦИЯ — СОФИЯ

София, 19 юни 1910 г.

Драги другари,

Предвид на това, че Синдикалният съюз е ангажиран с издръжката на редица стачки в последно време, за което са необходими парични средства, Синдикалният комитет ви моли да отпуснете в полза на фонда Защита и борба сумата от 50 лева, която комитетът Ви дължи по издръжката на кибритената стачка в Гара Костенец баня.

С другарски социалдемократически поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
от текста на писмото*

**ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ЗА СВЕДЕНИЕ
ДО ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ
И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ***

София, 24 юни 1910 г.

Драги другари,

Нашият Тютюноработнически съюз се намира в едно постоянно отбранително положение срещу предизвикателствата и нападенията от страна на образувания тютюнофабрикантски картел⁸³, който всячески се старее да попречи на тютюневите работници и работнички да имат мощна организация.

Плод на това бе неотдавнашната масова тютюноработническа стачка във Варна⁸⁴, из която Тютюноработническият съюз излезе с пълна победа. Плод на същата политика на картела са и обявените стачки в Шумен и Русе, в които участвуват близо 300 работници и работнички.

В настоящия момент необходимо е да се даде най-широка морална и материална подкрепа на Тютюноработническият съюз в тая борба, за да може той успешно да отбие ударите на картела, да заздрави своите позиции и в близкото бъдеще да стане достатъчно силен, за да прибегне вече към една успешна борба срещу картела за подобрене крайно убийствените условия на труда в тютюневата индустрия, дето десетки и стотици работници и работнички гинат от туберкулоза и други смъртоносни болести.

Предвид на това Синдикалният комитет най-настоятелно ви поканва да направите следното:

1. Да не допуснете нито един тютюноработник да отиде в Шумен и Русе.

* Окръжно на СК на ОРСС № 490. (Ред.)

2. Да откриете подписка за събиране помощи в полза на стачниците, като всички събрани суми *веднага* изпращате до Тютюноработническия съюз (адрес: Н. Господинов, Народен дом, Пловдив).

3. Най-широко всред всички работници да популяризирате чрез събрания и други възможни начини борбата на Тютюноработническия съюз и неговите искания, изложени в мемоара му, издаден миналата година.

4. Всичко това усърдно да използвате за организирането на тютюноработниците из цялата страна в редовете на Тютюноработническия съюз и за широкото разпространение на неговия орган «Тютюноработник».

Не забравяйте, другари, че бързата помощ е *двойна* помощ.

По никой начин, доколкото зависи от нас, не трябва да оставим тия важни стачки да се завършат със загуба за работниците и картелът да излезе победител.

Прочее, нека всички дадем най-широка морална и материална подкрепа на борещите се тютюноработници!

С другарски поздрав

Секретар-касиер: Г. Димитров

ДО ОБЩАТА КОМИСИЯ НА СИНДИКАТИТЕ В РУМЪНИЯ⁸⁵ — БУКУРЕЩ*

София, 25 юни / 8 юли 1910 г.

Скъпи другари,

Нашият Общ работнически синдикален съюз в България ще проведе своя VII годишен конгрес в София на 14/27, 15/28 и 16/29 юли т. г. Дневният ред на конгреса съдържа важни въпроси за безработицата и борбата, която тя налага, работническото осигуряване от държавата, размера на надниците, предявен от професионалните съюзи, и борбата за реализирането му, агитацията сред работниците, тяхното организиране и пр.

Комитетът на съюза ви кани на този конгрес с един делегат. Ние сме уверени, че вашето участие ще допринесе в голяма степен за по-тясното сближаване между борящия се пролетариат в Румъния и в България, а това ще направи по-успешни нашите борби против капиталистическата експлоатация в двете страни.

В очакване, че ще ни дадете възможност да поздравим вашия делегат на конгреса, ние ви изпращаме, скъпи другари, нашите братски социалистически поздравии.

За Синдикалния комитет на Общия работнически
синдикален съюз в България

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*Печата се по текста
в Изв. на Инст. по история на БКП,
т. 42, С., 1980, с. 419.*

* Писмото е написано на френски език, на бланка на ОРСС. (Ред.)
** Датата е по стар и нов стил. (Ред.)

В ПОЛЗА НА БОРЕЩИТЕ СЕ ДРУГАРИ В «ПЛАКАЛНИЦА» И ДРУГИТЕ МЕСТА

София, 11 август 1910 г.*

Предвид нуждата да се даде най-широка материална подкрепа на борещите се другари в «Плакалница»⁸⁶ и другите места, както и да се усили фондът Защита и борба, за да посрещнем с пълна готовност всички предстоящи стачни борби, свиканата в София на 9 август т. г. синдикална конференция на централните и местни настоятелства, контролните комисии и синдикалните ревизори *единодушно* реши: *всички синдикални членове да пожертвуват по една надница за фонда Защита и борба*. Конференцията *най-горещо* апелира и към всички партийни другари и съчувственици да сторят същото.

Веднага след конференцията постъпиха следните суми за фонда.**

Секретар-касиер: Г. Димитров

В. «Работнически вестник»,
№ 32, 11 август 1910 г.

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

** Следват имената и сумите, които са изпратени в помощ на стачниците. (Ред.)

**СИНДИКАЛНОТО
ДВИЖЕНИЕ
В БЪЛГАРИЯ⁸⁷**

I ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

След освобождението от турското политическо иго вратите на нашата страна бидоха широко разтворени за влиянието на развитите европейски капиталистически държави. Под силните удари на това влияние се извърши една дълбока промяна в живота на цялата страна.

Старите, примитивни начини на производство, цъфтящите някога в турско време занаяти, отживели вече века си, се оказаха безсилни и безпомощни срещу конкуренцията на модерното, машинно, едрокапиталистическо производство в европейските страни. Нашият вътрешен пазар биде наводнен със стоките на това производство, които с поразителна бързина изтикваха на заден план местните произведения и предизвикваха отслабването и съсипването на цяла редица занаятчийски производства. Тоя процес биде ускорен и от обстоятелството, че след освобождението на България много занаяти се лишиха от свободния пазар в Мала Азия и другите провинции на Турската империя, с който разполагаха преди Освобождението.

При тия икономически условия се започва усиленото насаждане и развитие на капитализма у нас. Отначало с чужди капитали, а по-сетне вече и с местни се издигат ред модерно инсталирани фабрики и други капиталистически предприятия. Откриват се европейски и български банки и други кредитни учреждения. Основават се големи търговски фирми с клонове във важните градове на страната. Построяват се железопътни линии и пристанища. Редом с усъвършенствуваните машини и парния двигател въвежда се в индустрията могъщата електрическа енергия. Изобщо

разчиства се пътят за издигането на местния, национален капитализъм, което особено бързо започва след привършването на съществуващата икономическа криза към 1901 г. и настъпилния подем в 1903 и 1904 г., който подем, с известни малки колебания, продължава и до днес.

Самата държава, уреждана по образеца на държавните организации в капиталистическите страни, с многобройна и скъпо плащана бюрокрация, с извънредно скъп монархизъм и милитаризъм, попадна напълно под силното влияние на зараждащия се капитализъм и отначало с клатушкания между старите форми на произвеждане и модерното капиталистическо производство, а по-сетне вече все по-последователно и решително застава на страната на капитализма, като употребява всички усилия за неговото бързо и безпрепятствено развитие.

Наред с беззаконното и разбойническо натрупване на грамадни капитали в ръцете на едно малцинство доморасли капиталисти, мнозина от тях довчерашни голтаци, натрупване, добито от държавното съкровище и държавните заеми, чрез властта и масовото ограбване на населението, държавата създаде и множество улеснения и привилегии за капиталистите. Освен всичко друго създаденият в 1895 г. специален Закон за насърчение на местната индустрия биде разширен и даваните от него облаги и привилегии засегнаха много нови индустриални клонове. Системата на преките данъци биде заменена с оная на косвените и по този начин държавата доби приходи, които заедно със сключените заеми ѝ дадоха възможност да предприеме построяването на ред нови железопътни линии, пристанища, мостове и шосета и изобщо да даде едно най-широко покровителство на капитализма.

Според преброяването, извършено от държавната Дирекция на статистиката на 31 декември 1904 г., и от данните, дадени на 2 юли 1907 г. от Министерството на търговията и земледелието, покровителствуваните от държавата фабрики са били (вж таблицата на с. 179 горе):

Значи за непълни 12 години числото на покровителствуваните фабрики* е нараснало със 108.

* Законът за насърчение на местната индустрия покровителствува само ония индустриални предприятия, които имат най-малко 25 000 лв. капитал.

Години	Фабрики
1895—1900	99
1901—1904	166
1905—1907	207

Повечето от покровителствуваните индустрии са едри фабрични заведения. От тях 56 имат капитал от 100 до 500 хиляди лева, а 94 — от 500 хиляди до един милион и повече лева.

Разбира се, днес числото на покровителствуваните от закона предприятия е много по-голямо. След 1907 г. се построиха множество нови фабрики — във Варна за платна, в Русе за железарски изделия, в Елисейна за пречистване медна руда, в Габрово за кожи, обуца, платове, дърводелство и пр., които не влизат в числото 207.

При това трябва да се има предвид, че извън насърчаващите производства има много други индустриални предприятия, които не се ползват от облагите на Закона за насърчение на местната индустрия, защото те попадат под специални закони. Такива са: тютюневите фабрики, фабриките за гилзи, печатарските и книговезките заведения, трамваите, арсеналите (военни и железопътни), двете държавни мини, както и частните каменовъглени мини, които сега много бърже се развиват. Няма в настоящия момент точна индустриална статистика, но смело може да се поддържа, че днес вече индустриалните предприятия у нас са повече от 800 и тяхното число при съществуващия индустриален подем в страната бързо нараства.

В същото време силно се е развила и железопътната мрежа, което ясно се вижда от следните данни:

Години	Километри
1888	536 905
1895	761 089
1900	1 465 520
1909	1 696 680

Те експлоатират най-малко 20 работници и работят с машини и други модерни средства.

Като се прибавят новопостроените железопътни линии Търново—Царева ливада—Плачковица, Кюстендил—Гюешево и Чирпан—Пловдив, общата железопътна мрежа надминава вече 2000 километра. При това строят се множество нови километри железопътни линии, каквито са: Мездра—Видин, Царева ливада—Габрово, Борушица—Ст. Загора и Девня—Добрич. Железопътната мрежа бързо се разширява и в скоро време, след като се построят и проектираните линии, всички важни за индустрията, търговията и земледелието части на страната ще бъдат свързани с железни пътища.

Действащите железопътни линии са давали следните приходи:

1893 г.	3 612 538 лв.	1902 г.	7 498 178 лв.
1894 »	3 818 070 »	1903 »	8 226 841 »
1895 »	4 120 454 »	1904 »	10 960 288 »
1896 »	4 587 830 »	1905 »	11 170 969 »
1897 »	4 592 615 »	1906 »	11 772 387 »
1898 »	5 110 555 »	1907 »	14 082 009 »
1899 »	5 118 021 »	1908 »	15 423 993 »
1900 »	6 163 454 »	1909 »	17 552 451 »
1901 »	7 285 097 »		

Държавата е имала ежегодношно от 1903 година насам чиста печалба от железниците от 2 до 6 милиона лева.

В 1903 година е имало 7570 километра държавни и общински шосета, редовно поддържани и поправяни (държавни 5935 и общински 1635 километра). Същата година мостове е имало 11 729 (държавни 8809 и общински 2920). За поддържането на шосетата и мостовете е имало 208 кантона. Същата година в постройка и в проект са били 3148 километра, които в 1909 г. са свършени. Както шосетата, така и мостовете и кантоните днес са много повече.

Телеграфо-пощенските станции, които в 1886 г. са били само 100, в 1908 г. са вече 295. Пощенски агентства и подвижни писалища в 1886 г. е имало само 8, а в 1908 г. — 1757. Пощенските трактове в 1886 г. са били всичко 3834 километра, а в 1908 година — 23 509.

Цялата телеграфна мрежа в 1886 г. е била 3548, а в 1908 г. — 5900 километра.

Телефонни станции в 1903 г., когато за пръв път се

откриват такива, е имало 4 с 565 апарата. В 1908 г. тия станции стават вече 21 с 2039 апарата. В 1903 г. е имало 135 километра телефонни линии, а в 1908 — 263.

Държавата е добила през последните 4 години следните общи приходи от пощите, телеграфите и телефоните:

1906 г.	4 300 494 лв.
1907 »	4 745 075 »
1908 »	5 140 336 »
1909 »	5 510 000 »

По Черно море в 1895 г. е имало 7 действащи български пристанища. В 1908 г. те стават 8, две от които (варненското и бургаското) модерно уредени. В тия пристанища през 1895 година е имало пристигания на кораби 2733 (1583 с платна и 1150 с пара), а в 1908 г. — 5933 (3489 с платна и 2444 с пара).

По Дунава в 1895 г. е имало 8 пристанища, а в 1908 г. — 9. Пристигания на кораби в тия пристанища през 1895 г. е имало 4608 (589 с платна и 4019 с пара), а в 1908 г. — 9137 (934 с платна и 8203 с пара).

Двете главни черноморски пристанища (Бургас и Варна) са дали следните приходи от 1903—1907 г. включително:

Година	Бургас	Варна	Всичко
1903	149 571,06	11 974,75	161 545,81
1904	379 679,30	34 431,15	414 110,45
1905	363 703,20	83 075,35	446 778,55
1906	282 515,36	271 842,30	554 357,66
1907	283 903,30	435 815,15	719 718,45

Разбира се, приходите след 1907 година са много по-големи.

Капиталистическият напредък на страната се изразява и в нейната външна търговия, която се е движила през всички години от Освобождението насам, както следва (ж таблицата на с. 182 горе):

Вносът се състои предимно от железарски изделия, машинарни и разни други подобни материали, необходими за индустрията, строителството и земледелието.

Години	Внос	Износ
1879	32 137 800	20 092 854
1885	44 040 214	44 874 751
1890	84 530 497	71 051 123
1895	69 020 295	77 685 546
1900	46 342 100	53 982 629
1905	122 249 938	147 960 688
1909	160 429 624	111 433 683

Капитализмът, макар и по-бавно, нахлува вече и в земледелието. Концентрацията на земята в ръцете на все по-малко лица и пролетаризирането на селските маси се извършват непрестанно. Според официалната статистика от 1897 г. 799 588 селски собственици са притежавали 39 775 577,3 декара, или 3 977 557,73 хектара. Ако бихме смятали селското стопанство с 1—100 декара за дребна собственост, със 100—1000 за средня и с 1000—5000 и повече декара за едра собственост, ще имаме следната картина:

698 030	собств.	притежават	19 467 720,4 декара
100 610	»	»	17 710 252,8 »
948	»	»	2 597 604,1 »
799 588	»	»	39 775 577,3 »

От тая табличка се вижда, че повече от 2 1/2 милиона декара са собственост на 948 лица. Ако общото число на декарите разделим с числото на собствениците, ще добием *средно* на всеки собственик: от първата категория само 28 декара, от втората — 176, а от третата — 2740 декара.

Тенденцията към концентрация на земята се вижда още по-ясно от следната таблица:

Декара	Собственици	Всичко декари	Парцели
От 1000—2000	606	826 002,6	19 001
» 2000—3000	155	377 793,1	5 900
» 3000—5000	100	427 361,2	3 575
» 5000 нагоре	87	966 414,2	2 413

Следователно, 87 собственици владеят повече земя, отколкото 255-те собственици из втората и третата категория, и повече, отколкото 606-те собственици из първата категория. При това колкото повече броят на собствениците се намалява и количеството на собствеността увеличава, толкова повече и броят на *парцелите* се намалява, което показва, че дребните парцели се концентрират в *групни стопанства*.

Това още по-ясно става от следната табличка, според която собствеността на съществуващите в 1897 г. селски стопанства се разпределя така:

До 5 декара		притежават		166 765	стопанства
от	5 до	10 »	»	90 508	»
»	10 »	20 »	»	106 373	»
»	20 »	30 »	»	75 100	»
»	30 »	40 »	»	60 061	»
»	40 »	50 »	»	50 222	»
»	50 »	75 »	»	92 515	»
»	75 »	100 »	»	56 486	»
»	100 »	150 »	»	55 503	»
»	150 »	200 »	»	22 095	»
»	200 »	300 »	»	14 911	»
»	300 »	400 »	»	4338	»
»	400 »	500 »	»	1770	»
»	500 »	1000 »	»	1993	»
»	1000 »	2000 »	»	606	»
»	2000 »	3000 »	»	155	»
»	3000 »	5000 »	»	100	»
повече	от	5000 »	»	87	»
			Всичко	799 588	стопанства

Днес вече положението е още по-изменено в тая посока, особено във Варненския, Бургаския, Ломския и др. окръзи. Една голяма маса селски стопанства са осъдени на безвъзвратно съсипване. Според една по-нова статистика числото на стопанствата, които притежават по-малко от 50 декара, се възкачва на 792 618! Известно е, че за съществуването на едно стопанство средно са необходими най-малко 50 декара.

Разбира се, към всичко това трябва да се има предвид

и обстоятелството, че много от посочените в официалната статистика *самостоятелни* селски стопанства имат само *фиктивна* самостоятелност, защото *фактически* са в ръцете на лихварите или Земледелческата банка.

Редом с тая концентрация на земята и пролетаризирането на селското население върви и сравнително бързото индустриализиране на земледелието.

От 1890 до 1908 г. са внасяни земеделски машини у нас в следните размери:

Години	Количества килограми	Стойност
1890	310 404	201 999
1895	309 132	323 551
1900	429 058	428 313
1905	936 548	834 019
1906	1 771 777	1 448 054
1907	2 541 802	2 199 336
1908	1 678 722	1 366 843

През последните години още по-трескаво са въвеждани в обработването на земята земеделски машини.

Така капиталистическият начин на производство и размяна последователно залива цялата страна, прониква във всички пори на нейния икономически, обществен и политически живот и създава нови условия, нови класови групировки и отношения, нови обществени движения и борби.

2

ПОРАЖДАНЕТО И РАЗВИТИЕТО
НА СИНДИКАЛНОТО
ДВИЖЕНИЕ

Капиталистическото развитие на страната променя из дъно нейната физиономия. Чисто дребностопанска страна до преди 20 години, сега тя бързо крачи по пътя на развитите капиталистически държави. Днес вече капиталистическият начин на производство и интересите на капитализма играят господстваща роля както в икономическия живот на страната, така и в нейното политическо управление и в целокупната ѝ държавна политика. Съществуващото още дребно занаятчийско производство, както и дребното земледелие, дребната търговия и домашната индустрия — всичко попада под пълната зависимост на капитализма.

Първата естествена последица от това развитие на нашата страна е формирането из средата на малобройното някогашно чорбаджийско съсловие и обширната дребнозанаятчийска и селска маса на две нови обществени класи — *класата на капиталистите* (индустриалци, предприемачи, едри търговци, лихвари и землевладелци) и *класата на наемните работници, пролетариата*.

На мястото на някогашния майстор, който работеше и живееше в патриархални отношения заедно със своите ученици и калфи, изпъква съвременният капиталист (сам или в акционерни капиталистически дружества), който обикновено нито живее, нито работи заедно със своите работници, а само влага своите капитали в производството, наема работници и чрез ограбване плодовете на техния труд богатее и живее на *търтейски начала*.

На мястото на някогашния чирак, който живееше у своя майстор, намираше се под неговите грижи, изучаваше

занаята, ставаше калфа и най-сетне достигаше положението на самостоятелен производител, господар от своя страна вече на чираци и калфи, се издига *модерният пролетарий*, откъснат от живота и интересите на своя господар и обречен завинаги, в границите на днешното общество, на *безимотност и наемен труд*.

Съединените някога в лицето на дребния занаятчия *капитал и труд* се *разделят* и *противопоставят* един на друг: от една страна, представителят на капитала — *капиталистическата класа* и нейните ортаци в лицето на военната и гражданска бюрокрация, на милитаризма и черквата, а от друга страна, представителят на наемния труд — *пролетариатът, работническата класа*.

Същият тоя процес, макар и по-бавно, се извършва и в земледелието.

Докато при освобождението на България *постоянните* наемни работници можаха да се броят на пръсти, в 1893 година вече, 15 години по-късно, според данните на официалната статистика общото число на работниците (мъже, жени и деца), заети в производството и размяната из цялата страна, достига до 250 000 души, близо 80% от целокупното население (3 310 713). Няма точна статистика за последните години, но днес в никакъв случай това число не е по-малко от 400 000 души.

Развиващият се капитализъм, като дава на капиталистите и техните ортаци баснословни печалби и облаги, икономическо и политическо могъщество, носи за широките народни маси, специално за работническата класа, за тая многохилядна армия на труда от 400 000 души и техните семейства, неизвестни преди Освобождението опустошения, материални лишения, глад, безработица, осакатявания, заболявания, масово избиване, физическо и духовно израждане — *цял пъкъл*. Навсякъде капитализмът е безчовечен спрямо работническата класа — у нас обаче неговият варваризъм минава всички познати в историята граници. Оставени съвършено неограничени в своята свирепа алчност за бързо забогатяване, българските капиталисти, имайки на своя страна цялата държавна машинария, са буквално *модерни разбойници и убийци* за работническата класа, особено за нейното младо поколение. Разбойниците и убийците вече не са в горите, както бе в турско време.

Днес те са във фабриките, мините и другите предприятия, в управлението на държавата и в разните държавни канцеларии.

Докато чистите печалби на капиталистите в индустрията ежегодно растат и в повечето нейни клонове достигат до 25, 50, 60 и даже 80%, докато разните предприемачи, гешефтери и управници задигат от държавната хазна хиляди и милиони левове, работническата класа, върху плещите на която лежи цялото национално производство, търговията и транспортът, изпада в нечувана мизерия. Въпреки поскъпяването на живота от 30 до 250% вследствие необикновеното увеличение на косвените данъци и целокупната капиталистическа политика на държавата, работническата надница е спаднала от 15 години насам с 20, 50 и даже 100% в известни професии. Днес възрастният работник е принуден да поддържа няколкочленно семейство със средня надница от 1—1,30 лв., при това често неизплащана *редовно и напълно*. Има работническа надница на момичета и деца даже 10 ст.!

Работният ден е неурегулиран и достига обикновено до 14—15 часа, често до 20, 24, 36, а нейде непрекъснато се работи цели 48 часа!

Нощната и празнична почивка не е гарантирана. Работниците са лишени и от най-елементарната хигиена. Те нямат спокойния сън, нито необходимата здравословна квартира, нито най-обикновената питателна храна.

Здравето и животът на работника не се ценят даже колкото най-евтината машина на капиталиста. Хилядите ужасни работнически злополуки, които вземат все по-заstraшителни размери в последните години, ясно показват това.

Капитализмът, като ограбва плодовете на работническия труд, като отнема здравето, младините и живота на работника, разрушава и неговото семейство, отнема и последната негова утеха, радост и подкрепа. Той откъсва жената от мъжа, детето от майката и всички туря под своя непоносим гнет. В множество индустриални предприятия, винаятчийски работилници и домашната индустрия женският и детският труд достига до 70—80—90%! Подлагат се на експлоатация даже 5—6-годишни деца и се хвърлят по тоя начин стотици и хиляди жертви в грозните обятия на проституцията, престъпността и смъртта!

Това, което в живота на работническата класа капиталистите не успеят да *разрушат*, държавата с данъчни тежести, полицейски насилия, законодателни вериги, отнемане политическите правдини и свободи *довършва*.

Мъчно може да се опише накратко ужасната картина на положението, в което се намира работническата класа у нас. И ако капитализмът в своя бяс би бил оставен неограничен, без сериозна съпротива, не ще му трябват много години, за да обърне цялата нация, с изключение само на едно малцинство капиталисти и крепители на днешния варварски строй, в *скелети и жалки развалини*.

Естествено е, че работниците не могат да бъдат доволни от това убийствено и непоносимо положение. И още с първите стъпки, които капитализмът направи у нас, се започват от страна на работниците редица опити за *самосъхранение* и за отбиване ударите на жестоката експлоатация. Разбира се, отначало това имаше груб, стихийен характер — лични разправии и скандали между конкуриращите се работници, между работници и господари, нападения върху фабрики и работилници, нейде даже чупене на машини и пр. След това вече работническото недоволство се проявява в стихийни стачки и цял ред несполучливи в първия момент опити за организация и организирано действие в защита на труда.

При тия условия се поражда организираното синдикално движение у нас. То се явява обективен и неизбежен резултат на самото капиталистическо развитие, на експлоатацията на наемния труд, на жизнените нужди на породилата се експлоатирана и поробена работническа класа. То е един естествен и законен представител и защитник на наемния труд. Излязло из сърцето на работническата класа, израснало в пламъците на нейните страдания и неволи, на нейните стремежи към свобода и щастие, корените на синдикалното движение са дълбоко в дълбочините на самия живот. Не някакви подстрекателства и агитации, както се мъчат да представят работата капиталистите и техните скъпо плащани учени и дипломирани адвокати, а неизбежният ход на историята *роди* както общото работническо социалистическо движение, така и специално синдикалното движение в нашата страна.

Работническата социалдемократическа партия със своя-

та социалистическа агитация и неуморното разпространение идеите на научния социализъм не създаде синдикалното движение, а само изигра щастливата роля на акушерка за неговото правилно раждане и още по-щастливата роля на грижлива и любяща майка за неговото отглеждане, развитие, възмъжаване и запазване от ударите на многобройните негови врагове, които горяха от желание да го убият още в пелените му.

• Едно крайно щастливо обстоятелство за българския пролетариат е фактът, че социалистическото движение изпревари синдикалното движение, че още в първите минути на своето пробуждане пролетариатът намери до себе си образувана вече Социалдемократическата партия, която го приобщи с богатия исторически опит на европейския пролетариат, тури го под благотворното влияние на последния и го сближи с научния социализъм — могъщата и велика теория на класовата пролетарска борба.

• На това щастливо обстоятелство има да се благодари, че пернодът на личната саморазправа, на побоите, чупенето на машини и пр. у нас бе свършено кратък; че синдикалното движение още в първия момент застана на гранитната основа, на която почива цялото интернационално работническо движение, и биде запазено от опасните крайности на самосиндикализма⁸⁸ (опортюнизма), от една страна, и на революционния синдикализъм (анархизма), от друга, които по два различни пътя водят към една и съща пропаст — израждане, корупция, провала; че, най-сетне, то можа тъй лесно да усвои и успешно приложи при нашите условия модерните форми на организация и методи на борба и с това да избегне множество безплодни лутания и съдбоносни грешки, жертва на каквито са ставали нашите братя в някои други страни, и днес да се радва на бързи и сигурни успехи.

• Разбира се, това изпреварване има и известни отрицателни и вредни последствия. Благодарение нему успя лесно да се намъкне в работническото движение една карьеристическа, политиканска и продажна интелигенция, която под маската на социализма години подред се мъчи да цепи и развъртава и срещу политическа и бюрократическа кариера и материални облаги да продава работниците на буржоазните партии. Плод на това са станалите «разцеп-

ления», т. е. изхвърлянето из работническото движение тая интелигенция, която заедно със своите поддържатели, спекулирайки с несъзнанието и слабата култура на известни работнически слоеве и с егоизма на малобройната *работническа аристокрация* в известни производства, доколкото може да има такава у нас, основава контрасиндикати с по-малки вноски или даже без вноски за конкуренция на социалистическите професионални съюзи, насъсква работници против работници, пречи на стачната борба и пр.

Но тия отрицателни последствия вече се изживяват. Те собствено са една *преживелица*, която може да бъде само временна спънка. Особено в последно време под неотразимото влияние на растящите класови противоречия и непрестанните изострени борби между труда и капитала тия самозвани «социалисти» със своя *неутралитет* и *свободен синдикализъм*, със своята буржоазна метода на *общото дело* са отритнати настрана от борещия се пролетариат, който, намирайки се всекидневно в люти сражения с буржоазията, бързо се обединява под знамето на революционния работнически социализъм и те *последно* прибежище — и то за кратко време, разбира се — намират само в известни чиновнически организации, в «съюза на съюзите».

Както в много от европейските страни, така и у нас първи основаха своя професионална организация печатарските работници. Още в 1883 г.* бе образувано в София по инициативата на неколцина чужденци-печатари Българското типографско дружество. Тая първа професионална организация обаче остана съвсем чужда на идеята за борба против капиталистическата експлоатация, въпреки усилията на отделни лица, намиращи се под влиянието на европейския социализъм, които искаха да ѝ придадат боеви пролетарски характер. Цели 25 години това Типографско дружество се занимаваше с взаимно подпомагане, с уреждане увеселения и разни видове спорт, като обгръщаше в своята среда само една малка част от печатарските работници, и то предимно тия, които работеха в Държавната печатница и имаха привилегировано положение.

* В брошурата е посочена 1881 г., което вероятно е печатна грешка. (Ред.)

Колкото избягваше да направи нещо в защита на труда, толкова то усърдно участвуваше в разните национални и царски тържества и в тая посока достигна върха на позора, като взе участие в посрещането на представителя на кървавия руски царизъм граф *Игнатиев* в София през 1902 г. и изпрати своя тамбурашки оркестър да забавлява *персийския шах*, дошъл на гости в софийския дворец.

Едва в 1894 г. със съдействието и под ръководството на *Работническата социалдемократическа партия* се образува първата професионална организация, поставена на класова почва, по образа на модерното европейско синдикално движение. Това бе тъй нареченият *Централен работнически печатарски синдикат*, клонове на който се образуваха в някои провинциални градове, дето печатарското производство бе по-силно развито. Печатарският синдикат, в противовес на *Българското типографско дружество*, си постави за задача да обедини печатарските работници в цяла България за борба против експлоатацията и за защита на професионалните им интереси върху почвата на класовата борба. Избухналата обаче наскоро след това, в началото на 1895 г., обща печатарска стачка, ръководена от синдиката, причини неговата смърт. В това първо движение на печатарските работници нямаше нужната организираност, съзнание и дисциплина, за да се запазят практическите придобития от стачката и което е най-важно, да се задържи и закрепи синдикатът. След прекратяването на стачката *организираните работници* се върнаха в печатниците *дезорганизирани*. Синдикатът пропадна и в масата на печатарските работници настъпи голямо разочарование.

Между 1894 и 1899 г. се образуваха тук-там малки синдикати на занаятчийски работници с нетрайно съществуване, които по няколко пъти се възобновяваха и пак разлуряха.

По-сериозно синдикално организиране се започва в 1899 г., когато в София (на 2 май) се възобнови старият *Централен печатарски синдикат*, преименуван в *Работническо печатарско дружество*⁸⁹. Същата година в София и в някои провинциални градове се образуваха дружества на железари, обушари, шивачи, дърводелци и пр. Всички образувани професионални организации се намираха в

най-тесни организационни и идейни връзки със Социалдемократическата партия. По това време в средата на работниците, които се организираха, нямаше нито помен от някаква идея за неутралитет, апостоли на която се явиха общоделските политикани едва при «разцеплението»⁹¹ в 1903 г.

Съществуващата до 1901 г. остра икономическа криза се замени в 1902 и 1903 с един бърз икономически подем и поради добрите реколти — с едно оживление и в занаятчийското производство. Редом с това се започна раздвижването и пробуждането на работниците, особено занаятчийските, и се създаде един по-усилен устрем към организация.

През 1902 и 1903 г. избухнаха множество стачки, по-важни от които бяха: стачката в Захарната фабрика в София на 500 души работници и работнички, стачката в памучната фабрика във Варна на 600 работници и работнички, стачката в тютюневите складове в Хасково на 590 души, стачката на трамвайните работници в София на 150 души, втора стачка във варненската памучна фабрика, общата стачка в сливенските текстилни фабрики на повече от 600 работници и работнички и пр.

Това силно раздвижване и пробуждане на българския пролетариат предизвика две важни последствия. Първото изостри породилия се естествен конфликт между революционния пролетарски елемент и карьеристическата интелигенция, опряна върху дребнобуржоазната маса и средата на Работническата социалдемократическа партия. Общоделското крило в партията, което ѝ пречеше да се издигне до чисто *пролетарска социалдемократическа партия* и искаше да я обърне напълно в една дребнобуржоазна радикална политическа организация за печелене депутатски мандати, биде *ампутирано*, отрязано от общия организъм на партията и запратено в блатото на дребната буржоазия. Това бе «разцеплението» в 1903, наложено от пробуждането и интересите на пролетариата, който, като се *разделяше и бореше* с дребната буржоазия в производството, очевидно не можеше да върви заедно със същата тая дребна буржоазия и нейните идеолози в своята освободителна борба и да ги търпи в своята партия, па макар и с риск да завлекат след себе си една слабосъзнателна част от

синдикираните работници, какъвто бе случаят в София. Второто последствие бе, че съществуващите дотогава синдикати в разните градове бидоха свързани в един Общ синдикален съюз, основите на който се туриха през юли 1904 г. в Пловдив. Тая централизация на усилията на отделните синдикати даде от своя страна силен тласък на цялото синдикално движение. Отделните синдикати в своята деятелност и борба добиха широка морална и материална подкрепа, а със своите централизирани усилия чрез Синдикалния съюз успешно проникваха в средата на широките работнически маси и спомагаха за образуването на нови синдикати.

Наскоро след това се започва масовото пробуждане на индустриалния пролетариат, което сега, напоследък, взема широки размери. Бидоха обявени редица масови стачки, каквито особено бяха пернишката рудничарска стачка, общата железничарска стачка и общата текстилна сливенска стачка. Тия масови стачни движения спомогнаха да се разнесе идеята за организация и в най-далечните кътчета на работническите среди.

Развитието на синдикалното движение и растящите професионални борби, срещу които се издига винаги централизираната частна и държавна сила на господарите, наложиха в 1907 г. друга една централизация — централизацията по професия, по индустрия. Локалните синдикати се сляха в централистични професионални съюзи, което даде нов и още по-силен тласък в развитието на синдикалното движение.

Така Синдикалният съюз, състоящ се от 13 професионални съюза, днес обединява повече от 5000 частни и държавни работници и има силно влияние всред една многолюдна маса индустриален пролетариат, за културното, материално и духовно повдигане на която заедно с Работническата социалдемократическа партия неуморно работи и се бори.

Нашето синдикално движение се развива всред непрестанни сражения с капиталистите, капиталистическите компании и държавата и всред грамадни препятствия.

Между това работническата класа у нас е още млада. Наскоро излязла из утробата на дребната буржоазия, тя носи множество недостатъци, предразсъдъци и опасни за-

блуждения и илюзии, наследени от последнята. Известни работнически слоеве са съвсем слабокултурни. Убийствените условия на труда, липсата на определена нощна и празнична почивка, непоносимата мизерия, постоянното нахлуване в производството на детски и женски елемент, домашният труд и пр. — всичко това спъва синдикалното организиране на една грамадна пролетарска маса.

Развитието на капитализма у нас, макар и сравнително доста бързо, фактически върви много по-бавно от пролетаризирането на широките дребностопански маси. Всеки ден, особено из селата, се стичат множество пролетаризирани елементи в редовете на работническата класа. Из съседните балкански страни, главно из Македония⁹¹, нахлуват у нас постоянно големи пролетаризирани маси. От друга страна, с въвеждането на най-модерни средства за производство и безграничното и безконтролно употребяване женски и детски труд множество възрастни работници се изхвърлят из производството.

По тоя начин и в момента на силен икономически подем, какъвто преживява сега нашата страна, безработицата взема все по-заstraшителни размери и се създава една обширна резервна армия, която пречи на стачните борби и бива богато използвана от господарите и буржоазните партии в борбата им против работническите организации.

Емигрирането ежегодношно на хиляди пролетаризирани българи в Европа, Америка и даже в Австралия слабо влияние оказва за намалението на резервната армия, защото постоянната и бърза пролетаризация изхвърля на мястото на емигриралите нови и повече безработни в редовете на тая армия.

Въпреки тия и многобройните други пречки нашето синдикално движение благодарение върнатата своя основа, социалистическия си характер и нормалните близки идейни и организационни връзки, в които се намира със Социал-демократическата партия и работническия Интернационал⁹², от 1904 година насам бързо върви напред и има големи успехи. Това с неопровержима яснота се вижда от отчета на Синдикалния комитет за съюзната 1909—1910 г., в който са дадени сведения за състава, дейността, финансовото състояние и борбите на Синдикалния съюз от неговото основаване до последно време.

3
ГОДИШЕН ОТЧЕТ
НА КОМИТЕТА
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ
В БЪЛГАРИЯ⁹³

за съюзната 1909 — 1910 г.

Другари делегати,

Краткостта на времето, което отделя края на изтеклата съюзна година от синдикалния конгрес, попречи на централните настоятелства на професионалните съюзи и на местните работнически съвети да дадат своевременно своите отчети на Синдикалния комитет, за да може и той от своя страна да приготви своевременно един подробен и пълен отчет за състоянието, дейността и борбите на Синдикалния съюз. Нещо повече: последните сведения, необходими за отчета на Синдикалния комитет, получихме едва един ден преди конгреса, когато вече се явява абсолютно невъзможно отпечатването на един обстоен отчет. Поради това ние сме принудени да дадем следното фактическо изложение, като необходимите подробности разяснения оставим за устния си доклад в конгреса.

1. СЪСТАВ НА СЪЮЗА!

Отчетната година съюзът започна с 3424 членове, влизащи в 11 професионални съюза, 6 професионални и 20 смесени синдиката.

През годината се образуваха още два професионални съюза — *Съюзът на пристанищните работници* и *Съюзът на фабричните и други работници*. В последния влязоха всички членове от професионалните и смесени синдикати, от професията на които няма професионални съюзи, и по този начин отделните локални синдикати престанаха вече да съществуват.

Сега, в края на годината, Синдикалният съюз брои *4981* членове, които влизат в *13* професионални съюза със *182* секции (гледай таблица I).

Съюзът е нараствал числено от основаването си досега по следния начин:

Години	Секции	Членове	Увеличение
1904—1905	42	1500	—
1905—1906	38	1380	—
1906—1907	55	1689	309
1907—1908	83	2084	395
1908—1909	120	3424	1340
1909—1910	182	4981	1557

Тая година съюзът е нараснал следователно с *1557* членове — *45,48%*.

Развитието на съюза напълно съвпада с икономическото развитие на страната. Както през миналите години, тъй и сега нарастването на съюза иде главно от *индустриалния* и *транспортния* пролетариат. Това се вижда съвършено ясно от таблица II.

Таблица II

Години	Индустриал. работници	Процентно	Занаятч. работници	Процентно	Транспортни работници	Процентно	Земеделски работници	Процентно	Всичко
1904—1905	421	28,07	991	66,07	88	5,86	—	—	1500
1905—1906	492	35,65	791	57,32	97	7,03	—	—	1380
1906—1907	676	40,02	899	53,23	114	6,75	—	—	1689
1907—1908	970	46,59	897	43,09	215	10,32	2	0,09	2084
1908—1909	1884	55,02	1007	29,41	521	15,22	12	0,35	3424
1909—1910	2466	49,50	1171	23,50	1322	26,55	22	0,45	4981

Докато в 1904—1905 г. индустриалните работници бяха *421* (28,07), днес са *2466* (49,50); транспортните работници бяха само *88* (5,86), сега са *1322* (26,55); занаятчийските работници са съвсем бавно нараствали — в 1904—1905 бяха *991* (66,7), сега са *1171* (23,50).

Таблица I

Г О Д И Н И	Членове в началото		Членове в края		Пол		Семейно полож.		Народност		Възраст			Образование					Записани в избирателните списъци	Членове на парт. органа, или социал. демократически груп.
	Членове в началото	Членове в края	Мъже	Жени	Женени	Неженени	Българи	От друга народност	До 20 години	От 20 до 30 г.	От 30 г. нагоре	Неграмотни	Първоначално	Няколко средно	Пълно средно	Професионално				
																	Българи	От друга народност		
1904—1905	1350	1500	1444	56	285	1215	1380	120	530	805	165	70	830	600	—	—	431	282		
1905—1906	1500	1380	1373	7	268	1112	1234	146	378	793	209	54	502	776	33	15	672	304		
1906—1907	1380	1689	1580	109	328	1361	1513	176	566	893	230	65	837	729	40	18	754	321		
1907—1908	1689	2084	1987	97	576	1508	1812	272	577	1235	272	123	1159	772	14	16	869	717		
1908—1909	2084	3424	3230	194	991	2433	3071	353	836	2097	491	191	1985	1153	39	54	1444	954		
1909—1910																				
I полугодие	3424	4020	3818	202	1193	2827	3507	513	1093	2136	791	287	2014	1609	45	65	1800	1225		
II полугодие	4020	4981	4641	340	1664	3317	4196	785	1291	2647	1043	290	2505	2045	55	86	2633	1419		

Земледелските работници, макар и бавно, което впрочем е свършено понятно, все пак непрестанно растат. В 1907—1908 те бяха само 2, в 1908—1909 — 12, тая година са вече 22 и както вървят работите, не ще бъде много късно, когато редом със сегашните наши професионални съюзи ще можем да имаме и един съюз на земеделски работници.

Численото нарастване на професионалните съюзи през последните три години се вижда от таблица III.

Таблица III

№ по ред	С ъ ю з и	1907—1908		1908—1909		1909—1910		Процентно увеличение през 1909—1910
		Секции	Членове	Секции	Членове	Секции	Членове	
1	Металороботнически	4	91	9	225	11	320	42,22
2	Рудничарски	2	139	7	355	8	410	15,50
3	Тютюноработнически	2	70	6	275	8	501	82,19
4	Текстилен	2	358	5	235	8	213	—
5	Обущаро-кожарски	12	201	22	498	30	722	45
6	Дърводелски	1	23	13	216	19	336	55,55
7	Шивашки	14	261	16	356	27	443	24,49
8	Печатарски	5	140	5	101	8	222	110
9	Пристанищен	—	—	1	103	3	305	197,90
10	Търговски служещи	4	49	5	95	7	201	111,57
11	Железничарски синдикат	6	93	8	163	16	406	148,49
12	Телегр.-пощ.синдикат	5	84	7	133	17	210	57,89
13	Фабрични работници (по-рано смесени и отделни синдикати)	26	575	16	669	20	692	3,30
		83	2084	120	3424	182	4981	45,48

С изключение на Текстилния съюз всички останали професионални съюзи имат значително увеличение — от 15,50% до 197,90%.

Централната секция на Текстилния съюз (Сливен) сега стои по-добре от миналата година, тя постепенно се свързва от ударите на претърпяното в 1908 година поражение. Има обаче колебание в другите секции, отдето произтича и

Годишното намаление на Текстилният съюз с 22 членове. Това колебание се дължи главно на подавяющия в текстилната индустрия женски и детски елемент, който, макар и масово да се намира под наше влияние, в синдикалната организация е още неустойчив.

Членовете на Съюза на фабричните работници по професия са:

- 165 керамици
- 54 общи работници
- 57 мелничари
- 35 каменоделци
- 27 бояджии
- 59 работници в книжни фабрики
- 19 домостроители
- 43 бръснари
- 11 келнери
- 30 сладкари
- 11 стъклари
- 4 цветари
- 9 копчари
- 22 земеделски работници и
- 146 (неизвестно занятието им)

692 всичко

В общото число на съюзните членове (4981) не влизат важни организации при варненското пристанище — организацията на каруцарите със 160 членове и Дружеството на морските работници със 150 членове. Каруцарската организация е образувана от Пристанищния съюз и действа винаги заедно с него, но не влиза в неговия състав, защото поради характера на каруцарския труд при пристанището засега каруцарите, макар и пролетаризирани, са временни полусобственици. Дружеството на морските работници бе основано отначало като неутрална организация. Борбите при варненското пристанище обаче вложиха пълното единство на пристанищните работници от всички категории и показаха необоримо не само безсмислието, но и грамадната вреда от неутралитета на морските работници. В последно време те действуват в пълно съгласие с Пристанищния съюз, намират се в най-близки

братски връзки с него и в скоро време, въпреки безконечните интриги на работническите врагове и техните агенти, те, изхождайки от своите добре разбрани работнически интереси, ще бъдат заедно с него една *единна, обща* организация.

Нашият съюз извънредно успешно обединява работниците от всички народности и вери. Идеята за интернационалния характер на работническото движение дълбоко прониква сред работническата класа. Съюзът по състав е цял интернационал. В него влизат редом с българите-работници и турци, евреи, арменци, гърци, руси, сърби, чехи, румъни и пр.

Числото на организирани в съюза работници от други народности в 1904—1905 бе 120, днес то е 785. И всички тия работници от разни народности са свършено чужди на разпространявания от апостолите на буржоазната и монархическа реакция бесен шовинизъм. Между българи, турци, гърци, евреи и пр. в Синдикалния съюз съществуват пълна солидарност, взаимно доверие и най-горещи симпатии. Благодарение на влиянието на социализма в живота на нашите професионални съюзи през изтеклата година няма нито един случай на национална вражда, недоверие или сепаратизъм.

При сравняване днес състава на съюза с неговия състав при основаването му ние се натъкваме на няколко отрадни явления. Преди всичко числото на организирани работнички въпреки всички понятни колебания постоянно нараства. В 1904—1905 в съюза влизаха само 56 работнички; в 1905—1906 спаднаха на 7, миналата година достигнаха до 194, а днес са 340.

Съюзът също постоянно *възмъжава*. Центърът на неговата сила, неговата здрава опора все повече стават възрастните и семейни работници. Така в 1904—1905 членовете, по-възрастни от 20 години, бяха 805, днес са 2647; по-възрастните от 30 години бяха 165, сега са 1043. Женените работници през 1904—1905 бяха 285, сега са 1664.

От друга страна, работниците-избиратели през 1904—1905 г. бяха 431, сега са 2633. Все повече расте съзнанието за грамадното значение на изборното право в борбата на пролетариата и ние се надяваме, че идущата година отделни единици ще бъдат ония членове, които имат пра-

во да бъдат избиратели, а не са се записали в избирателните списъци.

Числото на членовете на Работническата социалдемократическа партия (в организации и групи) също непрестанно е нараствало. В 1904—1905 г. партийните членове бяха 282, днес са 1419. Разбира се, в тая посока има още много да се извършва. Макар и всички съюзни членове с гордост да се смятат за *социалдемократи*, преди още да станат партийни членове, макар у тях да има *еднакво* силна привързаност както към синдикатите, така и към партията, ние не можем да забравим нито за минута, че най-здравата гаранция за правилното развитие и успехите на синдикалното движение и цялата социална демокрация у нас е в постоянното и нормално увеличение процента на *убедените и добре възпитани социалдемократи, партийни членове*, из общата маса на синдикираните работници.

Със задоволство трябва да отбележим и в настоящия отчет, както това направихме миналата година, че въпреки сравнително твърде бързото развитие на индустрията, няма нито *едно индустриално предприятие*, нито *една категория на работническата класа, незасегнати от организацията и агитацията на съюза*. И в най-мъчнодостъпните предприятия, заградени с цели *китайски стени*, благодарение на общите усилия на съюза и партията социализмът *безспирно* прониква и се издигат нови синдикални организации, нови крепости на борящия се български пролетариат.

Нашето влияние днес се простира върху една маса, най-малко три пъти по-голяма от числото на влизащите в Синдикалния съюз работници и работнички — 4981. Това особено ясно изпъкна и в тазгодишната блестяща майска работническа манифестация. Ние имаме вече запазен един *грамаден периметър*, недостъпен за буржоазията и нейните агенти, който тепърва ни предстои да разработваме, *един богат резервоар* за ново нарастване, нови сили, за *привличане* нови многобройни войници в нашата пролетарска армия.

Развитието на капитализма, растящите класови противоречия, изострянето и бързото увеличение на конфликтите между труда и капитала, свирепата капиталистическа експлоатация, растящата материална и социална мизерия,

на която е подхвърлена всекидневно работническата класа, както и масовото избиване и физическо и духовно израждане, към което я тика капитализмът — всичко това, осветлено с ярката светлина на революционния социализъм, всеки ден събужда спящите, инертни работнически маси, тика ги към организация, повдига ги на борба и разчиства пътя на нашия ръст, на нашите успехи.

И ние толкова по-бързо и сигурно ще растем, колкото по-здраво се държим за нашата досегашна изпитана, ясна, последователна и непоколебима социалистическа тактика — да действуваме *винаги* и *само* в защита на работническите интереси, *винаги* и *само* за тържеството на освободителното дело на работническата класа; колкото повече се затвърдява *централизацията* в нашето синдикално движение и се заздравява *единството* между синдикалната и политическата акция на българския пролетариат, между Синдикалния съюз и Социалдемократическата партия и колкото, от друга страна, намирайки се близо до работническите маси, до техните нужди и страдания, се явяваме смело в тяхна защита и неуморно работим за дълбокото проникване на социалистическия дух в тяхната среда и за задържането в редовете на професионалните съюзи всички веднъж привлечени работници и работнички.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА, ПРОСВЕТИТЕЛНА И ПУБЛИЧНА ДЕЙНОСТ

Дейността на съюза бе извънредно интензивна през изтеклата година. Общата организационна и просветителна дейност, публичната дейност, както и агитацията и пропагандата са водени с много по-голямо напрежение и в много по-широки размери, отколкото през всички други минали години. Таблица IV красноречиво показва това.

Като отбелязваме похвалната енергия, с която съюзните организации действуват във всички области, ние не можем да премълчим факта, че редица недостатъци в нашата обща дейност, констатирани в миналите конгреси, продължават още да съществуват и да тормозят правилното развитие на синдикалните организации.

Макар и през отчетната година да се направи една значителна крачка по пътя на вътрешното заздравяване и

общо стабилизиране на професионалните съюзи, то е още съвсем недостатъчно. Дейността на централните настоятелства, местните настоятелства, контролните комисии, местните работнически съвети и разните синдикални функционери се води *недостатъчно системно, методично и настойчиво*. Връзките между разните части, органи и членове на професионалните съюзи са *слаби*. Бдителността за редовното изпълнение на всички задължения от страна на синдикалните членове и изпълнителните и отговорни органи е *непостоянна*. Грижата за задържането на новоорганизираните работници и обръщането им в *редовни, дисциплинирани и издръжливи борци* е също *доста слаба*. Нямаме точни сведения, но може с положителност да се твърди, че една немалка част от привлечените в редовете на нашите организации работници и работнички са само минали и заминали, без да останат *редовни и постоянни членове* в професионалните съюзи именно поради липсата на една сериозна и непрестанна подобна грижа.

На *контролата* — тоя извънредно важен институт в синдикалната организация, не се отдава заслуженото внимание. Контролните комисии не съществуват като едно постоянно действащо учреждение. Някои контролни комисии даже съвършено занемаряват своята работа, вследствие на което стават нередовности, които са от естество не само да спъват развитието и дейността на организацията, но и чувствително да я компрометират.

Броят на активните синдикални членове *бавно* и съвършено несъответствено с бързия общ ръст на Синдикалния съюз нараства, поради което едни от функциите на професионалните съюзи остават неизпълнени, а други се изпълняват слабо и незадоволително.

Публичната дейност и масовата агитация не се напълно използват за професионалното организиране и класовото повдигане на работническите маси.

Социалистическата просвета, както и грижата за пролетарското превъзпитание и културно повдигане на работниците не се водят с необходимата *система и упоритост*, които се налагат от многобройните спънки, срещани в тая посока както поради условията, при които работи и живее работническата класа, така и поради слабата култура и дребнобуржоазните навици, предразсъдъци и суеверия

известни новозасегнати от нас работнически слоеве. Разпространението на централния орган на Синдикалния съюз и партията — «Работнически вестник», е недостатъчно. Наистина тая година ние завършваме с 1428 абонати синдикални членове срещу 1199 миналата година и 507 в 1904—1905 г., но все пак това съвсем не може да ни задоволи. При едно число на синдикирани работници близо 5000 ние би трябвало да имаме минимум 3000 редовни, постоянни абонати и това е напълно възможно, ако внесем нужната организация и по-голямо усърдие и в тая посока.

Още по-незадоволително стоим по отношение нашия научен орган — «Ново време».

В края на изтеклата година имаме 255 абонати, само 16 повече от миналата година. Между това никога друг път досега ние не сме имали такава жизнена нужда от дълбокото усвояване на социалистическата теория и вярно осветление върху условията, при които действуваме и водим своята неравна борба против капитализма. Слабото разпространение на «Ново време» в нашата среда е един голям знак преди всичко за повдигащата се работническа интелигенция, който трябва да привлече нашето най-сериозно внимание. Ние смело можем да измерваме здравината, съзнанието и теоретическото ниво и способността на професионалните съюзи за една последователна и успешна социалистическа тактика в областта на синдикалното движение с числото на *постоянните* абонати и *четци* на «Работнически вестник» и «Ново време». И откровено трябва да признаем, че докато във всички други области в нашата дейност имаме значителни успехи, тук сме станали *назад*. Това за нашето движение е едно ненормално положение, което час по-скоро трябва да се отстрани.

Нам предстои редом със завладяването на работническите маси, редом с пълното ни сливане с тях да се освободим от всички тия недостатъци на миналото, за да може синдикалният съюз да изпълнява достойно както своите социални задачи в защита на работническия труд, така и първоначално важната своя роля във великата борба на пролетариата за унищожаването системата на наемничеството и основаното върху нея съвременно робство.

III. МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

Местните работнически съвети в последно време поради бързото развитие на професионалните съюзи и интензивните борби против капиталистическата експлоатация добиват грамадно значение. Наложително става те да бъдат *постоянни* учреждения, каквито са останалите централни и местни органи на движението.

През годината са конституирани и са функционирали 22 местни работнически съвета. Тяхната обща дейност се вижда от таблица V.

За да се усили контролата в професионалните секции и да се помогне в трудната работа на синдикалните функционери (секретари, касиери и пр.), тая година въведохме една нова мярка с назначаването от страна на местните работнически съвети специални синдикални ревизори, които от името на съветите редовно да ревизират дейността и сметките на секциите, да упътват синдикалните функционери и им помагат в работите и своевременно да уведомяват съветите за *действителното* състояние на всички професионални секции в местността. Такива ревизори през годината имахме 14, които са направили 189 синдикални ревизии. Несъмнената полза от дейността на синдикалните ревизори, получена в това кратко време, ни убеждава, че напред синдикалните ревизори трябва да бъдат един постоянен орган на местните работнически съвети.

Практиката ни показва, че за правилното развитие на професионалните секции необходимо е във всички градове, дето има професионални секции, да се конституират местни работнически съвети и най-редовно да функционират като местни ръководни тела на съюзните организации.

За да могат съветите успешно да изпълняват своите задачи, освен другото Синдикалният комитет ще ви сезира с едно предложение, насочено да им даде възможност да имат и своя каса, свои парични средства, липсата на които през изтеклата година бе сериозна спънка за дейността на съветите.

IV. СИНДИКАЛНИЯТ ПЕЧАТ

Централният орган на съюза — «Работнически вестник», тая година повече от всеки друг път отдаваше място и внимание за професионалните съюзи, за положението на

Таблица V

ПОЛУГОДИЕ	ПОМОЩИ																
	Заседания		Синдикални конференции		Публични събрания		Хвърящи листове		Число на пречатите екземпляри		Синдикални ревизори		Направени синдикални ревизии				
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.			
I-во	256	75	103	51	15 050	12	78	148	10	122	—	187	25	746	—	1203	35
II-ро	274	85	105	60	19 000	14	111	167	—	148	10	244	90	898	95	1458	95
Всичко	530	160	208	111	34 050	14	189	315	10	270	10	432	15	1644	95	2662	30

работническата класа и за въпросите на синдикалното движение. И тая година отделът «Синдикално движение» във вестника бе на пълното разположение на Синдикалния комитет и се завеждаше от секретар-касиера. Доколко е направено необходимото за доброто уреждане на синдикалния отдел, другарите делегати са, които ще има да преценят. Трябва обаче да отбележим извън всичко друго един важен проблем във вестника през цялата година. Сведенията за дейността и вътрешния живот на професионалните съюзи и техните секции бяха съвършено оскъдни. Синдикална хроника, тъй много необходима, ние почти нямахме. Това, разбира се, се обяснява с липсата на добре организирано редовно дописничество. Занапред тая важна празнина в «Работнически вестник» трябва обезателно да се отстрани.

През течение на изтеклата година започнаха да излизат 4 нови професионални органа. Общото тяхно число сега е 12. Само Пристанищният съюз още няма свой професионален орган.

Разпространението на професионалните органи и техният годишен абонамент може да се види от таблица VI. «Печатарски работник» се дава на членовете безплатно. Бюлетинът на фабричния съюз се продава ръчно 5 ст. екземпляра.

Това бързо увеличение числото на професионалните органи е несъмнено един голям успех. За да могат обаче те достойно да отговорят на своето важно предназначение, необходимо е да се освободят от редицата недостатъци, които имат.

Преди всичко трябва да се гарантира тяхното *редовно* излизане и *широко* разпространение, като при първа възможност започнат всички да излизат два пъти в месеца, за да упражняват по-силно влияние върху работниците и своята професия.

От друга страна, професионалните органи трябва да се списват като органи на професионални съюзи. Време е вече да се изоставят общите приказки настрана и професионалният орган да проникне в дълбочините на професията, да изнася условията на труда, да осветлява въпросите, които вълнуват работниците от професията, да изнася техните нужди, да популяризира исканията на съюза,

Таблица VI

ОРГАНИ	Започнал да излиза	Колко екз. се печатат	Редовни абонати	Ръчна продажба	Излиза в месеца	Годишен абонамент	
						лв.	ст.
«Металоработник»	1910 г.	800	95	700	1 път	1	20
«Печатарски работник»	1905 г.	800	230	400	1 »	—	—
«Рудничар»	1908 г.	800	58	700	1 »	1	—
«Тютюноработник»	1909 г.	800	150	600	2 пъти	1	—
«Текстилен работник»	1908 г.	700	200	450	1 път	1	50
«Шивашки работник»	1909 г.	800	215	350	1 »	1	20
«Дърводелски работник»	1910 г.	800	180	600	1 »	1	20
«Търговски служащ»	1910 г.	800	200	450	1 »	1	20
«Кожаро-обущар»	1908 г.	1000	350	600	1 »	1	50
«Железничар»	1905 г.	1400	1150	—	2 пъти	4	—
«Т.-пощенски вестник»	1903 г.	1200	973	—	2 »	4	—
«Бюлетин на фабр. съюз»	1910 г.	1500	—	1500	1 път	—	—

дава сведения за неговата дейност и борби, да запознава читателите с организацията и движението на работниците в другите страни и чрез всичко това и редом с това да води една непрестанна социалистическа агитация и пропаганда средата на професията.

В тая посока може да бъдат много полезни функциите на професионалните съюзи — нашата работническа интелигенция, която време е вече да се подготви достатъчно, за да поеме в свои ръце списването на професионалните органи.

V. СИНДИКАЛНАТА САМОПОМОЩ

Без да преувеличават нито с една йота значението на синдикалната самопомощ като едно важно средство в ширения арсенал от оръжия в борбата ни против капиталистическата експлоатация, професионалните съюзи все

повече развиват и усъвършенствуват тая своя функция. Как се е разширявала синдикалната самопомощ от основаването на Синдикалния съюз досега, показва ясно таблица VII.

През отчетната година от професионалните съюзи и местните работнически съвети е дадена на безработни, болни и пътуващи членове една помощ от 10 271,45 лв., докато в 1904—1905 г. такава помощ е дадена само 1429,60 лв.

Най-голямата част от общата помощ, дадена на безработни, болни и пътуващи, се пада на безработните — 6705,55 лв. И това е напълно естествено, като се има предвид острата безработица, която преживява нашата страна, особено през зимата, когато спират строителните предприятия, престава полската работа и в много индустрии се намалява производството. Въпреки неоспоримия индустриален подем у нас, благодарение специалните условия, при които се развиват българският капитализъм и с нищо неограничената свирепа експлоатация на работническия труд и особено труда на жените и децата, безработицата взема все по-застрашителни размери и внася нечувани лишения и опустошения в средата на работническата класа.

Само подпомогнатите безработни синдикални членове през отчетната година са 1127 — близо една трета от общото число на организираните в Синдикалния съюз работници. Числото на всичките безработни членове през годината е много по-голямо.

И тая година ние не успяхме добре да организираме бюрата за безработни, макар те да действуваха във всеки случай по-добре от миналите години. Организацията на бюрата за безработни среща необикновено големи трудности и през идущата година трябва да се положат много повече усилия, отколкото досега, ако искаме и чрез бюрата за безработни да бъдат облекчени поне отчасти тежките последствия на безработицата.

За да се разшири синдикалната самопомощ, през отчетната година при някои местни работнически съвети се основаха и специални фондове с една месечна вноска на член от 20 ст. Такива фондове има сега при местните работнически съвети в Пловдив, София, Русе, Плевен, Варна, Габрово, Ямбол и Севлиево. Фондовете за синдикална самопомощ се управляват от специални комисии, избирани

ГОДИНИ	Помощ за безработни			Помощ за болни			Помощ за пътуване			Всичко	
	Число на подпомогнатите	Сума		Число на подпомогнатите	Сума		Число на подпомогнатите	Сума		лв.	ст.
		лв.	ст.		лв.	ст.		лв.	ст.		
1904—1905	159	821	50	33	256	10	25	352	—	1429	60
1905—1906	254	1268	65	36	377	10	31	455	50	2101	25
1906—1907	434	2055	20	74	692	95	62	510	10	3258	25
1907—1908	694	3139	15	122	949	39	75	570	05	4658	59
1908—1909	1093	4726	45	344	1425	10	90	642	60	6794	15
1909—1910	1102	6390	45	420	1682	10	110	1181	55	9254	10
От м. р. с.*	25	315	10	29	270	10	30	432	15	1017	35
Всичко 1909—1910	1127	6705	55	449	1952	20	140	1613	70	10271	45

* Местните работнически съвети.

от местните работнически съвети, и действуват под тяхно ръководство и контрола. Комисиите за синдикалната самопомощ организират за редовните членове и техните семейства безплатна лекарска помощ, безплатна юридическа помощ, билети за бани, бръснарници и пр. с намалени цени, лекарства с отстъпка и други подобни улеснения. Извършеното от комисиите за синдикалната самопомощ през краткото време на своето съществуване ще намерите в таблица VIII.

Т а б л и ц а VIII

Полугодие	Число на градовете, при които има фонд синд. самопомощ	Участващи членове	Прегледани членове от синд. лекар	Адвокатски съвети	Заведени и зашити от адвокат дела	Спечелени дела	Общият приход на фондовете		Общият разход	
I	4	945	154	201	107	66	1854	05	1756	50
II	8	1300	345	248	125	73	2100	—	1984	50
<i>Всичко</i>	<i>8</i>	<i>1300</i>	<i>499</i>	<i>449</i>	<i>232</i>	<i>139</i>	<i>3954</i>	<i>05</i>	<i>3741</i>	<i>—</i>

Добитата практическа, агитационна и възпитателна полза от тая синдикална самопомощ показва, че занапред тя още по-добре трябва да се организира, да се разшири и да засегне всички градове, дето числото на организираниите в професионалните съюзи работници позволява това, като, разбира се, строго се бди в никой случай да не ѝ се придава по-голямо значение от това, което тя има като едно спомагателно средство в нашата борба, и то само в хармонична връзка и единство с останалите наши средства за борба.

VI. РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В КОМИТЕТИТЕ НА ТРУДА

И през настоящата година фабрикантите и занаятчиите-господари с най-безогледното и престъпно съучастие на органите на държавата в лицето на демократическото пра-

ителство употребиха грамадни усилия, за да бъде осуетено прилагането на единствения работнически закон у нас — Закона за женския и детския труд.

Натрапените от фабрикантите и властите в някои места «работнически» представители, както и трябваше да се очаква, дадоха своето пълно съдействие за осуетяването на закона — едни като бездействуваха, други като правеха лицемерни ревизии в услуга на самите господари.

— Самите комитети на труда *бездействуваха*, а доколкото някои от тях проявяваха известна дейност, те *прямо* или *косвено* улесняваха осуетяването на закона.

Единствени бранители на Закона за женския и детския труд пред господарите и властите както по-рано, така и тази година бяха работническите представители, избрани от нашите синдикални организации. Такива представители, окончателно утвърдени, през отчетната година имахме 19 души. 15 от тях изпратиха исканите от Синдикалния комитет сведения за тяхната дейност. Не получихме сведения от представителите в Ловеч, Ески Джумая (заминал), Попово (заминал) и Стара Загора.

Каква е била общата дейност на работническите представители се вижда от таблица IX.

Въпреки грамадните спънки, несгоди и неприятности болшинството от работническите представители най-ревностно изпълняваха своята длъжност. В това отношение особено похвална енергия прояви русенският работнически представител. Някои от работническите представители обаче се отнасяха с известно пренебрежение към своята работа и с това попречиха на представяваните от тях организации да водят успешна борба за прилагането на закона и богато да използват неговите систематически нарушения в агитационно отношение. Такъв бе случаят особено с работническия представител в Сливен.

Колкото и малък практически резултат по отношение прилагането на закона при настоящите условия да дава и най-усърдната дейност на работническите представители, все пак тя е от грамадно значение както за пробуждането и организирането на работническата маса, така и за борбата за прилагането и разширяването на Закона за женския и детския труд и за извоюването на действителна широка законодателна закрила на работническия труд. Затова

Таблица IX

ПОЛУГОДИЕ	Ревизи	Ревизиран заведение				Засегнати от ревизиите работници				Съставени актове за нарушение на закона	Разглеждани актове от съда	Отхвърлени или прекратени	Издадени присъди против нарушителите	Заседания на ком. на труда	Публически доклад на разследващия
		Фабрики	Заваятчийски работилници	Строителни и други предприятия	Всячко	Мъже	Жени	Деца до 15 г.	Всячко						
I	203	65	191	35	291	3255	3750	2915	9920	95	23	7	10	27	24
II	225	67	184	49	300	2843	3950	3210	10003	115	22	4	12	13	13
Всичко	428	132	375	84	591	6098	7700	6125	19923	210	45	11	22	40	37

не имаме всичкото основание да искаме най-настоятелно от нашите работнически представители в пълно съгласие с местните работнически съвети да изпълняват достойно своята длъжност като пратеници на работническите организации в комитетите на труда и като единствени, облечени със законна власт, стражи за прилагането на Закона за женския и детския труд.

VII. СТАЧНАТА БОРБА

През отчетната година и в областта на стачната борба ние вложи необикновено голяма енергия, сили, средства и напрежение. Ние бяхме почти в постоянни стачни отношения с господарите и техните организации. По числото на стачките, техните размери и резултати тая година значително превишава всички минали години (гледай Таблица X).

Таблица X

Година	Стачки	Отбранителни	Нападателни	Стачници	Изгубени дни	Изразходвани суми	Резултат					
							Спечелени	Частичен успех	Изгубени	Незавършени	Обърнати в бойкот	
1904—1905	30	25	5	644	29 127	2878	52	7	5	18	—	—
1905—1906	46	28	18	1760	46 604	2648	—	9	12	25	—	—
1906—1907	82	33	49	3496	43 842	10 180	12	29	20	34	—	—
1907—1908	75	36	39	7914	39 845	4804	65	15	21	39	—	—
1908—1909	79	42	37	5660	55 901	10 448	10	10	18	51	—	—
1909—1910	155	48	107	8156	74 699	15 537	66	52	45	47	5	6

Тая година са обявени 155 стачки, когато миналата година бяха обявени 79, а в 1904—1905 само 30 стачки. През отчетния период за стачки са изразходвани 15 537 лв. от отделните професионални съюзи 8190,10 лв., от централната каса на Синдикалния съюз 5702,61 лв. и от местните работнически съвети 1644,95 лв.). В тая сума влиза само една малка част от големите разходи, които се правят

за издръжката на тютюноработническите стачки в Русе, Шумен и Варна, които и до днес продължават.

Необикновено голямото число на стачките през тая година, главно стачки на фабрични, строителни и пристанищни работници, е едно живо свидетелство за непоносимата експлоатация, на която е изложен работническият труд, от една страна, и за масовото пробуждане на работниците, от друга. Стачната вълна залива фабрика след фабрика, предприятие след предприятие и се явява преди всичко един мощен протест срещу безграничната и неимоверно безчовечна експлоатация, както и против насилническите средства, с които господарите си служат, за да унищожат работническата организация. Подробни сведения за стачките ще намерите в таблица XI (в края на отчета). Тук ще направим само няколко кратки бележки.

Преди всичко със засилването на професионалните съюзи и обединяването на всички способни за организация работници в техните редове числото на *стихийните* стачки се намалява, числото на *нападателните* стачки се покачва и числото на завършените с успех стачки се увеличава. През отчетната година имаме 107 нападателни и 48 отбранителни; 104 организирани и 51 стихийни; напълно спечелени 52, завършени с частичен успех 45, изгубени 47, обърнати в бойкот 6 и незавършени 5. В настоящия момент ние водим 5 стачки едновременно, три от които са тютюноработническите в Русе, Шумен и Варна (лок-аут).

Трябва да се признае обаче, че още сме далеч от онова състояние, в което трябва да се намираме по отношение организацията на стачките. Особено днес, когато във всяка по-значителна стачка ние се срещаме не с отделния господар, а с организацията на господарите и с органите на държавата, наложително е стачната борба винаги да бъде добре организирана и подготвена. На лекомисленото и прибързано обявяване стачки трябва без друго вече да се тури край.

Как свършват обикновено неподготвените и стихийни стачки, може да се види и от таблицата за стачките. От 51 стихийни стачки изгубени са 32, близо три четвърти от всички изгубени през годината стачки.

Практическите резултати изобщо от стачната борба

Тая година са несравнено по-големи и задоволителни, отколкото през миналите години.

Общата обушарска стачка в Самоков⁹⁴ се завърши със сключването на един тарифен договор с господарите, съгласно който биде намалено работното време от 16—18 часа на 10, премахна се работата на парче и се постигна едно повишение на работническите заплати с 15—20 %.

Тарифната обушарска стачка в Пловдив също се завърши с успех. И там се сключи тарифен договор, с който се премахва работата на парче в повечето работилници, намалява се работното време на 10 часа и се увеличават заплатите.

Пристанищните работници във Варна чрез упорита борба успяха да премахнат *кехашите*, ролята на които бе не само да крадат от надницата на пристанищните работници, но и да ги държат в политическа зависимост от буржоазните партии.

Тютюноработниците във Варна успяха да заставят фабрикантите да приемат един договор, с който последните се задължават да приемат на работа само организирани работници.

Стачките на строителните работници по железните мостове и по строящите се железопътни линии Царева ливада—Габрово и Мездра—Видин се завършиха с успех и бяха едно добро средство за самозащита на работниците от една просто разбойническа експлоатация, вършена от предприемаческите компании, които често отказваха по цели седмици и месеци да изплатят на работниците заплатите им.

Тая година за пръв път имахме и три стачки на земеделски работници, две от които се завършиха с успех. Разбира се, и трите тия стачки се отличават със свършено стихнен и случаен характер, но те във всеки случай показват, че и земеделският пролетариат вече се пробужда.

От изгубените стачки по-значителна е отбранителната стачка на работниците и работничките от Кибритената фабрика в Костенец баня, предизвикана от дирекцията на фабриката с цел да бъде унищожена работническата организация. Тая героична борба продължи цели 133 дни, без да се яви нито един изменник из средата на стачниците. И ако не беше демократическото правителство, което се

тури в пълна услуга на кибритената компания, да достави от Сърбия 1000 каси кибрит и да позволи най-широко контрабандиране с чуждестранен кибрит, стачката щеше да завърши с *блестяща победа*. Явилите се *четирима* изменници из средата на «обединените», както и довлечените из селата съвсем негодни за работа във фабриката селяни не можеха да имат никакво решаващо влияние.

Друга изгубена стачка, която заслужава сериозно внимание, е стачката в печатница «Зора» във Варна. В тая стачка, обявена при много благоприятни условия на производството, се явиха *петима* стачконарушители «обединени» и варненският клон на «обединената социална демокрация» се обърна в едно *комисионерско бюро за доставка на стачконарушители*. Господарят, който в началото бе наклонен да приеме част от исканията на стачниците, след това организирано стачконарушителство и организирана доставка на стачконарушители, естествено, отказа категорически и стачката се завърши подир 20 дни без успех.

Със задоволство трябва да отбележим, че *фактически* през изтеклата година *цялото стачно движение се намираще под ръководството и влиянието на нашия Синдикален съюз*.

Извън стачките, изложени в таблица XII, са водени само някои дребни, незначителни стачки на 3—4 или десетина шивачи, чехлари, абаджии, еменджии и пр., намиращи се под ръководството на «Обединения синдикален съюз», които не могат и да се смятат в строгия смисъл на думата за стачна борба.

Ролята на «обединения», «Свободния синдикален съюз» в стачното движение на българския пролетариат днес е — *да доставя стачконарушителски материал на господари-те*. Тая негова позорна роля обаче по-скоро и окончателно ще го погребее и с това ще се освободи организъмът на работническото движение от един зловреден паразит и ще се разчисти пътят за още по-големи успехи в стачната борба на професионалните съюзи.

За сравнително задоволителния успех, който можем да констатираме в стачната борба през изтеклата година, извънредно много има да се благодари и на широката морална и материална подкрепа, която с най-голяма готовност ни е давана от страна на Работническата социал-

демократическа партия и намиращите се под нейното непосредствено влияние и идейно ръководство организации, особено Учителската социалдемократическа организация.

VIII. ПОЛИТИЧЕСКИ АКЦИИ

Във всички политически акции, предприети от Работническата социалдемократическа партия през отчетната година, синдикалните организации вземаха най-живо участие.

В свиканата през коледните празници 1909 г. Балканска социалистическа конференция в Белград⁹⁵ Синдикалният съюз заедно с партията взе участие, което биде използвано особено добре за заздравяване връзките със синдикалните съюзи в съседните балкански страни.

Необикновено бляскаво бе участието на съюза в тазгодишната майска манифестация, в която взеха участие повече от 13 000 работници и работнички.

Следната табличка показва ясно как е расло от година година числото на празнуващите Първи май под наше знаме работници и работнички:

Години	Общо число	Мъже	Жени
1904	2900	2846	54
1905	3700	3640	60
1906	4000	3971	29
1907	4800	4650	150
1908	5200	5010	190
1909	7000	6690	310
1910	13 000	12 350	650

Идейните и организационни връзки между партията и синдикалния съюз са тъй близки, че във всички политически акции на партията синдикалните членове участвуват със същата преданост, енергия и готовност за жертви, както когато водят напр. стачка и вършат своята чисто синдикална работа. И в единия, и в другия случай те действуват като социалистически организирани и възпитани работници, като борци против капиталистическата ек-

сплоатация. И в единия, и в другия случай те схващат, че служат на едно и също дело, че се борят за една и съща освободителна кауза.

IX. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Финансовото състояние на професионалните съюзи е много по-добро от миналите години (гледай таблица XII).

Следователно, всички професионални съюзи са имали през отчетния период един общ приход от 66 155 лева. Най-голямото приходно перо е от членски вноски — 28 240,50 лв., а най-малкото перо е от увеселения — 463,75 лв. Съюзите са имали общ разход от 43 595,50 лв. Най-голям разход е направен за стачна борба — 8190,10 лв., след това за професионални органи — 7990,90 лв., помощи за безработни — 6390,45 лв. В края на годината общата наличност в централните и местни каси на професионалните съюзи възлиза на 22 559,67 лева — с 3274 лв. повече от миналата година.

Трябва обаче да се обърне особено сериозно внимание на всички членове редовно да внасят своите вноски, за да могат професионалните съюзи в недалечно бъдеще да се сдобият със силни каси, тъй много необходими за постоянните борби против капиталистическата експлоатация, както и за синдикалната самопомощ.

За финансовото засилване на професионалните съюзи необходимо е последователно да се прибягва и към известно увеличение на членските вноски, които засега в някои от професионалните съюзи са сравнително доста малки (гледай таблица XIII).

Редом с това големи грижи трябва да се положат за туряне пълен ред в разходите — правилно даване помощи, разходване суми само за съществено необходими неща, безусловно забраняване отпускането суми взаимнообразно и поверяване наличните суми на съхранение в сигурни ръце и при по-строга контрола.

Състоянието на централната каса на Синдикалния съюз е също добро (гледай таблица XIV). Предвидено бе да постъпят за цялата година заедно с наличността от миналата година 6588,15 лева, а постъпиха 13 715,30 лева. От редовни членски вноски бе предвидено да постъпят 2800 лв., а постъпиха 5634 лв. — близо 2000 лева повече.

Таблица X

ПЪРВОВОДЕНИТЕ СТАЧКИ
ОТ ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ
от 10 юли 1909 до 10 юли 1910 г. **

ОТНОСТ	ПРЕДПРИЯТИЕ	Число на стачките	Кога е обявена	Нападателят ли е или избраната стачката	Странны ли е или организирана стачката	Мъже			Жени		Когато е прекратена	Всичко изгубени работни дни	Резултат	
						Общо число на стачките	Организирани	Неорганизирани	Организирани	Неорганизирани				
Общ	Обущар. раб. на Юруков	1	10.VII.1909	нападат.	стих.	16	1	15	—	12	24.VII.1909	374	без успех	
Общ	Кибритената фабрика	1	25.VII.1909	отбран.	организ.	220	87	—	93	40	145	1	35703	"
Общ	По канализацията	1	27.VII.1909	"	стих.	150	—	150	—	—	—	—	75	"
Общ	Постройка на железни мостове	2	30	нападат.	организ.	52	8	44	—	4	1	4.VIII.	250	пълен успех
Общ	Тют. ф-ка Русев и с-ие	1	30	отбран.	стих.	9	4	5	—	26	—	26.	243	без успех
Общ	Работници жътвари	1	35	нападат.	"	400	—	350	—	50	—	—	400	"
Общ	Магазинът Миохас Левин	1	38	отбран.	организ.	6	2	4	—	1	—	—	—	пълен успех
Общ	Телекедж. раб. Шпегер	1	37	"	стих.	3	2	1	—	1	—	30.VII.1909	9	част. успех
Общ	Печат. раб. Г. Бърлиев	1	37	"	"	3	2	1	—	3	—	—	45	без успех
Общ	Новостр. се жп линията	1	1.VIII.1909	"	"	1800	25	1775	—	10	—	2.IX.1909	4500	пълен успех
Общ	Обущ. раб. С. Берберян	1	24	"	"	11	1	10	—	6	—	31.VIII.1909	88	"
Общ	Спиртна ф-ка Бр. Балабани	1	31	"	"	6	—	6	—	2	—	1.IX.1909	6	без успех
Общ	Печатница „Просвета“	1	1.IX.1909	нападат.	"	8	4	4	—	4	—	15	120	"
Общ	Тютюн. ф-ка „Ботев“	1	14	"	"	12	—	12	—	8	—	11	84	"
Общ	Въжарска фабрика	1	7	"	"	56	20	36	—	20	1	29	1232	"
Общ	Постройка железен мост	1	7	"	организ.	50	18	32	—	7	1	12	250	пълен успех
Общ	Дърводелска стачка обща в 5 работилници	5	9	"	"	13	9	4	—	6	—	21	90	част. успех
Общ	Постройка железен мост	1	12	"	стих.	15	2	13	—	2	—	16	60	част. успех
Общ	По постр. на чешмите	1	15	"	"	8	—	8	—	—	—	22	56	"
Общ	Шив. работ. К. Генов	1	25	"	организ.	15	9	6	—	4	—	6.X.1909	165	"
Общ	Тарифна шив. борба; 8 работ.*	8	12.X.1909	"	"	30	21	4	—	2	3	20	80	част. успех
Общ	Тарифна шив. борба; 5 работ.	5	13	"	"	35	30	5	—	10	1	6.XI.1909	150	без успех
Общ	Две шивашки работ. на А. Стойнов и Ив. Райчев	2	13	отбран.	"	10	10	—	—	5	—	25.X.1909	130	"
Общ	Жел. ф-ка Куршумлиев	1	19	"	стих.	7	1	6	—	1	—	фабриката	се	закрива
Общ	Постройка железен мост	1	20	"	"	23	20	3	—	15	1	15.XI.1909	598	без успех
Общ	Обущарска работилница	1	20	"	"	6	1	5	—	15	2	14	140	"
Общ	Шапкаров—Джурев	1	18	"	"	9	—	9	—	3	—	14.X.1909	54	пълен успех
Общ	Ф-ката на Вулпев	1	18	нападат.	организ.	4	1	3	—	4	—	20.XI.1909	116	без успех
Общ	Обущ. раб. Цв. Хлебаров	1	18	"	"	4	1	3	—	4	—	20.XI.1909	116	без успех
Общ	Тарифна шив. борба; 8 работ.*	8	20	"	"	40	20	20	—	5	—	18	50	част. успех
Общ	Обущар. тар. борба; 20 работ.	20	17	"	"	80	80	—	—	30	1	20.II.1910	800	пълен успех
Общ	Шиваш. раб. Еремиев*	1	15.XI.1909	отбран.	стих.	10	4	6	—	8	1	20.XI.1909	160	без успех
Общ	По стр. на пар. мелница	1	12	нападат.	"	110	—	110	—	5	—	14	330	"
Общ	Обущ. раб. Бр. Пенчеви	1	25	"	организ.	2	2	—	—	2	—	28	6	пълен успех
Общ	Каменовъглената мина	1	26	отбран.	стих.	25	—	25	—	4	—	10.XII.1909	350	без успех
Общ	Обущ. раб. Куйнев	1	8.XII.1909	нападат.	организ.	3	3	—	—	3	—	същия ден	3	пълен успех
Общ	Обущ. раб. Бр. Живкови	1	7	отбран.	"	8	8	—	—	10	—	21.XII.1909	120	"
Общ	Пристанището	1	10	"	стих.	400	250	150	—	6	1	16	2400	"
Общ	Желез. ф-ка Йорданов	1	10	"	"	17	14	—	—	8	1	20	170	без успех
Общ	Желез. ф-ка Йорданов	1	8.I.1910	"	организ.	1	1	—	—	2	—	5.II.1910	140	част. успех

№ по ред	ПРИХОД								№ по ред	РАЗХОД									
	1906—1907		1907—1908		1908—1909		1909—1910			1906—1907		1907—1908		1908—1909		1909—1910			
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.		
1	От вписни внос.	441	—	817	—	1503	20	2242	40	1	За стачки	1290	95	3922	75	8301	25	8190	10
2	От чл. вноски	8400	20	17285	75	22100	45	28240	50	2	Помощи за безработни	1268	65	3193	15	4726	45	6390	45
3	От чл. книжки	—	—	527	65	681	50	954	—	3	Помощи за болни	377	10	949	39	1425	10	1682	10
4	От вечеринки, срещи, екскурзии и представления	670	40	1132	70	1155	32	463	75	4	Помощи за пътуващи	—	—	—	—	642	60	1181	55
5	От волини помощи	606	20	1516	62	7192	38	6185	—	5	Синдик. администрация	680	25	1439	15	3043	99	4121	80
6	От абонам. на проф. органи	—	—	—	—	3562	—	8108	95	6	Агитация	—	—	2661	60	3610	87	4294	20
7	Разни	495	45	534	35	440	26	675	—	7	Професионален печат	—	—	—	—	2981	69	7990	90
	Всичко	10513	25	21814	07	36635	11	46869	60	8	Внесени в касата на Синдик. съюз	3165	85	4103	80	4048	22	7388	95
	Наличност от мин. година	3553	75	6827	63	12056	81	19285	57	9	Международни вноски	—	—	—	—	123	50	255	25
	Всичко	14067	—	28641	70	48691	92	66155	17	10	Разни	456	57	369	05	502	68	2100	20
											Всичко	7239	37	16584	89	29406	35	43595	50
											Наличност в края на годината	6827	63	12056	81	19285	57	22559	67
											Всичко	14067	—	28641	70	48691	92	66155	17

Таблица XIII

№ по ред	С ъ ю з и	Вп. внос				Редовен седм. внос					
		I категория		II категория		I категория		II категория		III категория	
		лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.
1	Металороботнически	2	—	1	—	—	40	—	20	—	—
2	Рудничарски	—	50	—	—	—	25	—	15	—	—
3	Тютюноработнически	1	—	—	—	—	30	—	20	—	—
4	Текстилен	1	—	—	—	—	30	—	—	—	—
5	Обущаро-кожарски	1	—	—	—	—	25	—	15	—	—
6	Дърводелски	1	—	—	50	—	40	—	20	—	—
7	Шивашки	1	—	—	50	—	30	—	15	—	—
8	Печатарски	1	—	—	—	—	60	—	30	—	15
9	Пристанищен	1	—	—	—	—	30	—	—	—	—
10	Съюз на търг. служещи	1	29	—	—	—	40	—	25	—	—
11	Съюз на фабр. работници	1	—	—	50	—	30	—	20	—	10
12	Железничарски синдикат	1	—	—	—	1%	—	—	—	—	—
13	Т.-пощенски синдикат	—	—	—	—	1%	—	—	—	—	—

Постъпленията от редовни членски вноски в централната каса на Синдикалния съюз през разните години са изложени в таблица XV.

Таблица XV

Години	I полугодие		II полугодие		Всичко	
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1904—1905	1100	48	1538	—	2638	48
1905—1906	1245	95	1486	25	2732	20
1906—1907	1089	40	2355	25	3444	65
1907—1908	1576	35	1762	95	3339	30
1908—1909	902	20	2547	35	3449	55
1909—1910	1628	40	4005	60	5634	—

През първите четири години членските вноски бяха на член 30 ст. месечно. От 1908—1909 година се намалиха на 20 ст. Въпреки това общата сума на постъпленията през последните две години е много по-голяма отпреди, особено през отчетната година. Разбира се, тая сума би била още по-голяма, ако професионалните съюзи внасяха напълно за своите членове, обаче всички те внасят много по-малко поради необикновено големите разходи, които правят за стачки, подпомагане на безработни, болни и пр., и поради голямото число безработни, които се освобождават от вноски.

Какви вноски са внесли професионалните съюзи поотделно в касата на Синдикалния съюз се вижда от ведомостта за постъпленията (гледай таблица XVI).

Разходите от централната каса на Синдикалния съюз са също много по-големи от предвидените. Те са направени главно за поддържане на стачки. Направен е и един доста значителен разход за отпечатване ведомости за вноските, лътни карти и други издания, необходими за администрацията на професионалните съюзи, както и за превеждането и отпечатването на немски рапорта до Интернационалния секретариат⁹⁶.

Предвид честите и големи стачки, които избухнаха впоследствие и за издържането на които са необходими много парични средства, ние със съгласието на Централния комитет на партията не внесохме предвиденото погасение от 500 лв. срещу дълга ни към партията, направен още по пернишката стачка. Тоя дълг на Синдикалния съюз към партията продължава да бъде 2000 лв. Както виждате, противовес на клеветническото твърдение на нашите противници, че Синдикалният съюз поддържал материално партията, фактически тъкмо противното е вярно — Работническата социалдемократическа партия ни се е притичала винаги като най-грижлива и любяща майка във всички решителни моменти на борба срещу бясната капиталистическа експлоатация със своята материална помощ и в днешния момент ние още ѝ дължим една доста внушителна сума, която последователно, със засилването на Синдикалния съюз ни предстои да изплатим.

ГОДИШ
ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ НА ОБЩ
(10 юли 1934)

Параграф	ПРИХОД	Предвидено да постъпи за цяла година		ПОСТЪПИЛО					
				През I-то полугодие		През II-то полугодие		Всичко	
				лева	ст.	лева	ст.		лева
I	<i>Фонд Синдикална агитация и пропаганда:</i>								
	Редовни чл. вноски	1900	—	814	20	2002	80	2817	
	Случайни	400	—	114	01	344	58	458	
II	<i>Фонд Защита и борба:</i>								
	Редовни чл. вноски	1900	—	814	20	2002	80	2817	
	Случайни	900	—	3914	56	2360	—	6274	
III	<i>Недобори</i>	350	—	—	—	210	—	210	
	Всичко .	5450	—	5656	97	6920	18	12577	
	Наличност	1138	15	—	—	—	—	1138	
	Всичко .	6588	15	—	—	—	—	13715	

Х. ИНТЕРНАЦИОНАЛНИТЕ ВРЪЗКИ

По пътя на заздравяване и разширяване нашите интернационални връзки през отчетната година постигнахме много задоволителни резултати. Веднага след Варненския конгрес ние издадохме на немски миналогодишния отчет

Таблица XIV

И Н О С М Е Т К А
О Т Н И Ч Е С К И С И Н Д И К А Л Е Н С Ъ Ю З В Б Ъ Л Г А Р И Я
 (ю л и 1910 г.)

РАЗХОД	РАЗХОДВАНО							
	Предвидено да се изразходва цялата година		През I-то полугодие		През II-то полугодие		Всичко	
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
Фонд Синдикална агитация и пропаганда:								
Секретариат	2700	—	1305	—	1440	—	2745	—
Канцеларски	300	—	456	26	277	45	733	71
Командировки, агитация и пропаганда	800	—	471	70	466	40	938	10
Наем, отопление и др.	360	—	195	30	181	—	376	30
Конгресни, разни	200	—	255	—	118	—	373	—
Съюзни издания	—	—	212	—	781	50	993	50
Субсидия на „Работ. в-к“	500	—	—	—	—	—	—	—
Библиотека	—	—	—	—	45	69	45	69
Интернац. внос	—	—	—	—	29	30	29	30
Фонд Защита и борба:								
Стачки и пострадали работници	1100	—	3299	31	2403	30	5702	61
Дъг по пернишката стачка	500	—	—	—	—	—	—	—
Резервен фонд	128	15	—	—	—	—	—	—
Всичко . . .	6588	15	6194	57	5742	64	11937	21
Наличност на 10. VII. 1910 г.	—	—	—	—	—	—	1778	09
Всичко . . .	—	—	—	—	—	—	13 715	30

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

д-р Н. Исаков, Борис х. Сотиров,

Контролна комисия: *Тодор Луканов, Еньо Марковски,*
Аврам Яков

И го изпратихме до Синдикалния интернационален секретариат и до централите на националните синдикални съюзи, за да ги запознаем по-отблизо с действителното състояние на синдикалната организация на българския пролетариат. Последствията от тоя наш рапорт са отлични.

В международната синдикална конференция, която

стана в Париж⁹⁷, нашият съюз се представляваше от специален делегат.

Днес в интернационалните професионални съюзи влизат следните наши организации:

- | | |
|-------------------------|----------------------------|
| 1. Рудничари; | 7. Фабрични работници; |
| 2. Текстилни работници; | 8. Стъклари; |
| 3. Каменоделци; | 9. Металоработници; |
| 4. Търговски служещи; | 10. Бръснари; |
| 5. Шивачи; | 11. Тютюноработници; |
| 6. Обушари; | 12. Пристанищни работници. |

Остава още да бъдат приети печатарите и дърводелците. Въпросът за формалното приемане на Синдикалния съюз в Общия синдикален интернационал ще бъде разгледан от Международната синдикална конференция, която ще стане идущата година в Будапеща.⁹⁸

В подкрепа на героичната борба на шведския пролетариат изпратихме една скромна помощ от 815 лв. На борящите се локаутирани строители в Германия⁹⁹ също изпратихме 100 лв. По този начин засвидетелствувахме още по-силно своята солидарност с международния пролетариат.

ХІ. ПОЛОЖЕНИЕТО НА РАБОТНИЧЕСКАТА КЛАСА

Върху положението на работническата класа ние искаме да дадем известни данни, но за съжаление това се оказва невъзможно поради обстоятелството, че не ни се повърнаха всички формуляри, изпратени за събиране необходимите статистически сведения. Сега сме в състояние да дадем само сведения за злополуките, съставени въз основа на публикуваните сведения в «Работнически вестник» и професионалните органи, и водената от Синдикалния комитет статистика от 1 юни 1909 до 1 юни 1910 г. (гледай таблица XVII и XVIII).

Разбира се, числото на работническите злополуки през отчетната година е много по-голямо. Множество случаи на злополуки остават неизвестни за работническите организации и неотбелязани в нашия печат.

Но и тия сведения достатъчно красноречиво говорят. Според тях дневно се пада по една злополука. От 359-те работнически злополуки 98 са смъртни случаи. 85 мъже, 5 жени и 8 деца са убити от капитализма, 98 семейства са

Таблица XVI

ВЕДОМОСТ
ЗА ПОСТЪПЛЕНИЯТА В КАСАТА НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ ПРЕЗ ОТЧЕТНАТА 1909—1910 г.

КОЯ ВНАСЯ СУМАТА	Недобор от минали години		Редовни членски вноски								Случайни постъпления								Всичко		Остава да дължи	
			Фонд за смяд. агнт. и пропаганда				Фонд за защита и борба				Фонд за смяд. агнт. и пропаганда				Фонд за защита и борба							
			I полуг.		II полуг.		I полуг.		II полуг.		I полуг.		II полуг.		I полуг.		II полуг.					
			лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.				
Раб. шив. съюз	—	—	150	—	150	—	150	—	150	—	6	—	41	10	155	24	60	40	863	74	6	99
Обущ.-кож. съюз	210	—	—	—	425	—	—	—	425	—	—	—	70	70	11	45	32	—	1174	15	20	50
Металораб. съюз	—	—	75	—	110	—	75	—	110	—	4	—	16	99	62	—	6	80	459	79	—	—
Рудничар. съюз	—	—	42	20	50	—	42	20	50	—	11	20	14	50	52	70	15	—	277	80	31	79
Съюз на фабр. и други работници	—	—	69	20	135	—	69	20	135	—	17	30	23	65	264	86	71	70	785	91	32	25
Раб. печат. съюз	—	—	48	30	87	75	48	30	87	75	8	—	17	20	40	—	32	35	369	65	—	—
Раб. дърв. съюз	—	—	118	50	150	—	118	50	150	—	16	—	46	69	75	30	165	95	840	94	—	—
Тютюнораб. съюз	—	—	69	—	370	75	69	—	370	75	—	—	16	—	9	75	7	30	912	55	23	10
Раб. прист. съюз	—	—	—	—	103	—	—	—	103	—	—	—	5	50	1	—	—	—	211	50	10	—
Съюз на търг. сл.	—	—	43	10	78	40	43	10	78	40	6	—	14	60	68	—	34	70	367	—	—	—
Раб. текст. съюз	—	—	33	80	92	90	33	80	92	90	—	—	21	50	30	—	—	—	304	90	12	—
Железн. синдикат	—	—	81	60	160	—	81	60	160	—	7	—	6	75	103	—	48	60	648	55	—	—
Т.-п. синдикат	—	—	80	—	90	—	80	—	90	—	2	—	3	30	41	40	37	45	424	15	—	—
Валчик — м. р. с.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70
Верковница — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	05	—	—	—	—	1	05	—	—
Бургас — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	05	2	—	5	45	40	—	50	50	—	—
Варна — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	50	10	—	—	—	13	50	—	—
Видин — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	26	52	12	—	41	52	—	—
Враца — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	75	2	10	10	40	14	25	—	—
Габрово — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	5	55	31	30	75	85	—	—
Дупница — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	24	—	1	75
Добрич — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	20	—	—	9	20	1	40
Дюстемдил — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	42	—	—	39	42	1	75
Ем — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	75	13	45	—	—	35	20	—	—
Евнен — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	45	9	20	88	65	3	50
Евродив — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	16	55	44	55	3	50
Евусе — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	50	4	60	2	80	71	10	—	—
Евивен — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	80	—	—	51	60	3	50
Евфия — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	2	—	18	70	141	20	166	90	—	—
Евнинмака — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	35	—	—	—	—	8	35	—	—
Евмоков — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	80
ЕвЗагора — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	10
ЕвВлнево — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	05	—	—	—	—	9	05	—	—
ЕвВрново — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	35
ЕвВсково — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	05	—	13	25	—	41	18	—	—
ЕвВбол — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	30	—	1	40
ЕвВумен — " " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	32	50	1	40
ЕвВ. социалдем. орг.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	625	—	875	—	—	—
ЕвВ. орг. орг., групи и отделни другари	—	—	3	50	—	—	3	50	—	—	14	20	16	65	22	59	887	75	3198	15	—	—
Всичко	210	—	814	20	2002	80	814	20	2002	80	99	75	354	13	39	82	2350	45	12577	15	165	78

Таблица XVII

ВИД НА ЗЛОПОЛУКИТЕ	ЗЛОПОЛУКИ ПО ИНДУСТРИИ																														
	Мъже	Жени	Деца	Всичко	Рудничари								Желе- зари		Дърво- делци		Кож.- обущ.		Разни				Всичко								
					Мини	Новостр. л.	Мостове	Шосета	Карлери	Всичко	Фабрики	Работил.	Всичко	Фабрики	Работил.	Всичко	Фабрики	Работил.	Всичко	Фабрики	Работил.	Всичко		Железничари	Пристанища	Мелничари	Строители	Текстилна	Тюленороботници	Търговски служ.	Печатаря
Убити	85	5	8	98	12	15	4	—	3	34	2	—	2	8	—	8	1	—	1	10	7	17	14	—	12	4	3	2	1	—	98
Тежко ранени	173	3	10	186	23	13	8	11	4	59	9	3	12	12	2	14	1	—	1	16	10	26	12	13	22	8	11	4	2	2	186
Леко ранени	72	1	2	75	7	7	3	3	—	20	10	4	14	5	—	5	—	—	4	6	10	8	10	2	4	—	—	2	—	75	
<i>Всичко</i>	<i>330</i>	<i>9</i>	<i>20</i>	<i>359</i>	<i>42</i>	<i>35</i>	<i>15</i>	<i>14</i>	<i>7</i>	<i>113</i>	<i>21</i>	<i>7</i>	<i>28</i>	<i>25</i>	<i>2</i>	<i>27</i>	<i>2</i>	<i>—</i>	<i>2</i>	<i>30</i>	<i>23</i>	<i>53</i>	<i>34</i>	<i>23</i>	<i>36</i>	<i>16</i>	<i>14</i>	<i>6</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>359</i>

Таблица XVIII

ВИД НА ЗЛОПОЛУКТЕ	ЗЛОПОЛУКИ ПО ИНДУСТРИАЛНИ ЦЕНТРОВЕ												
	Плакарница в Елс.	Перник	Кочериново	Борущица — Ст. Зар.	Костенец бани	Пловдив	София	Варна	Русе	Сливен	Габрово	Други места	Всичко
Убити	2	6	4	8	2	9	7	3	4	2	5	46	98
Тежко ранени	10	6	7	10	3	37	19	19	17	7	4	47	186
Леко ранени	4	2	1	9	1	8	11	12	2	4	3	18	75
Всичко	16	14	12	27	6	54	37	34	23	13	12	111	359

извърлени в траур, сълзи и отчаяние. 186 са тежко ранени, останали сакати, неспособни за работа. 186 работнически семейства са лишени от своята поддръжка и тикнати в по-голяма мизерия и глад.

Тия сведения поразително показват на какъв ужас, на какво ужасно изтребление е изложена работническата класа у нас и колко необходимо е да работим неуморно за насилването на социалната демокрация — партията и съюза, за да може в най-близкото бъдеще да се извоюва едно ефикасно законодателство в защита на работническия труд, да се наложи на буржоазията и буржоазната държава създаването преди всичко на един специален закон за труда.

ХІІ. СИНДИКАЛНИЯТ КОМИТЕТ

Синдикалният комитет се е стараел да извърши всичко възможно за всестранныя напредък на Синдикалния съюз. Той е имал 38 заседания и е участвувал в 7 заседания на общия работнически съвет. Издал е 75 окръжни, от които отпечатани отделно и 44 в «Работнически вестник». Входящи писма е имало 1058 и входящи 1568.

Секретар-касиерът е направил следните обиколки за агитация и организаторска работа:

Варна	4 пъти	15. Ямбол	2 пъти
Русе.	4 »	16. Провадия	1 път
Шумен.	2 »	17. Девня	1 »
Пловдив.	3 »	18. Кочериново	1 »
Сливен	3 »	19. Дупница	1 »
Ст. Загора.	1 път	20. Бельово	1 »
Бургас.	2 пъти	21. Елисейна.	3 пъти
Враца	2 »	22. Плакалница	4] »
Перник	6 »	23. Ихтиман	1 път
Самоков.	3 »	24. Калтинец	1 »
К. баня.	10 »	25. Търново	1 »
Плевен.	2 »	26. Габрово	1 »
Свищов	1 път	27. Долна баня	3 пъти
Хасково.	1 »		Всичко 65 пъти

Считаме за неизлишно да дадем и няколко данни за дейността на Синдикалния комитет през разните години от създаването на съюза (гледай таблица ХІХ).

Таблица XIX

Години	Засед. на Синд. комитет	Засед. на Общия раб. съвет	Окръжни, издадени отделно	Окръжни, напечат. в «Р. в.»	Изходящи писма	Входящи писма
1904—1905	32	5	4	4	525	895
1905—1906	34	5	4	10	560	1051
1906—1907	35	6	3	11	570	1152
1907—1908	28	5	4	13	576	1372
1908—1909	34	7	5	39	1016	1455
1909—1910						
I пол.	18	3	15	19	527	593
II пол.	20	4	16	25	531	775
ц. г	38	7	31	44	1058	1368

Другари делегати,

Данните, които изложихме, надяваме се, достатъчно ясно рисуват фактическото състояние на нашия Синдикален съюз, неговите големи успехи, както и слабите му страни — остатки от миналото. На конгреса предстои със своя колективен ум най-строго да прецени извършеното през отчетната година, постигнатите успехи и забелязаните недостатъци и да източи добре всички оръжия за предстоящите борби, към които неизбежно вървим и в които ще се калява нашият съюз, ще се освобождава от своите слабости и недостатъци, ще расте непрестанно, ще обединява в своите редове експлоатираните работнически маси и в най-близко единение с Работническата социал-демократическа партия ще върви победоносно по пътя на материалното, социално и духовно повдигане на работническата класа и към пълното премахване системата на наемния труд — извора на съвременното капиталистическо робство!

София, 13 юли 1910 година

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

4

ЗА ОТЧЕТА
НА СИНДИКАЛНИЯ
КОМИТЕТ
И ДЕБАТИТЕ НА КОНГРЕСА

София, 16 юли 1910 г.

Г. Димитров със задоволство констатира, че дебатите по отчета на Синдикалния комитет се отличават със своята сериозност, строгост, правдивост и делови характер. В тях се отразяват като в капка вода свойствените на нашето движение пролетарски добродетели, които все повече се развиват и укрепват. В посоченото число на членовете във Фабричния съюз не влизат другарите от Костенец баня, защото техният отчет не е получен навреме. Посочените липсвания на отчета, както и неотбелязаните в таблицата точки се дължат главно на обстоятелството, че някои местни работнически съвети не изпратиха навреме исканите им от Синдикалния комитет отчети. Има обаче по-важни недостатъци в нашия отчет, които другарите не отбелязали. Такива са липсата на сведения за работното време, заплатите, процентът на организираните в сравнение с неорганизираните във всяка професия, процентът на заетите в домашната индустрия работници и работнички и пр. Тези празноти обаче ще могат да се попълнят занапред, когато комитетът ще разполага с добре уредена статистика достатъчно време за приготвянето на своя годишен отчет.

Резюмира препоръчаните в дебатите мерки за всеобщото засилване и стабилизиране на нашето синдикално движение и заключава, че това толкова по-добре ще бъде постигнато и нашите успехи и победи ще бъдат толкова по-големи и трайни, колкото с по-големи усилия и преданост всички наши синдикални организации и техните ръководни и изпълнителни органи изпълняват своите задачи и изразяват и бранят нуждите, интересите, стремежите и идеалите на борящия се пролетариат.

5
ИЗКАЗВАНЕ ЗА АГИТАЦИЯТА
МЕЖДУ РАБОТНИЧКИТЕ
И ТЯХНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

София, 16 юли 1910 г.

Г. Димитров: Към резолюцията* предлагам да се прибави и една нова точка, че нашите съюзи се борят да реализират по отношение на работничките принципа — за еднакъв труд еднаква заплата.

* Става дума за резолюцията (по реферата на Йордан Йорданов върху «Агитацията между работничките и тяхната организация». В нея се подчертава, че ОРСС не може да остане чужд на една грамадна част от пролетарната-жените-работнички. Резолюцията се приема с предложената от Г. Димитров добавка. (Ред.)

6

ВЪТРЕШНОТО СТАБИЛИЗИРАНЕ НА СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ

София, 16 юли 1910 г.

Г. Димитров реферира върху вътрешното стабилизиране на синдикалното движение. Спира се върху задачите на местните работнически съвети, организацията и ръководството на стачките, финансовото засилване на професионалните съюзи, контролата, синдикалната самопомощ, агитацията и пропагандата, списването, уредбата и разпространението на професионалните органи.

Конгресът прие следните направени от др. Г. Димитров от страна на Синдикалния комитет и Общия работнически съвет предложения:

I. Конгресите на Синдикалния съюз занапред да станат отделно от партийните конгреси, за да има достатъчно време, сили и спокойствие да се разглеждат и решават множеството въпроси, които се пораждат напоследък в синдикалното движение.

II. Идущият, VIII синдикален конгрес да стане в София на великденските празници 1911 година.

III. Синдикалният комитет и Контролната комисия влязлия си състав, а професионалните съюзи с по един свой делегат да участвуват в партийните конгреси.

IV. Да се конституират във всички места, дето редом с партийната организация или група има поне една професионална секция, местни работнически съвети.

V. Синдикалният комитет да определи на всеки местен работнически съвет района, в който трябва да действува.

VI. Местните работнически съвети в по-големите градове последователно да се сдобият с постоянни плащани секретари. Окончателното уреждане на въпроса за плащан секретар на известен местен работнически съвет трябва да става със съгласието на Синдикалния комитет.

VII. За да могат местните работнически съвети да водят агитация в района си и да извършват целокупната своя работа, трябва да имат свои каси. Редовните приходи на съветите да се състоят от месечна вноска 10 ст. на всеки член, удържана от сумите, предназначени за централните каси на професионалните съюзи.

VIII. Всички стачки да се обявяват само със съгласието на централното настоятелство на съответния професионален съюз и Синдикалния комитет. Изключения се допускат само в крайни и неизбежни случаи.

IX. При ръководството на стачките и материалното подпомагане на стачниците да се спазва напълно правилникът за стачките и всичките специални разпореждания на Синдикалния комитет, които той ще издаде в духа на правилника.

7

ПРЕД НОВИТЕ
ИЗПИТАНИЯ И БОРБИ

Успехите на социалистическото синдикално движение в нашата страна са поразителни и неоспорими. Някогашните дребни, безсилни професионални групички се доразвиха и издигнаха само след няколко години до професионални съюзи, които се простират в цялата страна, заливат със своето влияние широките работнически маси, непрекъснато се засилват и увеличават своите оръжия за борба и всекидневно издигат все по-здрави прегради срещу варварската експлоатация и нечужданите в цялата човешка история престъпления, които злодейският капитализъм върши над работническата класа.

От разпилените из всички краища на страната в разните области на труда работници, безпомощни поради своята изолираност едни от други, поради конкуренцията и враждите едни против други, смазани тялом и духом, социалистическото синдикално движение като неразделна част от социалната демокрация организира цяла една армия от смели и самоотвержени борци против капиталистическата експлоатация, въодушевявани от един и същи идеал — *пролетарското освобождение*, и здраво свързани помежду си от мощната работническа солидарност — *един за всички и всички за един*. Различията по професия, по народност, пол и вяра отстъпят на заден план и съвсем не пречат на тая работническа армия да бъде *единна*, да върви *по един и същи път*, да се бори *еднакво предано* за свобода и щастието на *всички*. Борещият се пролетариат добива *фактически една народност, една вяра, една професия*. . .

И днес, когато известна категория от работническата

класа страда, *цялата класа* в своята организирана, съзнателна и мислеща част изпитва това страдание. Когато група работници воюват против жестоката капиталистическа експлоатация, стремят се да добият повече хляб и свобода за себе си и своите семейства, цялата класа се дига накрак и дава своята най-широка подкрепа. Тютюноработниците напр. влизат в тежка борба с могъщия тютюнофабрикантски тръст, но те не остават *сами* на бойното поле. Зад гърба им стои цялата работническа класа, готова със своите подкрепления. Из подземията на мините, по върховете на балканите, дето се пробиват тунели за бъдещи тренове, в прашните дупки на занаятчийското производство, в занданите на цялата индустрия, по опасните скели на строителните предприятия, по железниците, пристанищата и параходите, в пъкъла на домашния труд — всякъде, дето е проникнал социализмът, дето е достигнала вълната на социалистическото синдикално движение, се разтварят широко пролетарските сърца и се изливат редом с горещите симпатии маса материални помощи, хиляди усилия да не се явяват стачконарушители, да победят тютюноработниците, защото тяхната победа е *победа на целия пролетариат*. Пред тоя общ удар могъщият тютюнофабрикантски тръст след най-твърдо упорство *превива глава и приема работническите искания!* Така се постъпя във всяко сражение против капиталистическата експлоатация, без да се гледа от коя *професия* или *народност* са борящите се работници. Това става днес в «Плакалница», както ставаше по-рано в Перник, Костенец баня, Сливен и всякъде, дето е имало стачни борби.

По тоя начин нашите синдикални организации още в първите години от своя живот, в младенческия си период, не само успешно отбиват ударите, насочени срещу тях от експлоататорите и тяхната държава, не само спират стремлението на последните да увеличават по-нататък експлоатацията над работническия труд, но и чрез упорити стачни борби добиват цяла редица подобрения за работниците. Те се издигат като едни чисто боеви работнически организации. Само за шест години са водени и издържани от Синдикалния съюз 462 стачки с 27 630 стачници при 290 018 изгубени стачни дни и 56 497,05 лева разходвани суми. От тия 462 стачки 122 са завършени с пълн и 121

с частичен успех. На много места работното време е намалено от 16—18 ч. на 10 и 9; заплатите нейде са увеличени от 15 до 90 и 100 % и личният договор между *слабия* работник и *силния* господар е заменен вече в някои професии и предприятия с *тарифи*, сключени между професионалните съюзи и господарите.

Безпомощният, *самотен* работник, потънал в мизерия и невежество, лишен и от най-обикновените радости на живота, експлоатиран от капиталистите и преследван от властите, днес намира *единствена подпора* в своята организация, в работническото движение, което му дава и *защита*, и *подкрепа*, и *наука*, което прави смислен и радостен живота му, взема под своя закрила неговото разорено семейство, запазва от физическо и духовно израждане и преждевременна смърт нещастните му деца.

Грамадно е значението на добитите резултати за културното повдигане на работническата класа, за нейното социалистическо възпитание и просвета. Даже в средата на най-неблагоприятно поставените в това отношение работнически слоеве, каквито са рудничарите, пристанищните и строителните работници, е извършена една чудна промяна. Личният и професионален егоизъм се заменяват от класовата пролетарска солидарност и готовност за най-големи жертви в полза на общото работническо дело. Вместо убийствения алкохолизъм и грубите, невежествени страсти у работника се развиват предаността към работническата организация, пролетарският морал — да не извършва нищо, което би увредило нейните интереси и би било в противоречие със социалистическия идеал, създава се неутолимата жажда за знание, за наука, разширяват се духовните му интереси, започва у него да бие пулсът на общото сърце на борящия се международен пролетариат, с една реч — става съвършено *нов човек* във всички проявления на своя личен, семеен и обществен живот, става *съзнателен пролетарий, борец*.

Наред с това само за шест години нашите синдикални организации са дали 28 515, 29 лв. помощи на 4242 нуждаещи се безработни, болни и пътуващи членове, а чрез своите синдикални лекари и адвокати дават редовно на организирания работници и техните семейства съвети, помощ и защита.

Вървейки неуклонно по тоя път на пробуждане, организиране, социалистическо възпитание, просвета и защита на всички категории на българския пролетариат, социалистическото синдикално движение бързо крачи напред и обединява в своите редове всички способни за организация и самостоятелна, смела борба против капитализма пролетарски елементи — частни и държавни наемници.

Пъкленото стремление на капиталистическата буржоазия и нейните оръдия да *разделят* българския пролетариат, за да го *владяват* по-лесно и по-здраво, *не успя*.

Целият индустриален пролетариат в нашата страна — гръбнакът на работническото движение — доколкото е способен за организация, е организиран *изключително* в редовете на професионалните съюзи, влизащи в състава на нашия Синдикален съюз.

«Масовите», «неутрални», «свободни» организации напълно *банкрутираха*. Железничарският съюз, след като висшата и средна бюрокрация си послужи с него, за да се настани добре, днес вече върви към бързо разпадане, раздиран от нескончаеми вътрешни раздори и всевъзможни партийни различия, заприличал напълно на баснята за орела, рака и щуката, които карали една кола.

Другите «неутрални» организации, като тая на телеграфистите напр., намиращи се под пълното влияние на държавните органи и буржоазните партии, не са *никакви синдикални организации*, не водят абсолютно *никаква синдикална борба*, нито вземат каквото и да е участие в *растящите борби на борящия се български пролетариат*. Без да говорим, разбира се, за известния Учителски съюз, който никога не е бил и не може да бъде *синдикална организация* и който отдавна е вече *чисто и просто едно отделение при Министерството на народната просвета*.

Тъй нареченият пък «Обединен синдикален съюз» след няколкогодишно жалко съществуване като оръдие в ръцете на една продажна интеллигентска тайфа днес предава «богу дух» *всред* неописуеми мъки за своите вдъхновители — известната карьеристическа и политическа интеллигенция, която, разделена на 99 фракции (десничари, левичари, *леви десничари*, *десни левичари*, земледелци, сакъзовисти, камбанаристи¹⁰⁰, бакаловисти, харлаковисти, прогресисти и пр.), бясно се изпояжда помежду си и за да

открие всичко това, неуморимо изсипва кал и мерзости против нашия съюз и Работническата социалдемократическа партия, против «тесняците».

Във всички стачни борби на българския пролетариат, в честни, масови и остри в последно време, тоя «Обединен съюз» стои *съвършено изолиран* и дето намери възможност, играе *само стачконарушителска роля*, помага всячески на господарите. Това извърши в борбата на тютюноработниците, същата роля играе и в героичната стачка на рудничарите от «Плакалница», дето по признанието на някои хора те са образували *специална комисия за намиране стачконарушители*, а със събираните уж за стачниците помощи издават, без да имат под свое влияние нито един рудничар, отвратителния парцал «Рудничарска борба», за да разколебават стачниците и помагат на капиталистическата компания «Маврокордато»¹⁰¹ (вж «Работнически вестник», бр. 34 от 1910 г.).

По самите официални отчети на «Обединения съюз», дадени в конгресите му, през 1908 г. той е ръководил *всичко 16 стачки с 1075 стачници* и за тяхното издържане е разходвал *1849,65 лв.*, хиляда марки от която сума са изпратени от Централната комисия на германските синдикати за стачките железничари, в стачката на които, както е известно, водителите на Железничарския съюз, за да може царжавата да окупира тия частни линии и ги обърне в царжавни, *измениха*. Значи през цялата година «Обединеният съюз» е дал за стачки само *599,65 лв.*

През същата година нашият Синдикален съюз е ръководил, както това се вижда от отчета, напечатан в настоящата брошура, *79 стачки с 5660 стачници* и е разходвал за тях *10 448 лева*.

През 1909 г. — една усилена стачна година — «Обединеният съюз» е имал *всичко 73 дребни стачки с 2—5—10 стачници шивачи, чехлари, еменджии и пр., общо 680 стачници*. «Съюзът» не е бил в състояние да даде за тия стачки *нито една стотинка*, а неговите дружества са разходвали *3576,25 лева*.

Същата година нашият Синдикален съюз е ръководил *15 стачки с 8156 стачници* и е разходвал за издържането на тия стачки *15 537,66 лв.!*

Най-добре обаче се вижда пълният банкрут на тоя

«съюз» от издаденото напоследък от неговата Контролна комисия окръжно, което биде изцяло публикувано в бр. 30 на «Работнически вестник».

От това окръжно се вижда, че за цели *шест месеца* от 1910 г. (от 1 януари до 28 юни) само *12* дружества са влезли в сношение със «Синдикалния комитет» на «Обединения съюз» и са изпратили известни членски вноски. От тях 5 са смесени, 4 на търговски служещи, 1 книговезко и пр., всички *дребни, незначителни групички*.

Между това за същото полугодие (от 1 януари до 30 юни 1910 г.) в касата на нашия Синдикален съюз са постъпили само от редовни членски вноски *4005,60* лева. За стачки са постъпили *2350* лв. Общ приход Синдикалният съюз е имал през полугодиято *6920,18* лв. Като е покривал редовно всички други разходи, нашият Синдикален съюз е разходвал само за стачки *2403,30* лв. през полугодиято.

Пълният банкрут на «Обединения синдикален съюз» е хвърлил в горко отчаяние неговата карьеристическа интелигенция и затова тя, от една страна, тъй безогледно се нахвърля върху нашето движение и организира стачконарушителство в стачните борби, а от друга страна — не оставя на мира Международния синдикален секретариат в Берлин и Международното социалистическо бюро в Брюксел с молбите си те да посредничат за едно обединение с нас. Целта на тая фалирала политиканска интелигенция е чрез едно организационно обединение с нашия съюз и нашата партия да се промъкне отново в редовете на борящия се български пролетариат, да стъпи като паразит здраво върху неговите широки плещи, за да постига, ползувайки се от неговите сили и средства, своите карьеристически и политикански цели, които са в най-грубо противоречие с жизнените интереси на пролетариата.

За такова «обединение», естествено, не може и дума да става в средата на борящия се български пролетариат, защото той достатъчно се е напатил в миналото от тая пършва карьеристическа интелигенция и по никой начин напред не ще си позволи детинското лекомислие да я допусне отново в своите организирани редове.

Днес вече пада и едно последно оръжие на политиканската интелигенция, което тя намираще във връзките си с Интернационала. С лъжа и измама тя злоупотребяваше с

Доверието на последния и в разстояние само на няколко години изтръгна от него повече от 20 000 лв., голяма част от която сума биде прахосана от разни политически хаймани из лагера на «обединената социална демокрация». Как престъпно е заблуждавала тая безскрупулна интелгенция Интернационалния секретариат, показват ясно многобройните факти. Тя съобщава напр. на секретариата, че има под свое влияние повече от 10 000 синдикирани работници, като представя за синдикални организации и Учителския съюз, и организациите на писари, фелдшери, финансови чиновници и пр. В своя отчет за 1905—1906 г. «обединените» отбелязват, че техният Синдикален съюз има 1890 членове, а на секретариата в Берлин съобщават — 5000 членове. Тъй са лъгали и през другите години. Да да представят, че имат много синдикални организации, те съобщават на секретариата адресите на отдавна престанали да съществуват организации, каквито са Каменоделската, Яйчарската и други. Нещо повече: посоченият адресант за яйчарите е *полицейски шпионин*, както това категорически установяват множество лица, а адресантите за каменоделците и домостроителите са *господари-предприемачи!*

Интернационалът обаче се освобождава вече от измамните на тая политиканска тайфа. Дванадесет наши професионални организации вече влизат в своите интернационални професионални съюзи. Нашият Синдикален съюз и отделните професионални съюзи са *признати* от Интернационала, намират се в най-редовни сношения с него и изпълняват навременно всички свои интернационални задължения. Ние срещаме най-горещи симпатии и поддръжка от страна на интернационалния пролетариат. Последният интернационален рудничарски конгрес¹⁰², в който заседаваха представителите на 1 200 000 организирани рудничари от целия свят, прие най-радушно нашия делегат и гласува специална поздравителна резолюция за нашия Рудничарски съюз и борящите се наши другари-рудничари в мината «Плакалница». Тютюнороботническият интернационален конгрес в Копенхаген¹⁰³, който преди няколко дни се закри, също прие най-радушно в своята среда нашия делегат и изказа своите горещи симпатии към борящите се български тютюнороботници, като същевременно реши да им се отпуснат и 2000 лева помощ.

Така бързо и сигурно върви нашето синдикално движение към *пълно единство* на работниците от всички професии, всички индустрии, цялото производство, под знамето на общата организация на пролетарната — социалната демокрация, и в най-тесни връзки с интернационалния социалистически пролетариат.

Големите досегашни успехи на нашето движение се дължат, несъмнено, на вярната му и несъкрушима основа, ясно изложена в Устава на Синдикалния съюз, на неговата чисто работническа социалистическа тактика и борба в защита на интересите на работническата класа, която последователна до крайност тактика минава като червена нишка както в решенията на всички синдикални конгреси, така и във всички акции на синдикалното движение.

Правотата на нашия път блестящо се потвърждава от самия живот, от добитите досега резултати. Нашето синдикално движение благополучно премина през всички болки и кризи, неизбежни спътници на детския период на всяко работническо движение, и днес вече здраво стъпя на своите крака и бързо се въоръжава с всички бойни средства, оръжия и добродетели, необходими за успешното изпълнение всестранните си задачи.

Намирайки се всред непрекъснатия огън на ожесточени борби с капиталистите и държавата за *налагането* на професионалните съюзи като законни, естествени защитници и представители на труда в производството, за най-широкото подобряване положението на работническата класа и за извоюването на едно действително работническо законодателство, нам предстои в настоящия важен и решителен момент на нови изпитания и борби още по-бързо и смело да вървим по досегашния път на *класова организация, социалистическа просвета и самостоятелна непримирима борба против капитализма и всички негови подпори*, като обгърнем в своите организации *живота, усилията и борбите на цялата работническа класа* и не оставим незасегнати от влиянието на несъкрусимия и неподкупен работнически «тесняшки» социализъм нито едно кътче на страната, дето се извършва експлоатация над работническия труд, нито едно предприятие, нито един работник и работничка, нито едно работническо семейство!

— Прочее, български работници и работнички, всички в
редовете на своите работнически професионални съюзи,
под знамето на социалната демокрация!

Чрез организация, просвета и борба — към свобода и
частие!

София, 20 август 1910 г.

Подпис: Г. Димитров

СЕДМИЯТ СИНДИКАЛЕН КОНГРЕС

На 16 юли, както е вече известно, се закри VII конгрес на Общия работнически синдикален съюз. По своя състав, по големия брой на присъстващите делегати, както и по своята деловитост тазгодишният конгрес наистина няма подобен на себе си в редицата предшествуващи синдикални конгреси. Във всяко отношение конгресът напълно заслужава името *пролетарски* конгрес. На него присъстваха едно голямо число делегати, а именно 187, от които 126 редовни и 61 със съвещателен глас. Извънредно важно е обстоятелството, от друга страна, че *всички* делегати бяха работници, с изключение на *един* интелигент. Може с пълно право да се каже, че тазгодишният конгрес представляваше едно пълно отражение на широко разрасналото се синдикално движение в нашата страна, затвърдено на бойните си пролетарски позиции.

Несъмнено е, че пролетарският състав на конгреса е една от главните причини и за неговата голяма деловитост. В продължение само на два дни и половина конгресът можа да се справи с въпросите, които от най-близо засягат интересите на работническата класа и разглеждането на които съставляваше дневния ред на конгреса. При пълно осветление, макар и не детайлно, на въпросите, при ясно съзнание, без излишни мъдрувания, което характеризира конгресите, когато в тях преобладава или е в голям брой непролетарски елемент, конгресът застана по всички поставени на разглеждане въпроси върху най-здрава основа и взема напълно отговарящи на интересите на работническата класа решения.

От дадения отчет за състоянието и дейността на Общия работнически синдикален съюз се вижда, че през изтеклата година последният е имал големи успехи във всяко отношение, че той е направил грамадна крачка напред по пътя на своето развитие. За да се види това по-ясно, ние ще предадем, макар и накратко, сведенията, представени от годишния отчет на Комитета на Общия работнически синдикален съюз.

1. *Състав на съюза.* Отчетната година съюзът е започнал с 3424 чл., влизащи в 11 професионални съюза, 6 професионални и 20 смесени синдиката. В края на отчетната година съюзът брои 4981 членове, които влизат в 13 професионални съюза и 182 секции. Следователно през изтеклата година съюзът е нараснал с 1557 чл. — 45,48%. Отрадното е, че това увеличение на съюза иде главно от индустриалния и транспортния пролетариат. Докато в 1904—1905 г. индустриалните работници бяха 421 (28,07%), днес са 2466 (49,50); транспортните работници бяха само 88 (5,86), сега са 1322 (26,55), занаятчийските работници съвсем бавно нараснали — в 1904 г. бяха 991 (66,7), сега са 1171 (23,50). Земледелските работници от 2 през 1907—1908 година сега са 22.

По професионални съюзи организирани работници в Общия работнически синдикален съюз се разпределят така:

Металоработнически	320
Рудничарски	410
Тютюноработнически	501
Текстилен	213
Обущаро-кожарски	722
Дърводелски	336
Шивашки	443
Печатарски	222
Пристанищен	305
Търговски служещи	201
Железничарски синдикат	406
Телеграфо-пощенски синдикат	210
Фабрични работници	692

С изключение на Текстилният съюз всички останали професионални съюзи имат значително увеличение — от 15,50% до 197,90%.

В общото число на съюзните членове (4981) не влизат две важни организации при варненското пристанище — *Организацията на каруцарите* със 160 членове и *Дружеството на морските работници* със 150 членове.

В съюза влизат работници от различни народности. В 1904—1905 г. числото на организирани в него работници от други народности бе 120, днес то е 785. Освен това числото на работничките е нараснало от 56 през 1904—1905 г. на 340 през отчетната година. Съюзът също постоянно възмъжава. Така през 1904—1905 г. членовете, по-възрастни от 20 години, бяха 805, днес са 2647; по-възрастните от 30 години бяха 165, сега са 1043. Женените работници бяха 285, сега са 1664. От друга страна, работниците-избиратели през същата година бяха 431, сега са 2633. Партийните членове през 1904—1905 г. бяха 282, днес са 1419.

Отчетът със задоволство отбелязва, че няма нито едно *индустриално предприятие*, нито една категория на работническата класа, незасегната от организацията и агитацията на съюза.

2. *Организационна, просветителна и публична дейност.* Дейността на съюза е била извънредно интензивна през изтеклата година. Тя е водена с много по-голямо напрежение и в много по-големи размери, отколкото през всички минали години. Отчетът обаче констатира, че управителните тела на професионалните съюзи и секции не са водили достатъчно *систематично, методично и настойчиво* своята дейност. Констатират се така също и други недъзи.

Разпространението на *«Работнически вестник»* е недостатъчно. Неговите абонати от съюза са 1428, срещу 1119 през миналата година. *«Ново време»* има само 255 абонати от съюза.

3. *Местните работнически съвети* са действували през отчетната година много по-системно и по-усилено. При тях тая година са назначени и специални синдикални ревизори. Такива е имало и през годината 14 души.

4. *Синдикалният печат* отбелязва голямо засилване. През годината са почнати 4 нови професионални вестника, общото число на които е 22. Тиражът им бързо се увеличи-

ва. В «Работнически вестник», с малки недъзи, отделът «Синдикално движение» е списван добре.

5. *Синдикалната самопомощ* през изминалата година е твърде разширена. От професионалните съюзи и местните работнически съвети е дадена на безработни, болни и пътуващи членове една помощ от 10 271,45 лв., а през 1904—1905 г. — 1429,69 лева.

6. *Работническите представители и комитетите на труда* през отчетната година са срещали голямо противодействие от страна на господарите и държавата, които с всички средства са се мъчили да осуетят прилагането на Закона за женския и детския труд. Работнически представители окончателно утвърдени има 19 души. Изпратените сведения от 15 души работнически представители показват, че от ревизиите са засегнати 591 заведения и 19 923 работници и работнички.

7. *Стачната борба*. Тая година са обявени 158 стачки, когато миналата година бяха 79, а в 1904—1905 г. 30 стачки. Изразходвани са 15 537 лева. От стачките 105 са нападателни, 48 отбранителни; 101 организирани и 58 стихийни, напълно спечелени 50, завършени с частичен успех 45, изгубени 48, обърнати в бойкот 4 и незавършени 6. Практическите успехи от стачките тая година са несравнено по-големи от тия на миналите години. Отчетът със задоволство отбелязва, че фактически през изтеклата година цялото стачно движение се е намирало под ръководството и влиянието на нашия Синдикален съюз.

Ролята на «Обединения съюз» в стачното движение на българския пролетариат е била да достави стачконоарушителски материал за господарите.

8. *В политическите акции*, предприети от Работническата социалдемократическа партия, Общият работнически синдикален съюз е вземал най-живо участие.

9. *Финансовата дейност*. В централната каса на съюза е предвидено да постъпят заедно с наличността от миналата година 6588,15 лв., а са постъпили 13 715,30 лева. Отделните професионални съюзи също финансово тая година стоят несравнено много по-добре.

10. *Интернационалните връзки*. Днес в интернационалните професионални съюзи влизат следните наши организации: 1. Рудничари; 2. Текстилни работници; 3. Ка-

меноделци; 4. Търговски служещи; 5. Шивачи; 6. Обушари; 7. Фабрични работници; 8. Стъклари; 9. Металоработници; 10. Бръснари; 11. Пристанищни работници.

В полза на шведските борци е изпратена една сума от 815 лева, а на локаутираните строители в Германия — 100 лева.

Направените кратки извлечения от отчета говорят сами за себе си и затова ние се отказваме тук да ги коментираме. От всичко гореизложено достатъчно ясно се вижда, че Общият работнически синдикален съюз бързо се разраства и заздравява като една бойка икономическа организация на българския пролетариат, способна да поеме с достойнство тежката освободителна борба, която ѝ се налага от живота, и заедно със социалдемокрацията да води пролетариата от победа към победа до пълното му освобождение от игото на капитализма.

В. «Работнически вестник»,
№ 24, 23 юли 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ПРОФСЪЮЗНОТО
ДВИЖЕНИЕ
В БЪЛГАРИЯ

1909 — 1910

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА КОМИТЕТА НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

ДО МЕЖДУНАРОДНИЯ СЕКРЕТАРИАТ НА ПРОФСЪЮЗИТЕ

I. СЪСТАВ НА СЪЮЗА

В началото на отчетната година съюзът наброяваше 24 членове, които бяха организирани в 11 професионални съюза, 6 професионални и 20 смесени синдиката.

През отчетната година бяха образувани още два професионални съюза — *Съюзът на пристанищните работници* и *Съюзът на фабричните и други работници*. Последният обхваща всички членове на професионалните и смесени синдикати, от професията на които няма професионални съюзи, следователно сега вече не съществува то един местен синдикат.

В края на отчетния период Общият синдикален съюз наброява 4981 членове, които са организирани в 13 професионални съюза със 182 секции (вж таблица № 1).

Численото нарастване на съюза от неговото основаване вижда от следните данни:

Година	Секция	Членове	Увеличение
1904—1905	42	1500	—
1905—1906	38	1380	—
1906—1907	55	1689	309
1907—1908	83	2084	395
1908—1909	120	3424	1340
1909—1910	182	4981	1557

В края на отчетната година Синдикалният съюз показва увеличение на членовете с 1557, или 45,48%.

Развитието на съюза напълно съвпада с икономическо-

Таблица № 1

В година	Брой на членовете в началото	Брой на членовете в края	П о л		Семейно положение		Националност	
			мъж ки	женски	женени	неженени	българни	небългарни
1904—1905	1350	1500	1444	56	285	1215	1380	120
1905—1906	1500	1380	1373	7	268	1112	1234	146
1906—1907	1380	1689	1580	109	328	1361	1513	176
1907—1908	1689	2084	1987	97	576	1508	1812	272
1908—1909	2084	3424	3230	194	991	2433	3071	353
1909—1910								
10. VII—10. I	3424	4020	3818	202	1193	2827	3507	513
10. I—10. VII	4020	4981	4981	340	1664	3317	4196	785

В година	Възраст			Образование					Внесени в избирателната листа	Членове на Социалдем. партия
	до 20 години	от 20 до 30 години	над 30 години	неграмотни	основно образование	прогимназия	средно образование	професионално образование		
1904—1905	530	805	165	70	830	600	—	—	431	282
1905—1906	378	793	209	54	502	776	33	15	672	304
1906—1907	566	893	230	65	837	729	40	18	754	321
1907—1908	577	1234	272	123	1159	772	14	16	869	717
1908—1909	836	2097	491	191	1985	1153	39	54	1444	954
1909—1910										
10. VII—10. I	1093	2136	791	287	2014	1609	45	65	1800	1225
10. I—10. VII	1291	2647	1043	290	2505	2045	55	86	2633	1419

то развитие на страната. Както в предишните, така също и през отчетната година новите членове са предимно пролетарии, заети в *индустрията и транспорта*. Това се вижда ясно от таблица № 2.

Докато през 1904—1905 г. броят на индустриалните работници беше 421 (28,07%), през последната година се повиши на 2466 (49,50%).

През 1904—1905 г. транспортните работници наброява-

ка само 88 (5,86%), сега те са 1322 (26,55%). Броят на занаятчиите се е повишил незначително: през 1904—1905 г. те бяха 991 (66,7%), днес се е повишил на 1171 (23,50%).

Броят на селскостопанските работници също се повишава постоянно, макар и бавно. През 1907—1908 г. те бяха само 2, в 1908—1909 — 12, през отчетната година са вече 22 организирани селскостопански работници. По всяка вероятност след известно време ще бъдем в състояние да образуваме нов съюз — на земеделските работници.

Таблица № 2

През годните	Индустриални работници	Процентно	Занаятчийски работници	Процентно	Транспортни работници	Процентно	Земеделски работници	Процентно	Всичко
1904—1905	421	28,07	991	66,07	88	5,86	—	—	1500
1905—1906	492	35,65	791	57,32	97	7,03	—	—	1380
1906—1907	676	40,02	899	53,23	114	6,75	—	—	1689
1907—1908	970	46,59	897	43,09	215	10,32	2	0,09	2084
1908—1909	1884	55,02	1007	29,41	521	15,22	12	0,35	3424
1909—1910	2466	49,50	1171	23,50	1322	26,55	22	0,45	4981

Численото нарастване на всеки един от професионалните съюзи през последните три години се вижда от таблица № 3.

В Съюза на фабричните и други работници са организирани (вж с. 254):

Всички отраслови съюзи показват съществено увеличение на членовете си, възлизащо от 15,50% до 197,90%. Изключение прави само Съюзът на текстилните работници.

Централната секция на Съюза на текстилните работници (в Сливен) сега е по-добре от миналата година. Тя все повече и повече се свързва от поражението, претърпяно от него през 1908 г. в най-голямата, продължителна и

165	керамици
54	обща работници
57	мелничари
35	каменоделци
27	бояджии
59	работници в книжни фабрики
19	строители
43	бръснари
11	келнери
30	сладкари
11	стъклари
4	цветарски работници
9	копчари
22	земеделски работници и
145	(с неизвестно занятие)
<hr/>	
692	всичко

изтощителна стачка. Има обаче колебание на броя на членовете в останалите секции. С това може да се обясни намаляването на общия брой на членовете на съюза с 22. Това колебание се дължи предимно на женския и детския елемент, който е преобладаващ в текстилната индустрия. Въпреки че в голяма степен е под наше влияние, той все още не е стабилен в Синдикалния съюз.

В общия брой на членовете на съюза (4981) не са включени две важни организации при варненското пристанище — Организацията на каруцарите със 160 членове и Дружеството на морските работници със 150. Организацията на каруцарите е образувана от нашия Съюз на пристанищните работници, върви и действа *винаги* заедно с него, но не влиза в неговия състав, защото поради характера на каруцарския труд в пристанището засега каруцарите, макар и пролетаризирани, са временни полусобственици. Дружеството на морските работници бе основано отначало като неутрална организация. Борбите във варненското пристанище обаче наложиха пълното единство на пристанищните работници от всички категории и показаха неоспоримо не само *безсмислицето*, но и *голямата вреда* от неутралитета на морските работници. В последно време между Дружеството на морските работници и Съюза на пристанищните работници съществува *пълно съгласие*, поддържат най-близки братски връзки с него и въпреки

Т а б л и ц а № 3

СЪЮЗИ	1907—1908		1908—1909		1909—1910		Процентно увеличение за 1909—1910 година
	Секции	Членове	Секции	Членове	Секции	Членове	
Металоработ- нически	4	91	9	225	11	320	42,22
Рудничарски	2	139	7	355	8	410	15,50
Тютюноработ- нически	2	70	6	275	8	501	82,19
Текстилен	2	358	5	235	8	213	—
Обущаро-ко- жарски	12	201	22	498	30	722	45,00
Дърводелски	1	23	13	216	19	336	55,55
Шивашки	14	261	16	356	27	443	24,49
Печатарски	5	140	5	101	8	222	110,00
Пристанищен	—	—	1	103	3	305	197,90
Търговски слу- жещи	4	49	5	95	7	201	111,57
Железничарски синдикат	6	93	8	163	16	406	148,49
Телеграфо-пощ. синдикат	5	84	7	133	17	210	57,89
Фабрични ра- ботници (по- рано смесени и отделни синдикати)	26	575	16	669	20	692	3,30
	83	2084	120	3424	182	4981	45,48

бройните интриги на работническите врагове и техните
Дружеството на морските работници ще образува в
едно време една *единна, обща* организация със Съюза на
пристанищните работници.

Нашият съюз извънредно успешно обединява работни-
ците от всички народности и вероизповедания. По състав
той е цял Интернационал. Заедно с българските ра-
ботници той обединява турски, еврейски, арменски, гръц-
ки, руски, сръбски, чешки, румънски и пр. работници.
Нагодарение на социалистическото влияние между бъл-
гарите, турците, гърците, евреите и пр. в Синдикалния

съюз съществува пълна солидарност, взаимно доверие и искрени симпатии.

Броят на организирани в съюза работници от други народности през 1904—1905 г. беше 120, а през отчетната година — 785.

Въпреки понятните колебания непрекъснато расте броят на организирани работнички. През 1904—1905 г. към Общия синдикален съюз влизаха 56, а през отчетната година 340 работнички.

През 1904—1905 г. ОРСС наброяваше 805 членове над 20-годишна възраст, а през отчетната година — 2647; 165 над 30-годишна възраст, през отчетната година — 1043. Броят на женените работници през 1904—1905 г. е 285, а през отчетната година — 1664.

През 1904—1905 г. съюзът наброява 431 работници-избиратели, а сега — 2633. През 1904—1905 г. броят на профсъюзните членове, които също са и членове на партията, беше 282, а през отчетната година това число нараства на 1419. Разбира се, в тази насока има още много да се извършва. Въпреки че всички членове на съюза с гордост се смятат за *социалдемократи*, преди още да са партийни членове, и са еднакво предани както на синдикатите, така и на партията, не можем да забравим нито за момент, че най-здравата гаранция за правилното развитие и успехите на синдикалното движение и цялата социалдемократия у нас е в постоянното и нормално увеличение на процента на убедените и добре възпитани социалдемократи, партийни членове, от общата маса на синдикираните работници.

Със задоволство трябва да се отбележи, че и тази година, въпреки сравнително бързото развитие на индустрията, няма нито едно индустриално предприятие, нито една категория от работническата класа, незасегнати от организацията и агитацията на съюза.

Сега нашето влияние обхваща една работническа маса, най-малко три пъти по-голяма от числото на влизащите в Синдикалния съюз работници и работнички — 4981. Това особено ясно изпъкна и в тазгодишната първомайска манифестация, която навсякъде премина блестящо.

Отсега нататък можем да разчитаме на по-значителни успехи. Развитие на капитализма, растящите класови

противоречия, изострянето и бързото увеличаване на конфликтите между труда и капитала, жестоката капиталистическа експлоатация, растящата материална и социална мизерия, а също и масовите злополуки и физическото и духовно израждане на работническата класа — всичко това, осветено от ярката светлина на революционния социализъм, пробужда ежедневно спящите, инертни работнически маси, привлича ги в организацията, подтиква ги към борба и разчиства пътя за нашия ръст, на нашите по-нататъшни успехи.

И ние толкова по-бързо ще растем, колкото по-здраво се държим за нашата досегашна изпитана, ясна, последователна и непоколебима социалистическа тактика — да действуваме винаги и само в защита на работническите интереси, винаги и само за тържеството на освободителното дело на социалдемократията.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА, ПРОСВЕТИТЕЛНА И ПУБЛИЧНА ДЕЙНОСТ

Дейността на съюза бе извънредно интензивна през отчетната година. Общата организационна и просветителна дейност, публичната дейност, както агитацията и пропагандата бяха много по-оживени и по-обхватни, отколкото през всички изминали години.

През 1909—1910 г. се състояха: 372 заседания на Централното ръководство; 3406 заседания на местните ръководства (през 1908—1909 — 2570, през 1904 — 1905 — 751); 3691 събрания на секциите (през 1908 — 1909 — 2152, през 1904—1905 — 688); 2464 организационни събрания с доклади (1908 — 1909 — 1327; 1904 — 1905 — 338); 309 открити събрания (през 1908—1909 — 251; 1904 — 1905 — 69); 666 открити събрания с доклади (през 1908 — 1909 — 495, през 1904 — 1905 — 80); бяха разпространени 174 позива (през 1908 — 1909 — 72; през 1904 — 1905 — 29) с общ тираж 77 800 екземпляра (през 1908 — 1909 — 41 060, през 1904 — 1905 — 15 350 екземпляра). Разпространени са агитационни календари в тираж 5219 екземпляра (през 1908 — 1909 — 2260); абонати на централния орган на съюза бяха 1428 членове и 105 нечленуващи (през 1908 — 1909 — 1199 и 91, 1904 — 1905 — 507); абонати на партийното списание

«Ново време» бяха 285 членове и 45 нечленуващи (1908-1909 — 269 и 21, 1904 — 1905 — 75 членове); състояли са се 40 забави и излета (през 1908 — 1909 — 56, 1904—1905—59)

III. МЕСТНИТЕ СИНДИКАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Нашите синдикални организации са по образа на германските профсъюзни обединения. В резултат на бързото развитие на професионалните съюзи и интензивните борби против капиталистическата експлоатация нашите синдикални организации печелят все по-голямо влияние.

През отчетната година бяха конституирани и функционираха 22 местни работнически съвета. Тяхната обща дейност се вижда от таблица № 4.

Състояният се през юли т. г. синдикален конгрес прие някои нови мерки за по-нататъшното засилване функциите на синдикалните организации.

IV. СИНДИКАЛНИЯТ ПЕЧАТ

Централен орган на съюза е партийният орган «Работнически вестник». Независимо от това всеки съюз има свой печатен орган, с изключение на Съюза на пристанищните работници, който временно не разполага със собствен профсъюзен орган.

През отчетната година започнаха да излизат 4 нови профсъюзни органи. Сега имаме следните отраслови органи:

1. «Металороботник», излиза един път месечно с тираж 800 екземпляра.

2. «Печатарски работник» излиза един път месечно, тираж 800 екземпляра.

3. «Рудничар», излиза един път месечно, тираж 800 екземпляра.

4. «Тютюнороботник», излиза два пъти месечно, тираж 800 екземпляра.

5. «Текстилен работник», излиза един път месечно, тираж 700 екземпляра.

6. «Шивашки работник», излиза един път месечно, тираж 800 екземпляра.

Таблица №4

ПОЛУГОДИЕ	Заседания		Синдикални конференции		Публични събрания		Позивя		Число на разпространените екземпляри		Синдикални ревизори		Направени синдикални ревизии		Безработни		Болни		Пътувачи		Стачки		Всичко	
	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.	лв.	ст.
I	256	75	103	51	15050	12	78	148	10	122	—	187	25	746	—	1203	35	—	187	25	746	—	1203	35
II	274	85	105	60	19000	14	111	167	—	148	10	344	90	898	95	1458	95	10	344	90	898	95	1458	95
Общо	530	160	208	111	34050	14	189	315	10	270	10	432	15	1644	95	2662	90	10	432	15	1644	95	2662	90

7. «Дърводелски работник», излиза един път месечно, тираж 800 екземпляра.

8. «Търговски служащ», излиза един път месечно, тираж 800 екземпляра.

9. «Кожаро-обушар», излиза два пъти месечно, тираж 1000 екземпляра.

10. «Телеграфопощенски вестник», излиза два пъти месечно, тираж 1200 екземпляра.

11. «Железничар», излиза два пъти месечно, тираж 1400 екземпляра.

12. «Бюлетин на фабричния съюз», излиза един път месечно, тираж 1500 екземпляра.

V. СИНДИКАЛНАТА САМОПОМОЩ

Без ни най-малко да преувеличаваме значението на синдикалната самопомощ като едно важно средство в борбата ни против капиталистическата експлоатация, професионалните съюзи все повече развиват и усъвършенствуват тази своя функция.

През отчетната година от професионалните съюзи са подпомогнати 1127 безработни с 6705,55 лева; 449 болни с 1952,20 лева; 140 пътуващи членове с 1613,70 лева, или общо 1716 безработни, болни и пътуващи членове с 10 271,45 лева. През 1904—1905 г. бяха подкрепени общо само 217 членове с 1429,60 лева.

Най-голяма част от разпределената през отчетната година помощ — 6705,55 лева, се пада на безработните. Това е напълно понятно, като се има предвид големата безработица, която преживява нашата страна. Въпреки неоспоримия индустриален подем у нас, благодарение на специалните условия, при които се развива българският капитализъм, и неограничената ужасна експлоатация на работниците, особено на женския и детския труд, безработицата взема все по-големи и застрашителни размери и причинява неописуеми лишения и опустошения сред работническата класа.

Само подпомогнатите безработни синдикални членове през отчетната година са 1127 — т. е. приблизително една трета от общото число на организирани в Синдикалния

съюз работници. Фактически обаче броят на всичките безработни членове през изтеклата година е много по-голям.

При всички по-големи партийни и профсъюзни организации съществуват бюро за безработни, които се грижат за назначаването на безработните членове.

За да се насърчава по-нататък синдикалната помощ, към някои от професионалните съюзи през отчетната година беше образуван специален фонд с вноска 20 ст. на член месечно. Такива фондове сега има при местните работнически съвети в Пловдив, София, Русе, Плевен, Варна, Габрово, Ямбол и Севлиево. Фондовете за синдикална самопомощ се управляват от специални комисии, избрани от местните работнически съвети, и действуват под тяхно ръководство и контрол. Тези комисии организират за редовните членове и техните семейства безплатна лекарска помощ, безплатна юридическа помощ, раздаване на медикаменти на намалени цени и т. н. Резултатите, отнасящи се до това, което комисииите за синдикална самопомощ постигнаха за краткото време на тяхното съществуване, проличават от по-долните цифри.

През отчетната година в споменатите градове съществуват 8 фонда за синдикална самопомощ. В тях участвуват 1300 членове. От синдикираните лекари беше оказана медицинска помощ на 499 случая, а юридически съвети — на 449. От синдикираните адвокати са водени 232 дела срещу работодателите, от които бяха спечелени 139. Общият приход на фонда са 3954,05 лева, а разходите 3741.

Практическата, агитационната и възпитателна полза от тази синдикална самопомощ не може да бъде оставена без внимание. Ние се стараем да образуваме подобни фондове по възможност към всички от нашите организации, разбира се, да надценяваме стойността на тези фондове за самопомощ.

VI. РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В КОМИТЕТИТЕ НА ТРУДА

И през настоящата година фабрикантите и собствениците на работилници с най-безогледното и престъпно съучастие на държавата положиха всички възможни усилия, за да осуетят прилагането на единствения работнически закон

у нас — Закона за защита на женския и детския труд.

Натрапените от фабрикантите и властите «работнически» представители допринесоха, както и трябваше да се очаква, за осуетяване прилагането на споменатия закон било чрез лицемерни ревизии на интересите на самите работодатели, или чрез пасивност.

Самите комитети на труда бездействуваха или се опитваха пряко или косвено да улесняват осуетяването на прилагането на закона.

Единствени бранители на Закона за женския и детския труд от работодателите и властите бяха и през отчетната година само избраните от нашите синдикални организации работнически представители. През отчетната година имахме 19 души окончателно утвърдени работнически представители, от които 15 изпратиха сведения за своята дейност до Синдикалния комитет на ОРСС. Тази дейност ще бъде илюстрирана от следните цифри.

Общо бяха направени 428 ревизии, които засегнаха 132 фабрики, 375 работилници и 84 строежа, т. е. общо 591, в които бяха заети 6098 мъже, 7700 жени и 6125 деца под петнадесет години, или общо 19 923 работници. Поради нарушаване на закона бяха съставени 210 акта. От тях 45 бяха разгледани от съда и в повече от 22 случая бяха произнесени присъди против нарушителите.

Въпреки че практическият резултат и от най-усърдната дейност на нашите работнически представители за прилагане на закона при сегашните условия да е незначителен, тази дейност има голяма стойност за пробуждането и организирането на работническата маса, а така също и за борбата за прилагането на Закона за женския и детския труд и за извоюването на истинско работническо законодателство.

VII. СТАЧНАТА БОРБА

През отчетната година в областта на стачната борба съюзът вложи необикновено голяма енергия и финансови средства.

По брой, обхват и резултати от проведените стачки отчетната година превишава значително всички предишни години. Това става ясно от таблица № 5.

Таблица №5

ГОДИНИ	Стачки	Организираните	Нападатели	Станци	Изгубени дни	Изразход-ванни суми		ст.	РЕЗУЛТАТ				
						лева	десно		Спечелени	Частичен успех	Изгубени	Незавършени	Обрнати в бойкот
1904—1905	30	25	5	644	29127	2878	52	7	5	18	—	—	—
1905—1906	46	28	18	1760	46604	2648	—	9	12	25	—	—	—
1906—1907	82	33	49	3496	43842	10180	12	29	20	34	—	—	—
1907—1908	75	30	39	7914	39845	4804	65	15	21	39	—	—	—
1908—1909	79	42	37	5660	55901	10448	10	10	18	51	—	—	—
1909—1910	155	48	107	8156	74699	15537	66	52	45	47	5	—	6

Т. е. през отчетната година са проведени 155 стачки, когато през 1908—1909 — 79, а през 1904—1905 — само 30. През отчетния период за стачки са изразходвани 15 537 лева. В тази сума е включена само една малка част от големите разходи за издръжката на още незавършилата стачка на тютюноработниците в Русе, Шумен и Варна.

Необикновено големият брой на стачки през тази година, главно стачките на фабрични, строителни и пристанищни работници, неоспоримо сочи за това, че, от една страна, експлоатацията на работническата класа при нас е чудовищна и непоносима, а от друга — за масовото пробуждане на работническите слоеве.

Радващо е тук да се констатира фактът, че с укрепването на професионалните съюзи и с обединяването на всички годни за организация работници в техните редове намалява числото на стихийните стачки. Обратно, увеличава се числото на нападателните стачки, а също и на тези, които са завършили успешно. През отчетната година имаме 107 нападателни и 48 отбранителни стачки, 104 организирани и 51 стихийни. Успешни бяха 52, частично успешни — 45, неуспешни — 47, обърнати в бойкот — 6 и още незавършили — 5. Понастоящем водим едновременно пет стачки, от които три са на тютюноработниците в Русе, Шумен и Варна (локаут).

Практическите резултати изобщо от стачните борби през последната година бяха значително по-големи и задоволителни в сравнение с миналите години.

Общата общарска стачка в Самоков завърши със сключването на тарифен договор с работодателите, в резултат на което беше постигнато намаляване на работното време от 16—18 часа на 10, премахване работата на парче и увеличаване на надниците с 15—20 %.

Тарифната борба на общарите в Пловдив също беше увенчана с успех. И там също беше сключен тарифен договор, с което беше премахната работата на парче, намалено работното време на 10 часа и бяха увеличени заплатите.

Стачките на строителните работници по железните мостове и по строящите се железопътни линии Царева ливада—Габрово и Мездра—Видин завършиха с успех и бяха действено средство за самозащита на работниците срещу

Някои предприемачески компании, които понякога цели седмици не плащаха работни заплати.

— През изтеклата година имахме за първи път и три стачки на земеделски работници, две от които завършиха успешно. Разбира се, и трите стачки избухнаха случайно, без предварителна подготовка, но във всеки случай са показател за това, че и земеделският пролетариат вече се пробужда.

От завършилите с неуспех стачки тук ще споменем отбранителната стачка на работниците и работничките от Кибритената фабрика в Костенец баня, предизвикана от дирекцията на фабриката с цел да бъде унищожена работническата организация. Тази героична борба продължи цели 133 дни, без да се яви нито един изменник от борещите се работници. Ако «демократическото» правителство не се беше предоставило напълно в служба на фабричната компания, при което достави 1000 каси кибрит от Сърбия и позволи контрабандиране с чуждестранен кибрит, стачката щеше да завърши с блестящ успех, тъй като четиримата стачкоизменници от средата на «обединените профсъюзи», а също и довлечените от съседните села селяни, напълно негодни за работа във фабриката, не можеха по никакъв начин да повлияят на изхода от стачката.

— Една друга стачка, завършила с неуспех, която заслужава сериозно внимание, е стачката в печатница «Зора» във Варна. В тази стачка, сбявена при много благоприятни условия на производството, се явиха пет стачкоизменници от «обединените профсъюзи», а варненският клон на «обединената социалдемокрация» се превърна в бюро за посредничене при набирането на стачкоизменници. Собственикът на печатницата, който първоначално беше склонен да приеме част от исканията на стачниците, се отказа, естествено, да преговаря с борещите се работници при това организирано стачкоизменничество и стачката трябваше след 20 дни да бъде прекратена без успех.

В края трябва да отбележим със задоволство, че фактически през изтеклата година цялото стачно движение в страната се намираше под ръководството и влиянието на нашия Синдикален съюз.

Извън ръководените и повлияни от нашия Синдикален съюз стачки са водени само някои малки и незначителни стачки на 3—4—1 шивачи, обушари и пр., които бяха под

ръководството на «Обединения синдикален съюз». Строго погледнато, тези няколко незначителни стачки не могат да се смятат за стачна борба.

Ролята, която «обединеният», «Свободен синдикален съюз» играе сега в стачното движение на българския пролетариат, се състои в това, да *доставя на работодателите стачкоизменници*. Тази негова позорна роля по-скоро окончателно ще го погребее и с това организъмът на българския пролетариат ще бъде освободен от един зловреден паразит и ще бъде разчистен пътят към още по-големи успехи в стачната борба на професионалните съюзи.

За сравнително задоволителните резултати от стачната борба, които можем да констатираме през отчетната година, имаме да благодарим на действената морална и материална подкрепа, която ни беше дадена от страна на Работническата социалдемократическа партия и от намиращите се под нейно непосредствено влияние и идейно ръководство организации, особено Учителската социалдемократическа организация.

VIII. ПОЛИТИЧЕСКИ АКЦИИ

Във всички политически акции, предприети от Работническата социалдемократическа партия, синдикалните организации взеха най-живо участие.

Заедно с партията Синдикалният съюз взе участие в проведената по Коледа 1909 г. в Белград Балканска социалистическа конференция, която беше използвана за заздравяване на връзките със синдикалните съюзи в съседните балкански страни.

Необикновено бляскаво премина първомайският празник през изминалата година. В майската манифестация взеха участие повече от 13 000 работници и работнички.

Под нашето знаме 1 май е празнуван (вж таблицата на с. 267):

Идейните и организационни връзки между партията и Синдикалният съюз са тъй близки, че членовете на съюза участвуват със същата преданост, енергия и готовност в стачка или при други случаи, проявяват се винаги като социалистически организирани и възпитани работници, като борци против капиталистическата експлоатация.

Години	Общо брой	Мъже	Жени
1904	2900	2846	54
1905	3700	3640	60
1906	4000	3971	29
1907	4800	4650	150
1908	5200	5010	190
1909	7000	6690	310
1910	13 000	12 350	650

IX. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

През отчетната година професионалните съюзи финансово са значително по-добре, отколкото в предишните години. Таблица № 6 дава представа за това (вж с. 268).

Състоянието на централната каса на Синдикалния съюз е също добро. Като приходи, включително и наличностите в касата от миналата година, бяха предвидени 588,15 лева. В действителност обаче в касата постъпила 13 715,30 лева. От редовни членски вноски бе предвидено да постъпят 2800 лева, действително обаче бяха получени 5634 — т. е. близо 2000 лева повече.

От основаването на Синдикалния съюз в централната каса са постъпили от редовни членски вноски следните суми: през 1904 — 1905 — 2638,48 лева; 1905 — 1906 — 732,20; 1906 — 1907 — 3444,65; 1907 — 1908 — 3339,30; 1908 — 1909 — 3449,55; 1909 — 1910 — 5634.

През първите четири години всеки професионален съюз внасяше в централната каса по 30 стотинки месечно за член. От 1908—1909 г. вносът беше намален на 20 ст. Въпреки това общите постъпления от членския внос през последните две години, особено през отчетната, са значително по-големи, отколкото в предишните години.

Посочените постъпления биха били много по-големи, ако всички професионални съюзи внасяха пълната сума, пресметната според броя на всички членове. Професионалните съюзи обаче плащат по-малко поради необикновено големите разходи за стачки, подпомагане на безработни, болни, пътуващи членове и пр. От друга страна, безработ-

Таблица № 6

П Р И Х О Д И		1906—1907		1907—1908		1908—1909		1909—1910	
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1	От вписни вноски	441	—	817	—	1503	20	2242	40
2	От чл. внос	8400	20	17285	75	22100	45	28240	50
3	От чл. книжки	—	—	527	65	681	50	954	—
4	От вечеринки, срещи, екскурзии, театрални представления	670	40	1132	70	1155	32	463	75
5	Доброволна помощ	606	20	1516	62	7192	38	6185	—
6	От абонамент на проф. органи	—	—	—	—	3562	—	8108	95
7	Разни	495	45	534	35	440	26	675	—
Всичко		10513	25	21814	07	36635	11	46869	60
Наличност от миналата година		3553	75	6827	63	12056	81	19285	57
Всичко		14067	—	28641	70	48691	92	66155	17

Р А З Х О Д И									
1	Помощи за стачкуващи	1290	95	3922	75	8301	25	8190	10
2	Помощи за безработни	1268	65	3193	15	4726	45	6390	45
3	Помощи за пътуващи	—	—	—	—	642	60	1181	55
4	Помощи за болни	377	10	949	39	1425	10	1682	10
5	Администрация	680	25	1439	15	3043	99	4121	80
6	Агитация	—	—	2661	60	3610	87	4294	20
7	Синдикален печат	—	—	—	—	2981	69	7990	90
8	Вноски в касата на съюза	3165	85	4103	80	4048	22	7388	95
9	Международ. вноски	—	—	—	—	123	50	255	25
10	Разни	456	57	396	05	502	68	2100	20
Всичко		7239	37	16584	89	29406	35	43595	50

ите, чийто брой, както беше споменато по-горе, през отчетната година беше необикновено голям, а също и отбилощите военната си служба членове бяха освободени от плащането на членски внос.

Х. ПОЛОЖЕНИЕТО НА РАБОТНИЧЕСКАТА КЛАСА

Тази година искахме да изготвим един обстоен отчет върху положението на работническата класа. За съжаление това не е възможно в момента, защото не получихме достатъчно данни от нашите организации. От статистиката, която предостави Централният комитет, въз основа на публикуваните в партийната и профсъюзна преса злополуки излиза, че през отчетната година са станали следните злополуки:

— тежко ранени бяха 186 работници и работнички. Между тях: 173 мъже, 3 жени и 10 деца. Леко ранени бяха общо 75 — 72 мъже, 1 жена и 2 деца. Убити бяха 85 мъже, жени и 8 деца — общо 98 работници и работнички. Общият брой на пострадалите е 359.

ХІ. НАШИТЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ ВРЪЗКИ

По отношение на заздравяването и разширяването на нашите интернационални връзки през отчетната година не постигнахме много задоволителни резултати.

Нашият Синдикален съюз се намира в по-тясна връзка със Сръбския професионален съюз. Нашите професионални съюзи сключиха със сръбските братски профсъюзи договори за равноправие на сръбските и българските съюзни членове, които работят в България и Сърбия, и за взаимна морална и материална подкрепа.

Понастоящем в интернационалните професионални съюзи са включени следните наши организации: 1. Рудници; 2. Текстилни работници; 3. Каменоделци; 4. Търговски служещи; 5. Шивачи; 6. Обущари; 7. Фабрични работници; 8. Стъклари; 9. Металоработници; 10. Бръснари; 11. Тютюноработници; 12. Пристанищни работници.

На героично борещия се шведски пролетариат изпратихме скромната помощ от 815 франка. Борещите се ло-

каутирани немски строителни работници подкрепихме със 100 франка. По този начин изразихме още по-силно нашата солидарност с международния пролетариат.

Както споменахме в нашите отчети от предишните години, във всички важни индустрии на страната *няма* други организации освен нашите професионални съюзи. Индустириалният пролетариат в страната, доколкото е организиран, *влиза изключително* в редовете на Общия работнически синдикален съюз. В рудничарската, керамичната, железодобивната, текстилната, тютюневата, кожарската, дървообработващата и пивоварната индустрия не съществуват *изобщо никакви други организации освен нашите*. Във *всички* строителни предприятия и пристанища положението е същото.

Тъй нареченият «Обединен професионален съюз», който има формална връзка с Международния секретариат, се състои предимно от *малки, недееспособни групички от занаятчии и търговски служещи*. Ръководителите на този съюз, няколко карьеристи и спекуланти, уверяват Интернационала, че са начело на една масова организация и че техният «съюз» бързо расте и провежда големи борби и защита на работническите интереси. Фактически обаче «Обединеният съюз» не участва в нито една от онези стачни борби, които българският пролетариат в последно време така масово проведе. В действителност този «съюз» е напълно изолиран от пролетарските борби, а където намери възможност, играе една *стачкоизменническа роля* и подпомага според силите си работодателите да сразяват работническите борби.

От официалния отчет, който този «съюз» публикува във връзка с годишния конгрес на «обединените профсъюзи», излиза, че «Обединеният съюз» е ръководил през 1908 г. *16* стачки, включително и стачката на шестстотинте железничари от Източната железопътна компания в Южна България. Напомняме, че хората на «Обединения съюз» замениха стачкуващите, за да подпомогнат българската държава в завладяването на тази частна железница. В тези *16* стачки би трябвало да участвуват *1075* стачкуващи, които са подпомогнати с 1849,65 франка, включително и хилядата марки (1250 франка), изпратени от Централния комитет на Свободните германски професионални съюзи.

ка че през цялата година «Обединеният съюз» трябва да дал за стачки общо само 599,65 лева.

През същата година нашият Синдикален съюз, както се вижда от настоящия отчет, проведе 79 стачки с 5660 участници и даде в тяхна подкрепа 10 448 лева.

През 1909 година, когато избухнаха толкова много и големи стачки, «Обединеният съюз» е ръководил 73 малки стачки с по 2—5—10 стачкуващи шивачи и пр. Обущарите, които участваха в стачката, бяха 680. «Съюзът» обаче не беше в състояние да ги подкрепи с нито един франк от централната каса». Включените в «съюза» организации изразходвали за стачките общо 3576,25 лева.

През същата година нашият Синдикален съюз е ръководил 155 стачки с 8156 стачкуващи работници, за чието помагане е изразходвал 15 537 лева, без да получи чуждестранни организации каквато и да било помощ.

Видно е, че тук не може да се прави каквото и да е сравнение.

Това, че «Обединеният съюз» от известно време в действителност повече не съществува, а представлява фиктивна организация, се вижда неоспоримо ясно от едно окръжно, което беше разпратено от Контролната комисия на същия «съюз» до неговите организации, което ние в точен превод немски прилагаме към настоящия отчет до Международния секретариат.

От това окръжно се разбира, че в течение на цели шест месеца през 1910 година (от 1 януари 1910 до 28 юни с. г.) само 12 организации са били във връзка с «Обединения централен комитет» и са плащали членски внос. Пет от тях са смесени организации, 4 са организации на търговци и служещи, 1 организация на подвързвачи и пр. Всички те са малки незначителни групички.

За цялото първо полугодие «Обединеният съюз» е получил 299,10 лева от членския внос. Общият приход за цялото полугодие възлиза на 339,55 лева. Секретарят на този «съюз» не е получил заплатата си за цели два месеца. Централният комитет обикновено не е имал достатъчно пари да заплати пощенските такси за писма.

За същото време (от 1 януари до 30 юни 1910 г.) Централният комитет на нашия Синдикален съюз от членския внос — 4005,60 лева, е дал за стачки 2360 лева. За

първото полугодие централната каса имаше общ приход от 6920,18 лева. През същото полугодие нашият Синдикален съюз покриваше всички свои разходи редовно, а за стачки даде допълнителна сума от 2403,30 лева.

Пълният банкрут на «Обединения професионален съюз» докара стоящите в ръководството му карьеристи до отчаяние, така че те не можаха да намерят друг изход, освен да натоварят Международния секретариат със своите постоянни опити, за да посредничи за обединяването им с нас. С това тази банкрутирала интелигенция преследва целта чрез организационно обединяване с нашия Синдикален съюз да яхне по-добре борещия се български пролетариат и с това да осъществи по-успешно своите карьеристични и политически спекулации.

Заедно такова обединяване при нас сериозно не може да става дума изобщо, тъй като българският пролетариат е понасял достатъчно тази жалка карьеристична интелигенция и в никой случай няма да ги допусне занаят в своите организационни редици.

Една вече непоносима аномалия, една крещяща несправедливост е фактът, че «Обединеният съюз», тази фиктивна, безжизнена организация, все още остава включена в Интернационалния професионален съюз, в който нашият Общ работнически синдикален съюз все още формално не е приет. И това е толкова по-необяснимо, като се вземе предвид, че нашите професионални съюзи са тези, които имат постоянна, редовна връзка с 12 интернационални отраслови професионални съюза и надлежно изпълняват своите интернационални задължения, както беше посочено по-горе.

Чрез тази аномалия се влияе много вредно не само на организацията и борбата на българския пролетариат; самият Интернационал, чиито възгледи и достойнство ние искаме да държим над всичко, бива използван и компрометиран.

Така например в «Кореспонденц блат» — орган на Централната комисия на Германските професионални съюзи, са публикувани адресите не на нашите отраслови професионални съюзи, които са включени в международните секретариати на професионалните съюзи, а на тези, които са на страната на «Обединения съюз». Между тези адреси има и такива на несъществуващи организации и личности, които нямат нищо общо с работническото дви-

вение. Нещо повече. В публикуваните пак в «Кореспондент блат», кн. 14 от 9 април 1910 година, адреси за България е даден адресът на една «Организация за сортиране на яйца», която в България не съществува, а като адресант е посочен някой си *Иван Мутафов*, който, както беше установено, е *таен полицай*. Адресантите на «Каменодещ» и «Строител» --- *Михаил Томов* и *Арко Лазаров*, са работодатели, т. е. предприемачи.

Ние вярваме, че цялата тази така вредна аномалия ще бъде прекъсната и че борещият се български пролетариат, представен от нашия Синдикален съюз, ще бъде приет във великото интернационално обединение на професионално организирани работници, и поради това очакваме този ден с пълна вяра и търпение.

Тук бихме искали да добавим, че съобщенията, които «Обединеният съюз» е направил до Международния секретариат, че в България имало 12 933 професионално организирани работници, е арогантна измислица. Това число е възможно да бъде постигнато дори ако бъдат пресметнати всички съществуващи в България съсловни организации. Още повече че Учителският съюз не представлява професионална организация. Той просто се е превърнал в отдел на Министерството на просвещението. Съюзът на железничарите също върви към разпадане, след като беше използван от висшата и средна железничарска бюрокрация за постигане на по-добри служби. Останалите «неутрални» организации на телеграфо-пощенските служители, на . . .*, финансовите служители и пр. се намират напълно под влиянието на държавните органи и буржоазните партии, не представляват никакви профсъюзни организации и са напълно чужди както на профсъюзната дейност, така също и на профсъюзната борба.

София, 14 юли 1910

Секретар-касиер на
Синдикалния комитет на
Общия работнически синдикален съюз:
Георги Димитров

АДРЕСИ:

Общ работнически синдикален съюз: *Георги Димитров*, Работнически дом, София.

Съюз на металоработниците: *Антон Иванов*, Работнически дом, София.

Съюз на тютюноработниците: *Никола Господинов*, Народен дом, Пловдив.

Съюз на кожаро-обущарите: *Н. Господинов*, Народен дом, Пловдив.

Съюз на фабричните и занаятчийските работници: *Васил Пандов*, Работнически дом, София.

Съюз на пристанищните работници: *Христо Томов*, Народен дом, Варна.

Съюз на шивачите: *Милен Божков*, Работнически дом, София.

Съюз на миньорите: *Г. Димитров*, Рудничарски дом, София.

Съюз на текстилните работници: Работнически клуб «Христо Ботев», Сливен.

Съюз на работниците от дървообработвателната индустрия: *М. Хлебаров*, Работнически дом, София.

Съюз на печатарските работници: *Ал. Димитров*, Работнически дом, София.

Съюз на железничарите: *Янко Иванов*, Работнически дом, София.

Съюз на телеграфо-пощенските служители: *Драгой Коджейков*, Работнически дом, София.

Съюз на търговските служещи: *Ив. Ботушаров*, Работнически дом, София.

ЗА МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И КОНТРОЛНИТЕ КОМИСИИ

София, 1 септември 1910 г.*

Синдикалният комитет най-настоятелно кани местните работнически съвети и контролните комисии на професионалните съюзи да извършат сега, в първите дни на месец септември, следното:

1. В първото свое заседание съветите да поискат от настоятелствата на професионалните секции *точна* ведомост с имената на всички членове до края на август и с означение: *кой* член за *колко* седмици дължи членски внос и *кои* членове са абонати на своя професионален вестник и на «Работнически вестник». След тоя доклад от настоятелствата местните работнически съвети да вземат най-енергични и подходящи мерки за всяка секция *поотделно* и за всички секции *изобщо* за въвеждане на редовност във внасянето на членските вноски и за изпращането на абонатите на «Работнически вестник» и за професионалните органи.

2. Синдикалните ревизори при местните работнически съвети заедно с контролните комисии на секциите да направят щателна ревизия на касиерите и настоятелствата, да заверят предназначените за централните настоятелства ведомости, които да бъдат изпратени *веднага* заедно с всички припадващи се за централните каси на професионалните съюзи суми.

3. Преписи от тия ведомости да бъдат оставени на разположение на членовете по начин, какъвто се намери за добре, за да може всеки член да направи справка със своята

книжка за внесените вноски и да бъде известно кои са редовни и кои нередовни членове.

4. Контролните комисии на професионалните съюзи да направят ревизия на централните настоятелства и за резултата да уведомят Синдикалния комитет най-късно до *10 септември т. г.*, като в същото време в съвместни заседания с централните настоятелства се погрижат час по-скоро да се отстранят всички констатирани при ревизиите нередовности, опущения и неуредици.

Грижата на всички ни трябва да бъде да няма *нищо един нередовен член, нито една сериозна нередовност в нашите професионални съюзи.*

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Георги Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 41, 1 септември 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ПЪРВИЯТ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ГРАД В БЪЛГАРИЯ¹⁰⁴

Самоков, 12 септември 1910 г.*

Щастлив се считам да поднеса на доблестните самоковски работници най-искрените поздравии от името на централния комитет и съзнателните организирани работници от цяла България. Самоков се яви първият социалистически град в България и целия Балкански полуостров, дето работниците са се съзнали, сплотили, почувствували палата си и са влезли в общината, за да защитят интересите си. Очите на всички работници в цяла България са отпратени тук, дето се води борба, и на всички радостно туптят гърцата. Кръв капна на сърцата на всички плъхове и букали от тая победа, за тях няма мира, няма сън, няма радост и спокойствие, а смущение, гърчение, откак общината е в ръцете на работниците.

Но що дадохте, господа, в продължение на цели 33 години на нас, що сторихте добро за града? Где ви са добрите улици, где ви е осветлението, в що се състоят вашите реформи? . . .** А . . . да . . . Вие имате в замяна на това дачи в Чамкория, палати, милиони за себе си. Е, сега малко по-отстрана подсмърчайте, мятайте се като риба на сухо, гърчете се. Истина, горчиво е: чорбаджия да си, командант да даваш и каймака да обираш и . . . току да ти кажат: «Стига толкова». . . да . . . , тежко е, ще помните, няма защо, датата 13 юли 1910 г.!

Сега ние ви ударихме хубав шамар и ви сочим мястото

* На 12 септември 1910 г. Местният партнен комитет в Самоков организира голям протестен митинг против действията на полицията, която на 7 с. м. издава митинг срещу тесните социалисти в общината. На социалистическия митинг произнася реч и Г. Дмитров. Публикуваме резюме на речта. (Ред.)

** Многоточията са в текста. (Ред.)

ви; да, боли, много ви боли, господа, затова са и тия скандали и беззакония.

Ако по-рано околийският началник се осмелеше да държи политическа реч, то вие щяхте за ухото да го хванете и мундира да му смъкнете, а сега, когато той напада социалистите, отнема им свободите и правата, ние го виждаме още тук. Защо? Защото говори срещу социалистите, а това е по кефа и на «народняци»¹⁰⁶, и на «демократи» и радослависти¹⁰⁸, и пр. Те се всички прегръщат, целуват, докато по-рано се хапеха. Вижте ги: кога е въпросът против социалистите да се борят, всички са ръка за ръка. Сега, когато ние с метла ще трябва да им изринем боклука на бял свят, те всички са замислени как вода да ни подсилят, защото еднакво е миналото им и еднаква е съдбата им, еднаква участ ще ги сполети — и те се сплотяват и война на социалистите обявяват.

Самоков бил чорбаджийски град, защото имало чорбаджии още от турско време с мухлясали глави, научени само да скубят сиромашта, обърнали я в средство за създаване печалби, и сега, когато това средство се изплъзва от ръцете им, те полудяват от мъка и има защо да дигат гюрултия против това чудовище — социализма, което преди 11 години имаше само 11 глави, а сега 1011 и което посмее да изтръгне сиромашта из ръцете им. Те искат пак да загребят тая дойна крава общината, да я изтръгнат из ръцете на социалистите. Те търсят всевъзможни средства да ни омаскарят, да ни бламират и се докопат до властта, за да ни скубят пак.

Ето защо ние трябва още по-добре да стегнем редовете си и бъдем будни под знамето на социалната демокрация — червеното знаме, което ще се вее скоро над общината и което ги плаши много. Това не е опасно толкова, а онова, което е в главата, в сърцето на работника.

Работниците в Самоков трябва да вървят напред сплотени и съединени в собствената си партия и за в бъдеще не с 8, а с 14 съветници ударят противника. Интриги и заплашвания да не ви плашат, неустрашимо напред да вървим!

Нека от нищо не се плашим, а смело и гордо да вървим напред и издигайки високо знамето си, да защитаваме неуморно работническата класа!

СТЪКЛАРСКИ РАБОТНИЦИ, НЕ ОТИВАЙТЕ В ИТАЛИЯ!

София, 17 септември 1910 г.*

Комитетът на Общия работнически синдикален съюз получи от Международния стъklarски секретариат¹⁰⁷ следното съобщение: *«Тръстът на стъklarските индустриалци в Италия е решил да локаутира 400 другари. Той е нарушил сключения с организацията договор, вследствие на което организацията подаде тѣжба против трѣста за обезщетение. След това 400 другари са били локаутирани в Мурано. Тръстът се мъчи сега да намери руси работници. Поканват се другарите във всички краища да не отиват в Италия и да посочат вратата на агентите, които биха ги увещавали да заминат за Италия. Никой стъklarски работник не трябва да отива в Италия. Ще последват по-нататъшни съобщения.*

Emil Girbig, международен секретар».

Като публикува това съобщение на Международния стъklarски секретариат, Синдикалният комитет от своя страна най-настоятелно кани стъklarските работници в България да си вземат бележка от съобщенията и достойно изпълнят своя дълг на международна пролетарска солидарност.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Георги Димитров*

«Работнически вестник»,
№ 10, 17 септември 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

ДО ДР. Т. ЖИВКОВ —
СТ. ЗАГОРА

София, 22 септември 1910 г.

Другарю,

Ще получите от м. р. съвет в Стара Загора 15 лв. пътни за «Плакалница». Ако сте готови да работите в тая мина, както създадените условия след стачката и интересите на организацията налагат, *веднага заминете.*

С другарски поздрав

Г. Димитров

*Публикувано за първи път в:
Год. на Нац. музей
«Георги Димитров», т. 3, 1976, с. 93.*

*Печата се по
текста на писмото*

УПЪТВАЧ ЗА ПЪТУВАЩИТЕ РАБОТНИЦИ В АМЕРИКА

София, 22 септември 1910 г.*

Интернационалният синдикален секретар др. Карл Легиен е изпратил до комитета на нашия Синдикален съюз издадената от Германската централна синдикална комисия брошурка *«Упътвач за пътуващите работници в Америка»*. Тая брошура съдържа ценни указания за работниците, които биха отпътували за Америка, дава едно вярно осветление на действителното положение на тая прехватна страна и посочва адресите на тамошните работнически организации.

Синдикалният комитет изпраща по един екземпляр от тая брошурка до централните настоятелства на професионалните съюзи и до всички местни работнически съвети.

Нека другарите се възползват добре от тая ценна правочна книжка.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*«Работнически вестник»,
80, 22 септември 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

КЪМ ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 24 септември 1910 г.*

За да може Синдикалният комитет още по-добре да следи целокупната дейност на синдикалните организации и да им оказва своевременно нужното съдействие, поканват се централните настоятелства на професионалните съюзи, професионалните секции и местните работнически съвети да направят потребното, за да се изпращат *най-редовно* до комитета по *пет* екземпляра от *професионалните органи, както и от издаваните окръжни, афиши, позиви и други печатни издания.*

Също така трябва да се изпращат до комитета:

1. Преписи от всички тарифни договори, сключвани с господарите.
2. Резолюциите на синдикалните събрания.
3. Фотографни снимки на настоятелства, стачни комисии, стачници, работнически митинги и манифестации, работнически злополуки, катастрофи и пр.
4. Всички позиви, афиши, окръжни и други печатни издания на извънстоящите от съюза организации.
5. Всички позиви, окръжни, съобщения и други печатни издания на господарите и техните организации, отнасящи се до организацията и борбите на работниците.
6. Всички официални съобщения и разпореждания на общинските и окръжни съвети, постоянните комисии, санитарните власти, комитетите на труда и пр., отнасящи

* Дата на публикуването. (Ред.)

до положението на работниците и дейността на работническите организации.

Това е необходимо преди всичко за всекидневната дейност на Синдикалния комитет, но то ще бъде така също от голяма полза и за *синдикалния музей*, скромното начало на който комитетът поставя сега.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*«Работнически вестник»,
№ 1, 24 септември 1910 г.*

*Печата се по текста
на ч. «Работнически вестник»*

КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 29 септември 1910 г.*

Предвид на това, че след няколко дни изтича III тримесечие (юли, август и септември) от текущата съюзна година, Синдикалният комитет привлича най-сериозно вниманието на централните настоятелства и контролните комисии на професионалните съюзи и местните работнически съвети върху следното:

1. Централните настоятелства най-късно до 15 октомври т. г. да изпратят на Синдикалния комитет своите отчети за III тримесечие.

2. Контролните комисии да направят щателни ревизии на дейността на централните настоятелства и състоянието на централните каси на професионалните съюзи, да ревизират и заверят отчетите на централните настоятелства, като прибавят и своите доклади.

3. До същата дата да се внесат в касата на Синдикалния съюз всички членски вноски за III тримесечие, събраните помощи и надници за фонда Защита и борба и всички други дължими суми.

4. Местните работнически съвети също до 15 октомври т. г. да изпратят отчети за своята дейност през III тримесечие, както и отчети за дейността на работническите представители в комитетите на труда и комисии за «синдикалната самопомощ».

5. Съветите да окажат всичкото необходимо съдействие на централните настоятелства на професионалните съюзи,

* Дата на публикуването. (Ред.)

Като се погрижат професионалните секции *своевременно* да приготвят и изпратят до съответните централни настоятелства своите отчети за III тримесечие и членските списъци.

Както централните настоятелства, тъй и местните работнически съвети ще получат от Синдикалния комитет специални формуляри за отчетите.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*«Работнически вестник»,
83, 29 септември 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 4 октомври 1910 г.

Драги другари,

Както ви е известно, по инициативата на Централния комитет на Работническата социалдемократическа партия ще се организира на 17 октомври т. г. (неделя) една обща, повсеместна протестационна работническа акция¹⁰⁸ в цялата страна по случай откриването на Народното събрание.

Грамадното значение на тая акция за професионалните съюзи, за цялото работническо движение не се нуждае от подробни разяснения.

Борейки се всекидневно за ограничение свирепата капиталистическа експлоатация, на която е подложена работническата класа у нас, за подобрене условията на труда, за гарантиране здравето и живота на работниците и за издигането на професионалните съюзи като единствени, естествени и законни представители и застъпници на работническите интереси във всяка област на индустрията, занаятчийството, транспорта, търговията, земледелието и домашния труд, ние винаги неизбежно се натъкваме на *нуждата от пълна свобода на сдружаванията, словото и събранията, от действителна законодателна закрила на труда, от ограничаване баснословното поскъпване на живота и от гарантиране самоуправлението на общинните* — да може нашата партия, проникнала в общинските съвети, какъвто днес е случаят в Самоков, да реализира своята комунална програма в защита на работническите маси изобщо и специално за успешното изпълнение задачите на професионалните съюзи.

* Окръжно на СК на ОРСС № 173. (Ред.)

Срещу задоволяването на тая *нужда*, както е известно, най-решително въстават както днешните управници, така и цялата буржоазия. Нещо повече: работническите врагове готвят нови ограничения за свободата на сдруженията и събранията, нови посегателства върху общинското самоуправление, ново увеличение на експлоатацията, нови вериги и тежести за работническата класа.

Ето защо ние сме най-жизнено заинтересовани акцията на 17 октомври да бъде една внушителна и силна протестационна акция, в която да участвува цялата потисната и експлоатирана работническа класа, живуща в неописуема мизерия, изложена на хиляди работнически злополуки и нескончаема върволица от други нещастия и страдания.

Лозунгът — *законодателна закрила на труда, пълна свобода на сдруженията, словото и събранията, светин живот и общинско самоуправление!* — трябва да проникне във всички фабрики и работилници, мини и кариери, строящи се железопътни линии и шосета, по железниците и пристанищата, в работническите квартали и къщи, в земеделските чифлици и пр., — с една реч, във всички ъгли на страната, дето се подлага на експлоатация работническият труд, дето работникът страда и пъшка под тежестта на капитала, — и да подигне всички угнетени, потиснати и експлоатирани работнически маси на борба в защита на труда.

На 17 октомври т. г., в своите масови протестационни събрания и митинги, ние трябва да докажем по един блестящ начин на всички работнически врагове, че няма нито за една минута да млъкнем, докато не извоюваме законодателна закрила на труда, пълна коалиционна свобода, светин живот и общинско самоуправление, което представлява за нас една първа и крайно необходима стъпка напред в подобрене живота на работническата класа и разчистване пътя на нейното освободително движение.*

За да се гарантира пълният успех на нашата акция,

* В «Работнически вестник», № 56, 6 октомври 1910 г., е публикувана статия под заглавие «Акцията на 17 октомври», която повтаря настоящото съобщение. Статията завършва със следния текст: «Не подлежи на съмнение, че политическият и трайният резултат от акцията ще бъде толкова по-добър за работническия се пролетариат, колкото тая акция по-широко и плодотворно бъде използвана за всеобщото засилване на професионалните съюзи, за проникване влиянието на социалдемократията навред сред широките работнически маси, за спечелването нови десетки и стотини членове на нашите организации.

Синдикалният комитет препоръчва най-настоятелно следното:

1. Местните работнически съвети в пълно споразумение с местните комитети и настоятелствата на партийните просветителни групи да организират агитацията така, че тя да засегне *абсолютно* всички работници и работнички в целия район (в града и околността).

2. Чрез настоятелствата и доверените лица на секциите, както и чрез специални другари местните работнически съвети да организират разпространението на всички позиви и други хвърчащи листове, които ще бъдат издадени за подготвяне на акцията. Позивите и др. хвърчащи листове трябва да бъдат разпръснати между работниците и работничките в разните предприятия, занесени във всички заведения, посещавани от работници, и във *всички* работнически къщи.

3. В агитацията и в разпространението на позивите и другите хвърчащи листове трябва да бъдат ангажирани *абсолютно* всички организирани работници, както и съчувствениците на нашето движение, като за тая цел се свикат специални събрания на секциите. В тоя решителен момент не бива да остане нито един организиран работник в положението на обикновен, безучастен зрител.

4. Централните настоятелства на професионалните съюзи със специални окръжни трябва да подканят секциите към най-активно участие в акцията и нейното подготвяне. Желателно би било централните настоятелства за същата цел, ако могат, да издадат и кратки позиви в по-голямо количество екземпляри, в които да се изтъкне значението на предстоящата акция за работниците от дадената професия.

5. В броевете на професионалните органи, които ще излязат преди 17 октомври, трябва да има статии върху акцията.

Както в устната, тъй и в печатната агитация трябва да се разглежда предстоящата акция в непосредствена връзка с положението на работниците от дадената професия, задачите на синдикалната организация и интересите

на общото освободително работническо движение, като се използват най-широко противоработническите действия, лъжите и измамите на «демокрацията» и другите буржоазни десни и леви партии, неприлагането Закона за женския и детския труд, поразителният ръст на злополуките, баснословното поскъпяване на живота и пр., както и беззаконията и насилията срещу Самоковската комуна.

Не подлежи на съмнение, че *фактическият и трайният* резултат от акцията ще бъде толкова по-добър за борещия пролетариат, колкото тая акция по-широко и плодотворно бъде използвана за всестранното засилване на професионалните съюзи, за проникване влиянието на социалдемокрацията навред всред широките работнически маси, за спечелването нови десетки и стотини членове на нашите организации, нови десетки и стотини редовни четци и абонати на нашия боеви орган — «Работнически вестник».

Акцията също така трябва да бъде използвана и за най-широкото разпространение на брошурките, които ще бъдат издадени специално за тая цел, както и на брошурата «Синдикалното движение в България». С тая брошура трябва да бъде снабден, преди всичко, *обезателно* всеки синдикален член, за да има всеки момент на ръка нужните материали и сведения, които съдържа тя, тъй много необходими за агитацията и за целокупната синдикална дейност и борба.

Ползуваме се от случая, другари, още веднъж да припомним вашето внимание върху окръжното на Синдикалния комитет, напечатано в брой 53 на «Работнически вестник», за отчетите, членските вноски и помощите за Фонда Защита и борба.

Местните работнически съвети, които още не са съобщили точните си адреси, нека веднага сторят това, защото към 20 октомври *всички* адреси ще бъдат публикувани.

Убедени, че ще направите всичко зависещо от вас за благоприятен изход на предстоящата акция, изпращаме ви, *драги* другари, нашия най-горещ другарски, социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 6 октомври 1910 г.*

Повече от един месец вече работниците и работничките от бонбонената фабрика на В. Пеев¹⁰⁹ в София са в стачка, за да прокарат няколко скромни свои искания, без които положително невъзможно е да се работи във фабриката.

Макар фабриката и до днес да стои свършено пуста, отрупана с множество неизпълнени належащи поръчки, фабрикантът, търпящ грамадни загуби, продължава да упорствува и отхвърля всякакви преговори със стачната комисия с надежда, че стачниците скоро ще се повърнат на работа разбити и отчаяни.

Предвид на това Синдикалният комитет най-настойтелно поканва професионалните съюзи и местните работнически съвети да дадат на стачниците всичката възможна морална и материална подкрепа, за да издържат те стачката, ако стане нужда, даже до Нова година, за да разбере веднъж завинаги фабрикантът Пеев, че ако иска да има фабрика, трябва да зачита жизнените интереси и искания на работниците.

Прочее, всички на поста си!

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

В. «Работнически вестник»,
№ 56, 6 октомври 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

ИЗХОДЪТ ИЗ СЕГАШНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА ПЕЧАТАРСКИТЕ РАБОТНИЦИ*

Г. Димитров:

Днес в печатарското производство се чувствува един
зам. Това се забелязва и от числото на безработните,
което е сведено до минимум, когато това през другите
години е било другояче. Но от този подем в печатарското
производство остават доволни само господарите: техните
заплати се увеличават, предприятията разширяват.
Заплатите на работниците, няма нужда да доказваме,
са по-малки от ония през 1895 г. или 1900 г. Днес
заплатата на печатарския работник е средно минимум 15
л. седмично, като се вземе предвид и поскъпването
на живота днес, то ясно е, че нашата заплата е много по-
малка. Същото може да се каже и по отношение на работ-
ния ден. Спря се подробно върху трудовите условия, при
които са поставени печатарските работници в София, от
които мнозина колеги отдавна напуснаха този свят, мно-
зина са на път да сторят това, а други на лечение в Троян-
ски санаториум. Отношенията на господарите и техните
спрямо работниците са нечовешки: бой, псувни,
псувни и пр., са нещо обикновено из софийските печатници.
Днес това господарите, организирани в Графически
съюз, който щеше да се грижи за усъвършенствува-
нето на печатарското изкуство, виждаме ги в стремлението
да увеличават работния ден и намаляват работната

* Резюме на сказка, изнесена от Г. Димитров на 23 септември 1910 г. пред
общо събрание, свикано от Настоятелството на печатарската секция към
Графическия печатарски съюз в София. (Ред.)

заплата. В този момент недоволството между печатарските работници е общо. Всички си задават въпроса, *какво да се прави?* Някои искат да използват това недоволство между печатарските работници, за да дигнат малко шум около себе си, като говорят за предприемането на някаква борба за тариф. Ние трябва да извлечем поука от миналото и този, който не вземе урок от миналото, става неговия жертва.

Но кой ще поведе борбата от съществуващите три печатарски организации? Типографското дружество ли, от отчета на което се вижда, че то не представлява никаква сила, въпреки надуването на цифрите. То само чувствува това и затуй е принудено да иска нашето мнение, нашето съдействие. То е неспособно да поведе борба и поради това, че там се чувствува липса на съзнание и решителност, и при подобна борба, в която липсва съзнанието, единодушието и решителността, тя свършва с крах и работниците за дълго време ще има да помнят подобна борба. Затова и при опита от страна на общоделците да съживят своята организация, като дигат шум около себе си, печатарските работници им дават заслуженото. Те са сити на подобни борби. Фактът, че на публичното им събрание, на което говорил известният продажник в нас Гр. Василев, се явили 60 души. Печатарските работници в София поздравят пъклената цел на тоя елемент, който по техния гръб, веднъж се продал на демократите, утре това ще стори с друга партия, ясно показва това. Не, че Гр. Василев и други продажници искат подобренieto на печатарските работници, а по техния гръб да достигнат висока карьера. Това печатарските работници добре разбират.

Още по-малко може да води борбата за тариф тъй нареченото Българско типографско дружество. Основано преди една година върху почвата на «модерния неутралитет», което си постави за задача да премахне «изкуствено съществуващия антагонизъм между труда и капитала». Др. оратор се спря подробно на неговата дейност, което беше в услуга на господарите, главно на общоделеца Кр. Стаичев, който с тяхната помощ осуети борбата на работниците и печатница «Камбана». Нещо повече, срамно е, че работниците от това дружество паднаха в скута на руския монархизъм. Във време на славянския събор това дружество

це, което заедно с буржоазните корпорации излезе да здрави представителите на руския монархизъм със специална резолюция. Не е и то, следователно, което ще да поведе борбата.

След това др. оратор се спря на разискванията в конференцията, която стана на 22 септември с настоятелствата и трите организации. Нашата организация каза своята дума там, ще я кажем и тук. В настоящия момент, при поглед на една единна, здрава, сплотена организация, е невъзможно никаква тарифна борба. Нашата софийска секция със своята една стотина е неготова за борба. Тя не може да се поддава на авантюри от страна на чернокраките в България. Нашата организация всеки ден расте и простига своето влияние върху масата печатарски работници в България. Това смущава нашите врагове, но всичко е напушено. Не е далеч времето, когато тя ще бъде единичката ръководителка на печатарските работници за подобрене на положението им и тяхното освобождение.

След това др. Георги Димитров даде заслуженото на всички защитници на «неутралитета», на който са горещи и извърженици и радикалдемократите¹¹¹. Накрай събратството се закри при общо въодушевление.

«Печатарски работник»,
№ 8, 8 октомври 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Печатарски работник»

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 22 октомври 1910 г.

Драги другари,

В масовите работнически събрания, митинги и демонстрации, станали на 17 октомври т. г. из цялата страна, българският пролетариат най-настойчиво издигна своето искане за законодателна закрила на труда. Отговорът на демократическото правителство не закъсна да се яви един отговор, който по своя цинизъм няма равен на себе си у нас.

Както вече ви е известно, по повод интерпелацията на варненския народен представител Кр. Мирски досежно създаването на Закон за застраховка на работниците министърът на търговията и земледелието Кръстев заяви в Народното събрание, *че нямало нужда от никакви закони в защита на работническия труд, защото в България нямало работници, и че Законът за женския и детския труд не се прилагал, защото нямало за кого да се прилага!*

Тая крайно възмутителна подигравка с тежката участ на работническата класа у нас, извършена от демократическото правителство всред общото одобрение на буржоазната опозиция, е от естество да извика дълбокото възмущение и у последния работник в нашата страна.

Демократическото правителство се гаври и предизвиква. Нам предстои със сто пъти по-големи усилия да продължим борбата за законодателна закрила на труда и да покажем по един най-чувствителен начин на работническите врагове не само че у нас има работничество, от

* Окръжно на СК на ОРСС № 176. (Ред.)

труда на което в последня сметка тия паразити именно живеят, но и че това работничество няма да се успокои нито за минута, докато не наложи създаването законодателна закрила на труда.

За тая цел на 26 октомври т. г. в устройваните от нашата партия втори протестационни събрания и митинги¹¹² организираните в професионалните съюзи работници и работнички трябва да вземат най-активно участие. Синдикалните настоятелства, местните работнически съвети и отделните другари трябва да се погрижат да бъде развита цялата работническа маса от всяка професия и индустрия, да не останат нито един работник или работничка, нито едно работническо семейство незасегнати от нашата агитация и неувлечени в общата борба за законодателна закрила на труда.

Лозунгът — *Искаме законодателна закрила на труда!* — трябва да проникне абсолютно в средата на цялата работническа класа. Престъпление голямо ще извърши всяка синдикален член, който би стоял със скръстени ръце в тоя важен и решителен момент. Всички другари трябва да бъдат ангажирани под ръководството на местните работнически съвети в агитацията за работническо законодателство, в разпространението на хвърчащите листове, изпродаването на агитационната брошурна литература и пр.

Наред с това синдикалните настоятелства и местните работнически съвети трябва да се погрижат предприемаческата агитация и борба за законодателна закрила на труда да бъде най-широко използвана преди всичко за численото нарастване на професионалните съюзи и разширяване на тяхното влияние в средата на съответните професии и за най-широкото разпространение на «Работнически вестник» и професионалните органи.

Това трябва да се върши организирано. Във всички публични събрания и митинги, както и в цялата агитация на работническите квартали синдикалните другари под ръководството на настоятелствата на професионалните секции трябва да влизат в лични сношения с неорганизираните работници и работнички от своята професия, да ги запознават със задачите на професионалната организация, да ги записват за членове, да ги абонират за про-

фесионалния им орган и за «Работнически вестник» и изобщо да ги приобщават напълно с освободителното работническо движение.

В този момент на силно напрежение в нашата агитация и борба за работническо законодателство, когато общественото значение на «Работнически вестник» изпъква поясно от всеки друг път, длъжност на съветите и настоятелствата е още по-настоятелно да се заемат с разпространението на вестника — особено в средата на синдикираните работници. Работата трябва да се сведе дотам, че «Работнически вестник» да не бъде получаван само от ония малцина синдикални членове, които *абсолютно* нямат възможност да се абонират.

Действайки така, другари, ние ще бъдем в състояние достойно да отбиваме ударите на работническите врагове и да добиваме все нови и нови позиции по пътя към създаването законодателна закрила на труда, към реализирането всички искания на професионалните съюзи и към пълното пролетарско освобождение!*



Ползуваме се от случая, другари, още веднъж да привлечем вашето внимание върху необходимостта най-широко да се разпространи брошурата «Синдикалното движение в България». Досега от тая брошура са разпродадени само около 1000 екземпляра. Между това поради ценните материали и сведения, които тя съдържа, с нея трябва да бъдат снабдени *обезателно* всички синдикални членове. Нашите другари трябва добре да се опознаят с развитието и успехите на синдикалното движение, дейността и решенията на синдикалните конгреси, основите, на които почива нашият Синдикален съюз, методите на неговата организация и борба, пълния банкрут на буржоазното синдикално движение и пр. Всичко това те ще добият от брошурата «Синдикалното движение в България». За тая цел местните работнически съвети трябва

* В «Работнически вестник», № 64, 25 октомври 1910 г., е публикувана статия под заглавие «Цинизмът на «демокрацията», която повтаря първата част на настоящото окръжно. (Ред.)

Да се загрижат заедно с настоятелствата на професионалните секции да снабдят всички синдикални членове с тая брошура. Централните настоятелства трябва от своя страна най-настоятелно да изискат от секциите същото. При това всички синдикални учреждения трябва да имат поне по един екземпляр от брошурата за необходимите имправки.

Приемете нашите най-горещи социалдемократически поздравии.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ

София, 1 ноември 1910 г.*

Другари,

Печатарските и книгоvezките работници се намират пред една жестока борба със своите господари.

Господарският Графически съюз грубо предизвиква. С един свой драконовски правилник той посяга върху жизнените интереси и права на печатарските и книгоvezки работници в София, а същото се готви скоро да направи и в провинцията.

Против това господарско предизвикателство се организира една обща, единомдушна борба от страна на нашия Печатарски съюз и другите две печатарски и една книгоvezка организация.

Синдикалният комитет апелира към работниците, организирани във всички наши професионални съюзи, да следят с жив интерес тая борба и да дадат най-широка морална и материална подкрепа на борящите се работници.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 67, 1 ноември 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

ДО ВИТАН ДЮЛГЕРОВ

[София] 11 ноември 1910 г.

Др. Дюлгеров,

Днес, заедно с други писма от странство, получих и
пук приложеното от Международния печатарски секрета-
риат. Оказа се, че то е за вас, а не за нас. Извинявайте,
но го отворихме. Това направих, защото не знаех положи-
телно, че не е за нас, тъй като бе адресирано: «An den
Vorstand des Bulgarischen Typographenverbandes, Sofia
(Bulgarie), Narodn Dom».

Добре ще бъде, ако го преведете и докладвате в коми-
тетата, тъй като то сигурно се отнася до предприетата борба.

С другарски поздрав

Г. Димитров

«Работническа България»,
№ 79, 5 март 1911 г.

Печата се по текста
на в. «Работническа България»

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 12 ноември 1910 г.

Другари,

Първото полугодие на нашия централен синдикален и партиен орган вече изтича. Той завършва полугодиято си с *3600* предплатили абонати. Не е нужно да изтъкваме, че това число е съвсем недостатъчно и не отговаря на широкия размах, който доби нашето движение в последно време. Една значителна част от синдикалните членове, даже от тия, които влизат в ръководните тела, в настоятелства, контролни комисии и пр., не получават вестника.

Това е една опасна аномалия, която ние обезателно трябва да отстраним, ако искаме големите организационни и агитационни успехи, които имаме напоследък, да бъдат трайни и нашето движение и занапред бързо да се засилва и правилно да се развива.

Ние не трябва да забравяме, при това нито за минута, че не можем да очакваме никакви сигурни успехи в нашата агитация и борба, ако нашият орган — «Работнически вестник», не добие възможното най-широко разпространение в средата на работническата маса, ако последната не бъде подложена на неговото *постоянно* влияние.

При една обща синдикална организация с близо *5500* членове общото число на *редовните предплатили* абонати на «Работнически вестник» трябва да бъде минимум *4200* и даже *4500*. И това е напълно постижимо при сегашното състояние на работите, стига ние всички да се заемем най-сериозно за разпространението на вестника.

* Окръжно на СК на ОРСС № 183. (Ред.)

Предвид на всичко това Синдикалният комитет ви поканва да съсредоточите своите сили пред устройваната по инициатива на Централния комитет на партията *червена седмица* (14—21 ноември) за най-широкото разпространение на «Работнически вестник». В тая агитация за вестника трябва абсолютно всички членове да вземат активно участие.

За да бъде *червената седмица* напълно плодovitа, препоръчваме ви най-настоятелно следното:

1. Да се свикат веднага секционни събрания върху значението на «Работнически вестник», като в тия събрания бъдат настойчиво подтикнати всички членове, които не получават вестника, да се абонират.

2. Настоятелствата да направят точен списък на членовете, които не получават вестника, и ги подтикнат да станат абонати, като това *най-напред* направят другарите, близаци в ръководящите тела.

3. Да се провери точно кои членове са били по-рано абонати и са престанали, като се употребят всички усилия да възобновят своя абонамент.

4. Да се настан най-енергично, щото във всички заведения, посещавани от организирани работници, да се получава *редовно* вестникът.

5. Всички събрания, забавления, конференции и пр. през червената седмица да бъдат най-широко използвани за разпространението на вестника.

6. Настоятелството на всяка секция да държи точна сметка: колко и какви абонати ще бъдат записани през червената седмица между синдикалните членове и извън секцията чрез нейните членове.

7. Местните работнически съвети да следят за тая агитация във всяка секция поотделно, да подтикват слабодейтелните и в края на седмицата да направят една *равносметка* за извършеното и за добитите резултати от всяка секция, като това *веднага съобщят на Синдикалния комитет*.

8. Централните настоятелства и всички секции на професионалните съюзи трябва също да получават като абонати вестника, да събират броевете в *годишно течение*,

да го имат всеки момент на разположение за необходимите справки, без които справки работата им обикновено много би куцала.

Като привличаме, другари, още веднъж вашето най-сериозно внимание върху гореизложеното, ние сме убедени, че ще положите всички усилия, зависящи от вас, *червената седмица* да донесе богати плодове за разпространението на «Работнически вестник», за да стане той още по-мощно оръжие в борбата ни против капиталистическата експлоатация.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 17 ноември 1910 г.*

Другари,

Както по-рано ви съобщихме, господарският Графически съюз със своя опит да въведе в печатниците, книговезниците и другите графически заведения един драконовски правилник предизвика работниците от тия заведения на еднодушна борба.

От 16 ноември т. г. е обявена стачка¹¹³ в 17 заведения (10 печатници, 4 книговезници и 3 фотоцинкографии) в отхвърлянето на господарския правилник. В стачка повече от 250 работници и работнички.

Никак не е изключена възможността стачката да се разшири и да стане обща, като обхване и ежедневната работа, както и другите графически заведения, дето днес не е въведен правилникът. Това ще зависи напълно от поведението на господарите на тия заведения. Ако те се солидаризират с действията на господарския Графически съюз, стачката ще се разшири и ще засегне и тях.

Предвид на всичко това Синдикалният комитет най-настойтелно ви подканва да дадете всичката възможна морална и материална подкрепа на подетата борба.

Господарите търсят работници из провинцията. Вземете всички мерки, за да не намерят нито един изменник.

Помощи изпращайте до касиера на Работническия пе-

чатарски съюз др. *Александър Георгиев*, Работнически дом,
ул. «Св. Кирил и Методий» № 63.

Убедени, че достойно ще изпълните и в настоящия
случай своя пролетарски дълг, изпращаме ви нашите
братски, социалдемократически поздрави.

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 74, 17 ноември 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ЗА МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 22 ноември 1910 г.*

Графическата работническа комисия, която ръководи печатарската стачка, е решила да бъдат бойкотирани дневните вестници «Дневник», «Реч» и «Балканска трибуна», които се изработват от стачконарушителите и изпращат куп клевети и мръсотии върху борящите се другари.

Предвид на това Синдикалният комитет ви поканва веднага да организирате възможно най-успешно този бойкот в своя район. За тая цел препоръчваме ви следното:

1. Дайте най-широка гласност на обявения бойкот и адресирайте към всички работници и съчувственици на работническото дело да не купуват тия вестници.

2. Изучете заведенията, в които се получава «Дневник», «Реч» и «Балканска трибуна», и им обявете бойкота, ако не откажат да получават тия вестници.

3. Влезте в споразумение с вестникопродавачите, дето е възможно, да откажат да разпродават «Дневник», «Реч» и «Балканска трибуна».

Действайте, другари, бързо и енергично! *Бойкот стачконарушителската и хулиганска преса!*

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

«Работнически вестник»,
№ 76, 22 ноември 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

**ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ
И ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ***

София, 30 ноември 1910 г.

Драги другари,

Както ви е известно, нашият Печатарски съюз стои в първите редове на обявената печатарска стачка в София. Той всекидневно трябва да издържа 64 свои стачници и повече от 100 неорганизирани, за които са необходими минимум 250 лева дневно.

Печатарският съюз обаче е вече почти изчерпал своите налични суми. За да може с нужното достойнство да издържи тая борба, необходимо е да му се притечете с всичката възможна своя материална подкрепа.

Предвид на това Синдикалният комитет ви поканва *незабавно* да извършите следното:

1. Всички събрани помощи за стачката *веднага* да изпратите в централната каса на Печатарския съюз, като *усилите* събирането на новите помощи.

2. Дето е възможно, да се дадат специални вечеринки в полза на стачката.

3. Професионалните съюзи да отпуснат известни суми от своите каси (всички суми се изпращат на адрес: *Ал. Георгиев, Работнически дом, ул. «Св. Кирил и Методий» № 64*** -- София).

* Окръжно на СК на ОРСС № 222. (Ред.)

** От края на 1910 г. в документите се срещат и № 53, и № 64. (Ред.)

Не забравяйте, другари, че бързата помощ е двойна помощ.

Моментът е много важен — нека всички достойно изпълним своя пролетарски дълг.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на околността*

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА РУМЪНСКОТО
ПЕЧАТАРСКО ДРУЖЕСТВО
«ГУТЕНБЕРГ»
ДУМИТРУ МАРИНЕСКУ —
БУКУРЕЩ

София, 12 декември 1910 г.

Получих поздравителната Ви телеграма и сумата от 50 леи, която благоволихте да ни изпратите. Вашата героична борба неотдавна¹¹⁴ е добър пример за нас и горещите ви симпатии, както и солидарността, която проявихте тогава, ни вдъхват вяра, че ще намерим достатъчно енергия, за да издържим с достойнство в започнатата борба и да излезем победители.

Броят на стачниците в момента е 450 души. Стачкоизменници има само 35, които в скоро време ще привлечем в борбата.

Духът на стачниците е превъзходен и те са решили да продължат борбата с още по-голям ентузиазъм и енергичност.

За Централния комитет*

Председател: Г. Димитров

В. «Gutenberg».
№ 4, 21 декември 1910 г.

*Печата се по текста
в Изв. на Инсп.
по история на БКП,
т. 42, С., 1980, с. 423*

* Отнася се за Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз. (Ред.)

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 20 декември 1910 г.

Другари,

Печатарската стачка, обявена преди един месец, още продължава и сигурно ще бъде завършена едва след коледните и януарски празници. Господарите систематически свърляха всички направени досега опити за преговори, защото искат да използват стачката като един мощен аргумент в полза на своите претенции пред Народното събрание и правителството относително Държавната печатница, Закона за насърчение местната индустрия и други закони.

Стачката сега, пред настъпващите празници, се намира в най-критическия момент главно поради липса на достатъчно материални средства.

Наличните суми на двете организации (нашият Печатарски съюз и общоделското Типографско дружество), върху които лежи материалната издръжка на стачниците, са вече изчерпани. Помощите, изпращани от Интернационалният печатарски секретариат¹¹⁶, са свършено ограничени. Между това само нашият Печатарски съюз трябва да дава месечно не по-малко от 700—800 лева за издръжката на стачката.

Ясно е, че при това положение, ако нашите синдикални и партийни организации, както и отделните другари се притекат със своята щедра материална помощ в настоящия критически момент, не ще може да се издържи

* Окръжно на СК на ОРСС № 237. (Ред.)

и стачката ще бъде обречена на пълно поражение, макар и инак да има шанс за известни успехи.

Синдикалният комитет признава, че всички наши организации и другари са доста изтощени поради многото стачки през последната година и щедрите пожертвувания за засилването на съюзния фонд *Защита и борба*, но предвид на изключителния момент, който преживява нашето движение, той намира, че е необходимо още едно напрежение на нашите материални сили за подпомагането на печатарската стачка и за засилването на фонда *Защита и борба*.

За тая цел Синдикалният комитет най-настоятелно ви препоръчва следното:

1. Пред настъпващите коледни и януарски празници да се устрои по една специална вечеринка за печатарската стачка и фонда, като се направи всичко необходимо нейният приход да бъде колкото е възможно по-голям.

2. Да се събират енергично помощи с листовете, изпратени от комитета.

Всички събрани суми веднага да бъдат изпращани до Синдикалния комитет (Г. Димитров, Работнически дом, ул. «Кирил и Методий» № 63, София).

Убедени, че и сега, както всеки друг път това сте правили, ще изпълните достойно своя пролетарски дълг, изпращаме ви своя братски социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ
ЧЛЕНОВЕ*

София, 20 декември 1910 г.

Драги другари,

Общата работническа демонстрация на 9 декември¹¹⁶ разкри много ясно какви широки работнически маси са вече раздвижени и турени под влиянието на социалната демокрация у нас.

Това, разбира се, е от естество да зарадва и насърча всеки от нас, но то в същото време трябва да ни накара най-сериозно да се замислим върху факта, че въпреки востоянния числен ръст на нашите професионални съюзи, все пак остава една сравнително доста голяма работническа маса, която участва в нашите политически акции, демонстрациите, митингите и събранията, но още продължава да стои извън редовете на професионалните съюзи, които, както се знае, са здравата канара, върху която се опира социалната демокрация в освободителната борба на пролетариата.

Когато в общата работническа демонстрация на 9 декември взеха участие из цялата страна близо 40 000 работници и работнички, а общото число на организирани в синдикалния съюз се колебае между 5500—6000 души, всеки ще се съгласи, че това положение е ненормално и че нашите усилия в настоящия момент трябва да бъдат насочени час по-скоро да се отстрани това ненормално положение.

Работническата класа у нас преживява един момент на бързо пробуждане и раздвижване под ударите на

* Окръжно на СК на ОРСС № 238. (Ред.)

изострящите се класови противоречия и непоносимата капиталистическа експлоатация, от една страна, и неуморната социалистическа акция, агитация и пропаганда, от друга страна.

Тоя именно важен момент нашите професионални съюзи съвършено слабо използват и тук лежи пред всичко причината за *голямото несъответствие* между числото на организирани работници и намиращите се под наше влияние в последно време работнически маси.

Не трябва да се изпуска изпредвид нито за минута обстоятелството, че ако в тая посока не се вземат най-сериозни мерки от страна на професионалните съюзи и местните работнически съвети, неминуемо ще се *забави* ръстът на нашето движение и значително ще бъде *спъната* тъй енергично подетата борба за работническо законодателство и за цяла редица други реформи в полза на работническата класа.

Ето защо Синдикалният комитет, като привлича сериозното внимание на централните настоятелства и секциите на професионалните съюзи, както и на местните работнически съвети върху всичко това, най-настоятелно препоръчва следното:

1. Всички секции на професионалните съюзи със съдействието на местните работнически съвети трябва да организират своята *лична* и *масова* агитация така, че да се намират в *постоянни* и *най-близки връзки* с неорганизираните работници и работнички от своята професия и из тяхната среда да печелят все нови синдикални членове, докато във всяка професия останат неорганизиран само *абсолютно* негодните за организация елементи.

2. Самите секции със своята *енергична* и *единодушна* дейност, със своята добра *вътрешна уредба* и *дисциплина*, със своята *солидарност* и *социалистически дух*, със своята *постоянна грижа* за най-добра защита на работническите интереси и права, със своето *своевременно* и *умело* намесване във всички конфликти между работници и господари, със своето *морално* и *материално подпомагане* (съгласно устава) на членовете в случай на болест, безработица, злополука, пътуване, полицейско преследване и пр. трябва да се стремят да бъдат такъв *притегателен център* в своята професия, щото всички членове да бъдат

довни и нито един работник, веднъж привлечен, да не бъде изгубен.

3. Местните работнически съвети в най-скоро време трябва да се занимаят с въпросното положение и да свикват секционните настоятелства и контролни комисии на синдикални конференции, дето още по-добре да се нареди инициативната и организаторска дейност на всяка секция отделно.

4. От които професии още няма секции, местните работнически съвети трябва да вземат грижата за образуването на такива. Дето това е невъзможно, отделните съчувственици от известна професия трябва да бъдат записани в съответната секция в най-близкия град или направо при централното настоятелство на съответния професионален съюз. Там, дето няма местни работнически съвети, партийните групи или даже отделните другари трябва да се загрижат за организирането на работниците, колкото малко да са те. В известно място даже един работник-съчувственик да има от дадена професия, той трябва да влезе в своя професионален съюз и да бъде редовен член.

Правилото в това отношение трябва да бъде -- всички, абсолютно всички засегнати от нашето влияние работници и работнички от дадена професия, дето и да се намират, да бъдат редовни членове на своя професионален съюз.

5. При всяка секция местният работнически съвет трябва да делегира по един по-опитен другар, който е способен редовно да се явява на настоятелствените заседания и секционните събрания и да помага със своите съвети и упътвания и по всички възможни начини на дадената секция. Тия делегати трябва да действуват под ръководството на местните работнически съвети и в пълно съгласие с тях, като добре схващат и изпълняват своята задача не на ръководители, а на помагачи на секциите.

6. Местните работнически съвети чрез определените синдикални ревизори трябва най-строго да бдят, щото секциите да имат добре уредена администрация, правилно водени книжа и съвършено точни сметки. Това е толкова необходимо, като се знае, че често стават грешки и даже злоупотребления в известни секции, които грешки и злоупотребления извън всичко друго са от естество силно да компрометират професионалните съюзи в очите на неорга-

низираната работническа маса и даже да отблъснат някои от организиранияте работници. Всички събрани суми секционните касиери трябва своевременно да изпращат в централните каси на съответните професионални съюзи.

7. Местните работнически съвети и секции ще получат от Синдикалния комитет специални упътвания по воденето на книгата, събирането на членските вноски и пр.

8. Професионалните секции със съдействието на местните работнически съвети трябва да обърнат особено сериозно внимание върху просветата на членовете, като не забравят, че всичките наши агитационни и организационни успехи ще отидат на вятъра, ако те не бъдат съпроводени с една добре организирана постоянна социалистическа просвета на синдикалните членове. За тая цел наред с грижата за разпространението на професионалните органи, на «Работнически вестник», «Ново време» и социалистическата литература, наред с участието на синдикалните членове в събранията и беседите, уреждани от партийните организации и групи, наред с широкото ползуване от общите работнически библиотеки секциите трябва да уреждат и *синдикални беседи*, за които Синдикалният комитет скоро ще изпрати специален план.

9. Във връзка с гореизложеното трябва да се употребяват постоянни усилия за най-широкото разпространение на съюзния и партиен орган «Работнически вестник», който става все по-могъщо оръжие в нашата агитация и борба.

Трябва да отбележим, че успешното изпълнение на всичко това ще зависи много от дейността на централните настоятелства на професионалните съюзи, които отдавна е време вече да заемат с нужното достойнство своето място на *централни ръководни тела*. Те трябва да бъдат образец на *редовност, работливост и готовност за всички жертви и полза на работническото дело*.

Преди да завършим, другари, настоящето окръжно, считаме за нужно да привлечем вашето внимание и върху следното:

1. Предстоящите коледни и януарски празници трябва най-широко да бъдат използвани както за агитация между неорганизираните работници и работнички, така и за уреждането закъснелите по разни причини вътрешни ра-

дни на професионалните организации. Нека тия празници бъдат дни на интензивна и плодотворна работа във всяко отношение.

2. След няколко дни, както ви е известно, ще изтече настоящата съюзна година. Предвид на това професионалните секции още отсега трябва да вземат грижата да приготвят необходимите материали за своите отчети, като се настояват всички членове да внесат вноските си, за да бъдат представени *редовни*. Секциите трябва да изпратят на централните настоятелства своите отчети най-късно до *15 януари 1911 г.*, за да могат централните настоятелства от своя страна да приготвят своевременно своите общи съюзни отчети и най-късно до *30 януари* да ги изпратят на Синдикалния комитет. До същата дата и местните работнически съвети, и работническите представители в комитетите на труда трябва да изпратят на комитета своите отчети.

3. От сведенията, които има Синдикалният комитет, се вижда, че повечето работнически представители в комитетите на труда са значително занемарили своята работа. Това положение по никой начин не може да се търпи и Синдикалният комитет най-настоятелно поканва местните работнически съвети да направят необходимото, щото работническите представители най-усърдно да изпълняват навънредно важната своя длъжност, като обръщат особено внимание върху нощната работа, която, както се знае, е забранена вече за децата и жените. Ако нейде въпреки всичко работническите представители продължават да бездействуват или слабо да действуват, съветите веднага трябва да уведомяват за това Синдикалният комитет.

4. Местните работнически съвети и професионалните секции трябва да турят най-сетне необходимия *ред* и в пътуването на синдикалните членове. Членовете трябва да пътуват *само* за места, дето има работа за тях. Никой член не бива да тръгва без *пътна карта*. Пътуващите членове без пътни карти *няма да получават никакви помощи*. Това строго трябва да се съблюдава.

5. Книжките за синдикалната самопомощ са вече отпечатани. Те струват 15 ст. отделния екземпляр. Нека местните работнически съвети, които се нуждаят от такива книжки, направят поръчки до комитета, като имат пред-

вид, че ще се изпълняват само поръчки, придружени със съответната стойност.

Ние не се съмняваме, драги другари, че ще обърнете най-сериозно внимание върху всичко гореизложено и ще изпълните достойно своя дълг. Намирайки се пред прага на *Новата година*, която ни носи нови изпитания и борби, нека вложим *всичките* си сили и способности, за да разчистим пътя за *нови* сигурни и трайни успехи на нашето синдикално движение, за *нови* бляскави победи и за *пълното тържество* на освободителното работническо дело!

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикувано за първи път в
Георги Димитров за профсъюзите.
1902--1917. Т. 1, С., 1963, с. 221—225.*

*Печата се по текста на
окръжното*

ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ
НА УЧИТЕЛСКАТА
СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА
ОРГАНИЗАЦИЯ — СОФИЯ

София, 23 декември 1910 г.

Другари,

В допълнение на устната молба на Синдикалния комитет молим ви отпуснатите от вашата централна каса 200 и 300 лева на 15 август т. г. да бъдат минати като помощ по тютюноработническата стачка, а дадените на декември 200 лева помощ и на 8 с. м. 200 лева взаимно-образно на Печатарския съюз минете за сметка на Синдикалния съюз.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на писмото*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ*

София, 28 декември 1910 г.

Драги другари,

Както ви е известно, научният орган на нашата партия «*Ново време*» от началото на новата година ще започне да излиза два пъти месечно. Това се наложи от необходимостта по-често и своевременно да бъдат теоретически изяснявани множеството въпроси на класовата политическа и професионална борба, които в последно време поради бързия ръст на работническото движение у нас всекидневно изникват и изискват своето бързо и правилно разрешение.

Крупната роля, която «*Ново време*» играе и има да играе занаяд в нашето движение, ви е добре позната. Без него ние не бихме имали по никой начин сегашните успехи, на които се радваме и които се явяват изходна точка за нови и много по-големи успехи в бъдеще.

Това е великата и незаменима роля на социалистическата теория в практиката на работническото движение.

Трябва обаче да признаем, че грижите, употребявани досега за разпространението на «*Ново време*» в средата на нашите синдикални организации, са *съвършено слаби*. Абонатите на «*Ново време*», синдикални членове, едва достигат 300 души при едно общо число организирани работници в Синдикалния съюз близо 6000 души, от които най-малко 500 са членове на ръководните синдикални тела — на настоятелства, контролни комисии и пр.

Всеки от вас ще се съгласи, че това е един голям не-

* Окръжно на СК на ОРСС № 283 (Ред.)

достатък с много тежки и вредни последствия за цялото наше движение. Толкова повече като се има предвид необходимостта от една многобройна и основно подготвена в теоретическо отношение *работническа интелигенция*. Без създаването на такава интелигенция всички наши успехи могат да бъдат само *мимолетни и несигурни*. А създаването на многобройна и добре подготвена работническа интелигенция при сегашното положение е *абсолютно немислимо* без «Ново време».

— Предвид на това Синдикалният комитет намира за необходимо да се вземат най-сериозни мерки в това отношение, като преди всичко се направи следното:

1. Сега, в предвечерието на *Новата година*, както и в нейното начало местните работнически съвети и професионалните секции да организират една най-оживена агитация за разпространението на «Ново време» в средата на синдикираните работници, като се изтъкне грамадното значение на нашия научен орган в *миналото и настоящето* на работническото движение изобщо и на синдикалните организации специално и необходимостта всички активни синдикални членове редовно да четат и получават «Ново време».

2. Местните работнически съвети в най-близкото свое заседание да съставят точен списък на абонатите на «Ново време» във всички секции поотделно, да се занимаят с въпроса за неговото разпространение и да подтикнат настоятелствата на секциите към най-енергично записване на *нови* абонати и презаписване на *старите*, като най-напред се настоя да се абонират преди всичко делегатите в съвета и членовете на настоятелствата и контролните комисии, както и всички други по-издигнати другари. Всичко това трябва да се върши усилено през целия м. януари под непосредствения контрол на местните работнически съвети и в края на месеца те да съобщят на Синдикалния комитет *точно*: колко абонати има «Ново време» във всяка професионална секция.

— 3. Централните настоятелства и контролните комисии на професионалните съюзи да внушат на своите членове да се абонират за «Ново време» и да бъдат негови редовни четци, защото *абсолютно немислимо* е един член от ръководното тяло на известен професионален съюз да изпъл-

нява успешно своята важна длъжност и с достойнство да заема такъв деликатен и отговорен пост, ако той не се осветява и широко ползува *постоянно* от научния орган на нашето движение.

Нека всички будни, дейни и предани другари не забравят, че най-добрият *новогодишен подарък*, който биха могли да имат за себе си, то е — *да се абонират за «Ново време»*, както и най-ценният *новогодишен подарък*, който биха могли да поднесат пред олтара на великото освободително работническо дело, на което са се посветили да служат, то е — *да заработят с всички сили за широкото разпространение на «Ново време» в средата на синдикираните работници.*

Това същото, както неведнъж сме изтъквали, трябва с още по-голяма енергия и непрестанно да се върши и за разпространението на централния орган на партията и съюза *«Работнически вестник»*. Растящите нужди на движението все повече налагат нашият партийен и синдикален орган да стане ежедневен. Това всеки активен синдикален член силно и непосредствено чувства, но неговото реализиране в близкото бъдеще изключително зависи от нас, от масата на синдикираните работници. Ако ние всички напрегнем своите сили и в тая посока, както трябва, и спомогнем *«Работнически вестник»* да добие 4500 редовни, постоянни абонати, неговото *ежедневно* излизане ще бъде напълно осигурено и в най-скоро време, за обща радост на борещия се български пролетариат, осъществено.

Ползуваме се от случая, другари, да привлечем вашето внимание и върху това, че в тоя момент, когато ще се приключва с дейността и сметките през *старата* година и ще се обсъждат мерките, които трябва да се предприемат за всестранното засилване на нашето синдикално движение през *новата* година, грамадна полза ще принесе близкото опознаване на синдикалните членове с ценните материали, сведения, годишни отчети, конгресни протоколи и резолюции, изложени в брошурата *«Синдикалното движение в България»*. За тая цел местните работнически съвети и настоятелствата на професионалните секции трябва *още* веднъж и с по-голяма настойчивост и постоянство да се загрижат, щото всички синдикални членове, които не са се снабдили с тая ценна брошура, веднага да

това. Тя, както е известно, се доставя от Партийната социалистическа книжарница и нейната цена (50 ст.) я прави напълно достъпна за всички синдикални членове. За препоръчване е настоятелствата на секциите да внесат предварително известна сума и доставят нужното количество екземпляри от брошурата, като снабдят ония членове, които не могат да платят веднага стойността на брошурата, и им направят улеснението — да внесат тая стойност в скоро време заедно с членските си вноски.

Нека се има предвид, че само когато добре познаваме историята на нашето синдикално движение, неговото досегашно развитие, неговите успехи, както и спънките, които то среща, ще можем да бъдем добри членове на професионалните съюзи, добри ратници за тържеството на работническото дело и напълно достойни пролетарски борци. А в това отношение извънредно много ще помогне на всеки синдикален член брошурата «Синдикалното движение в България».

Завършвайки настоящето окръжно, ние си позволяваме още веднъж да ви припомним последните окръжни под № 237 и 238, като очакваме да предприемете веднага препоръчаните в тях мерки относително предстоящата дейност, бързото материално подпомагане на печатарската стачка и усилването на фонда Защита и борба.

Прочее, другари, всички на работа, всеки на поста си! Да изпълним достойно своя пролетарски дълг! Да погледнем Новата година всички напълно редовни синдикални членове, с нови сили и енергия, с по-голям ентузиазъм и преданост, с по-развита готовност за жертви в полза на работническата освободителна кауза — за да бъдем щастливи да се явим в предстоящия синдикален конгрес с множество нови успехи и победи във всички области на нашата дейност и борба!

С братски, социалдемократически поздрав

За Синдикалния комитет
Секретар-каснер: Г. Димитров*

Публикува се за първи път
по текста на окръжното

* За улеснение на синдикалните учреждения и членове в послепис са посочени адресите в отделните градове, на които могат да се изпращат съобщения. (Ред.)

ЗА ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ

София, 29 декември 1910 г.*

Ние се намираме пред прага на Новата година. Нека достойно я посрещнем, както подобава на организирани и съзнателни работници, на пролетарски борци.

Като изпращаме *старата* година във вечността, нека употребим всички усилия да ликвидираме със *старите* нередовности и недостатъци в нашите синдикални организации.

Новата година ни предвещава нови изпитания и борби, нови бури и нещастия, нова и по-жестока експлоатация над работническия труд, нови и по-големи насилия срещу работническото движение от страна на господарската класа и нейната държава.

Да бъдем будни и готови! Да бъдем винаги нащрек!

Нека *Новата* година не завари нито един синдикален член *нередовен* в своите членски вноски, нито една *нередовна* професионална секция, нито едно *нередовно* синдикално учреждение, нито един *бездеен* другар!

Всички достойно на своя пост!

Да посрещнем *Новата* година всички като *напълно редовни* синдикални членове във всяко отношение, с *нови* сили и енергия, с *по-голям* ентузиазъм и преданост, с *по-развита* бойна способност, с *по-висока* готовност за жертви в полза на работническата освободителна кауза!

И тогава — нека бъдем дълбоко убедени в това *Новата* година ще ни донесе *нови* и *по-бляскави* успехи и победи по пътя на изпълнение задачите на синдикалното

* Дата на публикуването. (Рсд.)

движение у нас и пълното тържество на революционния пролетарски социализъм — великия избавител на пролетариата от веригите на съвременното икономическо, политическо и духовно робство!

Прочее, достойно да посрещнем *Новата година* — тая *нова* стъпка към *новия* обществен строй на *свобода, братство и равенство!*

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

«Работнически вестник»,
29 декември 1910 г.

Печата се по текста
на с. «Работнически вестник»

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ И МЕСТНИ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 30 декември 1910 г.

Другари,

Считаме за необходимо още веднъж да привлечем вашето внимание върху изложеното в окръжното ни под № 237 относително необходимостта от бързо и широко материално подпомагане печатарската стачка и засилване фонда Защита и борба.

Другарите не трябва да изпускат изпредвид, че поради летошните стачки в тютюневите фабрики, в миналата «Плакалница» и другаде Синдикалният съюз не само изчерпа всички свои налични суми, но бе принуден да влезе и в известни дългове. Преди още да успее да се избави от това тежко финансово положение, неизбежно избухна печатарската стачка и тя го тури в още по-големи финансови затруднения, които ежедневно растат и които, ако не се вземат най-енергични и бързи мерки, могат да бъдат от естество сериозно да спънат развитието на съюза и неговата целокупна дейност в тоя извънредно важен момент на агитация, организация и борба.

Самият момент, който преживява нашето движение сега, когато неговите *организирани сили* и средства са още доста ограничени, а между това то е принудено да преодолява грамадни спънки, да влиза в тежки борби, тъй често предизвиквани от господарите, да задоволява множество всекидневно растящи нужди — самият тоя момент наложително изисква най-голямо напрежение на нашите сили, най-широка лична пожертвователност, използване

* Окръжно на СК на ОРСС № 288. (Ред.)

всички възможни източници, извън *редовните приходи* на професионалните съюзи и Синдикалния съюз, за да се добият необходимите материални средства.

Редом с това естествено една наша важна и постоянна задача си остава да работим със стократно по-голяма енергия и планомерност за засилването на професионалните съюзи за увеличение техните редовни приходи и създаване богати стабилизирани каси, като се въведе пълна редовност в изплащането на членските вноски от страна на всеки член, като се събират допълнителни вноски и помощи, като се внесе нужният строг ред в разходите и особено в организацията и материалната издръжка на стачниците.

Синдикалният комитет се надява, че централните настоятелства на професионалните съюзи, професионалните секции, местните работнически съвети и отделните другари, схванали тъй ясно *критическия, но преходен* момент, в който се намира нашето движение сега, ще се притекат със своята възможно най-щедра помощ и ще улеснят изпълнението на тежките задачи, които предстоят на Синдикалния съюз относително организацията и борбите на българския пролетариат.

Прочее, другари, действайте бързо и енергично в тая посока! Изпратете до Синдикалния комитет *веднага* всички отпуснати от касите, добити от специални вечеринки и събрани с подписки суми за печатарската стачка в фонда Защита и борба и продължавайте усърдно да се грижите за усилването на фонда, като използвате всички благоприятни за тая цел случаи, без, разбира се, това да попречи на нашата *редовна* длъжност в която и да е част от страната.

Нека докажем, че със своята преданост и готовност да жертви сме в състояние да дадем достатъчно сили на нашето движение, за да излиза то из пламъците на борбата както Феникс из огъня винаги все по-здраво, силно и цветущо!

Приемете нашия другарски социалдемократически по-драв.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

Публикува се за първи път по текста на окръжното

ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ.
ЗА СВЕДЕНИЕ ДО УЧИТЕЛСКИТЕ
СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИ ГРУПИ
И ОТДЕЛНИ ДРУГАРИ*

София, 30 декември 1910 г.

Другари,

Както ще видите и от «Работнически вестник», въпреки грамадните спънки и земеделските работници вече започват да се пробуждат и организират. В две села (Бургаско и Никополско) вече са образувани професионални секции от земеделски работници¹¹⁷. Скоро това ще стане и в Добричко, както и в други някои части на страната с по-развито и модерно земеделие.

Наша задача е да се притечем на помощ на земеделския пролетариат у нас още в самото начало на формирането му, още докато той се намира в своята цялост, за да може по-скоро и по-правилно да се организира заедно с индустриалния, транспортния и занаятчийския пролетариат и успешно да се бори против експлоатацията и робството, като бъде запазен, доколкото е възможно, от известните гибелни отклонения, лутания и заблуждения, жертва на които са били години подред и даже днес са земеделските работници в някои страни.

За тая цел Синдикалният комитет препоръчва на местните работнически съвети, *без да занемаряват* своите грижи за преуспяването на съществуващите вече професионални организации, *веднага* да предприемат следните мерки:

1. Да изучат *колко* (приблизително) и *какви* земеделски работници има в техния район, какви са условията на

* Окръжно на СК на ОРСС № 289. (Ред.)

труда и има ли почва и до колко да се поведе една специална агитация между тях за организирането им.

2. Ако има земеделски работници, годни за организация, макар и само отделни единици, да се натоварят другари, които да влязат в постоянни сношения с тях и да действуват за привличането им в редовете на нашето движение. В тая посока съветите трябва да се обърнат за съдействие до учителските социалдемократически групи, членовете на които обикновено могат да се намират най-близо и непосредствено до земеделските работници.

3. Там, дето биха се образували професионални секции от земеделски работници или пък отделни единици биха изказали желание да се организират, ще влязат засега в състава на *Съюза на фабричните и други работници*, докато се образува отделен професионален съюз на земеделските работници.

4. Местните работнически съвети, дето има земеделски работници, желателно е да наредят такива връзки с тях, че да могат да добиват своевременно точни сведения за положението им, за злополуките, които стават, и пр., като всичко това се изнася редовно чрез «Работнически вестник», а последният усърдно се разпространява и между земеделските работници.

5. В ония места, дето няма местни работнически съвети, за земеделските работници трябва да се погрижат партийните групи, а ако и такива няма отделните другари-учители и други.

Всички събрани сведения за положението на земеделските работници, както и всичко, което се предприема от съветите, групите и отделните другари за организацията на земеделските работници, трябва да се съобщава на синдикалния комитет за използване в печата и за предоставяне необходимите в това отношение материали за предстоящия синдикален конгрес, който вероятно ще се занимава и с въпроса за агитацията между земеделските работници и тяхната организация. Нека да не се забравя, че създаването организацията на земеделските работници трябва да бъде предшествувано от една извънредно *настойчива* и *основна* социалистическа агитация и просвета, която, както се знае, ще среща много по-големи препятствия от ония, които съществуват днес в средата на оста-

налия пролетариат, и за която агитация и просвета ще бъдат необходими много по-големи усилия и жертви от наша страна.

Ние се надяваме, другари, че ще направите всичко, което е по силите ви и в тая посока, за да можем на предстоящия синдикален конгрес да се поздравим с още един нов успех — вмъкването и на земеделските работници в пътя на класовата организация и борба на съзнателния български пролетариат.

С другарски, социалдемократически поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*Публикува се за пръв път
по текста на околното*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ И МЕСТНИ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 4 януари 1911 г.

— Другари,

— Бързаме да привлечем вашето най-сериозно внимание върху следното:

— 1. Преди 15 януари, когато ще стане окончателното приключване сметките на нашите професионални организации за изтеклата 1910 съюзна година, трябва да се употребят всички възможни усилия, щото да не остане нито един нередовен синдикален член. За тая цел настоятелствата на секциите освен обикновените мерки ще трябва да си послужат и с приготвените от Синдикалния комитет *печатни писма*, които тия дни секциите ще получат. Таякви писма трябва да се изпратят *абсолютно* до всички синдикални членове, които дължат повече от 7 седмици членски вноски, защото тия, които дължат по 7 седмици, до 15 януари ако не внесат известни вноски, ще бъдат нередовни. Секционните настоятелства трябва да се обърнат и към всички *стари* членове, престанали да бъдат такива, и най-настоятелно ги подканят да възобновят своето членство. Които от *нередовните* членове в никакъв случай не биха могли да издължат старите вноски, нека всега се направи едно *изключение*, като бъдат улеснени *опново* да се запишат за членове, без да платят предвидения вписан внос.

— 2. Всяко местно настоятелство, след като пригответе отчетта на секцията, трябва да свика членовете на послед-

нята на *годишно събрание*, в което да се разгледа и гласува пригответият отчет и да се обмислят всички мерки, които занапред трябва да се предприемат за засилването на дадената секция и за организирането на неорганизираните работници от професията. При разискванията особено сериозно трябва да се разгледат въпросите за агитацията всред неорганизираните работници и работнички, за финансовото засилване и дисциплината на професионалните съюзи, за социалистическата просвета и възпитание на синдикалните членове и за организацията на стачните борби. Особено последната точка трябва да бъде предмет на сериозни обсъждания, за да се внуши на всички другари, че е време вече да се тури край на досегашното лекомислено обявяване стачки, което ни коштува маса безплодно изразходвани средства, сили и енергия. Синдикалните членове трябва да се проникнат от съзнанието, че по никой начин не бива да обявяват стачка, преди въпросът да е изучен от секционното настоятелство и местния работнически съвет и преди да е разрешено обявяването на стачката от централното настоятелство на съответния професионален съюз и от Синдикалния комитет. Те също трябва да се стараят да се намират в най-широки и непосредствени връзки с масата на неорганизираните работници и работнички, за да бъдат в състояние винаги да предотвратяват стихийните и необмислените стачки. Самата агитация между работниците трябва да се води така, щото последните дълбоко да усвоят правилото, че докато добре не се организират и подготвят, докато не засилят и стабилизират своята професионална организация, тяхна първостепенна длъжност е всячески да се *въздържат* да прибегват към стачна борба.

3. На годишните събрания трябва да се произведе избор и за *нови* настоятелства и контролни комисии на секциите. Тук се налага голяма осторожност на другарите. Общо желание трябва да бъде в новите настоятелства и контролни комисии да попаднат най-подходящите, опитни, способни и предани синдикални членове. Повечето от досегашните членове, особено секретарите и касиерите, ако няма важни причини за тяхното сменяване, желателно е да бъдат *преизбрани*. Не е полезно за професионалната организация, когато често се променят нейните функ-

ионери. Новите длъжностни лица би трябвало отново да се учат, през което време би страдала работата на секциите, когато старите са добили вече известна опитност и вещина, която с голяма полза за секцията биха могли да развият и усъвършенствуват по-нататък.

При избора на настоятелства и контролни комисии имайте предвид и следното:

1. Да се предпочитат другарите с по-постоянно местожителство, трудолюбиви и с доказана преданост и работливост, като се избягват по възможност тия, които са пропадащи елементи, или пък имат авантюристически и лумпенски наклонности.

2. За касиери да се избират другари, които дават достатъчно гаранции със своята досегашна дейност и личния си живот, че ще могат най-добросъвестно да извършват такава важна и деликатна длъжност.

3. За членове на контролните комисии да се избират другари, които, редом със способността да изпълняват една функция с такова грамадно значение, в същото време притежават и необходимия авторитет, за да бъде поставена контролата на оная висота, която тя заслужено трябва да заеме в нашите синдикални организации.

За да не стане *случаен* изборът и да не попаднат *случайни* лица в тия важни ръководни тела, по-активните другари трябва предварително да се посъветват, споразумеят и установят върху листата на другарите, които са най-подходящи за целта, като при извършването на това се избягват всички лични съображения и амбиции и се изхожда *изключително* от интересите на самата работа.

Във време на избора, за да се гарантира необходимото спокойствие и правилност, трябва да присъствува непременно и делегатът на местния работнически съвет, който със своята опитност, както и лична незаинтересованост избора ще принесе голяма полза на секцията.

4. Веднага след избирането на новите настоятелства местните работнически съвети трябва да се реконструират, да съобщят на Синдикалния комитет *новия* си адрес (*точния*) и *новия* си състав.

Настоятелствата на секциите пък трябва да съобщят

състава на новите настоятелства и контролни комисии, както и точните им адреси на съответните централни настоятелства.

Като се надяваме, че ще изпълните всичко гореизложено, изпращаме ви, другари, нашия братски социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
И МЕСТНИ НАСТОЯТЕЛСТВА
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ
И ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 5 януари 1911 г.

Другари,

Съгласно чл. 28 от Устава на Общия работнически синдикален съюз и решенията на миналогодишния синдикален конгрес, на Общия работнически съвет на 2 януари т. г. и на Синдикалния комитет на 1 и 3 януари т. г., *Омият синдикален конгрес* ще се състои в София на 10, 11 и 12 април т. г. (Великден) със следния привременен дневен ред:

1. Отчет на Синдикалния комитет.
2. Отчет на Контролната комисия.
3. Определяне съюзния бюджет.
4. Избор на Синдикален комитет и Контролна комисия.
5. Организацията на стачната борба.
6. Тарифните договори.
7. Професионалното образование и синдикалните организации.
8. Задачите и функциите на местните работнически съвети.
9. Агитацията между земеделските работници и тяхната организация.
10. Международната синдикална конференция в Булапеща.
11. Запитвания и предложения.

* Окръжно на СК на ОРСС № 2. (Ред.)

Въпросите от дневния ред трябва своевременно да се разгледат от професионалните секции. Дето се окаже необходимо, за улеснение местните работнически съвети могат да свикат общи събрания на всички професионални секции в местността по дневния ред. Същите въпроси ще бъдат разгледани своевременно и в «Работнически вестник».

Които съюзни организации биха искали да се направят известно изменение или допълнение в привременния дневен ред, трябва да съобщят за това най-късно до 15 март т. г. на Синдикалния комитет.

Право на делегати ще имат само ония професионални съюзи, които са напълно изправни в задълженията си към Синдикалния съюз. За такива ще се смятат преди всичко съюзите, централните настоятелства на които до 30 януари т. г. изпратят на Синдикалния комитет своите годишни отчети и всички членски вноски до края на 1910 г. точно според общото число на членовете си.

Върху начина, по който ще трябва да се изберат делегати на синдикалния конгрес, ще получите специални упътвания.

Трябва да ви съобщим също, че откриването на конгреса ще стане на 10 април следобед (първия ден на Великден).

Професионалните съюзи ще направят своите годишни конгреси на 9 април и на 10 до обед, като останалата малка част от своята работа ще завършат през антрактите на синдикалния конгрес. Като ви съобщаваме това, другари, ние сме убедени, че ще зареботите с удвоена и утроена енергия, за да бъдете достойно представени на синдикалния конгрес както по число, така и по вътрешна стегнатост, дисциплина и редовност всички наши професионални съюзи, и че ще можем да се поздравим на конгреса с множество нови успехи във всички области на нашата дейност и борба.

Прочее, нека всички трескаво се готвим за Осмия синдикален конгрес!

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

Р. С. Позволяваме си още веднъж да ви напомним необходимостта най-усърдно да се събират помощи за фонда Защита и борба. Дето не са дадени специални вечеринки за фонда, нека това се направи по-скоро. Всички отпуснати суми и събрани помощи за фонда досега трябва веднага да се изпратят на Синдикалния комитет, а останалите да бъдат изпратени най-късно до 30 януари т. г.

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ЛАМБИ КАНДЕВ —
ДОЛНИ ДЪБНИК

София, 6 януари 1911 г.

Иди утре петък Червен бряг.

Георги Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на телеграмата*

ДО АЛЕКСАНДЪР АНГЕЛОВ —
ФЕРДИНАНД

София, 6 януари 1911 г.

Драги другарю,

Както ще видите, дописката е публикувана в брой 93
«Работнически вестник». Когато се завърши стач-
ката¹¹⁸, уведомете ни за нейния край. Покрай другото,
ползувайте я добре и за организацията на фердинанд-
ските работници. Погрижете се изпратените от Синдикал-
ния комитет окръжни да бъдат разгледани от другарите
да се направи в техния дух всичко възможно.
Желаем ви най-добри успехи.

С другарски поздрав

Г. Димитров

Публикувано за първи път
Горен Димитров. Писма. 1905--1949.
С., 1962, с. 41.

Печата се по
текста на писмото

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ*

София, 11 януари 1911 г.

Драги другари,

Предвид извънредно голямата необходимост да се организира и усили просветата в редовете на нашите професионални съюзи, Синдикалният комитет изработи един специален план**, целта на който е да улесни другарите при изпълнението на тая важна и трудна задача.

Местните работнически съвети, веднага след като получат настоящето окръжно, към което прилагаме въпросния план, трябва да го разгледат и се погрижат за неговото реализиране. В същия дух централните настоятелства трябва да привлекат вниманието на професионалните секции.

Беседите тъй трябва да се наредят, щото да се изчерпят посочените теми през настоящата съюзна година. При разработването на темите от определените референти желателно е посочените в плана разяснения на темите да се имат предвид не като нещо *абсолютно задължително*, а само като един указател за границите, до които трябва последователно да се развива всяка отделна тема.

Другарите във всяка местност трябва да се погрижат засега сами да се снабдят с необходимите литературни източници, тъй като в настоящия момент Синдикалният комитет няма физическата възможност да приготви по-дробен указател и в тая посока.

Желателно е беседите да бъдат тъй организирани, че

* Окръжно на СК на ОРСС № 20. (Ред.)

** Планът е включен в приложението на тома. (Ред.)

Членовете на секциите с най-жив интерес да участвуват в разискванията и да се постигне едно добро запознаване на синдикалните членове и засегнатите от нашето влияние други работници върху характера, задачите, целта, организацията и историята на синдикалното движение.

При самите беседи по горните въпроси настоятелствата на секциите, референтите и всички по-будни другари най-енергично трябва да се грижат за разпространението на професионалните органи, на «Работнически вестник» и «Ново време», както и на социалистическата литература между синдикалните членове, за да могат последните да допълнят, доразвият и по-добре усвоят добиваните в беседите познания. Също така синдикалните членове трябва непрестанно да бъдат подтиквани към *социалистическо самообразование*, без което те не могат да бъдат добри членове, агитатори и борци.

Не забравяйте, другари, че нашето синдикално движение ще бъде толкова по-стабилно, ще има толкова по-големи успехи, колкото по-дълбоко прониква социализмът във всички негови клетки, колкото по-голям брой синдикални членове са добри социалдемократи, колкото повече масата на синдикалните членове е запозната с въпросите на синдикалното движение и колкото по-широко тя е социалистически просветена.

Затова в тая посока не трябва да се жали нито време, нито труд, нито сили и енергия!

Ползуваме се от случая заедно с настоящето окръжно да изпратим до местните работнически съвети и формулярите за тримесечните отчети на съветите, работническите представители в комитетите на труда и комисииите за синдикалната самопомощ. Нека местните работнически съвети се погрижат тия формуляри *веднага* да бъдат попълнени с точни данни и изпратени на Синдикалния комитет.

При това трябва да напомним на централните настоятелства на професионалните съюзи и на местните работнически съвети, че те са длъжни съгласно окръжното ни под № 238 от 20 декември 1910 г. най-късно до 30 януари т. г. да изпратят своите отчети заедно с всички припадащи се членски вноски, други дължими на Синдикалния комитет суми и всички помощи, събрани за фонда Защита и Борба. Професионалните съюзи, централните настоятел-

ства на които не сторят това, ще бъдат смятани за нередовни съюзни организации и *не ще бъдат допуснати да представителството в предстоящия синдикален конгрес.* Това нека добре се запомни, защото не ще се направи абсолютно никакво изключение.

Предвид на това, че някои от централните и местни настоятелства, както и от местните работнически съвети не са се съобразили още с разпорежданията на Синдикалния комитет в окръжните му под № 238, 283, 288, 289 от декември 1910 г. и под № 1 и 2 от януари 1911 г. относително предстоящата дейност на професионалните съюзи, засилването фонда Защита и борба, записването абонати за новата годишна на *«Ново време»*, разпространението на брошурата *«Синдикалното движение в България»*, контролата, избора на нови местни настоятелства и контролни комисии и пр., виждаме се принудени още веднъж да ви привлечем най-сериозното внимание върху тия окръжни и бихме желали настоящето напомняне *да бъде последно.*

При това, за да не стават такива нередовности, секретарите на централните и местните настоятелства, на контролните комисии и местните работнически съвети, когато получат известно окръжно от Синдикалния комитет, *веднага* трябва сами да го преглеждат и в най-близкото заседание да го внасят на разглеждане, за да се предприемат своевременно необходимите мерки. Когато пък окръжното има бърз характер, трябва да се свиква специално извънредно заседание. Всички окръжни, които се отнасят до секциите, трябва също своевременно да бъдат докладвани и разглеждани в най-близките редовни или извънредни събрания на секциите. Нека не се забравя, че всяко отклонение от това правило може да има само вредни последствия за общата наша дейност.

Убедени, че ще обърнете необходимото сериозно внимание върху всичко гореизложено и ще направите зависящото от вас, за да се внесе добра организация в социалистическата просвета на синдикалните членове, изпращаме ви нашия другарски, социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

Публикува се за първи път по текста на окръжните

ДО ЛАМБИ КАНДЕВ —
ДОЛНИ ДЪБНИК

София, 12 януари 1911 г.

Драги Кандев,

Писмото ти получих своевременно. За Червен бряг е необходимо да се положат повече грижи и усилия. Независимо от другото, ние тук сме на мнение ти често да отиваш в Червен бряг, защото, както от всичко се вижда, най-голямата мъчнотия там произтича от липсата на сили за една умела и постоянна агитационна и организаторска работа.

Разноските, които ще бъдат необходими за твоето често отиване в Червен бряг, ще бъдат покрити или от сумите, предвидени в бюджета на Учителската социалдемократическа организация за такива цели, или, най-сетне, със средства, отпуснати от касата на Синдикалния съюз. Във всеки случай по никой начин не трябва да се занемари започнатата работа в Червен бряг.

Уведомявай ме, моля ти се, редовно за това, което става в Червен бряг, както и за твоето отиване там.

Най-сърдечен другарски поздрав

Секретар-каснер: Г. Димитров

ДО СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 14 януари 1911 г.

Другари,

С развитието на работническото движение у нас местният работнически съвет се издига до положението на един орган от първостепенна важност, от правилното функциониране на който в най-голяма степен зависи преуспяването на синдикалните организации в дадената местност.

Предназначен преди всичко да служи като една *постоянна и извънредно плодотворна връзка* между синдикалните организации и партията в местността, местният работнически съвет се явява в същото време и онзи незаменим общ ръководен център на местното синдикално движение, който постоянно бди над дейността на професионалните секции, обединява техните усилия, дава им най-широко съдействие, грижи се за тяхното всестранно развитие и преуспяване, за успеха на водените от тях борби, действува за образуване професионални секции и в ония производства, в които още няма такива, събира статистически данни за положението на работниците и пазара, организира бюро за безработни, фонд за синдикална самопомощ и пр.

Задачите на местния работнически съвет достатъчно ясно са формулирани в самия Устав на Синдикалния съюз (чл. 21), според който местният работнически съвет:

1. Ръководи и обединява работническото професионално движение в дадената местност;

* Окръжно на СК на ОРСС № 25. (Ред.)

2. Грижи се за агитацията между работниците и работничките и тяхното организиране в професиите и предприятията, дето още няма професионални секции;

3. Организира със съдействието на професионалните секции бюро за безработни и фонд за *синдикална самопомощ*, със средствата на която урежда безплатна лекарска и акушерска помощ и адвокатска защита; и

4. Съдействува за провеждане общите акции на Работническата социалдемократическа партия за защита интересите на труда в дадената местност.

За успешното изпълнение на тия свои задачи местният работнически съвет се грижи според чл. 34 на *Правилника за вътрешната уредба на Синдикалния съюз* и решенията на последния синдикален конгрес:

1. Да поддържа солидарността между работниците;

2. Да следи и контролира агитацията и просветителната дейност на всяка професионална секция и да я насочва съобразно общите класови интереси на пролетариата;

3. Да следи за всички конфликти между труда и капитала, да препоръчва съответните мерки на професионалните секции и да предприема сам такива в тая посока;

4. Да бди за точното изпълнение устава на Синдикалния съюз от всички професионални секции;

5. Да влиза като посредник за изравнение конфликтите между отделните професионални секции или синдикални членове и техните управителни тела;

6. Да взима енергични мерки за разпространението на общосъюзния синдикален орган, както и на всички партийни и общосъюзни издания;

7. Да събира сведения за положението на труда в различните отрасли на производството в местността;

8. Да организира фонд за синдикална самопомощ;

9. Да поддържа бюро за намиране работа на безработните;

10. Да действа за организирането на работниците от всички производства и професии в своя район в редовете на професионалните съюзи.

Поради грамадната важност на тия задачи и функции предвиден е и нужният подходящ състав на местния работнически съвет. Както е известно, местният работнически съвет се състои от местния комитет (в пълния си състав) или настоятелството на просветителната група, дето няма партийна организация, и членове от настоятелствата на професионалните секции в дадената местност. Точно съставът на местния работнически съвет се определя от *Правилника на Синдикалния съюз* (чл. 32) така:

«Там, дето има само една местна секция, местният работнически съвет се състои от Местния партийен комитет (или настоятелството на групата) и настоятелството на секцията, там, дето има само две или три професионални секции — от Местния партийен комитет и по двама членове от настоятелствата на секциите; а там, дето има повече от три професионални секции — от Местния партийен комитет и по един член от настоятелствата на секциите.»

За да може редовно и правилно да функционира местният работнически съвет, *правилникът* предвижда и един специален изпълнителен орган на съвета.

Чл. 37 на *правилника* гласи: «Изпълнителният орган на местния работнически съвет е *изпълнителната комисия*, състояща се от 3—5 членове, избрани от общото събрание на съвета. Секретар на изпълнителната комисия е секретарят на Местния партийен комитет (или на настоятелството на просветителната група). Останалите биват единият деловодител, другият касиер.»

В своето стремление да улесни изпълнението на първоначално важната роля, която се възлага на местните работнически съвети, последният синдикален конгрес, както е известно, взе решение, според което професионалните секции внасят в касите на местните работнически съвети *ежемесечно* по 10 ст. за всеки свой член, която сума се удържа при получаването на членските вноски, предназначени за централните каси на съответните работнически професионални съюзи.

С това решение се премахна една сериозна спънка в дейността на местните работнически съвети и им се даде възможност да изпълняват напълно успешно своите задачи.

Трябва обаче да се признае, че въпреки всичко това в повечето градове местните работнически съвети — тия

тъй важни партийни и синдикални учреждения, не са още достатъчно добре организирани, не функционират правилно, не схващат ясно своите задачи и не отговарят напълно на своето високо предназначение.

Предвид на това, другари, Синдикалният комитет, като привлича вашето сериозно внимание върху всичко горензложено, намира за необходимо сега, в началото на съюзната година, най-настоятелно да ви препоръча следното:

I. Веднага след избора на новите настоятелства и контролни комисии на професионалните секции всички местни работнически съвети да се *реконструират*, като си изберат изпълнителни комисии и започнат усилено да действуват.

II. В ония места, дето още не са конституирани местните работнически съвети, това незабавно да се направи, като се има предвид, че местен работнически съвет трябва да се конституира във всяка местност, дето има освен партийната организация или просветителната група, поне една професионална секция.

III. Настоятелствата на професионалните секции да изпратят за делегати в съветите своите най-добри и действителни членове, като изискват от тях *най-редовно* участие в заседанията и целокупната дейност на съветите.

IV. Там, дето не може да се конституира местен работнически съвет, поради липсата на професионални секции ролята на съвета ще се изпълнява от Местния комитет или от настоятелството на групата по споразумение с местния работнически съвет в същия район.

V. Всеки местен работнически съвет в своята дейност трябва да засяга работниците в *целия свой район*.*

* В «Работнически вестник» № 101, 24 януари 1911 г., е публикувана статия под заглавие: «Местните работнически съвети и синдикалните организации», която в значителна степен повтаря настоящото окръжно. Статията завършва със следния текст: «Тия са накратко изложени длъжностите на местните работнически съвети и синдикалните организации изобщо. Несъмнено е, че, за да могат да изпълнят с успех своите длъжности, местните работнически съвети и синдикалните организации изобщо трябва да се проникнат дълбоко от тяхната важност и с усърдие да се заемат за изпълнението им. Разбира се, че в тая тяхна работа крайно необходимо е те да имат пълното съдействие на всеки член от професионалната организация. Ето защо ние всички като организирани и действителни работници трябва още в началото на годината да застанем на нивите постове, да помагаме с всичката си енергия нашите управителни учреждения и така да можем да бъдем сигурни в успеха на нашата борба за подобрене положението на работническата класа и за окончателното ѝ освобождение от веригите на капитализма.» (Ред.)

За улеснение на съветите, съгласно решението на последния синдикален конгрес, Синдикалният комитет раздели цялата страна на такива райони, като при това разпределение взе предвид както разстоянието и пътните съобщения между една местност и друга, така и силите, и средствата на организациите във всеки район.

Според това разпределение местните работнически съвети ще имат през текущата съюзна година следните райони:

1. *Балчишкият местен работнически съвет* — Балчик, Шабла и Каварна.

2. *Берковският* — Берковица, новооткриваните мини в околността и с. Вършец.

3. *Бургаският* — Бургас, пристанището, мините, солниците, Анхиало, Созопол, Месемврия, Айтос и с. Ново Паничарево.

4. *Видинският* — Видин, Кула, Белоградчик, строящата се линия и новооткриваните мини.

5. *Варненският* — Варна, пристанището, Гебедже, Синдел, Девня и Провадия.

6. *Врачанският* — Враца, Мездра, мината «Плакалница» и Елисейна.

7. *Габровският* — Габрово, строящата се линия, Царева ливада, Трявна и Плачковица.

8. *Горнооряховският* — Горна Оряховица (града и гарата), Лясковец, Павликени и Стражица.

9. *Дупнишкият* — Дупница, Кочериново (фабриката на Балабанов), Рила, Бобошево и Бобов дол (мината).

10. *Добришкият* — Добрич и околността (земледелските работници).

11. *Ескиджумайският* — Ески Джумая и Осман Пазар.

12. *Кюстендилският* — Кюстендил, мината «Мусул», Раждавица и Гюешево.

13. *Карнобатският* — Карнобат, мелницата.

14. *Ломският* — Лом, пристанището, Керамическата фабрика, Оряхово, с. Остров и Кнежа.

15. *Ловешкият* — Ловеч и околността.

16. *Никополският* — Никопол, с. Лозица и с. Дервишко.

17. *Новозагорският* — Нова Загора, с. Кортен и Раднево.

18. *Орханийският* — Орхание и околността.
19. *Плевенският* — Плевен, Червен бряг, Луковит, Глава Панега, Сомовит, Пордим и Левски.
20. *Пловдивският* — Пловдив, Карлово, Сопот, Калотер, Катунца, Садово, Фердинандово и Кричим.
21. *Пещерският* — Пещера и околността.
22. *Поповският* — Попово, Борисово, Асеново и Дралфа.
23. *Русенският* — Русе, гарата и пристанището, Обвазцов чифлик, Червена вода, Бяла и Тутракан.
24. *Разградският* — Разград и Ишиклар.
25. *Сливенският* — Сливен, мините, баните и Котел.
26. *Софийският* — София, Княжево, Владая, Перник, Радомир, Своге, Церово, Банкя, Драгалевци, Горна баня, Панчерево, Горубляне, Враждебна, Казичене и Новоселци.
27. *Старозагорският* — Стара Загора (града и гарата), Борушенската линия, мините, Казанлък и Енина.
28. *Самоковският* — Самоков, Долна баня, Костенец баня и Ихтиман.
29. *Станимашкият* — Станимака, Бачково и мините.
30. *СевлиеВСкият* — Севлиево, околността и Сухиндол.
31. *Силистренският* — Силистра и околността.
32. *Свищовският* — Свищов, пристанището и околността.
33. *Троянският* — Троян, Тетевен и с. Гложене.
34. *Търновският* — Търново, Дряново, с. Самоводене, Килифарево и Елена.
35. *Т. Пазарджишкият* — Т. Пазарджик, Панагюрище, Сарамбей и Белово—Щърбанка.
36. *Фердинандският* — Фердинанд, строящата се линия и новооткриваните мини и кариери.
37. *Хасковският* — Хасково, Каяджик и мините.
38. *Харманлийският* — Харманлий, Хебибчево и Т.-Сеймен.
39. *Царибродският* — Цариброд, Трън, Сливница и Драгоман.
40. *Чирпанският* — Чирпан, мините, Скобелево и Борисовград.
41. *Шуменският* — Шумен, Каспичан, Преслав и Шайтанджик.

42. *Ямболският* — Ямбол, Казъл Агач, Каваклий, Керменли, Зимница и Стралджа.

VI. За неуказаните в горното разпределение места съседните местни работнически съвети ще се грижат по взаимно споразумение, като за това уведомяват Синдикалния комитет. Всяко необходимо изменение границите на определените райони ще става със съгласието на Синдикалния комитет.

VII. Щом се получи настоящето окръжно, всеки местен работнически съвет трябва добре да изучи своя район и да предприеме необходимите мерки за даване пълно съдействие на професионалните секции, както и за агитацията между работниците и работничките от всички производства и професии в определения му район, а отделните секции, доверени лица и други другари, които не са били досега в редовни сношения със съвета, веднага да влязат в такива.

VIII. За всичко извършено в тая посока от страна на местните работнически съвети трябва своевременно да бъде уведомен Синдикалният комитет.

IX. В своята дейност местните работнически съвети трябва да се обръщат за съдействие до учителските социал-демократически групи и отделните партийни и синдикални другари в своя район. За улеснение в тая посока Синдикалният комитет скоро ще изпрати на местните работнически съвети адресите на учителските групи и на отделните другари учители, железничари, телеграфисти, служещи и др. в съответните райони, които биха могли да им бъдат полезни.

X. Ония местни работнически съвети, които срещат известни трудности и неясноти в своята работа, желателно е веднага да се отнасят за необходимите осветления и указания до Синдикалния комитет, който от своя страна винаги с най-голяма готовност ще им се притича на помощ.

Като пожелаваме на местните работнически съвети най-плодотворни резултати от тяхната дейност през новата съюзна година, изпращаме ви, другари, своя братски социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

Р. С. Както ще видят другарите от тук приложеното окръжно, турени са вече основите и на *Съюза на транспортните работници в България*. Каква ще бъде неговата вътрешна организация — указва се накратко в самото окръжно. Длъжност на местните работнически съвети е да влязат веднага в сношение с транспортните секции и дадат най-широко съдействие за стабилизирането и правилното развитие на Съюза на транспортните работници.

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ*

София, 14 януари 1911 г.

Другари,

Както ви е известно, от 15 януари т. г. ще постъпят в казармите, за да отбият своята военна повинност, маса млади работници, между които и голяма част членове на нашите професионални съюзи.

На всички тия другари трябва да се даде най-широка морална подкрепа, за да издържат по-леко грамадните несгоди на казармения живот, да бъдат запазени от корупцията и заблужденията, които носи милитаризмът, и да могат, въпреки грубата, варварската казармена дисциплина, да продължават да живеят и през срока на своята военна служба с живота на професионалните си съюзи и на цялото работническо освободително движение, като след напускането на казармата бъдат още по-енергични и предани борци против капиталистическата експлоатация.

За тая цел Синдикалният комитет, независимо от направеното за работниците-новобранци преди 15 януари, препоръчва и следните мерки:

1. Всички професионални секции да внушат на своите членове-новобранци, щом отидат в полка, дето им е определено да служат, при първа възможност да се обадят на тамошния местен работнически съвет и да влязат в редовни сношения с него.

2. Членовете-новобранци от разните професии и части на страната в един и същи полк да влязат в лични близки

* Окръжно на СК на ОРСС № 30. (Ред.)

сношения помежду си, като без да се излагат пред «началството», уредят по един най-безопасен начин своите редовни сношения с местния работнически съвет, с партийната организация и съответните професионални секции в местността.

3. Местните работнически съвети, от своя страна, да се погрижат и изучат в най-късо време какви и колко войници, синдикални членове, има в техния район, да съставят списък за тях и да наредят по един възможно най-безвреден начин сношенията си с тях, доставянето им на «Работнически вестник», професионалните органи, «Ново време», подходяща социалистическа литература и пр.

4. Настоятелствата на секциите да уведомят веднага своите централни настоятелства: кои членове отиват войници, в кой полк и в кое място.

5. Синдикалните членове-войници през срока на военната тегоба трябва да се смятат за членове редовни и да не бъдат заличавани от списъците на професионалните съюзи, като само се освобождават, съгласно устава, от членски вноски.

6. В кръга на възможното желателно е да се организира и едно агитационно въздействие чрез синдикалните членове-войници върху неорганизираните работници в казармите, за да могат, след като отбият военната си повинност, да влязат в редовете на своите организирани другари.

Очаквайки, редом с другата работа, да се съобразите и с настоящето окръжно, изпращаме ви, другари, своя братски социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА
И СЕКЦИИТЕ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ОТДЕЛНИТЕ ЧЛЕНОВЕ*

София, 23 януари 1911 г.

Драги другари,

Нашите професионални съюзи не биха могли правилно да се развиват, числено да нарастват и успешно да водят своите борби, ако не се *сляят* напълно с работническата маса, ако техните управителни органи и местни секции в своята дейност не се намират в *постоянни* и *близки* връзки с всички категории на работниците от дадената професия, ако те нямат *многобройни очи, уши и пипала* сред работническата маса и *самото производство*.

Благодарение главно липсата на подобни *близки* и *постоянни* връзки с масата на неорганизираните и организирани работници численото нарастване на професионалните съюзи върви сравнително бавно, тяхното влияние е недостатъчно широко и трайно, мнозина синдикални членове биват нередовни и неактивни и голяма част от тях, след като престоят известно време в организацията, откъсват се окончателно и престават да бъдат членове. Благодарение на същото обстоятелство професионалните секции и местните работнически съвети не могат да следят постоянно и точно това, което става с работниците и самото производство, често биват изненадвани от конфликти и стихийни стачки и нямат възможност да се явяват винаги действителни ръководители и регулятори на работническите борби против експлоатацията.

Грамадните загуби, които нашето движение търпи от

* Окръжно на СК на ОРСС № 60. (Ред.)

това положение, ви са добре известни, за да няма нужда подробно да ги излагаме тук.

Ще се съгласите със Синдикалния комитет, че да продължават и занапред работите така, е *гибелно и абсолютно недопустимо*.

Синдикалният комитет намира, че тоя важен недостатък в нашата дейност и организация може да се отстрани чрез въвеждането *навсякъде* системата на *синдикалните доверени лица* в работилниците, фабриките и другите заведения, система, която е отдавна приложена в другите страни и дава крайно плодотворни резултати.

Тая *система* се състои в това, че настоятелството на дадената професионална секция в споразумение с членовете от всяко заведение в своята професия определя един член за *доверено лице*, който наред с грижата за редовното събиране на членските вноски (функция, която досега у нас се изпълнява от тъй наречените бирници) в същото време действува непрекъснато в съгласие с настоятелството, за пълното преуспяване на организацията.

Синдикалните доверени лица са *най-близките* до работническата маса представители на синдикалната организация, нейни агитатори и деятели. Те са *постоянната* и *жива* връзка между работниците в производството, от една страна, и организацията, от друга. Чрез тях синдикалната организация добива напълно възможността да се слее с работническата маса от своята професия, да знае всеки момент от какво се нуждае и вълнува тая маса, да упражнява постоянно благотворно влияние върху нея, да я предпазва от заблужденията, измамите и корупцията на работническите врагове, както и от необмислени действия и стихийни неподготвени стачки, да отстранява всички спънки за нейното организиране и социалистическа проsvета, да добива из нейната среда все нови членове, нови борци и по тоя начин да се явява неин фактически ръководител в борбите против капиталистическата експлоатация.

Без тия *активни и многобройни свои очи, уши и пипала* в самото производство, ясно е, синдикалната организация не би могла бързо и правилно да расте и се развива, да бъде масова организация и да изпълнява успешно своите важни задачи.

Всичко това не бива да забравят нито за минута както

настоятелствата на професионалните съюзи, така и самите техни *доверени лица*.

В своята дейност *доверените лица* трябва да имат предвид, че тяхната длъжност е преди всичко чрез *постоянна* лична агитация (тайна или явна) всред масата на неорганизираните и организираните работници и работнички да се грижат за всестранното засилване и преуспяване на организацията.

За да изпълнят успешно тая своя длъжност, *доверените лица* трябва винаги да се съобразяват със следните най-необходими указания.

Всяко *доверено лице* е длъжно:

1. Да води точна сметка: *колко* организирани и *колко* неорганизираните работници и работнички има в заведението, дето работи. За тая цел то приготвя списък на всички работници и работнички в заведението, препис от който дава на настоятелството на секцията.

2. Да следи редовно как членовете внасят своите членски вноски, като всяка събота или в началото на всеки месец, когато се получава заплата, прибира от членовете в качество на *бирник* (помощник на касиера) членските им вноски и още същата вечер или *най-късно на другия ден* ги предава на касиера. Ония членове, които три седмици не внесат вноски, *довереното лице* записва в специален списък, който предава на настоятелството.

3. Да държи сметка за членовете, които поради немарливост или други причини са престанали да бъдат членове, като се старае отново да ги организира и да отстрани причините за тяхното отклонение от членство, имайки предвид, че само с постоянното привличане на *нови* и задържането на *старите* членове в организацията е възможен пълният успех в агитацията за организирането на работниците.

4. Извънредно важно е привличането на нови членове в организацията. Това ще се постига най-добре, когато *довереното лице* следи по своя списък *кои* работници в заведението са неорганизираните, наблюдава техните действия, намира се в редовни сношения с тях, осветлява ги върху всичко, което ги интересува, отстранява пречките и

тхното организиране и се стареа да им въздействува и души:

а) да бъдат напълно солидарни със своите организирани другари;

б) да не стават шпиони на господаря, управителя, надзирателя или майстора в заведението;

в) да не пиянствуват;

г) да не играят карти, табла и пр. и да не се предават на опасния порок — комарджилъка;

д) да не прахосват времето и средствата си в кафенетата, кръчмите и разните вертепи;

е) да не се поддават на господарските обещания и измами, а да се издигат до съзнаване своите класови интереси;

ж) да не предприемат нищо в защита на своите интереси, нито да обявяват стачка без съгласието и разрешението на организацията;

з) да получават и четат своя професионален орган «Работнически вестник», както и социалистическата литература;

и) да посещават събранията на секцията, макар и още не са организирани;

к) да посещават публичните събрания, свиквани от партийната организация, както и урежданите работнически веселения;

л) да се организират колкото е възможно по-скоро и да се убедят, че само по тоя начин тяхното положение ще може да се подобри и окончателно да бъдат освободени от съществуващото робство.

По-нататък *доверените лица* са длъжни:

1. За всички конфликти на работниците с господарите *немедлено* да уведомяват настоятелството на секцията.

2. Да следят всички господарски произволи, злополуки, важни промени в заведението, случки между работниците и пр., да ги записват веднага в своя специален за тая цел бележник и *своевременно* да ги съобщават на настоятелството.

3. Да съобщават на членовете и на неорганизираните работници в кой ден и час секцията ще има събрание или беседа, кога ще има общо публично събрание, работническо

увеселение и пр. и да водят най-оживена агитация за масово посещение, като усилено разпространяват и всички хвърчащи листове, предназначени за разпространение между работниците.

4. Да се грижат да приучват работниците към редовно посещаване работническия клуб.

5. Да събират необходимите статистически сведения, когато настоятелството това поиска.

6. Да свикват под ръководството на настоятелството специални конференции на работниците от заведението, когато това е нужно и уместно.

7. Всяка събота да уреждат своите сметки с касиера на секцията.

8. В един определен ден на седмицата да се явяват на *редовна конференция* с настоятелството, в която да се докладва за положението в заведението, за извършената дейност през изтеклата седмица и да се обмислят необходимите мерки, които би трябвало да се предприемат през настъпващата седмица.

Естествено е, че за да се *реализира успешно* всичко, което изложихме по-горе, необходимо е *самите доверени лица*:

1. Това, за което агитират, *сами най-редовно и точно да го изпълняват*.

2. Да се намират в най-близки и постоянни връзки с членовете и неорганизираните работници в заведението, от една страна, и с настоятелството на секцията, от друга.

3. Постоянно да се грижат за своето социалистическо самообразование, основно да се запознават с теорията и практиката на социализма и синдикалното движение и на- временно да се осветляват върху всекидневно изникващите въпроси на освободителната работническа класова борба.

Веднага след като получат настоящето окръжно, местните работнически съвети трябва да го разгледат, да свикат настоятелствата на секциите на специални конференции и в най-скоро време във всички заведения от разните професии да се определят необходимите доверени лица.

Доверените лица трябва да бъдат измежду организираните работници в самите заведения. В големите заведения

може да се определят две или повече доверени лица. В малките съседни заведения може да се определи едно доверено лице за две заведения.

В ония заведения, дето професионалната секция няма нито един свой член, трябва временно да се определят за доверени лица другари от други заведения. За всички заведения обаче трябва да има обезателно определени доверени лица.

При определяне доверените лица необходима е голяма осторожност от страна на настоятелствата, за да бъдат определени за такива най-подходящите, активни и ползущи се с пълно доверие другари.

Централните настоятелства на професионалните съюзи трябва да привлекат най-сериозно вниманието на своите секции върху настоящето окръжно и настоятелно да искат определянето на доверени лица навсякъде из цялата страна най-късно до 5 февруари т. г., като постоянно се грижат за тяхното редовно функциониране.

Умоляват се местните работнически съвети веднага след 5 февруари да уведомят Синдикалния комитет: дали в техния район са определени необходимите доверени лица и как действуват те.

Нека не забравят другарите, че въвеждането системата на доверените лица в нашите организации освен грамадните други ползи ще спомогне извънредно много и за създаването в лицето на доверените лица цяла една армия от добри агитатори и деятели, от каквито нашето движение тъй много се нуждае днес и ще се нуждае още повече напред.

Имайки всичко това предвид, ние не се съмняваме, другари, че ще положите всички необходими усилия и грижи за обгръщането на цялата работническа класа у нас в една мрежа от активни доверени лица, която ще даде силен тласък в развитието и успехите на нашето движение.

С другарски социалдемократически поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

ДОВЕРЕНИТЕ ЛИЦА*

Нашите професионални съюзи не биха могли правилно да се развиват, числено да нарастват и успешно да водят своите борби, ако не се *сляят* напълно с работническата маса, ако техните управителни органи и местни секции в своята дейност не се намират в *постоянни* и *близки* връзки с всички категории на работниците от дадената професия, ако те нямат *многобройни очи, уши и пипала* сред работническата маса в *самото производство*.

Благодарение главно липсата на подобни *близки и постоянни* връзки с масата на неорганизираните и организирани работници численото нарастване на професионалните съюзи върви сравнително бавно, тяхното влияние е недостатъчно широко и трайно, мнозина синдикални членове биват нередовни и неактивни и част от тях, след като престоят известно време в организацията, откъсват се окончателно и престават да бъдат членове. Благодарение на същото обстоятелство професионалните секции и местните работнически съвети не могат да следят постоянно и точно това, което става с работниците в самото производство, често биват изненадвани от конфликти и стихийни стачки и нямат възможност да се явяват винаги действителни ръководители и регулятори на работническите борби против експлоатацията.

Грамадните загуби, които нашето движение търпи от това положение, са добре известни, за да няма нужда по-дробно да ги излагаме тук.

* Част от настоящата статия се съдържа в Окръжно № 60 на СК на ОРСС, от което става ясно, че Г. Димитров е неин автор. (Ред.)

Да продължават и занапред работите така е *гибелно и абсолютно недопустимо*.

За да може тоя важен недостатък в нашата дейност и организация да се отстрани, необходимо е въвеждането *навсякъде* системата на *синдикалните доверени лица* в работилниците, фабриките и другите заведения, система, която е отдавна приложена в другите страни и дава крайно плодотворни резултати.

Тая система се състои в това, че настоятелството на местната професионална секция в споразумение с членовете от всяко заведение в своята професия определя един член за *доверено лице*, който наред с грижата за редовното събиране на членските вноски (функция, която днес у нас се изпълнява от тъй наречените *бирници*) в същото време действа непрекъснато, в съгласие с настоятелството, за пълното преуспяване на организацията.

Синдикалните доверени лица са най-близките до работническата маса представители на синдикалната организация, нейни агитатори и деятели. Те са *постоянната и жива* връзка между работниците в производството, от една страна, и организацията, от друга. Чрез тях синдикалната организация добива напълно възможността да се слее с работническата маса от своята професия, да знае всеки момент от какво се нуждае и вълнува тая маса, да упражнява постоянно благотворно влияние върху нея, да я предпазва от заблужденията, измамите и корупцията на работническите врагове, както и от необмислени действия и стихийни неподготвени стачки, да отстранява всички прънки за нейното организиране и социалистическа провета, да добива из нейната среда все нови членове, нови борци и по тоя начин да се явява неин фактически ръководител в борбите против капиталистическата експлоатация.

Без тия активни и *многобройни свои очи, уши и нипала* в самото производство, ясно е, синдикалната организация да би могла бързо и правилно да расте и се развива, да бъде масова организация и да изпълнява успешно своите важни задачи.

Всичко това не бива да забравят нито за минута както настоятелствата на професионалните секции, така и самите техни *доверени лица*.

В своята дейност *доверените лица* трябва да имат пред-

вид, че тяхната длъжност е преди всичко чрез *постоянна* лична агитация (тайна или явна) *всрещ* масата на неорганизираните и организираните работници и работнички да се грижат за *всестранното* засилване и преуспяване на организацията.

За да изпълня успешно тая своя длъжност, *довереното* лице трябва да води точна сметка: *колко* организирани и *колко* неорганизирани работници и работнички има в заведението, *дето* работи; да следи редовно как членовете внасят своите членски вноски, като всяка събота или в началото на всеки месец, когато се получава заплата, прибира от членовете в качество на *бирник* (помощник на касиера) членските им вноски и още същата вечер или *най-късно на другия ден* ги предава на касиера; да държи сметка за членовете, които поради немарливост или други причини са престанали да бъдат членове, като се стараят отново да ги организира, и пр.

Освен това доверените лица трябва да бъдат в постоянни връзки с неорганизираните работници и работнички, като полагат всички усилия за тяхното умствено издигане и за организирането им в редовете на работническите професионални съюзи.

По-нататък *доверените* лица са длъжни: за всички конфликти на работниците с господарите *немедлено* да уведомяват настоятелството на секцията; да следят всички господарски произволи, злополуки, важни промени в заведението, случки между работниците и пр.; да се грижат да приучват работниците към редовно посещаване работническия клуб; да събират необходимите статистически сведения, когато настоятелството това поиска; да свикват под ръководството на настоятелството специални конференции на работниците от заведението, когато това е нужно и уместно, всяка събота да уреждат своите сметки с касиера на секцията; в един определен ден на седмицата да се явяват на *редовна конференция* с настоятелството и пр.

Разбира се, че всичката тая работа, с която трябва да бъдат натоварени доверените лица, ще върви успешно, когато те сами най-редовно, съвестно и точно я изпълняват.

Когато нашата дейност бъде подхваната именно по

такъв начин и се води с нужното постоянство, то освен грамадните други ползи ще се спомогне извънредно много и за създаването, в лицето на доверените лица, на цяла една армия от добри агитатори и деятели, от каквито нашето движение тъй много се нуждае днес и ще се нуждае още повече занапред.

Имайки всичко това предвид, ние не се съмняваме, че всички другари ще положат необходимите усилия и грижи за обгръщането на цялата работническа маса у нас с една мрежа от активни доверени лица, която ще даде силен гласък в развитието и успехите на нашето движение.

«Работнически вестник»,
№ 109 26 януари 1911 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА
И МЕСТНИ СЕКЦИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ*

София, 24 януари** 1911 г.

Драги другари,

В началото на февруари секретар-касиерът на Синдикалния съюз ще излезе по обиколка из провинцията. В своята обиколка той ще посети всички части на страната, гдето има синдикални организации. За пристигането му във всяко отделно място другарите ще получат своевременно специално съобщение.

Покрай агитационните събрания и организационните конференции, които ще бъдат свикани навсякъде, др. секретар-касиер ще направи и една щателна ревизия на централните настоятелства и контролни комисии на професионалните съюзи, на местните работнически съвети, настоятелствата и контролните комисии на секциите, синдикалните ревизори и работническите представители в комитетите на труда, като своевременно ще им дава от страна на Синдикалния комитет всички необходими разяснения и наставления върху тяхната предстояща дейност, както и върху синдикалната администрация и вътрешната уредба на съюзите и секциите.

Желанието на Синдикалния комитет е при тая генерална ревизия да се констатира образцова редовност във всички области на дейността на централните настоятелства, професионалните секции и местните работнически съвети, както и на другите органи, функционери и всички отделни

* Окръжно на СК на ОРСС № 61. (Ред.)

** В оригинала е написано м. «февруари», но от номерацията и от съдържанието на окръжното става ясно, че се отнася за м. януари. (Ред.)

синдикални членове — редовност, която напълно подобава да има в редовете на нашите социалистически професионални съюзи.

— Като ви съобщаваме това, за неизлишно считаме да ви предупредим, че Синдикалният комитет е твърдо решен по-важните констатирани нередовности при тая ревизия да изнесе и в предстоящия синдикален конгрес, за да бъдат предприети съответните мерки за тяхното окончателно отстранение.

— Убедени, че вие от своя страна ще направите всичко необходимо за най-широкото използване обиколката на др. секретар-каснер и за сполучливото и плодотворно извършване на въпросната ревизия, изпращаме ви своя другарски социалистически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: Г. Димитров

Р. С. Приложеното тук окръжно № VI* да се даде в повече екземпляри на настоятелствата, а те от своя страна да дадат на всички секционни доверени лица, контрольори и др. отделни по-дейни другари.

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ОСМИЯТ СИНДИКАЛЕН КОНГРЕС

София, 28 януари 1911 г.*

Съгласно чл. 28 от Устава на Общия работнически синдикален съюз и решението на миналогодишния синдикален конгрес, както и решенията на Общия работнически съвет на 2 януари т. г. и на Синдикалния комитет на 1 и 3 януари т. г., *Осмият синдикален конгрес* ще се състои в София на 10, 11 и 12 април т. г. със следния привременен дневен ред:

1. Отчет на Синдикалния комитет. Докладва др. *Г. Димитров*.
2. Отчет на Контролната комисия. Докладва др. д-р *Исаков*.
3. Определяне съюзния бюджет.
4. Избор на Синдикален комитет и Контролна комисия.
5. Организацията на стачната борба. Реферира др. *Г. Димитров*.
6. Тарифните договори. Реферира др. *Н. Господинов*.
7. Професионалното образование и синдикалните организации. Реферира др. *Авр. Яков*.
8. Задачите и функциите на местните работнически съвети. Реферира др. *Хр. Томов*.
9. Агитацията между земеделските работници и тяхната организация. Реферира др. *Т. Луканов*.
10. Международната синдикална конференция в Будапеща.

* Дата на публикуването. (Ред.)

11. Запитвания и предложения.

Въпросите от дневния ред трябва своевременно да се изгледат от професионалните секции. Дето се окаже необходимо, за улеснение местните работнически съвети могат да свикат общи събрания на всички професионални секции в местността по дневния ред.

Които съюзни организации биха искали да се направи известно изменение или допълнение в привременния дневен ред, трябва да съобщят за това най-късно до 15 март г. г. на Синдикалния комитет.

Право на делегати ще имат само ония професионални съюзи, които са напълно изправни в задълженията си към синдикалния съюз. За такива ще се смятат преди всичко съюзите, централните настоятелства на които навреме изпратят на Синдикалния комитет своите годишни отчети и всички членски вноски до края на 1910 г. точно според общото число на членовете си.

Върху начина, по който ще трябва да се изберат делегати на синдикалния конгрес, другарите ще получат специални упътвания.

Откриването на конгреса ще стане на 10 април след обед (първия ден на Великден).

Професионалните съюзи ще направят своите годишни конгреси на 9 април и на 10 до обед, като останалата малка част от своята работа ще завършат през антрактите на синдикалния конгрес.

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ И МЕСТНИ
НАСТОЯТЕЛСТВА
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ДО ОТДЕЛНИТЕ
СИНДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ*

София, 30 януари 1911 г.

Драги другари,

С днешна поща изпращаме до всички местни работнически съвети по един кочан пътни карти и известно количество от формулярите за необходимите сведения по стачките и злополуките.

По тоя случай длъжни сме да ви напомним следното:

1. Да не допускате нито един член да замине занякъде, без да му се издаде необходимата пътна карта.

2. Пътни карти да се издават само на ония членове, които заминават за места, дето им е намерена вече работа или сте сигурни, че ще постъпят на работа.

3. Ако някой член, въпреки всичко, иска да замине някъде на своя отговорност и със свои средства, да се отбелязва в издадената му карта, че няма право на никаква пътна помощ или помощ за безработица, в случай че не постъпи на работа там, дето отива.

4. Пътуващите членове, които биха се явили без пътна карта, да не им се дава никаква помощ.

5. Помощ за пътуване да се дава само на ония членове, които са добили вече право на помощ съгласно устава, т.е. които са плащали своите вноски редовно най-малко 52 седмици и не дължат членски вноски за повече от 8 седмици.

* Окръжно на СК на ОРСС № 109. (Ред.)

6. Всяка дадена помощ да се отбелязва в членската книжка и пътната карта на пътуващия член.

7. Помощта да се определя така, че пътуващият член да може да стигне до определеното място, за което му се издава пътната карта. На никое последно място или станция, дето би се отбил пътуващият член, да не му се дава никаква помощ.

8. Пътуващите членове са длъжни, щом пристигнат в определеното място, за което им се издава картата, веднага да си представят членската книжка на настоятелството на секцията за заверяване, като предадат и пътната си карта. Дето няма секция, това трябва да направят при секретаря на местния работнически съвет, а дето и съвет няма — на секретаря на партийната организация или група.

9. Пътните карти да се събират от местния работнически съвет, който да държи една специална тетрадка, в която да вписва сведенията, които са отбелязани в картите.

10. Такава тетрадка да се държи и за издадените пътни карти на членове, които заминават.

11. Събирането на помощи с подписка да се забрани. Само в крайни, съвсем изключителни случаи то да се допуска, и то със специално решение на съвета, а дето няма съвет — на комитета на партийната организация или група.

— На всичко гореизложено да се даде най-широка гласност между синдикалните членове чрез събрания, конференции, професионалните органи и лични напомняния и най-строго да се съблюдава както от местните работнически съвети и настоятелства, така и от всички отделни синдикални членове. Местните работнически съвети са длъжни да наредят своята работа така, че всекидневно да могат членовете, пътуването на които е необходимо, да се снабдят леко, без губене на време и неприятности, с пътни карти. Там, дето няма местен работнически съвет, пътните карти ще се издават от секретаря на партийната организация или група, като строго се спазват всички определени условия за издаване на картите.

Нека се има предвид, че занапред централните настоя-

телства на професионалните съюзи няма да признават помощите, давани на пътуващи членове, ако не са спазени изложените в настоящето окръжно разпореждания.

Необходимите указания за употребяването на формулярите ще намерите в самите формуляри.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ОБЩАТА ПЕЧАТАРСКА СТАЧКА*

В един период от 15 години печатарските работници бяха принудени да водят в защита на своите интереси три общи стачки.

Първата бе още през 1894 г., втората — през 1905 г., третата — започната в края на изтеклата година и завършена след седемдесет дни, едва преди една седмица.

Последната обща печатарска стачка обаче заема първо място в досегашните борби на печатарските работници както по своя характер, продължителност и издръжливост, така и по ценните поучения, които донася за работниците.

Тая бележита стачка заслужава по-специално и по-обстойно разглеждане.

Докато в своите *нападателни* стачки в 1894 и 1905 г. печатарските работници издебваха господарите съвсем неподготвени за продължително упорство и вследствие на това достигаха до известни успехи, положението при последната *отбранителна* обща печатарска стачка бе съвършено друго.

Както е известно, тук вече господарите *нападаха*, и то пълно организирано и с достатъчна предварителна подготовка.

В стремежа си към пълно господство в печатарското производство, за постоянно и бързо увеличение на своите

* От публикуваната в настоящия том статия «Защо не успя печатарската стачка?» в по-специално от фразата: «От направеното изложение в миналите статии по печатарската стачка. . .» става ясно, че автор на статиите «Общата печатарска стачка», «Организацията и развитието на печатарската стачка» и «Краят на общата печатарска стачка» е също Г. Димитров. (Ред.)

печалби няколко по-едри капиталисти-печатари, начело с Кадела и Глушков, срещаха една сериозна спънка в конкуренцията, която Държавната печатница (модерно и отлично инсталирано капиталистическо предприятие) им прави, както и в конкуренцията на средните и дребни софийски и провинциални печатари, които при сегашното състояние на производството и книжния пазар, работейки често пъти сами и с членове от своите семейства, подлагайки на крайно безчовечна експлоатация детския труд и пр., имат възможност да подбиват значително цените на печатните произведения и да вземат цял ред търгове при условия, свършено неизносни за едрите печатари. От друга страна, за последните бе сериозна спънка и съществуващата анархия в заведенията, безразборното преминаване на работниците от едно заведение в друго, честите частични стачки при усилване работата и особено постоянната опасност за господарите, произтичаща от стремението на работническата организация да подготви условията за подобряване положението на работниците и за ограничение и строго урегулиране експлоатацията над работническия труд.

Всичко това подтикна едрите печатари да прибегнат към картелиране, като в своята паяжина омотаят и всички дребни печатари, както това прави паякът с мухите.

По тоя начин в началото на изтеклата година се образува *Графическият съюз*, в който влязоха 27 господари-печатари, книговезци и цинкографи. И докато политиканите от общоделския лагер дигаха празен шум за *нападателна тарифна борба* и псуваха нас, «тесняците», задето отказахме да участвуваме в тая тяхна комедия, предназначена за заблуждаване печатарските работници и избягване *основния, кардиналния* въпрос --- разчистване сметките с общоделското политиканство и с убийствената тактика на чернокраките, от една страна, и обединението на печатарските работници върху единствено вярната и солидна основа, на която почива Работническият печатарски съюз, от друга, за да бъде след това възможна една успешна *нападателна борба* за подобряване условията на печатарския труд, — картелираните господари сериозно и трескаво се подготвяха; *едрите* обвързваха чрез разни временни материални улеснения и други подобни средства

редните и дребни господари; изработиха своя драконовски за работниците правилник и сключиха специален договор за задружно действие срещу работниците, заверен в нотариален ред.

Информирани подробно върху силите, средствата и солидарността на работниците, както и върху фактическото състояние на съществуващите организации, от страна на своите добри колеги, *бившите работници* кожухаровци, тайковци, патловци и партениевци, все отбор някогашни постолоци на *широкия социализъм* и *свободния синдикализъм* между печатарските работници и отчаяни борци против нас, «тесняците», вдъхновителите на господарския графически съюз — Кадела и Глушков, можаха да бъдат достатъчно смели и решителни в своите действия за *налагането* на драконовския си правилник.

Разчитайки при това за най-широките услуги на Българското типографско дружество (чернокраките), господариите се надяваха, че една отбранителна стачка против правилника не би могла да бъде *масова* и *продължителна* да се завърши с успех за работниците. По тая причина те даже с известна готовност очакваха обявяването на стачката. Толкова повече че чрез нея те искаха с един куршум да ударят два заека. От една страна, да разбият работническите организации и да прокарат своя правилник, с който преди всичко се увеличава работното време и значително намаляват работническите заплати и, от друга страна, да си послужат със стачката като един мощен аргумент пред правителството и Народното събрание в полза на своите претенции за ограничението работата на Държавната печатница и даже за пълното премахване на последната и за даването на печатарите специалните големи облаги, които предвижда Законът за насърчение на местната индустрия.

Това намерение на вдъхновителите на господарския Графически съюз стана ясно още на 12 ноември 1910 г., в предвечерието на стачката, когато по инициатива на столичния кмет се състоя една конференция между комитетите на картелираните господари и работническата графическа комисия за уреждане конфликта по мирен начин и предотвратяване стачката. Там господарската комисия *нарочно, преднамерено* осуети всяка възможност за пре-

говори и споразумение, което не можаха да не констатират и признаят самите официални представители на властта.

На 15 ноември господарският Графически съюз, както е известно, поиска насила да приложи своя правилник, вследствие на което същия ден вечерта се прокламира обявяването на отбранителна стачка във всички графически заведения, дето бе закачен господарският правилник.

Организацията и развитието на стачката ще разгледаме в следния брой.

*В. «Работнически вестник»,
№ 104, 31 януари 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ОРГАНИЗАЦИЯТА И РАЗВИТИЕТО НА ПЕЧАТАРСКАТА СТАЧКА

Необходимостта да се организира решителен и единодушен отпор срещу драконовския правилник на картелните господари наложи *временното* картелиране на фирмите съществуващи организации в печатарското производство, което стана още на 30 октомври м. г.

Според сключения за целта специален договор ръководството на борбата се постави в ръцете на работническата графическа комисия, състояща се от по равно число делегати на картелираните организации (нашия Печатарски съюз, общоделското Типографско и Книговезко дружество и сдружението на чернокраките). Наред с другото договорът уреждаше и въпроса за материалната издръжка на стачниците. Съгласно тоя договор всяка организация е длъжна да издържа със свои собствени средства членовете си стачници. Издръжката на неорганизираните стачници се предостави на комисията, за която цел се образува специален фонд, попълнен от отделните организации с по равни суми, според нуждите. В тоя фонд договорът предвиждаше да постъпят помощите от Интернационалния Печатарски секретариат и от братските организации в другите страни. В случай че някоя от организацията изгуби своите средства, нейните стачници се издържат също от фонда на комисията заедно с неорганизираните стачници.

Работническата графическа комисия след своето окончателно конституиране трескаво заработи за възможно най-доброто организиране на борбата срещу господарския правилник. Решено бе на 16 ноември да се обяви стачка

само в ония заведения, в които господарите са окачили своя правилник и биха се опитали да го приложат.

Стачката бе обявена в 8 печатници, 4 книгоvezници и 3 фотоцинкографии, извън печатниците на Стайков и Чолаков («Ден»), в които стачката бе предизвикана от самите господари по-рано — в първата на 2 ноември, а във втората на 13 ноември. 287 души напуснаха единодушно на 16 ноември и отказаха да работят при условията на господарския правилник. Останаха само около 30 изменници, по-голямата част от които бяха господарски братя, синове и сродници. Масовото изпразване на въпросните заведения надмина очакванията на всички и силно стресна господарите от Графическия съюз, които очакваха много по-голям процент изменници.

Скоро обаче стана ясно, че и останалите заведения, влизащи в Графическия съюз, в които още не бе закачен господарският правилник, са напълно солидарни с действията на Графическия съюз за налагането на правилника и активно подпомагаха заведенията, в които бе вече обявена стачка. Да се допуснеше това положение да продължава задълго, значеше работниците, които работеха, да помагат неволно на господарите в борбата им против стачниците и да се осуети всеки възможен успех за отхвърлянето на драконовския господарски правилник.

Така се наложи разширението на стачката, обръщането ѝ в *обща*, което стана на 20 ноември. Общото число на стачниците достигна до 456, от които организирани в нашия Печатарски съюз — 72, Типографското работническо дружество — 154, Работническото книгоvezко дружество — 28 и Българското типографско дружество — 13 души.

Обявяването на общата стачка обаче не произведе нужния натиск върху господарския Графически съюз и не постигна своята цел. Ежедневната преса не можа да бъде изцяло спряна. Най-широко разпространеният ежедневен вестник «Дневник» остана редовно да излиза. Петовият стспанин, уведомен своевременно за обявяването на общата стачка от *свои хора, членове* на работническата графическа комисия, бе взел вече бързи мерки да се снабди със стачконарушители, в което най-много му послужи чле-

нът от Настоятелството на Българското типографско дружество и негов делегат в някои от заседанията на графическата комисия *Кръсто Попов*.

Остана да излиза редовно и вестник «Реч», дето известният *Янко Енчев*, секретар на Българското типографско дружество, редактор на професионалния му орган «Български типограф» и секретар на «тарифната комисия» (образувана по-рано от общоделците и чернокраките), стана стачконарушител и увлече със себе си още няколко работници. Тоя същият господин, както добре помнят печатарските работници, бе, който преди стачката, насърчаван и подкрепян от своите общоделски аркадаши, най-бясно псуваше нашия Печатарски съюз, задето бе отказал да участвува в тяхната «тарифна комисия» и «нападателна тарифна акция», като обясняваше тоя отказ с обстоятелството, че ако би се прокарал един добър за работниците тариф, той щял да засегне и партийната печатница, което щяло да накърни «печалбите» и «тлъстите облаги» на блягоевци и кирковци! . . .

В печатницата на осигурителното дружество «Балкан» също биде продължена част от работата след стачката, тъй като машинистът *Георги Градинаров*, член на работническата графическа комисия от страна на Българското типографско дружество, *остана да работи*.

При тоя злополучен изход на общата стачка още в първия ѝ момент, естествено, господарите още повече се окуражиха и в започнатите на 24 ноември преговори при участието на делегата на Интернационалния печатарски секретариат др. Ротещайн след тридневни разисквания и въпреки големите отстъпки, направени от страна на работническата графическа комисия, те нахално скъсаха преговорите с категоричното си заявление, че те по никой начин не желаят да отстъпят от почвата на своя правилник, нещо, което по-сетне също направиха, макар и под малко по-друга форма, при преговорите в Търговската камара и в Министерството на търговията и земледелието (Инспектората на труда).

Както във всички други по-значителни стачки, така и през време на общата печатарска стачка господарите имаха най-широката услуга на полицията и другите органи на държавата. Мнозина стачници биваха арестувани

въз основа на измислени от господарските хора обвинения и за освобождението на арестуваните следствените власти налагаха тежки парични гаранции. Самите господари прибягваха към терор против отделни стачници, какъвто особено бе скандалният случай с Дамянов, който с револвер гонеше стачниците из улиците, за да не би те да убедят някой от неговите стачконарушители да напусне работата, и полицията, разбира се, не предприемаше абсолютно никакви мерки против тях. Напротив: усилваше преследванията и произволите над стачниците.

В своята нахалност господарите не се задоволяваха с това, те поискаха *арестуването на цялата графическа работническа комисия и на около 200 стачници!* Те отидоха още по-далеч и искаха от *Министерския съвет* да вземе най-строги мерки против стачниците като *терористи, опасни за държавния строй елементи* и пр.

В молбата си, отправена към Министерския съвет на 17 декември м. г., господарският Графически съюз освен другото казва и следното:

«Но опасността за държавата (от Държавната печатница б. н.) далеч не е само в материалните жертви, които прави, за да *увеличава редовете на синдикираните работници, които утре, по един жест на външни и неотговорни лица, ще почнат стачки и саботаж на държавата и като изберат момента, ще я поставят пред алтернативата или да се остави да бъде изнудена, или да ѝ се побърка на хода на държавния живот* (к. н.).

Досега ние бяхме, пред които синдикираните работници в Държавната печатница се стъписваха (1). *За да ни съсият и да им остане само една крепост за събаряне, те обявиха нам стачка, придружена със саботаж и насилие* (к. н.).

В борбата ни за запазване *устоите* (1) на държавното право за свободния труд и свободния обществен договор (драконовския правилник — б. н.) в тая борба със синдикираните и поддържани от вън работници ние прибягваме към Вас с молба да запазите нашите интереси.

Ние желаем, щото държавата, която се представлява от Вас, представител на властта, да не дава възможност на нашите работници, които под вид на стачка правят най-жестоко изнудване, да *постъпват в кадрите на Държавната печатница, която е достигнала дотам, щото в едно отделение от 8 машини да има 11 души ма-*

Винаги сторил! Ние не искаме да ни се прави конкуренция от Държавната печатница, която съсипе общи пари, за да образува капаз за смут, капризни недоволства и терор» (к. п.).

И по-нататък, като разсъждава все в същия дух, господарският Графически съюз наред с другите искания отправя и следните две към Министерския съвет:

«IV. Уволнените или напусналите от частните печатници по стачка работници не се приемат на служба в Държавната печатница.»

«VI. Да се гарантира свободата на труда в нашите печатници, като се вземат мерки против терористическите печатници.»

Както всеки ясно вижда, мъчно може да се въобрази по-голяма нахалност и дебелоочие от това, към което през време на стачката прибегнаха господарите от Графическия съюз, заслепени от своите груби капиталистически интереси.

Върху по-нататъшния ход и края на общата печатарска стачка ще се спрем в следния брой.

ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И СИНДИКАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ
И ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ*

София, 3 февруари 1911 г.

Драги другари,

Както ви е известно, една от най-важните и постоянни задачи на местните работнически съвети е да следят непосредствено състоянието и развитието на професионалните секции, както и дейността на техните настоятелства, контролни комисии и отделни функционери, като им дават най-широко съдействие за редовното, точно и успешно изпълнение на всички свои длъжности.

Тая задача местните работнически съвети биха могли добре да изпълняват, както опитът показва, само ако има извън всичко друго редовни и активни *синдикални ревизори*.

Синдикалните ревизори са другари, които от името на местния работнически съвет редовно и непосредствено ревизират сметките, делата, книжата на секциите и техните органи, дават всички необходими указания на касиерите, секретарите и другите функционери в тяхната административна и канцеларска работа, подтикват контрольорите на секциите да правят редовно своята контрола, бдят за точното изпълнение разпореденията на централните настоятелства, местния работнически съвет и Синдикалния комитет и за всички констатирани нередовности и слаби страни във вътрешната уредба и дейност на секциите своевременно уведомяват съвета, за да може той от своя страна да взима бързи и целесъобразни мерки за от-

* Окръжно на СК на ОРСС № 125. (Ред.)

отстранението на нередовностите и недъзите и за правилното развитие и постоянно засилване на секциите.

За тая цел при изпълнението на своята извънредно важна работа синдикалните ревизори трябва строго да се съобразяват със следните указания:

1. Всяка седмица да преглеждат книгата и сметките на касиерите, секретарите и другите синдикални функционери, като им дават необходимите упътвания и им помагат за правилното водене на книгата и сметките и успешното извършване на цялата административна и канцеларска работа, с която са натоварени.

2. Дето намерят парична наличност, която съгласно устава на съответния професионален съюз би трябвало да бъде изпратена в централната каса, или съгласно решението на местния работнически съвет би трябвало да бъде предадена на временно съхранение в касата на съвета, синдикалните ревизори най-настоятелно да изискат *необавно* да бъде предадена наличността там, дето трябва.

3. При своите ежеседмични ревизии синдикалните ревизори трябва да проверяват дали настоятелствата са разгледали своевременно постъпилите от централните настоятелства или Синдикалния комитет писма и окръжни и дали са се съобразили с техните разпоредения. Дето констатира нередовности в тая посока, да направят всичко възможно със своето съдействие, влияние и лично въздействие върху синдикалните функционери за бързото отстранение на констатираните нередовности.

4. В края на всеки месец синдикалните ревизори са длъжни да услужват със своите указания на касиерите при съставянето на месечните ведомости за членските вноски, при определяне сумите, припадащи се за централната каса, за местната каса и за касата на местния работнически съвет, като се грижат най-късно до 5-о число *новия* месец ведомостите заедно със съответните суми и разходни документи да бъдат изпратени на централните настоятелства. Тия ведомости и разходни документи синдикалните ревизори трябва *внимателно* да проверят и *само тогава* да заверяват с подписа си.

5. Синдикалните ревизори трябва също да следят дали настоятелствата правят редовно своите седмични заседа-

ния, дали всички членове участвуват в заседанията и дали определените настоятелствени членове за *дежурни* се явяват в клуба в определеното им време, като се грижат и в тая посока да има пълна редовност.

6. Без да поемат работата на самите централни комитети, синдикалните ревизори трябва да искат от тях да правят редовна и честа контрола, като им помагат и дават нужните указания.

7. Във всяко заседание на местния работнически съвет синдикалните ревизори трябва да докладват за направените ревизии и констатираните нередовности, опущения или слаби страни в административната, канцеларската и друга второстепенна работа на секциите.

8. За улеснение синдикалните ревизори трябва поне веднъж в месеца със съгласието и под ръководството на местния работнически съвет да свикат на конференция всички синдикални функционери и им дадат необходимите разяснения и упътвания.

За успешното изпълнение на всичко гореизложено необходимо е синдикалните ревизори редовно да участвуват в заседанията на местния работнически съвет и да се снабдяват с всички окръжни на Синдикалния комитет и централните настоятелства.

Предвид извънредно голямото значение, което има дейността на синдикалните ревизори за вътрешната уредба, вътрешната работа и организационното стабилизиране на професионалните организации, Синдикалният комитет привлича най-сериозно внимание на местните работнически съвети върху следното:

1. При всеки местен работнически съвет, дето още няма синдикални ревизори, *незабавно* да се определят такива.

2. Числото на ревизорите трябва да бъде според числото и големината на професионалните секции. Дето има една или две-три секции, може да има само един синдикален ревизор.

3. За синдикални ревизори трябва да се определят подходящи за важността и деликатността на тая работа другари. Желателно е те да бъдат извън членовете на съ-

ста, добри партийни другари, които не биха могли да вземат участие в публичната дейност, които да не бъдат групирани с много друга партийна и синдикална работа.

4. Местните работнически съвети трябва най-настоятелно да изискват от синдикалните ревизори да бъдат образец на редовност и точност, защото само при това условие те биха могли да отговарят на своето високо предназначение.

Умоляват се всички местни работнически съвети да уведомят в най-скоро време Синдикалния комитет, кои другари са определени за синдикални ревизори, а централните настоятелства на професионалните съюзи да привлекат вниманието на местните секции и техните настоятелства в окръжните, които издават, и в своите професионални органи, върху важното значение на функцията на синдикалните ревизори и да ги подканят да указват най-широко съдействие на последните.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: Г. Димитров

P. S. Привличаме още веднъж вниманието на местните работнически съвети и професионалните секции върху окръжните на Синдикалния комитет под № 25 и 60. Нека съветите в най-скоро време уведомят Синдикалния комитет, какво е направено в техните райони досежно разпореденията, изложени в тия окръжни.

Публикува се за първи път
по текста на окръжното

КРАЯТ НА ОБЩАТА ПЕЧАТАРСКА СТАЧКА

Подир коледните и януарски празници в средата на една макар и малка част от стачниците настъпи вече известно колебание. Всеки ден имаше опасност някои важни стачници да станат изменници и да нанесат силен удар върху стачката. Към средата на януари един след друг постъпиха на работа между другите и неколцина възрастни и влиятелни стачници, членове на Общото книговезко дружество, някои и членове даже на настоятелството му, *Васил Султанов, Карл Кобус и Георги Христов*. Наскоро след това пък болшинството от работниците в печатницата на Глушков бяха се събрали на частна конференция с участието на двама членове от самата графическа работническа комисия (представители на Българското типографско дружество), в която конференция се споразумели с фактора на Глушковата печатница на другия ден да *се повърнат на работа*.

От друга страна, още през втората половина на м. декември комисията започна да среща сериозни затруднения в материалната издръжка на стачниците, които затруднения продължиха и до прекратяването на стачката. Българското типографско дружество внесе всичко във фонда на комисията 15 лв. и неговите 13 стачници се издържаха от началото до края на стачката от комисията. Книговезкото дружество, след като внесе във фонда на комисията всичко 264 лева, още на втората седмица се обяви за капитулирало и издръжката на неговите стачници също легна върху комисията, макар и да притежаваше, както заявяваха неговите делегати, някакви облигации от габров-

ския общоделски «Народен дом» на стойност 400 лева. По тоя начин цялата тежест на стачката падна само върху двете печатарски организации — нашия Печатарски съюз и общоделското Типографско дружество, разчитайки и на помощта на Интернационалния печатарски секретариат, която се получаваше бавно и в ограничено количество. Обаче, макар и *единственото преимущество и дългогодишната гордост* на общоделското Типографско дружество да бе «богатството», което наследи от старите типографи, оказва се фактически, че то разполага само с няколко хиляди лева чисти пари, а останалото е в две места, едното спорно с градския съвет, а другото — без уредени документи за владение, както уверяваха общоделските делегати в комисията. Работническият печатарски съюз от своя страна, както е известно, започна стачката с една своя наличност само от 1200 лева. Въпреки това той даде само във фонда на комисията за издържането на неорганизираните стачници и другите нужди на комисията по стачката 1442 лв. и за своите стачници — 3846,60 лв., или всичко — 5288,60 лв., без да вземе нито една стотинка от фонда на комисията или от помощите на Интернационалния печатарски секретариат, които според дадените сведения в комисията достигнаха до 8500 лева при прекратяването на стачката. Това беше в състояние да стори Работническият печатарски съюз при своята малка парична наличност благодарение на широката подкрепа, която оказва организираният в Синдикалния съюз и Работническата социалдемократическа партия български пролетариат, който макар и силно изтощен от множеството тежки стачки през изтеклата година, за които се разходваха повече от 15 000 лв., се отнасяше с най-горещи симпатии към борящите се печатарски работници и им се притече със своята материална помощ.

Още на 17 декември *едновременно* и общоделската, и нашата делегация в комисията заявиха, че средствата им са изчерпани и че не могат да внасят във фонда на комисията нужните за издръжката на неорганизираните стачници суми, вследствие на което се прибегна до сключването на заеми срещу очакваните от Интернационалния печатарски секретариат суми.

Всичко това чрез своя организиран шпионаж, извър-

шван, както се установява сега, от чернокраките, господарите можаха *своевременно и точно*, често пъти до най-големи подробности, да знаят. Много от решенията на комисията оставаха в тайна дълго време даже за самите стачници, а между това, както се оказваше отсетне, господарите още на другия ден са били информирани вече върху тия решения.

При това критическо положение, в което изпадна стачката, вдъхновителите и ръководителите на Графическия съюз станаха още по-нахални и арогантни. Всички опити за сключването на един колективен договор, който поне да *запазва и урегулирва* старото положение, те систематически осуетяваха.

Комисията на господарския Графически съюз употреби всички усилия, за да прокара под формата на «колективен договор» своя правилник и по тоя начин да направи *съучастник* в своето престъпление спрямо интересите на печатарските работници и тяхната *собствена комисия*.

Убедени, че те *сами* по никой начин не биха могли да наложат на работниците напълно своя правилник, господарите искаха чрез подобен «договор» да направят от работническата графическа комисия един *постоянен стражар* за точното прилагане и изпълнение от страна на работниците драконовските постановления на господарския правилник. Горещи «партизани» на «принципа на колективния договор», господарите настояваха тоя техен «договор» да бъде подписан за цели *три години!* . . .

За да постигне по-лесно сключването на подобен «колективен договор», комисията на господарския Графически съюз при последните преговори с работническата комисия бе готова да направи само една единствена «отстъпка» — *работното време да бъде $8\frac{3}{4}$ ч. (с $\frac{1}{4}$ час повече отпреди), а от 1912 г. — $8\frac{1}{2}$ часа!*

Срещу тая «отстъпка» обаче господарската комисия предяви и няколко нови абсолютно неприемливи претенции.

Така напр. тя поиска работническата графическа комисия да се задължи да не допуска пренасянето на софийска работа в провинцията, за да може по тоя начин софийските господари-печатари да *монополизират* всички изда-

ния и търгове в София за себе си, при едни цени много по-високи от досегашните.

По-нататък господарите поискаха след прекратяването на стачката да бъде запазен първоначалният тариф на работническата графическа комисия, приет преди и през време на стачката от няколко печатници, невлизащи в господарския Графически съюз, макар и да се знаеше, че работническата комисия бе се задължила пред притежателите на тия печатници, че след прекратяването на стачката тям ще бъдат направени тия отстъпки от подписания тариф, които биха се направили при сключването на договора с господарския Графически съюз.

Да се подпишеше подобен «колективен договор», естествено, би значило работническата графическа комисия да извърши една груба *измяна* спрямо интересите на печатарските работници, да ги предаде вързани в ръцете на господарския Графически съюз, да стане тя сама *негово оръдие*. Затова и нашата делегация в комисията най-решително се противопостави на сключването на подобен «договор», което въпреки противното мнение и личния ангажимент пред господарската комисия на някои от делегатите комисията трябваше да възприеме.

Предвид обаче *невъзможността*, па даже и *безсмислеността* да се продължава стачката при *създаденото положение*, тя, както е известно, биде прекратена на 23 януари без сключването на какъвто и да е договор с господарите, но при благоприятното във всеки случай условие, че още бяха запазени връзките на солидарността между стачниците и не бе изтощена окончателно тяхната енергия за по-нататъшна съпротива срещу прилагането на господарския правилник и борба в защита на интересите на печатарските работници.

Това обстоятелство доста озадачи господарите от Графическия съюз, които искаха да видят своите работници или съвършено разбити, изтощени и неспособни за никаква съпротива и борба, или *обвързани* здраво с предложението от тях «колективен договор», за да не могат цели три години да си подигнат главите, да предявят каквито и да било претенции и упражняват някакъв натиск върху господарите в своя полза. Поради това на другия ден след прекратяването на стачката господарите бяха вземали ре-

шение да не приемат нито един от стачниците, докато не бъде *принудена* работническата графическа комисия да подпише «колективния договор», т. е. техния перифразирани правилник. Това свое решение обаче не можаха да приложат. Един от техните водители, Глушков, им *изневери*, другите побързаха да го последват и изтощеният техен съюз се раздруса из основа. Стачката го *подкопа* и неговото по-нататъшно крепко съществуване е вече крайно съмнително.

Господарите излязоха *победители* из тая тежка и продължителна борба. Те сами обаче чувствуват, че победата им е *пирова* победа. Още една подобна победа — и те биха били окончателно *разорени*. Фактически техният любим правилник е отхвърлен и той не ще бъде щастлив да види фактическо прилагане в печатарското производство. Днешната *победа* на господарите е *изходна точка* за редица близки техни поражения и бляскави победи за работниците.

Борящите се печатарски работници наистина изгубиха в своята бележита стачка. Но заедно с това те *изгубиха* и много опасни заблуждения и празни илюзии. Те се *освободиха* от една гангрена — сдруженето на чернокраките, на което печатарската стачка изпя *погребалния марш*. Те се *освободиха* също и в голяма степен от общоделското политиканство и корупция и се доближиха до единствената *здрава и надеждна* опора на печатарското производство — Работническия печатарски съюз.

Това е голямата *морална* победа, която създава цял *епоча* в борбите на печатарските работници у нас, открил пред тях нови светли хоризонти, разчистя пътя за пълното тържество на тяхната кауза!

КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 7 февруари 1911 г.*

Правителството готви нов удар върху Закона за женския и детския труд с цел да направи абсолютно невъзможно прилагането на тоя единствен работнически закон нас. С назначаването на 12-те «инспектори на труда», които, както е известно, са само по име инспектори на труда, а фактическото им предназначение е преди всичко да *преждат работите на индустриалците*, демократическото правителство смята да унищожи комитетите на труда заедно с това функцията на работническите представители — *едничката*, макар и съвсем недостатъчна, досегашна контрола върху бясната експлоатация на женския и детския труд — за прилагането на закона.

Срещу това грубо посегателство трябва да се издигне нашият най-решителен повсеместен протест. Положили толкова усилия и жертви за прилагането на Закона за женския и детския труд, ние по никой начин не можем да допуснем да бъде унищожен, когато тъкмо в настоящия момент неговото пълно прилагане и разширение е една жизнена необходимост за цялата работническа класа.

За тая цел съюзните организации трябва да вземат най-активно участие в протестационните събрания, които по тоя случай ще бъдат свикани из цялата страна от Работническата социалдемократическа партия, като същевременно развият най-оживена агитация за създаването на един *специален работнически инспекторат* — инспек-

* Дата на публикуването. (Ред.)

тори на труда, избирани от работническите организации и издържани със средствата на държавата.

Работническите представители от своя страна трябва да продължат още по-усърдно досегашната си дейност въпреки незаконните разпореждания на министерството, като за всички спънки, които срещат от страна на властите и господарите, своевременно уведомяват Синдикалния комитет и ги изнасят чрез «Работнически вестник».

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*В. «Работнически вестник»,
№ 107, 7 февруари 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 11 февруари 1911 г.

Драги другари,

Да се запознаят по-отблизо синдикалните членове с историята, организацията и фактическото състояние на синдикалното движение у нас става днес, повече от всеки друг път, една жизнена необходимост. Само когато познават добре слабите страни на движението, спънките, които пречи, както и средствата, чрез които ще може да се издигне до едно мощно масово движение, синдикалните другари биха могли с достатъчно ясен поглед, пълна самоувереност и непоколебимо постоянство да работят за всепокривното засилване на своите организации и да изпълняват във всички случаи достойно своя пролетарски дълг. Това запознаване с движението е толкова по-необходимо предвид предстоящите конгреси на професионалните съюзи, както и конгреса на Синдикалния съюз, в които ще бъдат разгледани редица важни въпроси, от правилното разрешение на които ще зависят в най-голяма степен по-нататъшните успехи на нашето движение. Тия въпроси в настоящия момент предварително се разглеждат от секциите на професионалните съюзи и те ще бъдат толкова по-добре осветени сега и по-правилно разрешени окончателно в самите конгреси, колкото масите на синдикалните членове, особено синдикалните функционери, по-добре познават условията, при които се развива нашето синдикално движение, основите, на които то почива, до-

* Окръжно на СК на ОРСС № 141. (Ред.)

сегашното негово развитие, неговите нужди и задачи, както и взетите решения и дадените директиви от миналите седем конгреса на Общия работнически синдикален съюз.

А всичко това, както е известно, синдикалните другари могат да намерят систематизирано засега единствено в брошурата *«Синдикалното движение в България»*. Тая брошура съдържа най-необходимите данни върху икономическото развитие на България и пораждането и развитието на синдикалното движение, подробни данни за състоянието на движението изобщо и за всички професионални съюзи поотделно от 1904 до 1910 г., решенията на I, II, III, IV, V и VI синдикален конгрес и протоколите на VII синдикален конгрес. Към целия тоя извънредно необходим и ценен материал в брошурата е прибавен и уставът на Синдикалния съюз, както и една агитационна глава върху предстоящите задачи и борби на работниците у нас.

Имайки предвид всичко това, конференцията на централните настоятелства на професионалните съюзи, станала на 3 февруари т. г., намери, *че абсолютно всеки синдикален член трябва да си достави тая брошура*, за да му служи като една постоянна *наръчна* справочна книжка по всички важни въпроси досежно синдикалното движение и като едно силно оръжие в борбата с нашите противници и в агитацията между неорганизираните работници. За постигането на това конференцията в споразумение с партийната книжарница реши:

1. До всички секции да бъде изпратено известно количество екземпляри от брошурата, стойността на които след разпродаването им да бъде внесена чрез съответните централни настоятелства в книжарницата.

2. На синдикалните членове брошурата да се отпусне по 40 ст. вместо нейната определена цена 50 ст.

3. Настоятелствата на секциите да изпратят до своите централни настоятелства списък на всички членове, които са се снабдили с брошурата, както и на членовете, които биха искали да се снабдят след изчерпването на изпратените до секциите екземпляри.

Там, дето в краен случай биха останали известни екземпляри от брошурата непродадени, ще могат да бъдат повърнати в книжарницата, стига да не са повредени.

Всичко това трябва да се извърши най-късно до 5 април т. г., преди конгресите.

Като привличаме вашето сериозно внимание върху преизложеното, ние се надяваме, другари, че ще вземете най-енергични мерки, щото всички синдикални членове в най-скоро време да бъдат снабдени с въпросната брошура.

На местните работнически съвети предстои наред с грижата за успешното прилагане решението на конференцията на централните настоятелства да се погрижат и най-сърдчно за разпространението на брошурата между всички партийни другари и съчувственици, учители, служещи др., както и между работниците, неорганизирани в нашите професионални съюзи.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ЗАЩО НЕ УСПЯ ПЕЧАТАРСКАТА СТАЧКА*

I

От направеното изложение в миналите три статии по печатарската стачка читателите са могли вече да видят до изобщи се коренят причините за неуспеха на тая бележната и твърде поучителна борба на печатарските работници. Обаче за да бъде картината по-пълна и тия причини правилно обяснени, ние ще се спрем в настоящата статия, макар и накратко, специално върху тях.

Трябва да се отбележи преди всичко, че докато господарите бяха твърде добре подготвени за предприетото от тях *нападение*, работниците, напротив, бидоха заварени неподготвени за една успешна *отбрана*.

Грамадната грешка бе, при това, участието на чернокракото сдружение в *организацията* и *ръководството* на стачката, което сдружение, както е известно, от началото и до края на борбата със своите действия играеше ролята на един незаменим съюзник на господарския Графически съюз, толкова по-опасен, че имаше всичката възможност да предава на работническите врагове калето *отвътре*. Отстранението на това сдружение от организацията и ръководството на стачката обаче бе абсолютно невъзможно не защото то имаше някакво влияние в средата на печатарските работници или притежаваше някаква сила, без която не би могло да се поведе успешна борба против господарския Графически съюз, а защото общоделските политикани имаха всичкия интерес то да участвува в работническата графическа комисия, за да го използват против растящото влияние на нашия съюз всред печатарските

* В «Работническа България», № 78, 3 март 1911 г., е публикувана статия под заглавие «В навечерието на печатарската стачка». В нея се сочи, че автор на настоящата статия е Г. Димитров. (Ред.)

работници. За тая цел те преди самата стачка бяха се съюзили с него за предприемането на «нападателна тарифна борба», като по тоя начин бяха направили неизбежно неговото участие и тогава, когато се наложи организирането на една сериозна, решителна отбранителна акция срещу господарския правилник.

От друга страна, самата работническа графическа комисия, която трябваше да действа *бързо и единодушно*, да внесе възможно най-добра организация в стачката, поради своя *разноръден* състав и постоянните машинации на общоделските политикани, които бяха винаги готови да пожертвуват интересите на борящите се печатарски работници заради своите политикански намерения и съображения, страдаше от едно *вътрешно безсилие*, от една *бавност* и *нерешителност* в своите действия. В най-решителните моменти на стачката комисията биваше принудена да губи цели часове и ноци в безплодни разpravии и да изостави неразрешени най-належащи въпроси. И доколкото все пак можа да се запази известно единодушие между делегациите в комисията, то се дължи главно на силното влияние на Печатарския съюз в предприетата борба, на натиска на масата от стачниците, които се стараяха на всяка цена да бъде запазено необходимото единодушие, и на по-трезвото отнасяне към интересите на стачката от страна на някои членове на общоделската делегация, какъвто бе случаят особено с председателя на общоделското Типографско дружество Витан Дюлгеров и един-двама представители на Книговезкото дружество, които често с възмущение отхвърляха машинациите на общоделските политикани, осуетяваха поне отчасти техните политикански намерения и спомагаха за запазване на единодушието. Създаденото сбаче временно единство между картелираните организации все пак бе едно *закърпено единство*, същото с *гнили конци* и неотговарящо напълно на жизнените нужди на подетата отбранителна борба срещу господарския Графически съюз. Няколко само факта са достатъчни, за да се илюстрира добре това печално положение в организацията и ръководството на печатарската стачка.

Когато биде обявена стачката, една от първите грижи на работническата графическа комисия, естествено, бе да се забрани пренасянето на всяка работа от печатниците.

в които бе обявена стачката, в ония, които бяха приели вече *работническите условия*. Интересите на стачката диктуваха тая *забрана* да бъде *абсолютна*, да засегне всички вестници и други печатни издания. Комисията обаче бе принудена да допусне пренасянето на «Работническа България», защото общоделците бяха готови да разстроят цялата стачка заради органа на общоделската политиканска тайфа. На същото основание и по същия начин чернокраките наложиха на комисията да разреши пренасянето на цанковисткия орган в «България». А това причини известни недоразумения, недоволства и разколебание между стачниците, което не можеше да не се отрази зле върху по-нататъшния ход на стачката.

Комисията бе решила да свика едно извънредно важно публично събрание по стачката. Понеже салонът на Безплатните ученически трапезарии бе в това време зает, представителите на отделните организации бяха се споразумели събранието да стане в нашия Работнически дом. Издадоха се необходимите афиши и се разгласи за събранието между печатарските работници. Афиши бидоха занесени и в общоделския клуб. Общоделските политикани обаче побесняват. Как може комисията да свиква събрание в «тесняшкия» клуб? Под командата на Панорски, член на Настоятелството на общоделското Типографско дружество, афишите биват веднага изкъсани и се повежда агитация против свиканото от комисията събрание. За да се избегне скандалът и да не бъде изложена пред господарите, комисията бе принудена да *отложи* за няколко дни това *важно* и *нетърпящо никакво отлагане* публично печатарско събрание.

За да има пълно единство в грижите за организацията на стачката, комисията бе решила всички необходими за тая цел конференции на работниците от отделните заведения да се свикват винаги от самата комисия. Въпреки това обаче общоделците свикаха зад гърба на комисията една конференция на машинния персонал за обсъждане изработените от комисията искания, за която конференция бе издадена и специална печатна покана уж от името на «група машинмайстори».

Когато се получи първата помощ от Интернационалния секретариат — 1000 марки, общоделците побързаха да

явят в «Камбана», че получената помощ е 6000 марки. Искали да уплашат господарите! Всъщност тая опашата лъжа създаде хиляди главоболия на комисията, тъй като голяма част от стачниците, смятайки че помощта е 6000 марки, и то изпратени само за една седмица, през всичкото време на стачката, даже в най-критическите моменти на безпаричие, не преставаха със своите претенции за увеличение и удвояване определените им помощи!

Макар още със самия договор, сключен между картелите и профсъюзните организации, да се разрешаваше въпросът за интернационалните помощи, в смисъл, че те ще се употребяват за издръжка на стачката изобщо, все пак, след като почнаха да се получават такива помощи, общоделците подигнаха отново тоя въпрос в комисията и искаха да ги присвоят само за себе си, да ги употребяват за издръжката само на своите членове. И ако да не беше се противопоставил на това тяхно скандално искане самият техният представител Дюлгеров, от една страна, и ако не се страхуваха от обстоятелството, че нашата делегация би изнесла това пред самите стачници и пред Интернационала, от друга страна, те щяха да искат на всяка цена да присвоят направаните от Интернационалния секретариат суми.

Логично щеше да бъде, и интересите на стачката налагаха това, цялата кореспонденция с Интернационалния секретариат, както и другите сношения с него по стачката да се водят от графическата работническа комисия. Общоделците обаче, възползувани от обстоятелството, че тяхното дружество се намира във формални връзки с Интернационала и страхувайки се да не излязат палице пред секретариата всички лъжи, с които са го гощавали дълго време, особено по адрес на нашия Печатарски съюз, не искаха и да чуят за това. Напротив, всичките си сношения с Интернационала по стачката те покриваха с една непроницаема за комисията тайнственост и самата комисия не можеше да знае нищо повече по това освен кратките и тенденциозни сведения, които общоделците благоволяваха от време на време, след големи настоявания, да докладват в заседанията. Това особено се вършеше досежно получаваните от Интернационала суми и комисията и днес не може да знае нищо положително върху получените суми, толкова повече че въпреки изтичането на цял

месец от прекратяването на стачката, на комисията не е представен още необходимият баланс за приходите и разходите, макар и да има специално за тая цел решение на комисията.

Общоделските политикани поискаха също да използват за своите политикански цели идването на интернационалния делегат Ротещайн, комуто бяха се помъчили да представят нашия съюз като една нищожна групичка от *локалисти*, от *анархисти*. И само благодарение на обстоятелството, че във всичките свои действия по стачката, когато трябваше да се сношава с комисията, др. Ротещайн по необходимост влизаше в непосредствени сношения с нашата делегация, която представляваше и изразяваше *фактически* във всички тия случаи комисията, общоделските политикани не успяха да постигнат своята цел, което ги накара да прибягнат в последния момент до един *масн* за нашата делегация и за самите стачници банкет на интернационалния делегат, без, разбира се, да постигнат това, което искаха.

II

За да се подеждва в полза на стачката и по един косвен начин, графическата работническа комисия бе решила да се бойкотира вестниците «Дневник», «Реч» и «Балканска трибуна», които се нареждаха от стачконарушителите. Докато обаче нашите печатарски секции и местни работнически съвети из цялата страна указаха най-широка подкрепа на обявения бойкот, издадоха специални хвърчащи листове, свикаха публични събрания и организираха спирането разпродажбата на бойкотираните вестници, както и получаването им в заведенията, посещавани от работници, общоделците в София и провинцията не само не подкрепиха с нищо бойкота, но и маса техни хора из провинцията продължаваха усърдно да разпродават и разпространяват бойкотираната стачконарушителска преса. По тоя начин от едно прекрасно оръжие в полза на стачката обявеният бойкот се превърна в средство за компрометиране и обезсилване борбата на печатарските работници.

Докъде достигаше дезорганизацията в самата графическа комисия, особено добре показва следният факт. На 28 декември комисията бе поканена на преговори от стопа-

нина на «Български търговски вестник» г. Кохн. Последният, в своето желание вестникът му да започне час по-скоро да излиза, се съгласи да наеме цялата печатница «Св. София» и прибавената към нея печатница «Св. Петя», като прие предложените от комисията условия. Подписа се от двете договарящи страни необходимият за целта договор и оставаше само на другия ден работниците да започнат работа. Обаче каква беше нашата изненада, когато на излизане от редакцията на «Български търговски вестник» с подписания договор в ръце ни срещна членът от комисията Д. Христов (представител на чернокраките), който извади из джоба си сключеното условие с притежателя на печатница «Св. София», по силата на което той бе наел печатницата и ставаше господар! Оказа се, че в същия момент, когато комисията е преговаряла със стопанина на «Български търговски вестник», нейният член Д. Христов побързал умишлено да изпревари и наеме сам печатницата, за която комисията бе сключила вече договор. . . И големи усилия трябваше да се употребят, докато притежателят на печатница «Св. София» се съгласи да скъса сключеното с Д. Христов условие и приеме за наемател стопанина на «Български търговски вестник».

От друга страна, самият Интернационален печатарски секретариат се отнасяше с известно предубеждение към стачката. Заблуждаван дълги години от общоделските политикани, той естествено не можеше да се притече с такава навременна и широка морална и материална подкрепа на борящите се печатарски работници у нас, както то е обикновено прави и какъвто бе особено случаят с борбата на печатарските работници в Букурещ миналото лято.

Как безогледно общоделските политикани са лъгали Интернационалния секретариат, се вижда и от писмото на др. Щаутнер (интернационалния секретар), отправено на 8 ноември в отговор на изложението по предстоящата стачка от страна на общоделското Типографско дружество.

В това писмо интернационалният печатарски секретар казва:

«Трябваше да констатирам, от една страна, че въпреки движението от 1904—1905 г. в България няма тариф, с който да се съобразяват господарите-печатари, било всички или поне болшинството; от друга страна,

че въпреки обединението, станало в 1907 г. и потвърдено в рапорти ви за 1908 г., в България съществува още едно «дружество на печатари — тесни социалисти», без да се смята организацията на «жълтите», която изглежда да в направила твърде големи успехи от 1909 г. насам.» (Тук вече изглежда чернокраките са излъгали твърде на едро секретариата!)

Като изтъква, че при тия условия секретариатът не може да одобри готвящата се борба, др. Щаутнер продължава:

«Защото твърде малка е възможността, щото «тесните социалисти», за които съобщавате в един предишен рапорт, че не се спирани и пред най-безчестните средства (!), и «жълтите» да вървят напълно задружно с вас.

В 1904—1905 г. още българското дружество, принадлежащо към Интернационалния печатарски секретариат, помогна (!) на стачниците от групата на «тесните социалисти» и при все това разногласията продължиха и след тая дата» . . .

Чудно ли е след всичко това, че секретариатът се отнасяше с предубеждение и голяма резерва спрямо подетата борба и изпращаше помощите винаги след няколко предълги и тревожни телеграми? . . .

Върху останалото ще се спрем следния път.

III

Непосредствените причини за неуспеха на печатарската стачка, изложени в миналите две статии, както и всички други подобни причини, които биха могли да се посочат, се свеждат всъщност към една основна причина, към една първа причина.

Тая основна причина се заключава в слабосъзнателността и неподготвеността на работническата печатарска маса изобщо за една издръжлива и продължителна борба срещу картелираните господари.

Половината почти от стачниците бяха неорганизирани, а по-голямата част от организираните влизаха в такива организации, които само заблуждения и развала са влияли в средата на печатарските и книговезки работници и винаги са спъвали тяхното обединение в редовете на единствената сериозна и способна за борба печатарска организация — Работническия печатарски съюз, който за

съжаление преди стачката още не бе успял да обгърне в своята среда всички годни за една боева организация работнически елементи.

Годините, които трябваше да бъдат употребени за повдигане съзнанието на работническата печатарска маса, за нейното организиране в една *единна* социалистическа професионална организация, способна за успешна борба, бидоха прекарани от противните нам организации преди всичко в едно варварско преследване на работниците-«тесняци», в удовлетворяване лични интереси и апетити, в служене на карьеристически и политикански намерения и цели.

Докато нашият съюз разпространяваше безспирно между печатарските работници идеите на социализма, само чрез широкото и дълбоко проникване на които е възможна една *трайна* и *мощна* професионална организация, общоделските водачи, в съюз с фактори и господари, организираха *изпъждането* на нашите другари из печатниците, тяхното *бойкотиране* и *неприемане* на работа. Така те престъпно разрушаваха основите на работническата солидарност, дезорганизираха работниците, кога бе *най-необходимо* съзнанието на последните, внасяха тая *безподобна* деморализация в момента, когато с всички сили трябваше социалистически да се просвещават и възпитават печатарските работници.

Чернокраките пък, от своя страна, още от първата минута на своето оформяване като организация и до смъртния си час през печатарската стачка явно служеха на господарските интереси и още по-смело и цинично от общоделците внасяха между работниците заблуждения и деморализация. В момента, когато печатарските работници трябваше да се готвят за борба, чернокраките проповядваха славянофилство и превъзнасяха кървавия руски царизъм, разправяха за своите патрони *Св. Кирил и Методий* и убеждаваха работниците, че между труда и капитала трябвало да има *хармония*, че не в *борбата* против господарите, а в *задружното вървене* с тях работниците трябвало да търсят спасение и пр.

Естествено бе след всичко това тия организации да достигнат през време на печатарската стачка пълния разцвет на своята негодност за борба, на своята халтавост, деморализация и дезорганизация.

Докато Работническият печатарски съюз излезе из борбата с чест и достойнство, с много повече сили и влияние всред печатарската работническа маса, двете общоделски дружества и чернокраките, напротив, излязоха самооплут и разбити по всички линии. И километрическите псувателни статии в «Работническа България» против «тесняците» съвсем не ще им помогнат в това плачевно положение. Многобройните извъртания в тия статии, виковете, че «тесняците» били изменници*, и интимните връзки между общоделците и чернокраките — всичко това е само от естество да убеди последния печатарски работник, че тия *еднородни и еднокръвни организации* — общоделците и чернокраките, са стигнали върха на деморализацията и са изгубили всяка способност да извличат поука от борбите и да застанат най-сетне на прав път.

Печатарската стачка неопровержимо показва, че с такива организации всяка задружна борба е обречена на *безплодие*. Самата печатарска стачка за тях, за техните *неверни методи на действие и борба* бе една *смъртна присъда*. И докогато те поддържат тия *буржоазни и противоработнически методи*, не може и дума да става за обединение между тях и нашия съюз, колкото и заинтересованите политикани да си служат с авторитета на Интернационалния секретариат.

Печатарската стачка разкри с най-голяма сила живената необходимост от обединението на печатарските работници, но тя също показва, че това обединение е *възможно единствено върху почвата, на която стои Работническият печатарски съюз, и в неговите редове*.

И това *действително обединение* на печатарските работници *става*, и с още по-голяма сила и бързина ще продължава да става напук на всички работнически врагове и заблудители и за благото на цялата работническа класа в България.

В. «Работнически вестник»,
№ 112, 115, 122 от 21,
28 февруари, 16 март 1911 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Ние още веднъж трябва да заявим, че в общата печатарска стачка *нямаше нито един член на нашия съюз изменник*. Имаше изменници само чернокраки, общоделци и прогресисти, с които общоделците преди две години бяха се тържествено обединили.

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И СИНДИКАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ*

София, 14 март 1911 г.

Драги другари,

В много места има само по няколко годни за организиращия работници от известни професии, които поради малочислеността си не могат да образуват самостоятелни секции на професионалните съюзи. Такива другари обикновено или никак не са членове на професионалните съюзи, или се записват във фабричните секции, което е съвършено неправилно.

За да се улесни организирането и на тия работници в професионалните съюзи, Синдикалният комитет препоръчва всякъде, дето има работници, които поради малочисленост не могат да основат и закрепят отделни професионални секции, да се образуват под ръководството и контролата на местните работнически съвети *смесени секции*.

Влизащите в тия секции работници от разни професии ще се числят за членове на своите съответни професионални съюзи и ще бъдат снабдени с техни членски книжки. Каснерът на смесената секция ежесечно ще изпраща на съответните централни настоятелства събраните вписни и членски вноски, придружени с необходимите ведомости.

Работниците в смесените секции, следователно, ще имат само една обща местна администрация, общи събрания за просвета и агитация, но ще принадлежат към своите професионални съюзи и ще изпълняват към тях всички свои

* Окръжно на СК на ОРСС № 461. (Ред.)

задължения, произтичащи от респективните съюзни уста-
ви, конгресни решения и разпореждания на централните
настоятелства.

Смесените секции трябва да имат свои настоятелства
и контролни комисии и ще си служат със също такива кни-
жа, каквито имат и професионалните секции. Тия книжа
ще си доставят чрез местните работнически съвети.

Касиерите на смесените секции ще имат също и общ
кочан-ведомост, с който ще изпращат сумите до съответ-
ните централни настоятелства, като на всяка ведомост
отбелязват за кой съюз е тя предназначена.

Необходимите членски книжки и синдикални марки
настоятелствата на смесените секции ще си доставят на-
право от централните настоятелства на съответните про-
фесионални съюзи.

Когато членовете в известна смесена секция от някои
професия нараснат дотолкова, че стане възможно закреп-
ването на самостоятелна професионална секция, те могат
да се отделят от смесената секция, като вземат съгласието
на местния работнически съвет.

С другарски социалдемократически поздрав

Секретар-каснер: Г. Димитров

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО ОБЕДИНЕНИЕТО НА ПРОФСЪЮЗИТЕ В ДАНИЯ — КОПЕНХАГЕН

София, 14/27 март 1911 г.

Скъпи другари!

Имаме чест да ви уведомим, че Осмият конгрес на нашия Общ работнически синдикален съюз ще се състои на 10/23, 11/24 и 12/25 април т. г. тук, в София, на който ще бъде поставен за разглеждане следният дневен ред:

1. Отчет на Синдикалния комитет;
2. Отчет на Контролната комисия;
3. Определяне на бюджета за следващата съюзна година;
4. Избор на Синдикален комитет и Контролна комисия;
5. Организацията на стачните борби — реферат;
6. Тарифните договори — реферат;
7. Професионалното образование и синдикатите — реферат;
8. Задачите и функциите на местните работнически съюзи — реферат;
9. Агитацията сред земеделските работници и организирането на същите — реферат;
10. Международната синдикална конференция в Булепеща, и
11. Разни.

С братски социалдемократически поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар: Г. Димитров

П. П. Непосредствено преди и след конгреса на Общия работнически синдикален съюз ще се състоят годишните събрания и на нашите професионални съюзи.

*Публикува се за първи път
по текста на писмото
(Превод от немски език)*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
ДО МЕСТНИТЕ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ
И ДО СИНДИКАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ*

София, 15 март 1911 г.

Драги другари,

Във връзка с окръжното ни под № 109 от 30 януари т. г. считаме за необходимо да привлечем вашето внимание и върху следното:

Констатирано е, че една голяма част от членовете на новите професионални съюзи при заминаването им от едно място в друго не внасят редовно членските си вноски, откъсват се от живота на своята организация и даже за дълго време престават да бъдат членове, което обикновено се дължи или на неопитността, или на слабото съзнание и голямата немарливост на болшинството от пътуващите другари.

С това обстоятелство се обяснява главно фактът, че всяка година голям брой членове на професионалните съюзи се посочват в отчетите за *изключени, заличени, доброволно напуснали или заминали*, без да се знае де са отишли.

Срещу тая аномалия необходимо е да се вземат най-енергични мерки от страна на централните настоятелства и секции на професионалните съюзи и от местните работнически съвети. Нашето постоянно стремление трябва да бъде, като привличаме в редовете на професионалните съюзи всички годни за организация работнически елементи, да сведем до минимум *излизането* из съюзите на веднъж организирани работници и работнички.

Работата трябва тъй да се нареди, че дето и да отиде

синдикалният член, той да продължава да бъде един *редовен* и *активен* член на своя професионален съюз, като веднага влезе в съответната професионална или смесена секция в местността.

За тая цел наред с точното съблюдаване нашите указания, дадени в окръжното № 109, настоятелството на всяка секция трябва веднага след заминаването на известен член да уведоми настоятелството на секцията в местността, заедно заминава въпросният член, за да може последното да потърси, да влезе в сношение с него и да му въздействува да бъде редовен и активен член. За улеснение Синдикалният комитет е отпечатал и специални писма-формуляри, които с настоящето разпраща до всички местни работнически съвети и с които другарите веднага трябва да започнат да си служат.

С другарски поздрав

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ*

София, 15 март 1911 г.

Драги другари,

С настъпването на пролетта се усилюва преустановената през зимата строителна работа. По всичко се вижда, че тая година строителната работа ще бъде много по-интензивна и широка, отколкото през миналите години. Множество частни, държавни и общински здания, фабрики и други сгради ще се строят. Цяла редица градове се преустройват, уреждат и канализират. В областта на строителството, следователно, нам ни предстои една твърде обширна агитационна и организаторска работа, която веднага с настъпването на пролетта трябва усилено да започнем. И докато предприемачите чрез една чудовищна експлоатация на работническия труд построяват своите здания, наша длъжност е да турим *здрави темели* и да *построим* организацията на строителните работници в България.¹¹⁹

За тая цел Синдикалният комитет най-настоятелно поканва местните работнически съвети, като не прекъсват своята постоянна работа, да се занимаят специално *в първото си* заседание след получаването на настоящето окръжно и организират агитацията между строителните работници в своя район. В тая посока желателно е всеки местен работнически съвет да направи преди всичко следното:

1. Да изучи какви строителни предприятия има в неговия район и колко и какви работници са заети в тях.
2. Да натовари подходящи другари, които да влязат в

* Окръжно на СК на ОРСС № XIV — 492. (Ред.)

непосредствени сношения със строителните работници, да изучат условията на труда им и да започнат лична агитация в тяхната среда.

3. Когато след това се окаже възможно, да се свика публично събрание на строителните работници, като съветът отправя и специален позив към тях.

4. Всички засегнати от агитацията строителни работници да се записват веднага за членове на фабричните секции, като най-усърдно се подготвят условията за образуването вече и *Съюз на строителните работници в България*.

5. Събраните сведения за условията на труда, за злоупотуките и пр. да се изпращат своевременно за публикуване в «Работнически вестник».

6. Във всяко свое заседание съветът трябва да проверява какво е извършено за организирането на строителните работници.

Същото сериозно внимание трябва да обърнат местните работнически съвети и върху организацията на земеделските работници. Засега другарите земеделски работници ще бъдат също членове на *Съюза на фабричните и други работници*, а по време на синдикалния конгрес ще се пристъпи вече вероятно и към основаването на специален *Съюз на земеделските работници в България*.

Местните работнически съвети в тая своя работа трябва да поискат най-широкото съдействие на другарите от всички наши професионални съюзи, както и на ония от Учителската социалдемократическа организация и организацията на служещите, което съдействие, ние не се съмняваме, ще им бъде дадено с пълна готовност.

Убедени, драги другари, че вие ще положите всички необходими усилия и грижи за създаването на тия два професионални съюза, които ще имат бляскаво бъдеще и ще играят важна роля в общото освободително работническо движение у нас, изпращаме ви своя другарски социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на окръжното*

КОНФЕРЕНЦИЯ НА ЗЕМЛЕДЕЛСКИТЕ РАБОТНИЦИ

София, 30 март 1911 г.*

На 12 април т. г., веднага след закриването на синдикалния конгрес¹²⁰, ще се състои в София по инициативата на Синдикалния комитет и една специална конференция на земеделски работници. Конференцията ще се занимае с въпроса за основаване *Съюза на земеделските работници в България*.

Желателно е в тая важна конференция да вземат участие освен делегатите на *земеделските професионални секции* и всички ония партийни и синдикални другари, които отблизо познават положението на земеделските работници и условията за тяхната организация.

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

В. «Работнически вестник»,
№ 128, 30 март 1911 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

ПРИВЕТСТВИЕ ПРИ ОТКРИВАНЕТО НА ПЪРВИЯ КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКИТЕ ДЪРВОДЕЛЦИ¹²¹

София [8 април 1911 г.]*

*След като подчерта значението и необходимостта от организирана борба на работниците, той** разгледа неуспехите и успехите на Дърводелския съюз. Определяйки задачите на самия конгрес, той заяви приблизително следното: Този конгрес трябва да даде нова сила, нов тласък за развитие на Дърводелския съюз. Ако вие желаете при вашето положение да си осигурите възможно най-благоприятни условия за живот, то тогава трябва постоянно и с още по-голяма упоритост да работите в тази насока. Дейността в организацията и дейността по организирането дава своите резултати за подобряване условията на живот.*

*В. «Радничке новине»,
№ 79, 20 април 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Радничке новине»
(Превод от сръбски език)*

* Датирано по деня, в който се открива конгресът. (Ред.)
** Отнася се за Г. Димитров, който приветствува конгреса от името на СК на ОРСС. (Ред.)

ОСМИ КОНГРЕС
НА ОБЩИЯ
РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ¹²²

София, 10 — 11 април 1911 г.

I
ОТЧЕТ
НА КОМИТЕТА
НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ
СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

за 1910 година

Другари делегати,

Поради късното получаване необходимите сведения и материали Синдикалният комитет и тоя път не можа своевременно да приготви един подробен и пълен отчет за състоянието, дейността и борбите на Синдикалния съюз. По същата причина ние сме принудени да се задоволим с излагането в настоящия отчет само най-необходимите данни и бележки, като оставим за устния доклад подробните обяснения.

Би трябвало да се даде отчет пред сегашния конгрес само за второто полугодие на 1910 година (от 10 юли до 31 декември), тъй като данните за първото полугодие са изложени и разгледани в миналогодишния конгрес. За по-голяма прегледност обаче ние излагаме всички необходими сведения за цялата изтекла съюзна година, като същевременно, за да може да се прави потребното сравнение, прибавяме сведенията за състава, дейността и борбите на Синдикалния съюз от основаването му до края на 1910 година.

I. СЪСТАВ

В началото на 1910 година съюзът имаше 4020 членове, влизащи в 13 професионални съюза със 149 секции. В края на първото полугодие (10 юли) членовете се увеличиха на 4981, а секциите — 182.

Сега, в края на годината, Синдикалният съюз брои 5046* членове, влизащи в 13 професионални съюза с 205 секции.

* В текста е допусната печатна грешка. В таблиците към отчета е посочена цифрата 5406. (Ред.)

Числено Синдикалният съюз е нараствал през различни години по следния начин:

Години	Секции	Членове	Увеличение
1904—1905	42	1500	—
1905—1906	38	1380	—
1906—1907	55	1689	309
1907—1908	83	2084	395
1908—1909	120	3424	1340
1909 (31 дек.)	149	4020	596
1910 (31 дек.)	207	5406	1386

През последната година следователно съюзът е нараствал с *1386* членове, или *34,48%*.

В настоящия момент числото на членовете вече достига *6000*.

От сведенията в таблица I за възрастта, семейното положение, народността, образованието и пр. на организираниите в Синдикалния съюз работници и работнички се вижда как съюзът редом със своето постоянно числено увеличение все повече *възмъжава и стъпва здраво на краката си* като обща синдикална организация на българския пролетариат.

Както по-рано, така и през отчетния период развитието на Синдикалния съюз *напълно съвпада* с икономическото развитие на нашата страна. Нарастването на съюза иде главно от *индустриалния и транспортния* пролетариат, тъкмо тъй както бързо се развиват у нас именно индустрията и транспортът. При това сравнително бързото развитие в последно време на едрото машинно земледелие се съпровожда с едно значително нарастване на организираниите в съюза земеделски работници. Прекрасна илюстрация на това положение е следната таблица (вж таблица II):

Докато в 1904 година *основният елемент* на Синдикалния съюз съставляваха работниците от дребното занаятчийско производство, от три години насам положението на основен елемент се заема все повече от индустриалния пролетариат. В 1904 г. организираниите в Съюза индустриални

ГОДИНИ	Членове в началото		Членове в края		Пол		Семейно положение		Народност		Възраст			Образование					Заявлени в избирателните списъци	Членове на партии или органи и групи
	Членове в началото	Членове в края	Мъже	Жени	Жени	Неженени	Българи	От друга народност	До 20 години	От 20 до 30 години	От 30 години нагоре	Неработни	Първоначално	Непълно средно	Пълно средно	Професионално				
																	Пълно средно	Професионално		
1904—1905	1350	1500	1444	56	285	1215	1380	120	530	805	165	70	830	600	—	—	431	282		
1905—1906	1500	1380	1373	7	268	1112	1234	146	378	793	209	54	502	776	33	15	672	304		
1906—1907	1380	1689	1580	109	328	1361	1513	176	566	893	230	65	837	729	40	18	724	321		
1907—1908	1689	2084	1987	97	576	1508	1812	272	577	1235	272	123	1159	772	14	16	869	717		
1908—1909	2084	3424	3230	194	991	2433	3071	353	836	2097	491	191	1985	1153	39	54	1444	954		
1909																				
31 дек.	3424	4020	3818	202	1193	2827	3507	513	1093	2136	791	287	2014	1609	45	65	1800	1225		
1910																				
10 юли	4020	4981	4661	320	1664	3317	4196	785	1391	2547	1043	290	2505	2045	55	86	2433	1419		
31 дек.	4981	5406	5081	325	1545	3861	4707	699	1476	2783	1147	384	2983	1867	60	112	2446	1445		

Таблица III

ГОДИНИ	Индустриални работ-	%	Занаятч. работници	%	Транспортни работ-	%	Земледелски работ-	%	Всичко
	ници				ници и търг. служе-		ници		
1904—1905	421	28,07	991	66,07	88	5,86	—	—	1500
1905—1906	492	35,65	791	57,32	97	7,03	—	—	1380
1906—1907	676	40,02	899	53,23	114	6,75	—	—	1689
1907—1908	970	46,59	897	43,09	215	10,32	2	0,09	2084
1908—1909	1884	55,02	1007	29,41	521	15,22	12	0,35	3424
1909									
31 дек.	2090	52,—	1085	26,99	823	20,47	22	0,54	4020
1910									
31 дек.	2849	52,70	1271	23,51	1175	21,74	111	2,05	5406

работници бяха едва 421 (28,07%), а в 1910 г. достигат вече 2849 (52,70%). Бързо са се увеличили също транспортните работници, които от 88 (5,86%) в 1904 г. достигат до 1175 (21,74%) в 1910 г. и земеделските работници, които от 2 (0,09%) в 1908 се възкачват на 111 (2,05%) в 1910 година.

Между това занаятчийските работници от 991 (66,07%) в 1904 г. едва достигат 1271 (23,51%) в 1910 г. — едно увеличение за пет години само с 280 души!

И все по-голямото засилване и затвърдяване на тази тенденция на постоянно увеличение процента на индустриалните и транспортни работници в Синдикалния съюз, без, разбира се, да се намаляват ни най-малко грижите за организирането и на занаятчийските работници, е една отлична гаранция за нормалното развитие на нашето движение и неговите сигурни и трайни успехи.

Численото нарастване на отделните професионални съюзи през последните три и половина години се вижда от таблица III.

Всички съюзи, с изключение само на Текстилния, имат до 31 декември 1910 г. едно значително увеличение — от 3,2% до 96,8%.

Намалението членовете на Текстилния съюз е собстве-

Таблица III

Съюз	1908 (10 юли)		1909 (10 юли)		1909 (31 де- кември)		1910 (31 де- кември)		Процентно увеличе- ние през 1910 година
	Секции	Членове	Секции	Членове	Секции	Членове	Секции	Членове	
Металоработ- нически	4	91	9	225	10	302	13	450	49,—%
Рудничарски	2	139	7	355	8	379	14	391	3,2%
Тютюноработ- нически	2	70	6	275	8	382	11	557	45,8%
Текстилен	2	358	5	235	6	177	5	131	—
Обущаро-ко- жарски	12	201	22	498	21	524	33	797	52,—%
Дърводелски	1	23	13	216	16	228	18	328	44,5%
Шивашки	14	261	16	356	25	398	28	562	38,7%
Печатарски	5	140	5	101	6	143	11	247	72,7%
Пристанищен	—	—	1	103	2	195	4	293	50,2%
Търговски служещи	4	49	5	86	6	*125	11	246	96,8%
Железничар- ски синдикат	6	93	8	163	13	315	16	416	28,8%
Телеграфо-по- щенски син- дикат	5	84	7	133	10	172	14	220	27,8%
Фабрични и др. работници (по-рано сме- сени и отдел- ни синдикати)	26	575	16	678	18	680	29	768	13,—%
	83	2084	120	3424	149	4020	207	5406	34,48%

* В това число влиза и русенската секция, която тогава още не беше при-
своена към Съюза на търговските служещи, както и някои търг. служе-
щи, членове в тогавашните смесени синдикати.

то намаление на сливенската и габровската текстилни
секции. Първата още не може напълно да се свърже от
режките последици на общата текстилна стачка, а втората
се намира в постоянно колебание, главно поради пода-
ляющия женски и детски елемент в габровската текстил-
на индустрия. От началото на новата съюзна година обаче

положението на Текстилният съюз доста се подобрява и ако другарите от тоя съюз, особено в Сливен и Габрово, положат по-големи усилия и грижи, в едно недалечно бъдеще той ще може да достигне не само предишното свое състояние, но ще нарасне много повече и ще застане отново между първите по сила, влияние и значение професионални съюзи, дето е неговото естествено място.

Съюзът на фабричните и други работници се състои от 93 керамици, 88 мелничари, 88 общи работници, 56 домостроители, 50 хлебари, 45 бръснари, 39 сладкари, 25 пивоварни работници, 30 бояджии, 20 стъкларии, 21 каменоделци, 11 келнери, 10 копчари, 8 книжни работници, 5 готвачи, 2 цветари, 111 земеделски работници и 66 непосочили професията си.

Таблица IV показва как са разпределени по градове организираните в Синдикалния съюз работници и работнички. Първо място в това отношение заемат: София* 931, Пловдив — 655, Варна — 493, Русе — 312, Плевен 276, Ст. Загора — 196, Бургас — 172, Сливен — 144, Габрово — 114 и пр. Има ред градове, дето числото на синдикираните работници е съвсем незадоволително и дето в най-скоро време трябва да се създаде една много по-силна и многобройна синдикална организация от сегашната. Такива са преди всичко Сливен и Габрово — тия два извънредно важни индустриални центъра у нас.

Както по-рано, така и през изтеклата съюзна година нарастването на организираните в съюза работници през *първото* полугодие е по-голямо, отколкото през *второто*, което се обяснява главно с обстоятелството, че през пролетта и лятото безработицата в повечето производства свършено се намалява, работата изобщо се увеличава, агитацията в отдалечените индустриални и строителни предприятия става по-възможна, между работниците настъпва по-голямо оживление, те стават по-смели и поради всичко това по-лесно се поддават на организация.

Сравнително по-слабото числено нарастване на съюза през второто полугодие на 1910 г. обаче трябва да се обясни и с последиците от няколкото масови, тежки и крайно

* В общото число на организираните работници в София, Варна, Враца, Ямбол и Ст. Загора влизат и рудничарските и фабрични секции в околността на тия градове.

Таблица IV

Г Р А Д О В Е	С Ъ Ю З И													
	Металоробн.	Дърводелски	Обущаро-кож.	Тютюноработн.	Печатарски	Пристанищен	Текстилен	Рудничарски	Шивашки	Фабричен	Търг. служещи	Железничарски	Тел.-пощевски	Всичко
София	180	67	33	—	120	—	25	79	69	136	63	129	30	931
Пловдив	31	31	45	320	8	—	—	—	40	88	41	38	13	655
Варна	—	10	30	30	28	154	—	25	27	117	32	26	14	493
Русе	47	32	20	35	25	—	—	—	62	31	31	18	11	312
Сливен	24	7	34	—	—	—	77	—	—	—	—	—	2	144
Плевен	77	13	32	10	28	—	—	—	61	5	19	23	8	276
Габрово	—	5	53	—	—	—	14	—	11	31	—	—	—	114
Ст. Загора	22	24	35	15	—	—	—	52	24	17	6	—	1	196
Бургас	2	—	—	—	—	35	—	—	14	49	15	50	7	172
Шумен	—	6	16	20	—	—	—	—	8	10	—	9	2	71
Валчик	9	—	—	—	—	25	—	—	9	8	—	—	—	51
Ямбол	6	—	30	—	—	—	—	15	11	10	—	—	3	75
Самоков	—	—	70	15	4	—	10	—	10	42	—	—	1	152
Хасково	2	—	20	53	—	—	—	—	—	20	—	—	4	99
Дупница	1	12	18	21	—	—	—	—	16	20	—	—	5	93
Крстендил	—	—	12	—	6	—	—	22	12	—	—	—	2	54
Видин	—	18	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82
Дом	—	—	40	—	—	—	—	—	17	6	—	—	3	66
Севлиево	—	—	15	—	7	—	—	—	28	12	—	—	1	60
Търново	6	—	8	—	—	—	—	—	8	—	4	—	—	26
Враца	10	—	10	—	9	—	—	25	14	10	14	7	1	100
Добрич	10	19	16	25	5	—	—	10	26	16	5	—	—	123
Верковица	16	15	11	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	44
Цариброд	—	—	10	—	—	—	—	—	23	—	—	—	2	35
Станимака	—	—	29	—	—	—	—	—	22	12	—	—	—	63
Т. Пазарджик	—	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Троян	—	—	18	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	25
Ловеч	—	4	10	—	—	—	—	—	7	—	—	—	2	25
Г. Оряховица	—	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	46	4	67
Други градове, села, мини, карнери, пристанища, жп и т.-п. станции	7	49	110	13	—	79	5	163	46	130	16	70	103	798
Всичко	450	328	797	557	247	293	131	391	562	768	246	416	220	5406

изтощителни стачни борби през същото полугодие. След общата юлска тютюноработническа стачка тютюноработническите секции във Варна, Шумен и Русе съвършено отслабнаха. И ако Тютюноработническият съюз все пак има известно увеличение, то се дължи главно на голямото нарастване на неговата пловдивска секция. Във Варна, Шумен и Русе обаче той изгуби, макар и временно, повече от 300 свои членове. Голямо намаление претърпя и рудничарската секция в «Плакалница» след стачката в тая мина. Същата участ постигна и сладкарската секция в София подир стачката във фабриката на Пеев.

С това обстоятелство се обяснява, от друга страна, и намалението на инородните работници, на женените работници, както и съвършено нищожното увеличение на работничките през второто полугодие, тъй като между тютюноработническите и рудничарски стачници, престанали да бъдат членове на своите съюзи, имаше голяма част възрастни работници, работници от други народности, както и доста работнички.

Със задоволство трябва да отбележим, че въпреки многобройните спънки Синдикалният съюз пуска все по-дълбоко и широко своите корени във всички части на страната и във всички категории на работническата класа.

Няма нито едно индустриално заведение, нито едно по-важно строително предприятие, незасегнато от влиянието, агитацията и организацията на съюза. Даже в самото земледелие, дето условията на работническия труд са тъй тежки и убийствени, дето царува такова колосално невежество и гъст мрак, социализмът успешно си пробива път, озарява умовете и завладява сърцата на земеделските работници, които още в първите моменти на своя живот като *пролетарии* намират вече своето място в редовете на борящия се организиран пролетариат.

По тоя начин наред с постоянното нарастване и засилване на професионалните съюзи, което особено бързо върви от началото на новата съюзна година, скоро ще бъдем щастливи да имаме и два *нови* професионални съюза — *съюза на земеделските работници и съюза на строителните работници*.

При това организираните на неутрална почва келнерски и готварски работници у нас все повече се убеждават

безсмислието и вредните последици на неутралитета и свояват идеята, че трябва да бъдат заедно с целия съзна-
телен български пролетариат в редовете на Синдикалния
Съюз и под знамето на социалната демокрация. Подтикван
и всекидневно от своите собствени интереси и от влия-
нието на общото освободително работническо движение,
а не ще закъснейт да направят и последната решителна
стъпка в тая посока, за да намерят своето естествено мя-
сто като част от работническата класа.

Също и тъй наречените *морски работници* във Варна,
които още не са се присъединили към нашата организация
за пристанищните работници, все повече чувствуват необ-
ходимостта час по-скоро да сторят това.

От друга страна, основаният в края на изтеклата съюз-
на година *Съюз на транспортните работници* ще даде
и тласък за организирането на железничарите, при-
станищните работници, телеграфо-пощенските служещи и
работниците от всички клонове на транспорта, нещо, кое-
то още сега, в началото на неговото съществуване ясно се
обелязва.

Всичко това, естествено, съставлява за нас един *гра-
днен периметър*, недостъпен за буржоазията и нейните
агенти, който тепърва ни предстои да *разработваме*, един
голям резервоар за ново и постоянно числено нарастване,
за добиване нови членове, нови борци за тържеството на
работническото освободително дело.

Насочвайки обаче своите усилия в тая посока, за из-
граждането на силни, многочислени, масови професио-
нални организации, ние сме длъжни да обърнем особено
сериозно внимание върху един основен, съществен недо-
статък в нашите професионални съюзи — *неспособността*
им да задържат в своята среда всички ония работници и
работнички, които в агитацията си успяват да привле-
кат и организират. Ежегодишно минават през професио-
налните съюзи множество работници, които не се задържат
дълго, не остават *постоянни членове*. Не разполагаме със
завършено точни данни за изтеклата съюзна година в това
отношение, но от сведенията, които имаме за отделните
съюзи, може с голяма вероятност да се заключи, че само
през 1910 година е имало такива работници не по-малко от
1000 души. Опитът показва, че това са обикновено *нови,*

слабосъзнателни и неактивни членове, неуспели още да се слоят със самата организация, които, оставени без нужното внимание, бдение и благотворно влияние от страна на организацията, бързо охладняват към нея, откъсват се от живота ѝ и престават да бъдат нейни членове. За отстранението на тая голяма загуба, която всекидневно търпят съюзите, трябва да се вземат най-енергични и сериозни мерки, ако искаме в близко бъдеще нашите съюзи да обгърнат в своята среда всички способни за организация работнически елементи и достойно да изпълняват своите задачи като боеви професионални съюзи.

Необходимо е дейността на професионалните съюзи, на техните централни и местни органи и функционери тъй целесъобразно и правилно да се нареди, щото *входът* за неорганизираните работници и работнички в професионалните съюзи да се *разшири и улесни до възможния максимум*, а *излизането* из съюзите да се *ограничи до неизбежния* при съществуващите условия *минимум*.

Мястото на работническата маса е в професионалните съюзи и всички наши усилия чрез ръководните централни и местни органи, чрез секционните *доверени лица* и отделните другари трябва да бъдат насочени за нейното *привличане и задържане* в редовете на съюзите и *пълното ѝ сливане* с тях.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА, ПРОСВЕТИТЕЛНА И ПУБЛИЧНА ДЕЙНОСТ

Общата организационна и просветителна дейност, публична дейност, както и агитацията и пропагандата са водени много по-интензивно и в много по-широки размери, отколкото през всички други минали години, което ясно се вижда от таблица V. Особено интензивна е била дейността през второто полугодие на изтеклата съюзна година. Масата настоятелствени заседания, секционни и публични събрания, беседи, сказки и пр. говорят за едно извънредно голямо напрежение в тая посока от страна на всички наши съюзни организации.

Изтеклата съюзна година, особено втората ѝ половина, въпреки честите и продължителни стачни борби, които погълнаха извънредно голяма част от времето, вниманието,

ГОДИНИ	Публична и просветителна дейност										Забела					
	Организациска дейност					Публична и просветителна дейност					Срещи, вечеринки и предавания	Екскурзии и излети				
	Заседания на централните настойтелства	Заседания на мест- ните настойтелства	Секционни събрания	Със сесии	Публ. събрания	Беседи и реферати	Хвърчачи листовце	Число на приснати екземпляри	Приснати екземпл. от ч. нар. календар	Членове			Абонати на «Р. в.»	Членове	Абонати на «Н. в.»	
1904—1905	—	751	688	388	69	80	29	15350	—	507	—	75	—	35	24	
1905—1906	—	735	693	405	80	74	77	12260	2811	835	—	243	—	31	20	
1906—1907	—	895	570	410	61	96	45	25050	2715	519	—	126	—	50	12	
1907—1908	—	1727	1344	804	181	320	92	45920	3599	938	33	238	8	46	3	
1908—1909	—	2570	2152	1327	251	495	72	41060	4260	1199	91	269	21	44	12	
1909																
II полугодие	180	1618	1794	1191	159	302	77	35330	4748	1315	103	251	22	12	4	
1910																
I полугодие	192	1788	1897	1273	150	364	97	42470	471	1428	105	285	45	19	5	
II полугодие	206	2222	2366	1521	189	523	102	38610	5734	1560	112	287	7	56	3	
Цялата 1910	398	4010	4263	2794	339	887	199	81080	6205	1560	112	287	7	75	8	

енергията и силите на нашите съюзни органи, функционери и отделни другари, с право може да се смята като една година на *вътрешно стягане и организационно стабилизиране* на професионалните съюзи. И в тая посока е направена една значителна крачка напред, което освен другото се потвърждава и от факта, че е постигната несравнено по-голяма редовност както в заседанията и събранията, в събирането на членските вноски и даването на помощите, в съхраняването на наличните суми и изпращането им в централните каси на професионалните съюзи, така и в цялата останала тяхна дейност.

Длъжни сме обаче да подчертаем, че постигнатото в това отношение е още *съвършено недостатъчно*. Нашите професионални съюзи сега преживяват своя *строителен период*. Тяхната вътрешна организация трябва час по-скоро окончателно да се изгради, защото съществуващите организационни слабости и недостатъци се явяват крайно сериозна спънка за по-нататъшния ръст и засилване на съюзите и за успеха на техните борби.

Преди всичко необходимо е *централизацията* в професионалните съюзи, на която дължим в най-голяма степен своите организационни успехи, да се *разшири и затвърди*, връзките между секциите и централните настоятелства да се *стегнат и напълно заякчат*, за да станат нашите съюзи действително *централистични* професионални организации. Без такава *централизация* на своите сили и средства и в организацията и ръководството на своята дейност и борба съюзите не ще могат да направят нито една успешна крачка напред.

И тука най-сериозно внимание предстои да се обърне главно върху централните настоятелства и контролни комисии на професионалните съюзи. Нямаме ли *активни, редовни и опитни* централни настоятелства и контролни комисии, не ще можем *фактически* да имаме *централистични* съюзи. Тъй жизнено необходимата централизация се обръща тогава в празна дума.

За съжаление почти всички професионални съюзи страдат от липсата на добри централни настоятелства и контролни комисии. Някои централни настоятелства и контролни комисии даже със своята *систематическа* нередовност и небрежие прямо са спъвали развитието на своите съюзи.

Това положение, естествено, по никой начин не може да се търпи. То час по-скоро трябва да се премахне. В тая посока първата наша грижа трябва да бъде -- начело на всеки професионален съюз да застанат като централно настоятелство и контролна комисия *най-подходящите, предани, активни и опитни* другари, които постоянно да се подготвят и усъвършенствуват в своята дейност.

Редом с това още по-големи грижи от досегашните трябва да се полагат и за изработването на местни синдикални функционери, като същевременно чрез пълното въвеждане *системата на доверените лица* и цяла редица други мерки постоянно се увеличава числото на *активните членове*. Необходимо е също окончателно да се уреди *синдикалната администрация* на професионалните съюзи, за да могат синдикалните функционери, като изпълняват редовно и успешно своята административна и канцеларска работа, да не затыват в нея, да не затыпяват, а да имат всичката възможност да се развиват и издигат като агитатори, организатори и ръководители на своите организации, като способни и предани социалдемократически деятели и борци. Заслужава също най-сериозно внимание уреждането на *контролата* в секциите на професионалните съюзи, която продължава да бъде доста занемарена. С усилията на централните настоятелства и със съдействието на *синдикалните ревизори* при местните работнически съвети тая много важна *контрола* трябва да бъде издигната на подобающата висота, за да се избягват нередовностите, които, както добре опитът показва, са от естество не само да спъват развитието и дейността на организацията, но и чувствително да я компрометират всред работническата маса.

От друга страна, по отношение събранията на секциите и заседанията на секционните настоятелства налага се една промяна. Докато настоятелствените заседания трябва да стават и занапред обезателно веднъж в седмицата, секционните събрания могат да бъдат малко по-редки, например в две седмици веднъж, за да остава по-голяма възможност за свикване чести организационни и агитационни конференции на доверените лица, нередовните членове, работниците от отделните заведения и пр. Самите секционни събрания винаги трябва да бъдат добре организирани,

интересни и деловити, за да влияят благотворно върху членовете и другите работници. Числото пък на публичните професионални събрания трябва да се увеличи. Множество важни факти и събития из разните професии обикновено се пропускат, когато биха могли да бъдат прекрасни поводи за една плодovitа публична агитация. Изобщо необходимо е публичната агитация на професионалните съюзи да се разшири и по-добре използва за организирането на неорганизираните работници и работнички.

Наред с организационните недъзи, за отстранението на които доста ще спомогне и специалният правилник за вътрешната уредба на професионалните съюзи, който ще бъде разгледан от конгреса, предстои да се положат големи усилия още и в други две посоки — *заздравяване пролетарската дисциплина* в редовете на професионалните съюзи, от една страна, и *добра организация на социалистическата просвета и възпитание* на синдикалните членове, от друга.

Без да се впускаме в подробности, ще отбележим само, че множество факти из живота и дейността на секциите и централните настоятелства показват, че *дисциплината* е доста слаба, а сведенията за беседите, за абонатите на «Работнически вестник» и «Ново време» през изтеклата година (табл. V), за числото на партийните членове (табл. I), както и цяла редица други факти говорят най-красноречиво, че *социалистическата просвета и възпитание* в редовете на професионалните съюзи са доста ограничени, недостатъчни и недобре организирани в сравнение с това, което е необходимо при новите условия и нужди на нашето движение.

Ние не можем да забравяме нито за минута, че в последна сметка *истинският резултат* от целокупната наша организационна, публична, просветителна и каквато и да е друга дейност ще бъде *толкова по-голям и ценен* за всекидневната борба против капитализма и за по-пълното тържество на освободителното работническо дело, *колкото по-дълбоко проникват във всички клетки на организацията, във всички области на живота и дейността на професионалните съюзи идеите, духът и моралът на марксовия, работнически социализъм*. Това, от друга страна,

на, е и най-сигурното мерило за здравината, жилавостта, издръжливостта и бойната способност на цялото наше движение.

III. МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

През изтеклата съюзна година са конституирани и са действували 22 местни работнически съвета. Тяхната дейност, изразена в цифри, за първото и второто полугодие на годината се вижда от таблица VI. През второто полугодие местните работнически съвети проявиха много по-широка и плодотворна дейност благодарение на обстоятелството, че разполагаха съгласно решението на миналогодишния синдикален конгрес¹²³ със своя собствена каса.

Най-добре са действували пловдивският и варненският местни работнически съвети, които имат постоянни плащани секретари. Развитието и растящите задачи на движението вече налагат и в няколко други по-големи градове, каквито са главно София, Русе и Сливен, местните работнически съвети последователно да се сдобнят с постоянни секретари, като към тая мярка винаги се прибягва, разбира се, с най-голяма осторожност.

Създаденият при местните работнически съвети институт на синдикалните ревизори дава много добри резултати. Синдикалните ревизори, задачата на които е от страна на съветите редовно да ревизират вътрешната дейност и сметките на секциите, да упътват синдикалните функционери и ги улесняват в тяхната административна и канцеларска работа и своевременно да уведомяват съветите за действителното състояние на всички професионални секции в местността, се явяват един крайно необходим орган за успешното изпълнение задачите на местните работнически съвети и в същото време незаменими местни помощници на централните настоятелства на професионалните съюзи. През второто полугодие е имало 29 синдикални ревизори, които са направили 262 синдикални ревизии.

В края на изтеклата съюзна година Синдикалният комитет определи на всеки местен работнически съвет точно района, в кръга на който да действа, и по тоя начин цялата страна биде разделена на 42 района. От началото на

товата съюзна година досега почти във всички тия райони са конституирани местни работнически съвети, които стараят със съдействието на наши другари — учители, служещи, телеграфисти, железничари и други, да проникнат абсолютно във всички предприятия, намиращи се в района им. Добрите резултати от тая мярка не закъсняха да се явят. Много незасегнати доскоро затънтени кътове в страната сега вече се заливат от вълната на нашето движение. Остава в същата посока занаяпред още по-енергично и настойчиво да се действува, за да бъде покрита абсолютно цялата страна с нашата агитационна мрежа и да не остане нито един годен за организация работник далеч от своя професионален съюз.

През изтеклата съюзна година е направена една крачка напред и в развитието на организирането от страна на местните работнически съвети *синдикалната самопомощ*.

Наред със своите постоянни синдикални функции местните работнически съвети не са пренебрегвали в никакъв случай своята най-важна и съществена задача — да *обединяват синдикалното и политическо движение на познателния български пролетариат*, да служат като *постоянно съединително звено* между професионалните съюзи и Работническата социалдемократическа партия във всяка местност. Бляскавите политически акции, организирани през изтеклата съюзна година, в които взеха най-активно и масово участие синдикираните работници, са достатъчно доказателство за това.

Няколкогодишният досегашен опит на местните работнически съвети показва ясно и неопровержимо, че тая важна задача трябва още повече да се развие и усъвършенствува, за да могат идейните и организационни връзки, които местните работнически съвети поддържат между синдикалните организации и партията, не само да се *затвърдяват все повече*, но и да се *обърнат напълно в организационни връзки*, само при което състояние ние можем да бъдем достатъчно сигурни, че *двете крила* на общото освободително работническо движение, като запазват своите *специални области на дейност и специални оръжия за борба*, да се развиват правилно, ще изпълняват успешно своите задачи и достойно ще олицетворяват в своето пълно и щастливо съчетание социалната демокрация, *главата* на която

то в общата освободителна борба на пролетариата е *партията, а гръбнакът — синдикалното движение.*

Само с *постоянен оглед* на тая задача на местните работнически съвети предстои да се развиват и усъвършенствуват всички техни важни и второстепенни синдикални задачи и функции, каквито са бюрата за безработни, синдикалната самопомощ, образуването на нови професионални секции, подпомагане развитието на съществуващите професионални организации, събиране статистически материали и пр. Предстоящият синдикален конгрес окончателно ще изясни тия задачи и функции на местните работнически съвети, което, несъмнено, ще даде силен тласък в тяхната по-нататъшна дейност.

Развитието и усъвършенствуването задачите и функциите на местните работнически съвети обаче в никой случай не бива да разслабва *необходимата централизация* и професионалните съюзи. Напротив, изпълнявайки една *много важна, съществена*, но спрямо централните настоятелства и Синдикалния комитет относително централизацията и ръководството на професионалните съюзи *спомагателна роля*, местните работнически съвети трябва да спомагат винаги преди всичко за засилването и затвърдяването на централизацията в съюзите.

IV. СИНДИКАЛНАТА САМОПОМОЩ

Със задоволство трябва да отбележим, че професионалните съюзи въпреки тежките стачни борби през изтеклата съюзна година са успели да разширят и сравнително по-добре организират синдикалната самопомощ. Без ни най-малко да преувеличават значението на синдикалната самопомощ като едно важно средство в обширния арсенал от оръжия в борбата ни против капиталистическата експлоатация, професионалните съюзи все повече усъвършенствуват тая своя функция.

Как се е развивала синдикалната самопомощ от основаването на Синдикалния съюз досега се вижда от следната таблица (вж. таблица VII):

Само през второто полугодие на изтеклата съюзна година са подпомогнати *1033* безработни, болни и пътуващи членове със *7650,10* лв., докато през *цялата 1904—1905* г.

Таблица VII

ГОДИНИ	Помощ за безработни		Помощ за болни		Помощ за пътуване		Всичко
	Число на подпомогнатите	Сума	Число на подпомогнатите	Сума	Число на подпомогнатите	Сума	
1904—1905	159	821,50	33	256,10	25	352,	1429,60
1905—1906	254	1268,65	36	377,10	31	455,50	2101,25
1906—1907	434	2055,20	74	692,95	62	510,10	3258,25
1907—1908	694	3139,15	122	949,39	75	570,05	4658,59
1908—1909	1093	4726,45	344	1425,10	90	642,60	6794,15
1909—1910	1127	6705,55	449	1952,20	140	1613,70	10271,45
1910							
II полугодие	582	3676,77	326	2402,53	125	1570,80	7650,10
Всичко (1904—1910)	4343	22393,27	1384	8055,37	548	5714,75	36163,39

са подпомогнати 217 души с 1429,60 лв. Най-много помощи и през изтеклото полугодие са дадени за безработни, което показва, че въпреки индустриалния подем безработицата продължава да взема все по-заstraшителни размери благодарение специалните условия, при които се развива капитализмът у нас и с нищо неограничената експлоатация на работническия труд и особено труда на жените и децата.

Колко много синдикалната организация въпреки своята финансова слабост се е грижила наред с широката и незаменима морална подкрепа да оказва и материална помощ на своите членове показва ясно фактът, че за един период от непълни шест години са дадени на 6275 безработни, болни и пътуващи членове 36 163,39 лева помощ.

Трябва обаче да отбележим, че твърде често даването на помощи става безразборно и неправилно, с което се ощетяват касите на съюзите, без да се постига целта, която се преследва със синдикалната самопомощ. Доброто уреждане на синдикалната самопомощ в това направление е една належаща и нетърпяща никакво отлагане задача.

Образуваните при местните работнически съвети фон-

дове за *синдикална самопомощ* също се развиват добре и оказват една доста голяма практическа, агитационна и възпитателна полза на професионалните съюзи. Необходимо е такива фондове да се основат при местните работнически съвети във всички градове, дето има поне повече от 100 работници, организирани в професионалните съюзи.

Изобщо синдикалната самопомощ трябва все повече да се развива и разширява, като обаче най-строго се блн да не ѝ се придава никога по-голямо значение от това, което тя има като едно *спомагателно средство* в нашата борба, и то само в хармонична връзка с останалите наши оръжия за борба.

V. КОМИТЕТИТЕ НА ТРУДА

И през изтеклата година комитетите за прилагането на Закона за женския и детския труд прекараха в дълбок сън. Единствени бяха нашите работнически представители, които всред грамадни препятствия от страна на властите и господарите правеха нужните ревизии и употребяваха големи грижи както за прилагането на закона, така и за разкриването на систематическите негови нарушения.

Със съжаление сме длъжни да отбележим обаче, че не всички другари работнически представители изпълняваха усърдно своята важна длъжност. Със своето небрежие някои даже твърде много прекаляваха, какъвто бе случаят особено със сливения работнически представител.

На това трябва да се тури край толкова повече сега, когато правителството под натиска на капиталистите се опитва окончателно да суспендира Закона за женския и детския труд, като унищожи комитетите на труда и специално функцията на работническите представители, която собствено бode очите на господарите.

VI. СИНДИКАЛНИЯТ ПЕЧАТ

Централният орган на съюза «Работнически вестник» през изтеклата година повече от всеки друг път е отделял място и внимание за положението на работническата класа, борбите на професионалните съюзи и въпросите на синдикалното движение. Една отдавнашна празнина във

вестника обаче продължава да съществува. Това е липсата на редовна *синдикална хроника* за дейността и вътрешния живот на професионалните съюзи и техните секции. Тая празнина обезателно трябва да се отстрани, за да може вестникът да изпълнява добре своята задача като орган на Синдикалния съюз.

Заслужава при това да се отбележи, че разпространението на «Работнически вестник» в средата на професионалните съюзи е свършено незадоволително. В края на 1910 година абонатите на «Работнически вестник» — синдикални членове, достигат до 1560, когато Синдикалният съюз брои 5406 членове! Големи усилия трябва да бъдат положени за премахването на тая аномалия.

През второто полугодие на изтеклата съюзна година започна да излиза още един нов наш професионален орган — «*Пристанищен работник*», а «*Бюлетинът на Съюза на фабричните и други работници*» се обърна в постоянен орган под название «*Фабричен работник*». С това вече всички професионални съюзи се снабдиха със свои професионални органи.

Разпространението на професионалните органи, техният годишен абонамент и приходите и разходите им за второто полугодие на изтеклата година са показани в таблица VIII.

Освен «Рудничар» и «Печатарски работник» всички други професионални органи са излизали сравнително редовно.

Макар и по отношение материалната си издръжка и своето списване професионалните органи да са направили известен напредък, все пак има много още да се желае в тая посока.

Преди всичко необходимо е професионалните органи да имат специален абонамент, а не да се дават безплатно на членовете, за да се осигури по тоя начин материалната им издръжка и редовното излизане, като се полагат същевременно и нужните усилия за най-широкото им разпространение.

Професионалните вестници трябва постоянно да се подобряват в досегашния дух, като старателно се привличат в редактирането им самите работнически деятели от съответните професионални съюзи.

Таблица VIII

№ по ред	О Р Г А Н И	Кога е започнал да излиза	Колко екземпляра се печата	Редовни абонати	Ръчна продажба	Излиза в месеца	Годишен абона- мент		Общ приход за II полугодие 1910 година		Общ разход за II полугодие 1910 година	
							лв.	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1	„Металоработник“	1910	1000	203	500	1 път	1	20	281	75	197	50
2	„Печатарски работник“*	1907	800	—	—	1 „	1	—	—	—	114	40
3	„Рудничар“	1908	800	120	650	1 „	1	—	150	—	138	—
4	„Тютюноработник“	1908	700	120	550	2 пъти	1	50	16	50	180	18
5	„Текстилен работник“*	1908	700	—	—	1 път	1	20	8	90	280	—
6	„Шивашки работник“	1909	1000	360	550	1 „	1	20	491	80	310	85
7	„Дърводелски работник“	1910	1000	153	650	1 „	1	20	189	70	265	—
8	„Търговски служещ“	1910	800	301	300	1 „	1	20	368	10	291	52
9	„Пристаннищен работник“	1910	700	50	520	2 пъти	1	20	162	87	110	10
10	„Кожаро-обущар“	1908	1000	250	700	1 път	1	20	390	95	276	30
11	„Фабричен работник“	1910	1500	—	1500	1 „	—	—	205	15	199	70
12	„Железничар“	1905	1400	1166	—	2 пъти	4	—	1436	04	2343	20
13	„Т.-пощенски вестник“	1903	1200	975	—	2 „	4	—	1487	19	1703	—

През второто полугодие на изтеклата съюзна година од редакцията на Синдикалният комитет партийната книжарница издаде брошурата «Синдикалното движение в България», съдържаща отчета на Синдикалният комитет протоколите на VII синдикален конгрес, както и ценни сведения за икономическото развитие на страната и историята на синдикалното движение у нас. Тая брошура, предназначена за масово разпространение, е пръсната в 500 екземпляра.

VII. СТАЧНАТА БОРБА

Характерното за нашия Синдикален съюз е, че той се е развивал от своето основаване и до последно време винаги всред постоянния огън на стачните борби. Никога обаче стачките не са били тъй чести, тъй продължителни и тежки, както през изтеклата съюзна година. Напрежението в тая посока достигна най-висока степен през второто полугодие, когато само за 6 месеца сме разходвали за стачки 22 137,55 лева! Следната таблица показва това (вж таблица IX):

Нашите професионални съюзи са подложени на една постоянна организирана атака от страна на капиталистите и техните съюзи, картели и тръстове. Нямайки никакъв уважение пред професионалните съюзи, но страхувайки се от тяхното бързо и постоянно засилване, капиталистите и техните организации се мъчат да ги разрушат още докато не са станали голяма сила, докато не са се окончателно стабилизирани, за която цел твърде често сами предизвикват стачките, а обявените веднъж стачки по всевъзможни начини протакат до пълно изтощение на работниците и обезсилване на тяхната организация.

Както помнят другарите, миналогодишният синдикален конгрес през юли се състоя в разгара на голямата обща тютюноработническа стачка в Русе, Шумен и Варна. След дълга жестока борба с тютюнофабрикантския тръст последният бе принуден да отстъпи и стачката се завърши с успех за работниците. Възползуван обаче от голямото изтощение на тютюноработниците и техния съюз, тръстът скоро наруши подписания договор.

Още незавършена тая голяма стачна борба, която по-

Таблица IX

ГОДИНИ	Стачки	Отбранителни	Нападателни	Стачници	Изгубени дни	Изразходвани суми	Резултат			Неизвършени
							Спечелени	Частичен успех	Изгубени	
1904—1905	30	25	5	644	29127	2878,52	7	5	18	
1905—1906	46	28	18	1760	46604	2648,—	9	12	25	
1906—1907	82	33	49	3496	43842	10180,12	29	20	34	
1907—1908	75	36	39	7914	39845	4804,65	15	21	39	
1908—1909	79	42	37	5660	55901	10448,10	10	18	51	
<i>1909</i>										
II полугодие	81	20	61	3672	39389	6087,66	31	22	27	
<i>1910</i>										
I полугодие	74	28	46	4484	35312	9450,—	21	23	25	5
II полугодие	90*	37	49	4059	43567	22137,57	39	14	37	

* 86 стачки и 4 локаута; участвували са в тях работниците от 113 предприятия. От стачките 8 са били общи. От всички стачки организирани са 30, стихийни 56.

гълна близо 10 000 лева, избухна не по-малко тежката и продължителна стачка в мината «Плакалница», предизвикана от самата компания с цел да бъде разрушена рудничарската организация, която бе успяла да обгърне в своята среда и под свое влияние 80% от работниците в мината. Въпреки героичните усилия на другарите рудничари стачката, след като продължи 36 дни и се разходваха повече от 2500 лева, се прекрати без успех главно поради младостта и слабостта на тяхната организация, възможността на могъщата капиталистическа компания, макар и с цената на големи загуби, да спре за дълго време работата в мината, наличността на доста селски елементи между стачниците и, най-сетне, известната предателска роля на «обединените».

Преди още да се завърши стачката в «Плакалница», обяви се сладкарската стачка във фабриката на Пеев в Ссфия, която също дълго продължи, погълна повече от 1500 лева и бе прекратена без успех, тъй като фабрикан-

Тът имаше всичката възможност да издържи една продължителна стачка.

Изтеклата съюзна година се завърши с общата печатарска стачка в София, предизвикана от господарския Графически съюз, който искаше да въведе един правилник, насочен да увеличи работното време, да намали заплатите и изобщо чувствително да влоши условията на печатарския труд. Организацията и ръководството на тая обща печатарска стачка бе в ръцете на една комисия, състояща се от по равно число представители на нашия Печатарски съюз и другите три организации. Само от наша страна се изразходваха за стачката, която продължи цели 70 дни, близо 5500 лева.

И тая стачка, както е известно, се завърши без успех. Но макар с цената на една твърде чувствителна загуба за печатарските работници печатарската стачка доста разчисти пътя към бъдещите техни успешни борби с обстоятелството, че общоделското политиканство и предателската тактика на *чернокраките* напълно банкрутираха, докато в същото време бляскаво се потвърди верността на социалистическата тактика и методът на Печатарския съюз. Въпреки дългогодишното култивиране на корупцията сред печатарските работници благоприятните резултати от печатарската стачка в тая посока не ще закъснеят да се явят.

Един само поглед върху досегашните стачки, тяхното развитие и резултатите, добити от тях, е достатъчен да ни убеди, че условията на стачната борба у нас в последно време са значително изменени. Бързото развитие на капитализма, образуването на капиталистически съюзи, картели и тръстове и най-активната намеса на държавните органи в стачките в полза на капиталистите — всичко това усложнява стачната борба, прави стачките масови и продължителни, увеличава препятствията за техния успешен изход и налага извънредно голяма осторсжност и въздържане при обявяването на стачките и една много по-добра и усъвършенствуванa организация на самата стачна борба. Това именно наложи, от друга страна, щото сегашният синдикален конгрес отново да се занимае с въпроса за организацията на стачките и да изработи за всички професионални съюзи един *общ правилник за стачките*.

№ по ред	П Р И Х О Д	1906— 1907 г.		1907— 1908 г.		1908— 1909 г.		1909— 1910 г.		1910 11 по год
		лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева
1	От вписни вноски	441	—	817	—	1503	20	2242	40	1606
2	» членски вноски	8400	20	17287	75	22100	45	28240	50	22495
3	» членски книжки	—	—	527	65	681	50	954	—	758
4	» вечеринки, срещи и др.	670	40	1132	70	1155	32	463	75	1226
5	» волни помощи	606	20	1516	62	7192	38	6185	—	10017
6	» професионални органи	—	—	—	—	3562	—	8108	95	6237
7	» местни фондове	—	—	—	—	—	—	—	—	264
8	» разни	395	45	532	35	440	26	675	—	712
	Всичко	10513	25	21814	07	36635	11	46869	60	43318
	Наличност от м. година	3553	75	6827	63	12056	81	19285	57	22559
	Всичко	14067	—	28641	70	48691	92	66155	17	65878

Отдавна е време вече да се тури край на съществуващата анархия и лекомислие в стачната борба, защото с тая анархия, с това лекомислие, в последня сметка, като се обезсилват и даже в известни случаи разрушават професионалните организации, се услужва само на работническите врагове.

VIII. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

В областта на финансовата дейност Синдикалният съюз има голям напредък (гледай таблица X). Само през второто полугодие на изтеклата съюзна година са постъпили общо 43 318 лева в касите на професионалните съюзи,

Таблица X

РАЗХОД	1906— 1907 г.		1907— 1908 г.		1908— 1909 г.		1909— 1910 г.		1910 г. II полу- годие	
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
стачки*	1290	95	3922	75	8301	25	8190	10	22137	57
мощи за без- работни	1268	65	3193	15	4726	45	6390	45	3222	42
мощи за болни	377	10	949	39	1425	10	1682	10	1464	25
мощи за пъ- туване	—	—	—	—	642	60	1181	55	1120	—
судна ад- министрация	680	25	1439	15	3043	99	4121	80	4010	80
судна ад- министрация	—	—	2661	60	3610	87	4294	20	3843	40
професионален печат	—	—	—	—	2981	69	7990	90	6458	35
внесени в касата на Синд. съюз	3165	85	4103	80	4048	22	7388	95	7052	13
международни внесения	—	—	—	—	123	50	255	25	210	65
внесения фондове на синди	—	—	—	—	—	—	—	—	566	53
внесения	456	57	315	05	502	68	2100	20	1150	—
Всичко	7239	37	16584	89	29406	35	43595	50	51236	10
наличност в края на годината	6827	63	12056	81	19285	57	22559	67	14642	—
Всичко	14067	—	28641	70	48691	92	66155	17	65878	10

* В разхода за стачки през второто полугодие на 1910 г. влизат и сумите, внесени от касата на Синдикалния съюз.

Когато за цялата 1909—1910 г. общите постъпления са били 46 869,60 лева. Редовни членски вноски са постъпили през второто полугодие 22 495,33 лева, когато за цялата 1909—1910 г. е имало всичко 28 240,50 лв. — едно убедително доказателство за организационното стабилизиране на професионалните съюзи, в пътя на което напоследък особено бързо те вървят.

През същото полугодие обаче разходите са необикновено големи. Общият разход е 51 236,10 лв., докато за цялата 1909—1910 г. са разходвани 43 595,50 лв. Най-голям разход през полугодията е направен за стачки — 22 137,57 лв.! Поради това и наличността на професионалните съюзи е намалена от 22 559,67 лв. на 14 642 лв.

Растящите задачи и нужди на професионалните съюзи изискват най-големи грижи за създаването на *големи, солидни каси*. Със сегашните нищожни парични средства ние не можем да разчитаме на никакви сериозни и трайни успехи.

Организацията в събирането на членските вноски трябва да бъде доразвита и усъвършенствувана, за да се установи във всички професионални съюзи едно напълно редовно внасяне вноските, които собствено са *основният източник* за финансовото засилване на съюзите. При това наложително е да се прибегне към известно увеличение на съществуващите членски вноски, като преди всичко при професионалните съюзи се образуват специални *стачни фондове*. Нужно е същевременно да се въведат и известни възможни съкращения на разходите, като особено добре и строго се организира даването на помощите във време на стачки, подпомагане на безработните, болните и пътуващите членове и пр., в които случаи досега са допускани грешки и нередовности.

Финансовото засилване на професионалните съюзи трябва да бъде винаги една от нашите първи задачи, защото без солидни каси съюзите не ще могат нито бързо да се развиват, нито успешна борба да водят, нито, най-сетне, да прибегват към необходимото разширение на синдикалната самопомощ.

Състоянието на централната каса на Синдикалния съюз се вижда от равнссметката (таблица XI). Постъпленията през второто полугодие далеч надминават предвиденото от конгреса. Вместо 4325 лв., постъпили са 12 246,94 лв. Постъпленията от редовни членски вноски също надминават значително предвиденото в бюджета. Предвидено е да постъпят от редовни членски вноски по двата фонда 3000 лв., а са постъпили 3806,60 лв. — 806,60 лв. повече за шест месеца, въпреки обстоятелството, че Фабричният, Печатарският, Обущарският и Рудничарският съюзи са внесли много по-малко вноски, отколкото се следва да внесат според числото на членовете си, вследствие големите разходи по издържаните от тях стачки през полугодieto. Всички останали съюзи също са внесли по-малко вноски поради многото безработни, болни и стачкуващи членове, които се освобождават от вноски.

П Л А Н О В Е Т И А
ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ НА ОБЩИЯ РАБОТН. СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ
ПРЕЗ II ПОЛУГОДИЕ НА 1910 Г.

Парграф	П Р И Х О Д	Предвидено да постъпи		П о с т ъ - п и л о		Парграф	Р А З Х О Д	Предвидено да се разходва		Разходвано	
		лева	ст.	лева	ст.			лева	ст.	лева	ст.
I	Фонд за синдикал. агитация и пропаганда					I	Фонд за синдикал. агитация и пропаганда				
	Редовни членски вноски	1500	—	1903	30		Секретариат	1710	—	1710	—
	Случайни	250	—	482	10		Канцеларски	400	—	381	35
II	Фонд за защита и борба					II	Команд., агит. и пропаганда	650	—	604	65
	Редовни членски вноски	1500	—	1903	30		Наем, отопл. и осветл.	190	—	232	25
	Случайни	1000	—	7938	09		Конгресни разноски	400	—	212	35
III	Недобори	75	—	20	15	III	Интернационални връзки	—	—	199	80
		4325	—	12246	94		Субсидия на „Р. в.к“	500	—	—	—
	Всичко	1778	09	1778	09		Библиотека	100	—	43	34
	Наличност	6103	09	14025	03		Съюзни издания	—	—	307	50
	Всичко						Фонд за защита и борба				
						Стачки и пострадали работници	1500	—	8743	05	
						Дълг по перниш. стачка	2000	—	—	—	
						Резервен фонд	453	09	—	—	
						Всичко	6103	09	12434	29	
						Наличност	—	—	1590	74	
						Всичко	6103	09	14025	03	

Дълг към Централния комитет на партията (по пернишката стачка) — 2 000 лева, в към партийната книжарница — 880,85 лева.

От основаването на съюза досега са постъпвали в неговата каса членски вноски в следните размери:

1904—1905 г.	2638,48 лв.	1908—1909 г.	3449,55 лв.
1905—1906 г.	2731,20 »	1909—1910 г.	5634,— »
1906—1907 г.	3444,65 »	1910	
1907—1908 г.	3339,30 »	II полугодие	3806,60 »

До 1908 г. вноските бяха по 30 ст. на член месечно, а оттогава насам — по 20 ст. Въпреки това общата сума на постъпленията през последните две години и половина много бързо се увеличава, което се дължи, естествено, на численото нарастване на Синдикалния съюз и по-голямата редовност във внасянето на вноските.

Какви вноски са внесли поотделно професионалните съюзи в касата на Синдикалния съюз се вижда от ведомостта за постъпленията (таблица XII).

Разходите от централната каса на съюза са също по-големи от предвидените, без да е могло да се внесе предвиденото погашение на дълга по пернишката стачка и субсидията на «Работнически вестник». Най-голям разход е направен за стачки и пострадали работници — 8743,05 лв.

Необходимо е да се увеличат приходите на съюза през текущата година, като се установи едно *редовно* и *пълно* внасяне на определените членски вноски от страна на професионалните съюзи в касата на Синдикалния съюз, за да може последният правилно да покрива всички свои необходими разходи и в най-скоро време да изплати дълга по пернишката стачка, както и дълга към книжарницата.

IX. ПОЛИТИЧЕСКИТЕ АКЦИИ

Организираните в Синдикалния съюз работници винаги са участвували най-активно във всички политически акции, предприемани от Работническата социалдемократическа партия, която те смятат *своя* толкова, колкото и своите собствени професионални организации.

Това още повече може да се каже за изтеклата съюзна година. Ако през първото полугодие майската манифестация, в която участвуваха повече от 13 000 работници и работнички, е едно бляскаво доказателство в това отноше-

ние, то през второто полугодие не по-малко бляскаво доказателство е общата декемврийска демонстрация, в която участвуваха повече от 30 000 работници и работнички.

Не може да има никакво съмнение, че активитетът на нашите професионални съюзи в политическите акции на социалдемократията ще расте непрестанно, особено в предстоящите изборни борби, в които задачата на професионалните съюзи трябва да бъде да наредят под знамето на партията не само своите членове, но и всички годни за участие в политическите борби работници от своите професии.

Това не само ще гарантира нашите общи класови успехи в борбата ни против капиталистическата буржоазия и монархизма, които в лицето на новото правителство се готвят да нанасят тежки удари върху работническото освободително движение, но и ще засили самите професионални съюзи в тоя момент, когато настъпва известно относително затишие в синдикалното движение и интересът и погледът на работническата класа се насочват предимно към политическите събития и борби.

Х. ИНТЕРНАЦИОНАЛНИТЕ ВРЪЗКИ

Нашите връзки с интернационалните организации все повече се заякчават. В интернационалния рудничарски конгрес, който се състоя в Брюксел през август 1910 година, делегатът на нашия Рудничарски съюз бе най-радушно приет и конгресът гласува специална поздравителна резолюция за борещите се наши другари в «Плакалница». Интернационалният тютюноработнически конгрес, в който бе също редовно представляван нашият Тютюноработнически съюз, отиде по-далеч, като гласува и една парична помощ от 2000 лв. за тютюноработническата стачка.

Нашите съюзи взеха редовно участие и в станалите в Копенхаген интернационални конгреси и конференции на дърводелците¹²⁴, търговските служещи¹²⁵ и фабричните работници.¹²⁶

В Копенхагенския интернационален социалистически конгрес Синдикалният съюз се представляваше от другарите: Д. Благоев, Г. Кирков, В. Коларов и Хр. Кабакчиев.

С братските организации в Сърбия, Босна и Херцеговина, Хърватско, Унгария, Румъния и Турция се намираме в най-близки връзки. През месец октомври Синдикалният комитет делегира др. Г. Димитров в Букурещ за още по-добро опознаване и сближаване с румънските синдикати.

Трябва при това с най-голямо задоволство да отбележим, че абсолютно всички организирани чуждестранни работници, с изключение само на отделни личности (лумпени, бойкотирани и пр.), като идват в България, влизат в нашите професионални съюзи. Нещо повече, те не се задоволяват да бъдат само *формално* членове, но и вземат активно участие в дейността на съюзите. По тяхна инициатива и благодарение на тяхната енергия са образувани в София и Русе *румънски агитационни групи*, а в Пловдив — *интернационална агитационна група*.¹²⁷

Остава още неразрешен само въпросът за формалното приемане на нашия Синдикален съюз в Общия синдикален интернационал, който въпрос е поставен вече на разглеждане в интернационалната синдикална конференция, която ще се състои в Будапеща на 10 август 1911 г. (н. ст.).

XI. СИНДИКАЛНИЯТ КОМИТЕТ

Синдикалният комитет се е грижил да извърши всичко възможно за всестранныя напредък на Синдикалния съюз. Непосредствено и чрез централните настоятелства на професионалните съюзи и местните работнически съвети той се е старал да улеснява и подпомага правилното развитие и стабилизиране на съществуващите професионални съюзи и да подготвя условията за образуването нови професионални съюзи и секции.

Комитетът е имал през второто полугодие на изтеклата година 24 заседания и е участвувал в 5 заседания на Общия работнически съвет. Издал е 15 окръжни отделно и 12 в «Работнически вестник». Изходящи писма е имал 306 и входящи 745.

Секретар-касиерът не е можал през полугоднето да посети в своите агитационни обиколки всички важни места на страната поради обстоятелството, че бе известно време ангажиран в ръководството на печатарската стачка.

Доколко изобщо Синдикалният комитет е успял да изпълни добре своята задача, това остава да прецени най-строго конгресът, като посочи и всички необходими мерки за още по-плодотворната и успешна дейност на Синдикалния комитет в бъдеще.

Другари делегати,

Данните, които изложихме, надяваме се, достатъчно ясно рисуват фактическото състояние на нашето работническо синдикално движение, неговия голям напредък, както и слабите му страни и недостатъци.

На конгреса предстои, ползувайки се от колективния опит на движението и вярната социалистическа метода за разглеждане всички явления и факти, да разчисти още по-добре пътя за бързото и правилно развитие на Синдикалния съюз, за да стане той, вървейки във все *по-тясно единение* с Работническата социалдемократическа партия, един *мощен двигател* за културното, социално и духовно *повдигане* на работническата класа и за пълното тържество на пролетарското ссеободително дело!

София, 8 април 1911 г.

За Синдикалния комитет

Секретар-касиер: *Г. Димитров*

2

ЗА УЧАСТИЕТО
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ
ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ
В ОБЩАТА ПЕЧАТАРСКА
СТАЧКА В СОФИЯ*

София, 11 април 1911 г.

Г. Димитров: По това ще могат да се дадат необходимите осветления при реферата по стачките.

* Отговор на искането от делегата Н. Нинов Г. Димитров да даде по-подробни разяснения по участието на Работническия печатарски съюз в общата печатарска стачка и поведението на противниците. (Ред.)

3
ПО ОРГАНИЗАЦИЯТА
НА СТАЧНАТА
БОРБА*

София, 11 април 1911 г.

Г. Димитров разглежда по-важните стачки и се спира върху изменилите се условия на стачната борба в последните години вследствие развитието на капитализма, образуването на господарски организации и постоянната наса на държавата в полза на господарите и против стачките. Изтъква необходимостта от най-голяма осторожност при обявяването на стачките и най-строг ред в тяхната организация, ръководство и материална издръжка. Понякога ред мерки, които влизат в приетия правилник за стачките и в резолюцията по стачната борба.

* Г. Димитров изнася на конгреса реферат върху организацията на стачната борба, резолюцията по който помещаваме в приложението. (Ред.)

4

ИЗКАЗВАНЕ
ЗА ПРЕДСТОЯЩАТА
БУДАПЕЩЕНСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

София, 11 април 1911 г.

Г. Димитров: Поради липса на време не ще може да се даде подробен доклад за предстоящата будапещенска конференция. В нея нашият съюз ще участва със свои делегати, които, добре ще бъде, да се предостави на Синдикалния комитет да определи. С най-голямо основание може да се очаква, че конференцията ще тури най-сетне край на една непоносима аномалия, една въпиюща неправда, като вече и *формално* бъде приет нашият Синдикален съюз в Синдикалния интернационал, от който ние съставяваме отдавна *фактически* една неразделна част.

ДО КАМИЛ ХЮЙСМАНС —
НАРОДЕН ДОМ,
БРЮКСЕЛ

София [10 април 1911 г.]*

Днес се открива Осмият годишен конгрес на професионалните съюзи на България.

Чрез Вас изпращаме сърдечни поздрави на интернационалния социалистически пролетариат.

Да живее международната социалдемокрация!

Секретар: *Димитров*

*Публикува се за първи път
по текста на телеграмата
(Превод от немски език)*

* Телеграмата] е получена на 24 април 1911 г. (н. ст.). Датирана по деня на откриването на конгреса — 10 април с. г. (с. ст.). (Ред.)

ДО ГЛАВНИЯ
РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ
В СЪРБИЯ

София [10—11 април 1911 г.]*

От своето заседание Осмият конгрес на Синдикалния съюз изпраща горещи поздравии на организирания сръбски пролетариат. Да живее световната социалдемократия!

От името на конгреса

Г. Димитров

*В. «Радничке новине»,
№ 74, 13 април 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Радничке новине»
(Превод от сръбски език)*

* Датирано по заседанията на конгреса (10—11 април 1911 г.). (Ред.)

ПОЗДРАВЛЕНИЕ
КЪМ ДЕЛЕГАТИТЕ
НА ТРЕТИЯ РЕДОВЕН КОНГРЕС
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ
ШИВАШКИ СЪЮЗ¹²⁸

София [12 април 1911 г.]*

Георги Димитров поздрави делегатите и гостите от името на Общия работнически синдикален съюз и Социал-демократическата партия. Като подчерта, че само чрез социализма ще се избият от главите на шивашките работници всички еснафски предразсъдъци, той обърна вниманието на конгреса върху вътрешното закрепване и финансовото засилване на съюза и му пожела плодотворна дейност.

*«Работнически вестник»,
№ 143, 9 май 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

(Ред.) Датирано по деня на провеждането на конгреса — 12 април 1911 г.

ИЗКАЗВАНЕ
ПРИ ЗАКРИВАНЕТО
НА ТРЕТИЯ РЕДОВЕН КОНГРЕС
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ
ШИВАШКИ СЪЮЗ

София [12 април 1911 г.]*

При закриването на конгреса др. Г. Димитров, като разгледа цялата извършена от конгреса работа, заключи: остава взетите прекрасни решения напълно да ги приложите и в скоро време да надхвърлите 1000 членове. Ако рудничарите, железничарите и работниците от другите професии копаят гроба, то вие съшивате плащеницата, в която ще обвием и погребем днешния капиталистически строй.

В. «Работнически вестник»,
№ 143, 9 май 1911 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Датирано по деня на провеждането на конгреса — 12 април 1911 г.
(Ред.)

ИНФОРМАЦИЯ ДО МЕЖДУНАРОДНИЯ СИНДИКАЛЕН СЕКРЕТАРИАТ ЗА ОСМИЯ КОНГРЕС НА ОРСС

София, края на април 1911 г.

Осмият годишен конгрес на Общия работнически синдикален съюз в България се състоя на 23 и 24 април в София с участието на 170 делегати.

Непосредствено след общия конгрес на Общия работнически синдикален съюз заседаваха годишните конгреси на присъединените към него професионални съюзи. В конгреса взеха участие и делегати от Унгария и Сърбия, а именно другарят Карл Тесарс, член на Унгарския профсъюзен съвет и на Централния комитет на Унгарската социалдемократическа партия, другарят Благой Брачинац, секретар на Сръбския съюз на металиците, и другарят Лазар Стефанович, секретар на Сръбския съюз на дърводелските работници. От братските организации в Сърбия, Босна, Румъния и Швейцария конгресът получи поздравителни писма и телеграми.

По-долу даваме някои данни от изнесения пред конгреса подробен годишен отчетен доклад за състоянието и дейността на Общия работнически синдикален съюз.

СЪСТАВ

Общият работнически синдикален съюз съществува като централизирана организация едва от 1904—1905 година. В годината на своето основаване той наброяваше 42 секции с 1500 членове. На 31 декември 1909 година числото на секциите наброяваше 149 с 4020 членове, а в края на отчетната 1910 година числото на секциите достигна 205 с 5406 членове, така че през последната година Общият

работнически синдикален съюз показва едно нарастване от 1386, или 34,48%. В края на първото тримесечие на текущата 1911 година съюзът наброява вече над 6000 членове, които са организирани в 13 професионални съюза, а именно: на металиците с 450 членове, на миньорите с 391, на тютюноработниците с 557, на текстилните работници със 131, на обушарите и кожарите със 797, на дърводелските работници с 382, на шивачите с 562, на печатарите с 247, на пристанищните работници с 293, на търговските служители с 246, на жп служители с 416, на пощенските, телеграфните и телефонните служители с 220 и на фабричните работници със 768 членове. От 5406-те членове в края на отчетната година бяха заети: 2849 (или 52,70%) в индустриалните предприятия, 1271 (23,51%) в занаятчийските работилници, 1175 (21,74%) в транспорта и търговията и 111 (2,05%) в селското стопанство; 1445 бяха членове на Българската работническа социалдемократическа партия.

В доклада със задоволство се споменава, че Общият работнически синдикален съюз, въпреки изключително тежките пречки във всичките кътчета на страната и при всички категории от работническата класа, пуска все по-дълбоки корени и неговото влияние се разпространява все повече. Понастоящем в България няма индустриално предприятие, строително предприятие, които да не са обхванати от агитацията и организацията на Общия работнически синдикален съюз.

Тук специално трябва да се отбележи, че за радост социализмът си пробива път даже между земеделските работници, така че вече имаме няколко десетки организации на селскостопанските работници и в скоро време ще бъдем в състояние да основем и Съюз на земеделските работници.

В началото на текущата година беше основан от съществуващите професионални съюзи на железничарите, пощенците, телеграфните и телефонни служители, както и от Съюза на пристанищните работници Съюзът на транспортните работници, който наброява вече около 100 членове.

През отчетната година бяха конституирани 22 местни работнически съвета. Имаше 29 профсъюзни ревизори, които извършиха 262 ревизии на различните секции.

ПОМОЩИ

Местните работнически съвети изплатиха на болни, пътуващи, безработни и стачкуващи членове помощ в размер на общо 6332,72 лева.

Към местните работнически съвети съществуват фондове за профсъюзна самопомощ. Срещу редовна вноска от цента седмично членовете получават безплатна адвокатска помощ, медицинска и родилна помощ, медикаменти и пр.

От 1904—1905 до 1910 г. включително професионалните съюзи са подпомогнали общо 4343 безработни с 22 393,27 лева, 1384 болни с 8055,37 лева и 548 пътуващи членове с 5714,75 лева. Следователно профсъюзната помощ за тези шест и половина години възлиза общо на 36 163,39 лева.

КАСОВ ОТЧЕТ

През отчетната година Общият работнически синдикален съюз отбелязва значителен напредък и по отношение на финансовото стабилизиране. Така постъпленията от всички професионални съюзи само за *второто полугодие* на 1910 г. възлизаха на 43 318,43 лева, докато постъпленията за цялата 1909—1910 г. възлизаха на 46 869,60 лева.

От редовни членски вноски през *второто полугодие* на отчетната година постъпиха 22 495,33 лева, докато същото перо за цялата 1909—1910 г. възлизаше на 28 240,50 лева.

През същото полугодие обаче разходите са необикновено големи. Общите разходи на професионалните съюзи възлизаха през второто полугодие на 1910 г. на 51 236,10 лева, докато общите разходи за цялата 1909—1910 г. бяха 43 595,50 лева. Най-голямото перо в разходите на това второ полугодие в размер на 22 137,57 лева се падна на помощите за стачкуващи.

Вследствие на прекаленото завишаване на разходите касовата наличност от 22 559,67 лева през 1909—1910 г. беше намалена на 14 642 лева в края на 1910 г.

Постъпленията в централната каса надвишаваха също предвидените по бюджета суми. Така за второто полуго-

дие на 1910 г. бяха предвидени постъпления на стойност 4325 лева, а в действителност бяха събрани 12 246,94 лева.

Разходите на централната каса за същото полугодие също възлизат на 12 434,29 лева. Касовата наличност възлизаше на 31 декември 1910 г. на 1590,74 лева.

СИНДИКАЛНИЯТ ПЕЧАТ

Централният орган на Работническата социалдемократическа партия и на Общия работнически синдикален съюз в «Работнически вестник» през отчетната година имаше 1560 абонати между членовете на професионалните съюзи.

През второто полугодие на 1910 г. започнаха да излизат още два нови печатни органа на професионалните съюзи («Пристанищен работник» и «Фабричен работник»), така че сега всеки от тринадесетте професионални съюза има свой собствен орган. Професионалните органи имат тираж от 700 до 1500 екземпляра.

СТАЧКИ

Във връзка с развитието на капитализма в България расте и неограничената експлоатация на заетите в различните браншове работници и работнички, така че все по-често се стига до конфликти между труда и капитала. Общият работнически синдикален съюз още от своето създаване е бил винаги в центъра на работническите борби и се е стремил да вземе под свое ръководство избухващите стихийно стачки, да разбуди класовото съзнание на работниците и да ги спечели за организацията. На тази енергична дейност на Синдикалния съюз се дължат именно и неговите досегашни успехи.

Работодателите обаче бяха изплашени от все по-честите стачки и главно от непрекъснато нарастващата работническа социалистическа организация.

Те се стремят на всяка цена да предотвратят класовото осъзнаване на работническите маси чрез социалистическо възпитание и да получат подкрепа от съществуващите работнически съюзи. Поради това самите те потърсиха закрила в организацията. През последните години действи-

елно бяха основани няколко съюза и картела на работодателите, които насочиха оръжието си срещу работническите организации. И се стигна дотам, че самите работодатели провокираха стачки и упорито отклоняваха исканията на стачкуващите работници, така че последните трябваше да се борят до пълно изтощение.

По този начин работодателите вярваха, че могат да унищожат работническите организации.

На това се дължи и обстоятелството, че през отчетната година числото на проведените от Общия работнически синдикален съюз борби за подобряване на надниците е нараснало чувствително. Така през 1910 година имаше 160 стачки и 4 масови уволнения срещу 79 стачки през 1908—1909 година. От 160-те стачки през отчетната година 65 бяха отбранителни и 95 нападателни с 8543 участници, при което бяха загубени 78 879 дневни надници. Професионалните съюзи подкрепиха стачкуващите с 31 587,57 лева. 60 стачки бяха успешни, 39 завършиха с частичен успех и 65 безуспешно.

През шестте и половина години на своето съществуване Общият работнически синдикален съюз е провел общо 553 стачки за подобрене на надниците, от които 249 отбранителни и 304 нападателни с общо участие на 31 689 работници; при това са загубени 333 587 дневни надници; професионалните съюзи са изразходвали общо 68 634,62 лева за подпомагане на стачкуващите. 161 стачки завършиха успешно, 135 с частичен успех и 256 бяха загубени.

През отчетната 1910 година заслужава да се отбележат следните стачки, които бяха особено тежки и продължителни:

— общата стачка на тютюноработниците в градовете Русе, Шумен и Варна с 516 участващи работници и работнички, която продължи 33 дни и причини на Синдикалния съюз разходи на стойност 10 000 лева;

— миньорската стачка в «Плакалница» с 250 участници, която продължи 40 дни и струваше на Рудничарския съюз 2500 лева;

— стачката в шоколадено-бонбонената фабрика в София с 47 участници, продължила 54 дни и която беше подпомогната с 1500 лева;

— общата стачка на печатарските работници в София, която продължи 70 дни. В нея участваха общо 456 работници и работнички, от които 250 неорганизирани, 72 членове на нашия Работнически печатарски съюз, а останалите 134 стачкуващи принадлежаха към други три организации. За тази стачка нашият Съюз на печатарските работници е дал само за помощ 5500 лева.

ПОЛИТИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Между Общия работнически синдикален съюз и Работническата социалдемократическа партия съществува от самото начало дълбока както идейна, така и организационна връзка. Профсъюзите стоят на позициите на пролетарската класова борба и винаги вземат с най-голяма готовност участие във всички политически акции на Работническата социалдемократическа партия. В първомайския празник през текущата отчетна година взеха участие над 13 000 работници и работнички. На 9/22 декември 1910 година, работен ден, Работническата социалдемократическа партия устрои в цялата страна протестни събрания и улични демонстрации за извоюване на закони за защита на работниците.

Тази акция беше проведена с голям успех при участието на над 30 000 работници и работнички.

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ ВРЪЗКИ

Почти всички наши професионални съюзи са присъединени към съответните международни отраслови професионални съюзи. Ние взехме участие със собствени делегати в международните конгреси на миньорите в Брюксел, на тютюноработниците, дърводелските работници, търговските служители, на фабричните работници и в международния социалистически конгрес в Копенхаген, които се състояха през отчетната година. Ние поддържаме непосредствени връзки с нашите братски организации в Сърбия, Босна и Херцеговина, Хърватско, Румъния и Турция. Със сръбските професионални съюзи имаме дори договори за взаимна материална и морална помощ, както и за пълноправен прием на членовете на двете ни организации

ри изселване в Сърбия, респ. в България. Чуждестранните организирани работници, които идват в България, без изключение постъпват в нашите професионални съюзи, и което желаем да упоменем с голяма радост, не се задоволяват само с формално членство, а помагат по най-добрия начин на нашите по-млади другари с техния ценен практически опит, разгръщат оживена дейност в организацията и образуват международни агитационни групи за привличане на чуждестранните работници в професионалните съюзи.

ГОДИШНИЯТ КОНГРЕС НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ

Тазгодишният конгрес се занима между другото и с въпроса за организацията и ръководството на борбите за повишаване на надниците, станал жизнено важен за нашето младо работническо движение. Конгресът гласува по този въпрос резолюция и подробен регламент. По същество с това професионалните съюзи се задължават да прибягват много внимателно към стачката като средство за борба за постигане подобряване на надниците и общо на трудовите условия, и то след като точно са преценили благоприятните и неблагоприятни обстоятелства и разчитат предимно на собствените си стачни каси. За целта беше решено да се създаде към всеки професионален съюз стачна каса, в която редовно всеки член да внася ежемесечно възвръщана вноска. Надяваме се, че чрез взетите мерки ще ограничим значително стихийните стачки, които в последно време зачестиха вследствие на жестоката експлоатация и провокациите на работодателите и изчерпват нашите средства, завършвайки при това неуспешно, както и да ги използваме по-добре за организиране на непросветените работници.

Накрая бихме искали специално да отбележим, че нашият Общ работнически синдикален съюз за съжаление формално все още не е включен към Международния синдикален секретариат, поради това че непосредствено след основаването на нашия Синдикален съюз главното ни внимание беше насочено към всеостранното му заздравяване и утвърждаване и едва след това да се направят постъпки за

приемане в Профсъюзния интернационал. Междувременно обаче друга организация в България, създадена няколко месеца по-късно от нашата, ни изпревари с молбата си за приемане в Международния синдикален секретариат в Берлин и беше приета.

Тъй като от всяка страна в Международния синдикален секретариат може да членува само по една профсъюзна организация, то по чисто формални причини ни беше отказано членството. Междувременно въпросът за нашето присъединяване към Международния синдикален секретариат е включен за решаване в дневния ред от следващата международна профсъюзна конференция в Будапеща.

Що се отнася до споменатата конкурентна организация в България, то тя се състои от незначителен брой колебливи занаятчии и дребни предприемачи, стоящи на позициите на т. нар. «неутралитет», тя няма изобщо никакво решаващо влияние върху годното за организиране работничество и се използва от различни дребнобуржоазни спекуланти за партийно-политически цели.

Бихме искали да използваме случая, за да уведомим нашите братя по борба в чужбина, че по всяко време сме готови да услужим с информация и с това да бъдем полезни на нашите чуждестранни другари, които търсят работа в България или въобще искат да се информират за трудовите условия и условията в нашата страна.

Запитвания, отнасящи се до тези въпроси, да се изпращат до секретаря на нашия Синдикален съюз другаря *Георги Димитров*, Работнически дом, София, улица «Кирил и Методий» № 64.

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ*

София, 20 май 1911 г.

Драги другари,

Само две седмици ни отделят от изборите за Великото Народно събрание¹²⁹, които, както ви е известно, ще се произведат на 5 юни т. г.

• На професионалните съюзи предстои днес в тоя важен политически момент *да вземат* най-активно участие в предприетата от Работническата социалдемократическа партия избирателна агитация и борба в защита на социализма и *против* капитализма и монархизма.

Нашата длъжност е да откъснем от влиянието на буржоазните и дребнобуржоазни партии всички годни за политическа борба работници и да ги наредим под знамето на *социалдемократията*.

• Ако във време на стачка, когато се касае само до професионалните интереси на една група или категория работници, ние с най-голямо усърдие се стараем да не допуснем нито един стачконарушител, нито един *чернокрак*, за да гарантираме успех на предприетата стачна борба, толкова повече днес, когато въпросът е не за дребни професионални интереси и искания, а за най-съществени интереси и за политическите свободи и правдини на цялата работническа класа, нам се налага да вложим всички свои сили в тая борба и да не оставим да се яви из средата на работниците нито един *политически чернокрак*, нито един *политически стачконарушител*, т. е. нито един работник, който да гласува, да агитира, да даде своята

* Окръжно на СК на ОРСС № 613. (Ред.)

подкрепа на работническите врагове, на гребкопателите на политическата свобода, на партиите, които поддържат частната собственост, на крепителите на експлоатацията, мизерията и робството. Нашето общо стремление трябва да бъде всички работнически гласове да бъдат подадени с червеновинената бюлетина за Работническата социалдемократическа партия, всички работници, които се явят пред изборните урни, съзнателно да гласуват за своята собствена освободителна кауза.

Настоящият изборен период, от друга страна, е един крайно благоприятен момент за ръста на професионалните съюзи. Всички работници, засегнати от избирателната агитация на партията, ще бъдат наполовина спечелени за професионалните организации. Остава последните да направят нужното, за да ги приберат окончателно в своите редове. Колкото по-живо участвуват секциите и отделните членове на професионалните съюзи в подетата борба, толкова по-голяма възможност ще имат те да турят под свое влияние и да организират в съюзите всички годни за организация работници.

Действайки в тази посока, ние трябва също да положим по-големи усилия от всеки друг път за широкото разпространение на *централния партиен и съюзеи орган «Работнически вестник»*.

Преди няколко дни той започна своята нова XV годишна.

Нека не оставим в тоя съдбоносен момент на борбите един синдикален член, който съзнателно е влязъл в нашите редове, да не бъде абониран за «Работнически вестник».

Получаването на «Работнически вестник» преди всичко ще помогне на съюзните членове да бъдат добри пролетарски борци, да работят предано и умело за всестранното засилване на своите професионални съюзи, но то същевременно ще направи по-скоро и обръщанието на «Работнически вестник» в ежедневник, което ще даде нов и необикновено силен тласък в развитието и засилването на нашите професионални съюзи и на цялото работническо движение.

Ползуваме се от случая, другари, да привлечем вашето сериозно внимание и върху необходимостта от най-ши-

Окото разпространение на *протоколите на VIII синдикален конгрес*, които излязоха вече от печат в отделна брошура. Извънредно важните резултати и решения на конгреса и ценните материали, които съдържа *отчетът на Синдикалния комитет*, трябва да бъдат най-внимателно проучени от всички съюзни членове. За това е необходимо всеки член да се снабди с тая ценна брошура и да я има винаги на ръка.

Тя, от друга страна, е и едно необходимо допълнение на брошурата *«Синдикалното движение в България»*.

Убедени, че ще се съобразите напълно с настоящето окръжно и ще направите всичко необходимо за успеха на социалната демокрация в предприетата изборна борба и агитация и за всестранното засилване на професионалните съюзи, изпращаме ви, *другари*, своя другарски социалдемократически поздрав.

За Синдикалния комитет

Секретар: *Георги Димитров*

*Публикува се за пръв път
по текста на окръжното*

ДО ДЕВЕТИЯ КОНГРЕС
НА СРЪБСКАТА
СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА
ПАРТИЯ

Плевен [29 май 1911 г.]*

Приветствуваме представителите на достойния сръбски пролетариат и пожелаваме плодотворна работа за победата на революционния социализъм. Да живее международната пролетарска солидарност!

От името на Синдикалния съюз

Георги Димитров

*В. «Радничке новине»,
№ 118, 4 юни 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Радничке новине»
(Превод от сръбски език)*

* Деветият конгрес на ССДП се провежда от 29 до 31 май 1911 г. в Белград. На 29 май с. г. Г. Димитров говори на предизборно публично събрание в Плевен, откъдето е изпратена телеграмата. (Ред.)

ДО ОРГАНИЗИРАНИТЕ РАБОТНИЦИ, ЖЕЛАЕЩИ ДА РАБОТЯТ В УНГАРИЯ

София, 17 юни 1911 г.*

Югославянското работническо дружество в Будапешта¹⁰⁰ ни съобщава, че мнозина български работници от разни професии, подлъгвани от безчестните капиталистически агенти, отиват в Будапешта, дето, невладеещи тамошния език, се излагат на глад и непоносими страдания. Предвид на това, обръщаме вниманието на всички организирани работници, които биха желали да отпътуват за Будапешта, преди да направят това, да се отнасят до централните настоятелства на своите професионални съюзи и да тръгват само след като получат надлежното разрешение и им бъдат заверени членските книжки за отпътуване в чужбина. Това трябва да правят и ония работници, които биха искали да отпътуват в други страни. Другарите, които биха се нуждаели от известни сведения върху условията на труда в Будапешта или други части на Унгария, могат да се отнасят до Настоятелството на Югославянското работническо дружество в Будапешта, което с най-голяма готовност ще им услужва. Адресът на дружеството е: *VII. Ker. Sevetseg utca 24 sam.*

За Синдикалния комитет

Секретар-каснер: *Г. Димитров*

В. «Работнически вестник»,
№ 15, 17 юни 1911 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

ПРИЛОЖЕНИЕ

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 28 юли 1909 г.*

Стачката в Кибритената фабрика в Костенец продължава с необикновено голям ентусиазъм и солидарност между работниците. В неделя е имало голяма манифестация. Дирекцията е поставена натясно и ако стачниците все тъй солидарно водят своята борба докрай, дирекцията ще бъде принудена да отстъпи и да приеме справедливите работнически искания. Борящите се работници и работнички в Костенец заслужават най-широка материална и морална поддръжка. Помощите за стачниците да се изпращат чрез др. Г. Димитров, Работнически дом, София. Нека не се забравя, че бързата помощ е двойна помощ.

* «Работнически вестник»,
№ 17, 28 юли 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

от 1 юли 1908 до 1 юли 1909 г.

Другари,

Тазгодишният живот на Работническия печатарски съюз не донесе онова, което се възлагаше от годишното събрание в Габрово. Наместо да има едно числено нарастване, както това е във всички почти професионални съюзи, Печатарският съюз има едно намаление на своите членове. Намалението на членовете, ние още в полугодишния си отчет изтъкнахме, е само в софийската секция; в останалите секции има увеличение. Причината за това намаление, ние и тогава отбелязахме, се дължи главно на общия упадък на печатарското движение и на оная вътрешна криза, когато група членове от софийската секция, наричаеми «прогресисти», си зададоха за цел систематически да пречат на съюзната ни работа, спъваха нашето засилване и закрепване, като помагаша на общоделското Типографско дружество, станаха оръдия на разни интелегентски карьеристи, в резултат на което една част от членовете престанаха да плащат членския си внос, не посещаваха събранията и пр., докато най-после, съгласно устава, трябваше да бъдат изключени. Обаче въпреки това целта на нашите противници не можа да се постигне. Печатарският съюз, както и по-напред продължава да живее, да буди съзнанието на печатарския работник, за да го спечели веднъж завинаги за социалистическото дело. Задачата, която си е поставил Печатарският съюз — да групира печатарските работници в една единна социалистическа професионална организация, е една от ония трудни и деликатни работи, каквито могат да си поставят само орга-

зации, които се намират под идейното влияние на социалдемократията. И благодарение на това ние, макар досега да сме слаби, скоро ще увеличим броя си, докато най-после ще видим печатарските работници наредени под знамето на Печатарския съюз, освободени от заблужденията и корупцията, в която се мъчат да ги държат разните явни и прикрити работнически врагове. Това вече толкова по-лесно ще може да стане, тъй като настъпва едно отрезвление, едно сравнително по-бързо избистряне на съзнанието на печатарските работници.

I. СЪСТАВ

През отчетната съюзна година движението на членовете вървяло така:

1. *Софийската централна секция* в началото на годината е броила 90 членове. Новоприети през първото тримесечие 13; II — 7; III — 1; IV — 5; презаписани през цялата година 3; всичко новоприети и презаписани 29. Изключени през първото тримесечие 17; II — 8; III — 37; IV — 7. Доброволно напуснали и заминали през цялата година 12. Всичко доброволно напуснали, изключени и пр. 81. В края на годината остават 38 членове.

В състава на софийската секция влизат и членове от Силистра 1, Добрич 2, Разград 1, Е. Джумая 1, Т. Пазарджик 1, Пловдив 1, Ст. Загора 3 и Ямбол 1. От тях членове на партията 11.

2. *Варненската секция* в началото на годината е броила 23 членове. Новоприети през I тримесечие 9; II — 3; III — 3; IV — 5; презаписани през цялата година 3; всичко новоприети и презаписани 23. Изключени през I тримесечие 2; II — 4; III — 1; IV — 1; доброволно напуснали и заминали през цялата година 13. Всичко изключени и доброволно напуснали 21. В края на годината остават 25 членове. От тях членове на партията 4.

3. *Плевенската секция* в началото на годината е броила 10 членове. В началото на първото тримесечие групата се разтурва поради заминаването на повечето от членовете ѝ в Турция и в края на второто тримесечие тя отново се конституира с 13 членове. Новоприети през III тримесечие 4; IV — няма; презаписани 2. Всичко новоприети и

презаписани 6. Изключени има през IV тримесечие 1. Заминали и доброволно напуснали 3. Всичко изключени, заминали и пр. 4. В края на годината остават 15 членове. От тях членове на партията 3.

4. *Врачанската секция* в началото на годината е броила 8 членове. Новоприети през I тримесечие 2; II — 1; III — няма; IV — 3. Презаписани 4. Всичко новоприети и презаписани 10. Изключени през I тримесечие 1; II — 2; III и IV няма. Доброволно напуснали и заминали 8. Всичко изключени, заминали и пр. 11. В края на годината остават 7, от които 1 в Берковица, 1 в Б. Слатина и 1 войник.

5. *Кюстендилската секция* в началото на годината е броила 9 членове. Новоприети през I и II тримесечие няма. III — 4; IV — 6, презаписани 1. Всичко новоприети и презаписани — 11. Изключени през първото тримесечие 1; II — няма; III — 1; IV — няма. Доброволно напуснали, заминали и пр. 2. Всичко изключени, заминали и пр. 4. В края на годината остават 16 членове. От тях членове на партията 1.

И тъй, в началото на годината съюзът е броил 140 членове, в края на I тримесечие 127; II — 140; III — 102 и IV — 101.

От тях 91 мъже, 10 жени; женени 16, неженени 85; българи 94, от друга народност 7; до 20 год. 49, от 20 до 30 год. 46 и 6 повече от 30-год. възраст; неграмотни 1, с първокласно образование 20, непълно средно 80; записани в избирателните списъци 35.

От горното изложение за състава на съюза се вижда, че през тая година числото на членовете е значително спаднало. Също ясно се вижда, че това намаление иде главно от софийската секция. Колкото за другите секции, с радост трябва да отбележим, че там има едно увеличение, с изключение на врачанската, някои от членовете на която са напуснали професията. Ние се надяваме, че скоро съюзът ще набави изгубеното. Заедно с бързото развитие на общоработническото синдикално движение, със засилването и организирането на индустриалния пролетариат у нас ще следва и засилването на Печатарския съюз. Това ще става по-скоро особено сега, след като «обединената», под идейното влияние на която се намира и общоделското Типографско дружество, напоследък най-ясно показва

Истинския си лик и следователно работниците-печатари, които от тях искрено милеят за своето собствено дело, абсолютно нищо не могат да очакват от него освен лъжи и изоблуждения. Тяхното място е в Печатарския съюз. В него е тяхното спасение, това скоро ще бъде разбрано от всички сериозни печатарски работници.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През отчетната съюзна година Централното настоятелство и настоятелствата на съюзните секции са проявили следната организационна и просветителна дейност както за закрепването и засилването на секциите, така също и за издигането на собствените им членове:

Софийската секция е имала 35 настоятелствени заседания и 9 конференции, 17 секционни събрания, от които 9 със сказки и 8 без сказки. Свикани са 3 публични събрания с общо число посетители 200 д., издадени са 5 позива, 2 от които общи с Типографското дружество през време на стачката в Придворната печатница, ръководена общо, пръснати в 600 екземпляра. Варненската секция е имала 31 настоятелствени заседания и 21 секционни събрания, от които 9 със сказки и 12 без сказки, устроено е 1 публично събрание с 66 души посетители. Плевенската секция е имала 14 настоятелствени заседания и 36 секционни събрания, от които 26 със сказки и 10 без сказки. Издаден е 1 позив, пръснат в 300 екземпляра. Врачанската секция е имала 8 настоятелствени заседания и 20 секционни събрания — 4 със сказки и 16 без сказки. Свикани са 3 публични събрания и са устроени 6 беседи. Кюстендилската секция е имала 32 настоятелствени заседания и 22 секционни събрания, със сказки 15, без сказки 7.

Освен горната дейност, извършена от настоятелствата на секциите, съюзните членове са били всякога на услугите на местните партийни организации, като са имали и всякога редовни делегати в местните работнически съвети и др.

За прочит са вземани от членовете на секциите книги от общите работнически библиотеки от: софийската 244, от които 90 социалистически и 154 разни от 92 членове;

варненската 61, 49 социалистически и 12 разни от 29 членове; врачанската 35, 18 социалистически и 17 разни от 9 членове. Плевенската и кюстендилската групи не са отбелязали в отчетите си за прочетените книги от членовете им, което за в бъдеще не трябва да се повтаря. Освен взетите книги, от които членовете са се ползвали за своето самообразование, редовните членове на съюза бяха и редовни четци на «Работнически вестник», който се получаваше напоследък от 70 д. членове. «Ново време» се получава от 10 души. Съюзния ни орган в. «Печатар», въпреки желанието на всички ни да излиза редовно, бяхме принудени да го спрем временно поради финансови затруднения, причината на които са слабите постъпления от абонамент за него. Отсега нататък той почва редовно да излиза един път в месеца. Нека съюзните членове обърнат повече внимание върху него, като широко го разпространяват между печатарските работници.

Считаме за неизлишно да съобщим и това, че Централното настоятелство се видя принудено да отмени старата практика на получаване «Работнически вестник» заедно с членския внос и се получава безплатно «Печатар» от съюзните членове, за което бяха съгласни и почти всички секции.

Централното настоятелство е водило редовна преписка с всички съюзни секции и отделни членове. През цялата година е имало 138 изходящи писма, от които 4 окръжни; входящи писма е имало 150.

III. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През годината съюзът е подпомогнал 19 безработни членове за 313 дни, от които 13 в София, 1 във Варна, 1 в Пловдив, 1 в Плевен, 1 в Кюстендил и 2 във Враца на сума 432,20 лв. Съюзът е подпомогнал стачниците от Придворната печатница с 245,35 лв., стачниците в Плевен с 91 лв., в Кюстендил 35 лева, стачниците в Сливен 30 лева, един стачник от печатница «Време» 7 лева и един пострадал 1,40 лева, всичко 379,75 лева. За последните две стачки на съюза са изразходвани повече суми, които са събирани по листове, но не са съобщени. Подпомогнати са 3 болни другари, 1 във Варна, 1 в Плевен, 1 в Кюстендил, и подпомогнат е 1 сръбски другар с пътни пари до Белград.

IV. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

През тая година постъпленията от членски внос и други е съвсем незадоволително, което се дължи главно на **недоброт** организиране в събирането на членските вноски и **ненавременното** им изпращане в централната каса. Годишнината **сключва** с един значителен дефицит (528, 53), който се дължи най-много на в. «Печатар» и «Работнически вестник», за което и Централното настоятелство беше **принудено** да вземе решение за отделянето абонамента от членския внос и временно да спре издаването на «Печатар».

В края на годината дължат секциите: софийската 99 седмичен пълен членски внос и 76 половин членски внос; **Варненската** 64 цял внос и 76 половин внос; **Кюстендилската** група 11 цял внос и 40 половин внос; **Плевенската** секция не ни е още пратила бирническите ведомости, също и **врачанската** секция.

Секциите не трябва да забравят едно, че всички суми, **събрани** от членски, вписан и други вносове, трябва **веднага** да се изпращат в централната каса.

V. ПЪРВИ МАЙ

Тазгодишният майски празник, с право можем да кажем, **бе отпразнуван** бляскаво от българския пролетариат. Печатарският съюз, който има за свой празник *Първи май*, **взе много живо участие** в празнуването. **Общоделците**, които проглушиха света със своето «грамадно» печатарско дружество, **дойдоха** още веднъж да покажат и на **тоя ден**, че то не е нищо друго освен една грамадна нула.

Наместо да се заемеше да спре ежедневната преса, **по-неже** през това време току-що се бяха обединили с «прогресистите» и имаха болшинство членове във всички почти **ежедневни** вестници, то ние ги виждаме да работят, когато пък нашата софийска секция **взема** решение всички **нейни** членове да напуснат работата, както и стана. В **Кюстендил**, **Плевен** и **Варна** благодарение **живата** агитация, проявена от секциите, през тоя ден печатарското **производство** беше спряно. Отбелязваме тоя факт като **успех** на секциите, които са добили голямо влияние между **печатарските** работници и които в противовес на общодел-

ските фиктивни групи се явяват решителни застъпници за интересите на печатарските работници, както това ще видим и по-долу.

VI. ТРУДОВИТЕ УСЛОВИЯ

Мнозина мислят, че условията, при които са поставени да работят печатарските работници, са за завиждане. Това, разбира се, е съвсем невярно. Като се имат предвид лошите нехигиенични, тесни, влажни и тъмни помещения, в които са поставени да работят печатарските работници, ниските заплати, които средно взети са за софийския работник 70—80 лева, варненския — 70 лв.; русенския — 55 лв.; плевенския — 50 лв.; пловдивския — 50 лв.; кюстендилския — 45 лв. и шуменския — 55—60 лв.; при работен ден $8\frac{1}{2}$ — 9—10 ч. и за по-малките провинциални градове, където няма нормален работен ден, при една заплата 25—30 лв., най-много 45 лв. при един свършено дълъг работен ден, който достига 14—15 часа, а зиме, когато работата в тия печатници се особено усилва, работният ден се още повече увеличава; при постоянното поскъпване на живота, покачването на наемите, увеличаване на косвените данъци, от една страна, дългата безработица, която през последните години не е била тъй продължителна, както тая година — от друга, като се има всичко това предвид, заплатата на печатарския работник е още по-малка, неговият живот още по-труден, още по-съсипателен. Особено зле са поставени работничките в печатарското производство. Те са най-лошо плащани, макар и тяхната работа да се равнява обикновено с оная на възрастните работници. Заети в машините и книгоvezките отделения, те често остават извън работното време да работят «ангария», без да им се плаща.

VII. БОРБИТЕ НА СЪЮЗА

Поради тия лоши условия, при които са поставени печатарските работници у нас, конфликтите и стачките са неизбежни. И Печатарският съюз като една борческа организация, доколкото е зависяло от него, се е намислил в ред конфликти между работниците и господарите, като е ръководил и няколко стачки.

Още в началото на съюзната година, през месец септември и октомври, Централното настоятелство се намеси в конфликта, възникнал между работниците и господарите от печатница «Време» в Ссфия, загдето последните искаха да наложат един драконовски правилник на работниците. В ред конференции заедно с Настоятелството на общоделското Типографско дружество се реши работниците да се противопоставят на тоя произвол на господарите, които бяха принудени да оттеглят своя правилник. Друг конфликт възникна в печатница «Гражданин» поради нередовното плащане заплатите на работниците. Господарите, бивши работници, обещаха на комисията, че ще се тури ред на плащането, платиха на работниците, но после нередовността пак почна, докато и самата печатница най-после премина в ръцете на други наематели.

Една забележителна борба ние имаме да отбележим в нашия отчет през тая година. Тя е стачката в Придворната печатница. Тя беше отбранителна. Причините на нейното обявяване ние подробно изложихме във в. «Печатар» и в полугодишния отчет на съюза. Управлението на печатницата желаше да наложи контролни листове, в които всеки работник да отбелязва изработената от него работа през деня. Целта, която се гонеше с тия контролни листове, беше да се увеличи експлоатацията над работниците, без ни най-малко да се повиши заплатата им. Преговорите, които се водиха от страна на работническата комисия и управлението на печатницата, свършиха без резултат и стачката тогава беше неминуема. Стачката продължава близо един месец, водена умело и енергично, стачниците не дадоха от своите редове нито един изменник, но свърши с неуспех поради явяването на изменници — почти всички бивши членове на Типографското дружество и един негов редовен член, — които всеки ден почваха работа. Стачката комисия, виждайки всичко това, прекрати стачката. Тая стачка се ръководи от Печатарския съюз и общоделското Типографско дружество, понеже в печатницата имаше членове от двете организации.

В началото на второто полугодие на 19 февруари се обяви стачка в печатницата на Ил. Ралчев в Плевен. Поради лошите условия, грубите обноси на господаря и ниските заплати на работниците, разчитайки на своята

сила, обявиха стачка, като предяха искане за намаляване на работното време, увеличение на заплатите, плащане извънредната работа, празнуване на Първи май и др. Стачката продължава две седмици и всички искания бяха приети от господаря.

На 25 май в същия град се обяви друга стачка в печатницата на Караиванов и Влахов. Стачката беше отбранителна. Въпреки договора, сключен между печатарската секция и господарите — да набавят работници в печатницата си чрез секцията, господарите си позволили да вземат такива* без нейното знание. Целта на господарите — членове на «обединената», е била да набавят в печатницата си работници неорганизирани или пък организирани при общоделците и по тоя начин по-лесно да влошат условията на труда.

Виждайки всичко това, секцията със съгласието на Централното настоятелство обяви борба на господарите, за да запази договора. Стачката свърши с неуспех поради *явяването на изменници от София, пратени нарочно от Типографското дружество в услуга на господарите — техни дейни партизани.*

Друга стачка имаше в Балчик; участваха 2 съюзни членове, която поради неблагоприятния момент свърши с неуспех.

Водена е «тарифна борба» в Пловдив в 2—3 печатници от страна на общоделците, която свърши с неуспех, и в София в печатница «Време», ръководена пак от общоделците, също свършила с неуспех поради измяната на техни членове.

Напоследък в Кюстендил се обяви стачка в печатницата на Пилев, член на «обединената», комуто било заповядано да измести «тесняците» с общоделци. За тая цел той уволнява един член на секцията, без да му съобщи предварително 15 дни. Останалите работници по солидарност напускат, но поради липса на работа в печатницата тя свърши с неуспех.

Печатарският съюз на среща си има врагове в лицето на господарите, подпомагани от властта и общоделското Типографско дружество — агент на господарите в доста-

* В текста — «такъв». (Ред.)

вянето на изменници. Нещо повече: то е било готово, според признанието на собствените му членове, да се явява в услуга на господарите там, където ний бъдем принудени поради лошите условия в печатниците да се борим за подобрене, та по такъв начин да ни «накарали да се обединим с тях». Това, разбира се, не може да учудва никого от нас, които добре познаваме целта на общоделските синдикати като оръдия на господарите в борбата им против социалистическите синдикати и общоделската партия — като продажница на работническата класа.

Друзари,

Ние изложихме накратко необходимите сведения за състава, дейността и състоянието на съюза. Заключение от тях е, че днес вече не съществуват ония Специални причини, които предизвикаха численото намаление и общото отслабване на нашия съюз. Напротив, в това отношение ние сме поставени сега в такива благоприятни условия, както никога друг път. Днес вече, когато буржоазната идея за «обединението» е окончателно компрометирана, когато «свободният синдикализъм» е покрит с позор, когато нашите противници са свършено обезсилени и вътрешно разстроени и не са в състояние да си служат както по-рано с терор, бойкотиране и пр. против нашите друзари, няма никакво съмнение, е най-удобният момент за пробуждането на печатарските работници и тяхното организиране в редовете на Печатарския съюз.

Предстои ни само усилена работа. И за нея не трябва да жалим нито време, нито труд и спокойствие. Нека неморно всички работим за класовото свестяване и организиране на печатарските работници и плодовете не ще закъснеят да се явят. Скоро редом с другите професионални съюзи и нашият съюз ще крачи бързо напред, за да обедини всички печатарски работници под своето знаме и да бъде в състояние да води успешно борба против капиталистическата експлоатация и за всестранното подобрене условията на печатарския труд и да взема активно участие в общата освободителна работническа борба за тържеството на социализма!

Централното настоятелство

ДО НАСТОЯТЕЛСТВАТА НА СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И КАРТЕЛИ ПРИ ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ*

София, 22 септември 1909 г.

Другари,

На 19 т. м. получихме окръжно от Международния синдикален секретариат, с което съобщава, че в Швеция броят на стачниците напоследък възлиза на 110 000 работници. Заведените преговори между стачната комисия и господарския картел не дали никакви резултати и стачният комитет твърдо решил да продължи борбата до пълното удовлетворение на работнишките искания.

Международният секретариат по тоя случай напомва на присъединените към него национални съюзи да удвоят енергията си за събиране парични помощи в полза на стачниците, които бързо да се прашат за стачния комитет в Швеция. Той е убеден, че всички съюзи ще се проникнат от важността на момента, който прекарват шведските борци, и международният организиран пролетариат достойно ще изпълни своя пролетарски дълг. Накрая се съобщава, че в тоя момент ще се ценят тия помощи, които се прашат бързо и които ще окуражат стачниците да издържат борбата докрай.

Като съобщаваме горното окръжно, поканваме веднага онези дружества и картели, които още не са пратили помощи, да сторят веднага това, а също и онези, които са дали вече своята помощ, да отпуснат нови такива.

Всички получени досега помощи за стачниците са пратени, а също ще бъдат веднага прашани и новите помощи, които ще се получат.

От Синдикалния комитет

*Публикува се за първи път в
текста на окръжното*

* Окръжно на СК на ОРСС. (Ред.)

КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

София, 19 октомври 1909 г.*

В последно време нашият съюзен орган «Работнически вестник» добива все по-широко разпространение сред работниците, организирани в редовете на професионалните съюзи. При още малко усилия и постоянство ще останат единици ония наши другари, които не ще бъдат абонати на вестника. И това положение трябва без друго да се завърди и направи постоянно положение.

Между това принудени сме да отбележим, че синдикалният отдел на вестника страда от един важен недостатък, който се заключава в обстоятелството, че не се дава редовна хроника за дейността на професионалните съюзи и секции. Необходимо е във вестника своевременно да се отбелязват накратко всички събрания, беседи и конференции на професионалните секции, по-важните решения на централните настоятелства и местните работнически съвети и пр.

За да се постигне това, необходимо е всички секции и местни работнически съвети да си изберат специални дописници, които редовно да изпращат до Синдикалния комитет всички тия сведения и последният по ред и според важността им и мястото на вестника ще ги публикува.

Това без друго най-редовно трябва да се върши, ако искаме нашият съюзен орган да добие още по-широко разпространение и да бъде напълно добър изразител на целокупния живот на синдикалното движение у нас.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
№ 47, 19 октомври 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 29 октомври 1909 г.*

За да могат в цялата страна секциите на професионалните съюзи правилно да се развиват и добре да вършат своята вътрешна работа, необходимо е местните работнически съвети най-усърдно да им помагат и да им дават нужните упътвания.

Независимо от другото съветите, които още не са определили свои *ревизори* на секциите, трябва веднага да сторят това. Главната задача на ревизора е да следи редовно дейността на секциите, да упътва касиерите, секретарите, контролърите и другите синдикални функционери при воденето на книжата и сметките и при извършване изобщо своята работа и да уведомява работническия съвет ежеседмично и всякога, когато е необходимо, за това, което констатира в дейността и уредбата на професионалните секции.

Дето секциите са повече и по-големи, може да се определят от съвета вместо един, повече ревизори.

Умоляват се съветите веднага да съобщят на Синдикалния комитет избраните ревизори, като се грижат в същото време ревизорите да изпълняват най-редовно и усърдно своята извънредно важна задача.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
№ 52, 29 октомври 1909 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ

София, 4 ноември 1909 г.*

Предвид обстоятелството, че в последно време Синдикалният съюз е принуден да разходва значителни суми за стачните борби, за воденето на една по-широка агитация сред неорганизираните работнически маси и за подпомагането на пострадали работници, преследвани от господарите като социалдемократи, числото на които пострадали работници поради настървеността на господарите бързо нараства, Синдикалният комитет поканва съюзните организации и местните работнически съвети *незабавно* да сторят следното:

1. Ония професионални съюзи, които още не са внесли вноските си за III тримесечие от текущата съюзна година (юли, август и септември), веднага да сторят това.
2. Всички недобори от членски вноски, членски книжки, синдикални марки и пр. да се внесат.
3. Съюзите, работническите съвети, учителските групи и отделните другари, у които са останали събрани помощи за стачки, веднага да ги изпратят на комитета заедно със самите листове, ако имат такива.
4. При всеки удобен случай професионалните секции, работническите съвети и отделните другари да събират помощи за фонда Защита и борба.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
М 54, 4 ноември 1909 г.

* Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 17 февруари 1910 г.*

Поканват се местните работнически съвети да се погрижат най-усърдно всички професионални секции, които още не са изпратили статистическите сведения за условията на труда и за безработните, *веднага* да сторят това. Последният срок е 20 февруари т. г. До тая дата абсолютно всички сведения трябва да бъдат изпратени на Синдикалния комитет, за да се състави общата статистика, която е тъй много необходима в тоя момент за нашата дейност и борба.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 92, 17 февруари 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

БАЛКАНСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА АКЦИЯ

София, 10 март 1910 г.*

На 14 март т. г. по инициативата на Междубалканския социалистически секретариат и със съгласието на балканските социалистически партии се предприема една обща акция в полза на приетата от I балканска социалистическа конференция в Белград резолюция и против завоевателните попъзновения на австрийския империализъм и особено на руския царизъм на Балканския полуостров, както и против предателската политика на правителствата и династиите в България, Сърбия и другите балкански страни.

За тая цел на 14 март в София ще има голям работнически митинг, в който ще участвува и представителят на сръбската социална демокрация, отличният социалистически деятел и борец др. *Драгиша Лапчевич*, а в провинцията ще се устроят специални публични събрания.

Имайки предвид грамадната важност на тая балканска социалистическа акция, Синдикалният комитет най-горещо апелира към всички съюзни организации и отделни другари в София и провинцията да положат най-големи усилия, за да бъде тая акция бляскаво завършена и в нея да участвува цялата работническа класа у нас, жизнените интереси на която изискват да се даде най-решителен отпор на завоевателните стремежи на Великите сили и постоянно да се разчистя пътят на класовата борба и пълното освобождение на труда.

От Синдикалния комитет

*В. «Работнически вестник»,
№ 101, 10 март 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ

от 1 юли до 31 декември 1909 г.

Другари,

Съгласно решението на синдикалния конгрес във Варна годишнината на професионалните съюзи се изравни с календарната година и настоящия отчет ние даваме за второто полугодие на миналата 1909 година.

Тоя полугодишен отчет трябваше да дадем пред годишното събрание на съюза, което предстоеше да се състои през януари т. г., но тъй като по единодушното решение на всички секции годишното събрание се отложи, ние бързаем да предложим отчета на секциите за разглеждане и преценка.

Въпреки нашето най-голямо желание полугодишният отчет да бъде готов още през месец януари, това не можахме да сторим. Причината за това се крие в обстоятелството, че някои секции много късно изпратиха до Централното настоятелство своите отчети. Занапред работата трябва да се нареди така, че в определеното време всички секции обезателно да изпратят своите отчети.

Както ви е известно, на нашия съюз бе съдено миналата година да преживее една последня вътрешна криза, която, естествено, предизвика едно *временно отслабване* на софийската секция. Още в началото на отчетното полугодие първата и най-важна грижа на Централното настоятелство бе да усили агитацията между печатарските работници в София, да изясни тяхното положение, да покаже, че апатията и разочарованието в средата на печатарските работници са неизбежно последствие от безплодните лутания и от търгуването с интересите на печатарските

работници, което редица години вършиха продажниците-социалисти», загнездени здраво в Типографското дружество, и че тая апатия и разочарование ще бъдат временни, след което става наложително *обединението* на печатарските работници в една *чисто работническа по дух и дейност* организация, каквато в България е само *Работническия печатарски съюз*.

— За тая цел се свикаха ред беседи и събрания и се употребяваха постоянни усилия да се води една оживена и непрестанна лична агитация в средата на всички печатарски работници.

Миналогодишният конгрес на «обединената», отвратителните котерийни борби между разните «течения» в нейната среда и пълният банкрут на Типографското дружество също много спомогнаха, за да може всеки печатарски работник да види де е неговото естествено място.

Резултатът от всичко това не закъсня да се яви. Част от членовете на Типографското дружество, които бяха напуснали в момент на отчаяние и малодушие Печатарския съюз, побързаха да се повърнат отново в неговите редове и да бъдат отлични и предани негови членове. Множество други напуснаха Типографското дружество и са на път последователно да навлизат в Печатарския съюз. По тоя начин, въпреки грамадните трудности, съюзът *започна бавно, но постоянно и сигурно да нараства и се засилва*.

През отчетното полугодие печатарските работници имаха щастието да се сдобият и с една *трета* печатарска организация. Някои господарски оръдия и фактори, възползувани от апатията и разочарованието между печатарските работници, се опитаха да възкресят *старото Типографско дружество*. Събрали всички професионални стачконарушители и неколцина наивни и отчаяни печатарски работници, те туриха основите на своето *печатарско сдружение*. Това жалко сдружение си поставя още по-жалката, глупава и мизерна задача: *да се бори против «изкуствено всявания антагонизъм между труда и капитала»*, т. е., казано ясно и разбрано за всички — *да помага на капитала по-лесно да експлоатира труда!*

Централното настоятелство също взе потребните мерки да се разкрие истинската господарска природа на това

сдружение и да предпази софийските печатарски работници от неговото вредно и развратително влияние.

В настоящия момент, по-добре от всеки друг път, всички факти идат да покажат, че единствената жизнеспособна печатарска организация остана Печатарският съюз, малките успехи на който през отчетното полугодие запад пред ще бъдат разширени и затвърдени. Това показват и данните за състава, дейността и състоянието на съюза.

І. СЪСТАВ

1. *Софийската секция* в началото на полугодията е броила 27 членове. През първото тримесечие: новоприети 12, презаписани 10, изключени 2, напуснали професията 2, заминали 1. В края на първото тримесечие остават 44 членове. През второто тримесечие: в началото 44 чл., новоприети 22, презаписани 7, изключени 4, напуснали професията 2, доброволно напуснали секцията 3, заминали 2. В края на полугодията остават 62 чл.

2. *Варненската секция* в началото на полугодията е броила 25 членове. През първото тримесечие: новоприети 3, презаписани 1, изключени 2, заминали 4. В края на първото тримесечие остават 23 членове. През второто тримесечие: в началото 23 чл., новоприети 16, заминали 2. В края на полугодията остават 37 членове.

3. *Плевенската секция* в началото на полугодията е броила 15 членове. През първото тримесечие: изключени 3. Остават в края на тримесечието 12. През второто тримесечие: в началото — 12, изключени 2, в края на полугодията остават 10 членове.

4. *Врачанската секция* в началото на полугодията 7. Новоприети, изключени и пр. през първото тримесечие няма. През второто тримесечие: новоприети 1, презаписани 1, изключени 1. В края на полугодията остават 8 членове.

5. *Пловдивската секция* в началото на полугодията е броила 5 членове. През първото тримесечие: новоприети 1, презаписани 2, доброволно напуснал 1. В края на първото тримесечие остават 7 чл. През второто тримесечие: в началото 7, новопостъпили 3, заминали 5. В края на полугодията остават 5 членове.

6. **Кюстендилската секция** в началото на полугоднето броила 16 чл. През първото тримесечие: заминали 7, остават 9 членове. През второто тримесечие: новопостъпили 2. В края на полугоднето остават 11 членове.

Записани при Централното настоятелство има от следните градове: Ст. Загора 3, Хасково 1, Разград 1, Е. Джулия 2, Добрич 2 и Севлиево 1.

И така в началото на полугоднето съюзът е броил 101 членове, а в края 143. През това полугодие нашият съюз нараснал с 42 членове. Трябва обаче да констатираме, че това увеличение на членовете иде от софийската секция, когато в някои от съюзните секции има намаление на членовете. Така напр. плевенската секция от 15 членове останала с 10, кюстендилската секция от 16 на 11. Една част наистина са заминали за други градове, но все пак има доста работници неорганизирани и другарите трябва да употребят най-големи усилия за спечелването им за членове на съюза.

През полугоднето в състава на съюза влезе и пловдивската печатарска секция. Поставена да живее и се развива при съвсем неблагоприятни условия поради дългогодишната корупция и разврат, всяван от общоделството между тамошните печатарски работници, не може тъй скоро да се очакват много плодови резултати. На другарите от секцията обаче предстои доста работа за привличането на редовете на съюза всички сериозни и некорумпирани, годни за организация печатарски работници, за да може недалечно бъдеще съюзът да има и в Пловдив една многочислена и здрава секция.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА И ПРОСВЕТИТЕЛНА ДЕЙНОСТ

За вътрешното закрепване и засилване, както и идейното издигане на членовете съюзните секции са проявили следната дейност през полугоднето: *софийската секция* е имала 23 настоятелствени заседания и 3 конференции с работниците из разните печатници. Секционни събрания е имала 14, от които 11 със сказки и 3 без сказки, посещавани средно от 35—40 членове. Устроила е 1 публично събрание, посетено от 250 души, издала е за тая цел

един позив, пръснат в 300 екземпляра. Продадени от Червения народен календар 150 екземпляра. *Варненската секция* е имала 19 настоятелствени заседания и 11 секционни събрания, от които 8 със сказки и 3 без сказки, посещавани от 20—30 членове. Имала е 1 публично събрание, посетено от 130 души. Продадени от Червения народен календар 80 екземпляра. *Плевенската секция* е имала 7 настоятелствени заседания и 19 секционни събрания, всички със сказки. *Врачанската секция* е имала 6 настоятелствени заседания и 11 секционни събрания, от които 2 със сказки и 9 без сказки и 6 беседи, посещавани от всички членове на секцията. *Пловдивската секция* е имала 6 настоятелствени заседания и 6 секционни събрания, от които 5 със сказки и 1 без сказка. Посещавани от всички членове на секцията. За *кюстендилската секция* не са получени точни сведения.

Централното настоятелство е имало 18 заседания и е водило редовна кореспонденция с всички съюзни секции, отделни другари и местни работнически съвети, към които се е обръщало за съдействие за организирането на печатарските работници в града им. В кореспонденцията си със съюзните секции то е давало упътвания за дейността им между печатарските работници, членове на съюза и вънстоящите от него. Подтиквало е отделни другари към пожива агитация и към образуване на секции.

През полугодieto има 80 изходящи писма и 2 окръжни. Входящи писма — 89.

Съюзните секции не са оставали чужди на устройваните от партийните организации в града им публични събрания, беседи или увеселения. Настоятелствата всякога са били в услуга на партийните организации при приемане на някоя политическа акция, като са вземали и участие във всички общосиндикални учреждения, и местните работнически съвети, агитационни и увеселителни комисии, пръскане на позиви и пр.

Освен това за просветата си съюзните членове са се ползували и от общоработническите библиотеки, «Работнически вестник» и «Ново време». «Работнически вестник» се е получавал от 61 членове и 10 нечленове на съюза.

Съюзният ни орган «Печатарски работник», както е известно, не можа да излиза редовно. Сега вече са взети

Всички необходими мерки за неговото редовно излизане (еднъж в месеца). За да може обаче той да бъде верен изразител на положението, стремежите и борбите на печатарските работници у нас и добър техен ръководител и защитник, необходимо е всички другари да дадат своето най-широко съдействие както за списването му, за излизането в неговите страници всичко, което става между печатарските работници в цялата страна, така също и за неговото най-широко разпространение.

III. ВЗАИМОСПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През полугоднето съюзът е подпомогнал 8 чл. безработни за 85 дни, на сума 101,55 лв., от следните градове: Варна — 1 член, Кюстендил — 3, Враца — 2, Плевен — 1 и 1 болен от Варна; пътуящи: 1 от София, 1 от Кюстендил, 2 сръбски другари — с 21,40 лв., и един пострадал руски другар. Съюзът е подпомогнал стачката в Швеция с 20 лв., стачката в Баня Костенец — 20 лв. и във Варна — 83 лв.

IV. ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ

От равносметката, която печатаме на IV страница*, се вижда ясно финансовото състояние на съюза.

Макар и съюзът да се засилва във финансово отношение, трябва да отбележим, че той би стоял несравнено по-добре, ако всички членове внасяха редовно своите вноски. Нередовността във вноските трябва окончателно да се премахне, ако искаме съюзът бързо да се засилва във финансово отношение.

V. БОРБИТЕ НА СЪЮЗА

През полугоднето съюзът е ръководил само една стачка във Варна, обявена поради нередовното плащане на заплатите. Предявени бяха следните искания: 1. Редовно седмично плащане на заплатите и уравниване сметките в

* Равносметката е на Контролната комисия на Работническия печатарски съюз, поради което не се публикува. (Ред.)

края на месеца; 2. Увеличение заплатите на трима ученици с по 10 лева.; 3. Заплащане извънредната работа и 4. Приемане всички стачници на работа. Стачката беше стихийна и след 2-седмично водене свърши с неуспех поради явяването на изменници. В стачката участваха 6 души, от които 2 организирани в Печатарския съюз.

Ако през полугодieto съюзът не се е натъквал на остри конфликти между господарите и работниците, то нека се има предвид, че в тоя момент на разпокъсаност и слаба организираност на печатарските работници, когато не може да се предприеме една сериозна борба в защита на техните интереси, нашите господари се сдружават в *Графически съюз*, в който влизат всички господари-печатари из цялата страна. Съединени в името на своите експлоататорски интереси, те ще се стремят да влошат още повече и без това лошото положение на печатарските работници.

Ние, печатарските работници, трябва да се готвим за решителна борба. Това повеляват нашите интереси като експлоатирани и онеправдани днес. Всички печатарски работници трябва да влязат в редовете на Печатарския съюз, за да не бъде късно, когато господарите се опитат да увеличат работното време и намалят заплатите. На силата на господарите печатарските работници трябва да противопоставят своята сила, дисциплина и организация.

При все че нашият съюз не разполага с голяма каса, той обаче не се скъпи да подпомогне героичните стачници в Швеция и тия в Костенец баня, като засвидетелствува своята класова солидарност към борещите се работници, които водиха няколкомесечна борба със своите господари и държавата.

Другари,

От изложението, което направихме за живота, дейността и състоянието на съюза през отчетното полугодие, се вижда още на пръв поглед, че той е набавил изгубените през миналата година членове, че той е завоювал старите позиции и се е сдобил с нови. Това обаче не може ни най-малко да ни задоволява. Нека се има предвид, че ако още констатираме едно *засилване* в състава на съюза, това още не показва, че той е *достатъчно силен*. Силата на една ра-

отническа организация не е само в нейната численост. Пред с постоянното числено нарастване трябва да има и силна редовност на членовете към задълженията на организацията. И ако всички членове на Печатарския съюз бъдат редовни и изправни във всяко отношение към него, само тогава ние можем да се похвалим с една силна и крепка организация, готова да отблъсква всеки удар от страна на господарите и напада за извоюване по-добри трудови условия в печатарското производство. Особено сега ни се налага да бъдем редовни към своята организация, в този момент, когато имаме насреща си господарския съюз, готвящ се да ни шурмува, който има на свое разположение власт, и закони, па ако щете и специална фабрика за стачконарушители.

• Нам предстои с още по-твърди, смели и бързи крачки да вървим в досегашната посока на привличане печатарските работници в редовете на съюза и за неговото все-странно засилване. Направим ли това, само тогава ние можем да бъдем доволни и ще бъдем способни да пристъпим по-нататък към борби за извоюване на по-добри трудови условия в печатарското производство и заедно с всички организирани при социалната демокрация работници с общи усилия да пристъпим към шурмуване на капиталистическата наредба, която ни носи само мизерия и тегло.

• Прочее, като привършваме нашия полугодишен отчет, нека всички заработим още по-енергично и смело, за да направим от Печатарския съюз една силна и крепка организация — решителна защитница на интересите на печатарските работници.

С другарски поздрав

Централно настоятелство:

Председател: Г. Димитров

I секретар: Ж. Христакев

II секретар: Ал. Димитров

I касиер: Ал. Георгиев

II касиер: М. Петров

Администратор: Ас. Захариев

ЗА ПЪРВИ МАЙ*

София, 31 март 1910 г.**

Предмайската агитация и приготовленията за блестящото отпразнуване на тазгодишния Първи май са вече започнати. На професионалните съюзи предстои да положат възможните най-големи усилия, за да бъдат привлечени в редовете на майската манифестация из цялата страна всички работници и работнички, способни да разберат значението на Празника на труда. За тая цел местните работнически съвети, централните настоятелства и професионалните секции трябва да разгледат в своите заседания и събрания окръжното на Синдикалния комитет под № 306 и да приложат препоръчаните в него мерки, като подтикват *всички* синдикални членове най-живо да участвуват в предмайската агитация.

*В. «Работнически вестник»,
№ 111, 31 март 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Съобщението е без подпис, но е поместено в началото на отдел «Синдикално движение», на което основание се публикува. (Ред.)

** Дата на публикуването. (Ред.)

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ
НАСТОЯТЕЛСТВА
НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ,
МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ
СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ

София, 21 юни 1910 г.*

Синдикалният комитет поканва най-настоятелно централните настоятелства на професионалните съюзи, местните работнически съвети и отделните другари, които имат дължат на Синдикалния съюз членски вноски, събрали помощи по фонда Защита и борба, суми за формуляри, синдикални марки и пр., да се издължат *напълно* най-късно до 30 юни т. г., когато ще бъдат приключени сметките за съюза и приготвен отчетът за предстоящия синдикален конгрес. До тая дата всички централни настоятелства, местните работнически съвети и представители в комитетите на труда трябва да изпратят до Синдикалния комитет своите отчети. Съветите и работническите представители ще получат за тая цел специални формуляри. Професионалните съюзи, които до 30 юни т. г. не изпълнят всички свои задължени якъм Синдикалния съюз, ще бъдат лишени от представителство в конгреса.

И. «Работнически вестник»,
№ 10, 21 юни 1910 г.

Печата се по текста
на «Работнически вестник»

ПРЕДСТОЯЩИЯТ СИНДИКАЛЕН КОНГРЕС*

Само три седмици ни отделят от VII конгрес на Общия работнически синдикален съюз, който ще се състои, както вече е известно, на 14, 15 и 16 юли т. г. в София.

Моментът, в който ще заседава, и важните въпроси, с които ще се занимае тазгодишният синдикален конгрес, му придават необикновено голямо значение както за синдикалната организация и борба на работническата класа, така и за общото работническо движение в нашата страна.

Предстоящият синдикален конгрес преди всичко ще може с голямо задоволство да констатира, че и през тази съюзна година Синдикалният съюз има голям числен наръст и че броят на членовете му от 3424 миналата година достига сега близо 5000. Конгресът ще обмисли въпроса за привличането в редовете на съюза широките неорганизирани работнически маси и специално ще се спре върху *агитацията между работничките и тяхната организация*, с което ще се даде нов тласък в численото нарастване на Синдикалния съюз.

Редом с това синдикалният конгрес, като подчертава значителната стъпка, която съюзът е направил по пътя на своето организационно заздравяване и консолидиране, ще разгледа въпроса за *вътрешната организация и стабилизирание на синдикалното движение* и ще посочи подходящите мерки за отстранението на останалите още организационни слабости и недостатъци на Синдикалния съюз,

* Тъй като Г. Димитров докладва отчета на Синдикалния комитет на ОРСС пред VII синдикален конгрес (1910 г.), предполага се, че той е автор на настоящата статия. (Ред.)

ито спъват неговото развитие и борбите му против експлоатацията.

Разглеждайки стачната борба през последната съюзна година, синдикалният конгрес ще има случая да отбележи, че със засилването на професионалните съюзи и възстановяване последователно работническото единство под знамето на Синдикалния съюз и социализма стачките повече имат практически успехи и внасят една благоприятна за работниците промяна в условията на труда. За да се организира още по-успешно стачната борба в идеще, синдикалният конгрес специално ще се спре върху *тарифните искания на професионалните съюзи и борбата за тяхното осъществяване* и ще даде една практическа директива какви трябва да бъдат тарифните искания как най-сигурно и успешно могат да бъдат извоювани благоприятни за работниците тарифни договори.

Както миналите години, така и особено през последната съюзна година, въпреки съществуващия индустриален подем въобще в нашата страна, страшният бич за работническата класа в съвременното капиталистическо общество — *безработицата*, жестоко върлуваше. Бързото пролетаризиране на широките народни маси, бързото създаване на усъвършенствувани средства за производство, поразително широкото и с нищо фактически неограничено потребление на детския и женския труд, разширяването на убийствената домашна индустрия, сезонният характер на цяла редица производства, постоянното нахлуване на пролетаризирани маси от Македония, Сърбия и др. страни — всичко това прави особено остра и разрушителна безработицата у нас, даже и в момент на неоспорим индустриален подем, какъвто преживява в последно време страната. Предвид на това конгресът ще разгледа специално въпроса за *безработицата и борбата против нея* и ще посочи средствата, чрез които ще може да се ограничат тежките последствия на безработицата и най-сетне окончателно да се премахне самата безработица.

Наред с борбата против безработицата предстоящият синдикален конгрес ще осветли и въпроса за *държавната застраховка на работниците*, която днес повече от всеки друг път е необходима. Хилядите осакатявания и смъртни случаи, ужасните размери, които взема туберкулозата и

другите смъртоносни болести в средата на работническата класа, физическото и духовно израждане и преждевременно остаряване на работниците, безчовечната експлоатация над жените и децата и пр., всичко това най-наложително изисква една решителна борба за извоюване държавна застраховка на работниците в случай на болест, осакатяване, смърт, старост, безработица и пр. И конгресът, като издигне високо своя глас на протест срещу безграничната убийствена експлоатация, на която е подложена работническата класа, и против държавата, която вместо законодателна защита кове законодателни вериги за борящите се работници, ще даде силен тласък на борбата за държавна застраховка и общо работническо законодателство, която се води и още по-усилено ще се води занапред под знамето на социалната демокрация.

Накрай, синдикалният конгрес ще се занимае и с интернационалния социалистически конгрес в Копенхаген и ще избере делегати на съюза, който е една съставна част от великата интернационална работническа армия.

Така VII синдикален конгрес, пред който са поставени извънредно важни въпроси за разрешение, ще разчисти пътя за по-нататъшното развитие на социалистическото синдикално движение като *едно крило* само на общото освободително работническо движение и ще тласне към нови успехи и победи Синдикалния съюз за икономическото, социално и културно издигане на работническата класа и за нейното пълно освобождение от веригите на капитализма.

ВНИМАНИЕ!

София, 19 юли 1910 г.*

VII редовен конгрес на Общия работнически синдикален съюз в България избра за Синдикален комитет другарите: Георги Димитров (секретар-касиер), Никола Господинов, Драгой Коджейков, Н. Пенев, Антон Иванов, Александър Георгиев и Стефан Бъчеваров; за Контролна Комисия: другарите д-р Наим Исаков (секретар), Тодор Луканов, Еньо Марковски, Борис х. Сотиров и Аврам Яков.

Адресът на Синдикалния комитет е: *Георги Димитров, Работнически дом, ул. «Св. Кирил и Методий» № 63, София.*

Адресът на Контролната комисия е: *д-р Наим Исаков, ул. «Търговска» № 20, София.*

Всички суми, предназначени за Синдикалния комитет, трябва да се изпращат само до посочения адрес, и то винаги с пощенски запис и писмено указание за какво се изпраща сумата.

От Синдикалния комитет

В. «Работнически вестник»,
№ 22, 19 юли 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

София, 19 юли 1910 г.*

Синдикалният комитет поканва всички местни работнически съвети, в споразумение с партийните комитети и групи, да свикат масови работнически протестационни събрания в защита на борящите се тютюноработници и против безобразията на демократическото правителство и тютюнофабрикантския картел. Наложително е най-енергично да се протестира против демократическото правителство, защото то не прави нищо в защита на труда, дава полицейско съдействие на картела и позволява тайно и открито една широка контрабанда на тютюн от другите държави, а против картела — защото и той иска и занаят да добива баснословни печалби чрез израждане, осакатяване, убиване и преждевременна смърт на тютюневите работници и работнички. Взетите резолюции да се изпращат за публикуване в «Работнически вестник» и «Тютюноработник» (Пловдив) и за сведение до финансовото министерство и до централното управление на картела (София).

В. «Работнически вестник»,
№ 22, 19 юли 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Дата на публикуването. (Ред.)

МАНИФЕСТ КЪМ ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ И РАБОТНИЧКИ В БЪЛГАРИЯ

Другари и другарки,

Току-що закритите вече бележити тазгодишни конгреси на Работническата социалдемократическа партия, Синдикалния съюз и отделните професионални съюзи бяха посрещнати, съпроводени и изпратени от едно небивало до днес в нашата страна стачно движение.

Капиталистите и капиталистическите компании са поразени от бързото пробуждане, самостоятелно обособяване и организиране на работническата класа. Смутени от блестящите успехи, които в последно време прави социалистическото работническо-партийно и синдикално движение у нас, те полагат колосални усилия, за да смажат организацията на българския пролетариат още в самото начало, преди тя да се е издигнала до един мощен и решаващ фактор в индустрията, занаятчийството и транспорта. Плод на тая политика на капиталисти и капиталистически компании са многобройните стачки, обявени в последно време.

По пътя на тая предизвикателна и насилническа политика най-безогледно действа известният тютюнофабрикантски тръст. Той предизвика тютюноработническите стачки в Шумен и Русе. За да нанесе смъртен удар на Тютюноработническия съюз, той прибегна и към локаутирање на своите работници и работнички от варненската си фабрика. Трите фабрики на тръста (Шумен, Русе и Варна) са спрени и работниците и работничките, заети по-рано в тях, на брой повече от 600 души, водят и до днес една необикновена героична борба. Със своето стремление

да инсталира в Пловдив една нова фабрика с цел да смаже стачната борба, тютюнофабрикантският тръст тика събитията неизбежно към стачка и в последните две свои фабрики в Пловдив, дето са заети повече от 500 работници и работнички. По тоя начин, ако тръстът не се откаже от своето намерение, ако той не се примири и фактически не признае на своите работници осветеното от самия основен закон на страната — *Конституцията*, право свободно да се организират и грижат за защита на своите интереси, на своето здраве и живот, тогава цялото тютюнево производство на тръста и в четирите града на страната ще бъде спряно и ние ще се намерим пред лицето на една обща тютюноработническа стачка с повече от хиляда стачници.

При тоя разгар на стачната борба в тютюневата индустрия пожарът на стачното движение със своите растящи пламъци обхваща и нови индустрии.

В мината «Плакалница» и фабриката в Елисейна, притежание на компанията «Маврокордато», е обявена на 19 юли т. г. отбранителна стачка, в която участвуват близо 400 работници. Стачката е предизвикана от компанията, която поискала да обезглави съществуващата там рудничарска организация, като уволни най-деятелните и будни членове.

Същия ден е обявена отбранителна стачка и в дърводелската фабрика на Сребърников в Долна баня¹³¹ с около 30 стачници, предизвикана по същия начин и за същата цел, както в «Плакалница».

Като оставим няколкото по-дребни стачки, които се водят в настоящия момент, трябва да отбележим, че и в други някои индустрии капиталистите се готвят и дебнат само удобна минута да се нахвърлят върху работническата организация. И, сигурно е, вълната на стачното движение далеч ще прескочи сегашните свои граници.

Свършено ясно е защо българските капиталисти тъй ожесточено се нахвърлят върху работническата синдикална организация. Те по никой начин не желаят доброволно да се лишат от досегашната варварска и с нищо неограничена експлоатация над работническия труд. Побеснели за големи печалби, те и занапред искат чрез израждането, осакатяването и преждевременната смърт на работниците и работничките да трупат баснословни богатства. Схваща-

ли вярно, че издигащата се социалистическа синдикална организация на българския пролетариат, която не могат нито да «опитомят», нито да подкупят, нито отвътре да дезорганизируют, изгражда неразрушими прегради срещу тяхната капиталистическа експлоатация и тирания, капиталистите и капиталистическите компании се стремят в всички средства още в самото начало, още в зародиши да я разстроят и даже унищожат.

Другари и другарки,

В този момент, когато няколко стотини работници и работнички, смазани от експлоатация, тирания и мизерия, героично се борят за самозащита, когато те с рядка готовност за жертви бранят своето свещено право, правото на цялата работническа класа — *свободно сдружаване и свободна грижа за добиване добър човешки живот*, държавата, в лицето на демократическото правителство, е както всякога в пълна услуга на шепата капиталисти, модерни разбойници, и против борящото се многобройно работническо население. Демократическото правителство, което не намери време и средства цели три години вече да осъществи своите щедри предизборни обещания в защита на труда, нито даже да приложи единствения работнически закон у нас — Закона за женския и детския труд, днес намира предостатъчно време и средства, нарушавайки грубо даже съществуващите закони, да дава престъпно съдействие на алчните за големи печалби неколцина капиталисти, безогледни убийци на множество работници и работнички. То е турило своята полиция на разположение на капиталистите, която арестува, интернира и тероризира стачниците по един най-варварски начин. То допуска да се върши тайно и открито най-широка контрабанда на тютюн от другите държави. Остава още само да се нагърби с доставката на тютюн из чужбина, скандал, който извърши по време на кибритената стачка в Костенец баня.

Държавата ежегодно добива 18—20 милиона лева чист приход от фабрикацията и продажбата на тютюн. Нейните органи полагат големи грижи, щото тия милиони постоянно да растат. Но те не искат и да знаят за здравето и живота на няколкото хиляди работници и работ-

нички, които с цената на една непоносима и масова смърт от туберкулоза и други смъртоносни болести създават тоя грамаден приход на държавата и колосалните печалби на тютюневите фабриканти. Държавата под режима на «демокрацията» по-ясно от всеки друг път изпъква в *ролята на един прекрасен инструмент за експлоатация и потисничество на работническата класа и в защита на шепата капиталисти.*

Другари и другарки,

Днес капиталистическата класа, подпомогната най-широко от органите на своята държава, ни атакува по всички линии. Ние сме заградени с огън от всички страни. На бойното поле има само два лагера — лагерът на пролетариата и *лагерът на капиталистическата класа.* Всички буржоазни партии — от най-десните до най-левите, цялата буржоазна, партийна и жълта преса са против нас и на страната на капиталистите. В *ролята на активни работнически врагове* или на *мародери* в откритата война те скъсват окончателно своята маска и се разкриват такива, каквито са — защитници и оръдия на капиталистическата експлоатация. Както борците против «личния режим»¹³², така и неговите най-верни поклонници в трогателно единение еднакво днес се стремят да запазят *грозния личен режим в капиталистическото производство, който е незIBLEмата основа на личния режим на управлението на страната.*

Дълбоко се заблуждават обаче работническите врагове в своите сметки. Те ще могат да унищожат работническата организация само ако биха могли да унищожат самия пролетариат, да унищожат неговата роля в производството. Няма обаче такава сила под небето, която да е в състояние да стори това. Работническият труд е *душата* на производството, *основата* на обществото. Без него е немислимо съществуването на обществото, на производството, културата и цивилизацията,

Опрян *само на себе си*, на своята собствена синдикална и политическа организация, на социалната демокрация, проникнат дълбоко от революционния пролетарски социализъм и разчитайки на мощната подкрепа на борящия се десетмилионен международен пролетариат, българ-

ркийт организиран пролетариат с достойнство посрещна и влезе в откритото сражение, готов с героизъм да отбие атаката на капиталистическата буржоазия, за да премине той вече от своя страна към решителна и победоносна атака на съвременния кървав, злодейски капиталистически строй.

И това ще стане толкова по-скоро и сигурно, колкото по-бързо и смело се извършва започнатата вече мобилизация на всички бойни пролетарски сили. Срещу силата на капиталистическата буржоазия и нейната държава наложително е да се издигне целият български пролетариат като една здраво сплотена пролетарска армия със своята пехота, кавалерия и артилерия. Всички работници и работнички, всички категории на работническата класа от простия надничар до най-обучения работник, от рудничаря в минното подземие до келнера в разкошния ресторант — всички трябва да бъдат в редовете на своите професионални отряди на тая пролетарска армия, всички под знамето на социалната демокрация! Зовът, който трябва да се разнесе из цялата страна, да проникне в дълбочините на мините, в модерните зандани — фабриките, по пристанищата и железниците, в прашните дупки на занаятчийското производство и домашната индустрия; да достигне до височините на балканите, дето днес се пробиват тунели, за да минават бъдещите тренове; да залее равнините, дето се формира вече земеделческият пролетариат, и да засегне и последната работническа къща, и последното работническо семейство, е — всички в редовете на професионалните съюзи, всички под мощното крило на социалната демокрация за самозащита от свирепия капитализъм! Нито един дезертър! ;

Работници от «неутралните» организации,

В тоя решителен момент на война между труда и капитала ние се обръщаме и към вас — наши братя по съдба и тегла, да заемете вашето достойно място в тая борба в защита на труда. «Неутралитетът» и професионалната ограниченост и сепаратизъм днес са цяла лудост от гледището на нашите и общи работнически интереси. Борбата с капитализма и неговите многобройни и разнообразни злодеяния изисква не разпокъсаността, която «неутралитетът» и «свободният синдикализъм» създават, а пълното

единство на пролетариата като една единна пролетарска армия.

В откритите жестоки сражения между работници и капиталисти днес де са организациите, към които принадлежите? Де е, напр., «Обединеният» синдикален съюз? Той не участва *абсолютно нито в една стачка!* Нещо повече: той изпадна до жалката роля на доставчик на стачконарушители, какъвто бе случаят особено в стачката в печатница «Зора» — Варна. Неговите водачи и вдъхновители-кариеристи днес с четири очи гледат и съдействуват да бъдат сразени борящите се тютюнороботници, за да имат оръжия след това против «консерваторите», против социалната демокрация в България, която твърде много пречи на техните карьеристически намерения.

Де са Железничарският и Телеграфо-пощенският съюзи? Де е шумящият «Съюз на съюзите», който уж «свалише и качваше правителства»? Няма ги на бойното поле. Или по-право: там са те, но в опашката на капиталистическата армия, дето разните карьеристи от лагера на радикалите и «обединените социалисти» днес са се уловили за гушите кой по-скоро чрез тия организации да достигне до облагите на властта, до кокала.

Не, другари! Погледнете трезво на развиващите се събития и вие ще се убедите, че необходимата мобилизация на пролетарските сили у нас е възможна не под знамето на «неутралитета» на «свободния синдикализъм», който цели и деморализира работниците, нито под калния байрак на карьеризма, полтиканството и продажничеството в работническото движение, а само в редовете на Синдикалния съюз и отделните професионални съюзи, вървящи ръка за ръка със социалната демокрация, под знамето на тъй наречения от господарите и техните агенти «тесняшки», «консерваторски» социализъм, който е революционният и непобедим социализъм на великия международен пролетариат. Изпълнете и вие достойно своя пролетарски дълг! Не дезертирайте от бойното поле на труда!

Организиранни работници и работнички,

Ние сме повикани на решителна борба, в началото на която се намираме. Нека покажем достойно какво значи организиран и съзнателен пролетариат. Отбивайки уда-

рите на побеснелите капиталисти, нам предстои да нало-
жим на последните съществуването на професионалните
съюзи като естествени представители и защитници на ра-
ботническия труд, редом с което наша всекидневна задача
е да стягаме и засилваме професионалните съюзи, да съ-
стояваме и увеличаваме редовете на социалната демокра-
ция, да издигаме мощни позиции срещу капитализма, от
които да бъде победоносно атакувана и най-сетне оконча-
телно разрушена съвременната капиталистическа Басти-
лия!

*Прочее, дайте най-широка морална и материална под-
крепа на борящите се другари в Русе, Шумен, Варна, «Пла-
малница» и Долна баня!*

София, 20 юли 1910 година

ОБЩ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТ:

Централен комитет:

*Димитър Благоев, Георги Кир-
ков, Васил Коларов, Христо Ка-
бакчиев, Георги Димитров*

Синдикален комитет:

*Георги Димитров, Ни-
кола Господинов, Антон
Иванов, Александър Ге-
оргиев, Драгой Коджей-
ков, Н. Пенев, Стефан
Бъчеваров*

*Д. «Работнически вестник»,
№ 23, 21 юли 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

След 21 юли 1910 г.*

Полицията продължава арести, малтретирания, интернирания върху работниците-стачници в мина «Плакалница». Протестираме енергично. Обуздайте полицейския произвол, за последствията не отговаряме.

За 250 души стачници: *Г. Димитров*

За Работническия съвет: *Христо Драганов*

*В. «Работнически вестник»,
№ 25, 26 юли 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

* Датирано по времето на пребиваването на Г. Димитров в мина «Плакалница», който до 21 юли 1910 г. е в София. (Ред.)

ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ

от 1 януари до 1 юли 1910 г.

Другари,

Въпреки големите трудности, които е срещал в своята неестранна дейност, Работническият печатарски съюз през отчетното полугодие има да констатира такива задоволителни резултати, които той от основаването си досега не е имал. Заблужденията, които от дълги години се насаждаха в главите на печатарските работници от общоделството у нас, са почти на изчезване. Днес се забелязва едно избистряне в съзнанието на печатарските работници, които някога, лъготени от продажни карниристи, заблуждавани и развратявани, бяха изгубили вярата в своята организация и се отнасяха съвсем апатично към нея. Това обаче не можеше да отиде задълго. Под тежестта на суровата действителност печатарският работник като наемен, ограбен и онеправдан в днешното капиталистическо общество не можеше да не почувствува всичката тая тежест на живота и се замисли сериозно за своето положение и да подири изход за неговото премахване. Разбира се, при наличността на една грамадна маса печатарски, книговезки, литографски и др. работници от книгопечатната професия не всички са пристъпили към организация; обаче за нас е важно да констатираме, че заблужденията, разпространявани някога от враговете на работническото освободително дело, са в голяма степен премахнати. И много естествено. В тоя момент, когато в редовете на Работническият индикален съюз има един несъмнен успех, когато Работническата социалдемократическа партия през цялата година предприема ред акции в защита на интересите на ра-

ботниците в България, когато през миналата и настоящата година се водиха маса стачни борби, ръководени от Работническия синдикален съюз и Работническата социал-демократическа партия, когато заплатите на работниците, благодарение на тяхната борба, се повишиха, условията на труда отчасти се подобриха и нейде надминаха тия в печатарското производство — всичко това не можеше да остане незабелязано от печатарските работници. Днес се забелязва именно това, че печатарските работници почнаха да гледат малко по-иначе. Дълго време проповядваният «свободен синдикализъм» биде съкрушен от социалистическата критика и от самата действителност; организациите, които поддържаха тая идея, в случая Типографското дружество, представляват чернокраки дружества, които в борбата си против социалистическите организации не подбираха и сега още не подбират средствата. В услугите си към господарите те се съвършено дискредитираха в очите на работниците, които, възмутени от това, ги напушат и идат в редовете на Печатарския съюз.

През отчетното полугодие ние има да констатираме един по-разчистен път и в това отношение, че ония печатарски работници, които поради своето несъзнание и неразбиране станаха мasha в ръцете на буржоазните агенти да разчистят пътя на днес властващата котерия — «демократията», имаха случаи да видят събитията, които се разиграха напоследък, като кървавата баня в Русе, изхарчването на милиони за посрещането на короновани палачи и за разни тържества, неприлагането Закона за женския и детския труд и пр. актове, които само отвращават, възмушават работническата класа и осветлени от социалистическата агитация и пропаганда, пристъпят към организация. Днес повече от друг път трудностите са премаханати и Печатарският съюз е използвал всичко това за своето засилване, за своя всестранен напредък.

І. СЪСТАВ

През отчетното полугодие, както това се вижда от таблица І, числено съюзът се е значително увеличил. В състава на съюза през това полугодие се присъединиха още две секции, *русенската*, основана на 28 февруари с 18 чле-

...ове, и татарпазарджишката, основана в началото на м. март със 7 членове. Към 1 юли съюзът има 8 секции, движението на членовете на които е следното (вж таблица I): Като централистична професионална организация — Работническия печатарски съюз, в неговия състав влизат и ония работници от професията, които работят в градовете, дето производството е слабо и липсват условията за образуването на професионална секция. Така при Централното настоятелство има записани 9 членове от следните градове: Добрич 5*, Разград 1, Севлиево 1, Дупница 1 и Хасково 1.

От изложението за състава на съюза се вижда ясно, че през отчетното полугодие съюзът е увеличил доста своите членове: от 143 членове в началото на полугодия в края стават 222 — едно увеличение със 79 членове. За да се види по-нагледно как са се движили членовете на съюза от основаването му досега, представяме следната таблица:

Години	I полугодие		II полугодие	
	в началото	в края	в началото	в края
1907—1908	132	156	156	140
1908—1909	140	140	140	101
1909—1910	101	143	143	222

В изложението за състава на съюза липсват сведения за специалността на членовете. В бъдеще другарите при пращането на отчетите нека имат предвид това, за да може да се вижда ясно от коя специалност по колко членове влизат в съюза, тъй като Работническия печатарски съюз обема в своя състав всички работници от книгопечатната индустрия.

II. ДЕЙНОСТ

Организационната дейност на съюза през изтеклото полугодие е била много по-усилена, отколкото през миналото полугодие (вж таблица II):

* Другарите от Добрич съобщават, че там вече са турили основите на печатарска секция, която влиза в състава на съюза от 1 юли

Таблица 1

№ по ред	Движение на членовете										Пол			Сем. по-лож.		Народност		Възраст			Образование		Член. на парт. организации или социалем. групи						
	Членове в началото	Новопостъпили	Презаписани	Изключени	Доброволно напуснали	Заклинали	Остават членове в края	Мъже	Жен	Женени	Неженени	Българи	От друга народност	До 20 години	От 20 до 30 години	От 30 години нагоре	Първоначално	Няколко средно	Записани в избирателните списъци										
1	62	27	6	10	—	2	83	72	11	17	66	71	12	29	39	15	15	68	38	25									
2	37	21	5	6	4	3	50	33	17	6	44	49	1	25	23	2	16	34	16	6									
3	—	28	4	—	1	3	28	28	—	4	24	24	4	4	19	5	2	26	18	2									
4	10	8	—	—	—	—	18	15	3	3	15	18	—	15	3	—	—	18	3	1									
5	8	2	—	—	—	—	12	12	—	1	11	12	—	9	3	—	—	8	3	3									
6	11	—	—	3	—	1	7	7	—	—	7	6	1	4	3	—	—	6	3	4									
7	—	7	—	—	—	—	8	8	—	—	8	6	2	4	3	—	—	7	3	2									
8	5	2	—	—	—	—	7	7	—	1	6	7	—	2	3	—	—	7	—	2									
9	10	4	—	—	3	2	9	9	—	—	9	9	—	5	2	2	—	—	4	6									
Всичко										143	99	18	19	8	11	222	191	31	32	190	202	20	101	95	26	48	174	87	51

НА ИМЕНОВАНИЕ
НА СЕКЦИИТЕ

Таблица II

НАИМЕНОВАНИЕ НА СЕКЦИИТЕ	Организац. дейност				Просветителна дейност											
	Настоятелни заседания	Секционни събрания	Посещавани оредно	Със сказки	Без сказки	Публ. събрания	Беседи и реферати	Прочетени книги от общата библиотека	Число на четците	Позиви	Число на пръснатите екземпляри	Членове	Абонати на «Р. в.»	Членове	Абонати на «Н. в.»	Срещи, вечеринки и представления
Софийска	30	11	55	7	4	3	—	144	58	5	1200	56	7	9	—	—
Варненска	36	18	40	17	1	3	—	50	32	3	1900	17	1	3	—	—
Русенска	20	15	20	11	4	4	—	33	12	—	—	10	—	1	—	—
Плевенска	17	28	15	25	3	1	13	50	15	2	600	1	—	—	—	—
Врачанска		8	10	2	6	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—
Кюстендилска	8	8	7	5	3	1	—	—	—	1	100	3	—	—	—	—
Т. Пазарджикска	4	14	12	9	5	—	—	15	10	—	—	3	—	—	—	—
Пловдивска	3	3	5	3	3	—	—	10	3	—	—	1	—	1	—	—
Центр. настоятелство	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	1	—	—
Всичко:	133	105	164	78	29	12	13	302	130	11	3800	103	8	16	—	1

Просветителната дейност също е по-усилена, отколкото през миналото полугодие. Публичните събрания, които секциите са устройвали за уяснение на възниващи печатарските работници въпроси, или пък както напоследък — да бъдат осветлени върху стачконарушителската дейност на общоделското Типографско дружество, са доста спомогнали за усиляването на секциите. Четците на четените книги от общоработническите библиотеки са тоже много повече от миналото полугодие. Трябва обаче да забележим, че има секции, които много малко са направили или пък нищо в това отношение. Така напр. от таблицата се вижда, че врачанската и кюстендилската секции не са се ползвали никак от книгите на общоработническите библиотеки. В това отношение желателно е секциите при разглеж-

дане на настоящия отчет да обърнат най-сериозно внимание върху социалистическата просвета на своите членове, гаранцията, за да имаме редовни и предани членове. Абонатите на «Работнически вестник» също са се увеличили от 71 в началото на 111 в края на полугодieto. Това, разбира се, не може да ни задоволи. Защото от 222 членове едва половината получават «Работнически вестник». И в това отношение ние трябва да употребим всички усилия, щото през идущото полугодие всички членове да получават своя верен защитник и учител — неподкупния «Работнически вестник». Колкото за «Ново време», макар и абонатите през изтеклото полугодие и да са увеличени от 9 на 16, това число не може да задоволи никого от нас. В това отношение също трябва да се направи много повече.

Централното настоятелство като ръководно тяло на съюза е проявило следната дейност: имало е 15 настоятелни заседания, в които се е занимавало с въпроси, отнасящи се до дейността на секциите, давало им е нужните упътвания и наставления. Заседанията си Централното настоятелство е правило съвместно с двамата членове от Контролната комисия. Заседанията на Централното настоятелство не всякога са бивали в пълния си състав зарад туй, че един от неговите членове често отсъствува от града по партийна и синдикална работа. Все пак то е могло да дава навреме нужните указания и да отговаря навреме на всички въпроси от страна на секциите и отделни членове на съюза. Има 130 входящи писма и изходящи 125; окръжни 5, 3 от които в «Печатарски работник» и 2 отделно отлитографирани.

Нашият съюз не остана чужд на акциите, които Работническата социалдемократическа партия предприе на 10 януари против противоработническата политика на властващата днес «демокрация», като за тая цел софийската секция пръсна позив между печатарските работници и ги канеше на демонстрацията за тая цел; на 14 февруари — на митинга против законопроектите за сдружаванията и публичните събрания; на 14 март — против завоевателните стремежи на Австрия и Русия и в полза на балканския мир и обединението на балканските държави в Балканска федеративна република. Със специално ок-

ръжно Централното настоятелство напомни значението, което Първи май има за работническата класа, и подкани съюзните секции и отделни членове към жива агитация и неговото бляскаво отпразнуване.

Професионалният ни орган в „Печатарски работник“ се печата в 800 екземпляра и се получава от всички съюзни членове безплатно. Централното настоятелство среща големи трудности при неговото списване затуй, защото другарите от професионалните секции не дават редовно сведения за трудовите условия в печатарското, книговезното, литографското производство, а така също и за дейността на секциите, които сведения, публикувани в професионалния орган, са от голямо значение за нашата пропаганда и агитация и за запознаването на съюзните членове с дейността на секциите в другите градове. По такъв начин списван нашият орган, той би бил по-интересен и ще отговаря на своето предназначение като професионален орган на съюза. Малко внимание е обърнато за неговото разпространение, а известно е, че издръжката му става от съюзната каса, средствата на която ние трябва да скъпим. Затова необходимо е пускането на покани за фонда „Печатарски работник“ и усиляването на ръчната продажба.

III. ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ

При все че през това полугодие имаме много по-големи приходи от членски внос и др., отколкото през миналите години, трябва обаче да се забележи, че това не е достатъчно, особено като се има предвид и численото увеличение на нашия съюз.

Въпреки големите разходи, които е направил съюзът през полугодиято, голямата част от които са за вътрешното му уреждане, съюзната каса сключва и сега с една наличност от 1214,92 лв., или с един излишък от 56,11 лв. повече от миналата година. Ако искаме съюзната каса още повече да се засилва и да сключва всяко свое полугодие с по-големи излишъци, ние трябва да се стремим всяка седмица редовно да си внасяме членските вноски и да не остане нито един член нередовен към съюзната каса.

Таблица III

РАВНОСМЕТКА
НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ
от 1. I. до 1. VII. 1910 г.

ПРИХОД**РАЗХОД**

№ по ред	ПРИХОД						РАЗХОД						№ по ред	Легла	Стой.
	Членски книжки	Вписан внос	Членски внос	Авансмет II ръчна продажба на „П.р.“	Военн помощн	Разни	Всичко	№ по ред	НА ИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДА	№ по ред	Легла	Стой.			
1	6	—	25	683	35	360	1940	50	783	80	1	За наем, капц. и др.	93	50	
2	3	80	18	305	75	1230	—	—	339	85	2	" агитация	59	—	
3	5	—	9	141	65	—	—	—	155	65	3	" стачки	348	90	
4	1	80	5	93	90	—	—	—	100	70	4	" безработни	209	10	
5	—	60	2	65	20	330	—	—	71	10	5	" болни	176	—	
6	1	—	—	30	15	—	—	—	31	15	6	" пътуващи	22	90	
7	—	—	—	23	45	—	345	—	26	90	7	" печат и скуп. на	202	64	
8	2	—	5	10	70	1	6	—	24	70	8	" „П. р.“	72	60	
9	—	30	1	55	85	540	—	—	66	15	9	Разни печ. издания	219	90	
											10	Чл. вн. в ОРСС за IV	80	10	
											11	от м. г., I и II трим.	59	25	
												Съюзно знаме			
												Разни			
												Всячко:	1543	89	
												Наличност на 1. VII.			
												1910	1214	92	
												Всячко	2758	81	
												А всичко	2758	81	

IV. ВЗАИМОСПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През полугодията съюзът е подпомогнал 7 безработни ругари от следните градове: София — 1, Варна — 3, Плевен — 1, Враца — 1, Пловдив — 1; боледуващи: София — 1 и Варна — 1; пътуващи: Варна — 1 и Пловдив — 1. Дадени са на безработни 209,10 лв., на болни—176 лв. и за пътуващи — 22,90 лева.

V. СТАЧНИ БОРБИ

През това полугодие съюзът е ръководил 2 стачки. Едната в Кюстендил в печатницата на братя Дюлгерови, обявена на 5 февруари, отбранителна. Стачката е била организирана. Стачкували са 4 души, 3 от които организирани и 1 неорганизиран. Стачката продължава една седмица и свърши без успех вследствие явяването на изменения. Втората стачка е в печатница «Зора» — Варна, обявена на 10 юни, нападателна, организирана. Участвували са 10 членове на Печатарския съюз. Устроени са за тая цел събрания и са пръснати 3 позива. Стачката продължава 10 дни и свърши без успех вследствие явяването на изменения. Изгубени работни дни в първата 28, във втората 18 дни. За издръжката на стачниците са изразходвани: за кюстендилската 33 лв., за варненската 314,15 лева.

Мизерните условия, при които са поставени да работят печатниците от книгопечатната индустрия, са ги подтикнали често пъти към борби било за извоюване на по-добри условия, или пък за запазване на придобитите по-рано чрез борба урегулирани условия на труда. Стачката в Кюстендил е една от тия. Господарят на тая печатница намира удобен момент и увеличава работния ден от 9 на 10 часа. Тая произвол не можеше да не възмути работниците и те биват принудени да вземат отбранително положение. Тук трябва да забележим, че настоятелството на секцията, когато да иска предварително съгласието на Централното настоятелство, пристъпя към борба. Така обявени стачки в своя глава и без оглед на условията често свършват с поражение за стачниците. Въпреки това Централното настоятелство ги подпомогна, като им обърна сериозно вниманието в бъдеще да не се повтарят тия грешки.

Тук трябва да изтъкнем причините на неуспеха на стачката в печатница «Зора», която ще остане бележит в историята на работническото печатарско движение у нас.

Напоследък вследствие усилената работа в тая печатница господарят принуждавал работниците да работят извънредни часове. Грубостите достигнали своя връх и положението станало нетърпимо. Предварително въпросът се изучава — възможно ли е да се предприеме нещо в защита на работническия труд. При това положение, в което се е намирала тогава работата в печатницата, се виждало, че моментът е благоприятен, за да се пристъпи час по-скоро към борба за премахване лошото, нетърпимо положение в печатницата. Настоятелството на секцията, като имало предвид, че в тая печатница работят и работници от общоделското дружество «Защита», ги поканило за обмисляне на тоя въпрос, които заявили, че не могат да действуват заедно с «консерваторите», докато се не признае, че не са «господарски оръдия» и пр. — готови, следователно, да изменят на борбата. Въпреки това стачката се обявява, като остават да работят всички членове на Типографското дружество «Защита». Нещо повече: в момента, когато господарят е бил в преговори със стачната комисия и е бил наклонен да приеме исканията на стачниците, окружен от чернокраките, които му доставили и нови изменници от Шумен, отказал да преговаря. Постъпят още изменници, покорни общоделци, и стачката бива прекратена без успех.

Другарите знаят за миналогодишната стачка в Плевен и изпратените за тая цел чернокраки от София да разрушат омразната на господарите печатарска секция. Нищо чудно и в тсва, че същото се повтори в още по-отвратителна форма във Варна. И всичко това е много лесно обяснимо. Нима тъпоумните водачи от Типографското дружество не виждат какво става наоколо им? Че те са се съвършено компрометирали в очите на печатарските работници, това за никого не е тайна. Събрани на «конгрес» в Габрово, те са се убедили още веднъж, че губят почвата под краката си и че за да се запазят от разкапване, необходимо е да се употребят и последните средства — стачконарушителство.

то и шпионажът, средства, достойни само за господарските оръдия.

Разбира се, всички тия отвратителни средства за борба от страна на общоделците против Печатарския съюз не са в състояние абсолютно нищо да направят за нашето обезсилване. Напротив, като че ли те ни и подпомагат. Скандала, който извършиха в Русе, Варна, Плевен; заплашванията с бой в Пловдив и пр. — всичко това твърде много помогна, за да видят нагледно печатарските работници коя е организацията, която е способна да защити техните интереси. Там, дето нашите другари образуват секции, общоделците основават контрадружества за борба против «тесняците»; случаят в Русе много ясно ни говори това.

Нас ни радва обстоятелството, че печатарските работници, които са били под тяхно влияние, днес вече, освободени от заблужденията на общоделството, се редят под знамето на Печатарския съюз, за който не е далеч денят, когато той ще обгърне голямата част от печатарските работници и така здраво сплотени и дисциплинирани, подпомогнати от всички съзнателни работници в България, ще пристъпим към общ щурм за извоюване на по-добри условия на печатарския труд в България.

— Другари,

От изложението, което направихме дотук за състава, дейността и борбите на съюза, се вижда, че той наистина върви напред към своето засилване и закрепване. Тепърва той ще почне още повече да расте. Нам предстои енергична и неуморна работа за привличането на печатарските работници и тяхното просвещаване по пътя на социализма. Нашият съюз е здраво стъпил на краката си и нищо не е в състояние да спре неговия ръст и сила. Повече работа, просветителна и организационна, нам предстои и не ще бъде много далеч времето, когато Печатарският съюз ще пристъпи и към извоюване на по-добри трудови условия за печатарските работници в страната и още по-успешно ще участва в общата работническа борба за пълното освобождение на труда.

Безспирно и неуморно да вършим тая работа ни пове-
лява нашият дълг като работници!

Да живее Печатарският съюз!

Да живее неговият идеал — социализмът!

Централно настоятелство:

Председател: Г. Димитров

Секретар: Ж. Христакев

Касиер: Ал. Георгиев

Администратор: М. Петров

Съветник: Ал. Димитров

Из. «Печатарски работник»,
№ 6, 1 август 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Печатарски работник»

**ДА ПОДКРЕПИМ
БОРЯЩИТЕ СЕ ДРУГАРИ!
ДА СЕ ГОТВИМ
ЗА НОВИТЕ БОРБИ!***

София, 7 август 1910 г.**

В последно време ние се намираме всред огъня на постоянни стачни сражения с капиталистите. Стачките избухват една след друга, обикновено предизвикани от самите капиталисти, които всячески се стараят да унищожат или най-малко разстроят нашите организации.

Още незавършена окончателно борбата с тютюнофабрикантския тръст, избухна стачката в «Плакалница» и се обяви тютюноработническият локаут в Хасково. Стачката вълна залива вече и сливенските текстилни фабрики.

В настоящия момент освен дребните стачки имаме и по-голяма тютюноработническа стачка във Варна (230 души), стачката в «Плакалница» (250 души) и локаутът в Хасково (60 души).¹³³

Тая усилена стачна борба, разбира се, не може да ни смущава. Тя е преди всичко едно последствие от ръста и засилването на нашето движение. Ние ще има да минем във всяка индустрия и професия през редица чести и ожесточени стачни сражения, докато успеем да наложим на господарите и капиталистическите компании нашите професионални съюзи като законни и естествени представители и защитници на труда.

Нужно е обаче в тия сражения да разполагаме освен другото и с достатъчно средства, ако искаме из тях да излезем по-силни, с по-голяма бойна способност и готовност

* Документът не е подписан, но е публикуван на централно място в от-
дела «Синдикално движение» на в. «Работнически вестник», на което основа-
ние се публикува. (Ред.)

** Дата на публикуването. (Ред.)

и с достойнство да посрещнем новите усиленни стачни борби, които ни предстоят.

Тютюноработническите стачки по-рано в Шумен, Русе и Варна погълнаха една доста крупна сума от няколко хиляди лева. Сегашните стачки също изискват маса средства.

Жизнените настоящи и бъдещи интереси на нашето движение ни повеляват да напрегнем всички свои сили, за да издържим достойно и успешно стачната борба, с която сме ангажирани, и да отбием ударите, насочени против съществуването и засилването на нашите организации.

Предвид на всичко това Синдикалният комитет най-настоятелно поканва централните настоятелства и секции на професионалните съюзи и местните работнически съвети *незабавно* да направят следното:

I. Да усилят събирането на помощи за фонда Защита и борба и специално за стачките, които днес се водят.

II. Съветите и професионалните секции да се занимаят с предложението, направено от някои секции и другари, да *пожертвуват всички съюзни членове в този решителен момент по една надница за фонда Защита и борба*. Желателно е това предложение да се усвои от всички секции и другари и пожертвуваните надници *веднага* да бъдат събрани. Разбира се, от това задължение ще бъдат освободени безработните другари, както и ония, които не биха имали никаква материална възможност да го изпълнят.

III. Централните настоятелства и секциите, които биха могли, нека отпуснат и от касите си известна помощ.

IV. Местните работнически съвети в споразумение с партийните организации и групи, дето е възможно, да устроят специални увеселения, приходите от които да бъдат в полза на стачките и фонда.

Синдикалният комитет е убеден, че всички другари добре схващат важния момент, който преживява нашето движение, и ще положат най-енергични усилия, за да приложат успешно препоръчаните от Синдикалния комитет мерки.

Прочее, другари, подкрепете най-широко борящите се другари! Гответе се за новите борби!

Действайте енергично, бързо и смело!

Бързата помощ е двойна помощ. Това днес е по-вярно от всеки друг път!

Всички събрани суми да се изпращат до Синдикалния комитет (София, Работнически дом, ул. «Кирил и Методий» № 63, Г. Димитров).

От друга страна както стачките, така и самото събиране на помощите трябва да се използват за най-широка агитация между неорганизираните работници и работнички и за заздравяването и засилването на професионалните съюзи.

«Работнически вестник»,
№ 30, 7 август 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

ЗА БРОШУРАТА «СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ»

София, 20 август 1910 г.*

Под редакцията на Синдикалния комитет и в издателство на Партийната социалистическа книжарница и печатница излезе от печат брошурата *«Синдикалното движение в България»*. Тая брошура в 10 печатни коли съдържа освен отчета на Синдикалния комитет за 1909—1910 г. със сведения върху синдикалното движение от 1904 до 1910 г. и решенията на всички синдикални конгреси, протоколите на VII синдикален конгрес в София, Устава на Синдикалния съюз, още и три глави: 1. Икономическото развитие на страната; 2. Пораждането и развитието на синдикалното движение и 3. Пред новите изпитания и борби.

Това съдържание на брошурата я прави жизнено необходима за всеки синдикиран работник, за всеки работнически агитатор и организатор, за всеки съчувственик на работническото освободително дело, както и за всички ония, които се интересуват от историята и сегашното състояние на синдикалното движение в нашата страна.

Предвид на това Синдикалният комитет поканва централните настоятелства и секциите на професионалните съюзи, местните работнически съвети и отделните другари *веднага* да се загрижат за нейното най-широко разпространение в средата на организирани и неорганизирані работници.

От Синдикалния комитет

В. *«Работнически вестник»*,
№ 36, 20 август 1910 г.

Печата се по текста
на в. *«Работнически вестник»*

* Дата на публикуването. (Ред.)

ДОГОВОР,
СКЛЮЧЕН МЕЖДУ ТИПОГРАФСКОТО
РАБОТНИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО,
РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ,
БЪЛГАРСКОТО ТИПОГРАФСКО
ДРУЖЕСТВО И РАБОТНИЧЕСКОТО
КНИГОВЕЗКО ДРУЖЕСТВО В СОФИЯ,
ПРЕДСТАВЛЯВАНИ ОТ ИЗБРАНИТЕ
ЗА ТАЗИ ЦЕЛ КОМИСИИ*

Чл. 1. Четиритях организации се съгласяват да водят **за**дружна борба за отблъскване предявените от господарите тежки за работниците условия и за извоюване ред **искания** в полза на работниците, съдържащи постановленията **относително**:

а) определяне максимума на работния ден, както и работните дни в годината (премахване на неделната и празнична работа);

б) определяне минимума заплата за разните категории работници въз основа на прослуженото време и специалността на работника;

в) редовно седмично или двуседмично изплащане;

г) премахване работата на парче;

д) заплащане на извънредната работа;

е) уреждане ученическия въпрос;

ж) приемане на работа само организирани работници.

Чл. 2. Една комисия, избрана от по равно число представители от четиритях организации, ще води преговори с господарите в постоянно старание да прокара горните **искания**.

Гдето предложенията на комисията не бъдат **доброво**лно приети, комисията има право да действува както **намери** за добре.

* Договорът е сключен след постигнато споразумение между посочените печатарски организации в отговор на драконовския господарски правилник, който трябвало да се въведе от 15 ноември 1910 г. в графическите заведения. (Ред.)

Чл. 3. Ония стачници, които са организирани, получават помощи от организациите, на които са членове. Неорганизираните се издържат от нарочно образуван за целта фонд, в който четиритях организации внасят по равен дял (според нуждите).

Помощи, които биха се получили извън България и от организации, не принадлежащи към двата синдикални съюза, постъпват в общия фонд.

Комисията, предвидена в чл. 2 на тоя договор, ще има и да определи по какъв начин ще се увеличава сумата на фонда.

З а б е л е ж к а: Ако в течение на борбата някоя от организациите се намира в невъзможност да поддържа своите стачкуващи членове, то последните се издържат от фонда за неорганизираните работници.

Чл. 4. Настоящият договор обвързва четиритях организации за взаимност до пълното осъществяване изброените по-горе искания, както и за тяхното запазване.

Комисия от ТР д-во:

В. П. Дюлгеров
Д. Хр. Дончев
Кр. Балабанов

Комисия от РП съюз:

Г. Димитров
А. Захариев
П. Бобев

Комисия от БТ д-во:

Д. Христов
Г. Градинаров
Ал. Кръстев

Комисия от Кн. Р. д-во:

Десьо Пеев
Хр. Мишков
Дончо Алексиев

КЪМ СЕКЦИИТЕ И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ

София, 6 ноември 1910 г.*

Другари,

Както вече сте се научили, печатарските и книговецките работници са предизвикани от господарския Графически съюз на една тежка, жестока борба.

Нашият Печатарски съюз, както винаги, застава в първите редове на тая борба. Заедно с Типографското работническо дружество, Книговезкото дружество и Българското типографско дружество ние сключихме един договор за *съвместна* борба.

За да бъде успешна подетата борба против драконовския господарски правилник и да послужи като едно средство за разчистване пътя на *нападателните борби* за подобряване тежките условия на печатарския труд, Централното настоятелство ви препоръчва най-настоятелно *веднага* да извършите следното:

1. Ако не сте сторили досега това, свикайте веднага секцията на събрание за изясняване създаденото положение, като организирате добре разпространението на позивите, които ще получите, както и на *«Печатарски работник»*.

2. Свикайте и публично събрание по същия въпрос, като привлечете на него всички печатарски и книговецки работници.

3. Членските вноски най-редовно събирайте и веднага събраните суми изпращайте в централната каса. В тоя

* Дата на публикуването. (Ред.)

съдбоносен момент *не трябва да има нито един нередовен член.*

4. Погрижете се в най-скоро време всички съюзни членове да внесат по една надница за централната каса.

5. Вземете решение в секционен събрание всеки член да внася известна седмична *извънредна* членска вноска за засилването на съюзната каса, докато трае борбата. Извънредните членски вноски събирайте *обезателно* в края на всяка седмица и изпращайте заедно с другите суми в централната каса.

6. Заедно с настоящето ще получите и подписка за събиране помощи за засилване съюзната каса, предвид победата борба. Събирайте усърдно помощи от наши другари и съчувственици. Апелирайте към тяхната максимална щедрост и пожертвувателност, имайки пред очи решителния момент, който преживяваме. Събраните помощи *бързо* изпращайте в централната каса.

7. Уведомявайте ни *редовно и бързо* върху това, което предприемат или възнамеряват да предприемат господариите в града ви, както и върху това, което става в средата на печатарските и книговезки работници.

8. Не допускайте никакви изменници от провинцията да дойдат в печатницата на Стайков или другаде, където се обяви стачка или локаут. Същото направете и за Русе, дето, както знаете, има обща стачка.¹³⁴

9. Ако някоя работа от София бъде пренесена в града ви, уведомете ни веднага *телеграфически* или по *телефона*.

Другари,

Наред с гореизложеното действайте най-енергично за всестранното заздравяване и засилване на Печатарския съюз. Намирайте се в най-близки връзки с цялата работническа печатарска маса. Всички годни за организационно неорганизиран работници — словослагатели, машинисти, подавачи, книговезци и пр., погрижете се да бъдат организирани в най-скоро време в редовете на съюза — най-добрата гаранция за предстоящите успехи на печатарските и др. графически работници.

Моментът е много важен и съдбоносен. Нека бъдем

Всички на своя пост! От нас се изисква да дадем живо доказателство, че сме действително съзнателни работници, че представляваме достойно организацията, която е единствено в състояние да обединява работниците от всички клонове на графическата индустрия и да брани техните интереси и права.

Всички суми и помощи изпращайте до каснера на съюза *Александър Георгиев*, Работнически дом, ул. «Св. Кирил и Методий» 63.

Убедени, че вие ще изпълните доблестно своя пролетарски дълг и в тоя момент на решителна борба против бясната капиталистическа експлоатация, изпращаме ви своя другарски, социалдемократически поздрав.

За Централното настоятелство

Председател: *Г. Димитров*

Секретар: *И. Бобев*

*В. «Печатарски работник»,
№ 9, 6 ноември 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Печатарски работник»*

ПРЕДСТОЯЩАТА ПЕЧАТАРСКА СТАЧКА*

Днес изтича срокът, след който по решението на Графическия съюз господарският драконовски правилник влиза в сила.

Според тоя правилник от 16 ноември т. г. във всички софийски печатници, книговезници и др. графически заведения, господарите на които влизат в Графическия съюз (освен печатниците, дето има ежедневни вестници), би трябвало да се работи 9 часа, да не се празнуват множество от днешните празници, да се въведе систематическа извънредна работа, плащана само с 25% повече от обикновената заплата, да се определят заплатите според наредените букви, господарите при всяко изплащане да задържат по 7 дни от работническите заплати, младите работници през първите четири години от своята практика да не могат да се организират и пр.

Ясно е, че да позволят печатарските и книговезки работници прилагането на тоя правилник, то би значило да извършат над себе си *самоубийство*. Затова, още когато господарите оповестиха, че ще прилагат такъв правилник, всички работници, организирани и неорганизирани, *еднодушно* издигнаха своя глас против правилника и решиха да се борят за неговото отхвърляне и прокарването на такива условия в заведенията, при които да бъдат поне отчасти гарантирани интересите, здравето и животът на работниците.

* Г. Димитров участва в ръководството на общата печатарска стачка, пише няколко статии по стачката, поради което се предполага, че е автор и на настоящата статия. (Ред.)

Предвиждайки че тоя конфликт, предизвикан от господарския Графически съюз, може да се изрази в една голяма, с тежки последствия за печата стачка, столичният кмет г. Батолов се опита да се яви посредник между двете страни. И наистина по негова инициатива се състояха в кметството две конференции между работническата графическа комисия и комисията на господарския Графически съюз. Те обаче не доведоха до никакъв практически резултат, защото господарската комисия, последователна на взетото решение от болшинството членове на Графическия съюз, *отхвърли* всякакви преговори с работническата графическа комисия, която от своя страна направи всичко възможно да се поведат предварителни преговори, за да се разреши конфликтът, без да се прибегва до стачка. След тоя несполучлив опит да бъде отхвърлен господарският правилник по мирен начин и да се урегулират условията на работата в графическите заведения с един колективен договор, сключен между господарите, от една страна, и работническите организации, от друга, естествено сега не остава друго освен чрез смела, решителна и неотстъпна борба господарите да бъдат заставени да сторят това, което отказаха при посредничеството на столичния кмет.

На 16 ноември на господарския правилник ще се отговори със стачка. Във всички печатници и други графически заведения, дето господарите се опитат да приложат своя правилник, утре никой няма да работи. Стачката ще залее със своята вълна и тия заведения, господарите на които, макар и да не въвеждат господарския правилник, биха *прямо* или *косвено* помагали на Графическия съюз.

Борбата вече е обявена. Утре повечето от софийските печатници ще бъдат затворени, за да не се отворят, докато господарите не се откажат от своя драконовски правилник.

Всичката отговорност за последствията от печатарската стачка пада всецяло върху господарския Графически съюз, който в своята безгранична жажда за печалби иска да третира работниците едва ли не като средновековни роби и който именно затова осуети предварителните преговори.

Ние най-горещо приветствуваме борящите се работ-

ници, убедени, че те достойно ще издържат тая остра борба, към която алчните господари ги предизвикват.

На работниците от другите професии предстои да изпълнят своя пролетарски дълг, като дадат най-широка морална и материална подкрепа на борящите се печатарски работници, без да забравят нито за минута, че тяхната победа ще бъде една бляскава победа на цялата работническа класа над беснуващия капитализъм.

*В. «Работнически вестник»,
№ 73, 15 ноември 1910 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ*

София, 29 декември 1910 г.**

Синдикалният комитет още веднъж привлича най-широко вниманието на централните настоятелства и секции на професионалните съюзи и на местните работнически съвети върху окръжните под № 237, 238 и 283 относително приключването на дейността и сметките за 1910 г., приготвяне годишните отчети, предстоящата единност и усилването на фонда Защита и борба, като иска, че те веднага ще предприемат препоръчаните в тях окръжни мерки.

При това комитетът поканва контролните комисии заедно със синдикалните ревизори при местните работнически съвети да направят своевременно най-щателни ревизии на дейността на настоятелствата и състоянието на секциите, както и да ревизират техните отчети.

Централните контролни комисии да направят същото за централните настоятелства на професионалните съюзи, а контролните комисии на партийните организации и групи да направят подобна контрола на местните работнически съвети.

*) «Работнически вестник»,
№ 91, 29 декември 1910 г.

Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»

* Документът не е подписан, но се отнася до важни организационни въпроси, на което основание се публикува. (Ред.)

** Дата на публикуването. (Ред.)

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ОКРЪЖНО
НА СИНДИКАЛНИЯ
КОМИТЕТ
НА ОРСС № 20

София, 11 януари 1911 г.*

I. СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ
И НЕГОВИТЕ ЗАДАЧИ

*1. Условията за пораждаването на работническите
професионални съюзи*

Пропадането на дребното производство и развитието на капитализма. Пролетаризирането на широките народни маси. Създаването на съвременния наемен работник и разликата между него и някогашния калфа. Отношенията между труда и капитала в производството. Принадената ценност. Растящата експлоатация над работническия труд и ужасните последствия от нея за работника и работническото семейство. Физическото и духовно израждане, към което капитализмът тика работническата класа. Убийствената конкуренция между самите работници, когато са несъзнателни и неорганизирани. Безпомощността на отделния работник. Необходимостта от колективна защита и борба на работниците против капиталистическата експлоатация. Ролята на социалната демокрация при пораждаването на професионалните съюзи.

2. Същността на професионалните съюзи

Професионалните съюзи като естествени и законни представители на труда в производството и организация

* Датирано по Окръжно № 20. (Ред.)

за борба против капиталистическата експлоатация. Числото работническият им и интернационален състав и характер. Отношението към посредниците. Стремещът на професионалните съюзи да урегулират условията на труда в полза на работниците. Увеличение заплатите, намаление работното време, премахване работата на парче, забраняване извънредната и нощна работа, въвеждане 36-часова непрекъсната седмична почивка, прилагане в производството изискванията на хигиената, приемане на работа работниците само чрез работническата организация и пр. Ролята на професионалните съюзи за културното повишаване и пролетарското възпитание на работниците. Материалното подпомагане на безработните, болните, пътуващите и пострадали членове. Даването адвокатска защита, медицинска помощ и пр. Професионалните съюзи като училища на социализма. Разликата между професионалните съюзи и другите политически, кооперативни и просветителни организации на пролетариата.

3. Стачната борба и професионалните съюзи

Стачката като средство за борба. Настъпателни и отбранителни стачки. Частични и общи стачки. Кога и как се обявява стачка? Исканията, които трябва да се предявяват. Необходимите условия за успеха на стачната борба. Бойкотът като средство за борба. Кога и как се обявява бойкот? Необходимите условия за успеха на бойкота. Вредата от саботажа (повреждане машините, инструментите, материалите и пр. през време на стачка). Стачната борба на държавните работници. Все по-големият масов и политически характер, който добиват стачките вследствие капиталистическото развитие. Организацията на капиталистите в съюзи, картели и тръстове и намесата на държавата в стачната борба. «Генералната» стачка. Масовата политическа стачка.

4. Тарифните договори и професионалните съюзи

Неизгодите на личния договор за работниците. Предимствата на колективния договор. Що е тарифен договор? Тарифи за цяло дадено производство. Тарифи за

цялата страна. Срокът за валидността на тарифните договори. Кога и как е възможно прокарването на благоприятни за работниците тарифни договори? Отрицателните страни на тарифната политика на професионалните съюзи. Максималните резултати, които могат да се добият в полза на работниците с тарифните договори, и тяхната недостатъчност.

5. Безработицата и професионалните съюзи

Причините на безработицата. Анархията и кризите в капиталистическото производство. Последствията от безработицата за работниците. Борбата против безработицата. Организиране бюра за намиране работа на безработните. Работническите искания досежно държавната застраховка на работниците в случай на безработица. Невъзможността да се ограничи значително и да се премахне окончателно безработицата със средствата на синдикалната борба. Необходимостта от политическата борба на социалната демокрация за ограничение безработицата и облекчение нейните последствия по законодателен път и за нейното пълно премахване, което е възможно само с премахването на съществуващия капиталистически строй.

6. Работническото законодателство и професионалните съюзи

Нуждата от законодателна защита на труда върху следните основи: 1. Установяване нормален работен ден от 8 часа максимум; 2. Забраняване наемния труд за деца, по-малки от 14 години; 3. Забраняване нощната работа с изключение на ония производства, които по своята си и за общественото добро трябва да се извършват нощно време; 4. Непрекъснатата почивка за всеки работник най-малко от 36 часа в седмицата; 5. Забраняване системата трук (изплащане със стоки вместо с пари); 6. Уреждане надзор над всички производства, изследване и уреждане отношенията на труда в градовете и селата чрез особени учреждения и камари на труда, подобряване хигиеничните условия на труда; 7. Равноправност на земеделските работници и слугите с останалите работници; унищожаване

не съществуващите правилници за слугите; 8. Гарантиране на правото на сдружаване и стачка; 9. Въвеждане на дължително държавно осигуряване на работниците в случай на смърт, злополука, безработица, инвалидност и старост; 10. Работнически инспектори, избирани от работническите организации и издържани от държавата. Писаната връзка между придобитията чрез борбата на професионалните съюзи и работническото законодателство. Отношението на буржоазните партии и правителства към работническото законодателство. Историята на Закона за женския и детския труд. Невъзможността да се извоюва законодателна закрила на труда по пътя на синдикалната борба. Участието на професионалните съюзи в борбата на социалната демокрация за извоюване работническо законодателство и прилагане създаваните работнически закони, както и тяхното прилагане.*

7. Политическата борба и професионалните съюзи

Държавата като политическа организация на капиталистическия клас и инструмент за потисничество и експлоатация. Икономическата, финансова, милитаристическа, социална и пр. политика на държавата и нейното влияние върху положението на работническия клас. Законодателното ограничаване свободата на сдружаване, събранията, словото, събранията и правото на стачка. Политическата свобода като условие на съществуването и развитието на синдикалното движение. Недостатъчността на синдикалната борба. Безплодното на синдикалната борба, когато не се съпровожда с политическа борба. Недомислеността на самосиндикализма. Парламентаризмът и работническите. Необходимостта от политическа борба за запазване и разширение политическата свобода, за извоюване работническо законодателство и коренно преобразуване съвременното капиталистическо общество. Участието на професионалните съюзи в политическата борба под ръководството на Работническата социалдемократическа партия. Организацията, програмата и тактиката на Работническата социалдемократическа партия. Разликата между последната и буржоазните партии.

* Така е в оригинала. (Ред.)

8. Синдикалното движение и социалдемокрацията

Необходимостта от тесни идейни и организационни връзки между професионалните съюзи и Работническата социалдемократическа партия като две крила на едно и също пролетарско освободително движение. Щутгартската резолюция върху отношенията между партията и синдикатите. Благотворното влияние на партията върху развитието и борбите на професионалните съюзи. Гибелните последици за синдикалното движение и целокупната освободителна борба на пролетариата от неутралитета и «революционния» синдикализъм. Буржоазният характер на идеята за неутралитета. Растящите класови противоречия, усложняването на класовата борба и необходимостта от все по-тесни идейни и организационни, даже органически връзки между професионалните съюзи и Работническата социалдемократическа партия.

9. Крайната цел на синдикалното движение

Коренът на капиталистическата експлоатация и наемното робство — частната собственост. Невъзможността да се премахнат окончателно експлоатацията, безработицата, анархията и кризите в производството, масата други социални злини, докато господствува частната собственост. Социалната реформа и социалната революция. Пълното освобождение на пролетариата е възможно само чрез завладяването на политическата власт и обръщането средствата за производство в колективна собственост чрез тържеството на социализма.

II. ОРГАНИЗАЦИЯТА НА СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ

1. Централистичните професионални съюзи

Обединението на отделните локални синдикати от дадена професия на национални професионални съюзи. Централизацията на професионалните съюзи. Предимството на централистичната форма на организация пред федера

тивната. Годишните събрания (конгреси) на професионалните съюзи. Задачите на централните настоятелства и настоятелствата на секциите. Доверените лица. Контролата. Правата и длъжностите на синдикалните членове (уставите и правилниците на професионалните съюзи). Връзките между отделните професионални съюзи в страната чрез Общия работнически синдикален съюз. Обединението на националните професионални съюзи в интернационални организации.

2. Общият работнически синдикален съюз

Неговата организация. Задачите на Синдикалния комитет. Значението на фонда Защита и борба. Обединението на националните синдикални съюзи в общ Синдикален интернационал. Задачите на последния.

3. Връзките между Синдикалния съюз и Социалдемократическата партия

Общият работнически съвет и неговите задачи. Функциите и задачите на местните работнически съвети. (Уставът и правилата на Общия работнически синдикален съюз.) Грамадното значение на тия учреждения за синдикалното и политическо движение на българския пролетариат.

4. Синдикалната агитация

Ролята на агитацията за пробуждането и организирането на широките работнически маси. Необходимостта всички синдикални членове да бъдат агитатори според силите и способностите си и агитацията да прониква абсолютно във всички слоеве на дадената професия. Социалистическото съдържание и характер на агитацията. Агитацията между работничките. Агитационното влияние чрез работническото семейство. Агитацията между работническата младеж. Агитацията между земеделските работници. Лична и масова агитация. Устна и печатна агитация. Ролята на социалистическия професионален и партийен печат и агитационната социалистическа литература в синдикалната агитация.

5. Социалистическата просвета и възпитание

Нуждата от постоянна социалистическа просвета и възпитание на синдикалните членове и цялата работническа маса. Невъзможността на професионалните съюзи да обединят в своята среда всички годни за организация работнически елементи, да изпълнят своите трудни задачи и да водят успешни борби без социалистическа просвета и възпитание на синдикалните членове. Заблудителната роля на буржоазната литература, жълтият печат и официалните училища. Религиозните заблуждения и предразсъдъци. Шовнистическият бяс. Зловредното влияние на разлагащото се капиталистическо общество върху работниците. Жизнената необходимост да се парализира всичко това чрез непрестанна и основателна социалистическа просвета и възпитание. Средствата за социалистическата просвета и възпитание.

6. Дисциплината в професионалните съюзи

Същността и характерът на пролетарската дисциплина. Разликата между нея и дисциплината в казармата и производството. Грамадното значение на пролетарската дисциплина за съществуването, развитието и борбите на професионалните съюзи.

7. Синдикалните финанси

Значението на синдикалните финанси за дейността и борбите на професионалните съюзи. Редовните членски вноски като основа на синдикалните финанси. Необходимостта от постоянни грижи за финансовото засилване на професионалните съюзи.

8. Работническата статистика

Значението на работническата статистика за професионалната борба и за агитацията. Невъзможността да действуват планомерно и успешно да организират своята борба професионалните съюзи без точно познаване на днешното производство, развитието на техниката, състоянието на пазаря, числото и положението на работниците и пр.

9. Синдикалната самопомощ

Функциите на синдикалната самопомощ (лекарска и акушерска помощ, адвокатска защита и пр.). Боевият характер на синдикалната самопомощ. Разликата между буржоазната филантропия и синдикалната самопомощ. Организацията на синдикалната самопомощ при местните работнически съвети (правилникът за синдикалната самопомощ).

III. ИСТОРИЯТА НА СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ

1. Синдикалното движение в България

Синдикалното движение до 1903 година. Образоването на Синдикалния съюз в 1904 година. Синдикалните конгреси и техните решения. Ръстът и успехите на синдикалното движение от 1904—1910 година. Банкрутът на «свободния синдикализъм». Бързото обединение на работниците в редовете на социалистическите професионални съюзи и под знамето на социалната демокрация.

2. Синдикалното движение в другите страни

Синдикалното движение в Англия, Германия, Франция, Белгия, Италия, Съединените щати и пр. (Кратки сведения и характеристика на синдикалното движение.)

3. Синдикалният интернационал

Историята на Синдикалния интернационал, неговото развитие и сегашното му състояние.

*Публикува се за първи път
по текста на приложението
към окръжното*

ДО ГЛАВНИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В СЪРБИЯ*

София, 2 февруари 1911 г.**

Чрез вас изпращаме до белградските борци поздрав от българските работници и първа помощ от 50 лева. Във вашата победа ние виждаме своя собствена победа и затова полагаме всички усилия от България да не отиде нито един предател, а също да ви изпратим колкото е възможно по-голяма помощ. Въодушевени от издръжливостта и героизма на белградските борци, извикваме заедно с вас и всички организирани работници: Да живее борбата на белградските шивачи! Да живее сръбският Съюз на шивачките работници! Да живее международната солидарност! Да живее социализмът!

*В. «Рабочие новине»,
№ 15, 2 февруари 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Рабочие новине»
(Превод от сръбски език)*

* Писмо от СК на ОРСС, придружено с телеграфически запис от 50 лева.
(Ред.)
** Дата на публикуването. (Ред.)

ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ

от 1 юли до 31 декември 1910 г.

Другари,

Въпреки неблагоприятните условия, при които се е развивал нашият съюз през отчетното полугодие, въпреки многобройните спънки, които са срещали отделните секции в своята дейност от страна на господарите и техните оръдия, все пак от изложението, което правим за състав, дейността и борбите на съюза, се вижда, че изцяло взето, и през второто полугодие от изтеклата съюзна година ние имаме известни успехи, макар недостатъчни и незадоволителни.

Докато през последните няколко години ние сме свидетели на едно бързо пробуждане и организиране на индустриалните работници и изобщо засилване на социалистическите професионални съюзи в нашата страна, то не същото може да се каже за нас, печатарските работници. И всичко това, разбира се, е напълно обяснимо, като се имат предвид историческите условия и миналото на печатарското движение.

Специфичният характер на нашето производство, от една страна, и психологията на печатарския работник от друга — се явиха най-благоприятна почва за вредното и корумпируеще влияние на общоделското политиканство у нас. Благодарение на това безплодно и гибелно политиканство между печатарските работници бе настъпило пълно охлаждане към идеята за организация и съзнателно организирана борба против експлоатацията и потисничеството.

Обаче със самото засилване на социалистическото син-

дикално движение и всекидневните успехи, които има социалдемократията в България, по необходимост, под натиска на самия живот, и печатарските работници ще се наредят под знамето на Работническия печатарски съюз, за да водят задружна и съзнателна борба за извоюване на по-добри условия на печатарския труд и за пълното тържество на пролетарското освобождение.

І. СЪСТАВ

Второто полугодие съюзът започна с 222 членове, влизащи в 8 секции, и 9 членове, записани направо при Централното настоятелство. През отчетното полугодие той се е увеличил с още една секция — в гр. Севлиево.

Така че днес той брои 9 секции и 9 членове, записани направо при Централното настоятелство (гледай таблица І).

От горнята таблица за състава на съюза по секции се вижда, че през отчетното шестмесечие той се е увеличил с 25 членове.

Сравнително голямата маса печатарски, книговезки и др. работници от печатарското производство, стоящи вън от всякаква организация, и една незначителна част в противните нам организации, цифрата 25 никак не може да ни задоволи. Но като се има предвид, от една страна, че вниманието на по-големите секции беше съсредоточено в отбиването ударите от страна на господарите, какъвто е случаят в София и Плевен, или да извоюват нови придобивки в условията на труда, както в Русе, и, от друга, че варненската секция след загубата на стачката в края на миналото полугодие в печатница «Зора», която загуба се дължи изключително на позорната измяна на неколцина общоделски работници, и че поради настъпилата безработица в книговезкото производство една значителна част млади членове на секцията от книговезницата «Зора» бяха уволнени и впоследствие напуснаха организацията, е значително намаляла, то те не са могли да проявят една по-широка дейност за привличане на нови членове. Обаче въпреки това плевенската секция е добила едно увеличение с 10 нови членове, а софийската с 37. При Централното настоятелство са записани от Самоков 4 и

СЪСТАВ НА СЪЮЗА — П ПОЛУГОДИЕ 1930 Г.

№ по ред	Движение на членовете										Пол	Сем. п.	Народ.	Възраст			Образ.			Членове на парт. орг.			
	Членове в началото													До 20 години	От 20 до 30 години	От 30 години нагоре	Неграмотни	Първоначално	Непълно средно		Записани в изб. списъци		
	Членове в началото	Новопостъпили	Презаписани	Изключени	Доброволно напуснали	Заминали	Остават членове в края	Маже	Жени	Женени												Неженени	Българи
1.	83	44	10	9	5	3	120	100	20	20	21	99	103	17	40	55	25	1	23	93	50	30	
2.	16	16	2	4	4	—	28	20	8	8	4	24	28	—	20	8	—	—	—	—	28	6	3
3.	28	6	3	6	—	—	25	25	—	—	3	22	21	4	8	15	2	—	2	23	13	7	
4.	50	8	3	18	9	6	28	26	2	2	4	24	27	1	11	15	2	—	6	22	14	4	
5.	7	4	—	3	—	2	6	6	—	—	1	5	5	1	3	3	—	—	1	5	3	2	
6.	7	2	—	—	1	—	8	8	—	—	2	6	7	1	4	4	—	—	4	4	4	4	
7.	—	7	—	—	—	—	7	7	5	—	1	6	7	—	5	2	—	—	7	—	2	1	
8.	8	4	—	1	4	—	7	7	—	—	—	7	6	1	5	2	—	—	4	3	2	1	
9.	12	4	—	—	3	4	9	9	—	—	—	9	9	—	5	4	—	—	9	—	1	3	
10.	9	—	—	—	—	—	9	9	—	—	2	7	7	2	5	3	1	—	3	6	3	3	
	222	104	28	41	26	21	247	212	35	38	209	220	27	106	110	30	1	59	187	98	58		

С Е К Ц И И

София
Плевен
Русе
Варна
Кюстендил
Пловдив
Севлиево
Т. Пазарджик
Враца
Записани при Център-
настоятелство

Всичко:

от Добрич 5 членове, които се сношават чрез доверени лица.

В състава на съюза влизат 35 работнички. Женският труд намира все повече достъп в печатарското производство и днес с положителност можем да кажем, че почти половината от печатарските работници са жени-работнички. Настоятелствата на секциите трябва да обърнат в бъдеще по-голямо внимание върху организирането на работничките, като по тоя начин организирани и просветени, ще няма да виждаме в тяхно лице едни свои конкуренти, а достойни борци в предстоящите ни борби.

Нашият съюз все повече възмъжава. Днес ние имаме 110 членове от 20 години нагоре и 31 от 30 г., значи 141 членове от състава на съюза са с назряла възраст. От друга страна, все повече расте съзнанието между тях за гражданското значение от избирателното право. Числото на записаните в избирателните списъци е 98. Настоятелствата на секциите трябва да направят всичко възможно, щото нито един член да не остане незаписан в избирателните списъци и се лиши от това си право. Здравата гаранция за правилното развитие и успеха на Печатарския съюз е постоянното увеличение на убедените и добре възпитани социалдемократи, партийни членове, които днес достигат до 58.

Бързото развитие на печатарското производство, разширението на книжния пазар и въвеждането на все по-нови усъвършенствувани машини, от една страна, мизерните условия, при които са поставени да живеят и работят печатарските работници, всекидневните конфликти с господарите, които ще бъдат все по-чести сега, когато те са организирани в свой Графически съюз, и алчността им да изсмукват по-големи печалби от техния труд, от друга, са причините, които, осветени от нашата социалистическа агитация, ще тикат все повече печатарските работници към организация и ще разчистват пътя за ръста на нашия съюз.

II. ОРГАНИЗАЦИОННА, ПРОСВЕТИТЕЛНА И ПУБЛИЧНА ДЕЙНОСТ

През отчетното полугодие общата организационна, просветителна и публична дейност е била много по-усилена, отколкото през миналите години (таблица II).

Като отбелязваме със задоволство значителната крачка напред, която секциите са направили за вътрешното си заздравяване и стабилизиране, дължни сме да отбележим, че има още редица недостатъци в нашата дейност. Грижата от настоятелствата и контролните комисии на секциите към членовете да бъдат редовни както в събранията на секцията, така и в общата ѝ дейност е била твърде слаба, а особено към младите новозаписани членове. При една по-добра бдителност от тяхна страна и посредством доверените лица и бирниците за редовността на членовете както и за посещението на събранията, беседите и сказките, така и за редовното плащане на членските вноски, ние бихме намалили доста цифрата на доброволно напусналите от съюза.

Просветителната дейност не е била достатъчна през полугоднето. Като се имат предвид условията, при които са поставени да се развиват и живеят печатарските работници, които условия са способствували твърде много за създаване на маса заблуждения и неверни понятия за характера, целите и задачите, които трябва да има една пролетарска организация, то с толкова по-голяма необходимост се налага на секционните настоятелства да организират в бъдеще една по-системна просветителна дейност чрез ред беседи и сказки, които да бъдат проагитирани най-широко за посещението им. Също така да се обръща по-голямо внимание върху просветата, която членовете ще добият чрез четенето на социалистическата брошурна литература, издавана в голям брой от партийната социалистическа книжарница. Четците на четените книги от общоработническите библиотеки сравнително числото на съюза е тоже незначително.

Даже има секции като севлиевската, врачанската, пловдивската и варненската, които никак не са се ползвали от общоработническите библиотеки. Върху този факт трябва сериозно да се замислят всички другари, особено секционните настоятелства. Абонатите на «Работнически вестник», вместо да се увеличат през отчетното полугодие, са спаднали с 14. Наистина имаше една голяма част от членовете на съюза през последните стачни борби в Русе, Плевен и София, които като стачници не можаха да бъдат редовни абонати на «Работнически вестник»,

но като се има предвид общото число на съюза, това е съвършено недостатъчно.

През идущето полугодие трябва да положим всички усилия, за да не остане нито един член незаписан за своя верен страж и защитник «Работнически вестник». На научния орган «Ново време» също са спаднали абонатите от 16 на 13. Сега, когато е започнато издаването му два пъти в месеца, ще има възможност своевременно да разглежда всички възникнали въпроси из политико-обществения живот и ще дава възможност за вярното и правилно усвояване на социалистическата теория и вярно осветление на условията, при които има да действуваме и водим своята борба, трябва да привлече най-сериозното ни внимание, като преди всичко самите настоятелства и контролните комисии на секциите се запишат за абонати и станат редовни негови четци.

Публичната дейност не е била достатъчно използвана за привличането на печатарските работници към организация и повдигане тяхното класово съзнание. При една по-добра организация на нашата агитация във време на публичните събрания ние бихме добили много по-добри резултати.

Във всички политически акции, предприети от Работническата социалдемократическа партия през отчетното полугодие, изразени в масови повсеместни митинги, демонстрации и публични протестационни събрания, устроени в цяла България на 17 и 26 октомври и на 9 декември, за извоюване на работническо законодателство и да се протестира против нахалността на демократическото правителство, което чрез министър Кръстев заяви в Народното събрание, че в България няма работници и следователно няма нужда от работническо законодателство, Печатарският съюз е взел живо участие и проявил една широка агитация за участието и на печатарските и др. работници.

Професионалният ни орган в «Печатарски работник» се печата в 800 екземпляра и се получава от всички съюзни членове безплатно. За разпространението му сред печатарските работници секциите са направили много малко. Въпреки постоянните напомняния на Централното настоятелство в своята кореспонденция до настоятелствата на секциите да изпращат редовни сведения както за жи-

вота и дейността си, така и за трудовите условия в печатарските, книговезки и др. работилници, те много слабо са се отзовавали на тая му покана и по тоя начин са спъвали неговото списване и редовно излизане. Годишното събрание, станало през месец юли 1910 г., реши от 1911 г. професионалният орган да излиза два пъти в месеца. Обаче Централното настоятелство в едно свое заседание поради изтощението на съюзната каса от последните стачни борби продължи излизането му и занапред веднъж в месеца с 1 лев абонамент за съюзните членове и 1,50 за нечленове. Секционните настоятелства трябва да положат най-големи старания от своя страна, щото да не остане нито един член неабониран за «Печатарски работник» и за записването на нови абонати-нечленове. Също така въпроса с дописничеството да уредят така, че винаги да изпращат редовни сведения за живота и дейността на секциите и за трудовите условия в печатарското производство. По тоя начин ние бихме улеснили до голяма степен своята агитация между печатарските работници.

Централното настоятелство през отчетното полугодие е имало 13 заседания, в някои от които са присъствували и двама от членовете на Контролната комисия. В заседанията си то се е занимавало с редица въпроси, отнасящи се до дейността на секциите, и им е давало нужните указания. Изходящи писма е имало 91, окръжни — 4, 2 от които са печатани в «Печатарски работник» и две изпратени отделно. Входящи писма — 151. Централното настоятелство не е могло да прояви една по-широка дейност за напредъка на съюза и да бъде редовно в своята кореспонденция със секциите, които са чувствували голяма спънка в това отношение главно поради участието си в заседанията на комисията на общата печатарска стачка в София и поради ангажимента на някои негови членове в друга партийна и синдикална работа, която им е отнемала значителна част от свободното време.

III. СТАЧНА БОРБА

През отчетното шестмесечие съюзът е ръководил две стачки самостоятелно в Русе и Плевен и една в София, съвместно с общоделските Типографско и Книговезко дру-

жества и Българското типографско дружество, така наречено чернокрако, от които стачки само русенската е била нападателна.

Софийската стачка. Наред с активното намисане и ръководното участие, което е вземал нашият съюз в разрешението на всички възникнали конфликти и недоразумения между печатарските работници и техните господари, той участва и в ръководството на общата печатарска стачка в София.

— Преди още да бъде тя предизвикана и наложена от страна на господарите, общоделците заедно с чернокраките се събирали на съвместни конференции и се бяха разкривали, че ще поведат нападателна борба за тариф, целта на която бе наново да заблудят печатарските работници и отклонят тяхното внимание от влиянието, което добива Печатарският съюз между тях. В една от тия конференции бе поканен и нашият съюз, представителите на който още тогава изтъкнаха, че в онзи момент липсваха и най-елементарните условия за една сериозна борба поради това, че няма една единна печатарска организация, проникната от социалистически дух, която да обгръща голямата маса от печатарските работници, и че нашите усилия трябва да бъдат насочени именно към създаването ѝ, при която само е възможна една сериозна борба не само да извоюва един тариф, но най-главно да може и да се запази. Обаче господарите, организирани вече в свой Графически съюз, виждаха много добре това безсилие на работниците и поискаха да наложат от 16 ноември на всички графически заведения в София един драконовски правилник, при който условията на печатарския труд се извънредно влошаваха, като предварително те помежду си сключваха специален договор, заверен чрез нотариуса, за задръжно действие.

Необходимостта да се организира една решителна борба срещу драконовския правилник на господарския Графически съюз наложи временното картелиране на четирите печатарски организации. И въз основа на сключения договор помежду си, който ние печатахме в нашия орган, се избра една графическа работническа комисия по равно число от всички организации, която да поеме ръководството на борбата.

Стачката бе обявена на 16 ноември в 8 печатници, 4 книговезници и 3 фотоцинкографии, извън печатниците на Стайков и Чолаков («Ден»), на които бе обявена стачка от по-рано. Обаче по необходимост се наложи на работническата комисия да обяви стачка и в останалите графически заведения, които, макар и да не бяха окачили господарския правилник, бяха напълно солидарни с действията на съюза и му даваха всичката си подкрепа. И на 20 ноември биде прокламирана общата печатарска стачка. Обаче очакваните резултати не можаха да се постигнат. Ежедневната преса не можа да се спре изцяло главно поради изменничеството на членове от самата графическа работническа комисия от Българското типографско дружество, които можаха да увлекат със себе си и множество други работници, предимно членове на общоделското Типографско дружество, и една малка част неорганизирани. Стачката завърши без успех след една 72-дневна борба, обаче господарите поради многото натрупана работа не посмяха да приложат своя правилник напълно.

Общото число на стачниците възлизаше на 456, от които организирани в нашия съюз — 72, Типографското общоделско дружество — 154, Книговезкото дружество — 28, и Българското типографско дружество (чернокракото) 13 души, и 180 неорганизирани. Изразходвани са от касата на съюза 4960,60 лв. и от волни помощи*. Изгубени работни дни 3600. През време на стачката са издадени от името на комисията 8 стачни бюлетина и 5 позива.

Русенската стачка. Макар още млада, печатарската секция в Русе можа да издържи една 80-дневна упорита борба с господарите, без да даде от своя страна нито един изменник. Общото число на стачниците е било в началото 24, от които организирани 20 и 4 неорганизирани. Подпомогнати от съюзната каса с 200 лв. и от волни помощи 308,55 лв. Изменници е имало 7. Изгубени работни дни 960. Стачката се завърши с успех за четири от по-големите печатници с едно увеличение на заплатите от 10 – 15% и намаление на работния ден от 10 на 9 часа, а без успех за две печатници, на които е обявен бойкот.

Както във всички работнически борби, така и в тази

* В текста не е посочена цифрата. (Ред.)

Общоделците даваха всичкото си съдействие на господари-те, като през време на стачката своите противоработнически афиши и позиви даваха за печат в ония печатници, които имаше стачка, които се набираха от изменници, а един от членовете на настоятелството от тяхната несъществуваща печатарска секция, след като стачниците сполучиха да измъкнат от печатницата на Роглев един работник и усилиха шанса за успеха ѝ, стана изменник.

Плевенската стачка. След акцията на Работническата социалдемократическа партия на 9 декември за извоюване на работническо законодателство, която в Плевен се изрази в една масова демонстрация, двама господари — печатари, локаутираха своите работници.

От тях 5 организирани и 4 неорганизирани. Подпомогнати са от съюзната каса с 24,97 и от волни помощи — 154,60 лв. Изменници е имало 4. Издадени са през време на стачката два позива. Изгубени са работни 134 дни. И в двете печатници се обяви бойкот и работниците наста-вни другаде на работа.

IV. ВЗАИМОПОМАГАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През отчетното полугодие от съюзната каса са подпомогнати 8 безработни другари от София, Варна, Плевен и Браца със 138,27 лв.; за болни от Плевен, Русе и Варна с 33 лв., за пътуващи от София, Кюстендил, Русе и един чуждестранен работник със 73 лв. и за пострадали другари поради съюзна дейност със 17 лева.

V. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

От равносметката на IV стр.* другарите ще могат да направят своите заключения изобщо върху прихода и разхода на съюза, но ние смятаме за необходимо да дадем още някои кратки обяснения по нея, особено по разхода, специално по графата стачки. Сумата от 5389,62 лв. съюзът е изразходвал за следующите стачки:

* Равносметката не се публикува, тъй като оригиналът е печетлив. (Ред.)

1) За общата печатарска стачка в София за издръжка на съюзните членове	3539,60
2) Внесени в работническата графическа комисия за издръжка на неорганизираните работници и др. разходи на комисията	1421,—
3) За печатарската стачка в Русе	200,—
4) « « « « Плевен	24,97
5) « « « « Букурещ	30,—
6) « тютюноработническата стачка във Варна, Русе и Шумен	120,—
7) За разни стачки у нас	64,05
	Всичко 5389,62

Както виждате, другари, съюзът ни е изразходвал твърде големи суми за последните борби както на печатарските, тъй и на други работници у нас.

В този решителен момент на борба на Работническия печатарски съюз с Графическия съюз на нас дадоха своята морална и материална подкрепа всички секции. Тук трябва да отбележим, че Общият работнически синдикален съюз със своята голяма материална подкрепа показва за лишен път на противниците ни, че е винаги в редовете на борящите се работници и прави всичко възможно за добрия изход на борбите им.

От прихода трябва да отбележим, че освен графата членски внос другите графи са твърде слабо застъпени. Разбира се, постъпленията от членски внос биха били несравнено много по-големи, ако няхахме такива продължителни борби както в Русе и София. Но трябва да отбележим, че съюзът има недобор от 490-седмичен цял членски внос, 270-седмичен половин членски внос и 124-седмичен четвърт членски внос, всичко 884 седмици. Ако секциите бяха се погрижили за навременното събиране на всички недобори, съюзната каса би приключила годината даже с известна наличност.

През полугодиято съюзът има повече от 4000 загубени надници поради стачки и безработица.

За да приключи съюзът с такъв голям недобор, една от причините е стачката в София и Русе, но нам се струва, че ако имаше по-голям труд за редовното събиране на

денските вноски от страна на бирниците и касиерите, то голяма степен недоборът би се намалил.

Другари,

От изложението, което направихме за състава, дейността и борбите на съюза, като посочихме и на неговите слаби страни, се вижда, че той, макар и бавно, но сигурно върви напред към своето засилване и вътрешно закрепване. Премахнал всички кризи и сътресения, той все повече стъпва на краката си. Вървейки неуклонно по пътя на организиране и социалистическо възпитание, Печатарският съюз все повече обединява в своите редове всички годни за организация и съзнателна борба печатарски работници и не да бъде далеч денят, когато ще пристъпи към извоюване на по-добри и трайни трудови условия и наред с цялата работническа класа, под знамето на Социалдемократическата работническа партия, да върви към сриване на днешното буржоазно общество.

Прочее, на безспирна и неуморна работа, другари!

От Централното настоятелство

*«Печатарски работник»,
№ 2, 7 април 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Печатарски работник»*

РЕЗОЛЮЦИЯ ПО ОТЧЕТА НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ОРСС, ПРИЕТА НА ОСМИЯ КОНГРЕС*

София, 11 април 1911 г.**

Осмият редовен конгрес на Общия работнически синдикален съюз, след като изслуша отчета на Синдикалния комитет и доклада на Контролната комисия и станалите по тях разисквания, реши:

1. Одобрява отчета като такъв, който вярно изразява целокупната дейност на съюза през отчетната 1910 синдикална година.

2. Препоръчва ръководенето на съюзното дело с удвояна енергия в същата посока на организиране, класосъзнаване и пролетарско възпитание в духа на социалдемократическите добродетели за подготвяне от социалистически организираното синдикално работничество достоен борец в общата освободителна пролетарска борба.

3. Обръща вниманието на отделните професионални съюзи, щото те да отделят повече време и средства за социалистическата просвета всред масата неорганизиранни работници и вътре в съюзите като главна гаранция за сигурното и бързо тяхно развитие.

4. Кани всички съюзи да употребят още по-големи усилия за задържането на веднъж влезлите в организация работници.

5. Натовазва Синдикалния комитет да бди по-непосредствено върху дейността на централните настоятелства за правилното управление на отделните съюзни дела.

* Резолюцията е докладвана от Д. Иванов. (Ред.)
** Дата на приемане на резолюцията. (Ред.)

6. Пожелава, щото възприетата централистична форма на организация на съюзите да се доразвие напълно и създаде от тях действително бойни и дисциплинирани организации.

7. Задължават се всички контролни комисии на съюзите и синдикалните ревизори да упражняват по-ефикасен постоянен контрол, като се явят по тоя начин добри помощници в работата на централните и местните настоятелства.

8. Възлага и за в бъдеще на Синдикалния комитет редактирането на синдикалния отдел на «Работнически вестник», в съгласие с редакцията му, като поканва всички другари да вземат по-живо участие за списването на този отдел.

Твърдо настоява за още по-енергичното и най-широко разпространение на «Работнически вестник» всред синдицираното работничество, за да го («Работнически вестник») видим в близко бъдеще ежедневен наш защитник. Тоже и за разпространението на научното партийно списание «Ново време».

Вменява в дълг на Синдикалния комитет да направи от своя страна необходимото за стабилизиране и на отделните професионални органи.

9. Изисква от местните работнически съвети правилно да проявяват своята дейност за организацията и защитата на работниците на местна почва.

10. Задължава работническите представители в комитетите на труда да бъдат по-дейни по отношение ревизиите на фабриките и работилниците и дават отчет за дейността на комитетите на труда.

11. Препоръчва най-внимателно отнасяне към организираните стачни борби и умело намисане в стихийните такива, като се има предвид преди всичко засилването и укрепването на работническите професионални съюзи, толкова повече че издържането за в бъдеще на стачните борби в дадена професия трябва да става от средствата на съответния професионален съюз, а помощи от касата на Синдикалния съюз ще се дават при крайна нужда.

12. Обръща най-сериозно внимание на централните настоятелства на работническите професионални съюзи и на

Синдикалният комитет, както и на местните настоятелства и професионални секции да употребят всичкото си старание, за да се образуват силни каси при съюзите, като цялата цел, от една страна, се стремят да увеличат постъпленията и от друга — ограничат разходите на съюзите в рамките на техните необходими нужди.

13. Поканва Синдикалният комитет да направи необходимото за заякчаване нашите интернационални връзки.

14. Горещо апелира към всички организирани работници в Общия работнически синдикален съюз да се наредят в предстоящите изборни борби под знамето на Работническата социалдемократическа партия и да агитират най-енергично сред работническата класа за кандидатите на същата партия.

15. Горещо апелира към всички работници и работнички в България да се организират час по-скоро в Общия работнически синдикален съюз и поведат усилена борба под ръководството на Работническата социалдемократическа партия, против днешната мизерия и потисничество, защото само по този начин подготвят условията за пълното тържество на пролетариата с осъществяването на социализма.

*В. «Работнически вестник»,
№ 133, 13 април 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

РЕЗОЛЮЦИЯ
ПО ОРГАНИЗАЦИЯТА
НА СТАЧКИТЕ,
ПРИЕТА НА ОСМИЯ КОНГРЕС
НА ОРСС*

София, 11 април 1911 г.**

VIII редовен конгрес на Общия работнически синдикален съюз в България, като изслуша реферата на др. Г. Димитров върху организацията на стачната борба,

РЕШИ:

1. Привлича най-сериозното внимание на съюзните членове и организации върху правилника за стачките и им препоръчва пълното му спазване при всяка стачна борба;
2. Задължава професионалните съюзи да се отнасят най-предпазливо към стачната борба и да прибегват към нея само след като предварително изучат и подготвят всички условия за успешното ѝ водене, специално след като предварително обезпечат потребните за издръжката ѝ материални средства;
3. Задължава съюзните организации да се намисат в стихийно избухналите стачки с цел да внасят в тяхното ръководство умение и дисциплина и да ги използват като средство за организиране и просвещаване на стачниците, без обаче да ангажирват съюзните средства с тяхната материална издръжка;
4. Показва съюзните членове чрез засилването във всяко отношение на професионалните съюзи да ги издигнат до мощни и респектиращи както неорганизираните работници, така и капиталистите организации и така да

* Резолюцията е докладвана от Н. Господинов. (Ред.)
** Дата на приемане на резолюцията. (Ред.)

подготвят условията за извоюването на сигурни и трайни придобивки и подобрения в условията на труда;

5. Обръща най-сериозно вниманието на професионалните съюзи и техните управителни тела, че в стачната борба те трябва да разчитат на своите собствени средства;

6. Напомня, че неорганизираните работници в обявяваните стачки не трябва да се ползват с редовни помощи освен в извънредни случаи, в които само по решението на Централното настоятелство може да им се дава известна подкрепа.

*В. «Работнически вестник»,
№ 133, 13 април 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник»*

ПОЗИВ

КЪМ ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ ОТ ГРАФИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ В БЪЛГАРИЯ

Другари работници,

Буржоазията има ред празници за възвеличаване нечестивостта и раболепието. Съзнателното работничество има единствен велик празник, Празника на труда — Първи май. И този празник на съзнателния работник е ден на най-усилена работа за своето собствено дело. Какво по-велико дело за съзнателния работник има от това, да заяви той своето недоволство от днешния кървав свят на потосмукачите, да им предяви своите искания и да заяви готовността си да се бори за по-къс работен ден, по-голяма заплата, по-добри условия на труда, за по-големи свободи и права, които му са нужни за водене успешно на своята по-нататъшна борба; да заяви, че неговата борба ще се свърши с тържеството на свободния труд, с освобождението на човечеството от игото на капиталистическата експлоатация, и в името на тия свои искания да прибира и възпитава в своите бойни редове несъзнателните си още братя по положение и участ. Това е великата работа на съзнателния работник на Първи май. В името на тая велика работа се напушат днес кървавите гнезда на капитализма и се изливат в грамадните и величествени майски работнически манифестации по цялото земно кълбо.

Работници,

Какво значи да искаме осемчасов работен ден, който е първият лозунг на днешната ни майска борба? Това значи преди всичко по-малко да сме в душните и мрачни графически заведения. Това значи по-малко да боледуваме,

по-малко да мрем. Осемчасовият работен ден значи още намаление на застрашителната безработица. А това значи да увеличим надниците си и да бъдем по-често между семейството си, да имаме повече време за просвета и културност, за да се научим и по-добре да водим своята борба срещу враговете си.

Другари работници,

Ние имаме жизнена нужда от по-големи свободи, от по-големи права, за да водим по-добре своята класова борба срещу класата на господарите. Ние имаме жизненна нужда от закони за покровителството на труда. Е, добре! Всичките тия закони, свободи и права даром господарската класа няма да ни ги даде. С упорита борба ние трябва да си ги изтръгнем. А това ние ще можем да сторим, като стегнем и засилим своите организации във всяко отношение, като мобилизираме своите сили.

Май е месецът на цветята и веселата младост, месецът на възродения нов живот на природата. Първия ден от този месец международният пролетариат е избрал за свой празник, за ден на международна работническа манифестация главно в полза на осемчасовия работен ден. На Първи май пролетариатът прави преглед на своите сили, като манифестира още и своята международна солидарност, еднаквостта на работническите интереси от всички страни, без разлика на пол, вяра и народност. С участието си в майските манифестации, митинги и публични събрания ние, работниците, засвидетелствуваме още и своята убеденост в правотата на общоработнишката кауза, в тържеството на работнишкото освободително движение, в тържеството на социализма. Наша най-висока длъжност като съзнателни работници сега е да развърнем своите сили и със своята енергична, неуморна и широка агитация да увлечем в майските събрания, митинги и манифестации всички работници от нашите професии.

Другари,

За нашите господари и потосмукачи да празнуват, това значи да се отдадат на пиянство, гуляи и всевъзможни оргии. А нашият единствен и велик празник, Празникът на труда — Първи май, не е дори ден за почивка. На-

Против, той е ден за най-усилена пропаганда и агитация, за мобилизация на работнишките легиони, ден, в който всички работници, всички експлоатирани и онеправдани трябва да бъдат извлечени чрез майската агитация из фабриките и работилниците, из мините и карьерите, из пристанищата, из мрачните бордеи и хумби, за да се наредят във величавите майски манифестации, митинги и събрания, дето ще чуят освободителното слово на социализма, за своето добруване и освобождение.

Другари работници,

Значението на тазгодишния Първи май за нас, българските работници, е още по-голямо поради обстоятелството, че той съвпада с подготвителната предизборна агитация и борба за Великото народно събрание. Господарските партии, от най-левите до най-десните, се надпреварват да ни пеят на разни гласове, че те са наши приятели, че те ще се загрижат за нашата кожа. Чрез масовото напускане на работата в деня на Празника на труда и с участието си в майските работнически манифестации, митинги и събрания ние трябва да дадем на цялата буржоазия и на нейните оръдия и агенти да разберат, че сме се наситили вече на техните лъжи и обещания, че борбата за своите права, интереси и свободи ние ще водим не под техните парцаливи байраци, а под кървавочервеното знаме на социалдемократията, символа на класовото работнишко освобождение от игото и тиранията на капиталистическата експлоатация и наредба.

От нас зависи да не дадем възможност на нашите потосмукачи и врагове да продължават и занаяпред да играят своето самодивско хоро върху нашите гърбове. От нас зависи да намалим нашата и тази на семействата си неволя. От нас зависи ние да заживеем изобщо един по-добър и човешки живот. Всичко това обаче можем да постигнем и да го имаме завинаги само чрез своята организация и енергична борба. На Първи май ние трябва да спечелим за нашата обща организация и борба всички привлечени в майските манифестации и събрания наши другари по положение и участ, които стоят още въвн от нашите организации, за да можем да водим по-нататък с общи усилия своята борба за по-добри условия на труда и по-сносен

живот. Изпълним ли сега и в деня на нашия празник — Първи май, своя дълг като съзнателни работници, ще приближаваме деня на нашето освобождение, деня, когато

«Ще млъкнат разпри и в света
Ще дойде братство с любовта»,

Когато

«От всичко, що труда е дал,
Ще има всеки равен дял!»

Прочее, другари печатарски работници, да не оставим въвн от редовете на майските манифестации и събрания нищо един работник, зает в графическата индустрия!

Да живее осемчасовият работен ден!

Да живее Празникът на труда!

Да живее международната работническа солидарност!

Да живее социализмът!

От Централното настоятелство

*В. «Печатарски работник»,
№ 3, 1 май (18 април) 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Печатарски работник»*

ДО СРЪБСКИЯ ПРОЛЕТАРИАТ ПО СЛУЧАЙ ПЪРВИ МАЙ

София, 18 април 1911 г.*

От майската демонстрация София. — От името на българския пролетариат, който чествува Първи май, изпращаме най-горещи братски привети на борческия пролетариат в Сърбия.

Да живее Първи май!

Да живее Балканската федеративна република!

Да живее световната социалдемокрация!

От името на партията и съюза:

Г. Кирков и Г. Димитров

«Радничке новине»,
79, 20 април 1911 г.

*Печата се по текста
на в. «Радничке новине»
(Превод от сръбски език)*

* По това време в България Първи май се чествува на 18 април. (Ред.)

ЗА ЗНАНИЕ

София, 27 април 1911 г.*

Осмият синдикален конгрес в заседанието си на 11 април т. г. избра за Синдикален комитет другарите: Георги Димитров (секретар-касиер), Антон Иванов (негов помощник), Никола Господинов, Никола Пенев, Драгой Коджеи-ков, Александър Георгиев и Диме Иванов, а за Контролна комисия другарите: д-р Н. Исаков, Борис х. Сотиров, Тодор Луканов, Еньо Марковски и Аврам Яков (партийна Контролна комисия).

Всичко, което се отнася до Синдикалния комитет, трябва да се изпраща на досегашния адрес: *Георги Димитров, Работнически дом, ул. «Кирил и Методий» 63, София.*

Адресът на Контролната комисия е: *д-р Н. Исаков, ул. «Търговска» № 20, София.*

От Синдикалния комитет

*«Работнически вестник»,
№ 139, 27 април 1911 г.*

*Печата се по текста
на в. «Работнически вестник».*

* Дата на публикуването. (Ред.)

БЕЛЕЖКИ

■ **Шести конгрес на ОРСС** — проведен на 22—24 юли 1909 във Варна. Участвуват 90 делегати (от тях 79 работници), които представят 98 синдиката. Дневен ред: 1) Отчет на Синдикалния комитет — докладва Г. Димитров; 2) Агитация сред индустриалния пролетариат и неговата организация — Г. Димитров; 3) Законът за женския и детския труд и работническите представители — В. Коларов; 4) Работническите злополуки и задачите на синдикалните организации — Б. Хаджисотиров; 5) Организация на синдикалната самопомощ и бюрата за безработни — Н. Господинов, и др. Приети са резолюции и решения по изнесените отчети и доклади. Конгресът избира Синдикален комитет на ОРСС в състав: Г. Димитров — секретар-каснер, Др. Коджейков, Ал. Георгиев, К. Кордов, Н. Господинов и Н. Ив. Пешев, и Контролна комисия: Т. Луканов, Б. Хаджисотиров, Е. Мирковски, д-р Н. Исаков, А. Яков — 21.

■ **Общ работнически синдикален съюз (ОРСС)** — първата класова революционна общоработническа професионална организация в България; основана на учредителен конгрес в Пловдив (21—22 юли 1904), състоял се непосредствено след XI конгрес на БРСДП (т. с.). Партийният конгрес подкрепя инициативата за обединяване на синдикатите в общ съюз и се изказва за създаване на трайни идейни и организационни връзки «между партията, от една страна, и проектирания общ съюз на българските синдикати, от друга, като се запазва пълната негова автономия». Съгласно приетия от конгреса устав ОРСС има за задача «да обединява работническото синдикално движение върху почвата на класовата борба, за защита на материалните и духовните интереси на труда». Ръководи се от Синдикален комитет, членовете на който заедно с членовете на ЦК на БРСДП (т. с.) образуват **Общ работнически съвет** — израз на връзките между партията и синдикалното движение. По места се изграждат местни работнически съвети, в които се включват по един представител на настоятелствата на работническите синдикати и членовете на Местния партийен комитет. ОРСС стон решн-

телно на позициите на класовата борба и международната работническа солидарност, води борба против опортюнизма и работническото движение и участва активно в международното профсъюзно движение; един от основателите и активните членове на Профинтерна (1921—1937). Забранен от фашистката власт след разгрома на Септемврийското антифашистко въстание 1923 по силата на ЗЗД (1924). Продължава да работи полулегално до апр. 1925. Секретари на ОРСС са Г. Кирков (1904—1909) и Г. Димитров (1909—1923), който от 1905 до 1909 е деловодител и член на Синдикалния комитет и на Общия работнически съвет (до 1923). — 23.

³ *Работнически железничарски синдикат (РЖС)* — създаден през втората половина на 1905 на основата на съществуващите просветни железничарски кръжоци, ръководени от тесни социалисти; влиза в състава на ОРСС. Още преди учредяването на синдиката на 20 апр. 1905 започва да излиза в. «Железничар», който пропагандира идеята за създаване на синдикална организация на железничарите, решително осъжда реформистките железничарски организации и води борба за класовото възпитание на работниците в жп транспорт. На 6 март 1911 Работническият железничарски синдикат, Общият телеграфо-пощенски и телефонен синдикат и Съюзът на пристанищните работници се обединяват в **С ъ ю з н а т р а н с п о р т н и т е р а б о т н и ц и** — 23.

⁴ *Общ Телеграфо-пощенски и телефонен синдикат* — създаден на 23 септ. 1906 в София на основата на Общото телеграфо-пощенско дружество на неговия III конгрес. В работата на конгреса участвуват Д. Благоев, Г. Кирков и Хр. Кабакчиев. Приети са редица изменения в устава на дружеството, които подчертават класовия му характер. Синдикатът влиза в състава на ОРСС. На V конгрес (септ. 1908), в работата на който вземат участие Г. Кирков, Г. Димитров и Хр. Кабакчиев, са отстранени членуващите в синдиката прогресисти. За секретар-каснер е избран Др. Коджейков. След конгреса Телеграфо-пощенският и телефонен синдикат се превръща в боева пролетарска организация на принципите на класовата борба. Георги Димитров като член на Контролната комисия и отговорен редактор (1908—1909) на «Телеграфо-пощенски вестник» оказва помощ за укрепване на синдиката. На 6 март 1911 Общият телеграфо-пощенски и телефонен синдикат, Железничарският синдикат и Съюзът на пристанищните работници се обединяват в **С ъ ю з н а т р а н с п о р т н и т е р а б о т н и ц и** в Б ъ л г а р и я. — 23.

⁵ *Работнически рудничарски съюз (РРС)* — създаден на учредителен конгрес в края на март 1909 на основата на Рудничарския синдикат в Перник и синдикалните групи в някои други мини; влиза в състава на ОРСС. За да се укрепн рудничарското движение, от началото на 1908 започва да излиза в. «Рудничар». Учредителният конгрес приема устав на РРС и избира ръководни органи. Г. Димитров участва в редактирането на в. «Рудни-

Чар» и непосредствено ръководи рудничарските борби и стачки. На III (1911) и IV (1912) конгрес на РРС е избран за секретар на съюза. От 1913 до 1924 секретар на РРС е Темелко Ненков. В навечерието на Балканската война съюзът се масовизира. През военните години (1912—1918) дейността му е ограничена. След Първата световна война се разраства и укрепва, голяма роля за което изиграва организационната и политическата дейност на Г. Димитров. През 1919—1921 РРС организира и ръководи масовите стачни борби на миньорите. В началото на 1922 след дългогодишно прекъсване започва да излиза отново в. «Рудничар». РРС е разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 23.

• *Тютюноработнически съюз (ТС)* — основан през юли 1908 на конференция на тютюневите работници, състояла се в Габрово при ръководното участие на Г. Димитров; влиза в състава на ОРСС. Ръководството на съюза е възложено на Тютюноработническият синдикат в Пловдив. Печатен орган — в. «Тютюноработник». Пръв секретар на съюза е Н. Господинов, по-късно — Ст. Кираджиев. Важна роля в ръководството му играе В. Коларов. Първият редовен конгрес на ТС се провежда на 9 апр. 1911 в София. През 1909 съюзът е приет в Международния тютюноработнически секретариат. До Балканската война 1912—1913 ТС организира и ръководи стачките на тютюневите работници в Русе, Варна, Хасково, Пловдив, Шумен, Самоков и др. Войните (1912—1918) прекъсват дейността му. В условията на следвоенната революционна криза е начело на масовите стачни борби на тютюневите работници (1919, 1922). След въвеждането на ЗЗД (1924) действа полулегално до Априлските събития 1925. — 23.

• *Работнически текстилен съюз (РТС)* — създаден на учредителна конференция в Сливей (юли 1908) на основата на Работническият текстилен синдикат; влиза в състава на ОРСС. Конференцията протича под непосредственото ръководство на Георги Димитров. РТС е член на Международния текстилен секретариат. Съюзът ръководи 62-дневната стачка на сливенските текстилци (17 септ. — 20 ноем. 1908) и стачките на текстилните работници от Габрово, Пловдив и Самоков. Печатен орган отначало е в. «Съюзен бюлетен на текстилните работници в България» (от 25 авг. 1909 — в. «Текстилен работник») с редактор д-р И. Данчев. Пръв председател е Ат. Каварджиков. РТС е разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 23.

• *Работнически дърводелски съюз (РДС)* — създаден в началото на 1909 като самостоятелна професионална организация на дърводелските работници към ОРСС. Печатен орган — в. «Дърводелски работник». Още от основаването му Г. Димитров оказва непосредствена помощ за неговото разрастване и укрепване. Първият редовен конгрес на РДС се провежда на 8 апр. 1911 в София. До Балканската война 1912—1913 съюзът организира и ръководи стачните борби на дърводелските работници. След Първата световна война възстановява дейността си. Постепенно

се превръща в масова организация на дърводелския пролетариат. В него влизат повечето от членовете и част от ръководството на Дърводелския съюз при широкосоциалистическата партия. РДС установява връзки с дърводелските съюзи в Германия, Австро-Унгария, Румъния и др.; негови представители участвуват в международни профсъюзни конференции и конгреси. След въвеждането на ЗЗД (1924) продължава да действа полулегално до Априлските събития 1925. — 23.

⁹ *Работнически печатарски съюз (РПС)* — създаден на учредителна конференция на 27 юли 1907 по инициатива на Работническият печатарски синдикат в София, чийто секретар е Г. Димитров. В РПС се включват групите от Плевен, Варна, Кюстендил и Враца. За председател на РПС е избран Г. Димитров, който е и редактор на в. «Печатар». Съюзът влиза в ОРСС. На 18 февр. 1909 от него се отцепва група прогресисти, която се влива в реформисткото Типографско работническо дружество. В края на 1910 и началото на 1911 РПС ръководи стачката на печатарите в почти всички софийски печатници, поради което спира излизането на редица буржоазни вестници. След Първата световна война към съюза се присъединяват печатарски работници, напуснали общоделските синдикати. Разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 25.

¹⁰ *Металороботнически съюз (МС)* — създаден през ноем. 1907 на основата на Софийския металороботнически синдикат, към който се присъединяват Плевенският и Русенският синдикат; влиза в състава на ОРСС. Секретар на Централното настоятелство на съюза е Антон Иванов. МС обхваща предимно железарски работници и металороботници от промишлените предприятия. Изграден са организации в почти всички големи градове на страната. Първият конгрес на съюза се провежда през юли 1910. Печатен орган — в. «Металороботник» (излиза от ян. 1910). МС е разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 29.

¹¹ *Работнически шивашки съюз (РШС)* — основан през лятото на 1907 на конференция на шивашките работници; обединява всички шивашки синдикати и секции в страната. Влиза в състава на ОРСС. Първото годишно събрание на съюза (1908) избира за председател на Централното настоятелство Владимир Раденков, за секретар на Контролната комисия — Люба (Любица) Ивошевич—Димитрова. От 1909 РШС започва да издава в. «Шивашки работник», чийто редактор до 1912 е Люба Ивошевич—Димитрова. Четвъртият конгрес на съюза (1912) избира за председател на Централното настоятелство Максим Нанмович. РШС ръководи почти всички стачки на шивашките работници в страната до военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923. Като член на Международния работнически шивашки съюз поддържа широки интернационални връзки. Георги Димитров следи отблизо дейността на съюза, подпомага редактирането и издаването на в. «Шивашки работник» и участвува в работата на съюзните конгреси. РШС е разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 29.

- 12 **Кожаро-обущарски съюз (КОС)** — основан през юли 1907 на конференция на кожарските и обущарските работници, състояла се в Плевен; влиза в състава на ОРСС. Подготвителната работа по създаването му е извършена от Софийския обущарски синдикат. От 1908 председател на Централното настоятелство е П. Бърдаров. Първото годишно събрание на КОС, състояло се през юли 1908 в Габрово, решава Централното настоятелство да се премести в Плевен; плевенската съюзна група се превръща в централна. От февр. 1909 започва да излиза в. «Кожаро-обущар». КОС ръководи стачните борби на кожарските и обущарските работници в страната. Разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 29.
- 13 **Съюз на търговските служещи в България** — създаден в края на 1907 и началото на 1908 към ОРСС. За централна група е утвърден Софийският синдикат на търговските служещи, който подготвя проектоустава и извършва цялата организаторска работа по изграждането на съюза. Първоначално в него се включват търговските служещи от София, Плевен, Сливен, Лом и другаде. От 1910 издава в. «Търговски служащ», който води борба против опортюнизма в синдикалното движение. През 1911 съюзът влиза в Международния секретариат на търговските служещи и чрез Христо Кабакчиев участва в международната конференция на търговските служещи в Копенхаген. Разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 30.
- 14 **Г. Димитров** има предвид стачката на текстилните работници от фабриката на Г. Стефанов в Сливен (17 септ. — 20 ноем. 1908), ръководена от местната партийна организация и Работническият текстилен съюз. Фабрикантите обявяват локаут и се опитват безуспешно да вербуват работници от други градове. ЦК на БРСДП (т. с.) и Синдикалният комитет на ОРСС се обръщат с призив към българската работническа класа да подпомогне стачниците. Г. Кирков и Г. Димитров посещават няколко пъти Сливен и говорят пред стачни събрания. В подкрепа на сливенските текстилци Д. Благоев и Г. Димитров говорят и на протестен митинг в София. Стачката завършва без успех, но има голямо значение за организирането на работниците в Работническият текстилен съюз и за разширяване на неговата дейност. — 30.
- 15 **Общоделство** — дребнобуржоазно опортюнистическо течение в БРСДП, оформило се в началото на ХХ в. Негов идеолог е Янко Сакъзов, теоретичен орган — сп. «Общо дело» (1900—1905), откъдето получава названието си. Общоделството е българска разновидност на ревизионизма и опортюнизма в международното работническо и социалистическо движение. Върху българските опортюнисти силно влияние оказва *бернщайнианството* — ревизионистично течение, което се придържа към тактиката на класово сътрудничество с буржоазията. Общоделците, паричани и широки социалисти, са изразители на интересите на дребнобуржоазните слоеве в партията, на техните дребнобуржоазни възгледи и стремежи. Те отхвърлят марксисткото разбиране за

антагонистичния характер на противоречията между пролетариата и буржоазията и се обявяват за класово сътрудничество между тях в името на някакви общи техни интереси, на «общото им дело». Общоделците издигат програма за обединяване на всички «производящи слоеве», в която поддържат тезата, че «общото дело» е средство за осъществяване на «демократични начала», за прокарване на реформи, чрез които ще се стигне до социализма.

В редица свои статии Димитър Благоев разкрива опортюнистическата и ревизионистичната същност на общоделството. На своя X конгрес (1903) БРСДП се очиства от общоделците и още повече се утвърждава като революционна марксистка партия на българската работническа класа. — 31.

- ¹⁶ *«Свободен синдикализъм»* — дребнобуржоазна теория, пропагандирана и от общоделските опортюнисти. Нейните привърженици се стремят да ограничат влиянието на социалистическите идеи върху синдикалното движение и да го откъснат от социалдемократическата партия. *«Свободният синдикализъм»* — пише Д. Благоев — не означава друго освен работническо движение, свободно от социализма, от социалистическата просвета, от класово съзнание, от влиянието на социалистическата демокрация» (*Благоев, Д.* Съч. Т. 11, с. 579). Теорията за «свободния синдикализъм» открива път на стихийността в работническото движение и осигурява безпрепятственото проникване на буржоазната идеология сред работническите маси. Тя създава големи трудности в усилията на БРСДП (т. с.) за изграждане на революционни профсъюзни организации, поради което партията води непримирима борба срещу нея. — 31.
- ¹⁷ *Съюз на фабричните и други работници в България* — създаден на 25 юли 1909 на учредителна конференция чрез обединяването на смесените, фабричните и други синдикати; влиза в състава на ОРСС. Георги Димитров е един от неговите учредители. Секретар-каснер на Централното настоятелство е Васил Падни. От май до юли 1910 съюзът издава «Бюлетни на фабричните и други работници в България», а от авг. 1910 — в. «Фабричен работник». Съюзът ръководи 133-дневната стачка на работниците от Кибритената фабрика на Гара Костенец баня (юли — дек. 1909) и други стачни борби. Разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 32.
- ¹⁸ *Картелиране на фабрикантите* — създаване на големи акционерни дружества, които монополизират отделни производства. В края на 1909 тютюнофабрикантите основават първия картел в България с основен капитал 4 000 000 лв., който монополизира цялото тютюнево производство в страната. През ян. 1910 габровските фабриканти поставят начало на Съюза на габровските индустриалци, който става клон от централния Индустриален съюз. Мелничарите основават Съюз на индустриалците-мелничари. Една от основните цели на тези съюзи е борба против работническата класа чрез обявяване на локаут и пр. — 40.

Локаут — форма на класова борба на буржоазията против пролетарната: работодателите-капиталисти закриват предприятията и уволняват масово работници, за да предотвратят или потушат стачки и да заставят работниците да се откажат от исканията си. — 41.

«Обединените» — става дума за дейците на *Обединения работнически синдикален съюз*, създаден през юли 1908 чрез обединяването на общоделския Свободен общ работнически синдикален съюз и синдикатите при анархолибералския Работнически социалдемократически съюз «Пролетарий». По време на стачни борби «обединените» водят съглашателска политика с работодателите, с което извършват предателство спрямо интересите на работниците. — 41.

Става дума за стачката на работници-жътвари, избухнала през лятото на 1909 с искане да се увеличи работната заплата. Това е първата стачка на земеделски работници в България. Участвуват 400 души. Стачката завършва с неуспех поради неорганизираността на работниците. — 42.

Първи май — международен празник на трудещите се, ден на солидарността на работниците от цял свят; обявен от I конгрес на Втория интернационал (1889) за ден на международни демонстрации и борба за извоюване на 8-часов работен ден. Датата е избрана в памет на известните Чикагски събития на 1 май 1886, когато работниците от Чикаго демонстрират с лозунги: «8 часа труд, 8 часа сън, 8 часа за отдих и развлечения!». На 2 и 4 май стават кървави стълкновения между работниците и полицията. През 1890 за пръв път се провеждат първомайски демонстрации в почти всички западноевропейски столици и в редица промишлени центрове на Европа и Америка. Работниците манифестират под призива, издигнат от К. Маркс и Ф. Енгелс в «Манифест на Комunistическата партия» — «Пролетарии от всички страни, съединявайте се!». В България първият опит за организирано отпразнуване на 1 май се прави от Българското типографско дружество в София, също през 1890. По-масово празнуване на Празника на труда става в София, Пловдив и Сливен през 1893. До 1901 1 май се чествува на 13 апр. ст. ст., през 1901—1916 — на 18 апр. ст. ст., а след това съобразно с приетия нов Грегориански календар — на 1 май. — 42.

Става дума за *Типографското работническо дружество*, създадено на 12 ян. 1907 чрез обединяването на преминалото на страната на общоделците Работническо печатарско дружество (основано през 1899) и реформисткото Българско типографско дружество (основано през 1883). Изградено е на принципите на политическия «неутрализъм»; учредителното му събрание приема решение да не се води социалистическа агитация сред членовете. Дружеството се числи към общоделската Синдикална централа. — 43.

- ²⁴ *Стачка по Източните железници* — избухнала на 5 септ. 1908 с участието на 3000 работници и служещи по линията на Източните железници (Белово—Пловдив—Свиленград—Цариград) както на територията на Турция, така и в пределите на България. Повечето от железничарите са чужденци. Стачиците предявяват към компанията, която експлоатира Източните железници, искания за увеличаване на заплатите, намаляване на работното време и подобряване условията на труд. Стачката привлича вниманието на работническите железничарски организации в България. Тя придобива изключително остър характер, но намесата на опортюнистите, които ръководят Българския железничарски съюз, попречва на успешното ѝ развитие. Те се поставят в услуга на българското буржоазно правителство, което възстановява движението по линията, като упражнява насилие над стачниците и използва военни части и български железничари. Стачкуващите работници са принудени да прекратят стачката на 9 септ. 1908. БРСДП (т. с.) и ОРСС подкрепят стачкуващите работници и разобличават предателската позиция на общоделците. — 43.
- ²⁵ *Български железничарски съюз (БЖС)* — професионална организация на железничарите, създадена на 1 февр. 1907 чрез сливането на Железничарския съюз (основан през 1905 от общоделци, радикали и демократи), Свободната железничарска организация и Софийския железничарски синдикат на «пролетарците» (анархолибералите). Печатен орган — в. «Железничарско съзнание» (1907—1913). БЖС стои на реформистки позиции. През 1910 надмощие в него имат общоделците. Радикалдемократите се отцепват и образуват Български железничарски неутрален съюз (противник на социалистическите професионални съюзи) с печатен орган в. «Железничарски глас» (1910—1913). През 1913 двата съюза отново се сливат в Обединен български железничарски съюз с печатен орган в. «Железничарска борба» (1913—1934), който има враждебно отношение към БРСДП (т.с.) и ОРСС. — 43.
- ²⁶ *Закон за защита на женския и детския труд* — приет от XIII обикновено НС; утвърден с указ № 13 от 25 март 1905 под въздействието на засилващите се стачни борби. Член 17 от закона предвижда създаването на комитети на труда, чрез които да се упражнява обществен контрол върху приложението му. Макар и твърде ограничен в сравнение с предложението на 21 юни 1902 законопроект, БРСДП (т. с.) и ОРСС се борят за неговото пълно прилагане. За разясняване на закона през 1906 партийната книжарница издава брошурата на В. Коларов «Законова защита на женския и детския труд», която Георги Димитров използва в речите и статите си. — 44.
- ²⁷ *Комитети на труда* — създават се от края на 1905 въз основа на чл. 17 от Закона за защита на женския и детския труд, за да се упражнява обществен контрол върху приложението му. Съгласно закона в състава на Комитета на труда се включват по право

иметът на града — председател, и членове — лекарят, училищният инспектор, градският инженер и представител на работническите организации (задължително избран от работническите синдикати). Мандатът на комитетите е три години. Единствено работническите представители — тесни социалисти, се борят за точното прилагане на закона и за налагане на санкции спрямо собствениците-нарушители. При избора на работническия представител се води остра борба между тесните социалисти и общоделците, които провеждат политика на съгласителство в комитетите. По тази причина работниците често бламират техните представители. — 44.

«Демокрацията» — Георги Димитров има предвид управлението на Демократическата партия (16 ян. 1908—16 март 1911). — 44.

Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП) — създадена като Българска социалдемократическа партия (БСДП) по инициатива на основоположника на социализма в България Д. Благоев на Учредителния конгрес, състоял се на връх Бузлуджа на 20 юли (2 авг.) 1891. БРСДП се изгражда в борба против народническо-утопичните и други идейни течения, чиито представители считат, че при тогавашните дребнобуржоазни условия в България няма възможност за съществуване на социалистическо движение и за създаване на пролетарска партия. През авг. 1892 в Пловдив се провежда II конгрес на БСДП с представители на дружинките, които са за откритото обявяване на партията; след конгреса те стават известни като «партисти». Социалистите, които стоят на опортюнистически позиции, създават през 1893 Български социалдемократически съюз, поради което са наричани «съюзисти». «Партистите» отстояват тезата за необходимостта от марксистка партия на пролетариата, докато «съюзистите» отричат нейната навременност. През 1894 «партисти» и «съюзисти» се обединяват в една партия — Българска работническа социалдемократическа партия (БРСДП). Постепенно в БРСДП се оформят две течения: революционно-марксистко — начело с Д. Благоев, и реформистко-опортюнистическо — възглавявано от Я. Сакъзов. Борбата между революционните марксистки и опортюнистите се задълбочава и изостря, като засяга всички въпроси на развитието на социалистическото и работническото движение. От 1900 Я. Сакъзов започва да издава сп. «Общо дело», в което пропагандира теорията за класово сътрудничество с буржоазията. Д. Благоев и неговите съратници Г. Георгиев и Г. Кирков довеждат борбата против общоделците до пълно организационно скъсване с тях, което е санкционирано от X конгрес на БРСДП в Русе (1903). Партията се очиства от опортюнистите и още по-силно се утвърждава като революционна марксистка партия на българския пролетариат, известна като партия на «тесните социалисти» — БРСДП (т. с.), за разлика от опортюнистическата партия на широките социалисти. БРСДП (т. с.) стои начело на икономическите и политическите

борби на работническата класа против капиталистическата експлоатация. В периода на Балканските войни (1912—1913) и по време на Първата световна война 1914—1918 тя застава твърдо на позициите на интернационализма. Нейната парламентарна група гласува против военните кредити. Партията издига лозунга за мир и Балканска федеративна република, решително се обявява против социалшовинизма на Втория интернационал и дава ценен принос в борбата срещу опортюнизма и в международен мащаб. БРСДП (т. с.) участва активно в цимервалдското движение и през лятото на 1917 се присъединява към ръководената от В. И. Ленин цимервалдска левица. Посреща с възторг победата на Октомврийската революция 1917 и разгръща широка дейност за популяризиране на нейните лозунги. Под влияние на идеите на Октомврийската революция БРСДП (т. с.) започва да се превъоръжава с ленинизма, става една от съоснователките на Комунистическия интернационал и за разлика от много други партии влиза в него без разцепление. На своя XXII конгрес (1919) тя се преименува Българска комунистическа партия (тесни социалисти). — 45.

³⁰ Става дума за *Петия конгрес на ОРСС*, състоял се на 23—25 юли 1908 в Габрово, непосредствено след XV конгрес на БРСДП (т. с.). Дневен ред: 1) Отчет на Синдикалния комитет — докладва Георги Димитров; 2) Шутгартската резолюция и синдикалното движение в България — В. Коларов. В доклада на В. Коларов се подчертава необходимостта от създаване на по-тесни организационни връзки между партията и работническите синдикати и се изобличават фалшификациите на общоделците, които се опитват да тълкуват Шутгартската резолюция на Втория интернационал като потвърждение на тяхната позиция за «неутралитет» на синдикалното движение. — 47.

³¹ *Пернишка стачка* — обявена на 18 юни 1906 и продължава 35 дни. Предизвикана е от изключително лошите условия на труд и масовите уволнения на работници. По решение на ЦК на БРСДП (т. с.) стачната борба се ръководи от Г. Кирков и Г. Димитров. Основни искания на стачниците са: признаване на работниците правото на професионално организиране, намаляване на работния ден на 9 часа (с 1 час почивка); редовно изплащане на надинците; 15-дневно предизвестие при уволняване на работниците и др. Стачкуват повече от 900 миньори. Г. Димитров непрекъснато е сред стачниците въпреки неколкократните му арести. В подкрепа на стачкуващите се надига цялата работническа класа в България — организирани са събрания, митинги, демонстрации, събиране на помощи. На 24 юли 1906 стачката е прекратена организирано; работническите искания са задоволени частично, но най-главното искане е постигнато — създава се Работническият рудничарски синдикат (1906). Г. Димитров прави анализ на стачката и посочва огромното ѝ въздействие върху класовите борби на българския пролетариат. — 47.

Международна синдикална комисия — Георги Димитров има предвид вероятно *Международното синдикално бюро*, което е изпълнителен орган на Международния синдикален секретариат. — 47.

Става дума за Свободния общ работнически синдикален съюз (СвОРСС) — създаден на учредителен конгрес в София (6—8 авг. 1904) в противовес на ОРСС (основан през юли 1904). Обединява 22 синдикални и общи работнически дружества, останали при общоделците. Свободните синдикати стоят на реформистки позиции и поддържат принципа на идеен и организационен неутралитет (т. нар. «синдикален неутралитет»), което на практика означава подчиняване на работническото движение на буржоазията. БРСДП (т. с.) и ОРСС водят последователна борба срещу разколническата политика на СвОРСС. През юли 1908 свободните синдикати се обединяват със синдикатите при анархолибералския Работнически социалдемократически съюз «Пролетарий» в *Обединен работнически синдикален съюз*. — 48.

Има се предвид Г. Димитров, избран за деловодител на ОРСС и за член на Синдикалния комитет от II конгрес на ОРСС (1905). — 51.

Георги Димитров има предвид XVI конгрес на БРСДП (т. с.), проведен на 19—22 юли 1909 във Варна. — 63.

Фонд за защита и борба — ежесечни вноски по 0,10 лв. от всеки член на работническите дружества и синдикати, които съгласно чл. 11 от Устава на ОРСС се използват за подпомагане на стачкуващите, безработните, пътуващите и други членове на професионалните съюзи. — 64.

Генерална стачка в Швеция — избухнала през авг. 1909 (н. ст.) по време на икономическата криза в Швеция (1908—1909). Предизвикана е от уволнението на над 70 000 работници. Лявото крило на Шведската социалдемократическа партия призовава работниците на обща стачка. Обхванати са почти всички клонове на производството, а броят на участниците надминава 300 000 души. Из цялата страна се провеждат събрания и демонстрации, изпращат се петиции до правителството за посредничество. По време на стачката повече от 40 000 неорганизирани работници влизат в социалистическите синдикални организации. Стачката е прекратена организирано.

Шведските работници получават материална подкрепа от много страни. Синдикалният комитет на ОРСС участва дейно в помощната кампания; открива подписка за събиране на средства, които изпраща своевременно на стачкуващите. Националният секретариат на шведските синдикати изпраща благодарствено писмо до ОРСС. «Работнически вестник» информира редовно своите читатели за хода на стачката и на помощната кампания в България. — 65.

- ³⁸ *Учителска социалдемократическа организация (УСДО)* — организация на учителите-марксиста, създадена през пролетта на 1905 по почин на Д. Благоев на общонационална сбирка на учители — тесни социалисти. Според устава на организацията тя си поставя цел да обединява народното учителство за борба в името на социалистическия идеал в областта на народната просвета. Нейна непосредствена задача е защитата на материалните и политическите интереси на учителите на основата на класовата борба. Чрез своя печатен орган в. «Учителска искра» (1905—1923) УСДО популяризира просветната програма на партията и марксисткото учение за комунистическото възпитание. През септ. 1908 ЦК на БРСДП (т. с.) приема резолюция, според която УСДО минава под непосредственото ръководство на партията. На това решение се противопоставят анархолибералите, които на II национална конференция на УСДО (дек. 1905) са отстранени от организацията. През 1908 от редовете на УСДО са изключени и учителите-прогресисти, които се обявяват против тесните идейни и организационни връзки с БРСДП (т. с.) и настояват за обединяването на партията с широките социалисти. През 1919 УСДО се преименува Българска учителска комунистическа организация. Към нея се присъединяват група учители, напуснали партията на широките социалисти, между които и част от изключените през 1908 прогресисти. През 1921 влиза в състава на ОРСС. Разтурена през 1924 по силата на ЗЗД. — 68.
- ³⁹ Георги Димитров има предвид *Социалдемократическата организация на държавните, окръжни и общински служещи*, създадена през пролетта на 1909. В работата на учредителния ѝ конгрес участва Д. Благоев; в изказването си той я определя като професионална организация с обществено-политически характер, която не трябва да влиза в състава на ОРСС, а да бъде под прикрито ръководство на БРСДП (т. с.). Първият редовен конгрес на организацията се провежда през април 1910: представени са 21 делегати от различни градове на страната. От името на ЦК на БРСДП (т. с.) и на Синдикалния комитет на ОРСС в работата му участва Г. Димитров. Организацията води борба за класовото осъзнаване на служещите и за приобщаването им към революционното работническо движение. Печатен орган — в. «Служещи» (1909—1919). През 1919 се преименува *Комунистическа организация на държавните, окръжни и общински служещи*. През 1920 влиза в състава на ОРСС. — 68.
- ⁴⁰ *Международен синдикален секретариат (МСС)* — международен център на националните синдикални централи, създаден през 1901 в Копенхаген на I конференция на секретарите на професионалните съюзи в Германия, Англия, Белгия, Дания, Франция, Норвегия и Швеция с цел да се поддържат постоянни връзки между профсъюзите от различните страни. Седалището на секретариата е в Германия. От 1903 негов несменяем секретар е

■ **Карл Легин** — деец на германското профсъюзно движение, опортюнист. Дейността на МСС е подчинена на политиката на десните опортюнисти и се ограничава главно в събирането на информация и разглеждане на някои организационни въпроси. През 1913 МСС се преименува **Международна федерация на професионалните съюзи**, която през Първата световна война 1914—1918 се разпада; през 1919 е възстановена под названието **Амстердамски интернационал на профсъюзите**. — 73.

■ **Българско типографско дружество** — първата работническа професионална организация в България; основана през февр. 1883 от група работници (чехи и българи) в Държавната печатница в София. Целта на дружеството е да подпомага членовете си и да съдейства за професионалната им квалификация. През 1887 група работници напускат дружеството и създават **Централно дружество на българското печатарско съсловие** с печатен орган в. «Работник»; основна цел на дружеството е да се изградят клонове и в други градове и да се образува съюз. Българското печатарско дружество не съществува дълго и членовете му се завръщат в Българското типографско дружество. Макар че в началото на 90-те години дружеството понася под влияние на социалистическата пропаганда, поради това че ръководителите му стоят на позициите на реформизма, задълго остава малка затворена организация. През ян. 1907 се обединява с **Работническото печатарско дружество** в **Типографско работническо дружество** към общоделската синдикална централа. — 73.

● **Г. Димитров** има предвид избухналите през февр. — март 1895 стачки на печатарските работници (10 в София и по една в Русе, Варна и Хасково) против нередовното изплащане на работническите заплати. Работниците предявяват искания за изработване на правилник за условията на труда в печатниците и за признаване на **Централния печатарски синдикат** от собствениците. Стачките са стихийни и завършват без успех. — 74.

● **Закон за насърчаване на местната индустрия** — приет от Народното събрание на 20 дек. 1894. Според него държавата покровителствува съществуващите индустриални предприятия, както и тези, които ще се открият в срок от 10 години, притежават минимум 25 000 лв. капитал и са с най-малко 20 работници. Местните предприятия се освобождават за срок от 15 години от данък сгради и данък занятия; разрешава се безмитен внос на машини и сурови материали, ако не се произвеждат в страната; намаляват се превозните такси с 35% от тарифата по държавните железници и др. През 1905 законът е разширен от народнолибералното правителство, като се предоставят нови привилегии на капиталистите — безплатни държавни места, безплатно ползване на водната енергия и други. — 75.

● **Съюз на транспортните работници в България (СТР)** — създаден на учредителен конгрес в София (6 март 1911) чрез

обединяването на Железничарския синдикат, Телеграфо-пощенския и телефонен синдикат и Съюза на пристанищните работници. В работата на конгреса участвуват Д. Благоев, Г. Киров и Г. Димитров. Конгресът решава вестниците «Железничар» «Телеграфо-пощенски вестник» и «Пристанищен работник» да продължават да излизат като органи на съюза, като същевременно се издава периодично Бюлетин на съюза. За секретар на Централното ръководство е избран Драгой Коджейков, за помощник-секретар — Янко Иванов. СТР е изграден към ОРСС. Поставя си за цел да защитава интересите на транспортните работници в България на основата на класовата борба. Г. Димитров подпомага непосредствено дейността на съюза, който става най-многобройната и най-революционна работническа професионална организация в страната. От май 1911 членува в Международната транспортна федерация. Съюзът оказва помощ или непосредствено ръководи стачните борби на транспортния пролетариат — стачката на пристанищните работници в Бургас (септ. 1911), стачката на пристанищните работници във Варна (юни—юли 1912), Транспортната стачка 1919—1920 и др. След 1919 членове на съюза поддържат радиовръзките на ЦК на БКП с Коминтерна. От приемането на ЗЗД (1924) до Априлските събития 1925 СТР работи полулегално, след което прекратява съществуването си. —80.

⁴⁶ Учредяването на *Работническия инспекторат* е предвидено в Закона за защита на женския и детския труд. Законът за инспекторите по труда е приет от Народното събрание през дек. 1906. Той предвижда във всеки окръг да се назначи по един инспектор по труда, подчинен на Министерството на търговията и земеделието. Инспекторите на труда са задължени да съблюдават спазването на закона и да налагат санкции на нарушителите. До назначаването им техните задължения се изпълняват от комитетите на труда. — 91.

⁴⁶ *Международно социалистическо бюро в Брюксел (МСБ)* — постоянен изпълнителско-информационен орган на Втория интернационал, създаден през септ. 1900 по решение на парижкия конгрес на Интернационала. В състава на МСБ влизат по двама делегати от всяка социалистическа партия. Между заседанията, свиквани няколко пъти в годината, ръководството на бюрото се осъществява от Изпълнителния комитет на Белгийската социалистическа партия. Председател на МСБ е Е. Вандервелде, секретар (от 1905) — К. Хюйсманс, лидери на белгийската социалдемокрация. От 1905 представител на ЦК на РСДРП в бюрото е В. И. Ленин, от 1913 — М. М. Литвинов. МСБ изпълнява фактически технически функции — събира информации, разпраща протоколите и документите, изготвя докладите на конгресите и пр. Центристкото мнозинство в бюрото се стреми да запази единството между революционните марксистки и ревизионистите в Интернационала и в отделните партии. След изключването на общоделците от БРСДП МСБ допуска да членува в него и общоделската партия. Тесните социалисти протестират против това и

настояват за нейното отстраняване. МСБ не само че не се съгласява, но упражнява силен натиск върху тях, като прави на няколко пъти безуспешни опити да ги обедини с общоделците. В годините на Първата световна война МСБ фактически прекратява съществуването си. — 100.

Г. Димитров има предвид *Седмия конгрес на Втория интернационал в Щутгарт (1907)*, известен с острата борба между революционното и опортюнистическото крило в международната социалдемокрация по въпросите за войната и колониалната политика. В. И. Ленин и болшевиките критикуват опортюнистите, с което подпомагат преминаването на левицата в германската социалдемокрация и другите революционни групи във Втория интернационал на още по-леви позиции и допринасят конгресът да гласува решение по въпроса за войната в духа на революционния марксизъм. Обсъжда се и въпросът за отношението между партията и синдикатите. В приетата резолюция се признава необходимостта от тесни връзки на профсъюзите и социалдемократическите партии, осъждат се възгледите на трейдюнионистите и анархосиндикалистите и се отхвърлят теориите за «неутрални» и «свободни» синдикати. Тесните социалисти посрещат със задоволство решенията на Щутгартския конгрес, тъй като те допринасят за укрепването на техните позиции в борбата с общоделството и другите опортюнистически течения. — 100.

«Обединени» синдикати — отнася се за създадения (юли 1908) чрез сливането на синдикалните организации при общоделците и синдикатите при анархолибералния Работнически социалдемократически съюз «Пролетарий» **Обединени работнически синдикален съюз**. Политиката на съглашателство с буржоазията предизвиква отлив от неговите редове; част от членовете му преминават в революционните профсъюзи. — 101.

Революционен синдикализъм (анархосиндикализъм) — дребнобуржоазно опортюнистическо течение в международното профсъюзно движение, появило се през 80-те години на XIX в. Намира се под идеологическото и политическото влияние на анархизма. Приема за висша форма на организация на работническата класа не политическата партия, а синдикатите, които, обединени във федерация, ще ръководят новото общество. Анархосиндикалистите отричат необходимостта от политическа борба на пролетариата и от пролетарска диктатура. За основна форма на борба срещу буржоазната власт приемат общата икономическа стачка. Иденте на анархосиндикализма в модифициран вид се използват и от съвременните ревизионисти. В Българния анархосиндикалистите образуват в Ямбол революционно-синдикалистски клуб, който се обръща със специален позив към съмишлениците си да се сплотят и поемат инициативата за образуването на подобни клубове в цялата страна. В свои

статии Г. Димитров ги критикува и разкрива вредата, която са насят на работническото движение. — 101.

- ⁵⁰ *Съюз на телеграфо-пощенските служители* — общоделска синдикална организация на телеграфо-пощенските служители, образувана на 9 юли 1908 в противовес на Телеграфо-пощенския и телефонен синдикат на телеграфо-пощенците — тесни социалисти. Учредителният конгрес е свикан на 5 април 1909. Печатен орган в. «Телеграфо-пощенска защита» (февр.—ноем. 1908). Съюзът поддържа общоделската тактика на «свободен синдикализъм» и «неутралитет» на профсъюзите. Поставя се в услуга на държавата. През 1909 влиза в образувания под ръководството на общоделците Съюз на съюзите, чрез който държавните служители се отдалечават от работническите организации. — 102.
- ⁵¹ *Обща железничарска стачка* — избухнала стихийно на 20 декември 1906, най-голямата стачка в България до това време. Преди стачката железничарите отправят до Народното събрание специална петиция, подписана от 3000 работници и служители. Министър-председателят Д. Петков отказва да приеме делегацията. В отговор на петицията правителството на Народнолибералната партия (стамболовисти) набързо прокарва закон за отнемане правото на държавните служители да стачкуват, закон за лишаване от пенсия за участие в стачки, закон против правото на свободно издаване на работнически вестници и др. Опозиционните буржоазни и дребнобуржоазни партии (в това число и общоделската) се опитват да използват стачката в борбата си за сваляне на правителството. Единствено БРСДП (т. с.) и ОРСС се обявяват в защита на справедливите искания на железничарите. Работническият железничарски синдикат, ръководен от партията, участва в стачката, но не и в нейното ръководство, в което влизат общоделци. Синдикатът издава позив, с който разкрива демагогската политика на опозиционните буржоазни и дребнобуржоазни партии. Продължила 42 дни, стачката завършва без успех. — 102.
- ⁵² Георги Димитров има предвид *Международния синдикален секретариат*, създаден на международна конференция в Копенхаген (1901) (вж бел. № 40). — 103.
- ⁵³ *Българска работническа социалдемократическа партия* — партия на опортюнистическото течение в българското работническо движение. Оформя се след X конгрес на БРСДП (1903) от възникналото през 90-те години на XIX в. в партията реформистко антимарксистко течение. Обхваща предимно занаятчийски и дребнобуржоазни прослойки от града и селото, държавни служители и незначителна част от индустриалния пролетариат. Поддържа като своя идейна платформа общоделството, което е българска разновидност на ревизионизма и опортюнизма в международното работническо и социалистическо движение. Върху общоделците, наричани и широки социалисти, силно влияние оказва

ва берищайнианството. Те прилагат широко тактиката на класово сътрудничество с буржоазията и разединяват работническото движение, участвуват в буржоазни блокове и правителствени коалиции против интересите на трудещите се. През 1908 към широкосоциалистическата партия се присъединяват отстранените от БРСДП (т. с.) центристски групи на анархолибералите и прогресистите, поради което започва да се нарича БРСДП (обединена). Широкосоциалистическата партия посреща враждебно Октомврийската революция 1917. След революцията най-съзнавателните работници я напускат и влизат в БКП. БРСДП (о) се ангажира с военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 и чрез свой представител участвува в правителството на Ал. Цанков. Широкосоциалистите отхвърлят предложението на БКП при подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923 за изграждане на единен фронт в името на работническо-селско правителство. В годините на фашистката диктатура десните лидери на широкосоциалистическата партия продължават своя антикомунистически курс, а някои от тях сътрудничат на фашизма. През 30-те и началото на 40-те години в партията на широките социалисти се формира ляво течение от млади социалисти, които вземат участие в народнофронтовското и отечественофронтовското движение, ръководени от БКП. След победата на 9 септ. 1944 здравите сили овладяват ръководството на партията (авг. 1945). Десницата се обособява като опозиционна на ОФ партия под името БРСДП (о) и влиза в общ блок с опозиционния БЗНС (Никола Петков). През 1948 отечественофронтовската БРСДП се влива в БКП, като приема нейната програма и организационните ѝ принципи. През 1947 във връзка с разгрома на буржоазната опозиция престава да съществува и БРСДП (о). 104.

И *Демократическа партия* — буржоазна политическа партия, основана през 1896 от привърженици на П. Каравелов и П. Р. Славейков, т. е. — лявото крило на старата Либерална партия. До началото на ХХ в. е предимно дребнобуржоазна партия, но постепенно се превръща в представителка на средната търговско-индустриална буржоазия. Провежда политика на буржовзен реформизъм и демагогия към работническата класа. През 1902 начело на партията застава Ал. Малинов. Самостоятелно или в коалиция с други буржоазни и дребнобуржоазни партии участвува в управлението на страната (1901, 1908—1911, 1918 и 1931—1934). След военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 една част от нея начело с А. Ляпчев влиза във фашисткия Демократически сговор, а другата, ръководена от Ал. Малинов, минава в опозиция. След Деветнадесетомайския преврат 1934 Демократическата партия е разтурена, но запазва своето влияние и връзки. Проявява се като опозиционна на фашизма партия и същевременно провежда антикомунистическа политика. Възстановена след 9 септ. 1944; до разтурянето ѝ (1947) функционира като опозиционна партия. — 104.

88 *Анархизъм* — дребнобуржоазно, враждебно на марксизма-ле-

нинизма общественно-политическо течение, което се обявява срещу всяка държавна власт, за абсолютна свобода на личността. Оформя се през 40-те—началото на 70-те години на XIX в. Идеологията е на разоряващата се, бунтарски настроена дребна буржоазия и на лумпенпролетарските слоеве. Най-голямо влияние има в страни със слабо развит капитализъм и с преобладаващо дребно-стоково производство (Италия, Испания, Русия, Швейцария, някои латиноамерикански страни и пр.). В основата на анархисткия мироглед стои буржоазният индивидуализъм и субективизъм. Анархистите считат държавата за главен източник на социални неправди. Те не разбират ролята на едрото производство в обществото и са привърженици на дребната частна собственост. Анархистите отричат необходимостта от организирана политическа борба на пролетарната срещу буржоазията и от класова пролетарска партия, както и нейната ръководна роля в революционното движение. Те се борят и против създаването на държавата на пролетарската диктатура. В България анархистките идеи проникват преди Освобождението (1878), но по-широко разпространение добиват в началото на XX в. През 90-те години се създават първите анархистки групи и кръжоци. Анархизмът в България се изяснява като антикапиталистическо движение, но със своите погрешни теории и тактика нанася вреда на революционното движение. — 104.

⁵⁶ *«Земеделци»* — Георги Димитров има предвид онези среди от т. нар. левица в БРСДП(о), които за разлика от анархолибералите и прогресистите принадлежат към широкосоциалистическата партия още преди обединението (1908). — 105.

⁵⁷ *Анархолиберали* — представители на центристско течение, появило се в БРСДП (т. с.) през 1905. Негови най-видни представители са Н. Харлаков и Г. Бакалов. Анархолибералите отричат принципите на демократическия централизъм във вътрешнопартийния живот и необходимостта от централизирано ръководство на партийния печат; обявяват се за «широк демократизъм», за «свобода на личността» и за «автономия на синдикатите». Те не разглеждат партията като висша форма на пролетарска организация и са против ръководната ѝ роля в работническото движение. Обявяват се против очистиането на партията от опортюнизма и за обедняването ѝ с общоделците. Дванадесетият партийен конгрес (1905) рязко осъжда опортюнистическата и фракционната им дейност. Отстранени от БРСДП (т. с.), анархолибералите през дек. с. г. се обособяват в самостоятелна организация под името Работнически социалдемократически съюз «Пролетарий». В борбата си срещу партията намират подкрепа в центристката политика на Втория интернационал и в примера на социалдемократията в Германия, Франция и другаде, където марксистите съжителствуват с опортюнистите в една партия. През 1908 се вливат в общоделската партия. Заедно с прогресистите образуват в нея «левица», която повежда борба против опортюнистическата тактика на БРСДП (о), но борбата ѝ е непоследователна и

противоречива и завършва с капитулация пред общоделството. Под влияние на Октомврийската революция 1917 и на принципната критика на тесните социалисти по-голямата част от анархолибералите скъсва с широките социалисти и през 1920 преминава в редовете на БКП. — 105.

•• *Бакаловисти и харлаковисти* — Георги Димитров има предвид анархолибералите, възглавявани от Г. Бакалов и Н. Харлаков, които защитават опортюнистическото гледище за «автономия на синдикатите» и се обявяват против ръководната роля на партията в работническото движение. През 1905 за фракционна дейност са отстранени от партията (вж бел. № 57). — 105.

•• *Прогресисти* — представители на центристско течение, появило се в БРСДП (т. с.) и предимно в Софийската партийна организация в края на 1906 и началото на 1907 с ръководители Н. Сакаров, Г. Кръстев и К. Тинева. Обявяват се за обединяване на тесните социалисти с общоделците и защитават опортюнистическото гледище за «неутралитет» на синдикатите. В края на 1908 партията ги отстранява от своите редове. Същата година прогресистите се вливат в общоделската партия. В БРСДП (о) заедно с анархолибералите образуват «левица», която води непоследователна, противоречива и поради това безуспешна борба срещу опортюнистическата тактика на общоделците. След победата на Октомврийската революция 1917 някои от прогресистите осъзнават погрешността на центристките си възгледи и влизат в БКП. — 105.

•• *Партийна социалистическа книжарница (П а р т и й н а к н и ж а р н и ц а)* — основана на 1 септ. 1903 по решение на X партиен конгрес със задача да издава книги и брошури със социалистическо съдържание, да организира експедирането на «Работнически вестник», сп. «Ново време», Червен народен календар и други издания на партията, да доставя на партийните организации печатни органи на социалистически партии от други страни, да осигурява изработването и разпространяването на илюстрирани картички, ленти и др. Издава «Работническа библиотека», която излиза в две серии: п ъ р в а т а (1905—1914) обхваща книги из областта на партийната теория, тактика и политика, част от тях — преводни; в т о р а т а (1906—1908) включва издания предимно по въпросите на синдикалното движение в България и др. През 1919 партийната книжарница преминава към кооперация «Освобождение», при която се създава книгоиздателски отдел. Издателската дейност на партията се разширява и обхваща всички партийни издания. Трудовете на ръководителите на партията и ОРСС, в това число и на Г. Димитров, до разтурянето на кооперация «Освобождение» по силата на ЗЗД (2 апр. 1924) се публикуват изключително от издателския ѝ отдел. Излизат и много преводи на произведения на К. Маркс, Ф. Енгелс, В. И. Ленин и на други видни марксистки. -- 117.

•• *Съюз на съюзите* — обединение на реформистките профсъюзи на държавните и общинските служещи (Българския учителски съюз,

Железничарския съюз, Телеграфо-пощенския съюз, Съюза на служещите в държавните и изборни учреждения, Фелдшерското дружество и др.), образувано през 1909. Намира се под влияние на общоделците. През 1919 образува заедно със Свободния общ синдикален съюз К о н ф е д е р а ц и я н а т р у д а. — 121.

⁶² Г. Димитров има предвид *Второто стамболовистко правителство* — управление на Народнолибералната партия (стамболовисти) от 5 май 1903 до 16 ян. 1908. В случая става дума за въведеното от стамболовистите антиработническо законодателство, имащо за цел да ограничи професионалиното и политическото организиране на работниците и чиновниците от държавния апарат и да се забранят техните борби под ръководството на БРСДП (т. с.). — 122.

⁶³ *«Червена седмица»* — организирана от 1907 ежегодно по инициатива на ЦК на БРСДП (т. с.) и Синдикалния комитет на ОРСС за разпространяване на в. «Работнически вестник» и сп. «Ново време». По време на «червената седмица» партийните и синдикалните членове засилват своята агитация сред работниците и прогресивната интелигенция за спечелване на нови абонати за партийните издания. За тази цел се организират специални събрания и вечеринки, разпространяват се и други пропагандни материали. Мероприятията по време на «червените седмици» изиграват определена роля за привличане не само на нови абонати за партийните издания, но и на съмишленици на партията и ОРСС. — 123.

⁶⁴ *Комисии за синдикална самопомощ* — избирани от местните работнически съвети за съхраняване и разпределение на събираните чрез фонда за синдикална самопомощ средства. Всеки синдикален член внася наред с редовния си членски внос по 5 ст. седмично в касата на фонда. Събраните суми се използват за осигуряване на безплатна медицинска, аптекарска, адвокатска и др. помощ на синдикалните членове. — 124.

⁶⁵ *Партийна печатница* — създадена в края на 1909 по решение на XI партиен конгрес (1904) със средства, набавени чрез вътрешно-партиен заем. Със съдействието на Германската социалдемократическа партия част от акциите на заема се пласират в Германия. Печатарските машини са закупени през 1909. По предложение на Г. Димитров на работа в печатницата са привлечени квалифицирани печатарски работници. Най-напред в нея е отпечатан № 73 на «Работнически вестник» от 1 ян. 1910. По време на Балканската война 1912—1913 работата ѝ е преустановена (до февр. 1913); след войната се разраства. През Първата световна война 1914—1918 е с намален състав и от края на 1918 отново работи с пълен капацитет. Освен «Работнически вестник» в партийната печатница се печатат книги (преводи на произведения на К. Маркс, Фр. Енгелс, В. И. Ленин и на други видни марксистки, трудове на ръководители на партията и ОРСС, в това число и на Г. Дими-

тров и др.), конгресни материали (годишни отчети, програми, устави и др.) на партията и ОРСС, Червен народен календар, агитационни материали и др.

През 1919 партийната печатница и книжарница преминават към кооперация «Освобождение», към която се създава книгоиздателски отдел. След опожаряването на Народния дом от фашистки погромджии (24 май 1921) печатницата е почти унищожена. По-късно е организирана нова печатница с най-голямата за времето ротационна машина, която работи до Септемврийското антифашистко въстание 1923. — 127.

40 Става дума за 133-дневната *стачка на работниците от Кибритената фабрика на Гара Костенец през 1909*, най-продължителната стачка в историята на българското работническо движение. Стачката избухва на 26 юли в отговор на тежката експлоатация и на опитите на фабричната дирекция да ликвидира създадения през апр. 1909 работнически синдикат. Избрана е стачна комисия, която издига редица искания в защита на работниците. ЦК на БРСДП (т. с.) и Синдикалният комитет на ОРСС следят отблизо развитието на стачката и полагат грижи за правилното ѝ ръководство и за осигуряване на нейния успех. Сред стачкуващите работници често са Д. Благоев, Г. Кирков, В. Коларов, Т. Лукинов, Б. Хаджисотиров и най-вече Г. Димитров. ОРСС организира акция за материална подкрепа на стачката, а «Работнически вестник» отразява широко нейното развитие. Стачниците получават подкрепа и от международния пролетариат.

Въпреки героичната борба на работниците стачката е прекратена без успех (6 дек.). Главна причина за това е подкрепата, която правителството на Демократическата партия и Съюзът на индустриалците оказват на компанията с доставянето от Сърбия на 1000 каси кибрит. В услуга на компанията се поставят и общоделците, които осигуряват стачкозаместници и разединяват работниците. — 131.

41 *Всеобщ работнически протест на 10 ян. 1910* — протестна акция, организирана от БРСДП (т. с.) срещу антиработническата политика на правителството на Демократическата партия. На 6 ян. 1910 ЦК на партията излиза с Манифест към работниците в България, в който ги призовава на борба против посегателствата върху свободата на сдружаване и стачна борба и за създаване на широка законодателна защита на труда. На 10 ян. са проведени работнически събрания, митинги и демонстрации в София, Пловдив, Варна, Сливен, Ямбол, Видин, Самоков, Кюстендил и в други градове на страната с искания за премахване на косвените данъци и заменянето им с прогресивно-подоходен данък, разширяване и прилагане на Закона за женския и детския труд, създаване на широко трудово законодателство, гарантиране правото на събрания, свобода на словото, печата и стачките. На демонстрацията в София (пред Работническия дом и Народното събрание) говорят Д. Благоев, д-р Н. Исаков и Антон Иванов; приета е протестна резолюция. — 135.

⁶⁸ Български «азовци» (по-правилно «азефци») — по името на Е. Ф. Азеф (1869—1918) — един от лидерите на есерите, провокатор. От 1892 е секретен агент на полицията, издава почти целия състав на бойната организация на есерите, заради което е осъден задочно на смърт от Централния комитет на партията на есерите. През 1915 е арестуван в Германия като руски шпионин. Умира в Берлин.

Г. Димитров използва името му като нарицателно за провокаторство. — 143.

⁶⁹ «Синдикален неутралитет» — основен принцип в дейността на общоделските синдикати, провъзгласен официално на учредителния конгрес на Свободния синдикален съюз (авг. 1904). Най-ярките представители на теорията за «синдикален неутралитет» и «свободен синдикализъм» — Я. Сакъзов, И. Янулов и Асен Цанков, отхвърлят необходимостта от идейни и организационни връзки между социалдемократическата партия и синдикалното движение. Те считат, че синдикатите трябва да водят само икономическа борба за защита на непосредствените интереси на трудещите се. Организационен неутралитет пропагандират и анархолибералите, които се обявяват против ръководната роля на партията по отношение на синдикалните организации.

Опортюнистическата теория за «синдикален неутралитет» е по същество отрицание на марксистката постановка, че партията като висша форма на пролетарска организация е призвана да упражнява ръководна роля по отношение на работническото движение и професионалните работнически организации. Лишено от ръководството на революционно-марксистката партия и влиянието на социалистическите идеи, синдикалното движение неизбежно се поставя под въздействието на буржоазната идеология, в резултат на което то се изражда и престава да е класово движение. От страниците на «Работнически вестник» и сп. «Ново време» Д. Благоев, Г. Кирков, В. Коларов, Хр. Кабакчиев, Г. Димитров и Т. Петров разкриват дребнобуржоазната природа на «синдикалния неутралитет» и вредата му за работническото движение. — 144.

⁷⁰ Става дума за *Келнеро-готварския съюз (КГС)* — основан първоначално като Келнерски съюз на учредителен конгрес, състоял се на 16—19 септ. 1907 в София. КГС се създава с активното участие на Г. Димитров. Възниква като професионална организация за защита на правата и икономическите интереси на келнерските и готварските работници. До 1919, когато се включва в редовете на ОРСС, КГС съществува като политически неутрална организация, но от 1912 неутралитетът ѝ фактически е само формален, тъй като съюзен секретар е тесният социалист Стамат Георгиев. Орган на съюза е в. «Келнеро-готварски глас». — 147.

⁷¹ *Русенска трагедия* — става дума за кървавата драма, разиграла се в Русе на 28 февр. 1910. Повод за нея е сгодяването на малолетната туркиня Саафет Мехмедова с български чиновник и

отправената молба от русенския мюфтия до турското правителство да съдействува за връщането на девојката на родителите ѝ. Правителството на Демократическата партия, с цел да манифестира «приятелски чувства» към Турция, дава заповед за въоръжена разправа с гражданите, обявили се в защита на двамата годеници. Убити са 22 души и над 100 са ранени (по-подробно вж «Работнически вестник», № 101, 10 март 1910).

Русенската трагедия предизвиква дълбоко възмущение в цялата страна. — 154.

Има се предвид *Осмият конгрес на Втория интернационал*, състоял се от 28 авг. до 3 септ. (и. ст.) 1910 в Копенхаген. Участвуват 896 делегати от 33 страни. От България присъствуват представители и на БРСДП (т. с.), и на БРСДП (о). Конгресът обсъжда въпросите за единството на работническото движение в страните, където има повече от една социалистическа партия; за войната; за работническото законодателство; за кооперациите; за безработицата и др. Конгресът потвърждава по същество марксистките, макар и не докрай последователни, решения на предишните конгреси за борба против милитаризма, за единството на профсъюзите. По въпроса за единството на социалистическите партии е приета центристка резолюция, изискваща обединение на всички течения на социалистите в национален мащаб, отрязваща стремежа на опортюнистите да разтворят революционните течения и групи в единни социалреформистки партии.

Делегацията на БРСДП (т. с.), възглавявана от Д. Благоев, прави декларация, в която заявява, че в България не съществува въпрос за обединение, тъй като общоделската партия не е нито работническа, нито социалистическа. С това БРСДП (т. с.) проваля опитите на водачите на Втория интернационал да ѝ наложат обединение с партията на широките социалисти. — 156.

«*Стамболовистка реакция*» — отнася се за управлението на Народнолибералната партия (стамболовисти) от 5 май 1903 до 16 ян. 1908, т. нар. Второ стамболовистко правителство. Вътрешната му политика е крайно реакционна; насочена е към ограбване и потискане на народните маси. — 157.

Тарифната борба на обушарските работници в Пловдив продължава от края на март до май 1910. Комисия от обушарски работници към секцията на Кожаро-обушарския съюз в Пловдив изработва тариф (колективен трудов договор) за уреждане на взаимоотношенията между собствениците на обушарски работилници и работниците в тях и го представя на 48 собственици. От тях 41 приемат тарифа, 7 отказват. В техните работилници около 70 работници обявяват стачка, в резултат на която още четирима от собствениците подписват тарифа. На останалите трима е обявен бойкот, а техните работници са настанени на работа на други места. С договора собствениците приемат 13 условия за подобряване положението на работниците. Успешната

борба на пловдивските обушари допринася за утвърждаване авторитета на Кожаро-обушарския съюз. — 162.

- ⁷⁵ *Пристанищна стачка във Варна* — избухнала на 1 май 1910. Стачкуващите 400 пристанищни работници се обявяват срещу т. нар. к е х а и (надзиратели), които, без да работят, се ползват от труда на работниците. На 6 май при стачкуващите пристига Г. Димитров, който говори пред работническо събрание в Народния дом. Стачката завършва след една седмица с успех благодарение на добрата организация, солидарност и дисциплина на стачкуващите. В резултат на успешната стачка Съюзът на пристанищните работници увеличава състава си с 200 нови членове. — 163.
- ⁷⁶ *Съюз на пристанищните работници* — създаден през лятото на 1909 по инициатива на Варненската организация на БРСДП (т. с.) и на Пристанищния синдикат «Съгласие» (основан на 17 септ. 1908). Пристанищният синдикат оказва благотворно въздействие върху пристанищните работници в Бургас, сред които имат значително влияние реформистките профсъюзи. В учредяването на Съюза на пристанищните работници участвуват представители на синдикалните организации на морските градове. Съюзът ръководи борбите на пристанищните работници, преносвачи, колари и др. за подобряване на трудовите условия. През 1910—1911 издава в. «Пристанищен работник». На 6 март 1911 Съюзът на пристанищните работници, Работническият железничарски синдикат и Общият телеграфо-пощенски и телефонен синдикат се обединяват на учредителна конференция в Съюз на транспортните работници. — 163.
- ⁷⁷ *Тарифна стачка през 1905* — обхваща всички печатници в страната, като най-изострена е в София. На много места собствениците обявяват локаут и отказват да преговарят с работническите (тарифни) комисии. На 20 февр. 1905 след продължителна стачка борба в София тарифът е приет от 10 печатници. Поради непоследователността на общоделските печатарски дружества и тяхната съглашателска позиция работодателите отказват да прилагат договора, което предизвиква нови стачки. Борбата за тарифа продължава и през следващите години. БРСДП (т. с.) и ОРСС подкрепят работническите искания за тарифа и се стремят да дадат организиран характер на борбата. — 165.
- ⁷⁸ *«Тесняци» или тесни социалисти* — революционни марксистки, които начело с Д. Благоев в края на 90-те години на миналия и началото на ХХ в. водят непримирима и последователна борба против опортюнизма в българското работническо и социалистическо движение, като отстояват класовия характер на революционната партия на пролетариата. Непокколебимо верни на научения социализъм и пролетарския интернационализъм, те възпитават работниците в класова непримиримост към буржоазията и нейните оръдия. Тяхната продължителна борба срещу опортю-

низма довежда до изключването на общоделците от редовете на БРСДП (1903), а по-късно и на центристките групи на анархо-либералите (1905) и прогресистите (1908). В тази борба се изяснява разбирането им за характера и същността на партията като идейно и организационно монолитна политическа организация на работническата класа. Със своята непримиримост към съществуването на всякакви опортюнистически течения и групи в партията тесните социалисти плътно се доближават до новия ленински вид пролетарска партия. През 1919 БРСДП (т. с.) се преименува в Българска комунистическа партия (тесни социалисти). — 165.

*70 *Стачка и бойкот на в. «Камбана»* — обявени на 23 дек. 1909 от работниците в печатница «Просвещение», наета от широкия социалист Кр. Станчев за отпечатване на опортюнистическия в. «Камбана». В продължение на няколко месеца Станчев не изплаща заплатите на работниците, което ги принуждава да стачкуват. Ръководството на Типографското работническо дружество първоначално се обявява в подкрепа на Станчев, но под натиска на работниците е принудено да издаде позив, в който порицава антиработническата му политика. — 165.

*80 *Чернокрако сдружение («чернокраките»)* — така работниците наричали, според Г. Димитров, членовете на възобновеното Българско типографско дружество, състоящо се от привърженици на господарския Графически съюз и отцепници от общоделското Типографско работническо дружество. В историята на работническото движение е известно с дейността си по набавяне на стачкоизменници. — 166.

*81 *Сръбска социалдемократическа партия (ССДП)* — основана на 20 юли 1903 в Белград на конгрес на представители на профсъюзите, на социалистическите групи и редакцията на в. «Радничке новине». Конгресът приема устав и програма, съставени по образец на Ерфуртската програма на Германската социалдемократическа партия. От създаването си е член на Втория интернационал. През 1903—1904 се води борба между марксистското крило начело с Р. Драгович и Д. Туцопич и др. и опортюнистическото крило, възглавявано от К. Йованович, Й. Скерлич и др., която завършва с изключването на опортюнистите от партията, потвърдено от III партиен конгрес (1905). През 1909—1910 марксистите в ССДП водят успешна борба с анархосиндикалистката група. В периода на Балканската (1912—1913) и Първата световна война 1914—1918 ССДП принадлежи към лявото крило на Втория интернационал и участва в борбата против милитаризма и шовинизма. На 20—23 април 1919 се провежда I обединителен конгрес на Социалистическата работническа партия в Югославия (комунисти) и ССДП влиза в нейния състав заедно с другите леви социалдемократически партии в Югославия. — 168.

- ⁸² *Балканска федеративна република* — лозунг за обединяване на балканските народи върху принципите на вътрешнодемократично устройство и национално самоопределение. Първоначално е идея на прогресивните дейци на Балканите — Любен Каравелов и Христо Ботев (България), К. Ригас Велестинлис (Гърция), Светозар Маркович (Сърбия) и др. Най-последователно лозунгът за Балканска федеративна република е следван от тесните социалисти начело с Д. Благоев. След Първата балканска социалдемократическа конференция (1909, Белград) лозунгът се издига от революционната социалдемократия в балканските страни срещу националистическата политика на буржоазните и монархите на Балканите в навечерието и по време на войните (1912—1918). Тази идея е приета и продължена след Първата световна война и от комунистическите партии на Балканите. Те считат, че в рамките на Балканската федеративна република работническата класа ще постигне своето икономическо и политическо освобождение, ще се осъществи националното обединение на отделните балкански народи и ще се премахнат противоречията между тях. В началото на 30-те години на ХХ в. този лозунг е снет, тъй като на дневен ред се поставя като главна задача да се организират единни антифашистки фронтове в отделните страни. — 168.
- ⁸³ *Тютюнофабрикантски картел* — първият картел в България, основан в края на 1909, с основен капитал 4 000 000 лв. Монополизира цялото тютюнево производство в страната. — 170.
- ⁸⁴ *Стачка на тютюноработниците от Русе, Шумен и Варна през юни—юли 1910* — предизвикана от антиработническата политика на Тютюнофабрикантския картел. На 21 юни 130 работници от фабриката на картела в Шумен обявяват стачка поради нередовното изплащане на заплатите и своеволното уволняване на работници. На 24 юни започват стачка 157 тютюноработници от Русе, които искат повишаване на заплатите и намаляване на работния ден. Варненският клоп на съединените тютюневи фабрики локаутира повече от 80 работници заради солидарността им със стачкуващите в Шумен и Русе. В отговор на локаута обявяват стачка 260 души. В трите града са свикани събрания, на които говори Г. Димитров и се приемат протестни резолюции. БРСДП (т. с.) и ОРСС оказват морална и материална помощ на стачниците. На 22 юли започват стачка и тютюноработниците от Пловдив. Организираната и солидарна борба на стачниците принуждава картела да удовлетвори техните искания. — 170.
- ⁸⁵ *Обща комисия на синдикатите в Румъния* — профсъюзен център, създаден през авг. 1906. Ръководи стачните борби на румънската работническа класа. След възстановяването на Румънската социалдемократическа партия (1910) работи в тясна връзка с нея. През 1923 ръководството на комисията минава в ръцете на реформистите. В края на същата година Румън-

ската комунистическа партия създава революционен профсъюзен център — **Обединен съвет на профсъюзите**. — 172.

☛ Става дума за *стачката в мина «Плакалница» и фабриката на Гара Елисейна*, избухнала на 19 юли 1910 против опитите на минната дирекция да ликвидира създадената рудничарска секция. Участвуват 400 души. За да подпомогнат организацията на стачката, от София пристигат Г. Димитров и Т. Луканов. БРСДП (т. с.) и ОРСС организират акция за материална подкрепа на стачкуващите работници, провеждат събрания в София и в цялата страна. На 24 авг., след 37-дневна борба, стачката е прекратена. Тя завършва без успех поради неустойчивостта на стачниците (много от тях са доскоро селяни) и предателската роля на широките социалисти от Враца начело с Кр. Пастухов, които събират стачкоизменници. — 173.

☛ Брошурата *«Синдикалното движение в България»* съдържа седем раздела, от които четири (I, II, III и VII) са разработени от Г. Димитров. В настоящия том се публикуват само тези раздели и изказванията му пред VII синдикален конгрес. Останалите — раздел IV, V и VI, включват решенията на I—VI синдикален конгрес, протоколите на VII синдикален конгрес и Устава на ОРСС; те са колективно дело, поради което не са включени в тома. — 175.

☛ *Самосиндикализъм (синдикализъм)* — дребнобуржоазно опортюнистическо течение в работническото движение, появило се към края на XIX в. Синдикалистите отричат необходимостта от политическа партия на работническата класа, противници са на политическата борба на профсъюзите (синдикатите) и на диктатурата на пролетарната. Те погрешно считат профсъюзното движение и икономическата борба за единствен път към социализма, при който общественото производство трябва да се ръководи от профсъюзите. Разновидност на синдикализма е **анархосиндикализъмът**. — 189.

☛ *Работническо печатарско дружество* — създадено на 2 май 1899 по инициатива на Софийската партийна организация. Основна цел — защита на работническия труд и взаимно подпомагане на членовете. Ръководи стачните борби на печатарските работници в София и подпомага печатарските стачки в другите градове на страната. Годишното събрание на дружеството (26 ян. 1900) решава да се издава в. «Вести на Работническото печатарско дружество в София». През 1901 Г. Димитров е избран за член на настоятелството на дружеството и за негов библиотекар. В началото на 1902 печатният орган на дружеството в. «Вести. . .» е преименуван «Български печатар», чийто бр. 1 излиза на 10 февр. с. г. В края на 1902 и началото на 1903 дейността на общоделците в дружеството се активизира; те успяват да превземат редакцията на в. «Български печатар» и да разединят дружествените членове. Г. Димитров участвува актив-

но в разобличаването на възгледите и на разколническата дейност на опортюнистите. На 14 апр. 1904 революционните марксисти напускат дружеството и създават Работнически печатарски синдикат. На 26 авг. 1905 Г. Димитров е избран за председател на синдиката. На 12 ян. 1907 Работническото печатарско дружество се обединява с Българското типографско дружество под името Типографско работническо дружество. Новото дружество се числи към Синдикалната централа на общоделците. — 191.

⁹⁰ *«Разцеплението»* — очистването на БРСДП от опортюнизма през пролетта на 1903. То се предшества от упорита и продължителна борба на революционните марксисти начело с Д. Благоев против оформилото се в партията опортюнистическо течение — общоделството, по основните въпроси на класовата борба, за характера на революционната марксистка партия и развитието на работническото движение. Г. Димитров застава на страната на революционните марксисти в Софийската партийна организация и участва активно в разобличаването на опортюнистите. Десетият партнен конгрес (1903) обявява за изключени от БРСДП всички организации и членове, които стоят на позициите на общоделството, и с това утвърждава победата на Благоевата политическа линия в българското социалистическо и работническо движение. — 192.

⁹¹ Г. Димитров има предвид историческата област Македония, която по силата на Берлинския договор 1878 остава под турска власт. По-голямата част от нейното население е с българско национално съзнание, поради което след Руско-турската освободителна война 1877—1878 и неуспешния край на Кресненско-Разложкото въстание 1878—1879 в България се преселват десетки хиляди бежанци—българи. Техният приток се засялва особено след поражението на Илиденско-Преображенското въстание 1903 и след войните (1912—1918). — 194.

⁹² Г. Димитров има предвид *Втория интернационал*, основан през 1889 в Париж при активното участие на Ф. Енгелс, под чието влияние се развива до смъртта му (1895). Вторият интернационал се създава в условията на прехода на световното работническо движение към нов, по-висок етап на развитие, който се характеризира с установяване на идеологическо господство на марксизма и образуването в редица страни на Европа и САЩ на национални политически партии на работническата класа. Отначало Вторият интернационал допринася за създаване на масово работническо движение, за разпространението на марксизма и за укрепването на социалистическите партии на марксистка основа. В епохата на империализма в него надделяват опортюнистически тенденции. Опортюнистите подлагат на ревизия основните положения на революционния марксизъм. Обособяват се три течения: дясно — открити ревизионисти (Е. Берищайн, А. Милеран, Е. Вандервелде), центристско (К. Кауцки, Л. Троцки,

В. Адлер, О. Бауер), ляво — революционно-марксистко (В. И. Ленин и болшевиките, българските тесни социалисти начело с Д. Благсев, германските леви социалдемократи — Р. Люксембург, К. Либкнехт и др.).

Развитието на Втория интернационал се характеризира с непримирима борба на революционните марксистки начело с В. И. Ленин и болшевиките против опортюнизма. На конгресите в Шутгарт (1907), Копенхаген (1910) и Базел (1912) се обсъжда въпросът за опасността от империалистическа война. Под влияние на левите сили се приемат резолюции, с които социалдемократите се задължават да водят организирана борба против войната. В началото на Първата световна империалистическа война лидерите на Втория интернационал открито изменят на делото на социализма и на интересите на пролетариата. Повечето от социалдемократическите партии в Западна Европа се присъединяват към националните буржоазни и издигат социалшовинистични лозунги за «защита на отечеството» и «граждански мир», а някои от лидерите им влизат в буржоазните правителства. В обстановката на идейно-политически крах на Втория интернационал болшевиките начело с В. И. Ленин отстояват най-последователно революционния пролетарски интернационализъм и на Цимервалдската (1915) и Кииталската (1916) международна социалистическа конференция стават обединителен център на «интернационалистите на дело» в международното работническо движение, към които принадлежат и тесните социалисти в България.

След победата на Великата октомврийска социалистическа революция 1917, в обстановка на започналия повсеместен революционен подем се създават условия за изграждане на Трети, Комунистически интернационал, на който тясносоциалистическата партия става една от основателките. — 194.

- *Седми конгрес на ОРСС* — състоял се в София на 14—16 юли 1910. Присъствуват 187 делегати. Конгресът е приветствуван от Д. Благоев и Драгиша Лапчевич (Сърбия). Дневен ред: 1) Отчет на Синдикалния комитет — докладва Г. Димитров; 2) Отчет на Контролната комисия — д-р Н. Исаков; 3) Държавната застраховка на работниците — реферат на Т. Луканов; 4) Безработицата и борбата против нея — Хр. Томов; 5) Тарифните искания на професионалните съюзи и борбата за тяхното осъществяване — Н. Господинов; 6) Агитацията между работниците и тяхната организация — Й. Йорданов. Г. Димитров изнася реферат по вътрешната организация и стабилизирането на синдикалното движение в България. Той взема отношение по разискванията върху отчета на Синдикалния комитет на ОРСС и по реферата относно агитацията между работниците и тяхната организация. Конгресът избира за членове на Синдикалния комитет: Г. Димитров (секретар-каснер), Н. Господинов, Др. Коджейков, Н. Пенев, А. Иванов, А. Георгиев, Ст. Бълчеваров; за Контролна комисия: д-р Н. Исаков (секретар), Т. Луканов, Е. Марковски, Б. Хаджисотиров, А. Яков. — 195.

- ⁹⁴ *Обща обущарска стачка в Самоков* — избухнала в края на окт. 1909 под ръководството на кожаро-обущарската секция, която обхваща почти всички обущарски работници в града. Основните искания на работниците са: 1. Да се приемат на работа само организирани работници; 2. Да се премахне работата на парче; 3. Работният ден да трае от 8 ч. сутринта до 7 ч. вечерта, с 1 час почивка на обед; 4. Да не се работи в официалните празници, както и на 1 май; 5. В събота работата да се прекратява в 5 ч. вечерта; 6. Изплащането на работническите заплати да става всяка събота вечер и др. Повечето от работодателите подписват договора, представен им от стачната комисия, който ги задължава да не действуват против секцията на Кожаро-обущарския съюз и да признават посредничеството на местния работнически съвет. Благодарение на солидарността и дисциплината на работниците-обущари на 30 окт. с. г. борбата им завършва с успех. — 217.
- ⁹⁵ Георги Димитров има предвид *Първата балканска социалдемократическа конференция в Белград*, състояла се на 25—27 дек. 1909. Участвуват 32 делегати от 10 страни. Представени са социалдемократическите партии и организации от България, Сърбия, Хърватско, Словения, Босна и Херцеговина, Черна гора, Румъния, Македония и Одринско, Турция и арменска група. Гръцките социалдемократи се присъединяват към нейните решения. От България делегати са: Д. Благовоев, В. Коларов, Г. Димитров, Хр. Кабакчиев, Й. Йорданов, Т. Стоилов, Др. Коджейков, Янко Иванов и П. Напетов. По искане на тесните социалисти общоделците не са допуснати да участвуват в конференцията. Тя възприема предложения от БРСДП (т. с.) лозунг за Балканска федеративна република и за активна борба на балканската социалдемократия срещу буржоазния национализъм. — 219.
- ⁹⁶ Има се предвид Международният синдикален секретариат (вж бел. № 41). — 223.
- ⁹⁷ Става дума за *Шестата международна синдикална конференция в Париж* на секретарите на националните синдикални централи, проведена на 30 юли — 1 авг. (17—19 юли н. ст.) 1909. Делегатът на ОРСС Бр. Луков участва със съвещателен глас, тъй като съюзът още не е оформил своите връзки с Международния синдикален секретариат, макар че 12 български отраслови съюзи членуват в международните професионални съюзи. Общоделският синдикален съюз влиза в Международния секретариат, но не изпраща свой делегат. Въпросът за приемането на ОРСС се отлага за следващата международна синдикална конференция, но неговият делегат прави характеристика на организацията, а Синдикалният комитет на ОРСС изпраща писмо, в което се настоява ОРСС да бъде приет в секретариата. Конференцията получава телеграма от митинг на стачкуващите работници в Костенец, в която се настоява Международният синдикален секретариат

рият да направи необходимото, за да попречи на българското правителство да доставя кибрит от чужбина. — 226.

■ *Седма международна конференция* на секретарите на националните синдикални централи, състояла се в Будапеща на 28—30 юли (10—12 авг. н. ст.) 1911. В работата ѝ участвуват делегати от 18 страни. От България присъствуват представители на ОРСС (Г. Димитров, В. Коларов и Ив. Ганчев) и на Обединения синдикален съюз (Я. Сакъзов и Г. Карпузов). Г. Димитров изпраща още на 15 (28) юли доклад до Международния синдикален секретариат за дейността на ОРСС, в който се настоява за приемането му в секретариата. До конференцията в Международния синдикален секретариат влиза само Обединеният синдикален съюз, тъй като пръв е направил постъпки да бъде приет. По решение на секретариата към него не може обаче да се числи повече от една синдикална централа от дадена страна.

Непосредствено преди откриването на конференцията се провежда предварително съвещание на представителите на балканските страни и Австро-Унгария (27 юли/9 авг.), на което след обстойно изложение на В. Коларов се решава да бъде поставен т. нар. «български въпрос» — за приемането на ОРСС в Международния синдикален секретариат. Конференцията изключва Обединения синдикален съюз, но не приема и ОРСС; изказва се пожелание за обединяване на двата съюза. Изключването на общоделците от секретариата е от голямо значение за развитието на синдикалното движение в България. През апр. 1914 Международният синдикален секретариат изпраща в България свои секретар Карл Легин да действа за обединяването на двата съюза. Мисията му е безуспешна поради принципни разногласия главно по въпроса за отношението към политическите организации на работническата класа. ОРСС само формално не е присъединен към Международния синдикален секретариат, тъй като от 11 браншови професионални съюза към Синдикалния съюз 9 членуват в съответните международни секретариати, а ОРСС влиза в Международното социалистическо бюро и участвува във всички конгреси на международната социалдемокрация. — 226.

100 *Локаут на строителните работници в Германия* — обявен от Предприемаческия съюз през апр. 1910; уволнени са над 150 000 строителни работници. Целта на работодателите е да принудят работниците да се откажат от участие в Съюза на строителните работници и да се подчинят на господарския тариф. В продължение на 6 седмици се водят преговори между работници и работодатели. Сплотеността и устойчивостта на работниците принуждават работодателите да отменят локаута. Съюзът на строителните работници в Германия организира по време на локаута кампания за набиране на средства в подкрепа на уволнените работници и техните семейства, в която се включва и ОРСС. — 226.

100 *Камбанаристи* — имат се предвид широките социалисти около в. «Камбана» (1907—1935). — 238.

- ¹⁰¹ Капиталистическата компания «Маврокордато» владее мина «Плакалица» (повече подробности вж в «Работнически вестник», № 34 от 16 авг. 1910). — 239.
- ¹⁰² Георги Димитров има предвид *Двадесет и първия международен рудничарски конгрес*, състоял се от 26 до 29 юли 1910 в Брюксел. Присъствуват делегати от Белгия, България, Англия, Германия, Франция и Холандия. Представител на Българския рудничарски съюз е Ст. Аврамов. Обсъдени са въпросите за Работнически инспекторат, за национализация на мините, за защита на женския и детския труд, за въвеждане на 8-часов работен ден и др. Конгресът избира Г. Димитров за член на Международния рудничарски комитет и приветствува борбите на българските рудничари и на стачкуващите по това време работници от мина «Плакалица». — 241.
- ¹⁰³ Георги Димитров има предвид *Осмия международен конгрес на тютюноработниците*, състоял се в Копенхаген на 8 авг. 1910. Присъствуват делегати от България, Германия, Белгия, Дания, Англия, Холандия и Швеция. Български представител е В. Коларов; присъствува и кореспондент на «Работнически вестник». Дневен ред: 1. Конституиране на бюро; 2. Репорт на Международния секретариат и доверените лица на националните съюзи; 3. Международният секретариат и съюзите, които не влизат в Тютюноработнически интернационал; 4. Избор на Международен секретариат и др. По предложение на В. Коларов конгресът решава да се отпуснат 2000 лв. за стачкуващите тютюноработници от Варна и за локаутираните работници в Хасково. — 241.
- ¹⁰⁴ Георги Димитров има предвид *Самоковската комуна* — първата социалистическа община в България. В общинските избори на 13 юни 1910 кандидатите на БРСДП (т. с.) в Самоков получават най-много гласове — 432 от всичко 950, и 414 гласа за училищни настоятели; тесните социалисти получават 8 мандата в общинския съвет от всичко 14. На 31 авг. партийната организация обсъжда въпроса за тактиката на социалистите в общината. Първото заседание на общинския съвет е свикано на 1 септ.; за кмет е избран Г. Зуйбаров. Самоковската комуна осъществява ред социални мероприятия в интерес на трудещите се от града: въвежда прогресивно-подоходно данъчно облагане, осигурява безплатна медицинска помощ и лекарства за бедните, открива детски градини и сиропиталища, трапезарии за бедни деца, въвежда 8-часов работен ден за общинските служители, взема мерки против спекулата и др. Мероприятията на комуната се посрещат враждебно от буржоазията. В общинските избори през февр. 1912 против нея се обединяват всички буржоазни партии и се предприема жесток терор, вследствие на което партията на тесните социалисти не получава необходимия брой мандати, въпреки че увеличава своите гласове. — 277.

- 105 *Народняци* — членове на Народната (народняшка) партия — буржоазна консервативна партия, основана на 3 юни 1894. Нейни лидери са К. Стоилов и Ив. Евстр. Гешов. Изразява интересите на едрия банков, търговски и промишлен капитал. Вътрешната ѝ политика е крайно реакционна, а външната е ориентирана към Русия и Антантата. Управлява самостоятелно през 1894—1899 и 1911—1913; след Първата световна война участва и в няколко коалиционни правителства. През 1920 се слипа с Прогресивно-либералната партия в Обединена народнопрогресивна партия, която през авг. 1923 влиза във фашисткия Демократически сговор. — 278.
- 106 *Радослависти* — членове на Либералната (радославистка) партия, обособила се през 1886—1887 като фракция в старата Либерална партия. Нейн лидер е В. Радославов (оттук названието ѝ). Радославистите управляват страната от 1 окт. 1899 до 9 ян. 1901. Радослависткият режим се характеризира с открито ограбване на държавните средства и въвеждането на натуралния десетък, чието събиране се извършва с големи свосволия и злоупотреби. Правителството сключва неблагоприятни за България договори. За своите грабежи и насилния радослависткият режим е наречен «черкезки режим». — 278.
- 107 *Международен стъкларски секретариат* — международно обединение на стъкларските работници, създадено през 1884; в 1901 се разпада. Възстановен през 1908 на международен конгрес. Целта на организацията е да защитава икономическите интереси на своите членове и да съдействува за укрепване на международната солидарност. През 1925 има 11 организации в 10 страни. Седалището му е в Париж. — 279.
- 108 *Протестна акция на 17 окт. 1910* — организирана по инициатива на ЦК на БРСДП (т. с.) по случай откриването на XIV обикновено НС. На 13 окт. ЦК на партията излиза с МанIFEST към работниците в България, в който ги призовава да протестират срещу водената от правителството на Демократическата партия антиработническа политика и да заявят пред НС своите искания за законодателна защита на труда, пълна свобода на сдруженията, на словото и събранията, ограничаване на скъпотията и общинско самоуправление. На 17 окт. трудещите се от София, Пловдив, Русе, Варна, Стара Загора, Кюстендил, Плевен и други градове и села излизат на масови демонстрации, митинги и събрания, на които оратори са видни партийни ръководители. Гласувани са резолюции с горните искания. — 286.
- 109 *Стачка на работниците от бонбонената фабрика на В. Пеев в София* — обявена на 31 авг. 1910 с искания за признаване на техния синдикат, влизаш като секция в Съюза на фабричните и други работници, за намаляване на работното време, което достига до 11 часа, увеличаване на надниците, осигуряване на хигиенични условия на работа и др. Въпреки терора

- от страна на полицията спрямо стачната комисия и неотстъпчивостта на собственика работниците продължават упорито борбата. Местният работнически съвет под ръководството на Г. Димитров свиква протестни събрания, оказва материална и морална помощ на стачкуващите. Стачката продължава близо два месеца, но завършва без успех поради явяване на стачкозаместници. — 290.
- ¹¹⁰ *Графически съюз* — образуван в началото на 1910 от 27 собственици на печатници, книговезинци и цинкографски работници. Основателите на съюза обявяват, че неговата цел е усъвършенстването на печатарското изкуство. В действителност те изработват «драконовски» за работниците правилник и сключват специален договор за задружни действия срещу тях. В правилника се предвижда 9-часов работен ден, забранява се празнуването на много от празниците, въвежда се извънредна работа, през първите четири години от своята практика младите работници се лишават от правото да се организират и пр. Опитът на Графическия съюз да приложи своя правилник предизвиква отбранителна стачка във всички графически предприятия, където е обявен правилникът. — 291.
- ¹¹¹ *Радикалдемократи* — членове на Радикалдемократическата партия — дребнобуржоазна политическа партия, образувана в 1905 от обособилата се в Демократическата партия фракция на младодемократите начело с Найчо Цанов и Т. Г. Влайков. Обхваща част от градската дребна буржоазия и дребнобуржоазната интелигенция. Обявява се в защита на буржоазно-парламентарния строй. Участва в правителството на Ал. Малинов (юни—ноем. 1918) и на Т. Теодоров (ноем. 1918 — авг. 1919). Външната ѝ политика е русофилска и антантофилска. През 1922 се преименува в *Радикална партия* и се присъединява към Конституционния блок (1922—1923). След военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 се разцепва; дясното ѝ крило на 10 авг. с. г. влиза в Демократическия съговор, а лявото начело със Ст. Костурков минава в опозиция. — 293.
- ¹¹² На проведения на 26 окт. 1910 в София по инициатива на ЦК на БРСДП (т. с.) 10-хиляден работнически митинг говорят Д. Благоев и Г. Кирков. Гласувана е резолюция, в която софийските трудещи се категорично протестирали срещу антиработническата политика на правителството на Демократическата партия и поставят отново своите искания за законодателна защита на труда. До митинга се получават телеграми от трудещите се в Русе, Видин, Кюстендил, Котел, Горна Оряховица, Разград и другаде. — 295.
- ¹¹³ *Общата печатарска стачка в София* е обявена на 16 ноем. 1910 и прекратена на 23 ян. 1911. Ръководи се от работническа графична комисия, състояща се от по равно число делегати от Работническият печатарски съюз, двете общоделски типографски дружества и Книговезкото дружество. Начело на комисията е Г. Димитров

113 Стачката е предизвикана от опита на господарския Графически съюз да въведе «драконовски» антиработнически правилник, който предвижда увеличение на работния ден, въвеждане на извънреден труд, лишаване на младите работници от правото да се сдружават през първите четири години от практиката си и др. На 16 ноем. е обявена стачка в заведенията, където собствениците са обявили правилника — 10 печатници, 4 книговезници и 3 фотоцинкографи. На 20 ноем. стачката се превръща в обща. В подкрепа на стачкуващите се обявяват печатарските работници от цялата страна, а също и международният печатарски пролетариат. Получават се телеграми от Силистра, Карнобат, гр. Фердинанд (дн. Михайловград), Хасково и другаде, от чужбина — Мюнхен, Загреб, Букурещ. Синдикалният комитет на ОРСС организира събирането на средства за материална подкрепа на стачниците.

Въпреки упоритата борба на стачкуващите печатари всекидневната преса не е спряна изцяло. Намерени са стачкозаместници. Получавайки широка подкрепа от държавните органи, собствениците прекъсват започнатите с работническата графична комисия преговори. Много от стачниците са арестувани. Стачката е прекратена без съществен успех главно поради явяване на стачкозаместници и дезорганизаторската роля на общоделското Типографско дружество. Характерно за общата печатарска стачка в София е постигнатото единодействие между различните печатарски организации — класови и реформистки. — 303.

114 Отнася се за *стачката в румънските печатници и книговезници*, избухнала на 12 юли 1910. Стачкуват около 2000 печатарски работници, които издигат искания за намаляване на работния ден, увеличаване на заплатите и определяне на дни за почивка. Стачката е прекратена на 15 септ. 1910 с частичен успех. Работническият печатарски съюз в България под ръководството на Георги Димитров оказва материална и морална помощ на стачкуващите румънски работници. — 308.

115 *Международен печатарски секретариат* — основан през 1893. Стои на реформистки позиции. До Първата световна война организира 6 конгреса. След възстановяването си през 1919 се присъединява към Амстердамския интернационал на профсъюзите. Изпълнява координационни функции между националните синдикални организации на печатарските работници от всички страни и подпомага материално стачните им борби. — 309.

116 *Обща работническа демонстрация на 9 дек. 1910* — организирана по инициатива на ЦК на БРСДП (т. с.); обхваща почти всички промишлени центрове на страната (София, Пловдив, Варна, Плевен и др.). Участвуват около 40 000 души. На многолюдни демонстрации, митинги и събрания работниците издигат, както и по време на протестните акции на 17 и 26 окт. 1910, искания за законна защита на труда, за създаване на Работнически инспекторат, за посветняване на живота и др. В

- София на 15-хиляден митинг пред Народното събрание говорят Д. Благоев и Г. Кирков, които разобличават демагогската политика на управляващата Демократическа партия. — 311.
- ¹¹⁷ *Професионални секции на земеделските работници* — изградени към Съюза на фабричните и други работници в България с перспектива да се обединят по-късно в Съюз на земеделските работници. Първата професионална организация на земеделските работници е създадена на 24 окт. 1910 в с. Долно Паничерево, Старозагорски окръг. Наброява 15 членове. В протокола на учредителното събрание на организацията се посочва, че тя ще развива своята дейност на основата на класовата борба. Подобни организации са изградени в с. Лозица, Плевенски окръг (с 26 членове) и в с. Дервишко (дн. Изгрев), Плевенски окръг (с 20 членове). — 326.
- ¹¹⁸ Става дума за *стачката на обущарски работници в гр. Фердинанд* (дн. Михайловград), избухнала на 19 дек. 1910 и продължила до ян. 1911. Стачниците издигат искания за увеличаване на заплатите и редовното им изплащане, право на празнуване на 1 май, премахване на работата на парче, приемане на работа само на организирани работници и др. Собственикът не приема исканията на работниците, за което допринасят и разколническите действия на широките социалисти в града. — 337.
- ¹¹⁹ *Съюз на строителните работници* — създаден през втората половина на 1912 на основата на изградените след 1904 групи и дружества на строителните работници; влиза в състава на ОРСС. На първата конференция на съюза (24 май 1914) участвуват представители на пет организации от страната, чийто брой нараства през следващите години. Първият редовен конгрес се провежда през 1920. Съюзът ръководи борбите на строителните работници за подобряването на трудовите условия. Наскоро след създаването си установява връзки с Международния секретариат на строителните работници. Съюзът е разтурен през 1924 по силата на ЗЗД. — 406.
- ¹²⁰ Георги Димитров има предвид VIII конгрес на ОРСС, състоял се на 10—11 апр. 1911 в София. — 408.
- ¹²¹ *Първият редовен конгрес на Работническия дърводелски съюз* създаден през 1909 към ОРСС, се провежда на 8 апр. 1911 в София. Присъствуват 21 делегати от 12 дърводелски секции. Гост на конгреса е делегатът на Работническия дърводелски съюз в Сърбия Лазар Стефанович. Конгресът е поздравен от Хр. Кабакчиев — от името на ЦК на БРСДП (т. с.), и от Г. Димитров — от името на Синдикалния комитет на ОРСС. Секретар-каснерът М. Хлебаров изнася отчет за дейността на съюза през 1910. Приета е резолюция по организацията, просветата и борбите на дърводелските работници. Избрано е Централно настоятелство. Конгресът получава поздравителни телеграми от

Международния дърводелски секретариат и от Австрийския дърводелски съюз. — 409.

120 *Осми конгрес на ОРСС* — състоял се на 10—11 апр. 1911 в София. Участвуват 133 делегати с решаващ глас и 57 — със съвещателен. Конгресът е приветствуван от Д. Благоев и гости от Унгария (К. Тесарс) и от Сърбия (Бл. Брачинац). Дневен ред: 1) Отчетен доклад на Синдикалния комитет на ОРСС — докладва Г. Димитров; 2) Задачи и функции на местните работнически съвети — Хр. Томов; 3) Организацията на стачните борби — Г. Димитров. Конгресът приема резолюция върху отчета, в която се изтъква необходимостта от укрепване на професионалните съюзи като централистични бойни пролетарски организации и обръща особено внимание на социалистическата просвета, на организацията и класовото възпитание на членовете на синдикатите. В резолюцията по организацията и ръководството на стачните борби и задачите и функциите на местните работнически съвети се изтъква значението на тесните организационни връзки между партията и синдикатите. Конгресът избира Синдикален комитет в състав: Г. Димитров — секретар, Ангел Иванов — каснер, Н. Господинов, Др. Коджейков, Н. Пенев, Ал. Георгиев и Д. Иванов, и Контролна комисия: д-р Н. Исаков, Т. Луканов, Е. Марковски, Б. Хаджисотиров и В. Мулетаров. — 411.

121 Георги Димитров има предвид VII конгрес на ОРСС, състоял се от 14 до 16 юли 1910 в София. — 427.

122 Става дума за *Международния конгрес на дърводелските работници в Копенхаген*, състоял се на 23—24 авг. 1910, непосредствено след закриването на VIII конгрес на Втория интернационал в Копенхаген. Присъствуват 48 делегати, представляващи 24 съюза от 11 страни. Поканени са и организации, неприсъединени към Международния дърводелски секретариат, между които Дърводелският съюз при ОРСС. Представени са и дърводелските работници, принадлежащи към Обединения синдикален съюз в България, който е присъединен към секретариата. След спорове между В. Коларов и Я. Сакъзов, който се противопоставя на приемането на тесните социалисти в секретариата, комисията по българския въпрос приема и двата съюза, поставяйки ги при еднакви условия, като настоява за по-скорошното им обединяване. — 443.

123 Става дума за *Третата международна конференция на съюзите на търговските служещи*, състояла се на 31 авг. 1910 в Копенхаген. Първите две са проведени в Амстердам (1904) и в Щутгарт (1907). На I конференция е основано Международно бюро за информация на организациите на търговските служещи. На III конференция бюрото се преустройва в Международен секретариат на същите организации. Конференцията обсъжда рапорт на бюрото, отчет на делегатите и приема устав на Международния секретариат. В работата на конференцията

- като представител на Съюза на търговските служещи в България участвува Хр. Кабакчиев, който изобличава неверните изявления на Я. Сакъзов относно състоянието на работническото движение в България. — 443.
- ¹²⁶ Става дума за *Втората международна конференция на фабричните работници*, състояла се на 20—21 авг. 1910 в Копенхаген. Първата конференция е проведена в Щутгарт през 1907, когато е основан Международният секретариат на фабричните работници. Във II конференция участвуват присъединените към секретариата съюзи от Австрия, България, Германия, Дания, Норвегия, Финландия и Швеция. Делегат на Съюза на фабричните и други работници в България е Хр. Кабакчиев. Конференцията разглежда отчета на Международния секретариат и въпроса за затвърдяване и разширяване на международните връзки. Тя изработва и устав на секретариата. — 443.
- ¹²⁷ *Интернационална агитационна група в Пловдив* — основана на 13 март 1911 по инициатива на местния работнически съвет със задача да оказва съдействие на професионалните секции и на местната партийна организация в агитационната и организационната им работа сред чуждестранните работници в града и новопрестигащите от чужбина. На учредителната конференция присъствуват сръбски, германски, италиански, арменски, гръцки и румънски работници. Избрано е ръководство на групата и е основан фонд за доставяне на чуждестранни социалистически вестници и списания. — 446.
- ¹²⁸ *Трети редовен конгрес на Работническия шивашки съюз (РШС)* — състоял се в София на 12 апр. 1911. На конгреса са представени 22 секции. От името на ОРСС и БРСДП (т. с.) Г. Димитров поздравява делегатите и гостите. Отчет за развитието и дейността на съюза изнася Алекси Гогов. Конгресът приема резолюция по отчета и по печата. Взема решение за най-живо участие на съюзните членове в предстоящите парламентарни избори под знамето на социалдемокрацията; създава стачен фонд и избира централно настоятелство. — 453.
- ¹²⁹ Георги Димитров има предвид *изборите за V Велико народно събрание на 5 юни 1911*. То се свиква, за да гласува изменения в Конституцията, които засягат 14 члена. Най-съществено е предложението за изменение на член 17, което предвижда ограничаване на правата на Народното събрание и засилване прерогативите (изключителните права) на монарха; с него се дава право на княза да сключва тайни международни договори само със съгласието на правителството, а Народното събрание да информира, когато намери за необходимо.
- По време на предизборната агитация БРСДП (т. с.) води ши-

- рока разяснителна работа и социалистическа пропаганда сред трудещите се. Партията получава четири пъти повече гласове от законодателните избори през 1908. В резултат на упражнението върху народните маси натиск правителството спечелва изборите и успява да прокара предложените промени в Конституцията. — 463.
- 180** *Югославянско работническо просветително дружество «Свобода» в Будапеща* — основано през 1900 от сръбски и хърватски емигранти като читалище «Свобода» със съдействието на унгарското социалистическо просветително дружество «Сабатча». Читалището издава в. «Народна реч» (на сръбски език), по-късно и брошури (на сръбски и хърватски език) за социалистическа агитация сред южнославянските работници в Австро-Унгария. Централният комитет на Унгарската социалдемократическа партия решава двама души от настоятелството на читалището да участвуват в заседанията на комитета с право на глас. През 1903 читалището се преустройва в работническо просветно дружество, което издава в Нови сад социалистически вестник «Народен глас» (1904—1907). През 1911 дружеството има три секции в Будапеща. — 467.
- 181** Отбранителна стачка, обявена на 19 юли 1910 поради решението на фабричното управление да увеличи работното време от 9 на 11 часа. Участвуват както членове на Дърводелския съюз към ОРСС, така и членове на общоделското Дърводелско дружество. Избрана е стачна комисия, която издига искания за запазване на 9-часовия работен ден, за увеличаване на дневната надница с 50 ст., редовно изплащане на надниците, приемане на работа само на организирани работници и др. След 8-дневна борба стачката е прекратена с частичен успех поради разколническите действия на общоделците. Запазен е 9-часовият работен ден, правото на организиране, на празнуване на 1 май и на редовно седмично изплащане на надниците. — 504.
- 182** «*Личен режим*» — свързан с властвването на Фердинанд Сакс-Кобург-Готски в България през 1887—1918. Като се опира на едрата търговско-промишлена буржоазия, Фердинанд съсредоточава управлението на държавата изключително в свои ръце. Той превръща България в зависима от австро-унгарския и германския империализъм страна, вследствие на което тя претърпява две национални катастрофи (1913 и 1918). — 506.
- 183** *Локаут на тютюноработниците в Хасково*. През юли и авг. 1910 80 тютюноработници и работнички от склада на Херцог и с-не са локаутирани с цел да се намалят работните заплати и да се попречи на организираната им съпротива. Местният работнически съвет ръководи борбата на работниците и заедно със стачната комисия организира събрания и събира помощи за локаутираните. На 19 авг. стачната комисия прекратява борбата,

като организира публично събрание и издава позив, в който разкрива продажната роля на общоделското Тютюноработническо дружество, главна причина за неуспеха на борбата. — 523.

- ¹³⁴ *Обща печатарска стачка в Русе* — обявена през ноем. 1910 и продължила около 3 месеца. Благодарение на своята добра организация и издръжливост стачкуващите работници успяват да наложат своите искания. Само един собственик отказва да ги приеме. Стачният комитет със съгласието на местния работнически съвет решава тази печатница да се бойкотира. — 530.

ПОКАЗАЛЕЦ НА ПЕРИОДИЧНИТЕ ИЗДАНИЯ

Балканска трибуна — всекидневен вестник. Излиза в София от 1 дек. 1906 до 22 ян. 1908. Издаван като независим вестник, фактически е орган на т. нар. «Опозиционен блок»; води борба срещу личния режим на княз Фердинанд и стамболовистките правителства на Д. Петков и П. Гудев (окт. 1906—ян. 1908). Основател и директор на вестника е русофилът Ив. В. Икономов. В редактирането му участвуват Матей Геров, Ст. Власаков, Михалаки Георгиев, Вл. Бобошевски и Петър Папанчев. От 1 септ. 1909 продължава да излиза под името «Нова балканска трибуна». — 305, 396.

България — вестник, орган на Прогресивнолибералната партия, от март 1921 — на Обединената народнопрогресивна партия. Излиза в София от 1 ян. 1898 до 28 окт. 1921 (с прекъсване по време на Първата световна война 1915—1918) два, три и четири пъти седмично, и всеки ден. Приемник на в. «Светлина». Редактиран от Хр. Василев, А. С. Василев, А. Фраиля, Д. Христов, Ал. Людсканов, Хр. Силянов, Ст. Чилингиров, Ал. Кипров и др. — 394.

Български типограф — вестник, орган на общоделското Българско типографско дружество в София. Излиза веднъж в месеца от 5 март до 11 окт. 1910. Редактиран от Я. Енчев. Неутрален по форма, но с ясно изразен опортюнистически характер. — 375.

Български търговски вестник — вестник за финанси, търговия, земеделие, индустрия и съобщения. Излиза в София от 1 авг. 1893 до 4 окт. 1918 първоначално един път, по-късно два и три пъти седмично; от 1897 е всекидневен вестник (през 1913—1914 излиза отново два пъти в седмицата). Основан от Б. Кон с материалната подкрепа на правителството на Ст. Стамболов. Печата се на български и немски език. Редактиран от Б. Кон, Й. Вексел, д-р О. Розенфелд, Ив. Маринов, Ил. Тодоров, О. Обрешков, П. Бобчев, Д. Симидчиев и др. «Български търговски вестник» е първият по-сериозен опит за създаване на голям информационен вестник в България. Проводник е на стопанската и политическата експанзия на Австро-Унгария и Германия в България и на Балканите. — 397.

Бюлетин на Съюза на фабричните и други работници в България — синдикален лист на Съюза на фабричните и други работници при ОРСС. Излиза в София в два броя (май—юли 1910). Редактор В. Панди. Вместо него от 20 авг. 1910 започва да излиза месечният бюлетин «Фабричен работник». — 208, 209, 260, 433.

Gewerschaftliche Rundschau («Профсъюзен преглед») — списание, орган на швейцарските обединени профсъюзи. Излиза всеки месец на немски и френски език от 1909. — 462.

Gutenberg — румънски вестник. Излиза от 1886 по инициатива на групата «Млади гутенбергци» — една от първите работнически групи в Румъния. От 1905 до 15 апр. 1908, от 1 ноем. 1908 до 1 май 1909 и по време на Първата световна война 1914—1918 не излиза. В края на миналия век и по време на общата стачка на типографските работници в Букурещ (1910) се ръководи от социалисти и стои на класови позиции. Излиза до 1935. — 308.

Дневник — всекидневен информационен вестник. Излиза в София от 7 май 1902 до 8 септ. 1944. Основан от Ив. Брадинов и Г. Николов. От авг. 1907 става собственост на капиталиста Ат. Дамянов. До края на Първата световна война е един от най-разпространените буржоазни всекидневници, типичен представител на жълтия печат в България. Защищава политиката на правителствата с прогерманска ориентация. В навечерието и по време на Втората световна война е на профашинстки позиции по отношение на вътрешната и външната политика на страната. Има открита антирабочническа и антикомунистическа насоченост. — 305, 374, 396.

Дърводелски работник — вестник, орган на Работническия дърводелски съюз при ОРСС. Излиза в София един път в месеца от 18 апр. 1910 до 21 март 1925 (с прекъсване през войните 1912—1918). Защищава интересите на дърводелските работници в България. Редактиран от М. Хлеббаров и Г. Додов. През 1929—1933 излиза под същото име като орган на дърводелските работници към НРПС. След 1933 известно време излиза нелегално. — 209, 260, 434.

Железничар — вестник, орган на Работническия железничарски синдикат при ОРСС, от 1911 — един от органите на новосъздадения Съюз на транспортните работници. Излиза в София от 20 апр. 1905 до 30 окт. 1920 (с прекъсване през 1916—1918) първоначално два пъти месечно, от 1918 — три пъти месечно. През 1906—1911 излиза в Плевен. Редактиран от Ал. Киров, Я. Иванов, Т. Луканов и др. Спират по решение на конгреса на Съюза на транспортните работници; вместо него и в «Телеграфопощенски вестник» излиза в «Транспорт» като единствен орган на съюза. — 46, 93, 119, 209, 260, 434.

Камбана — всекидневен вестник. Излиза в София от 15 окт. 1907 до 29 юни 1935 (с прекъсвания). Първоначално е частно издание с участието на членовете на широкосоциалистическата БРСДП

Кр. Станчев, Гр. Чешмеджиев, Гр. Василев и др. Опортюнистически вестник с прогерманска ориентация. — 105, 165.

Келнерски глас — вестник, орган на Келнерския съюз. Излиза в София от 8 ян. 1908 до 15 ноем. 1934 (от ноем. 1908 до март 1910 — във Варна) първоначално един път в месеца, по-късно — два и три пъти месечно. По време на войните (1912—1918) не излиза. От края на III годишнина заглавието му е «Келнерски готварски глас», по-късно — «Келнеро-готваро-кебапчийски глас» и др. Редактор-издател — Гр. Василев. Първоначално ръководството на вестника се стреми да му придаде неутрален облик, през 1919 — минава към ОРСС, от 1923 отново е на неутрални позиции. — 151.

Кожаро-обушар — вестник, орган на Работническия кожаро-обушарски съюз при ОРСС. Излиза с прекъсвания по време на войните (1912—1918) един път месечно последователно в Габрово, Плевен и Пловдив от 6 февр. 1909 до 1 септ. 1923. Редактиран от Т. Луканов, Н. Господинов, В. Коларов и др. Списван почти изцяло от работници. Спрян от фашистката власт. — 46, 93, 120, 209, 260, 434.

Correspondenzblatte («Кореспондентски лист») — орган на Централната комисия на Германските профсъюзи. Излиза в Хамбург и Берлин от 20 ян. 1891 до 1919. — 272, 273.

Металоработник — вестник, орган на Металоработническия съюз в България при ОРСС. Излиза в София един път в месеца от 9 ян. 1910 до 1 май 1923. Редактиран от А. Иванов и Ив. Делчев. От 12 юни 1914 до 1 май 1915 е заместен от в. «Работническа защита». Защищава интересите на работниците-металици. През 1930—1936 продължава да излиза под същото име като орган на Независимия металоработнически съюз към НРПС (през 1935—1936 — нелегално). — 209, 258, 434.

Ново време — списание, теоретичен научен орган на БРСДП, от 1903 — на БРСДП (т. с.), от 1919 — на БКП. Излиза от ян. 1897 под редакцията на Д. Благоев отначало в Пловдив, от 1903 — в София. До 1910 излиза месечно, след това два пъти в месеца. С малки прекъсвания по време на Балканската (1912—1913) и Първата световна война 1914—1918 излиза до 5 септ. 1923, когато е спряно от фашисткото правителство на Ал. Цанков. Възстановено като месечен теоретичен орган на ЦК на БКП през 1947. Сп. «Ново време» е неразривно свързано с дълбоко принципната непримирима борба, която революционните марксистични начело с Д. Благоев водят за пролетарския характер на партията, за чистотата на марксистката теория, против ревизионизма и всички отклонения от марксизма. В условията на социалистическото строителство разработва проблемите на марксизма-ленинизма в икономическата, политическата, историческата, философската, културната и други области на идеологическия фронт. — 35, 36, 118, 124, 143, 144, 145, 146, 203, 205, 246, 258, 314, 318, 319, 320, 339, 340, 351, 423, 426, 476, 492, 515, 516, 549, 550, 559.

Печатар — вестник, орган на печатарските работници. Излиза в София от 24 дек. 1906 до 8 юли 1923 по инициатива на Софийския печатарски синдикат; от 1907 е орган на Работническия печатарски съюз при ОРСС. Организатор и пръв редактор на вестника е Г. Димитров. В. «Печатар» води непримирима борба срещу неутралитета, «свободния синдикализъм» и общоделството в профсъюзите. От 1910 излиза под заглавие «Печатарски работник», а от дек. 1921 до 1923 — «Графически работник». — 46, 54, 93, 120, 208, 209, 258, 433, 434, 476, 477, 479, 492, 516, 517, 518, 529, 550.

Пристанищен работник — вестник, орган на Съюза на пристанищените работници. Излиза два пъти месечно във Варна от 20 ноем. 1910 до ян. 1912. Редактор — Д. С. Попов и Ст. Д. Бъчеваров. Стои на революционни марксистки позиции. Отразява борбите на пристанищените работници, преносвачи, колари и др. за подобряване условията на живот и труд. — 433, 434, 458.

Работническа България — вестник, орган на БРСДП(о) и на Свободния общ работнически синдикален съюз. Излиза два пъти (през 1911 — три пъти) седмично в София от 1 ян. 1909 до 5 ноем. 1911. Редактиран от Я. Сакъзов, Ил. Янулов, П. Величков и Ст. Манов. Вестникът е трибуна на опортюнизма в българското работническо и социалистическо движение. Публикува материали и за работническото движение в други страни, за дейността на Втория интернационал и на западноевропейските социалдемократически партии. — 394, 400.

Работнически вестник — вестник, орган на БРСДП (до 1903), на БРСДП (т. с.) (до май 1919) и на БКП (до май 1939); от 1904 до септ. 1923 едновременно е орган и на ОРСС. Издава се по решение на IV конгрес на БРСДП. Излиза от 5 септ. 1897 до 10 септ. 1923 легално, от 27 окт. 1923 до май 1939 с прекъсвания — нелегално. Отначало е издаван в Казанлък (1897—1898), през 1899 — в Стара Загора, от 1900 — в София. Редактиран от Г. Кирков самостоятелно и в съредакторство с Е. Дабев (1897—1900), от Г. Георгиев (1900—1909), Хр. Кабакчиев (1910—1923), Г. Димитров и В. Коларов (окт. 1923—февр. 1924) във Виена (нелегално). В редакцията участвуват и Т. Петров, П. Георгиев, Ив. Недялков—Шаблини, Тр. Костов (1935—1936, 1940—1941), Е. Стайков (1936—1937), Д. Найденов и др. В продължение на две десетилетия Г. Димитров урежда и редактира отдел «Синдикално движение». Излиза седмично до 1904, до 1908 — два пъти, а след това три пъти седмично. От ноем. 1911 става всекидневник. «Работнически вестник» има изключителни заслуги за популяризирането на социалистическите идеи сред работническата класа, за развитието на революционната марксистка партия в България, за разгрома на опортюнизма и реформизма, за пропагандирането на идеите на Октомврийската революция 1917 и за ленинизацията на партията. Спира след решението на ЦК на БКП за сливането на БКП и РП в БРП, чийто орган става в. «Работническо дело». — 34, 36, 45, 46, 51, 54, 59, 63, 64, 67, 70, 85, 90, 93, 97, 118, 123, 124, 129.

135, 138, 140, 141, 144, 152, 153, 160, 161, 203, 205, 206, 208, 225, 226, 229, 230, 240, 246, 247, 258, 275, 289, 295, 296, 300, 301, 302, 314, 320, 326, 327, 334, 337, 339, 351, 355, 388, 407, 423, 426, 432, 433, 441, 442, 446, 458, 464, 476, 477, 483, 492, 502, 515, 516, 549, 550, 551, 559.

Радничке новине («Работнически новини») — вестник, орган на Сръбската социалдемократическа партия и на Синдикалния работнически съюз. Излиза в Белград от 1 апр. 1902 до 1915. — 409, 452, 466, 544, 567.

Реч — всекидневен вестник. Излиза от 4 ян. 1908 до 11 юн. 1913 в София; продължение на в. «Нов дневник». Основан с финансовата помощ на индустриалеца Сл. Славов като независим вестник, но с подчертани симпатии към Народната (народняшка) партия. По-късно става издание на П. Глушков, освобождава се от предпочитанията си към народняците и получава националистически облик. Обявява се против личния режим на цар Фердинанд. Има добре уредена вътрешна и външна информация. В редактирането му участвуват Г. Николов, Ив. Пеев—Плачков, Гр. Начович, Д. К. Попов, д-р Ив. Златаров, Стоян Власаков, Ал. Кипров и др. — 305, 375, 396.

Romania muncitoare («Работническа Румъния») — вестник, орган на синдикалното движение в Румъния. Излиза от ян. 1902 до 1915, когато променя името си на «Всекидневна борба» и става орган на Румънската социалдемократическа партия. — 142.

Рудничар — вестник, орган на Работническия рудничарски съюз при ОРСС. Излиза от 5 февр. 1908 до 1933, през 1908—1910 в Плевен с редактор Т. Луканов, след това — в София; до 1912 е редактиран от Г. Димитров, по-късно — от Я. Иванов. През 1913—1921 не излиза. Спрян след Септемврийското антифашистко въстание 1923 е възстановен по-късно (1932—1933) като орган на Независимия рудничарски съюз. През 1935 излиза нелегално на циклостил. — 46, 54, 93, 119, 209, 258, 433, 434.

Рудничарска борба — вестник, орган на Рудничарския синдикат при врачанските мнии и карриери. Излиза два пъти в месеца във Враца от 1 юни до 7 авг. 1909. Под влияние е на общоделците; води борба срещу революционния Рудничарски съюз в мина «Плакалница». — 239.

Самоковска комуна — вестник, орган на партийната организация в Самоков, през 1910—1912 — и на първата Самоковска комуна. Излиза един път седмично от 8 септ. 1910 до 20 апр. 1923, с прекъсване от 1912 до 4 дек. 1919. Редактиран от М. Дашин. Отразява революционните борби на самоковските работници и комунари. — 278.

Soaret («Отговор») — вестник, издаван от Секретариата на шведските синдикати и на стачния комитет от 10 авг. до 6 септ. 1909 (28

броя) по време на общата работническа стачка в Швеция — най-голямата организирана масова акция в историята на шведското работническо движение. Вестникът играе ролята на координатор на стачките в различните градове и предприятия и отстоява исканията на стачкуващите работници; отразява проявите на международна солидарност с шведските работници. — 69.

Служащ — вестник, орган на Социалдемократическата (от 1920 Комунистическата) организация на държавните, окръжни и общински служители. Излиза два пъти в месеца от 1 ян. 1909 до 1 септ. 1923 (с прекъсвания) последователно в Търговище, Шумен и София (от 1919—всяка седмица). Обявява се против неутралитета на профсъюзното движение, за тесни организационни връзки с БРСДП (т. с.), по-късно — с БКП. В редактирането му участвуват А. Шишков, Ц. Стефанов, Е. Марковски и Братован Илев. — 119.

Съюзен бюлетин на българските текстилни работници — месечен бюлетин, орган на Работническия текстилен съюз при ОРСС. Излиза от авг. 1908 до юли 1909 в Сливен под редакцията на д-р Й. Данчев. През 1908 отразява и насочва голямата стачка на текстилните работници. Първият конгрес на съюза (1909) го преименува в «Текстилен работник». — 46.

Текстилен работник — вестник, орган на Съюза на българските текстилни работници при ОРСС. Излиза два пъти в месеца от 25 авг. 1909 до 15 март 1925 (с прекъсвания) в Сливен; продължение на «Съюзен бюлетин на българските текстилни работници». Защитник на интересите на текстилните работници. Редактори — д-р Й. Данчев, Никола Г. Данчев и Н. Дешлиев. Спрян от правителството на Ал. Цанков след Априлските събития 1925. — 93, 120, 209, 258, 434.

Телеграфопощенски вестник — вестник, орган на Телеграфо-пощенския и телефонен синдикат, от 1911 — на Съюза на транспортните работници при ОРСС. Излиза в София три пъти в месеца от 1 ян. 1903 до 4 дек. 1920. Отначало е редактиран от В. Нейчев, по-късно от Т. Петров; през 1908—1909 отговорен редактор е Г. Димитров, по-късно и Др. Коджейков. При редакторството на В. Нейчев е на неутралистки позиции. По-късно е списван в определен социалистически дух, против неутралитета в синдикалното движение, за идейни и организационни връзки с БРСДП (т. с.). — 46, 93, 119, 209, 260, 434.

Търговски служащ — вестник, орган на Съюза на търговските (по-късно и на банковите) служители при ОРСС. Излиза в София от 15 юни 1910 до 1925 (с прекъсвания по време на войните). Отначало излиза един път месечно, от 1920 — два пъти в месеца. Редактиран от Ив. Ботушаров, Яко Нисимов и Асен Бояджиев. Обявява се против опортюнизма в синдикалното движение. Спрян след Априлските събития 1925. — 209, 260, 434.

Тютюноработник — вестник, орган на Общия тютюноработнически съюз при ОРСС. Излиза в Пловдив от 15 март 1908 до 1 февр. 1925, отначало един път, по-късно два пъти в месеца, с прекъсвания през Балканската (1912—1913) и Първата световна война 1914—1918. Основател и пръв редактор на вестника е Н. Господинов. В първите години в редактирането му участва и В. Коларов, по-късно Ат. Бобев, Ст. Кираджиев и Г. Ваингелов. Защитник на интересите на тютюноработническия пролетариат, води борба против създадения през 1909 картел на тютюневите фабрики. — 46, 93, 119, 171, 209, 258, 434, 502.

Учителска искра — вестник, орган на Социалдемократическата (от 1919 — на Комунистическата) учителска организация. Излиза в София три пъти в месеца от 15 май 1905 до 28 юли 1923. Защищава професионалните интереси на учителите, насочва техните борби, пропагандира социалистическите идеи сред тях, води борба срещу опортюнистите. Разглежда от марксистко гледище училищната политика. От 1905 отцепилите се анархолиберали издават свой вестник със същото име. Редактори: П. Ралев, М. Герасков, Г. Кръстев, Т. Луканов, Т. Стоилов, Л. Кандев, Н. Въжаров, М. Станев и Р. Кандева. От ноем. 1923 продължава да излиза под името «Учителско единство». — 119.

Фабричен работник — вестник, орган на Съюза на фабричните и други работници при ОРСС. Излиза в София един път в месеца от 20 авг. 1910 до юни 1915, и от 17 ноем. 1921 до 1 юли 1923 като продължение на «Бюлетин на Съюза на фабричните и други работници в България» (май—юли 1910). Редактиран от В. Падин, Ж. Димитров и др. — 433, 434, 458.

Червен народен календар — популярно издание на партията за агитация и пропаганда. Излиза по инициатива на Д. Благоев от 1896 до 1923, с прекъсвания по време на войните (1912—1918). Вместо предговор към I книжка е отпечатано стихотворението на Хр. Ботев «Елегия» под заглавие «Към народа!». На страниците на календара са публикувани и други произведения на Хр. Ботев и очерци за видни възрожденци, снимки и материали за партийни и синдикални конгреси, за стачки, протестни акции, чествувания на Първи май, биографични справки с портрети на изтъкнати дейци на българското и международното социалистическо и работническо движение. «Червен народен календар» е най-популярното за времето си партийно издание, достигнало 80—100-хиляден тираж. В съставянето му и със статии и материали участвуват Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Георгиев, В. Коларов, Г. Димитров, Хр. Кабакчиев и други дейци на партията и на ОРСС. — 36, 85, 203, 423, 492, 549.

Шивашки работник — вестник, орган на Работническия шивашки съюз при ОРСС. Излиза в София един път в месеца от 1 юли 1909 до 9 септ. 1919, с прекъсване през 1916—1918. До апр. 1912 се редактира от Люба (Любица) Ивошевич—Димитрова, по-късно от Б. Гогов, М. Нанмович, М. Божков и др. В издаването и редактирането му участва и Г. Димитров. — 46, 93, 120, 209, 258, 434.

**ПОКАЗАЛЕЦ
НА ЦИТИРАНАТА
И СПОМЕНАВАНАТА ЛИТЕРАТУРА**

Маркс, К. Капиталът. Критика на политическата икономия. Т. 1, кн. 1. Процесът на капиталистическото производство. Превод и предговор от Д. Благоев. Балчик, издание на Кр. Иванов, 1905. 44 с. (Излиза само един свитък.) — 117.

Марковски, Е. Празникът 'на труда (Първи май). С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1911. 48 с. — 160.

Сотиров, Б. х. Работническите злополуки. Реферат, държан на варненския синдикален конгрес на 24 юли 1909. С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1910. 40 с. (Синдикална библиотека. Кн. 4.) — 160.

Осмият конгрес на Общия работнически синдикален съюз в България. С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1911. 80 с. (Синдикална библиотека. Кн. 6.) — 465.

Синдикалното движение в България. С., Парт. соц. к-ца и п-ца, 1910. 148 с. (Синдикална библиотека. Кн. 5.) — 71, 289, 296, 320, 321, 340, 390, 434, 465, 526.

Упътвач за пътуващите работници в Америка. Изд. на Германската централна синдикална комисия, 1910. — 281.

ИМЕНЕН ПОКАЗАЛЕЦ

Азеф, Евно Фишелевич (1869—1918) — един от лидерите на партията на есерите, провокатор, секретен сътрудник на полицията (от 1892). През 1899 като студент в Карлсруе (Германия) се присъединява към Задграничния съюз на есерите. От 1903 е начело на бойната им организация; ръководи подготовката на няколко терористични акции. През 1908 издава цялата бойна организация на есерите. Разкрит през с. г., е осъден на смърт от есеровския ЦК, но успява да се укрие. Живее под чуждо име в Германия. По време на Първата световна война е арестуван (1915) като руски шпионин. Умира в Берлин.

Г. Димитров използва името му като нарицателно за провокаторство. — 104.

Алексиев, Дончо — представител на Работническото книговезко дружество в София, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 528.

Ангелов, Александър (А. А. Копиловски) — партнен деец в с. Копиловци и бившата Фердинандска околия. Учителствува в селата Еловица, Гаганица и Крапчене, Михайловградски окръг (1906—1912). През 1910—1911 е дописник на «Работнически вестник». Убит през Първата световна война. — 337.

Антонов, Ив. — собственик на работилница във Видин. — 230—231.

Бакалов, Георги Иванов (1873—1939) — един от пионерите на социализма в България, публицист, литературен критик и историк, член-кореспондент на АН на СССР (1932). Член на БСДП от 1891, през 1893 — на Българския социалдемократически съюз, от 1894 — на БРСДП. През 1893 завършва естествени науки в Женева, където се свързва с руското и западноевропейското социалистическо движение. Като делегат на БРСДП участва в работата на Лондонския (1897) и Амстердамския (1904) конгрес на Втория интернационал. Организира канал за пренасяне на Лениновия в. «Искра» и други нелегални издания през България за Русия. Известно време учи-

телствува, но е уволнен и се отдава на литературна дейност. Активно участвува в борбата за очистване на партията от общоделството. На X конгрес на БРСДП (1903) е избран за член на ЦК. През 1905 минава на центристски позиции, става един от ръководителите на анархолибералите и напуска партията. През 1908 като член на Социалдемократическия съюз «Пролетарий» влиза в общоделската партия. Посреща възторжено Октомврийската революция 1917. Постепенно възприема идеите на ленинизма и става член на БКП (1920). След Априлските събития 1925 емигрира в Съветския съюз, откъдето заминава за Франция. Развива активна дейност в защита на жертвите на белия терор в България. Завърнал се в Москва (1929), се отдава на публицистична и научна дейност, която е високо оценена в СССР. През 1932 се завръща в България и се включва в борбата на партията на идеологическия фронт.

Има огромни заслуги за популяризирането на съветската литература в България. Редактор е на списанията «Работнишко дело» (1903—1905), «Съвременник» (1908—1910), «Борба» (1913—1922), «Нов път» (1923—1925), «Звезда» (1932—1934), «Нова литература» (1935—1936). Активен преводач от руски език. Съставител е на «Пълен руско-български речник» (1938) и на «Речник на чуждите думи» (1939). — 105.

Бакев — собственик на дърводелска работилница в Пловдив. — 230—231.

Балабанов, Кр. — представител на Типографското работническо дружество, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 105, 528.

Балабанови, братя — собственици на спиртна фабрика в Мездра. — 230—231.

Балабанови, братя — собственици на дъскорезна фабрика до с. Кочериново, Кюстендилски окръг, и на гори в Рила. — 346.

Балабански — собственик на дърводелска работилница в Габрово. — 230—231.

Батолов, Константин Добрев (1877—1938) — буржоазен политически деец, дипломат. Завършва право в Париж, след което става адвокат в София. От 1903 е член на Демократическата партия, по-късно — на Централното ѝ бюро. Народен представител в XIV (1908—1911) и XIX (1920—1923) обикновено НС. Кмет на София (1910—1911 и 1920—1922). Пълномощен министър във Франция (1931—1934 и 1935—1938). Министър на външните работи в кабинетите на К. Георгиев (23 май 1934 — 22 ян. 1935) и на ген. П. Златев (22 ян. — 21 апр. 1935). Съдействува за възстановяване на дипломатическите отношения на България със Съветския съюз. — 533.

Берберян, С. — собственик на обушарска работилница в Русе. 230—231.

Благоев, Димитър (Д. Б. Николов — Д я д о) (14 юни 1856, с. Загоричане, Костурско — 7 май 1924, София) — основоположник на

научния социализъм и на революционната марксистка пролетарска партия в България; най-изтъкнатият теоретик на марксизма в България и на Балканите в края на XIX и първата четвърт на XX в. По време на Руско-турската освободителна война 1877—1878 участва в боевете за Стара Загора. След Освобождението заминава в Русия. В Петербург следва естествени науки (1881—1882), от 1883 — право. Основава Партия на руските социалдемократи (1883), известна като Б л а г о е в а г р у п а, която е първата социалдемократическа организация в Русия. Издава в. «Рабочий» (от края на ян. 1885), в който е публикувана в съкратен и редакционно изменен вид програмата на Партията на руските социалдемократи. На 16 март 1885 за революционна дейност е изгонен от Русия. Установява се в София. Заедно с Виктория (Вела) Живкова, с която свързва живота си, започва да издава «Журнал «Съвременний показател»» (1 юли 1885) — първото социалистическо списание в България. Инициатор е за свикването на представителите на социалистическите дружинки в България на сбирка в Търново (21—22 апр. 1891) и на Учредителния конгрес (20 юли /2 авг. 1891) на Българската социалдемократическа партия на вр. Бузлуджа. От Учредителния конгрес до края на живота си неизменно е избран за член на ЦК на партията. Д. Благоев заедно с Г. Георгиев и Г. Кирков ръководи и довежда борбата срещу общоделците до техния идеен разгром и до отстраняването им от партията (1903). Той отстоява пролетарския революционно-марксистки характер на партията, като води непримирима борба против всички опортюнистически отклонения в нея. При неговото ръководно участие се учредява Общият работнически синдикален съюз (1904).

Като народен представител (избран многократно от 1899) отстоява коренните интереси на работническата класа.

Д. Благоев е последователен патриот-интернационалист, стои решително на антивоенни позиции, бори се за мир и разбирателство между народите. Ръководи делегацията на БРСДП (т. с.) на Първата (1909) и Втората (1915) балканска социалдемократическа конференция и на Копенхагенския конгрес на Втория интернационал (1910). В Копенхаген участва в срещата на делегатите от марксистката левица, между които е В. И. Ленин. В годините на Първата световна империалистическа война 1914—1918 води борба против социалшовинизма и измяната на лидерите на Втория интернационал, обявява се за създаването на нов Интернационал на основата на революционния социализъм и пролетарския интернационализъм. Това го доближава до възгледите на В. И. Ленин и през лятото на 1917 тясносоциалистическата партия се присъединява към възглавяваната от болшевиките цимервалдска левица. Благоев посреща с голямо въодушевление Великата октомврийска социалистическа революция 1917 и застава начело на превъоръжаването на партията с идеите на ленинизма. Под негово ръководство БРСДП (т. с.) става съоснователка на Третия, Комунистически интернационал (март 1919), преименува се БКП (т. с.) и приема Програмна декларация в духа на ленинизма. Благоев подкрепя възприетия от ЦК на БКП (т. с.) (5—7 авг. 1923) курс на въоръжено въстание против установената в страната на 9 юни 1923 фашистка диктатура, а след кърваво-

то му потушаване се обявява в защита на въстанието и жертвите на белия терор.

Д. Благоев е основател на теоретичния орган на партията — сп. «Ново време», и негов неизменен редактор от ян. 1897 до спирането му на 12 септ. 1923. Всестранно образован марксист, той е автор на научни изследвания в областта на историята, икономиката, философията, литературознанието. По-важни трудове: «Нашите апостоли» (1886), «Що е социализъм и има ли той почва у нас?» (1891), «Социализмът и работническият въпрос в България» (1900), «Икономическото развитие на България. Индустрия или земледелие» (1903), «Принос към историята на социализма в България» (1906) и др. Редактор или съредактор е на «Вестник на учителското дружество» (Видин, 1889—1890), сп. «Ден» (Шумен, 1891—1893), в. «Работник» (1892—1894), сп. «Дело» (1894—1895) и др. Един от основателите на първите работнически кооперации в България.

Д. Благоев създава здрави революционни традиции в партията, на които тя се опира и израства като партия от нов, ленински тип. — 443, 509.

Бобев, Панайот П. (1885—1912) — синдикален деец. Печатарски работник от 1896. Работи в родния си град Велико Търново, Сливен и в Държавната печатница в София (от 1904). Член на БРСДП от 1902, на Работническият печатарски синдикат — от 1904 и на Работническият печатарски съюз от основаването му (1907). Секретар на съюза (1910). — 528, 531.

Боев, М. — собственик на обушарска работилница в Троян. — 230—231.

Божков, Милен — синдикален деец. Шивашки работник. Член на БРСДП (т. с.). Делегат от Софийската организация на XV партнен конгрес (1908). Активист на Софийския шивашки синдикат и на софийската секция на Работническият шивашки съюз. — 274.

Ботушаров, Иван — синдикален деец. Развива активна дейност в Съюза на търговските служещи в София. През 1910 работи във в. «Търговски служащ». — 274.

Брачинац, Благое (1879—1932) — партнен и синдикален деец в Сърбия и Югославия. Металороботник. Един от основателите на Съюза на металороботниците в Сърбия. Дългогодишен негов секретар (от 1908), по-късно — председател. През 1911—1914 е подпредседател на Главния работнически съюз. Секретар на Окръжния синдикален секретариат в Шапац (1911) и член на Главната политическа управа на Сръбската социалдемократическа партия (1909—1914). Минава на центристски позиции. Член на Изпълнителния комитет и един от председателите на Обединения работнически съюз в Сърбия. — 455.

Бърлиев, Г. — собственик на печатарска работилница в Пазарджик. — 230—231.

Бъчеваров, Стефан — партиен и синдикален деец. На VII конгрес на ОРСС (1910) е избран за член на Синдикалния комитет. Един от редакторите на в. «Пристанищен работник» (1910—1912). — 501, 509.

Василев, Григор (Г. В. Гьорев) (1883—1942) — буржоазен политически деец, адвокат и журналист, завършва право в София и Женева. Първоначално е широк социалист. През 1904—1906 е секретар на общоделския Свободен синдикален съюз. След Балканската война 1912—1913 премива към Демократическата партия, а след Деветоюнския военно-фашистки преврат 1923 се включва в Демократическия съговор. Министър на земеделието в кабинета на А. Ляпчев (май 1930 — юни 1931). Избран неколкратно за народен представител. Участва в т. нар. «Петорка», оформила се през пролетта на 1936 като буржоазнодемократична опозиция на монархофашистката диктатура. Един от лидерите на демократичната опозиция в XXIV обикновено НС (1938—1939). Главен редактор е на сп. «Българска земя» (1931—1932) и на сп. «Нация и земя» (1933—1934). Един от редакторите на органа на Демократическата партия в. «Пряпорец» (1898—1932). Заедно с Г. Т. Данаилов и Ал. Гиргинов редактира сп. «Демократия» (1920—1923), а с К. Николов и Т. Кожухаров през 1922—сп. «Народ и армия». В павечернето на Втората световна война осъжда хитлеристката агресия в Чехословакия. — 104, 165, 292.

Влахов — съсобственик с Каранванов на печатница в Плевен. — 480.

Вулпев — собственик на фабрика в Свищов. — 230—231.

Генов, К. — собственик на шивашка работилница в Търново. — 230—231.

Георгиев, Александър — синдикален деец. Печатарски работник. Дългогодишен член на Централното настоятелство на Работническият печатарски съюз и негов касиер. На V конгрес на ОРСС (1908) е избран за член на Синдикалния комитет (преизбран до 1923). — 63, 304, 306, 495, 501, 509, 518, 522, 531, 568.

Георгиев, Сава — синдикален деец. Член на Контролната комисия на Работническият печатарски съюз (1910—1911). — 518.

Гирбиг (Girbig), Емил — секретар на Международния стъklarски секретариат. — 279.

Глушков — собственик на печатница в София. — 370, 371, 382, 386.

Голдщайн, И. — собственик на дърводелска работилница в София. — 230—231.

Господинов, Никола (Н. Г. Миндов) (1881—1915) — партиен и синдикален деец. Член на БРСДП от 1898. Стои на позициите на революционните марксисти начело с Д. Благоев и участва активно в борбата срещу опортюнизма в работническото движение. През 1905 се установява в Пловдив. Избран е в Настоятелството на Тютюно-

работническият синдикат, а през 1908 — за секретар-каснер на Тютюноработническият съюз. Шестият конгрес на ОРСС (1909) го избира за член на Синдикалния комитет. От 1909 е секретар на Пловдивската партийна организация. През 1912 е избран за общински съветник. Редактор на в. «Тютюноработник» и на в. «Кожаро-обушар». Сътрудничи на в. «Работнически вестник», Червен народен календар и др. Делегат е на редица конгреси на БРСДП (т. с.) и ОРСС. — 63, 155, 171, 274, 364, 501, 509, 568.

Градинаров, Георги — машинист-печатар. Представител на Българското типографско дружество, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 375, 528.

Дамянов, Ат. — собственик на печатница. — 375.

Деков, С. — собственик на обушарска работилница в Чирпан. — 230—231.

Делчев, Н. — собственик на шивашка работилница в Харманли. — 230—231.

Джуров — собственик на обушарска работилница в Никопол. — 230—231.

Димитров, Александър (псевд. — 1914) — партийен и синдикален деец. Печатарски работник. Член на БРСДП (т. с.) Член на Контролната комисия на Работническият печатарски синдикат в София (1905—1906) и секретар на Централното настоятелство на Работническият печатарски съюз (1910). Един от основателите и ръководителите на дружество «Младеж» (1907). Член на Местния комитет на Софийската партийна организация (1909) и негов секретар (1912). Участва активно в пропагандната и агитационна работа на партията в софийските работнически квартали, главно в «Коньовица» и «Ючбунар». Участва в Балканската война 1912—1913, след която работи известно време в Дедеагач. Починал в София. — 274, 495, 522.

Димковски — собственик на шивашка работилница в Лом. — 230—231.

Дончев, Д. Хр. — представител на Типографското работническо дружество, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 529.

Драганов, Христо (Хр. Др. Костадинов) (1876—1973) — един от първите социалисти във Враца. Първоначално е учител, а след завършване на висшето си образование в Одеса — зъболекар. Участва в Първата руска революция 1905. Секретар на Врачанската партийна организация (1910). Член на местния работнически съвет по време на стачката в мина «Плакалница» (1910). През същата го-

дина става член на Демократическата партия и редактор на нейния местен орган в. «Демократ». След Септемврийското антифашистко въстание 1923 е приет отново в партията. В началото на 1924 основава група на Партията на труда във Враца. Наскоро се преселва в София, където в дома му се помещава нелегална партийна печатница. Известно време е отговорен редактор на партийния орган в. «Новини» (1926—1928), за което е осъден на 3 години затвор. След 9 септ. 1944 участва в обществено-политическия живот. — 510.

Дюлгеров, Витан П. — председател на Типографското работническо дружество, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 299, 393, 395, 528.

Дюлгерови, братя — собственици на печатница в Кюстендил. — 230—231, 519.

Енчев, Янко — секретар на Българското типографско дружество (1911) и редактор на неговия орган в. «Български типограф» (1910). — 375.

Еремисв — собственик на шивашка работилница в Кюстендил. — 230—231.

Живков, Тодор — синдикален деец от Стара Загора. Участва в работата на VII конгрес на ОРСС (1910). — 280.

Живкови, братя — собственици на обушарска работилница във Видин. — 230—231.

Захариев, Асен (1885—1961) — печатарски работник. Деец на Работническия печатарски съюз. Завежда книговезницата при Партийната печатница. След Априлските събития 1925 се оттегля от активна партийна дейност. Става собственик на книговезница «Пушкин». Не скъсва окончателно връзките си с партията. — 495, 518, 528.

Иванов, Антон (А. И. Козинаров) (1884—1942) — партиен и синдикален деец. Работник-металик. Член на БРСДП (т. с.) от 1904. През 1902 постъпва във флотската школа (огнярско училище) във Варна, където се включва в нелегалния марксистки кръжок «Искра». До 1907 служи във флота, след което се установява в София. Секретар (1907—1919) и председател (1919—1924) на Централното настоятелство на Металоработническия съюз. От 1912 е член на Синдикалния комитет на ОРСС и става един от най-близките помощници на Г. Димитров. Ръководи редица стачки на софийския пролетариат. От 1910 е член на Местния комитет на Софийската партийна организация. Участва във Войнишкото въстание 1918.

Секретар на Местния и на Окръжния партиен комитет в София (1918—1923). Народен представител (1919—1923). Член на Висшия партиен съвет (1919—1920). От 1921 е член на ЦК на партията. Участва в подготовката на Септемврийското въстание 1923; на 21 септ. е арестуван и осъден като член на ЦК и ръководител на Софийския революционен комитет. През есента на 1925 е освободен от затвора срещу гаранция и емигрира в СССР. Член е на Задграничния ЦК на БКП (1926—1927) и на Изпълкома на Профинтерна (1925—1930). През 1932 завършва Международната ленинска школа в Москва, след което е преподавател в Комунистическия университет за националните малцинства от Запад. През 1935—1937 е секретар на Задграничното бюро на ЦК на БКП и сътрудник на ИККИ. Участва дейно в създаването на интернационалните бригади в помощ на Испанската република (1936—1939). През дек. 1940 се завръща не-легално в България. На VII пленум на ЦК (1941) е избран за член на Политбюро и секретар на ЦК на БРП. Един от главните организатори на въоръжената антифашистка борба на българския народ (1941—1944). През апр. 1942 при провала на ЦК и на Централната военна комисия е арестуван. Вследствие на нечовешки инквизиции загубва говора си и за известно време е парализиран. На 23 юли 1942 е осъден на смърт заедно с още 12 членове и сътрудници на ЦК и разстрелян. — 274, 501, 509, 568.

Иванов, Г. — собственик на дърводелска работилница в Пловдив. — 230—231.

Иванов, Диме (Димитър И. Захариев) (1884—1968) — профсъюзен деец. Локомотивен машинист. Член на Работническия железничарски синдикат и на неговата контролна комисия. Член на Синдикалния комитет на ОРСС от 1912. Участва в общата железничарска стачка 1906—1907 и в Транспортната стачка 1919—1920. През 1933 е избран за председател на Локомотивната организация. Народен представител в XXV обикновено НС (1940—1944). В периода на въоръжената антифашистка борба 1941—1944 е концлагерист и политзатворник. След 9 септ. 1944 е народен представител и е на отговорна работа в Профсъюза на транспортните работници. — 568.

Иванов, Янко (1881—1927) — синдикален деец от Шумен. Работил по поддържане на железниците. През 1906 е уволнен заради активна дейност в Съюза на железничарите. Редактор на в. «Железничар» (1906—1911) и на в. «Транспорт» (1911—1923). След създаването на Съюза на транспортните работници (1911) е един от неговите най-активни членове. Превежда няколко брошури. Автор е и на брошурите «По положението, организацията и борбите на транспортните работници» и «Бойкот». В последните години от живота си се оттегля от активна политическа дейност. — 274.

Игнатиев, Николай Павлович, граф (1832—1908) — руски дипломат и държавен деец, генерал. Почетен член на Българското книжовно дружество (днес БАН, 1902). Като руски посланик в Цариград (1864—1877) защитава ревностно българите и съдейства за

решаването на Църковния въпрос (1870). С дейността си допринася да се разкрият пред света турските зверства при потушаването на Априлското въстание 1876. Един от инициаторите за свикването на Цариградската конференция (1876—1877). По време на Руско-турската освободителна война 1877—1878 влиза в състава на Главната квартира. Като главен пълномощник на руското правителство води преговорите и подписва Санстефанския мирен договор (19 февр. /3 март 1878). През 1881—1882 е министър на вътрешните работи. — 164, 191.

Исаков д-р Наим (Нисим И. Нисимов) (1877—1932) — партиен деец, юрист. Член на БРСДП (т. с.) от 1903. Завършва право с докторат във Франция, след което става адвокат. Делегат е на редица партийни и синдикални конгреси. Член на Контролната комисия на партията (1909—1919, 1922—1923) и на Висшия партиен съвет (1921—1922). Избран е за окръжен и общински съветник в София и за народен представител. В навечерието на Септемврийското антифашистко въстание 1923 е арестуван. Освободен от затвора, през ноември става секретар на ЦК на БКП. В началото на 1924 заминува за Москва, след това — във Виена и Париж. Работи в Задграничното представителство на партията и в Балканската комунистическа федерация. Член е на ЦК на БКП (от 1925) и на ЦК на МОПР (1927—1930). Един от основателите и член на Централното ръководство на Международния юридически съюз (МЮС). Умира в Москва. — 155, 225, 364, 501, 568.

Йорданов — съсобственик на дърводелска работилница в Пазарджик. — 230—231.

Йорданов, Йордан (1876—1942) — политически деец, юрист. Политическата си дейност започва като член на БРСДП, от 1903 — на БРСДП (т. с.). Делегат е на Плевенската партийна организация на IX (1902), XIV (1907) и XV (1908) конгрес на партията. През 1919 е избран за народен представител. Сътрудничи на партийните органи «Работнически вестник» и сп. «Ново време». След поражението на Септемврийското антифашистко въстание 1923 напуска БКП и преминува в Националнлибералната партия. Става висш държавен чиновник. — 155.

Кабакчиев, Христо Стефанов (2 ян. 1878, гр. Галац, Румъния — 6 окт. 1940, Москва) — деец на българското и международното комунистическо движение, журналист и публицист; доктор на историческите науки. След освобождението на България от турско иго семейството му се установява във Варна. Член на БРСДП от 1897. Учи медицина във Франция и право в Швейцария. Завръща се в страната (1899) поради заболяване и завършва образованието си в София. От 1900 сътрудничи в сп. «Ново време» и «Работнически вестник». Застава решително на страната на революционните марксистични начело с Д. Благоев. През 1904 се установява като адвокат в София. Утвърждава се като един от изтъкнатите дейци и теоретици на пар-

тията. Участва активно в идейния разгром на опортюнизма в България. От 1905 до 1928 непрекъснато е избран за член на ЦК на партията. През 1910—1923 е редактор на «Работнически вестник». Като делегат на БРСДП (т. с.) участва в работата на Копенхагенския (1910) и Базелския (1912) конгрес на Втория интернационал и в Първата балканска социалдемократическа конференция (1909). От 1914 до 1923 е народен представител. Делегат е на БКП (т. с.) на II (1920), IV (1922) и на VI (1928) конгрес на Коминтерна. По поръчение на ИККИ участва в XVII конгрес на Италианската социалистическа партия и на Учредителния конгрес на Италианската комунистическа партия. Петият конгрес на Коминтерна (1924) го избира за член на Интернационалната контролна комисия. От началото на 1923 е политически секретар на ЦК на БКП. Участва активно в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923, но на 12 септ. е арестуван. Осъден е на 12 $\frac{1}{2}$ години затвор; през 1926 е амнистиран и емигрира в Австрия, през май 1927 — в Москва. Член е на ВКП(б) от 1928. Работи в българското представителство в Коминтерна. Преподава история на БКП и марксизъм-ленинизъм в Международната ленинска школа и в Комунистическия университет за националните малцинства от Запад (КУНМЗ). От 1928 работи в Института «Маркс—Енгелс—Ленин», от 1935 е ст. н. с. в Института по история при АН на СССР, където е удостоен с научната степен доктор на историческите науки. **Поважни трудове:** «Баснята за диктатурата в партията» (1906), «Към Балканска федерация» (1913), «Империализмът на Балканите» (1915), «Димитър Благоев и партията на тесните социалисти» (1979) и «Спомени и материали от историята на партията на тесните социалисти», публикувани със съкращения под заглавие «Христо Кабакичев. Спомени» (1955). — 443, 509.

Кадела — собственик на печатница в София. — 370, 371.

Кандев, Ламби (Л. К. Станчев) (1879—1925) — деец на БКП и на революционното учителско и младежко движение. Завършва педагогическото училище в Лом и става учител. Член на БРСДП от 1900. Един от учредителите (1905) на Учителската социалдемократическа организация и неин секретар (1908—1923). През 1912 по поръчение на партията възглавява новосъздадения Съюз на работническата социалдемократическа младеж, а през 1919—1920 е секретар на ЦК на БКМС. През 1919—1921 е избран за общински съветник и за народен представител. Участва активно в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923, но на 12 септ. е арестуван. След излизането си от затвора работи за възстановяването на партията. Редактор на в. «Учителска искра» (1911—1919), в. «Младежка правда» (1919—1920) и на в. «Учителско единство» (1924—1925). Автор на брошурите: «Държавните служещи и социалната демокрация» (1919), «Учебното дело в Руската съветска република» (1919) и «Учителското движение в България» (1924). Убит жестоко по време на Априлските събития 1925. — 112, 336, 341.

Кандева, Райна (1882—1967) — деятелка на женското социалдемократическо движение и една от неговите основателки. Дългогодишна

учителка. Съпруга на Ламби Кандев. Сътрудничи в партийния печат. Избрана за член на Централната женска комисия при ЦК на партията. През 1928 емигрира в Съветския съюз, откъдето се завръща в 1948. Взема дейно участие в общественно-политическия живот на страната. — 112.

Караиванов — съсобственик на печатница в Плевен. — 480.

Кирков, Георги Йорданов (М а й с т о р а) (15 авг. 1867, Плевен — 25 авг. 1919, София) — деец и ръководител на българското революционно работническо и социалистическо движение и на БКП, талантлив публицист и оратор; един от основоположниците на българската пролетарска литература. Най-близък съратник на Д. Благоев. Роден в семейството на учител-възрожденец. От 1879 до 1886 учи в гр. Николаев, Русия. През 1887 завършва Априловската гимназия в Габрово. От 1892 до 1895 следва картография във Виена, където взема участие в борбите на виенския пролетариат. През 1895 се завръща в България; става член на БРСДП и сътрудничи на партийния орган в. «Социалист» (1894—1897), редактиран от Г. Георгиев, и на сп. «Ден» (1891—1896). Заедно с Д. Благоев и Г. Георгиев възглавява борбата на революционните марксисти срещу общоделството. Между Г. Кирков и Д. Благоев се установява плодотворна дружба и сътрудничество. Четвъртият конгрес (1897) решава по негово предложение да се издава в. «Работнически вестник» и го определя за негов редактор заедно с Е. Дабев.

През 1897—1899 Г. Кирков се оформя като един от най-талантливите български публицисти и сатирици. Литературните си творби подписва с псевдонима *Мастор Гочу Зуляма*, откъдето идва прозвището му — *Майстора*. Фейлетоните на Кирков са издадени през 1900 в отделна книга — «Дремиградски смещила».

От 1898 до края на живота си непрекъснато е избран за член на ЦК на партията, а от 1905 до 1919 е секретар-каснер на Централния комитет. Г. Кирков е основоположник на Общия работнически синдикален съюз (1904). От 1901 многократно е избран за народен представител. Като депутат проявява изключителна активност; речите му са образец на ораторско изкуство. През 1905—1909 е секретар на Синдикалния комитет на ОРСС. Има големи заслуги за израстването на Г. Димитров като пролетарски революционер. Като делегат на БРСДП (т.с.) участва в Шутгартския (1907) и Копенхагенския (1910) конгрес на Втория интернационал и на Втората (1915) балканска социалдемократическа конференция в Букурещ. Присъства на конгреса на Сръбската (1909) и Чешката (1909) социалдемократическа партия. Заедно с В. Коларов е делегат на III цимервалдска конференция в Стокхолм (май 1917); от името на БРСДП (т.с.) подписва с болшевиките Възванието на цимервалдската левица. Посреща с възторг победата на Великата октомврийска социалистическа революция 1917 и популяризира лозунгите ѝ сред трудещите се. Възприема нейните идеи и по думите на Г. Димитров спомага много «за преминаване на нашата партия на позициите на творческия марксизъм». Умира след тежко боледуване. — 443, 509, 567.

Кобус, Карл — член на Настоятелството на Общото книговежко дружество (1911). — 382.

Коджейков, Драгой Христов (1881—1979) — деец на БКП и на революционното профсъюзно движение. Член на БРСДП от 1902. Един от основателите на Телеграфо-пощенския синдикат и негов секретар (1908—1910). Секретар на Съюза на транспортните работници (1911—1925). Народен представител (1919—1923). Член на Контролната комисия на БКП (1919—1924). През 1941—1943 е интерниран за две години в концлагера «Кръсто поле» (край с. Еникьой, Ксантийско). След 9 септ. 1944 участвува дейно в обществено-политическия живот. Член на Изпълнителното бюро на Централния съвет на Българските професионални съюзи (1944—1961) и на Централната ревизионна комисия на БКП (1954—1962). Участвува в създаването на Профиздат (1945) и е негов ръководител до 1952. Автор е на трудове върху революционното профсъюзно движение и на спомени за видни дейци на партията и синдикалното движение — Д. Благоев, Г. Кирков, Г. Димитров, В. Коларов и др. — 63, 274, 501, 509, 568.

Коларов, Васил Петров (16 юли 1877, Шумен — 23 ян. 1950, София) — деец на българското и международното революционно работническо и комунистическо движение, един от ръководителите на БКП и НРБ; юрист, публицист, академик (1946). В началото на 1897 създава организация на БРСДП в Свищов и става неин секретар. Завършва право в Женева (1900), където изучава марксизма и следи с интерес борбата на социалдемократическите партии в Западна Европа. Установява връзки с видни руски емигрантско-социалисти (Г. В. Плеханов и др.). През 1900 се завръща в страната и се установява в Шумен. От 1902 е секретар на Шуменската партийна организация. Взема дейно участие в борбата на революционните марксисти начело с Д. Благоев срещу общоделството. По решение на ЦК на БРСДП(т. с.) през 1904 се премества в Пловдив, където ръководи партийната организация до 1919. От 1905 до края на живота си непрекъснато е избран за член на ЦК на партията. От 1913 до 1923 е народен представител. Участвува в Шутгартския (1907) и Копенхагенския (1910) конгрес на Втория интернационал, където се среща с В. И. Ленин, и в Първата (1909) и Втората (1915) балканска социалдемократическа конференция. Присъствува като делегат на БРСДП(т. с.) на международната социалистическа конференция в Цимервалд, Швейцария (1915). Заедно с Г. Кирков е делегат на III цимервалдска конференция в Стокхолм (1917), но поради отлагането ѝ не присъствува на нейните заседания. На I конгрес на БКП(т. с.) (1919) е избран за секретар-касиер на ЦК на партията. От 1921 до 1943 е член на Изпълнителния комитет на Коминтерна, а на IV конгрес (1922) е избран за генерален секретар на Коминтерна (до 1924). По поръчение на ИККИ участвува в конгресите на Германската КП (1921 и 1923), на Италианската КП (1922), на Чехословашката КП (1923) и др. Заедно с Г. Димитров ръководи първото в света народно антифашистко въстание през септ. 1923. След поражението му емигрира в Югославия, по-късно — в Австрия.

Във Виена заедно с Г. Димитров създават Задграничен комитет на БКП и продължават издаването на в. «Работнически вестник». В края на 1923 се установява в Москва. През 1926—1927 работи нелегално във Виена, където редактира сп. «Комунистическо знаме». През 1928—1929 ръководи Балканския секретариат на ИККИ. От 1931 до 1940 е директор на Международния аграрен институт в Москва и редактор на сп. «Аграрни проблеми». През 1935 е удостоен от АН на СССР с научната степен «Доктор на икономическите науки». По време на Лайпцигския процес 1933 е един от ръководителите на международната акция в защита на Г. Димитров. В. Коларов допринася за преодоляване на лявото сектантство в БКП и за утвърждаване на Димитровския курс в партията. В периода на Втората световна война работи за организирането на въоръжената антифашистка борба на българския народ. На 9 септ. 1945 се завръща в родината. На 15 дек. 1945 е избран за председател на XXVI обикновено НС, а след обявяването на България за република — за председател на Временното председателство на републиката. От 7 ноем. 1946 е председател на Великото НС. От дек. 1947 е заместник-председател на Министерския съвет и министър на външните работи. Ръководи българската делегация на Парижката мирна конференция 1946 и защитава националната кауза на България. След смъртта на Г. Димитров (2 юли 1949) е избран за председател на Министерския съвет. — 443, 509.

Комфорд, С. — собственик на железарска работилница в София. — 230—231.

Кон, Бернард — основател, собственик и главен редактор (1893—1914) на в. «Български търговски вестник» (1893—1918). — 397.

Кордов, К. — София. Избран за член на Синдикалния комитет от VI конгрес на ОРСС (1909). — 63.

Крубалян — собственик на тютюнева фабрика. — 42.

Кръстев, Ал. — представител на Българското типографско дружество, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 528.

Кръстев, д-р Тодор (1865 — неизв.) — буржоазен политически деец. Завършва право в Брюксел (1892), след което работи като съдия. От 1895 е адвокат в Пловдив. Деец на Демократическата партия. Министър на правосъдието (16 ян. 1908 — 5 септ. 1910) и на търговията и земеделието (5 септ. 1910 — 16 март 1911) в кабинетите на Ал. Малинов. — 294, 551.

Куйнев — собственик на обушарска работилница в Ловеч. — 230—231.

Куршумлиев — собственик на железарска фабрика в София. — 230—231.

Лазаров, Арсо — предприемач, адресант на общоделското дружество «Строител». — 279.

Липчевич, Драгиша (1864—1939) — деец на сръбското социалдемократическо движение. Един от създателите на сръбския социалистически печат. С основаването на Сръбската социалдемократическа партия (1903) става един от нейните ръководители. В полемиката с лявото крило в партията, възглавявано от Д. Туцович, заема централни и дясноопортюнистически позиции. Избран е в Скупщината (1905—1908 и 1912—1919). През 1919 е член на Югославската КП, но през дек. 1920 е изключен за опортюнистическа дейност. Един от организаторите на реформистката Югославска социалистическа партия (1921). През 1922 прекратява политическата си дейност. Автор е на трудове по етнография, стопанска история и история на работническото движение в Сърбия, написани от реформистки позиции. — 487.

Леви, Миохас — собственик на магазин в Плевен. — 230—231.

Легин (Legien), Карл (1861—1920) — деец на германското профсъюзно движение, десен социалдемократ, ревизионист. Председател на Генералната комисия на германските профсъюзи (от 1890). От 1903 е секретар, а от 1913 — председател на Международния синдикален секретариат. Депутат в Райхстага (1893—1898, 1903—1918 и 1920). Известен в България с неуспешната си мисия за обединяването на революционните и общоделските профсъюзи (1914). По време на Първата световна война 1914—1918 се проявява като социалшовинист. Обявява се срещу Октомврийската революция 1917 и Съветска Русия. Заедно с другите десни социалдемократи води политика срещу революционното движение по време на Ноемврийската революция 1918 в Германия. — 67, 70, 103, 110, 281.

Лозанов — собственик на дъскорезна фабрика във Видин. — 230—231.

Луканов, Тодор Станчев (1874—1946) — партиен деец, юрист. Един от пионерите на социализма в Плевен. Завършва химия (1895) и става учител, но е уволнен за социалистическа дейност. Завършва право в Женева (1900), след което е адвокат в Плевен. Утвърждава се като ръководител на местната партийна организация. Делегат е на X партиен конгрес (1903) и застава решително на страната на революционните марксисти. Включва се активно в борбата за разобличаване на общоделците и допринася за сплотяването на Плевенската партийна организация. Член на Централната контролна комисия на БРСДП (т. с.) (1911—1918). Народен представител (1913—1923). За активна антивоенна дейност е осъден (септ. 1918) на 5 години строг тъмничен затвор. Освободен по закона за амнистията (1919). Първият конгрес на БКП (т. с.) го избира за член на ЦК; от 1921 е организационен секретар на партията. По време на военно-фашисткия преврат на 9 юни 1923 без знанието на ЦК изпраща телеграма до Плевенската партийна организация (застанала начело на антифашисткото въстание в града), с която ѝ препоръчва да за-

пази неутралитет. Не споделя възприетия от ЦК на БКП на 5—7 авг. 1923 курс към въоръжено въстание. През дек. 1923 емигрира в СССР, където през 1924 е приет за член на ВКП(б). В СССР до 1927 работи в представителството на БКП при ИККИ и в МОПР, след това — в различни съветски учреждения. — 155, 225, 364, 501, 568.

Маринеску, Думитру (1882—1916) — деец на работническото и социалистическото движение в Румъния. Председател на Печатарския синдикат и на печатарското дружество «Гутенберг» в Букурещ (1910). Редактор на в. «Работническа Румъния». През 1914—1916 е секретар на Румънската социалдемократическа партия. — 308.

Марковски, Еньо Жеков (1873—1923) — партиен деец, юрист. Учи в родния си град Шумен, по-късно — в Търново, където ръководи ученически кръжок (1888—1889) и се сближава с Д. Благоев. През есента на 1891 създава в Шумен социалдемократическа група. Помага на Д. Благоев в отпечатването и разпространяването на в. «Работник». Учителствува във Варна (1894), Русе (1895—1896) и работи активно в учителското социалдемократическо движение. През 1896—1900 следва право в София. От 1901 е адвокат в Шумен, където е избран за член на Местния партиен комитет. Участва активно в борбата срещу опортюнизма в партията. Член на Контролната комисия на партията (1905—1921). През 1919—1923 е избран за общински съветник в Шумен и за народен представител. Ръководи подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923 в Шуменски окръг. Арестуван на 12 септ. с. г., умира вследствие инквизициите в арестантското отделение на държавната болница в Шумен. — 225, 501, 568.

Маркс (Marx), Карл (5 май 1818, гр. Трир, Прусия — 4 март 1883, Лондон) — създател на научния комунизъм, вожд и учител на международния пролетариат. Роден в семейството на юрист. От окт. 1835 следва право в Бонския, а от окт. 1836 — в Берлинския университет. Едновременно изучава философия, история, теория на изкуството. През 1841 защитава докторска дисертация по философия в университета в Йена. Мирогледът му се формира отначало под влияние на лявохегелцианците. През 1842 е един от редакторите на къолския в. «Рейнски вестник». От края на 1843 живее в Париж, където участва в издаването на сп. «Немско-френски годишник» (единствен брой, 1844). Запознава се с революционните традиции на френския пролетариат, с представители на работнически организации, на демократичните и социалистическите кръгове; изучава политическа икономия, утопичния социализъм. Окончателният преход на Маркс от идеализма към материализма и от революционния демократизъм към комунизма се извършва под влияние на класовата борба в Западна Европа и особено на Силезийското въстание в Германия (1844). От 1844 започва дружбата му с Фридрих Енгелс, която трае през целия им живот. Заедно написват труда «Немска идеология» (1845—1846), в който са заложени основите на диалек-

тическия и историческия материализъм. През 1847 участва в създаването на първата международна комунистическа организация — «Съюз на комунистите». По поръчение на съюза двамата с Енгелс написват програмния документ «Манифест на Комунистическата партия» (1848), в който излагат основните принципи на научния комунизъм. След избухването на буржоазнодемократичната революция във Франция (февр. 1848) редактира «Нов Рейски вестник» (1848—1849) — орган на пролетарското крило на революционната демокрация. След поражението на революцията и спирането на вестника заминава за Лондон. Тук написва «Класовата борба във Франция от 1848 до 1850» (1850) и «Осемнадесети брюмер на Луи Бонапарт» (1852), в които прави важни изводи за необходимостта от съюз между работниците и селяните, от разбиване на буржоазната държава като условие за осъществяване на задачите и целите на пролетарската революция и установяването на диктатурата на пролетариата. Главният научен интерес на Маркс е насочен към политическата икономия. През 1857 започва да пише «Капиталът», първият том на който излиза през 1867 (другите два тома са подготвени за печат и издадени от Енгелс след смъртта на Маркс). В «Капиталът» Маркс разкрива икономическите закони на капиталистическото общество и доказва научно неизбежността на неговата гибел и победата на комунизма. През 1864 заедно с Енгелс основава Първия интернационал. Като ръководител на неговия Генерален съвет Маркс разработва всички основни документи; води непримирима борба против опортюнистическите дребнобуржоазни течения в Интернационала. След поражението на Парижката комуна (1871) написва книгата «Гражданската война във Франция» (1871), в която разкрива световноисторическото значение на Парижката комуна и прави извода, че политическа организация от типа на комуната е най-целесъобразната държавна форма на диктатурата на пролетариата. Теорията на научния комунизъм намира по-нататъшно развитие в труда му «Критика на Готската програма» (1875). Последните години от живота си Маркс посвещава на задълбочена теоретична дейност, но подпомага и борбата за създаване и укрепване на пролетарски партии в различните страни, като критикува опортюнистическите отклонения на някои социалдемократически дейци. — 117.

Менгишев — собственик на печатница в Търговище. — 230—231.

Мирски, Кръстьо Иванов (1852—1920) — деец на Демократическата партия. Кмет на Варна. Народен представител в IV Велико НС (1893) и в III, IV, VIII, XI—XIV обикновено НС. Автор на учебници по български език и на ръководства по възпитанието на децата. — 294.

Михайлов, П. — член на Контролната комисия на Работническия печатарски съюз. — 518.

Мишков, Хр. — представител на Работническото книговезко дружество в София, подписал от името на дружеството договора между

четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 528.

Мутафов, Иван — член на широкосоциалистическата партия; адресант на несъществуващата «Организация за сортиране на яйца», представен от Свободния синдикален съюз на Международния синдикален секретариат. През 1912 по заведено от Мутафов дело Г. Димитров е осъден за обида на 1 месец затвор. — 273.

Ноев — собственик на тютюнева фабрика в София. — 230—231.

Пандов, Васил Димитров (П а д и н) (1879—1944) — партийен и синдикален деец от Хасково. Учител, по-късно държавен служител в София. Член на БРСДП (т. с.) от 1903. Делегат на редица партийни конгреси. Член на Контролната комисия на партията (1915—1920). Секретар-касиер на Съюза на фабричните и други работници (1909—1914) и редактор на неговия орган в. «Фабричен работник». Секретар на Централната секция на Софийската партийна организация (1919—1923). През нелегалния период не се откъсва от активна партийна работа. — 274.

Паниж, Як. М. — собственик на обушарска работилница в Пловдив. — 230—231.

Панорски — член на Централното настоятелство на Българското типографско дружество (1911). — 394.

Паяков — един от собствениците на въжарската фабрика в кв. «Павлово», София; известен с жестоката експлоатация над работниците. — 42.

Пеев, В. — собственик на шоколадено-бонбонена фабрика в София. — 290, 420, 436.

Пеев, Десьо — представител на Работническото книговезко дружество в София, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 528.

Пенев, Никола (Н. П. Николов) (1879—1955) — синдикален и партийен деец. Железничар. Член на БРСДП от 1896. Делегат на V партийен конгрес (1898). През 1903 застава на страната на революционните марксистни. Един от основателите на ОРСС (1904), на Железничарския синдикат (1905) и на Съюза на транспортните работници (1911). От 1910 е член на Синдикалния комитет на ОРСС. Участва в ръководството на Транспортната стачка 1919—1920. Един от редакторите на в. «Железничар» (1906—1920) и на в. «Транспорт» (1920—1925); сътрудничи на в. «Работнически вестник» и сп. «Ново време». През 1919—1923 е член на ЦК на БКП и народен представител. Един от организаторите на пътуването на Г. Димитров, В. Коларов и Хр. Кабакчиев през Черно море, за да участвуват в работата на II конгрес на Коминтерна (1920). Арестуван в навече-

рието на Септемврийското антифашистко въстание 1923; през 1925 е амнистиран. През 1925—1934 е емигрант в СССР. От 9 септ. 1944 до смъртта си е член на Централния съвет на профсъюзите. — 501, 509, 568.

Пенчеви, братя — собственици на обушарска работилница във Видин. — 230—231.

Петров, М. — партиен и синдикален деец в София. Касиер и администратор на Работническия печатарски съюз (1910). От 1910 работи във в. «Печатар» (по-късно — в. «Печатарски работник»). — 495, 522.

Петров, П. — собственик на мелница в Ямбол. — 230—231.

Пешев, Никола Ив. — синдикален деец от Плевен. На VI конгрес на ОРСС (1909) е избран за член на Синдикалния комитет. — 63.

Пилев — собственик на печатница в Кюстендил. — 480.

Попов, Ив. — собственик на кожарска работилница в Стара Загора. — 230—231.

Попов, Кръстьо — член на Централното настоятелство на Българското типографско дружество (1911). — 375.

Пуйков, Т. — съсобственик на дърводелска работилница в Шумен. — 230—231.

Райчев, Ив. — собственик на шивашка работилница в Асеновград. — 230—231.

Ралчев, Ил. — собственик на печатница в Плевен. — 479.

Роглев — собственик на печатница в Русе. — 555.

Ротещайн — член на Международния печатарски секретариат. — 375—396.

Русев — съсобственик на тютюнева фабрика в Ямбол. — 230—231.

Сакъзов, Янко Иванов (1860—1941) — обществен и политически деец, един от първите български социалисти, опортюнист. Роден в Шумен. Средно образование получава в Русия, а висше — в Германия, Англия и Франция. Първоначално учителствува (1884—1888), но е уволнен и се отдава на обществено-политическа дейност. Основава и редактира социалистическото списание «Ден» (1891—1896). Сакъзов е един от водачите на Българския социалдемократически съюз и редактор на неговия орган в. «Другар» (1893—1894). Като член на ЦК на БРСДП се стреми да отклони партията от естествената ѝ среда — работническата класа, и да я превърне в дребнобуржоазна демократическа партия. Теоретик е на общоделството — българска разновидност на ревизионизма. Издава сп. «Общо дело» (1900—1905), в което развива своите опортюнистически възгледи. Сакъзов отхвърля марксистката постановка за класовата борба в капиталистическото общество и се обявява за класово сътрудниче-

ство с буржоазията. Той издига програма за обединяване на всички «производящи слоеве» и поддържа тезата, че «общото дело» е средство за осъществяване на «демократични начала», за прокарване на реформи, чрез които ще се стигне до социализма. След X конгрес (1903), когато партията се очиства от общоделците, възглавявани от него, той става водач на опортюнистическата БРСДП (широки социалисти). През 1919 е министър на търговията, индустрията и труда в правителството на Т. Теодоров. Изпращан с дипломатически мисии в чужбина от различни буржоазни правителства. Автор на книгите «Цезаризъм или демокрация?» (1905), «Българите в своята история» (1917) и др., в които прокарва ревизионистични и буржоазнонационалистически възгледи. — 104, 105.

Сапун., М. — собственик на кожарска работилница във Видин. — 230—231.

Сребърников — собственик на дърводелска фабрика в с. Долна баня, Софийски окръг. — 504.

Стайков — собственик на печатница в София. — 374, 530, 554.

Станчев, Кръстьо Тодоров (1879—1944) — общественик, публицист и журналист. Широк социалист. Издава и редактира сп. «Млад работник» (1906—1908) и сп. «Ново общество» (1906—1909). Основава информационния в. «Камбана» (1907—1919). Участва в македоно-одринското националноосвободително движение. Привърженик е на съюза между България и Германия. След Първата световна война участва във възстановяването на Народнолибералната партия (стамболовисти). През 1925—1926 редактира в. «Свобода», през 1921—1924 е главен редактор на в. «Независимост» — орган на Националлибералната партия. От 1934 до края на живота си работи като главен редактор на в. «Заря», който е с демократична насока. По време на Втората световна война 1939—1945 дава възможност на прогресивни журналисти (включително комунисти) да сътрудничат във вестника. — 292.

Стефанович, Лазар (1885—1950) — сръбски и югославски партиен и синдикален деец. Столарски работник. Член на Управата и секретар на Профсъюза на дърводелските работници в Сърбия (1906—1914). Член на ръководството на Сръбската социалдемократическа партия (1914), а през 1919—1920 — на Социалистическата работническа партия на Югославия (комунисти) и на Централното работническо синдикално събрание. През 1920—1929 е член на ръководството на Югославската комунистическа партия. Председател на Централното работническо обединение на профсъюзите в Югославия (1923—1925), а след 1925 — негов секретар. Участва в работата на V конгрес на Коминтерна в Москва (1924) като делегат на ЮКП (дясна фракция). По решение на ЦК на ЮКП замества за Москва (1929), където става член на ВКП(б) и секретар на Международния комитет на дърводелските работници в Москва (до 1936). През 1944 се завръща в Югославия. — 455.

Стойнов, А. — собственик на шивашка работилница в Асеновград. — 230—231.

Стойчев, Нено — шивашки работник от Дряново. През 1906 емигрира в Аржентина. Основава със Сава Попов в Буенос Айрес работническо дружество «Прогрес» (7 юни 1908) и става един от ръководителите на дружеството. В отговор на писмото, изпратено от Георги Димитров до него, събира и изпраща помощи за стачкуващи работници в България. — 108.

Султанов, Васил — член на Централното настоятелство на Общото книговезко дружество (1911). — 382.

Табаков, С. — собственик на кожарска работилница в Силистра. — 230—231.

Тесарс, Карой (1855—1916) — унгарски партиен и синдикален деец. Леярски работник. Ревностен защитник на идеята за изграждане на централизирани професионални съюзи. Един от основателите на Синдикален съвет в Унгария, чийто председател е до смъртта си, и на Металоработническия съюз. Член е на ЦК на Унгарската социал-демократическа партия до смъртта си. Участва в работата на Международната синдикална конференция в Будапеща (1911); в изказването си по българския въпрос застава решително на страната на представителите на ОРСС. — 455.

Тодоров, Й. — собственик на обущарска работилница във Враца. — 230—231.

Томов, Михаил — предприемач, адресант на общоделското дружество «Каменоделец». — 273.

Томов, Христо (Хр. Т. Хаджниванов) (1884—1955) — партиен и синдикален деец от Севлиево. Търговски служещ. Член на БРСДП (т. с.) от 1903. Участва дейно в живота на Варненската партийна организация (1907—1920). Ръководи Съюза на пристанищните работници (1910—1911). Училищен настоятел (1911) и общински съветник; член на Варненската комуна (от 1919). Управител на продоволствения отдел в кооперация «Освобождение» (1920—1923). — 155, 274, 364.

Хаджисотиров, Борис Сотиров (1872—1923) — партиен деец, юрист. Член на БРСДП от 1897. Като ученик в Казанлъшкото педагогическо училище участва в марксистки кръжок (1891—1894). Завършва право в Лозана (Швейцария), където се свързва с руски емигранти-марксистки и се запознава с Г. В. Плеханов. След завръщането си става адвокат. По негова инициатива е основана Самоковската партийна организация (1899). Член на Контролната комисия на партията (1905—1914, 1919—1923). Многократно е избран за общински съветник (1901—1902, 1905—1908 и 1910—1915). През 1912—1919 е окръжен съветник, а през 1913 и 1919—1923 — народен представител. Един от ръководителите на Самоковската комуна (1910—

1912). Участвува в историческото заседание на ЦК на БКП (т. с.) на 5—7 авг. 1923 и работи активно по подготовката на Септемврийското антифашистко въстание. Арестуван на 12 септ. 1923 и убит зверски в местността «Крива вода» до Самоков. — 225, 501, 568.

Харлаков, Никола Иванов (1874—1927) — партиен деец. Като ученик в Априловската гимназия в Габрово е член на социалистически кръжок, от 1890 — на местната социалистическа дружинка. Започва работа като учител, но е уволнен за социалистическа дейност. Деветият партиен конгрес (1902) го избира за член на ЦК на БРСДП. При очистването на партията от общоделците (1903) застава на страната на революционните марксистични начело с Д. Благоев. Секретар-каснер на ЦК на БРСДП (т. с.) (1903—1905) и секретар на Синдикалния комитет на ОРСС (1904—1905). През 1905 е изключен от партията като анархолиберал. От 1909 е член на БРСДП(о). Редактор-издател е на сп. «Пролетарий» (1905—1908), редактор на сп. «Начало» (1908—1912, излизало с прекъсвания), сп. «Дело» (1910), сп. «Социалистически преглед» (1915) и др. През 1915 създава Независима социалдемократическа група, поради което е изключен от БРСДП(о). В годините на Първата световна война 1914—1918 застава на интернационалистически позиции. Приветствува победата на Октомврийската революция 1917. През 1919 привържениците на Независимата социалдемократическа група под негово ръководство организират т. нар. Българска работническа комунистическа партия, която фактически споделя възгледите на «левите комунисти». През 1920 нейните членове влизат в БКП. След поражението на Септемврийското антифашистко въстание 1923 Харлаков емигрира. От лятото на 1924 е главен редактор на органа на Балканската комунистическа федерация — «La Fédération Balcanique», издаван във Виена. Умира в Москва. — 105.

х. Иван — собственик на мелница във Видин. — 230—231.

Хлебаров, Михаил (1885—1962) — партиен и профсъюзен деец. При разцеплението на БРСДП (1903) застава на страната на тесните социалисти и е избран за секретар на партийната организация в Лйтос. По-късно работи в София като словослагател и металник. Същевременно е администратор на в. «Работнически вестник» и сп. «Ново време» (1909—1919). Секретар-каснер на Работническия дърводелски съюз (1909—1924). Член на Синдикалния комитет на ОРСС и на Местния комитет на Софийската партийна организация. Делегат е на почти всички конгреси на ОРСС, а през 1922 е член на делегацията на БКП на IV конгрес на Коминтерна в Москва и на II конгрес на Профинтерна. Участвува в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923 в Бургаско. През 1939—1944 работи по линия на МОПР. След 9 септ. 1944 участвува в обществено-политическия живот на страната. — 274.

Хлебаров, Цв. — собственик на обушарска работилница в Плевен. — 230—231.

Христаков, Жеко — синдикален деец в София. Секретар на Работническия печатарски съюз (1910—1911). — 495, 522.

Христов, Георги — член на Централното настоятелство на Общото книговезко дружество (1911). — 382.

Христов, Д. — представител на Българското типографско дружество, подписал от името на дружеството договора между четирите печатарски организации за съвместна борба срещу въвеждането на господарския правилник (1910). — 397, 528.

Хюйсманс (Huysmans), Камил (1871—1968) — белгийски политически деец, социалист. Завършва факултета по философия и филология при Лиежкия университет (1891). През 1904—1919 е секретар на Международното социалистическо бюро на Втория интернационал. Води кореспонденция с В. И. Ленин. Оказва помощ на Първата руска революция 1905 при закупуване на оръжие от белгийски фирми. От 1910 е депутат в парламента. През 1925—1927 е министър на науката и изкуствата. През 1936—1939 и 1954—1958 е председател на палатата на представителите. През февр. 1940 е избран за председател на Бюрото на Социалистическия работнически интернационал. По време на хитлеристката окупация на Белгия (1940—1944) е емигрант в Лондон. Министър-председател (1946—1947) и министър на просветата (1947—1949). След Втората световна война нееднократно се изказва за укрепване единството на работническата класа и за установяване на тесни контакти между комунистическите и социалдемократическите партии. През 1955 и 1961 по покана на Върховния съвет на СССР посещава Съветския съюз. — 451.

Ченков, Ив. — собственик на кожарска работилница в Севлиево. — 230—231.

Черваров — съсобственик на дърводелска работилница в Пазарджик. — 230—231.

Чолаков — собственик на печатница в София. — 374, 554.

Шангов, Стоян С. (1867—1925) — журналист и издател. Завършва хасковската гимназия, след което учителствува в Лозенградско и Хасковско. Към 1896 се установява в София и се отдава на журналистическа дейност. Редактира в. «Отзив» (1897—1898), в. «Народна защита» (1898) и в. «Поща» (1899). Главен редактор е на в. «Вечерна поща» (1900—1905). Издава и редактира в. «Епоха» (1910), в. «Малкият столичанин» (1911), в. «Вечерна поща» (1919—1924) и др. Автор е на книгите: «Юдеизъм и талмудизъм» (1900), «Българо-турско-френски речник» (1911), «Писмата на цар Калоян до Инокенти III» (1921) и др. — 230—231.

Шанкаров — собственик на обущарска работилница в Никопол. — 230—231.

Шпетер — собственик на тенекеджийска работилница в София. — 230—231.

Шулц — собственик на пивоварна фабрика в Пловдив. — 42.

Щаутнер (Stautner), П. — дългогодишен секретар на Международния печатарски секретариат. — 397, 398.

Юруков — собственик на обушарска работилница в Пловдив. — 230—231.

Яков, Аврам Албухайре (1884—1924) — партиен деец. В социалистическото движение влиза като ученик в сливенската гимназия. Член на БРСДП (т. с.) от 1904. Член на Контролната комисия на БРСДП (т. с.) (1908—1910). Член на Окръжния комитет на БКП в Бургас (1920—1923). Избран за народен представител. Участва в подготовката на Септемврийското антифашистко въстание 1923, но в навечерието му е арестуван. След излизането му от затвора работи за възстановяването на партийната организация в Бургас. През пролетта на 1924 изчезва безследно. — 225, 364, 501, 568.

Янулов, Илия Димитров (1880—1962) — общественик, учен-социолог, икономист и юрист; член-кореспондент на БАН (1936). Професор в Юридическия факултет на Софийския университет «Кл. Охридски». Член на БРСДП от началото на века. Работи с Георги Димитров в Работническото печатарско дружество (1900—1903). След разцеплението (1903) остава в партията на широките социалисти. Редактор е на вестниците «Работническа борба», «Български печатар» и «Железничарско съзнание» — всички с опортюнистическа насоченост. Секретар на Синдикалния комитет на Свободния синдикален съюз (1908). Член на ЦК на БРСДП(о) (1930—1932). Избран многократно за народен представител (1915—1931). При вливането на БРСДП в БКП (1948) става член на БКП. По-важни трудове: «Социалната политика в България през време на войната 1915—1918», «Международно трудово право» (1950), «Икономически основи на Кодекса на труда и неговото въздействие върху социалистическото изграждане у нас» (1956) и др. — 103, 104, 105.

ГЕОГРАФСКИ ПОКАЗАЛЕЦ

- Австралия — 194.
Австрия — 142, 516.
Айтос, гр. — 42, 230—231, 346.
Америка — 194, 281.
Англия — 543.
Ахнало, гр. (дн. Поморие) — 346.
Асеновград, гр. (вж Станимака)
Асеново, с., Великотърновски окръг — 347.
- Балчик, гр. — 45, 79, 226—227, 230—231, 346, 419, 445, 480.
Балкански полуостров — 39, 73, 277, 487.
Банкя, с. (дн. град към сел. система София) — 347.
Бачково, с., Пловдивски окръг — 347.
Белгия — 96, 543.
Белград, гр. (Югославия) — 219, 266, 476, 487.
Белово, с. (дн. град) — 347.
Белоградчик, гр. — 346.
Белослав, с. (дн. град) (вж Гебедже)
Бельово, с. (дн. гр. Белово) — 29, 54, 79, 229.
Берлин, гр. (Германия) — 70, 240, 241.
Берковица, гр. — 226—227, 230—231, 346, 419, 445, 474.
Бобов дол, с. (дн. град) — 346.
Бобошево, с. (дн. град) — 346.
Борисовград, гр. (вж Първомай) — 347.
Борисово, с. (дн. Славяново), Търговишки окръг — 347.
Боровец, курорт, Софийски окръг (вж Чамкория)
Борушица, с., Старозагорски окръг — 180, 228, 230—231.
Босна — 446, 455, 460.
Ботевград, гр. (вж Орхание)
Брусарци, с., Михайловградски окръг — 230—231.
Брюксел, гр. (Белгия) — 240, 451, 460.
Буенос Айрес, гр. (Аржентина) — 108.
Будапеща, гр. (Унгария) — 226, 333, 364, 405, 446, 462, 467.
Букурещ, гр. (Румъния) — 142, 308, 397, 446, 556.

Бургас, гр. — 77, 78, 79, 149, 181, 226—227, 229, 230—231, 346, 418, 419, 445.

България — 39, 51, 57, 71, 73, 74, 76, 78, 79, 83, 95, 99, 100, 105, 106, 116, 142, 143, 172, 177, 186, 195, 225, 249, 251, 269, 273, 277, 279, 293, 294, 390, 398, 407, 408, 413, 446, 451, 455, 456, 458, 461, 462, 472, 487, 489, 501, 503, 508, 512, 521, 526, 528, 543, 544, 546, 551, 560, 561, 563.

Бяла, с. (дн. град) — 230—231, 347.

Бяла Слатина, гр. — 474.

Варна, гр. — 23, 29, 41, 42, 44, 56, 58, 74, 76, 77, 78, 79, 142, 149, 152, 170, 179, 181, 192, 210, 216, 217, 218, 226—227, 228, 229, 230—231, 261, 264, 265, 274, 346, 418, 419, 420, 421, 435, 445, 459, 476, 477, 488, 499, 503, 508, 509, 519, 520, 521, 523, 524, 547, 549, 555, 556.

Велико Търново, гр. (вж Търново)

Видин, гр. — 76, 77, 180, 217, 226—227, 230—231, 264, 346, 419, 445.

Владая, с. (дн. прис. към София) — 347.

Враждебна, с. (дн. кв. на София) — 230—231, 347.

Враца, гр. — 76, 226—227, 230—231, 346, 418, 419, 445, 476, 493, 519, 547, 549, 555.

Врачеш, с., Софийски окръг — 230—231.

Върбаново, с., Габровски окръг (вж Царева ливада)

Вършец, с. (дн. град) — 346.

Габрово, гр. — 29, 41, 44, 76, 79, 179, 180, 210, 217, 226—227, 228, 229, 230—231, 261, 264, 346, 418, 419, 445, 472, 520.

Гебедже, гара и с. (дн. гр. Белослав) — 142, 230—231, 346.

Германия — 226, 248, 543.

Глава Панега, с. (дн. Златна Панега), Ловешки окръг — 347.

Гложене, с., Ловешки окръг — 347.

Горна баня, с. (дн. прис. към София) — 347.

Горна Оряховица, гр. — 346, 419.

Горубляне, с. (дн. кв. на София) — 230—231, 347.

Гърция — 73.

Гюешево, с., Кюстендилски окръг — 180, 346.

Дания — 405.

Девня, с. (дн. град) — 180, 229, 346.

Дервишко, с. (дн. Изгрев), Плевенски окръг — 346.

Димитровград, гр. (Югославия) (вж Цариброд)

Добрич, гр. (дн. Толбухин) — 45, 77, 78, 180, 226—227, 346, 419, 445, 472, 491, 513, 548.

Долна баня, с. (дн. град) — 229, 347, 504, 505.

Долни Дъбник, с. (дн. град) — 112, 336, 341.

Драгалевци, с. (дн. кв. на София) — 347.

Драгоман, с. (дн. град) — 230—231, 347.

Дряново, гр. — 347.

Дралфа, с., Търговишки окръг — 347.
 Дупница, гр. (дн. Станке Димитров) — 79, 226—227, 229, 346, 419, 445, 513.

Европа — 191.
 Европейска Турция — 73.
 Елена, гр. — 347.
 Елии Пелии, гр. (вж Новоселци)
 Елисейна, с., Врачански окръг — 76, 179, 228, 229, 346, 504.
 Елхово, гр. (вж Къзълагач)
 Енина, с., Старозагорски окръг — 347.
 Ески Джумая, гр. (дн. Търговище) — 45, 213, 230—231, 346, 473, 491.

Зимница, с., Ямболски окръг — 348.
 Златна Панега, с., Ловешки окръг (вж Глава Панега, Панега)

Изгрев, с., Плевенски окръг (вж Дервишко)
 Италия — 279, 543.
 Ихтиман, гр. — 229, 347.
 Ишиклар, с. (дн. Рани лист), Кърджалийски окръг — 347.

Каваклии, гр. (дн. Тополовград) — 348.
 Каварна, гр. — 346.
 Казанлък, гр. — 49, 347.
 Казичене, с. (дн. прис. към Ссфия) — 347.
 Къзълагач, с. (дн. гр. Елхово) — 348.
 Калофер, гр. — 347.
 Калтинец, с. (дн. прис. към Горна Оряховица) — 229.
 Карама, с. — 230—231.
 Карлово, гр. — 45, 347.
 Карнобат, гр. — 346.
 Каспичан, с. (дн. град) — 347.
 Катунца, с., Пловдивски окръг — 347.
 Каяджик, с. (дн. Скалица), Ямболски окръг — 347.
 Кермен, с. Сливенски окръг (вж Керменлии)
 Керменлии, с. (дн. Кермен), Сливенски окръг — 348.
 Килнфарево, с., Великотърновски окръг — 347.
 Кнежа, с. (дн. град) — 346.
 Княжево, с. (дн. кв. на София) — 79, 347.
 Копенхаген, гр. (Дания) — 156, 241, 405, 443, 460, 500.
 Копривец, с., Русенски окръг — 230—231.
 Кортен, с., Сливенски окръг — 346.
 Костенец, гр. — 23, 54, 471.
 Костенец баня, с. (дн. гр. Костенец) — 79, 127, 131, 169, 217, 228, 229, 230—231, 231, 236, 265, 347, 493, 494, 505.
 Котел, гр. — 347.
 Кочериново, с. (дн. град) — 29, 54, 79, 228, 229, 346.
 Крнчим, с. (дн. град) — 347.

Кула, гр. — 346.
 Кюстендил, гр. — 23, 77, 180, 226—227, 230—231, 346, 419, 445, 476, 477, 480, 493, 519, 547, 549, 555.

Левски, с. (дн. град) — 347.
 Ловеч, гр. — 213, 230—231, 419.
 Лозица, с., Плевенски окръг — 346.
 Лом, гр. — 226—227, 230—231, 346, 419, 445.
 Луковит, гр. — 347.
 Любимец, гр. (вж Хебибчево)
 Лясковец, гр. — 346.

Македония — 194, 499.
 Мала Азия — 177.
 Манчестър, гр. (Англия) — 76.
 Мездра, с. (дн. град) — 180, 217, 230—231, 264, 346.
 Месемврия, гр. (дн. Несебър) — 346.
 Михайловград, гр. (вж Фердинанд)
 Мурано (Италия) — 279.
 Мусул, мина, Кюстендилски окръг — 346.

Несебър, гр. (вж Месемврия)
 Никопол, гр. — 230—231, 346.
 Нова Загора, гр. — 346.
 Ново Паничарево, с., Бургаски окръг — 346.
 Новоселци, с. (дн. гр. Елин Пелин) — 23, 54, 347.

Образцов чифлик, махала (дн. прис. към Русе) — 347.
 Омуртаг, гр. (вж Осман пазар)
 Орханлие, гр. (дн. Ботевград) — 230—231, 347.
 Оряхово, гр. — 346.
 Осман пазар, гр. (дн. Омуртаг) — 346.
 Остров, с., Врачански окръг — 346.

Павликени, с. (дн. град) — 346.
 Пазарджик, гр. (вж Татар Пазарджик)
 Панагюрище, гр. — 79, 347.
 Паничарево, с. (дн. прис. към София) — 347.
 Париж, гр. (Франция) — 226.
 Перник, с. (дн. град) — 49, 54, 79, 228, 229, 236, 347.
 Пещера, гр. — 347.
 Плакалница, мина, Врачански окръг — 28, 49, 54, 79, 173, 228, 229, 236, 239, 241, 280, 324, 346, 420, 436, 443, 459, 504, 509, 510, 523.
 Плачковица — 180, 346.
 Плевен, гр. — 29, 45, 63, 74, 210, 226—227, 229, 230—231, 261,

- 347, 418, 419, 445, 476, 477, 479, 493, 519, 520, 521, 546, 547, 549, 550, 552, 555, 556.
- Пловдив, гр. — 23, 24, 29, 42, 45, 63, 74, 77, 79, 149, 162, 171, 180, 193, 210, 217, 226—227, 228, 229, 230—231, 264, 274, 347, 418, 419, 445, 446, 473, 476, 480, 491, 502, 504, 519, 521, 547, 549.
- Преслав, гр. — 347.
- Поморне, гр. (вж Анхиало)
- Попово, гр. — 45, 213, 347.
- Пордим, с. (дн. град) — 347.
- Провадия, гр. — 229, 346.
- Първомай, гр. (вж Борисовград)
- Първенец, с. Пловдивски окръг (вж Фердинандово)
-
- Раднево, с. (дн. град) — 346.
- Радомир, гр. — 43, 347.
- Разград, гр. — 45, 347, 473, 491, 513.
- Рани лист, с., Кърджалийски окръг (вж Ишиклар)
- Рила, с. (дн. град) — 346.
- Румъния — 73, 96, 142, 151, 172, 446, 455, 460.
- Русе, гр. — 29, 41, 45, 74, 76, 77, 79, 149, 158, 170, 179, 210, 216, 226—227, 228, 229, 230—231, 261, 264, 347, 418, 419, 420, 427, 435, 445, 446, 503, 509, 512, 521, 524, 530, 546, 547, 549, 550, 552, 554, 555, 556.
- Русия — 516.
- Ръждавица, с., Кюстендилски окръг. — 346.
-
- Садово, с., Пловдивски окръг — 347.
- Самоводене, с., Великотърновски окръг — 347.
- Самоков, гр. — 24, 43, 45, 79, 217, 226—227, 229, 230—231, 264, 277, 278, 286, 347, 419, 445, 546.
- Саранбей, гара (дн. гр. Септември) — 347.
- САЩ — 543.
- Свищов, гр. — 77, 229, 230—231, 347.
- Своге, с. (дн. град) — 347.
- Севлиево, гр. — 210, 226—227, 230—231, 261, 347, 419, 445, 491, 513, 546, 547, 549.
- Септември, гр. (вж Саранбей)
- Снлистра, гр. — 230—231, 347, 473.
- Симеоновград, гр. (вж Търново-Сеймен)
- Синдел, с., Варненски окръг — 346.
- Скалица, с., Ямболски окръг (вж Каяджик)
- Скобелево, с., Старозагорски окръг — 347.
- Скутаре, с., Пловдивски окръг — 230—231.
- Славяново, с., Търговишки окръг (вж Борисово)
- Сливен, гр. — 45, 49, 74, 77, 79, 88, 106, 198, 213, 226—227, 228, 229, 230—231, 236, 253, 274, 347, 418, 419, 427, 445, 476.
- Сливница, с. (дн. град) — 230—231, 347.
- Созопол, гр. — 346.
- Сомовит, с., Плевенски окръг — 347.

Сопот, гр. — 347.

София, гр. — 29, 40, 42, 43, 63, 64, 67, 74, 79, 101, 105, 109, 127, 147, 149, 155, 162, 164, 172, 173, 190, 191, 192, 193, 210, 226—227, 228, 230—231, 233, 261, 274, 290, 291, 292, 298, 306, 310, 317, 333, 347, 364, 385, 396, 405, 408, 418, 419, 420, 427, 436, 437, 445, 446, 448, 455, 459, 460, 471, 476, 479, 480, 487, 488, 493, 498, 501, 502, 519, 520, 525, 526, 527, 530, 546, 547, 549, 550, 552, 553, 555, 556, 567, 568.

Станимака, гр. (дн. Асеновград) — 45, 226—227, 230—231, 347, 419, 445.

Станке Димитров, гр. (вж. Дупница)

Стара Загора, гр. — 45, 74, 76, 77, 180, 213, 226—227, 228, 229, 230—231, 280, 347, 418, 419, 445, 473, 491.

Стражица, с. (дн. град) — 346.

Стралджа, гара и с. (дн. град) — 347.

Сухиндол, с. (дн. град) — 347.

Сърбия — 73, 96, 142, 151, 218, 265, 269, 446, 455, 460, 461, 487, 499, 544, 567.

Татар Пазарджик, гр. (дн. Пазарджик) — 230—231, 347, 419, 473, 547, 549.

Тетевен, гр. — 347.

Толбухин, гр. (вж. Добрич)

Тополовград, гр. (вж. Каваклини)

Троян, гр. — 45, 230—231, 347, 419.

Трън, гр. — 347.

Трявна, гр. — 79, 230—231, 346.

Турция — 96, 446, 460, 473.

Тутракан, гр. — 347.

Търговище, гр. (вж. Ески Джумая)

Търново, гр. (дн. Велико Търново) — 76, 180, 226—227, 229, 230—231, 347, 419, 445.

Търново-Сеймен, с. (дн. гр. Симеоновград) — 77, 347.

Унгария — 446, 453, 467.

Фердинанд, гр. (дн. Михайловград) — 337, 347.

Фердинандово, с. (дн. Първенец), Пловдивски окръг — 24, 347.

Франция — 96, 543.

Харманли, гр. — 230—231, 347.

Хасково, гр. — 74, 79, 192, 226—227, 230—231, 347, 419, 445, 491, 513, 523.

Хебибчево, с. (дн. гр. Любимец) — 347.

Херцеговина — 446, 460.

Хърватско — 446, 460.

Царева ливада, с. (дн. Върбаново), Габровски окръг — 41, 180, 217, 230—231, 264, 346.

Цариброд, гр. (дн. Димитровград) (Югославия) — 347, 419.
Церово, с., Софийски окръг — 347.

Чамкория, курорт (дн. Боровец), Софийски окръг — 277.
Червен бряг, гара (дн. град) — 54, 336, 341, 347.
Червена вода, с., Русенски окръг — 347.
Чирпан, гр. — 77, 180, 230—231, 347.
Чернокоњово (дн. прис. към Димитровград) — 230—231.

Шабла, с. (дн. град) — 230—231, 346.
Шайтанджик — 347.
Швейцария — 455.
Швеция — 65, 68, 70, 109, 110, 482, 493, 494.
Шумен, гр. — 45, 74, 170, 216, 226—227, 229, 230—231, 264,
347, 419, 420, 435, 445, 459, 503, 509, 520, 524, 556.

Щутгарт, гр. (ФРГ) — 100.

Южна България — 270.

Ямбол, гр. — 210, 226—227, 229, 230—231, 261, 348, 418, 419,
445, 473.

ДАТИ
ОТ ЖИВОТА И ДЕЙНОСТТА
НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

юли 1909 — юни 1911

1909

- Юли, 19—22* Г. Димитров е делегат на XVI конгрес на БРСДП
Варна (т. с.).
- Юли, 21* Избран от конгреса за член на ЦК на партията
Варна (презбиран от всички партийни конгреси до края на живота му).
- Юли, 22—24* Делегат на VI конгрес на ОРСС.
Варна
- Юли, 22* Докладва Годишния отчет на Синдикалния ко-
Варна митет на ОРСС за 1908—1909 година.
- Юли, 23* Изнася пред конгреса реферат на тема «Агита-
Варна цията сред индустриалния пролетариат и него-
вата организация».
Избран за секретар-каснер на Синдикалния ко-
митет на ОРСС.
- Юли, 25* Изнася реферат на тема «Исканията на Рудничар-
Варна ския съюз» пред I конгрес на съюза.
Председателствува учредителното събрание на
Съюза на фабричните и други работници.
- Август, 18* Произнася речи пред две организационни събра-
Варна ния и едно общо синдикално събрание за рабо-
тата на партийния (19—22 юли) и синдикалния
(22—24 юли) конгрес.
- Август, 25* Отпечатан е докладът на Георги Димитров «Син-
дикалното движение в България 1904—1909»
(на немски език) до Международния синдикален
секретариат.

- Септември, 4* Произнася реч «Новата година и еврейските работници» пред публично събрание, свикано от еврейското дружество «Позитано».
София
- Септември, 8* Говори пред митинг, организиран от стачкуващите работници от Кибритената фабрика на 43-ия ден от стачката.
с. Костенец баня, Софийски окръг
- Септември, 19—20* Произнася речи «В защита на пострадалите в «Плакалиница»» пред събрания, организирани от рудничарската секция при мината.
с. Елисейна и с. Зверино, Врачански окръг
- Септември, 26* Произнася реч «Трудовото положение на работника-келнер» на вечерника, организирана от софийското келнерско дружество.
София
- Септември, 29* Произнася реч «Месечарският въпрос за работниците от жп работилници и депа» пред публично събрание, свикано от софийската група на Железничарския синдикат.
София
- Септември, 30* Изнася беседа на тема «Работническата класа и социализмът» в клуба «Младеж» — първата от цикъла беседи, уредени от просветната комисия при партийната група в кварталите «Ючбунар» и «Коньовница».
София
- Октомври, 8* Произнася реч «Стачката в Костенец баня и стачконарушителството на общоделското железарско дружество» пред събрание на металоработници в Работническия дом.
София
- Октомври, 19* Произнася реч «Минното тържество и исканията на рудничарите» пред събрание, свикано от секцията на Рудничарския съюз и местната работническа просветна група.
Перник
- Октомври, 25—26* Произнася речи: за социалистическата агитация и пропаганда на партийна конференция в Работническия клуб «Христо Ботев», за положението и задачите на работниците — на публично събрание в читалище «Зора», и за успехите на социалистическите идеи в България — на събрание, организирано от Местния партиен комитет.
Сливен
- Октомври, 27* Говори пред публично събрание в Работническия клуб за нуждата от работническо законодателство.
Ямбол

- Ноември, 4* Произнася реч «Трите печатарски организации и борбите на работниците-печатарни» пред публично събрание, организирано от софийската секция на Работническия печатарски съюз.
София
- Ноември, 8* Произнася реч «Правителството, народното събрание и нашите искания» пред публично събрание и «Агитацията и нашата организация» — пред работническо събрание.
Бургас
- Изнася беседа на тема «Практическите мерки, с които всички ръководни тела трябва да си служат за постигане на по-добри резултати в тяхната дейност» пред конференция на настоятелството на партийната група и настоятелствата на професионалните секции и контролните комисии.
- Ноември, 9* Произнася реч за железничарската политика на буржоазната държава и исканията на железничарите пред събрание на железничарски и други работници.
Бургас
- Ноември, 15* Произнася речи: «Жълтите синдикати» пред събрание на Смесения синдикат по желание на работниците и «Демокрацията и работническата класа» — на публично събрание в Народния дом.
Русе
- Ноември, 17* Произнася реч «Нуждата от организация» пред публично събрание на мелничарски и други работници.
с. Река Девня (дн. гр. Девня)
- Ноември, 18* Произнася речи: «Положението на работничката и нейната роля в работническите организации» пред събрание на тютюноработничките и «Работническото движение в България» — на работническо събрание в Народния дом.
Варна
- Ноември, 22* Произнася реч на работническо шивашко събрание в Работническия дом за поуките от стачките на шивашките работници.
София
- Ноември, 25* В.Г. «Текстилен работник», № 4, публикува статията на Г. Димитров «Съдбата», в която разглежда участието на работници, изменили на работническото движение.
Сливен
- Декември, 6* Говори пред синдикална конференция за организацията на социалистическата агитация и пропаганда.
Стара Загора

- Декември, 12*
Горна Оряховица Произнася реч «Шантажите на Железничарския съюз и борбата на железничарите» пред публично събрание, организирано от местната група на Железничарския синдикат.
- Декември, 13*
Габрово Дава упътвания за дейността на местния работнически съвет на събрание на съвета.
- Декември, 14—15*
Габрово Произнася речи: «Синдикалната агитация, просвета и борба» пред общо синдикално събрание и «Защо не се прилага Законът за женския и детския труд у нас» — пред публично работническо събрание.
- Декември, 17*
Варна Произнася реч «Правителството и държавните наемници» на работническо събрание в Народния дом.
- Декември, 22*
София Избран за член на българската делегация за Балканската социалдемократическа конференция в Белград.
- Декември, 25—27*
Белград Делегат на БРСДП (т. с.) на Първата балканска социалдемократическа конференция.
- Декември, 28*
Крагуевац
Ниш На връщане от Белград заедно с българските делегати посещава двата града.
- Декември,*
София Червен народен календар за 1910 публикува статията на Г. Димитров «Успехите на социалната демокрация в България».

1910

- Януари, 4*
София Говори за положението и задачите на печатарските работници пред публично събрание в Работническия дом, свикано от софийската печатарска секция.
- Януари, 10*
Сливен Произнася реч пред публично събрание в градското читалище «Зора» във връзка с организираната протестна акция срещу реакционната политика на правителството на Демократическата партия.
- Януари, 20*
София Произнася реч пред публично събрание за стачката на работниците и бойкота на в. «Камбана».
- Януари, 21*
Перник Говори пред рудничарско събрание за антиработническата политика на минната дирекция.

- Януари, 24* Произнася реч на юбилейното тържество по случай четвъртвековната дейност на основоположника на социалистическото движение и на революционно-марксистката партия в България Димитър Благоев.
София
- Януари, 28* Говори пред събрание, организирано от софийската група на Железничарския синдикат, за положението на работниците по поддържането на жп транспорт.
София
- Февруари, 2* Произнася реч «Успехите на социализма в България» пред работниците от града.
Самоков
- Февруари, 3* Произнася речи: против личния режим на цар Фердинанд пред работници в Работническия клуб, за организацията на социалистическата пропаганда и агитация сред неорганизираните работници — на общо синдикално събрание, и за предстоящите задачи на печатарските работници — пред работническо събрание.
София
- Произнася реч «Какво ни предстои?» пред събрание на печатарските работници.
- Февруари, 11* Произнася реч «Каква трябва да бъде и как да се бори една работническа организация?» пред софийската група на Железничарския синдикат.
София
- Февруари, 14* Произнася реч «Политиката на властващата «демокрация» спрямо работническата класа» пред общоградски митинг на пл. «Позитано».
София
- Март, 1* Говори пред протестно събрание в Работническия дом по повод извършените на 28 февруари по заповед на правителството убийства на невинни граждани в Русе.
София
- Март, 10* Говори пред събрание на работническата печатарска секция по повод насрочената за 14 март 1910 междубалканска акция за отпор срещу завоевателните стремежи на Великите сили спрямо балканските страни.
София
- Март, 17* Произнася реч «Подемът и техническите усъвършенствувания в печатарското производство» пред събрание на работническата печатарска секция.
София
- Април, 4* Изнася сказка на тема «Синдикалното движение в България» пред голямо работническо събрание
Русе

Април, 18 Произнася реч: «Първи май и работническата
Сливен класа» на първомайско утро в Работническия клуб и за успехите на социалдемокрацията — на вечерно увеселение в градината на хотел «Комерсиал».

Април, 19—25 Произнася реч по време на обиколка със сръб-
Сливен ския социалдемократ Триша Кацлерович и Геор-
Пловдив ги Кирков във връзка с популяризиране реше-
Самоков нията на Първата балканска социалдемократи-
Русе ческа конференция в Белград (1909).
Плевен

Май, 1 Произнася реч «Първи май и работническата
Сливен класа» на първомайско утро в работническия клуб.

Май, 6 Говори пред работници в Народния дом за необ-
Варна ходимостта от здрава пролетарска организация, съзнание, дисциплина и солидарност за ефикасна защита на работническите интереси срещу буржоазията.

Произнася реч «Огромната важност на час по-скорошно сливане на двете организации на варненските пристанищни работници за задържане извоюваните позиции» пред работническо събрание.

Май, 7 Изпраща телеграма до в. «Работнически вест-
Варна ник» за завършилата успешно стачка на варненските пристанищни работници.

Май, 9 Говори пред публично синдикално събрание в
Варна Народния дом за развитието на синдикалното движение в България.

Май, 20 Произнася реч «Борбите на шивашките работни-
София ци в България и Шивашкият интернационален съюз» пред публично шивашко събрание в Работническия дом по повод влизането на Шивашкия съюз в Шивашкия интернационал.

Май, 22 В. «Печатарски работник», № 4, публикува ста-
София тията на Г. Димитров «Не назад, а напред!»

Юни, 1 Произнася реч «Обединенето на работническата
Бургас класа в България» пред публично събрание, организирано от партийната група.

- Юни, 6—7** Присъствува на събора на областната партийна организация като представител на ЦК на БРСДП (т. с.).
Изпраща поздравителна телеграма до VIII конгрес на Сръбската социалдемократическа партия от името на ОРСС.
- Юни, 13** Произнася реч «Стачката в «Зора» и работническото печатарско движение» пред печатарско събрание в Народния дом.
- Юни, 25** Изпраща писмо-покаяние до Общата комисия на синдикатите в Румъния да изпратят делегат на VII конгрес на ОРСС.
- Юни, 30** Произнася реч «Положението на работническата класа и синдикалното движение» пред работническо събрание.
- Юли, 11—14** Участва в работата на XVII партийен конгрес като делегат на ЦК на БРСДП (т. с.).
- Юли, 13** Конгресът преизбира Г. Димитров за член на ЦК на БРСДП (т. с.).
- Юли, 14** Изпраща Годишния отчет на Синдикалния комитет на ОРСС (юли 1909 — юли 1910) до Международния синдикален секретариат.
- Юли, 14—16** Участва в работата на VII редовен синдикален конгрес като делегат на Синдикалния комитет на ОРСС.
- Юли, 15** Изнася Годишния отчет на Синдикалния комитет на ОРСС за дейността на съюза през 1909—1910 година.
- Юли, 16** Произнася заключителното слово по дебатите върху бюджета на ОРСС.
Прави предложение пред VII конгрес на ОРСС за прибавяне на нова точка към резолюцията «Агитацията между работничките и тяхната организация».
Изнася реферат по въпросите на вътрешната организация и стабилизирането на синдикалното движение в България.
Прензбран за секретар-каснер на Синдикалния комитет на ОРСС.

- Юли, 20*
София Подписва заедно с останалите членове на Общия работнически съвет Манифест до всички работници и работнички в България за организиране борбата на професионалните съюзи против капитализма.
- Юли, 21*
София Произнася реч «Борбата на тютюноработниците с тютюнофабрикантския тръст и държавата» на публично протестно събрание, свикано от местния работнически съвет в Работническия дом.
- Юли, 26*
Брюксел Избран като представител на Рудничарския съюз в България за член на ръководството на Международната рудничарска федерация на ХХI международен рудничарски конгрес.
- Юли, 28*
София Избран за председател на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз.
- Август, 4*
София Изнася сказка на тема «Предстоящата дейност на софийската печатарска секция» пред редовно секционен събрание.
- Август, 5*
София Произнася реч «Успехите на синдикалното движение в България» пред публично синдикално събрание в Работническия дом.
- Август, 18*
София Изнася сказки на тема «Как трябва да водим нашата агитация и пропаганда между печатарските работници» пред печатарско събрание и «Стачката в мина «Плакалница» — пред публично събрание в градината на Работническия дом.
- Август, 20*
София В брошурата «Синдикалното движение в България» е отпечатана статията на Г. Димитров «Пред новите изпитания и борби».
- Август, 27*
София Произнася реч «Стачката в печатница «Камбана» и урокът от досегашните стачни борби» пред публично събрание, организирано от софийската печатарска секция в Работническия дом.
- Септември, 5*
София Произнася реч «Стачката в бонбонената фабрика «Пеев»» пред събрание, свикано от сладкарската секция на Съюза на фабричните и други работници.
- Септември, 12*
Самоков Произнася реч от името на ЦК на БРСДП (т. с.) на митинга, организиран по повод репресиите на полицията при обявяването на Самоковската комуна.

- Септември, 14* Произнася реч «Политиката на общоделското
София обушарско дружество» пред публично събрание, свикано от обушарската секция в Работническия дом.
- Септември, 15* Произнася реч «Положението на дърводелските
София работници и задачите на Работническия дърводелски съюз» пред събрание на софийската дърводелска секция в Работническия дом.
- Септември, 17* Чрез в. «Работнически вестник», № 48, се обръща
София към стъкларските работници да не отиват на работа в Италия, където италианският тръст на стъкларските индустриалци е решил да локаутира своите работници и търси да ги замести с евтина работна ръка отвън.
- Септември, 22—23* Говори пред публични събрания на печатарските
София работници за необходимостта от тарифна борба и изграждане на единна и здрава печатарска организация.
- Октомври, 10* Произнася реч «Жилищният въпрос и работническата
Русе класа» пред публично събрание, организирано в Работническия дом от местната партийна организация.
- Октомври, 17* Произнася речи за външната, вътрешната и социалната
Сливен политика на «демократическото» правителство пред работническо събрание и на работническата манифестация, организирана от местната партийна организация.
- Октомври, 20* Говори пред общо събрание на Работническото
София готварско дружество за положението на готвачите и значението на Работническия келнерски, готварски и кебапчийски съюз.
- Октомври, 26* Произнася речи за фалшивата демокрация на
Русе буржоазните партии и предстоящите задачи на работническата класа пред протестен митинг и демонстрация на русенските работници.
- Октомври, 27* Произнася реч «Какво ни предстои?» пред синдикално
Русе събрание в Работническия дом във връзка с общата протестна работническа демонстрация.
- Ноември, 1* В. «Работнически вестник», № 67, публикува
София Апел до професионалните съюзи за морална и материална подкрепа на стачкуващите печатар-

ски и книгоvezки работници, подписан от Г. Димитров.

Произнася реч «Против новия правилник на господарите за условията на труда в печатарското производство» пред събрание на 600 печатарски и други графически работници, свикано от Работническия печатарски съюз, Типографското работническо дружество, Българското типографско дружество и Работническото книгоvezко дружество.

Ноември, 6
София В. «Печатарски работник», № 9, публикува Окръжно на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз за организиране на борба срещу господарския правилник, подписано от Г. Димитров.

В. «Печатарски работник», № 9, публикува Договор за съвместна борба срещу установените от собственците условия, сключен между Работническия печатарски съюз, Типографското работническо дружество, Българското типографско дружество и Работническото книгоvezко дружество в София. За комисията на Работническия печатарски съюз договорът е подписан от Г. Димитров.

Ноември, 15
София Говори пред протестно събрание на 800 печатарски и други графически работници, което решава на 16 ноември да се обяви стачка във всички графически заведения, където е въведен господарският правилник.

Ноември, 17
София В. «Работнически вестник», № 74, публикува покана на Синдикалния комитет на ОРСС до централните настоятелства и секциите на професионалните съюзи за подкрепа на стачкуващите графически работници, подписана от Г. Димитров.

Ноември, 22
София В. «Работнически вестник», № 76, публикува подписан от Г. Димитров Апел на Синдикалния комитет на ОРСС до местните работнически съвети за бойкотиране на вестниците «Дневник», «Реч» и «Балканска трибуна», изработени от стачкоизменници.

Ноември, 23
София На събранието на стачкуващите печатарски работници поздравява от името на Работническия печатарски съюз делегата на Международния печатарски секретариат Ротещайн.

- Декември, 9*
София Говори пред събрания на Работническия келнерски, готварски и кебапчийски съюз и на стачниците-печатари за значението на общата работническа демонстрация, след която всички присъстващи участвуват в демонстрацията.
- Декември, 10*
София Избран за член на делегация, която да отправя искания до Народното събрание и Министерския съвет в защита на правата и свободите на работниците.
- Декември, 12*
София Изпраща благодарствено писмо до председателя на Румънското печатарско дружество «Гутенберг» в Букурещ Думитру Маринеску във връзка с получената от него поздравителна телеграма и помощ за стачкуващите печатарски работници.
- Декември, 23*
София Произнася реч «Разграбването на работническия фонд по обществените предприятия» на публично събрание, организирано от софийската фабрична секция.
- Декември, 29*
София В. «Работнически вестник», № 91, публикува поздравления на Синдикалния комитет на ОРСС до централните настоятелства и секции на професионалните съюзи по случай Новата 1911 година, подписани от Г. Димитров.

1911

- Януари, 13*
София Говори пред публично събрание на дърводелските работници в Работническия дом за поуките от преговорите за обедняване на двата дърводелски съюза и предстоящите задачи на дърводелските работници.
- Февруари, 7*
София В. «Работнически вестник», № 107, публикува Апел на Синдикалния комитет на ОРСС към професионалните съюзи и местните работнически съвети за създаване на работнически инспекторат от работническите среди по повод назначаването на 12-те инспектори на труда от демократическото правителство, подписан от Г. Димитров.
- Февруари, 13*
Бургас Произнася реч пред публично протестно събрание срещу проектираното изменение на Конституцията.
- Март, 6*
София Произнася реч от името на ОРСС при откриване на учредителния конгрес на Съюза на транспортните работници в Работническия дом.

- Март, 20* Произнася реч «Цаиковистко-народияшкият кабинет и работническата класа» пред публично събрание в Народния дом, организирано от Местния партиен комитет.
Варна
- Март, 27* Произнася реч «Новото правителство и работниците» пред събрание в Работническия дом.
Дупница
(дн. гр. Станке Димитров)
- Април, 1* Произнася реч «Рудничарската стачка и предстоящите професионални изборни борби» пред работническо събрание, свикано от рудничарската секция след прекратяването на пернишката стачка.
Перник
- Април, 8* Говори за общата печатарска стачка в София пред събрание, организирано от печатарската секция при ОРСС.
Пловдив
- Април, 9* Произнася поздравителна реч от името на Синдикалния комитет на ОРСС пред годишното събрание на Работническия печатарски съюз.
София
- Април, 10* Преизбран за член на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз.
София
- Април, 10—11* Участва в работата на VIII редовен конгрес на ОРСС като делегат на Синдикалния комитет.
София
- Април, 10* Произнася приветствена реч пред конгреса. Изнася отчета на Синдикалния комитет за дейността на ОРСС през 1910.
София
- Април, 10* Изпраща поздравителни телеграми до Камил Хюйсманс (секретар на Международното социалистическо бюро — Брюксел) и до Главния работнически съюз в Сърбия във връзка с откриването на VIII конгрес на ОРСС.
София
- Април, 11* Изнася пред конгреса реферат на тема «Организацията на стачната борба».
София
- Преизбран от конгреса за секретар-каснер на Синдикалния комитет на ОРСС.
- Произнася заключително слово на конгреса.
- Април, 12* Произнася поздравителна реч пред III конгрес на Работническия шивашки съюз от името на БРСДП (т. с.) и ОРСС.
София

Прави заключително изказване, в което дава оценка на извършената от конгреса работа и препоръки за бъдещата дейност на Работническия шивашки съюз.

Април, 19
София Прензбран за председател на Централното настоятелство на Работническия печатарски съюз на заседание на настоятелството.

Април, 24
София На организационно събрание на софийската партийна организация е определен за кандидат за народен представител в V Велико народно събрание.

Април—май
Сливен
Дупница
(дн. гр. Станке
Димитров)
Видин
Стара Загора
Харманли
Попово
Ловеч
Орхание
(дн. Ботевград)
Добрич
(дн. гр. Толбухин)
Карлово
Хасково
Кюстендил
Балчик
Никопол
Перник
Велико Търново

Кандидатурата му за народен представител в V Велико НС е издигната в редица градове на страната.

Май, 1
с. Самоводене,
Великотърновски
окръг Произнася реч «Партиите и изменението на Конституцията» пред публично събрание, организирано от работническата просветна група.

Май, 5
с. Самоводене,
Великотърновски
окръг Произнася реч «Земеделският съюз, общоделската партия и изменението на Конституцията» пред публично събрание, организирано от работническата просветна група.

Произнася реч пред голямо публично събрание, свикано от радикалите, в която подлага на критика демагогията на всички «леви» и «десни» партии по въпроса за изменението на Конституцията.

- Май, 11* Произнася реч «Изборната борба и работническата класа» пред публично събрание, свикано от Местния партиен комитет.
Варна
- Май, преди 23* Произнася предизборна реч пред многолюдно работническо събрание.
с. (дн. гр.) Рила
- Дупница* Произнася реч пред предизборно работническо събрание.
(дн. гр. Станке Димитров)
- Май, 24* Повикан телеграфически от стачкуващите рудничари, Г. Димитров пристига в града и произнася реч «Пернишката стачка и коалиционното правителство».
Перник — София
- Възглавява демонстрацията на рудничарите, които тръгват пеш за София, за да протестират пред Министерството на търговията и земеделието срещу бездушното отношение на властите към техните искания.
- Май, 27* Прави устно изложение пред министъра на търговията и земеделието по положението на пернишките рудничари и причините за стачката и демонстрацията им и представя техните искания.
София
- Представя протест на Сндикалния комитет на ОРСС и стачната комисия на стачкуващите пернишки рудничари пред Министерството на вътрешните работи срещу полицейските произволи и насилия над стачниците.
- Май, 29* Произнася реч пред публично предизборно събрание.
Плевен
- Изпраща поздравителна телеграма от името на ОРСС до IX конгрес на Сръбската социалдемократическа партия.
- Май (29),* Произнася реч «Управлението на властващата коалиция» пред публично предизборно събрание.
Видин
- Май, 30* Участва в публично предизборно събрание, което полицията разтурва. Г. Димитров е арестуван, но властите са принудени да го освободят под натиска на възмутените трудещи се.
с. Самоводене, Великотърновски окръг
- Произнася реч пред участниците в проведената манифестация.
- Май, 31* Подава тъжба до прокурора срещу опита на полицията да го арестува в с. Самоводене, където е провеждал агитация във връзка с предстоящите избори.
Велико Търново

СЪДЪРЖАНИЕ*

ПРЕДГОВОР КЪМ ТОМ ВТОРИ	7
1909	
ШЕСТИ КОНГРЕС НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ. 22—24 юли	21
1. Годишен отчет на Комитета на Общия работнически син- дикален съюз в България (за 1908—1909 г.)	23
2. По отчета на Синдикалния комитет и доклада на Кон- тролната комисия	56
3. Резолюция по агитацията сред индустриалния проле- тариат и неговата организация	58
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РАБОТ- НИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 28 юли	63
ДА ПОДКРЕПИМ СЛАВНИТЕ БОРЦИ В ШВЕЦИЯ! ДО ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕС- КИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ. 3 август	65
* ДО РЪКОВОДЕН ДЕЕЦ НА ШВЕДСКОТО СИНДИКАЛ- НО ДВИЖЕНИЕ. 5/18 август	67
ПОМОЩИ ЗА БОРЦИТЕ В ШВЕЦИЯ. 7 август	68
* ДО РЪКОВОДЕН ДЕЕЦ НА ШВЕДСКОТО СИНДИКАЛ- НО ДВИЖЕНИЕ. 10/23 август	69
* ДО НАЦИОНАЛНИЯ СЕКРЕТАРИАТ НА СИНДИКА- ТИТЕ В ШВЕЦИЯ. 14/27 август	70

* Всички заглавия, означени със звездички, са редакционни. (Ред.)

СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ (1904—1909)	71
ДОКЛАД НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ ДО МЕЖДУНАРОДНИЯ СЕКРЕТАРИАТ НА НАЦИОНАЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ ЦЕНТРАЛИ	73
* ДО НЕНО СТОЙЧЕВ — БУЕНОС АЙРЕС. 27 август	108
ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА УЧИТЕЛСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ — СОФИЯ. 31 август	109
* ДО НАЦИОНАЛНИЯ СЕКРЕТАРИАТ НА СИНДИКАТИТЕ В ШВЕЦИЯ. 8 септември	110
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА, СЕКЦИИТЕ И ОТДЕЛНИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. 17 септември	111
* ДО ЛАМБИ КАНДЕВ — ДОЛНИ ДЪБНИК. 24 септември	112
ЗА СТАЧКИТЕ. ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА, СЕКЦИИТЕ И ОТДЕЛНИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 5 ноември	113
УСПЕХИТЕ НА СОЦИАЛНАТА ДЕМОКРАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ	116
ЗА БОРБАТА НА ДЪРЖАВНИТЕ НАЕМНИЦИ. ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ 10 декември	121
ДА ИЗПОЛЗУВАМЕ ПРАЗНИЦИТЕ! ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И КОНТРОЛНИ КОМИСИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ СЕКЦИИ И КОНТРОЛНОРИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СИНДИКАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ. 21 декември	123
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 22 декември	126
ФОНДЪТ ЗАЩИТА И БОРБА	131
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РА-	

БОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИ ДРУГАРИ. 31 де- кември	133
АКЦИЯТА НА 10 ЯНУАРИ	138
1910	
* ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИ ДРУГАРИ. 4 януари	139
ДО РАБОТНИЧЕСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ И МЕСТ- НИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 13 януари	140
* ДО ОБЩАТА КОМИСИЯ НА РУМЪНСКИТЕ СИНДИ- КАТИ — БУКУРЕЩ. Началото на януари	142
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ- ТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ. 15 януари	143
ИЗВЪНРЕДНИЯТ КЕЛНЕРСКИ КОНГРЕС	147
КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И РАБОТНИЧЕ- СКИТЕ СЪВЕТИ. 3 февруари	152
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И РАБОТ- НИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В КОМИТЕТИТЕ НА ТРУДА. 9 март	153
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. 26 март	155
ДО СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И МЕСТНИТЕ РА- БОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 28 март	157
КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. 30 април	162
ПОБЕДА! [6 май]	163
НЕ НАЗАД, А НАПРЕД!	164
* ДО ОСМИЯ КОНГРЕС НА СРЪБСКАТА СОЦИАЛДЕ- МОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ. [6—7 юни]	168

ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА УЧИТЕЛСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ — СО- ФИЯ. 19 юни	169
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ЗА СВЕ- ДЕНИЕ ДО ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ОТДЕЛ- НИТЕ ДРУГАРИ. 24 юни	170
ДО ОБЩАТА КОМИСИЯ НА СИНДИКАТИТЕ В РУ- МЪНИЯ — БУКУРЕЩ. 25 юни/8 юли	172
В ПОЛЗА НА БОРЕЩИТЕ СЕ ДРУГАРИ В «ПЛАКАЛ- НИЦА» И ДРУГИТЕ МЕСТА. 11 август	173
СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ	175
1. Икономическото развитие на България	177
2. Пораждането и развитието на синдикалното движе- ние	185
3. Годишен отчет на Комитета на Общия работнически синдикален съюз в България за съюзната 1909— 1910 г.	195
4. * За отчета на Синдикалния комитет и дебатите на кон- греса. 16 юли	231
5. * Изказване за агитацията между работничките и тях- ната организация. 16 юли	232
6. * Вътрешното стабилизиране на синдикалното движе- ние. 16 юли	233
7. Пред новите изпитания и борби	235
СЕДМИЯТ СИНДИКАЛЕН КОНГРЕС	244
ПРОФСЪЮЗНОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ (1909— 1910)	249
ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА КОМИТЕТА НА ОБЩИЯ РА- БОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ ДО МЕЖДУНАРОДНИЯ СЕКРЕТАРИАТ НА ПРОФСЪЮЗИТЕ	251
ЗА МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И КОН- ТРОЛНИТЕ КОМИСИИ. 1 септември	275
* ПЪРВИЯТ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ГРАД В БЪЛГАРИЯ. 12 септември	277

СТЪКЛАРСКИ РАБОТНИЦИ, НЕ ОТИВАЙТЕ В ИТАЛИЯ! 17 септември	279
* ДО ДР. Т. ЖИВКОВ — СТ. ЗАГОРА. 22 септември	280
УПЪТВАЧ ЗА ПЪТУВАЩИТЕ РАБОТНИЦИ В АМЕРИКА. 22 септември	281
КЪМ ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 24 септември	282
КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 29 септември	284
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 4 октомври	286
КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 6 октомври	290
ИЗХОДЪТ ИЗ СЕГАШНОТО ПОЛОЖЕНИЕ НА ПЕЧАТАРСКИТЕ РАБОТНИЦИ	291
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 22 октомври	294
ДО ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. 1 ноември	298
* ДО ВИТАН ДЮЛГЕРОВ. 11 ноември	299
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 12 ноември	300
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 17 ноември	303
ЗА МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 22 ноември	305
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 30 ноември	306

* ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА РУМЪНСКОТО ПЕЧАТАРСКО ДРУЖЕСТВО «ГУТЕНБЕРГ» ДУМИТРУ (МАРИНЕСКУ — БУКУРЕЩ. 12 декември	308
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 20 декември	309
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ. 20 декември	311
ДО УПРАВИТЕЛНИЯ КОМИТЕТ НА УЧИТЕЛСКАТА СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ — СОФИЯ. 23 декември	317
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ. 28 декември	318
ЗА ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. 29 декември	322
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ И МЕСТНИ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 30 декември	324
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. ЗА СВЕДЕНИЕ ДО УЧИТЕЛСКИТЕ СОЦИАЛДЕМОКРАТИЧЕСКИ ГРУПИ И ОТДЕЛНИ ДРУГАРИ. 30 декември ..	326
1 9 1 1	
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ И МЕСТНИ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 4 януари	329
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ И МЕСТНИ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 5 януари	333
* ДО ЛАМБИ КАНДЕВ — ДОЛНИ ДЪБНИК. 6 януари .	336

* ДО АЛЕКСАНДЪР АНГЕЛОВ — ФЕРДИНАНД. 6 януари	337
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИ- КАЛНИ ЧЛЕНОВЕ. 11 януари	338
* ДО ЛАМБИ КАНДЕВ — ДОЛНИ ДЪБНИК. 12 януари	341
ДО СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. 14 януари	342
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СЕКЦИИ- ТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. 14 януари	350
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ ЧЛЕНОВЕ. 23 януари	352
ДОВЕРЕНИТЕ ЛИЦА	358
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И МЕСТНИ СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕ- СТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ СИНДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ. 24 януари	362
ОСМИЯТ СИНДИКАЛЕН КОНГРЕС. 28 януари	364
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ И МЕСТНИ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ДО ОТДЕЛНИТЕ СИН- ДИКАЛНИ ЧЛЕНОВЕ. 30 януари	366
ОБЩАТА ПЕЧАТАРСКА СТАЧКА	369
ОРГАНИЗАЦИЯТА И РАЗВИТИЕТО НА ПЕЧАТАРСКА- ТА СТАЧКА	373
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СИНДИ- КАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ И ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯ- ТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮ- ЗИ. 3 февруари	378
КРАЯТ НА ОБЩАТА ПЕЧАТАРСКА СТАЧКА	332

КЪМ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>7 февруари</i>	387
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>11 февруари</i>	389
ЗАЩО НЕ УСПЯ ПЕЧАТАРСКАТА СТАЧКА..	392
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И СИНДИКАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ. <i>14 март</i>	401
ДО ОБЕДИНЕНИЕТО НА ПРОФСЪЮЗИТЕ В ДАНИЯ — КОПЕНХАГЕН. <i>14/27 март</i>	403
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ДО СИНДИКАЛНИТЕ РЕВИЗОРИ. <i>15 март</i>	404
ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. <i>15 март</i>	406
КОНФЕРЕНЦИЯ НА ЗЕМЛЕДЕЛСКИТЕ РАБОТНИЦИ. <i>30 март</i>	408
* ПРИВЕТСТВИЕ ПРИ ОТКРИВАНЕТО НА ПЪРВИЯ КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКИТЕ ДЪРВОДЕЛЦИ. [<i>8 април</i>]	409
ОСМИ КОНГРЕС НА ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ. <i>10—11 април</i>	411
1. Отчет на Комитета на Общия работнически синдикален съюз в България за 1910 година.. .. .	413
2. * За участието на Работническия печатарски съюз в общата печатарска стачка в София. <i>11 април</i>	448
3. * По организацията на стачната борба. <i>11 април</i>	449
4. * Изказване за предстоящата Будапещенска конференция. <i>11 април</i>	450
* ДО КАМИЛ ХЮЙСМАНС — НАРОДЕН ДОМ, БРЮКСЕЛ. [<i>10 април</i>]	451
* ДО ГЛАВНИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В СЪРБИЯ. [<i>10—11 април</i>]	452

* ПОЗДРАВЛЕНИЕ КЪМ ДЕЛЕГАТИТЕ НА ТРЕТИЯ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ШИВАШКИ СЪЮЗ. [12 април].. .. .	453
* ИЗКАЗВАНЕ ПРИ ЗАКРИВАНЕТО НА ТРЕТИЯ РЕДОВЕН КОНГРЕС НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ШИВАШКИ СЪЮЗ. [12 април].. .. .	454
* ИНФОРМАЦИЯ ДО МЕЖДУНАРОДНИЯ СИНДИКАЛЕН СЕКРЕТАРИАТ ЗА ОСМИЯ КОНГРЕС НА ОРСС. <i>Края на април</i>	455
ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ. <i>20 май</i>	463
* ДО ДЕВЕТИЯ КОНГРЕС НА СРЪБСКАТА СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ. [29 май].. .. .	466
* ДО ОРГАНИЗИРАНИТЕ РАБОТНИЦИ, ЖЕЛАЕЩИ ДА РАБОТЯТ В УНГАРИЯ. <i>17 юни</i>	467
ПРИЛОЖЕНИЕ	469

1909

* ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>28 юли</i>	471
ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ <i>от 1 юли 1908 до 1 юли 1909 г.</i>	472
ДО НАСТОЯТЕЛСТВОТА НА СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И КАРТЕЛИ ПРИ ОБЩИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СИНДИКАЛЕН СЪЮЗ. <i>22 септември</i>	482
КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ. <i>19 октомври</i>	483
КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>29 октомври</i>	484
КЪМ СЪЮЗНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И РАБОТНИЧЕСКИТЕ СЪВЕТИ. <i>4 ноември</i>	485

1910

КЪМ МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>17 февруари</i>	486
БАЛКАНСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА АКЦИЯ. <i>10 март</i>	487

ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ В БЪЛГАРИЯ <i>от 1 юли до 31 декември 1909 г.</i>	488
ЗА ПЪРВИ МАЙ. <i>31 март</i>	496
* ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ, МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ. <i>21 юни</i> ..	497
ПРЕДСТОЯЩИЯТ СИНДИКАЛЕН КОНГРЕС..	498
ВНИМАНИЕ! <i>19 юли</i>	501
* ДО МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>19 юли</i> ..	502
МАНИФЕСТ КЪМ ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ И РАБОТНИЧКИ В БЪЛГАРИЯ	503
* ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ. <i>21 юли</i>	510
ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ <i>от 1 януари до 1 юли 1910 г.</i>	511
ДА ПОДКРЕПИМ БОРЯЩИТЕ СЕ ДРУГАРИ! ДА СЕ ГОТВИМ ЗА НОВИТЕ БОРБИ! <i>7 август</i>	523
ЗА БРОШУРАТА «СИНДИКАЛНОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ». <i>20 август</i>	526
ДОГОВОР, СКЛЮЧЕН МЕЖДУ ТИПОГРАФСКОТО РАБОТНИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО, РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕЧАТАРСКИ СЪЮЗ, БЪЛГАРСКОТО ТИПОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО И РАБОТНИЧЕСКОТО КНИГОВЕЗКО ДРУЖЕСТВО В СОФИЯ, ПРЕДСТАВЛЯВАНИ ОТ ИЗБРАНИТЕ ЗА ТАЗИ ЦЕЛ КОМИСИИ	527
КЪМ СЕКЦИИТЕ И ОТДЕЛНИТЕ ДРУГАРИ. <i>6 ноември</i>	529
ПРЕДСТОЯЩАТА ПЕЧАТАРСКА СТАЧКА	532
* ДО ЦЕНТРАЛНИТЕ НАСТОЯТЕЛСТВА И СЕКЦИИ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ СЪЮЗИ И МЕСТНИТЕ РАБОТНИЧЕСКИ СЪВЕТИ. <i>29 декември</i>	535
1 9 1 1	
* ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ОКРЪЖНО НА СИНДИКАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ОРСС № 20. <i>11 януари</i>	536
* ДО ГЛАВНИЯ РАБОТНИЧЕСКИ СЪЮЗ В СЪРБИЯ. <i>2 февруари</i>	544

ПОЛУГОДИШЕН ОТЧЕТ НА РАБОТНИЧЕСКИЯ ПЕ- ЧАТАРСКИ СЪЮЗ <i>от 1 юли до 31 декември 1910 г.</i>	545
* РЕЗОЛЮЦИЯ ПО ОТЧЕТА НА СИНДИКАЛНИЯ КО- МИТЕТ НА ОРСС, ПРИЕТА НА ОСМИЯ КОНГРЕС <i>11 април</i>	558
* РЕЗОЛЮЦИЯ ПО ОРГАНИЗАЦИЯТА НА СТАЧКИТЕ, ПРИЕТА НА ОСМИЯ КОНГРЕС НА ОРСС. <i>11 април</i> ..	561
ПОЗИВ КЪМ ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ ОТ ГРАФИЧЕСКАТА ИН- ДУСТРИЯ В БЪЛГАРИЯ	563
* ДО СРЪБСКИЯ ПРОЛЕТАРИАТ ПО СЛУЧАЙ ПЪРВИ МАЙ. <i>18 април</i>	567
ЗА ЗНАНИЕ. <i>27 април</i> ..	568
БЕЛЕЖКИ	569
ПОКАЗАЛЕЦ НА ПЕРИОДИЧНИТЕ ИЗДАНИЯ.. .. .	609
ПОКАЗАЛЕЦ НА ЦИТИРАНАТА И СПОМЕНАВАНАТА ЛИТЕРА- ТУРА	616
ИМЕНЕН ПОКАЗАЛЕЦ	617
ГЕОГРАФСКИ ПОКАЗАЛЕЦ	640
ДАТИ ОТ ЖИВОТА И ДЕЙНОСТТА НА ГЕОРГИ ДИМИТРОВ <i>юли 1909—юни 1911</i>	647

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Съчинения

Том

2

Второ издание

Редактор на издателството Мария Семкова
Художник Тотю Данов
Художествен редактор Александър Хачатурян
Технически редактор Ронка Кръстанова
Коректор Елена Димитрова

Издателски № 6873

Даден за набор на 3. III. 1982 г.

Подписан за печат на 28. V. 1982 г.

Излязъл м. юни

Печатни коли 42. Издателски коли 35,26

Условно издателски коли 35,55. Формат 84/108/32

Тираж 20115. Цена 1,60 лв.

Код 22/9531179611/0102-32-82

Партиздат — София, бул. «В. И. Ленин» № 47
ПК «Димитър Благоев» — София, ул. «Н. Ракитин» № 2